

Wilbur Smith - Slonova pjesma
(Knjiga ima 448 strana)

Zdanje od kamenih blokova, bez prozora i sa slamnatim krovom, Daniel Armstrong sagradio je svojim rukama prije gotovo deset godina, kad je bio niži šumar zaposlen u upravi nacionalnih parkova. Kasnije je to zdanje preraslo u pravo pravcato skladište blaga. Johnnv Nzou ugura ključ u golemu bravu i širom otvori dvostruka ručno izrađena vrata od tikovine. Johnnv je bio nadsumar u nacionalnom parku Chiwewe. U prošlosti je bio tragač i nosač pušaka, radio je za Daniela, u to je vrijeme bio pametan mladić Matabele kojeg je Daniel, uz svjetlost tisuća logorskih vatra, naučio čitati i pisati te odlično govoriti engleski jezik. Daniel mu je posudio potrebnu sumu novca da njome plati prvi tečaj dopisne nastave koju je organiziralo južnoafričko sveučilište i koji ga je kasnije doveo do diplome u prirodoslovnim predmetima. Dva mladića, jedan crnac, a drugi bijelac, zajedno su izviđali golemo prostranstvo nacionalnog parka, često pješice ili na biciklu. Na tom divljem području sklopili su takvo prijateljstvo koje nije bilo poremećeno ni dugim nizom godina odvojenog života. Daniel pogleda u polumračnu unutrašnjost skladišta i uz zvižduk reče: «Sto mu gromova, Johnnv, vidim da si sebi dao truda tijekom godina mog izbjivanja.» Blago je činilo hrpu koja je sezala do krovnih greda, a vrijedilo je nekoliko stotina tisuća dolara. Johnnv Nzou značajno pogleda Daniela u lice, a potom zatvori na pola oči dok je tražio sjenu, tračak kritike na prijateljevom izrazu lica. Bila je to instinktivna reakcija jer je znao da mu je Daniel bio lik i da je shvaćao problem puno bolje od njega. No, usprkos radilo se o temi prepunoj osjećaja da je postalo neizbježno rati gnušanje i neprijateljsko raspoloženje. No, Daniel se okrenuo prema svom snimatelju: «Možemo li i malo svjetla? Trebam nekoliko dobrih kadrova unutrašnjosti.» Snimatelj se približi, zgrbljen pod težinom baterija koje je oko pasa i upali prenosivi reflektor. Velike hrpe blaga zapljusne plavkastobijela svjetlost. «Jock, hoću da slijediš mene i šumara po cijelom skladištu», li Daniel: snimatelj klimne glavom te se približi, držeći u teži na ramenu sjajnu kameru Sony. Jock je imao otprilike tride; godina. Na sebi je imao samo kratke hlače i otvorene sandale, loj dolini Zambezija gola i preplanula prsa sjajila su mu se od a dugačka kosa bila je sakupljena na zatiljku kožnom vrpcom, ao je poput pop pjevača. Ali bio je pravi umjetnik u snimanju. «Shvaćam», reče i snimi neuredne hrpe slonovih kljova, fši kadar snimivši Danielovu ruku kako miluje elegantne obrise lokosti. Zatim raširi kadar na cijelu Danielovu pojavu. Nisu samo slobodna predavanja iz biologije, njegove knjige i ari od Daniela učinili međunarodnu ličnost i jednoga od igovornika afričke ekologije. Izgledao je zdravo poput ljudi koji žive na otvorenom, a ri su pokreti i govor bili karizmatični što je ostavljalo predivan na ekranu. Glas mu je osim toga bio dubok i uvjerljiv: naglasak aljno odavao poznatu vojnu akademiju Sandhurst i raznježio toni ton kolonijalnog govora. Njegov je otac bio časnik u im stožeru postrojbe Straža za vrijeme Drugog svjetskog rata i vao je u sjevernoj Africi pod zapovjedništvom Wavela i Montyja. Nakon rata se preselio u Rodeziju da bi uzgajao duhan, se rodio u Africi, no poslali su ga natrag u domovinu da završi u Sandhurstu, nakon čega se vratio u Rodeziju i ušao u Službu lalnih parkova. «Bjelokost», reče pogledavši u objektiv. «Još od vremena a smatraju je jednom od najljepših i najdragocjenijih prirodnih Slava afričkog slona. i njegovo prokletstvo.» Daniel se započne kretati među hrpama kljova, Johnnv Nzou ga je slijedio rame uz rame. «Već duže od dvije tisuće godina čovjek lovi slonove da bi si pribavio ovo bijelo, živuće zlato. No, samo deset godina ranije bilo je još više od dva milijuna slonova na afričkom kontinentu. Populacija slonova izgledala je poput resursa koji se neprekidno obnavlja, zaštićeno bogatstvo, iskorištavano i pod kontrolom. No, potom se dogodilo nešto tragično. U posljednjih deset godina, otprilike milijun slonova je masakrirano. Gotovo je nedokučivo da se takvo što moglo dozvoliti. Mi smo ovdje da bismo utvrdili što se dogodilo i otkrili na koji način se može spasiti ugroženo postojanje afričkih slonova od izumiranja.» Okrene se prema Johnnvju. «Uz mene ovdje je

John Nzou, direktor nacionalnog parka Chiwewe, jedan od novih afričkih boraca za očuvanje prirode. Zanimljivom igrom slučaja ime Nzou na jeziku Shona znači slon. John Nzou je gospodin Slon i to ne samo imenom. Kao rukovoditelj Chiwewe odgovoran je za jednu od najbrojnijih i najzdravijih skupina slonova koje možemo susresti u Africi. Recite nam, direktore, koliko kljova ima u ovom skladištu?» »Trenutačno ih je oko petsto. četriristo osamdeset i šest da budem točniji, srednje težine sedam kilograma svaka.» «Na međunarodnom tržištu bjelokost vrijedi tristo dolara po kilogramu«, prekine ga Daniel. «To znači da se pred nama nalazi milijun dolara. Odakle potječu sve ove kljove?» «Pa, djelomično smo ih sakupili. potječu od mrtvih slonova koje smo pronašli u parku. Djelomično se radi o bjelokosti koju su moji ljudi oduzeli od krivolovaca. No, najvećim dijelom radi se o plodovima operacije razrjeđivanja koju je moj odsjek primoran poduzeti.» Dvojica se zaustave na dnu skladišta i okrenu se prema kameri. «Kasnije ćemo govoriti o tom projektu, direktore. Recite nam sada nešto više o aktivnosti krivolovaca u Chiweweu? Je li jako štetna?» «Da, a stanje se pogoršava iz dana u dan.» Johnnv zavrti glavom. «Kako postupno uništavaju slonove u Keniji, Tanzaniji i Zambiji, krivolovci se zanimaju za naše slonove koji se nalaze južnije. Zambija je smještena nedaleko od Zambezija, a krivolovci koji dolaze s ove strane rijeke organizirani su i naoružani bolje od nas. Pucaju ubili. i to ne samo slonove i nosoroge, već i ljude. I mi smo er primorani učiniti isto. Susretnemo li bandu krivolovaca, no prvi.» «I to sve zbog ovih.», Daniel položi ruku na hrpu kljova. Nije se moglo vidjeti dvije jednake: svaka je bila jedinstvena, su bile gotovo ravne, dugačke i tanke poput igala za pletenje, u bile savijene poput napetih lukova. Neke su imale oštre vrhove, u bile bez vrhova. Bilo je kljova boje bisera, među njima je bilo i boje maslaca i alabastera, neke su imale tamnije mrlje od Inih sokova, istrošene od starosti. Većim dijelom bjelokost je pripadala ženkama slonova ili još ila dovoljno stara: neke su kljove, skinute s mladunaca, bile ke poput čovječje podlaktice. Malo je koja bila velika, zavinuta evska, što je karakteristika zrele bjelokosti starih mužjaka Daniel pomiluje jednu. Njegov izraz lica nije bio namješten ektiv. Još je jednom osjećao teret čežnje koja ga je natjerala da razaranju stare Afrike i njenog začaranog životinjskog svijeta. »Veličanstvena i pametna životinja svedena na ovo.» Njegov pretvori u šapat. «Iako je neizbježno, ne možemo ne osjetiti au prirodu promjena koje su zapljusnule ovaj kontinent. Afrički simbol ove zemlje. Slon umire. Umire li i Afrika?» Njegova iskrenost bila je apsolutna i kamera ju je vjerno žila. Bio je to temeljni razlog golemog zanimanja koje su njegove ijske emisije pobuđivale diljem cijelog svijeta. Daniel se trgne ponovno se obrativši Johnnvju Nzouu. «Recite nam, direktore, je li slon osuđen na smrt? Koliko ovih nih životinja još uvijek ima u Zimbabveu i koliko se od njih u nacionalnom parku Chiwewe?» «Računa se da u Zimbabveu postoji pedeset i dvije tisuće ra, a za Chiwewe imamo još točnije podatke. Prije tri mjeseca kim pretraživanjem parka, pod sponzorstvom Međunarodne sa očuvanje prirode prebrojili smo slonove. Slikali smo cijelo čje parka, i prebrojili životinje na slikama učinjenim s krajnjom ću.» «Koliko?», zapita Daniel. »Osamnaest tisuća samo u Chiweweu.» i «Riječ je o golemoj populaciji, otprilike trećina svih ostalih u zemlji. i svi se nalaze na ovom području?», Daniel iskriveri obrvu. «Usred dominirajućeg pesimizma pretpostavljam da je ovo veliko ohrabrenje.» Johnnv Nzou nabora čelo. »Naprotiv, doktore Armstrong. Krajnje smo zabrinuti.» «Možete li nam to detaljnije objasniti?» «Vrlo je jednostavno. Ne možemo uzdržavati toliko slonova. Računali smo da je idealna populacija za Zimbabve oko trideset tisuća jedinka. Jednoj jedinoj životinji potrebna je tona biljne hrane dnevno, a da bi se uspjela nahraniti, uništava stoljetna stabla, čak i ona čija je širina debla do metar i dvadeset.» «Što će se dogoditi ostavite li golemu skupinu slonova da se nastavi povećavati?» «U vrlo kratko vrijeme park će se pretvoriti u prašnjavu ravnicu: a kad se to bude dogodilo, populacija slonova će izumrijeti. Nama neće ostati više ništa: ni stabla, ni park, ni slonovi.» Daniel klimne glavom. Tijekom montaže na tom će dijelu umetnuti nekoliko prizora koje je snimio prije nekoliko godina u parku Amboseli u Keniji.

Radilo se u užasnim prizorima opustjele crvene zemlje prepune mrtvim stablima, bez kore i listova, koja su pružala gole grane u mučnu molitvu prema tvrdom, plavom afričkom nebu, dok su dehidrirana trupla velikih životinja ležala na mjestu gdje ih je ubila neimaština i krivolovci. «Postoji li rješenje, direktore?», zapita Daniel potihom. «Jedno drastično rješenje, nažalost.» «Hoćete li nam ga pokazati?» Johnnv Nzou slegne ramenima. «Neće to biti ugodan prizor, ali, da, možete promatrati što moramo učiniti.» Daniel se probudio dvadeset minuta prije izlaska sunca. Godine provedene u gradovima, daleko od Afrike i toliko zora proživljenih uz sjevernije klime i različita vremena njegovih putovanja avionom nisu promijenila naviku stečenu u toj dolini. Bila je to navika koja je očvrstnula tijekom godina užasnog nedu niskim raslinjem Rodezije, kad su ga pozvali da uđe u redarskih snaga. Za Daniela je zora predstavljala čaroban trenutak dana, ovo u toj dolini. Izvuče se iz vreće za spavanje i uze čizme. On ovi ljudi spavali su odjeveni na tlu toplom od sunca, uz žeravicu ske vatre u sredini. Nisu sagradili bornu od bodljikavih grana se zaštitili, iako su s vremena na vrijeme, tijekom noći, čuli riku u daljini. Daniel navuče čizme i izađe iz kruga ljudi utonulih u san. Lja rosa, koja je ukrašavala vlati trave, močila mu je čarape do ta, dok se kretao prema stjenovitom rtu. Sjedne na hrapavi granit oje i čvrsto stisne oko sebe vjetrovku. Zora je stigla kriomice i brzo, oslikavši nježnim ružičastosivim ama oblake iznad velike rijeke. Nad tamnozelenim vodama režija magla se ljuljala pulsirajući poput duha, a jata divljih a u letu bila su sasvim jasna na svijetloj pozadini: u preciznim icijama, mlatarajući užurbano krilima tako da su izgledala poput a noževa na nesigurnoj svjetlosti. Nedaleko od njih začuje se rika jednog lava: niz zvučnih rafala i ugase u nizu dubljih jadikovka. Daniela prođu trnci začuvši ik. Iako ga je čuo bezbroj puta, uvijek je na njega ostavljao isti i. Nije bilo ničeg na svijetu što bi bilo nalik tim zvukovima: za se radilo o pravom glasu Afrike. Zatim osjeti pokret iza sebe. Htjede ustati, ali u tom mu trenutku Johnnv Nzou dodirne da bi ga zadržao i sjedne pored njega. Johnnv zapali cigaretu. Daniel nije nikada bio u stanju iti s njim čisto iz navike. Ostali su sjediti u prijateljskoj tišini o su to činili toliko puta promatrajući zoru do veličanstvenog ka kad bi se užareno sunce pojavilo iznad tamne mase šume. sst se promijeni i sav svijet se zasjaji u nizu ogledala poput cjene keramike koja je tek izišla iz peći. «Tragači su stigli u tabor prije deset minuta. Pronašli su re.» Johnnv prekine tišinu i atmosferu. Daniel se trgne i pogleda ga. «Koliko ih je?» «Pedesetak.» Bio je to prikladan broj. Da ih je kojim slučajem bilo više, ne bi mogli obaviti svoju dužnost, jer su meso i koža lako i brzo propadali na toplini doline, a manji broj ne bi opravdao korištenje ljudi i skupocjene opreme. «Jesi li siguran da to hoćeš snimiti?», zapita Johnnv. «Ljudi jedu meso i nose kožnu odjeću, no ne žele proviriti u unutrašnjost klaonice», primijeti Johnnv. «Radi se o zamršenoj temi, prožetoj različitim osjećajima. Ljudi imaju pravo znati.» «Da mi je to rekao netko drugi, posumnjao bih da se želi baviti novinarstvom u potrazi za skandalima», promrmlja Johnnv i Daniel se namršti. «Uz veliku vjerojatnost mislim da si ti jedini kojem dozvoljavam da govori sa mnom na ovakav način. jer znaš da nije istina.» «Da, Danny, tako je. Mrziš sve ovo kao što to i ja mrzim, no, ti si me naučio da je ovo potrebno.» «Prionimo na posao», predloži Daniel otresito. Ustanu i ponovno se tiho vrata prema kamionima. Opažalo se komešanje u taboru, a kava je kuhala na vatri. Šumari su spremali pokrivače i vreće za spavanje, provjeravajući puške. Bilo ih je četvero: dva mladića crnca i dva bijelca, svi s manje od trideset godina. Na sebi su imali jednostavnu odoru kaki boje sa zelenim oznakama Okruga za parkove: i iako su rukovali značajki puškama tipičnom spretnošću veterana, radosno su čavrljali. Ponašali su se poput starih prijatelja iako su bili toliko mladi da su mogli sudjelovati samo u gerilskoj borbi, vjerojatno na suprotnim stranama. Daniel se uvijek čudio da je preostajalo tako malo zdušnosti. Jock, snimatelj, snimao je. Često je Danielu izgledalo da je Sony prirodni nastavak njegova tijela, neka vrsta grbe. «Postavit ću ti nekoliko glupavih pitanja, i možda ću te morati malo isprovocirati», reče Daniel Johnnvju. «Odgovore već poznajemo, ali moramo se pretvarati, zar ne?» «Slažem se.» Johnnvja je kamera voljela. Daniel je naručio snimke večer

ranije. Jedna od praktičnih strana moderne videoopreme bila je mogućnost neposrednog gledanja. Johnny je izgledao poput mladog Cassiusa Clayja prije nego je postao Muhamed Ali. No bio je mršav u licu, tanje strukture tiju i fotogeničniji. Izraz mu je bio pokretan, a put nije bila tako ina da bi otežala sliku. Sjednu se oko logorske vatre i Jock im se približi kamerom. »Utaboreni smo na obalama Zambezija dok sunce izlazi, a aleko od nas vaši su ljudi pronašli skupinu od pedeset slonova, ktore«, reče Daniel Johnnvju. «Objasnili ste mi da se park Chiwewe nože brinuti o tako velikom broju životinja, i da je samo ove godine rebno istrijebiti bar tisuću slonova i to ne u interesu ekologije, već •reživljanje ostalih slonova. Kako ih namjeravate istrijebiti?« «Morat ćemo ih razrijediti», reče lakonski Johnnv. «Razrijediti ih? Znači li to ubiti ih, zar ne?» «Da. Ja i moji ljudi ćemo ih ustrijeliti.« «Sve, direktore? Danas ćete ubiti pedeset slonova?» «Razrijedit ćemo sve.» «A male? Ženke? Zar nećete poštediti ni jednu životinju?» «Potrebno je ubiti ih sve», nije popuštao Johnnv. «Ali, iz kojeg razloga, direktore? Ne biste li mogli uspravati ih mijeti na neko drugo mjesto?» »Troškovi prijevoza jednoga slona golemi su. Veliki mužjak teži tona, a prosječna ženka četiri. Pogledajte dolinu.« Johnnv pokaže I sebe, rijetke kopjee i šumu. «Trebali bi nam posebni kamioni i ali bismo izgraditi cestu po kojoj bi vozili. A i da je to moguće, 10 bismo ih prevezli? Objasnio sam vam da u Zimbabveu imamo dvadeset tisuća slonova previše. Kamo bi otišli? Nema mjesta.» «Dakle, suprotno od ostalih zemalja sjevernije, poput Kenije ubije, koje su dozvolile da njihove slonove gotovo sasvim istrijebe olovci vodeći krivu politiku za očuvanje, nalazite se u situaciji Comma 22. Previše ste dobro čuvali vaše slonove, i sada ih morate i i žrtvovati uzalud te predivne životinje.« «Ne, doktore Armstrong, nećemo ih žrtvovati uzalud. Izvući o iz njih puno vrijednih stvari, bjelokost, kožu, meso koje ćemo lati. Dobiveni novac ponovno ćemo uložiti u plan za očuvanje, ismo onemogućili krivolov i zaštitili naše nacionalne parkove, t ovih životinja neće biti sasvim uzaludna.« «No, je li potrebno ubiti majke i mališane?«, nije popuštao Daniel. «Vi pokušavate varati, doktore», odvratil Johnnv. «Koristite se jezikom organizacija za prava životinja: majke i mališane. Zovimo ih ženkama i mladuncima, i objasnimo da ženka jede koliko i mužjak i zauzima isti prostor koliko i mužjak, a da mladunci odrastu.« «Dakle, vi mislite.», zapita Daniel. No, usprkos prethodnom upozorenju Johnnv je bio razljućen. «Trenutak, molim. To nije sve. Moramo istrijebiti cijelu skupinu. Nužno je ne ostaviti nijednoga slona na životu. Krdo slonova je porodična skupina, nadasve složena: gotovo svi njeni članovi su povezani rodbinskim vezama, povezani razvijenom socijalnom strukturom. Slon je inteligentna životinja, možda najinteligentnija nakon primata, zasigurno više od mačke, psa, pa čak i dupina. Znaju, hoću reći, zaista shvaćaju.» Johnnv prekine, i razbistri si grlo. Preplavili su ga osjećaji i Daniel ga je cijenio u tom trenutku više nego ikad prije. «Istina je», nastavi Johnnv hrapavim glasom «da, ostavimo li kojeg na životu, ovaj bi prenio strah i paniku na sve ostale krda slonova u parku. I ubrzo bi se narušio mir u društvenom ponašanju slonova.» «Ne mislite li da pomalo pretjerujete, direktore?, zapita Daniel. «Ne, već se to dogodilo. Nakon rata imali smo deset tisuća slonova previše u nacionalnom parku "VVankie. U to smo vrijeme vrlo malo znali o tehnikama i o posljedicama masovnog razrjeđivanja. Vrlo smo brzo naučili. Naši prvi pokušaji su gotovo uništili socijalnu strukturu slonova. Ustrijelivši starije slonove, uništili smo mogućnost da se njihovo bogatstvo iskustva i spoznaja prenese na mlade. Poljuljali smo sheme migracija, hijerarhiju i disciplinu u različitim krdima, čak i reproduktivne običaje. Kao da su shvaćali da je masakr bio pred vratima, mužjaci su započinjali štiti zrele ženke. Poput žene, slonica je zrela za razmnožavanje oko petnaest, šesnaest godina, najmanje. Pod užasnim stresom razrjeđenja, mužjaci iz parka "VVankie tražili su ženke od jedva deset, jedanaest godina, a mladunci rođeni iz tih veza bili su slabašni.» Johnnv zavrti glavom. «Ne, moramo istrijebiti cijelo krdo istovremeno.» Podigne pogled prema nebu. Obojica su čula zujanje aviona ljini iza mase brežuljaka. «Evo aviona koji nam služi za razgledavanje teritorija parka», tiho, i dohvati mikrofon radija. «Dobar dan, Sierra Mike, vidimo te južno od našeg

položaja, tprilike šest kilometara i po udaljenosti. Naš znak je žučkasti dim.» Da znak jednom od šumara, koji izvuče osigurač male rakete. Žučkasti dim uspne se u gustom oblaku iznad vrhova stabala. «Roger, Park. Vidio sam dim. Molim vas, izvijestite me o meti.» Johnnv se namršti začuvši riječ meta i naglasi alternativnu u odgovoru: «Jučer u sumrak krdo se premještalo prema sjeveru, la rijeci, osam kilometara jugoistočno od našeg tabora. Ima više edeset životinja.« «Hvala, Park. Ponovno ću vas nazvati kad ih budem opazio.» Pogledali su u avion koji je napravio prekrret prema istoku, lo se o staroj jednomotornoj Cessni, koja je vjerojatno imala tke poput Kcara, killercara, tijekom gerilskog rata. Nakon četvrt sata, radio se ponovno oglasi. «Bok, Park. Pronašao sam krdo. Pedesetak grla i više, na est kilometara od vašeg položaja.« Krdo je bilo raštrkano na obje strane osušene rijeke, okruženo ovitim, rijetkim brežuljcima. Na tom je mjestu šuma bila zelenija nija, jer su korijeni sezali do podzemne vode. Akacije su bile ane pupoljaka koji su bili nalik na smečkasta, dugačka peciva, i su na krajevima grana na dvadesetak metara od tla. Dvije ženke se približe jednome od stabala. Bile su glavne krda: imale su sedamdesetak godina, mršave, s oštećenim ušima enastim očima. Veza između njih trajala je više od pola stoljeća: bile su sestre čine strane. Starija se brinula o mladoj istom ljubavlju koju bi i ljudima pokazala starija sestra. Živjele su zajedno, i iz tog života su bogatstvo iskustva i spoznaja koje se priključilo dubokom iktu naslijeđenom od rođenja. Pomagale su jedna drugoj tijekom sušnih razdoblja, neimaština i bolesti, podijelile su radost za kiše i bogatu hranu. Poznavale su sva tajna skrovišta u planinama i izvore vode na pustim područjima. Znale su gdje su ih u zasjedi čekali lovci i gdje su granice skrovišta u kojima su one i krdo bili na sigurnom. Brinule su se jedna o drugoj: ostavile su zajedno krdo kad se jedna od njih morala okotiti, a sestra ju je svojom prisutnošću tješila tijekom teškog rađanja. Otrgnule bi jedna drugoj fetalnu vreću novorođenčeta i zajedno odgojile, disciplinirale i podigle mladunče do zrele dobi. Više nisu bile plodne: no, sigurnost krda bila je još uvijek njihova glavna obveza. Njihova radost i njihova odgovornost bile su mlade ženke i mladunci koji su predstavljali njihovo potomstvo. Možda je previše maštovito pripisivati životinjama ljudske osjećaje poput ljubavi i poštovanja, vjerovati da shvaćaju krvne veze ili kontinuitet plemena: no, vidjevši kako stare ženke nameću tišinu previše živahnim mladuncima, podižući uši i ispustivši ljutitu riku, promatrajući kako krdo slijedi njihov primjer neosporenom poslušnošću, nitko nije mogao sumnjati u njihov autoritet: ako bi ih potom promatrali kako nježno miluju surlom najmlađe ili podižu ih na najtežim dijelovima uobičajenih putova, nije se moglo posumnjati u njihovu brižljivost. Kad je na vidiku bila opasnost, gurale bi iza sebe mlade i kretale u obranu raširenih ušiju i smotanim surlama, spremne da se bace na neprijatelja i da ga unište. Veliki mužjaci golemih dimenzija bili su veći od njih, ali nisu bili lukaviji i suroviji od njih. Kljove mužjaka bile su duže i deblje, i ponekad su težile više od četrdeset kilograma. Dvije stare ženke imale su male i nepravilne kljove, požutjele od godina, a kosti su im se ocrtavale ispod sive i nabrane kože, no njihov je osjećaj odgovornosti prema krdu bio čvrst poput čelika. Mužjaci su s krdom održavali podosta elastičan odnos. Kad bi ostarili, često bi se radije odvajali od njeg, tvoreći male skupine od dva do tri mužjaka, koji su odlazili u potragu za ženkama samo kad bi osjetili omamljujući miris. Stare ženke su pak ostajale s krdom: bile su čvrsti temelji na kojima se održavala socijalna struktura. Nadasve ujedinjeno društvo ženka i mladunaca puno je utjecala na njihovo iskustvo i mudrost za svakodnevne potrebe i preživljavanje. Dvije sestre približe se u savršenom skladu golemoj akaciji unoj pupoljaka, smjestivši se s obje strane debla. Naslone čelo apavu koru. Deblo je bilo promjera većeg od metar i dvadeset i je čvrsto poput mramornog stupa. Na trideset metara od tla, t su bile zamršene, a lišće i pupoljci izgledali su poput kupole Irale koja se uzdiže prema nebu. Dvije stare ženke započele su se ljuljati naprijednatrag, vršeći ak na deblo čelima. Na početku je akacija ostala tvrda, odoljući njihovoj nevjerojatnoj snazi. No, ženke nisu odustajale, »glave, ponajprije jedna, a potom druga, gurale su svom svojom om u suprotnim pravcima. Konačno

se stablo zatrese, a iznad rane zadrhte kao na dahu vjetra. Dvije stare ženke nastavile su ritmički s radom, i deblo se ne. Zreli plod se odvoji od grane i padne s trideset metara visine, lknuvši se na glavi jedne od slonica koja sklopi vodenaste oči, promijeni ritam. Deblo se ljujalo i drhtalo, ponajprije polagano, om brže. Još jedan plod, a potom još jedan, padnu poput prvih pljuska kiše. Mladi vode krda shvate što su ženke činile: zamahnu ušima i iže se na brzinu. Plodovi akacije, prepuni bjelančevina, bili su i poslastica. Slonovi nahrupe oko dvije stare ženke, bace se na ve koji su padali gurajući ih u grlo surlama. Sada se veliko stablo i naprijednatrag: grane i lišće tresli su se kao pomahnitali. Vi i grane padali su na tlo, odbijajući se o tijela slonova ljenih u podnožju debela. Ženke, čvrsto stojeći ispod stabla, nisu odustajale sve dok se plodova nije prorijedila. Tek kad je pao i posljednji plod, iknu se od stabla. Imale su leda prepuna mrtvog lišća i dijelova i baršunastih plodova, a noge su im bile uronjene u ostatke, e surlale i podignu s nježnošću pozlaćene plodove te ih približe enim ustima s trokutastim donjim usnama. Zatim započnu jesti, n je slina vlažila obraze, nalik na suze užitka. Krdo se okupljalo oko njih da bi se pridružilo slavlju. Dugačke krivile su se i tresle, plodovi su završavali u njihovim grlima, a o se čuti prigušeni zvuk koji je izgledao poput eha usred goleme lase. Bilo je to brujanje mnogih glasova, isprekidano piskutanjem koje je ljudsko uho jedva moglo čuti. Bio je to čudnovat zbor zadovoljstva, kojemu su se pridružili i najmanji: zvuk koji je izražavao radost življenja i koji je potvrđivao njihovu duboku povezanost koja je ujedinjavala sve članove krda. Bila je to slonova pjesma. Prva koja je osjetila opasnost bila je jedna od starih ženka. Iskaže svoju brigu vrlo visokim zvukom, puno višim od ljudskog registra za sluh, i cijelo krdo se naglo umiri, ostavši tiho. Čak su i najmlađi mladunci odmah reagirali. Ta tišina nakon vesele i živahne buke slavlja bila je čudnovata, a zujanje aviona u daljini izgledalo je, zbog kontrasta, još jače. Stare ženke prepoznale su zvuk motora Cessne. Čule su ga puno puta tijekom posljednjih godina, i naučile su da ga povezu s najintenzivnijim periodima ljudske aktivnosti, s napetošću i neobjašnjivim strahom koje su osjećale da im telepatski prenose ostale skupine slonova u parku. Znale su da je taj zvuk bio preludij za niz dalekih hitaca i miris slonove krvi, koje su zračne struje donosile s brežuljaka. Nakon što bi brujanje aviona i hitaca utihnulo, često su znale pronaći široka područja u šumi gdje je tlo bilo prekriveno osušenom krvlju i osjetile su miris straha, patnje i smrti članova njihove vrste, pomiješan s mirisom krvi. Jedna od starih ženka se povuče i zatrese nervozno glavom na zvuk koji je dolazio s neba. Njene oštećene uši snažno su udarale o ramena, proizvodeći zvuk nalik na glavno jedro broda koje se napinje na vjetru. Zatim se okrene oko sebe i započne prva trčati. S njima su bila i dva odrasla mužjaka, no, na prvu opasnost se odvoje i nestanu u šumi. Instinktivno su shvatili daje krdo ranjivo, i potražili su spas pobjegavši samostalno. Mlade ženke i mladunci krenu za dvjema starim ženkama: mali su trčali da bi održali korak s majkama, i u drugim okolnostima, njihova žurba bi izgledala komično. «Halo, Park. Krdo bježi prema jugu, u smjeru prolaza Imbezeli.» «Roger, Sierra Mike. Molim te, usmjeri ih prema Mana Poolsu.» Stara ženka vodila je krdo prema brežuljcima. Htjela je ostaviti dolinu i ući u područje gdje će potjera biti zapriječena stijenama i strminama: no, zvuk aviona je zujao oko nje i onemogućavao joj da ude kroz prolaz. Zaustavi se, nesigurna, podigne pogled prema nebu gdje su se visoke planine uzdizale do zenita. Raširi svoje istrošene uši i okrene staru glavu slijedeći užasni zvuk. Zatim opazi avion. Prva svjetlost sunca blještila je na prednjem staklu dok je avion napravio prekretnost pred njom i započeo se spuštati svom brzinom, nizak iznad vrhova stabala, a zvuk motora pretvarao se u rezanje. Dvije stare ženke se istovremeno okrenu i vrte se natrag prema rijeci. Iza njih, krdo se okrene poput neurednog odreda konjanika. Dok je trčalo, prašina se podizala u blijedom oblaku, još višim od vrhova stabala. «Park, krdo se kreće prema vama. Na otprilike dvanaest metara od skretanja.» «Hvala, Sierra Mike. Nastavi ih tjerati prema nama. Nemoj da trče previše.» «U redu, Park.» «Svim Kpostrojbama.» Johnn N zou promijeni znak. «Svim Kpostrojbama, okrenite se prema skretanju Mana Pools.» Kpostrojbe, skupine killerabUe su

sastavljene od četiri Land Rovera duž glavne ceste koja se spuštala od glavnog stožera Chiwewa prema rijeci. Johnnv ih je postavio u red da, u slučaju potrebe, preusmjere krdo, no izgledalo je da to nije bilo potrebno. Avion je sam profesionalnom djelotvornošću tjerao slonove prema određenom mjestu. «Izgleda da ćemo uspjeti iz prvog pokušaja», promrmlja Johnnv dok je skretao pravac Land Rovera okrenuvši ga za stotinu i osamdeset stupnjeva duž ceste. Travnati pojas rastao je između brazda izrovanih prolaskom kotača, i terenac se tresao na nepravilnom tlu. Vjetar je šibao po njihovim glavama, te si Daniel skine kapu i ugura je u džep. Jock je snimao prizor kad je krdo bivola izišlo iz šume začuvši buku Land Rovera i prošlo preko puteljka upravo ispred njih. «K vragu!» Johnnv zakoči i pogleda na sat. «Ti blesavi nyati će sve pokvariti.» Na stotine tamnih pojava približavale su se u složnoj skupini: galopirajući podizali su bijelu prašinu, režali i ispuštali zvukove, ostavljajući tekući zeleni izmet po zgnječenoj travi. Prošlo je samo nekoliko minuta i Johnnv ubrza prošavši kroz oblak prašine koje je krdo prolazom podiglo. Nakon jednog zavoja puteljka, opazi i ostale terence koji su čekali na raskrižju. Četvorica šumara stajala je u skupini pored njih, s puškama u rukama i glavama okrenutim unatrag: čekali su ih. Johnnv zaustavi svoj Land Rover i dohvati mikrofon radiostanice. «Sierra Mike, reci mi položaj, molim.» «Park, krdo se nalazi na manje od tri kilometara udaljenosti od vas. I približava se Long Vleiju.» VJeI je označavao depresiju na tratini, a Long Vlei bio je dugačak kilometre i kilometre, prostirući se paralelno s rijekom. U kišnim razdobljima postajao je vodenast: no sada je to bilo idealno područje za masakr. Već je bio iskorišten nekoliko puta u te svrhe. Johnnv skoči na tlo i dohvati pušku. On i njegovi ljudi bili su naoružani puškama 375 magnum, proizvedenim serijski i podosta jeftinim, nabijenim masivnim streljivom koje je probijalo do kostiju i vlakana. Njegovi su ljudi bili izabrani za taj zadatak jer su bili odlični strijelci. Masakr se trebao izvesti što brže i samilosnije. Ciljat će u mozak, a ne u tijelo. «Idemo!», zapovjedi Johnnv. Nije bilo potrebno da im daje objašnjenja; svi su redom bili profesionalci, no, usprkos tome, iako su mnogo puta obavili taj posao, bili su mračni u licu, a u njihovim očima nije bilo uzbuđenja. Nije se radilo o sportu. Krvavi trenutci koji su stajali pred njima nisu ih veselili. Na sebi su imali samo kratke hlače i velskoe bez čarapa. Jedine teške stvari koje su imali na sebi bilo je oružje i remenje sa streljivom oko pasa. Svi su bili mršavi i mišićavi, a Johnnv Nzou bio je čvrst poput njih. Potrče ususret krdu. Daniel je slijedio Johnnvja Nzoua. Bio je uvjeren da se održavao u formi redovitim trčanjem i vježbanjem, ali zaboravio je što znači biti u idealnoj kondiciji za lov i borbu, kao što su to bili Johnnv i njegovi ljudi. Trčali su poput tragača, kretali su se šumom gotovo bez imalo napora, dok su im stopala sama birala put kroz stijene, grmlje i palo granje, jedva dodirujući tlo u trku. Nekoć je i Daniel trčao poput njih, ali sada su njegove čizme teško odzvanjale tlom ispod njegovih stopala. Nekoliko puta se spotakne na tlu. Započeo je zaostajati sa svojim snimateljem. Johnnv Nzou da znak rukom i njegovi ljudi se poredaju ravnomjerno, odvojeni pedeset metara jedan od drugoga. Pred njima, šuma je naglo ostavljala mjesto čistini Long Vlei. Bila je široka tristotinjak metara: suha trava smeđe boje sezala je do pojasa. Niz ubojica se zaustavi na granici šume. Svi se okrenu i pogledaju u Johnnvja koji se nalazio u sredini, ali on je imao okrenutu glavu i slijedio je avion, daleko, iznad šume. Upravo je skretao, gotovo okomito na jednom krilu. Daniel ga dostigne. On i Jock su otežano disali, iako su trčali nešto više od kilometar. Zavidio je Johnnvju. «Evo ih», prošapće ovaj posljednji. «Vidi se prašina.» Kao da se veo maglice spustio iznad vrhova stabala između njih i aviona koji je letio u krug. «Brzo se približavaju.» Johnnv zamahne desnom rukom, i na njegov znak njegovi ljudi se postave u polukrug, poput rogova bivola, s Johnnvjem u sredini. Na taj znak njegovi ljudi krenu brzo prema čistini. Lagani povjetarac puhao im je u lice. Krdo nije moglo osjetiti njihov miris. Iako su na početku pobjegli u vjetar ne bi li susreli opasnost, avion ih je primorao da promijene smjer kretanja. Slonovi nemaju oštar vid: neće raspoznati red ljudskih pojava sve dok ne bude prekasno. Klopka je bila spremna i krdo će uletjeti u nju uz pomoć Cessne koja je letjela sasvim nisko i tjerala ga u

smrt. Dvije stare ženke iziđu trčeći iza stabala. Njihove koščate noge kretale su se hitro, držeći uši nagnute unatrag. Nabori na sivoj koži tresli su se pri svakom koraku. Ostatak krda trčao je za njima. Najmanji mladunci su se već počeli umarati i majke su ih tjerale surlama. Red krvnika bio je nepomičan, poredan u polukrug poput početka mreže raširene da bi ulovila plovu ribe. Slonovi će prepoznati pokret brže nego što će prepoznati ljudske pojave slabim očima zamagljenim strahom. «Prvo pucajte u dvije bake», zapovjedi Johnnv, tihim glasom. Prepoznao je dvije glavne ženke i znao je da će u krdu nastati nered, čim budu pogodili njih. Zapovijed se proširila duž reda. Prva ženka krene ravno prema mjestu gdje se nalazio Johnnv Nzou, i on pusti krdo da se još više približi. Držao je pušku čvrsto na prsima. Na udaljenosti od stotinu metara, dvije slonice započnu skretati i udaljavati se od njega, ulijevo. U tom trenutku Johnnv se pokrene. Podigne pušku iznad svoje glave i uzvikne jezikom sindebele. «Nanzi Inkosikaze.ovdje sam, poštovana stara gospodo.» Prvi put dvije slonice shvate da se nije radilo o deblu stabla, već o smrtonosnom neprijatelju. Istog trena skrenu usredotočivši svu mržnju, sav strah i svu zabrinutost za sudbinu krda prema njemu. Krenu u napad. Produže korak, bijesno ričući dok se prašina podizala ispod njihovih golemih stopala: uši su im bile savijene unatrag u znak srdžbe. Dominirale su nad skupinom sićušnih ljudskih pojava. Daniel se duboko nadao, očajan, da je sa sobom ponio pušku. Zaboravio je kako je zastrašujući taj trenutak, s najbližom ženkom koja se, na udaljenosti manjoj od pedeset metara, približava brzinom od šezdeset i pet kilometara na sat. Jock je i dalje snimao prizor, iako se rika dviju ženka sada već proširila cijelim krdom. Kretali su se svom brzinom prema ljudima poput lavine sivog granita, kao da je snažan eksploziv razvalio cijelu planinu. Kad se udaljenost smanjila na otprilike trideset metara, Johnnv Nzou približi pušku ramenu i nagne se prema naprijed. Čelična cijev plavkaste boje nije imala teleskopski ciljnik: za takav posao na maloj razdaljini služio se otvorenim ekspres ciljnikom. Otkako se započeo proizvoditi, od 1912, tisuće i tisuće sportaša i lovaca profesionalaca potvrdili su da je 375 Holland Holland najbolja i najefikasnija puška koju su ikada poslali u Afriku. Imala je sve prednosti preciznosti i umjerenog odskoka, dok je golemi metak od tristo zrnaca bio pravo čudo balistike, izvanredne preciznosti. Johnnv nacilja prema glavi prve ženke, prema korijenu surle, između kratkovidnih očiju. Hitac odjekne, suh, poput praska biča za bikove, i perjanica prašine se podigne sa stare naborane kože upravo na mjestu lubanje gdje je Johnnv i ciljao. Metak utone u glavu s lakoćom čeličnog čavla u zrelu jabuku. Razori gornju polovicu mozga: ženka savije prednje noge, a Daniel osjeti da gubi tlo pod nogama kad se slonica srušila na tlo u vrtlogu prašine. Johnnv se pokrene sasvim naglo i nacilja prema drugoj ženki u trenutku u kojem je stizala blizu trupla sestre. Ponovno nabije pušku ne odvojivši je od ramena, te jednostavno ispali. Mesingana čahura šikne u visoku sjajnu parabolu, i Johnnv ponovno zapuca. Zvuk dva hitca se ispreplete: bili su ispaljeni jedan za drugim tako brzo da su prevarili sluh i izgledali poput jedne jedine produljene detonacije. I ovaj put hitac se zarije točno u cilj, tako da je i druga ženka ubijena kao i prva: istog trena. Noge su joj popustile. Sruši se na tlo i prevrne na bok, dok joj je rame dodirivalo sestrino. Usred čela svake, iz sićušnih otvora šiknu crvene perjanice krvi. Krdo iza njih obuze panika. Slonovi započnu kružiti u krug, podižući veo prašine takav da su sakrili prizor. Njihovi obrisi izgledali su neživo i nerazgovjetno. Mali su tražili zaklon ispod trbuha svojih majka, držeći uši sagnute, neprekidno teturajući tu i tamo od paničnih pokreta ženka. Šumari se približe ispaljujući bez prestanka hitce. Olovna kiša padala je neprekidno poput tuče na limeni krov. Ciljali su u mozak slonova. Nakon svakog hitca jedna je životinja podizala glavu dok su joj golemi metci lomili kost lubanje zvukom golf loptice koja je točno stigla do svog cilja. I nakon svakog hitca jedna bi se životinja srušila na tlo, mrtva ili umiruća. Slonovi koji su umirali odmah nakon prvog hitca, a bili su u većini, padali su na tlo poput teških vreća. Kad hitac ne bi dopro do mozga, već bi samo prošao vrlo blizu njega, slon bi teturao i ritao se, kotrljao se na boku uz užasno očajničko stenjanje i uzalud podizao surlu prema nebu. Jedan od mladunaca bio je ukliješten pod truplom mrtve

majke i ležao je vičući polomljenih leđa u panici i bolovima. Neke životinje ostale su ukliještene barikadom palih slonova: pokušaju ih preskočiti. Strijelci ih ubiju, i oni se sruše na tijela već mrtvih slonova, dok su ostali još uvijek pokušavali podignuti se, no tada bi strijelci i njih pogodili. Sve se vrlo brzo završilo. U nekoliko minuta svi odrasli slonovi ležali su jedni pored drugih ili u krvavim hrpama. Samo su mladunci trčali još uvijek u krug, spotičući se o tijela mrtvih slonova ili umirućih, ričući i drmajući trupla majka. Strijelci se polako približe postupno sužavajući krug cijevi pušaka oko razorena krda. Pucali su i ponovno nabijali puške, pucali ponovno dok su se sve više približavali. Ubili su mladunče, i kad nije ostao na nogama ni jedan slon, krenu na brzinu prema hrpi slonova, krećući se između velikih tijela koja su ležala na tlu, zaustavljajući se samo kako bi ispalili još jedan, posljednji hitac, prema svakoj od golemih okrvavljenih glava. Vrlo često nije bilo nikakvih reakcija na drugi hitac u mozak: no, s vremena na vrijeme bi se pokoji još umirući slon trgnuo napevši udove i trepnuvši kapcima, nakon čega bi se opustio bez života. Šest minuta nakon prvoga Johnnjevog hitca tišina se spusti na mjesto masakra u Long Vleiu. Ali u ušima ljudi još je uvijek odjekivalo brutalno sjećanje na te hitce. Nije se opazio ni najmanji pokret: slonovi su ležali poput žita nakon oštih otkosa, a žedno tlo upijalo je krv. Šumari su još uvijek bili daleko jedni od drugih, tiho, zabezeknuti pred masakrom koji su sami počinili, gledajući očima punim grižnje savjesti planinu mrtvih slonova. Pedeset životinja, dvjesto tona mrtvog mesa. Johnn Nzu prvi prekine tragičnu čaroliju koja ih je obuzela. Sasvim polako se približi dvjema starim ženama koje su ležale na čelu krda, jedna uz drugu. Ramena su im se još uvijek dodirivala, a noge su im bile savijene. Klečale su kao da su još uvijek žive. Samo bujica krvi koja je tekla iz njihovih čela brisala je svaku iluziju. Johnn stavi na tlo rukohvat puške i nasloni se na nj. Zagleda se u dvije stare slonice s tugom u očima. Nije opazio da ga je Jock snimao. Njegove kretnje i njegove riječi bile su sasvim spontane. «Hamba gahle, Amakhulu» promrmlja. «Idite u miru, stare bake. Ujedinjene ste u smrti kao što ste to bile i u životu. Idite u miru i oprostite nam.» Krene prema rubu stabala. Daniel ga nije slijedio. Shvaćao je da je osjećao potrebu da ostane sam koji trenutak. I ostali šumari su izbjegavali jedan drugoga. Nisu se smijali, nisu si izmijenili čestitke: dvojica od njih kružila su među golemim leševima sa čudno neutješnim izrazom lica; jedan je pak bio sklupčan na mjestu gdje je ispalio svoj posljednji hitac, pušeći cigaretu i proučavajući prašnjavo tlo, dok je četvrti položio pušku, i s rukama u džepovima i pognutih ramena promatrao je nebo na mjestu gdje su se skupljali kragulji. Na početku ptice grabljivice bile su male točkice u pozadini goleme planine, poput zrnaca papra raspršenih na stolnjaku. Zatim se približe, tvoreći skupine iznad područja masakra, a njihove sjene prođu iznad beživotnih tijela usred Long Vleija. Nakon četrdeset minuta Daniel začuje brujanje kamiona koji su se približavali i opazi ih kako polako napreduju šumom. Skupina polugolih drvosječa krčila je put pred konvojem: imali su zadatak da sijeku grmlje i otvaraju prolaz. Johnn se ustane uz izraz olakšanja na licu iz kuta u kojem je sjeo na rubu šume, i krene im ususret. Hrpu mrtvih slonova odvoje lancima i vitlima. Zatim izrežu sivu i naboranu kožu duž trbuha i kralježnice. Ponovno pokrenu električna vitla, odvajajući kožu od trupla. Ljudi su zatim polagali jednu po jednu kožu na prašnjavo tlo pokrivajući ih grubom solju. Gola trupla izgledala su čudnovato gnusno na svjetlosti sunca, otkrivajući bijele masne naslage i mišiće. Trbusi su im bili naduti, kao da su pozivali noževima da ih prerezu. Jedan od ljudi zaduženih za skidanje kože ugura zakrivljeni vrh noža u jednu od starih ženka. Pažljivo izmjeri dubinu reza pazeći da ne probuši crijeva, hodajući uz truplo, vukući za sobom oštricu noža, kao da se radi o patentu duž trbuha, sve dok ga nije otvorio, i pojavio se želudac, sjajan poput svile padobrana. Zatim golema crijeva kliznu van, kao da su obdarena vlastitim životom, poput pitona koji su se probudili, uvijajući se i otpetljavajući se pod vlastitom težinom. Ljudi s pilama u rukama bace se na posao. Buka dvotaktnih motora pojačavala je užas orgijanja na tom području smrti, a perjanice plavkastog dima podizale su se prema nebu. Rezali su udove trupla, i komadići kosti i mesa letjeli su sa čeličnih zuba. Zatim utonu u

kralježnice razrezavši trupla na komade, koje natovare uz pomoć vitla u zamrzivače kamiona. Posebna skupina ljudi obilazila je sva trupla ženka i izvlačila maternice. Daniel je opazio da su otvorili jednu od njih, ljubičastu i prekrivenu gustom mrežom krvnih žila. Iz fetalne posteljice klizne golemi fetus i završi na zgaženoj travi. Bio je to savršeni slon, neposredno prije poroda, prekriven crvenkastim dlačicama koje je gubio neposredno nakon rođenja. Još je uvijek bio živ i slabašno je pomicao surlu. «Ubijte ga», zapovjedi naglo Daniel na jeziku sindebele. Bilo je malo vjerojatno da je slon patio, ali Daniel se okrene uz osjećaj olakšanja kad mu je jedan od ljudi odрубio glavu jednim zamahom panga. Gnušalo mu se: no, znao je da ništa neće ostati neiskorišteno. Koža još nerođenog slonica bila je mekana i dragocjena i vrijedila je nekoliko stotina dolara, koristila se za izradu torbica ili kovčega. Da bi mislio na nešto drugo, pređe vle. Ostajale su još samo glave golemih životinja i sjajne hrpe crijeva. Iz njih nije se moglo iskoristiti ništa: ostavili bi ih kraguljima, hijenama i šakalima. Kljove, još uvijek ukliještene, bile su najdragocjenije što su iz operacije razrjeđivanja izvlačili. Krivolovci i lovci na bjelokost iz prošlosti nisu ulazili u rizik odvajajući ih na licu mjesta, obično su ih ostavljali u lubanji sve dok ne bi prošlo neko vrijeme. Za četiripet dana bilo bi moguće izvući kljove, savršene i bez oštećenja. No, nije bilo vremena za takav postupak. Kljove su trebali razrezati ručno. Ljudi koji su imali zadatak odvojiti kožu bili su najiskusniji, većinom i najstariji, sjedokosi ili gotovo ćelavi s gaćama zamrljanim od krvi. Čučnuli su se pored glava i strpljivo udarali domorodačkim sjekirama. Dok su bili zauzeti radom, Daniel ih je promatrao zajedno s Johnnvjem Nzouom. Jock ih je snimao svojom Sony kamerom dok je Daniel komentirao: «Krvav pothvat.» «Da, ali potreban», odvrati tužno Johnnv. »Prosječno jedan odrasli slon daje otprilike tri tisuće dolara dobiti, što od bjelokosti, što od kože i mesa.» «Mnogima će to izgledati da se radi o trgovačkom mentautetu, pogotovo kad budu vidjeli tešku stvarnost razrjeđivanja.» Daniel zavrta glavom. »Zasigurno znate da je u tijeku podosta energična kampanja, kju predvodi skupina za prava životinja, da uvrste slonove u popis ITSa, Konvencije za međunarodnu trgovinu ugroženih vrsta.» «Da, znam.» «Bude li se to dogodilo, bit će zabranjeno trgovanje svim proizvodima od slonova: kože, bjelokosti i mesa. Što mislite o tome, direktore?» «Jako me ljuti.» Johnnv baci na tlo cigaretu i zagasi je stopalom. Imao je bijesan izraz lica. «To bi onemogućilo svaku sljedeću operaciju razrjeđivanja, nije li tako?», zapita ponovno Daniel. «Ne, nikako», odvrati Johnnv. «U svakom slučaju bili bismo primorani kontrolirati krda, morali bismo ih u svakom slučaju razrjeđivati. Jedina razlika bila bi u sljedećem: ne bismo više mogli prodavati naše proizvode. Izgubili bismo milijune dolara profita koji trenutno utrošimo da bismo zaštitili, proširili i održavali oaze u kojima žive životinje. Johnnv se prekine i pogleda u svoje ljude koji su izvlačili jednu kljovu iz lubanje i plegli je vrlo pažljivo na suhu travu. Jedan od njih izvuče sivi živac iz šupljine kljove. Johnnv nastavi: «Ova kljova nam dozvoljava da opravdamo postojanje parkova i životinja koji ih nastanjuju pred očima domorodačkih plemena koji žive u tijesnom odnosu s divljim životinjama i pored granice nacionalnih područja koja su rezervirana za njih.» «Ne shvaćam», ohrabri ga Daniel. «Želite li reći da domorodačka plemena ne gledaju parkove kao nešto pozitivno?» «Ne, ako mogu izvući osobni profit. Budemo li im dokazali da ženka slona vrijedi tri tisuće dolara i da je lovac koji dolazi iz drugih zemalja spreman platiti čak pedeset ili sto tisuća dolara da bi ubio mužjaka za trofej, ako budemo mogli pokazati da jedan jedini slon vrijedi stotinu ili tisuću njihovih koza ili bivola koje će dobiti od dijela zarade, tada će shvatiti zašto vrijedi zaštititi krda slonova.» «Želite li reći da seljaci iz okolice misle da divlje životinje nemaju nikakvu vrijednost u novcu?» Johnnv se gorko nasmije. «To je luksuz zapadnih zemalja, a ne Trećeg svijeta. Ovdje plemena žive na način da preživljavaju. Jedna prosječna obitelj ima primanja u visini od stotinu i dvadeset dolara godišnje, deset dolara mjesečno. Ne mogu si dozvoliti da plodna tla prepuste lijepoj, ali beskorisnoj životinji. Ako divlje životinje u Africi žele preživjeti, moraju si same plaćati hranu. U ovoj okrutnoj zemlji ništa nije besplatno.» «No, mislilo bi se da se razvija poseban osjećaj živeći tako nadomak

prirodi», nastavi Daniel. «O, da, ali samo iz praktičnih razloga. Milijunima godina primitivni se čovjek, živeći s prirodom, odnosio prema njoj kao prema resursu koji se neprekidno obnavlja. Eskimi su živjeli od foka i kitova, američki Indijanci od krda bizona i instinktivno su shvaćali način kojime su se morali odnositi prema prirodi, način koji mi nikada nismo shvatili. Bili su u ravnoteži s prirodom. Potom dolaze bijelci s eksplozivnim napravama i puškama Sharpe, ili, ovdje u Africi, sa zakonima o lovu donijevši odluku da je lov na njihovom tlu kazneno djelo za crnce, ostavivši afričku faunu šaćici privilegiranih koji su je mogli promatrati i diviti joj se.» «Postajete rasist», ukori ga uljudno Daniel. «Stari kolonijalni sistem štitio je divlje životinje.» «A kako su preživjele milijunima godina prije dolaska bijelaca? Ne, kolonijalni sistem o zaštiti faune nije bio nimalo zaštitnički.» i «Zaštita ili preventiva, nije li to isto?» «Ne, radi se o suprotnim pojmovima. Zaštitnik onemogućuje čovjeku pravo da iskorištava bujnost prirode, niječe pravo na ubijanje životinja, iako to prijete preživljavanju vrste u cijelosti. Da je danas ovdje, zabranio bi nam ovu operaciju razrjeđivanja, i ne bi htio vidjeti krajnje posljedice zabrane koja bi, kao što smo vidjeli, označila krajnje izumiranje cijele populacije slonova i uništenje šume. «No, najgora greška starih kolonijalnih zaštitnika jest isključiti afrička plemena od beneficija kontrolirane prevencije. Zanimjali su im dio ulova koji im je pripadao što je dovelo do rađanja mržnje prema divljim životinjama. Uništili su prirodni instinkt prema prirodnim bogatstvima, oduzeli su im kontrolu nad prirodom i stavili ih u odnos da se utrkuju sa životinjama. Rezultat je da je prosječni crni seljak u neprijateljskom odnosu prema životinjama. Slonovi mu uništavaju vrt i razaraju stabla koja želi iskoristiti za ogrjev. Bivolji i antilope jedu travu kojom želi udebljati stoku. Krokodil mu je rastrgao baku, lav rnu je ubio oca. Logično je prepun mržnje prema krdima životinja.» «I koje je rješenje, direktore, ako uopće postoji?» «Otkako smo postali nezavisni od kolonijalnog režima, pokušavali smo promijeniti mentalitet naših ljudi», odvrati Johnnv. «Na početku je iziskivao da uđe u nacionalne parkove, koje su bijelci stvorili, da bi uništio stabla, i doveo stoku na pašu te sagrađio naselja. No, usprkos tome, doživjeli smo veliki uspjeh educirajući ih vrijednostima turizma, safarija i kontroliranog razrjeđenja. Prvi put mogao je sudjelovati u profitu i sada je razvio nov način razmišljanja o spašavanju, koje pogotovo mladi uzimaju k srcu. No, budu li dobronamjerni protekcionisti u Americi i Europi uspjeli nametnuti zabranu lova i trgovanje s bjelokošću, svi naši naponi bili bi uzaludni. Vjerojatno bi za afričke slonove zazvonila zvona smrti i bio bi to kraj za sve životinje.» «Dakle, jednom riječju, problem je ekonomski?» zapita Daniel. «Kao i uvijek na ovom svijetu, radi se o novcu», potvrdi Johnnv. «Ako biste nam dali dovoljno novaca, mi bismo zaustavili krivolovce. Učinite li tako da i seljaci nešto zarade, držali bismo daleko od parkova i ljude i koze. Ali novac mora doći s neke strane. Nove afričke države koje su stekle nezavisnost ne mogu si dozvoliti, poput zapadnih zemalja, da zaključaju njihovo prirodno bogatstvo, zbog naglog povećanja stanovništva. Budete li nam to onemogućili, bit ćete krivci što ste pridonijeli izumiranju afričke faune.» Johnnv ljutito klimne glavom. «Da, radi se o ekonomskom pitanju. Plati li, divljač može i ostati.» Bilo je dovoljno. Daniel da znak Jocku da prestane sa snimanjem i stisne Johnnvjevo rame. «Mogao bih od tebe napraviti zvijezdu. Rođeni si glumac», reče, samo na pola šaleći se. «Što kažeš, Johnnv? Mogao bi napraviti puno više za Afriku na ekranu od ovoga što činiš ovdje.» «Želiš li da živim po hotelima i avionima umjesto da spavam pod zvjezdanim nebom?» Johnnv se pretvarao da je pogođen. «Ti želiš da mi naraste trbuh?» Laktom udari o Danielov trbuh. «I da izgubim dah nakon što sam protrčao stotinu metara? Ne, hvala, Danny. Ostat ću ovdje, gdje mogu piti vodu Zambezija, a ne CocaColu, i jesti bivolje meso, a ne hamburger i krumpiriće.» Natovare posljednje poslane slonove kože i kljove mladunaca uz svjetlost svjetla kamiona, a potom krenu vijugavim puteljkom koji je vodio prema glavnom stožeru parka Chiwewe kad je već bilo mračno. Johnnv je vozio Land Rover zelene boje na čelu konvoja kamiona hladnjača, dok je Daniel sjedio pored njega. Razgovarali su potihom kao što to čine stari prijatelji u savršenoj

suglasnosti. «Kakvo ozračje idealno za samoubojstvo.» Daniel si obriše čelo rukavom košulje. Iako je bila ponoć, toplina i vlaga bile su razdražujuće. «Ubrzo će započeti kiše.» «Na sreću ostavljaš dolinu», promrmlja Johnny. «Kad pada kiša, cesta se pretvara u močvaru i gotovo sve rijeke postaju neplovne.» Tabor je bio za turiste, a Chiwewe je bio zatvoren prije tjedan dana, zbog nadolazećih kiša. «Ne sviđa mi se baš to što ću ubrzo otići», prizna Daniel. «Čini mi se da sam se vratio u lijepa vremena.» «Lijepa vremena.» Johnny klimne glavom. «Dobro smo se zabavili. Kad ću te ponovno vidjeti u Chiweweu?» «Ne znam, ali moja je ponuda ozbiljna. Dođi sa mnom. Jednom smo bili odlična ekipa, bilo bi tako i sada. Znaš to.» «Hvala, Danny.» Šumar zavrti glavom. «No, imam posao ovdje.» «Neću se predati», upozori ga Daniel i Johnny se nasmije. «Znam. Nikad se ne predaješ.» Ujutro, kad se Daniel uspeo na mali kopje iza tabora da bi promatrao izlazak sunca, nebo je bilo puno golemih tamnih oblaka, a toplina je još uvijek pritiskivala. Danielovo raspoloženje bilo je u skladu sa mračnom zorom. Tijekom boravka skupio je predivan materijal, ali je ponovno otkrio i prijateljstvo s Johnnyjem Nzouom i rastuživala ga je mogućnost da prođe još mnogo godina a da se ne vide. Johnny ga je pozvao na doručak, tog posljednjeg dana. Čekao ga je na širokoj terasi zaštićenoj mrežama protiv komaraca u bungalovu koji je nekoć pripadao Danielu. Daniel se zaustavi u podnožju terase i ogleda se oko sebe. Vrt je bio još uvijek onakav kakvog je stvorila Vicky, dvadesetogodišnja supruga koju je Daniel doveo u Chiwewe prije mnogo godina: vitka i nasmijana djevojka, dugačke plave kose i živahnih zelenih očiju, nekoliko godina mlada od supruga. Umrla je u spavaćoj sobi što je gledala na vrt koji je toliko voljela. Običan napad malarije se pretvorio u opasni cerebralni oblik. Sve je završilo vrlo brzo, još prije nego što je liječnik mogao stići u park avionom. Nakon njene smrti dogodilo se nešto jako čudnovato. Slonovi, koji nikada nisu ušli u vrt iako su voćke bile prepune plodova, ušli su u nj upravo te noći. Stigli su upravo u trenutku kad je Vicky umrla i razorili sve. Čak su iščupali ukrasno grmlje i ružičnjak. Govori se da slonovi posjeduju psihički senzibilitet za smrt i izgleda da su osjetili Vickijin kraj i Danielovu bol. Daniel se nikada više nije ponovno oženio, i nedugo nakon smrti supruge ostavio je Chiwewe. Sjećanje na Vicky bilo je previše bolno da bi mu dopustilo da ostane. Sada je u bungalovu živio Johnny Nzou: Mavis, lijepa supruga Matabelea, brinula se o vrtu koji je pripadao Vicky. Da je Daniel mogao birati, ne bi htio poželjeti da stvari budu drukčije. Tog jutra Mavis je spremila uobičajeni doručak Matabelea: palenta s gustim kiselim mlijekom u jednoj dinji, omiljeno jelo plemena stočara Nguni. Potom Johnny i Daniel krenu prema skladištu s bjelokosti. Na pola puta Daniel pogleda prema taboru posjetitelja. Radilo se o ograđenom prostoru na obali rijeke, gdje su se okrugle kolibe uzdizale među divljim stablima smokava. Tipične zgrade za južnu Afriku i zvale su se rondavel. «Rekao si mi da je tabor zatvoren», reče. Jedan od rondavela je još uvijek zauzet, a pred njim se nalazi automobil. «Radi se o posebnom gostu, diplomatu, ambasadoru Tajvana i Hararea», objasni Johnny. «Jako se zanima za faunu, pogotovo za slonove, i učinio je mnogo za pokret prevencije ove zemlje. Dozvoljavamo mu posebne privilegije. Htio je biti sam, bez drugih turista, i pustio sam za njega otvoreni tabor.», Johnny se prekine. «Evo ga!» Tri muškarca stajala su u podnožju brežuljka, ali još su uvijek bili predaleko da bi im vidjeli lica. Daniel zapita: «Gdje su završili svi šumari bijelci koji su jučer surađivali na razrjedenju?» «Posudio nam ih je nacionalni park Wankie. Jutros su se vratili kući.» Kad su bili bliže, Daniel prepozna ambasadora Tajvana. Bio je mladi nego što se moglo očekivati za čovjeka njegova ranga. Iako je za zapadnjaka teško procijeniti dob istočnjaka, Daniel pretpostavi da ima oko četrdeset godina. Bio je visok i mršav, crne i ravne kose, začešljane unatrag, visoka čela. Bio je zgodan i njegova je put bila gotovo savršena. Crte lica ukazivale su da nije bio čisti Kinez, već pomiješan s europskom krv. Imao je crne, ali okrugle oči, a gornji kapci nisu bili tipično kineski. «Dobar dan, gospodine», reče Johnny uz poštovanje. «Je li dovoljno toplo za vas?» «Dobar dan, direktore.» Ambasador se odvoji od ostale dvojice šumara i krene im ususret. «Draže mi je od hladnoće.» Na sebi je imao plavu košulju kratkih rukava i dugačke

hlače, izgledao je svjež i elegantno. «Mogu li vam predstaviti doktora Daniela Armstronga?», reče Johnnv. «Daniel, ovo je gospodin ambasador Tajvana, Ning Cheng Gong.» «Nije potrebno da nas upoznajete. Doktor Armstrong je poznata osoba.» Cheng se osmjehne, i čvrsto stisne Danielovu ruku. »Pročitao sam vaše knjige i pratio vaše emisije na televiziji s velikim zanimanjem.« Govorio je savršeno engleski jezik, i Daniel odmah osjeti simpatije prema njemu. «Johnny mi je rekao da vam je stalo do afričke ekologije i da ste učinili mnogo za ovu zemlju.» Cheng skromno odmahne rukom. «Htio bih da mogu učiniti više.» Zagleda se u Daniela zabrinuta lica. »Oprostite mi, doktore Armstrong, no, nisam očekivao da ću naći posjetitelje u Chiweweu u ovo doba godine. Rečeno mi je da je park zatvoren.« Usprkos prijateljskom tonu, Daniel nasluti da se nije radilo o bezopasnom pitanju. «Ne brinite se, gospodine: ja i moj snimatelj otputovat ćemo ovog popodneva. Ubrzo će Chiwewe biti samo vaš», uvjeri ga Daniel. «O, nemojte me krivo shvatiti. Nisam takav egoist da poželim da odete. Zapravo, žao mi je. Siguran sam da bismo imali puno tema o kojima razgovarati.» Daniel osjeti da je Chengu laknulo što će otići. Izraz lica i način ophođenja bili su srdačni, no, usprkos tome izgledalo je da postoje čudnovate dubine iza tako urbanog izgleda. Ambasador se postavi između njih dvojice dok su se spuštali u skladište s bjelokošću: zatim se odmakne i promotri šumare i nosače koji su započeli istovarivati bjelokost iz kamiona zaustavljenih pred skladištem. Jock koji je u međuvremenu stigao, snimao je prizor. Svaka kljova, još uvijek natopljena krvlju, dolazila je na vagu koja je stajala na ulazu. Johnnv Nzou sjedne na stol, upisujući težinu u svoju knjigu. Svaku kljovu označavao je brojem koji je jedan od šumara postavljao. Na taj način bjelokost je postajala legalna i mogla se prodati. Cheng je slijedio postupak sa zanimanjem. Dvije kljove, iako nisu bile previše goleme, bile su posebno lijepe: bile su proporcionalne, jednake, s elegantnim zavojima. Cheng se približi i pomiluje ih nježno poput ljubavnika. «Savršene», reče. «Pravo remekdjelo prirode.» Prekine se vidjevši da ga je Daniel promatrao. Daniel je osjetio neodređeno gnušanje prema tom izljevju pohlepnosti koju je Chengov izraz lica otkrivao. Cheng se podigne. «Uvijek sam bio očaran bjelokošću. Vjerojatno znate da mi Kinezi mislimo kako bjelokost nosi sreću. Gotovo svaka kineska kuća posjeduje neki predmet od bjelokosti: nose sreću. No, zanimanje moje porodice nadmašuje vjerovanje. Moj otac započeo je raditi kao rezbar bjelokosti: bio je tako spretan da je već kad sam se ja rodio bio vlasnik trgovina u Taipeiju i Bangkoku, Tokiju i Hong Kongu, sve specijalizirane u predmetima od bjelokosti. Moja prva sjećanja vezana su za bjelokost. Kao mladić bio sam naučnik rezbar u skladištu u Taipeiju i tako sam zavolio i shvatio bjelokost, poput svog oca. On posjeduje jednu od najbogatijih i najdragocjenijih zbirka.» Prekine se. «Oprostite. Katkad me strast zanese. No, taj par kljova je zaista lijep: teško je pronaći tako skladan par. Moj otac bi bio u ekstazi.» Cheng je pogledom slijedio dvije kljove koje su uskladištili s ostalima. »Zanimljiva osoba«, komentirao je Daniel kad su se vratili u bungalov na ručak. «No, kako to da je sin rezbara bjelokosti postao ambasador?» Johnnv se nasmije. «Otac Ning Cheng Gong potječe iz skromne obitelji, ali je napredovao u poslu. Posjeduje još uvijek trgovine i zbirku, ali sada se radi samo o hobiju. Jedan je od najbogatijih ljudi u Tajvanu, a možda i najbogatiji. Mislim da je umiješan u sve poslove od neke važnosti u gradu i na toj obali Tihog oceana, a i u mnoge u Africi. Ima brojnu obitelj: Cheng je najmlađi sin, i kažu, najpametniji. Meni se sviđa, a tebi?» «Da, mislim da je dovoljno simpatičan, ali ima u njemu nečega čudnog. Jesi li mu vidio izraz lica dok je milovao kljovu? Bio je. neprirodan.» «Ah, vi pisci!» Johnnv zavrti glavom. «Kad ne pronalazite nešto izvanredno, sami to izmišljate.» Obojica se nasmiju. «Ning Cheng Gong stajao je u podnožju brežuljka s Gomom, jednim od šumara crnaca, i promatrao je Johnnvja i Daniela koji su nestajali među msasama. «Ne sviđa mi se što je taj bijelac ovdje», reče Gomo. «Možda bismo trebali sačekati neku drugu priliku.» «Bijelac će otputovati ovog popodneva», reče hladno Cheng. «I dobro sam te platio. Planovi se ne mogu promijeniti. Ostali stižu i ne mogu ih vratiti natrag.» «Platili ste nam samo polovicu onoga što smo se dogovorili», pobuni

se Gomo. «Dobit ćete drugu polovicu kad budete dovršili posao», reče Cheng potihom. Gomove oči izgledale su poput zmijinih. «Znaš što vam je činiti», podsjeti ga Cheng. Gomo na trenutak utihne. Stranac mu je platio tisuću američkih dolara, što je odgovaralo plaći od šest mjeseci, i obećao mu je još dvije tisuće kad budu dovršili posao. «Hoćeš li učiniti što sam od tebe zatražio?», nastavi Cheng. «Da», odvrati Gomo. «Učinit ću to.» Cheng klimne glavom. «Noćas ili sutradan noć, nikako kasnije. Budite obojica ij spremni.» «Bit ćemo spremni», obeća Gomo. Uspne se na Land Rover s drugim crncem šumarom, i ode. Cheng se vrati u svoj rondavel, u pusti tabor. Uze iz hladnjaka i! nešto za piće i sjedne na terasu čekajući da prođu najtopliji sati. Bio je razdragan i nemiran. Uostalom, dijelio je Gomovu zabrinutost koja se odnosila na njihov plan. I nakon što je proučio svaku mogućnost, pobrinuo se za mjere opreza, uvijek je postojao činitelj nepredvidivosti. poput Armstrongove prisutnosti. Bio je to prvi put što je pokušavao napraviti nešto tako veliko, I to vlastitom inicijativom. Naravno, njegov je otac znao i bio je suglasan i s ostalim ekspedicijama, no, ovaj je put rizik bio puno veći, proporcionalan dobiti. Uspije li, osvojit će očevo poštovanje, koje je za njega puno važnije od dobiti. Bio je najmlađi sin, i morao se mučiti da bi osvojio očevo srce. Stoga nije smio doživjeti neuspjeh. Tijekom godina provedenih u ambasadi u Harareu učvrstio je svoj položaj u ilegalnom tržištu bjelokosti i nosorogovih rogova, Sve je započelo za vrijeme jedne večere: jedan vladin službeni, komentirao je, tako da je izgledalo sasvim slučajno, korisnos privilegija diplomata i pristup poslu diplomatskog kurira. Cheng odmah shvatio aluziju i odgovorio mu je na ohrabrujući način, iaki pazeći da se ne kompromitira. Nakon tjedan dana dogovaranja, Cheng je pozvan na utakmicu golfa s dužnosnikom višeg stupnja. Vozač je parkirao Merced iza golf igrališta u Harareu, i po prethodnom dogovoru ostavio ga! bez čuvara dok je Cheng bio na igralištu. Cheng je bio poznat kao golf igrač s hendikepom od deset, ali, ako je htio, mogao je igrati i niže. Tom prilikom dopustio je protivniku da dobije tri tisuće dolara i platio ga je pred svjedocima kluba. Kad se vratio u rezidenciju, zapovjedio je vozaču da smjesti Mercedes u garažu i da se udalji. U haubi je pronašao šest velikih rogova nosoroga zavijenih u platno. Poslao ih je u Taipei diplomatskim kurirom: rogove su prodali preko shoa njegova oca u Hong Kongu za šezdeset tisuća dolara. Sretan, otac mu je napisao dugo pismo pohvala i podsjetio ga je na svoje zanimanje za bjelokost. Vrlo diskretno Cheng je dao do znanja da se razumije u bjelokost, i tako mu je ponuđeno po vrlo niskoj cijeni nekoliko kljova koje nisu bile registrirane. Nije bilo potrebno dugo vremena u malom svijetu krivolovaca da se prošire glasine da se na tržištu nalazio novi kupac. Nekoliko mjeseci kasnije povezao se s Chetti Singh, poslovnim čovjekom, porijeklom iz Malavija, koji je službeno bio u potrazi za ulaganjima u Tajvan u poslove ribolova što ih je promovirao na jezeru Malavi. Prvi susret protekao je dobro: Cheng je otkrio da je ekonomsko stanje Chetti Singha zanimljivo, i prenio je to svome ocu, koji je odmah provjerio njegove informacije i pristao na joint venture sa Sikhom. Kad su dokumenti bili potpisani u ambasadi, Cheng je pozvao na večeru Chettija Singha: tom prilikom muškarac je prokomentirao: «Znam da vaš cijenjeni otac voli bjelokost. Kao znak mog poštovanja, mogao bih vam garantirati neprekidno opskrbljivanje. Siguran sam da biste vi prosljedili robu svom ocu bez prevelikih birokratskih smetnja. Na žalost, bjelokost neće biti obilježena, no to nije bitno.» «Mrzim birokraciju», uvjeri ga Cheng. U vrlo kratko vrijeme Cheng se uvjerio da je Chetti Singh glava organizacije koja je djelovala u svim afričkim zemljama gdje su još uvijek postojale zdrave populacije slonova i nosoroga. Sabirao je bijelo zlato i rogove u Botsvani, Angoli, Zambiji, Tanzaniji i Mozambiku, kontrolirao je sve aspekte organizacije, sve do naoružanih skupina koje su neprekidno upadale u nacionalne parkove u tim zemljama. Na početku Cheng je bio kupac kao i svaki drugi. No, kad je društvo za ribolov na jezeru Malavi započelo davati dobar profit, s malim ribama kapenta koje su lovili u golemim količinama, sušili i izvozili prema istoku, odnos se među njima postupno izmijenio, Postavši sve srdačniji i povjerljiviji. Konačno je Chetti Singh ponudio Chengu i njegovu ocu udio

trgovine bjelokošću. Naravno, za uzvrat je zamolio da ulože podosta novca u proširenje njegovih poslova i da ga također dobro isplate da iziđe iz tog posla. Ukupno, radilo se o gotovo milijun dolara. Cheng, koji je vodio pregovore u ime oca, uspio je smanjiti cijenu za pedeset posto. Tek kad je postao ortak s punim pravima, Cheng je otkrio širinu operacije. Chetti Singh uspio je postaviti svoje ljude u vladi, sežući čak i do ministara svake zemlje gdje su još uvijek postojala krda slonova. U gotovo svim nacionalnim parkovima imao je doušnike i službenike koji su radili za njega: neki su bili obični šumari ili čuvari, ali bilo je među njima i direktora, ljudi mjerodavnih da nadgledaju i štite životinje. Društvo je tako napredovalo i granalo se, da se, nakon isteka prvoga Chengovog mandata kao ambasadora, otac dogovorio sa svojim prijateljima na visokim dužnostima u Taipeiju da mu se dužnost produlji na još tri godine. Otac i Chengova braća su u međuvremenu shvatili koju mogućnost zarade pruža Afrika. Krenuvši od društva za ribolov na jezeru Malavi, pa preko trgovine bjelokosti, porodicu je sve više privlačio crni kontinent. Cheng i otac nisu imali skrupula prema apartheidu i započeli su ulagati velike svote novca u Južnu Afriku. Dobro su poznavali svjetske ekonomske sankcije koje su drastično smanjivale cijenu zemlje i ostalih dragocjenih dobara u toj državi do te mjere da ni jedan poslovni čovjek uz malo dobrog razuma nije mogao odoljeti toj napasti. «Časni roditelju», rekao je Cheng svome ocu tijekom jednog od čestih posjeta Taipeiju, «za deset godina apartheid i prevlast manjine bijelaca neće više postojati. I tada će cijene u Južnoj Africi dosegnuti pravu vrijednost.» Kupili su goleme posjede velike desetke tisuća hektara po cijeni jednoga trosobnog stana u Taipeiju. Kupili su tvornice, urede i trgovačke centre američkih društava koja je njihova vlada prisilila napustiti posjede u Južnoj Africi; i platili su od pet do deset centa za svaki dolar efektivne vrijednosti. No, Chengov otac koji je, između ostalog, bio i rukovoditelj hipodroma u Hong Kongu, bio je previše spretan kockar da sav svoj novac uloži na jednog jedinog konja. Uložili su i u druge afričke zemlje. Nedavno je potpisan ugovor između Južne Afrike, Kube i Angole za nezavisnost Namibije. Porodica je kupila posjede u Windhoeku, dozvolu za ribolov i rudarska prava. Zahvaljujući Chetti Singhu, Chengu je predstavljen niz ministara Zambije, Zaira, Kenije i Tanzanije koji su za uzvrat novčanih nagrada bili spremni blagonaklono gledati na tajvanska ulaganja u njihove zemlje, po cijeni koju je Chengov otac smatrao pravednom. Usprkos svim golemim poslovima Chengov otac je još uvijek bio sentimentalno vezan za bjelokost koja je u njemu pobudila zanimanje za crni kontinent. Tijekom posljednjeg susreta, dok je Cheng kleknuo da ga zamoli za blagoslov, rekao mu je: «Sine moj, bio bih jako sretan da, kad se budeš vratio u Afriku, pronađeš poveću količinu registrirane i pečaćene bjelokosti.» «Cijenjeni oče, jedini legalni izvori su vladine dražbe.», Cheng se prekine vidjevši izraz gnušanja na očevom licu. »Bjelokost kupljena na javnim dražbama ne ostavlja puno dobiti«, prokikće starac. «Mislio sam da imaš više zdravog razuma, sine moj.» Duboko ranjen, Cheng je razgovarao o tome s Chettijem Singhom prvom prilikom. Chetti Singh se zamišljeno pomiluje po bradi koju je nosio uvinutu po tradiciji Sikha. Bio je lijep muškarac, a mekani turban činio ga je još višim. »Upravo mislim da postoji jedan jedini izvor registrirane bjelokosti«, rekao je. «Vladino skladište.» «Znači li to da bi se bjelokost mogla odvesti iz skladišta prije dražbe?» «Može biti.», Chetti Singh podigne ramena. «No, bio bi potreban točan plan djelovanja. Ostavite mi malo vremena da razmislim o problemu.» Tri tjedna kasnije susreli su se ponovno u uredu Chettija Singha u Lilongvveu. »Razmislio sam dobro i palo mi je na pamet rješenje«, rekao je Chetti. »Koliko će me stajati?«, zapita Cheng instinktivno. «Na kilogram, ništa više od neregistrirane bjelokosti, no budući da ćemo imati samo jednu priliku da si izaberemo robu, moramo biti dovoljno pametni da izaberemo trenutak kad u skladištu bude najviše bjelokosti. Sadržaj cijelog skladišta. zašto ne? Što kažete na to?» Cheng je znao da će mu otac biti sretan. Registrirana bjelokost vrijedila je na međunarodnom tržištu tri ili četiri puta više od ilegalne. «Vidjet ćemo koja zemlja nam može pružiti robu», rekao mu je Chetti Singh, iako je bilo očito da je već izabrao. «Ostavimo Zair i

Južnu Afriku: to su zemlje u kojima nemam djelotvornu organizaciju. U Zambiji, Tanzaniji i Keniji ostalo je malo bjelokosti. Zatim tu je i Botsvana, gdje ne postoji razrjeđenje širih razmjera, i konačno Zimbabve.» «Dobro», Cheng se složi, zadovoljan. »Bjelokost se čuva u skladištima VVankiea, Hararea i Chiwewa do semestralnih dražba. Mogli bismo doći do robe u jednom od tih skladišta.» «Kojem?» «Skladište u Harareu je dobro čuvano.» Chetti Singh podigne tri prsta. Odbacivši Harare, spusti jedan prst. «Wankie je najveći nacionalni park, ali daleko je od granice sa Zambijom.» I ponovno spusti još jedan prst. «Ostaje nam Chiwewe. Imam agente od povjerenja među 1 zaposlenicima parka. Rekli su mi da je trenutno skladište gotovo puno registrirane bjelokosti, a sjedište parka nalazi se na manje od pedeset kilometara od Zambezija i granice sa Zambijom. Jedna od mojih skupina mogla bi preći rijeku i stići na mjesto u jednom danu hoda. zašto ne?» «Namjeravate li opljačkati skladište?» Cheng se nagne prema Sikhu. «Nema ni najmanje sumnje u to.» Chetti Singh je spustio i jedini prst koji je još uvijek držao u zraku, iznenađena izraza lica. «Zar to nije bila i vaša namjera?» «Možda», odgovori mu Cheng. «No, je li izvedivo?» «Chiwewe se nalazi u zabačenom, izoliranom dijelu zemlje, no na rijeci koja označava međunarodnu granicu. Poslao bih jednu skupinu od dvadeset ljudi dobro opremljenih s automatskim oružjem i na čelu s jednim od mojih najboljih udi. Preći će preko rijeke noću splavima, i nakon dana hoda stići će do sjedišta parka i napasti ga. Svi svjedoci bit će eliminirani.» Cheng se nervozno nakašlje i Chetti Singh ga pogleda. «Neće biti više od četiri ili pet osoba. Šumari koji tamo rade, rade ujedno i za mene. Tabor za posjetitelje bit će zatvoren zbog kraja sezone i početka kiša te će većina osoblja biti na godišnjem odmoru i stoga će se vratiti u svoja naselja. Ostat će samo direktor parka i dvije ili tri osobe.» «Ne možemo li izbjeći taj pokolj?» Cheng se nije dvoumio radi skrupula. Bilo je bolje ne riskirati ako to nije prijeko potrebno. «Ako mi možete sugerirati alternativu, bit ću sretan da je proučim», odvrati mu Chetti Singh. Nakon što je porazmislio koji trenutak, Cheng zavrti glavom. «Ne, zasada nemam. No, nastavite, molim. Htio bih čuti ostatak plana.» «Odlično. Moji ljudi će ubiti sve svjedoke i podmetnuti požar u skladištu bjelokosti, nakon čega prelaze rijeku što je brže moguće.» Sikh se prekine kriomice pogledavši u Chengovo lice loše skrivajući zabavljenost. Već je pretpostavio njegovo sljedeće pitanje. Chengu je bilo žao što ga mora postaviti jer je zvučalo naivno čak i njemu. «A što će biti s bjelokosti?» Chetti Singh zlobno se osmjehne, natjeravši ga da ponovi pitanje. «Vaši će krivolovci odnijeti bjelokost. Rekli ste da se radi o maloj skupini. Neće moći prenijeti tako veliku količinu, pretpostavljam.» «U tome i jest draž moga plana. Krivolov će odvesti policiju Zimbabvea na krivi put.» Ovaj put Cheng se osmjehne. «Napravit ćemo tako da će pomisliti da su krivolovci ukrali bjelokost. Tako je neće tražiti u vlastitoj zemlji, zar ne?» Sada, dok je sjedio na terasi rondavela, na toplini podneva, Cheng klimne glavom. Plan Chettija Singha bio je genijalan, ali, naravno, nije predviđao da će Armstrong biti ovdje zajedno sa svojom televizijskom ekipom. A to nitko nije mogao predvidjeti. Još jednom pomisli da je možda bolje odgoditi operaciju, ali odmah se predomisli. Ljudi Chettija Singha već su vjerojatno prešli Preko rijeke i kretali su se prema taboru. Nije imao mogućnost da se poveže s njima i da ih vrati natrag. Nije mogao ništa učiniti. Budu li Armstrong i njegov snimatelj još uvijek u taboru kad budu stigli ljudi Chettija Singha, morat će ih eliminirati kao što će biti potrebno eliminirati direktora, njegovu porodicu i osoblje. Chengove misli prekine zvonjava telefona na dnu terase. Bungalov za važne osobe bio je jedini u taboru koji je imao telefon. Ode da odgovori. Čekao je taj poziv. Bio je dio plana Chettija Singha. «Ambasador Ning», reče. Odgovori mu Johnnv Nzou. «Oprostite na smetnji, gospodine, no, imate poziv iz vaše ambasade u Harareu. Treba vas gospodin Huang. Kaže daje vaš charge. Želite li razgovarati s njime?» «Da, hvala, direktore.» Cheng je znao da se radi o otvorenoj liniji i da je prelazila dvjesto pedeset kilometara šume od centrale u malom naselju Karoi: izgledalo je kao da glas dolazi iz drugog kraja svemira. Bila je to poruka koju je čekao: zatim okrene ručku starinskog aparata i poveže se s Johnnvjem Nzouom. »Direktore, moram se hitno vratiti u Harare. Prava

nesreća: nadao sam se da ću moći ostati još koji dan.» «I meni je također žao što morate otići. Moja supruga i ja bili bismo sretni da smo vas mogli imati na večeri.» «Bit će drugi put.» «Kamionihladnjače odvest će meso slonova u Karoi, večeras. Bilo bi bolje da putujete s njima: vaš Mercedes nije tako snažan, a prijeti i kiša svakog trena.» I to je bio dio plana Chettija Singha. Krivolovci su se trebali slagati s razrjeđivanjem slonova i odlaskom kamiona hladnjača. Cheng se namjerno dvoumio, a potom zapita: «Kad će kamioni krenuti?» «Jedan ima problema s motorom.» Šumar Gomo je sabotirao alternator da odgodi polazak konvoja do dolaska bande. «Ali, vozač kaže da će biti spremni za polazak oko šest sati navečer.» Johnnv Nzou promijeni glas, prisjetivši se naglo nečega. «Doktor Armstrong krenut će ubrzo. Mogli biste otići s njim.» «Ne, ne!», usklikne Cheng. «Ne mogu otići tako brzo. Sačekat ću kamione.» «Kako želite.» Johnnv je izgledao iznenađeno. «No, ne mogu vam točno reći kad će biti spreman konvoj, a siguran sam da će doktor Armstrong pristati da vas sačeka sat, dva.» ; «Ne», odgovori Cheng odlučno. «Ne želim smetati doktoru Armstrongu. Putovat ću s konvojem. Zahvaljujem vam, direktore.» Da bi onemogućio daljnju raspravu, Cheng spusti slušalicu. Armstrongova prisutnost sve ga je više razdraživala. Što brže nestane, to bolje. Prošlo je još dvadeset minuta prije nego što je Cheng začuo zvuk jednog dizel motora iz smjera bungalova direktora. Ustane i pogleda s vrata terase: Tovota Land Cruiser spuštala se niz brežuljak. Na vratima je bio naslikan logo Armstrong Productions, ruka sa šakom i narukvicom s metalnim ukrasima, savinut tako da je isticao razvijeni biceps. Doktor Armstrong bio je za volanom, a snimatelj je sjedio pored njega. Odlazili su, konačno. Cheng klimne zadovoljno glavom i pogleda na sat. Prošlo je jedan sat prije nekoliko minuta. Imali su oko četiri sata na raspolaganju da se udalje prije napada na sjedište parka. Daniel Armstrong ga opazi i zakoči. Spusti prozor i osmehne mu se. «Johnnv mi je rekao da danas i vi odlazite, gospodine», reče. «Zaista vam ne možemo biti od koristi?» «Ne, zahvaljujem, doktore.» Cheng se uljudno osmehne. i «Već je sve dogovoreno. Ne brinite se za mene.» Osjećao je nelagodu pored Armstronga. Bio je visok i snažan, guste kovrčave i nepočešljane kose, izgledao je poput osobe navikle na život na otvorenom. Imao je iskren pogled i nije se rado osmehivao. U očima zapadnjaka, pomislio je Cheng, zasigurno je bio šarmantan, pogotovo ako je zapadnjak bila ženska osoba: ali u njegovim kineskim očima nos je bio previše velik daje izgledao gotovo groteskno, a široka usta imala su djetinjast izraz. Nije izgledalo kao da predstavlja opasnost. osim očiju. Oči su ga zbunjivale. Bile su pozorne, prodrone. Armstrong se zagleda u njega nekoliko sekunda, a potom se ponovno osmehne i pruži mu ruku kroz otvoren prozor. «Dobro, ako je tako, pozdravljam vas, gospodine. Nadajmo se da ćemo ubrzo imati mogućnost i porazgovarati.» Ubaci u prvu brzinu, podigne desnu ruku u znak pozdrava i krene prema izlazu iz tabora. Cheng je pogledom slijedio automobil sve dok nije sasvim nestao, a potom se okrene prema brežuljcima, nepravilnim i ostrim poput zuba krokodila. Tridesetak kilometara zapadnije, jedan od oblaka koji su donosili nevjernu prostrijeli naglo grom. U tom trenutku kiša započne padati iz nadutog trbuha oblaka, najprije u plavkastim pljuscima, a potom se sruči prava bujica vode poput olovne zavjese koja je sakrila daleke brežuljke od pogleda. Chetti Singh nije mogao izabrati bolji trenutak. Ubrzo će se dolina pretvoriti u močvaru. Skupina policije koju bi poslali da istraži događaje u Chiweweu pronašla bi neprohodnu cestu, a bude li i uspjela probiti se do uprave parka, bujica kiše izbrisat će svaki trag prolaza napadača. «Samo da stignu što prije», pomisli u sebi. «Danas, nikako sutra.» Provjeri sat. Nije još bilo dva sata. Zalazak sunca bit će u pola osam, no s tako gustim oblacima vjerojatno će mrak pasti znatno ranije. «Mora se dogoditi danas», ponovno promrmlja. Dohvati dalekozor sa stola i istrošeni primjerak Robertovih Ptica Sjeverne Afrike. Morao je dokazati direktoru daje bio strastveni prirodnjak: bilo je to opravdanje za njegovu prisutnost. Krene Mercedesom prema upravi parka, iza skladišta bjelokosti. Johnnv Nzou bio je za pisaćim stolom. Kao što se događalo većini državnih službenika, veći dio njegova posla sastojao se u ispisivanju formulara, upita, registara i dokumenata. Johnnv podigne pogled s

hrpe papira kad se Cheng zaustavio na pragu. »Pomislio sam da, dok ne poprave kamionhladnjaču, odem do Fig Tree Pana«, objasni. Johnnv se osmjehne opazivši dalekozor i priručnik, tipične za osobe koje su obožavale promatrati ptice: bio je uvijek dobro raspoložen sa svima koji su dijelili njegovu ljubav prema prirodi. «Poslat ću jednog od svojih ljudi po vas kad konvoj bude spreman za pokret, no, ne mogu vam obećati da će to biti večeras», reče. «Izgleda da je alternator jednog kamiona izgorio. Rezervni dijelovi predstavljaju velik problem u ovoj zemlji: nema dovoljno strane valute da platimo sve što nam je potrebno. Cheng se spusti do umjetne žile žive vode. Na manje od dva kilometara udaljenosti od parka Chiwewe napravljena je bušotina na dnu jednog malog vleijsa. Vjetrenjača je crpila vodu iz jedne blatnjave bare da bi privukla ptice iz okolice. Dok je Cheng parkirao Mercedes pored bare, malo krdo kudua koji su pili rasprši se u šumici. Bile su to velike antilope smeđe boje, sa svjetlijim crtama na leđima, nogama i dugačkim vratovima te s golemim ušima u obliku trube. Samo su mužjaci bili ukrašeni rogovima u obliku vadičepa. Cheng je bio jako uzbuđen da bi koristio dalekozor, iako su se jata ptica spuštala prema vodi. Crvendaći su izgledali poput sićušnog plamena, bilo je i ptica izrazito zelene boje koja je reflektirala svjetlost sunca. Cheng je bio spretan umjetnik ne samo u rezbarenju bjelokosti već i s akvarelima. Jedna od njegovih najdražih tema bile su oduvijek divlje ptice koje je uvijek prikazivao u tradicionalnom romantičnom kineskom stilu. No, tog dana nije se mogao usredotočiti na ptice. Ugura cigaretu u cigarnik od bjelokosti i uvuče dim, nemiran. Bilo je to mjesto koje je izabrao da susretne vodu krivolovaca i sada je s nestrpljenjem promatrao grmlje koje ga je okruživalo. Prvi pokazatelj tuđe prisutnosti bio je zvuk glasa kroz otvoreni prozor Mercedes. Cheng se trgne i okrene se prema muškarcu koji je stajao pored automobila. Jedan ožiljak prolazio je od ugla lijevog oka do gornje usne: s te je strane usna bila podignuta u neku vrstu ciničnog podsmijeha. Chetti Singh je govorio Chengu o tom ožiljku: bio je to znak raspoznavanja, nezamjenjiv. «Sali?», Chengov je glas bio potresen. Krivolovac ga je iznenadio. «Ti si Sali?» «Da», odvrati muškarac, uz karakterističan podsmijeh. «Sali sam.» ? Koža mu je bila karakteristične crne boje, gotovo ljubičaste, a ožiljak boje masnice. Bio je nizak, ali imao je široka ramena i mišićave udove. Poderana košulja i hlače bili su zamrljani prljavštinom i znojem. Vidjelo se na njemu da je dugo putovao, jer su mu gole noge bile prekrivene velom prašine do koljena. Na toplini je imao kiselkasti smrad, poput kože, što natjera Chenga da se povuče. Krivolovac opazi njegovu kretnju i naceri se. «Gdje su tvoji ljudi?», zapita Cheng, a Sali pokaže palcem prema grmlju koje ih je okruživalo. t «Jeste li naoružani?» zapita ponovno. Salijev podsmijeh postao je nepodnošljiv. Nije se udostojio ni odgovoriti mu na tako suvišno pitanje. Cheng shvati da su ga olakšanje i nervoza učinili pričljivim. Odluči se suzdržati, ali ponovno mu se ote jedno pitanje prije nego što ga je mogao izbjeći. «Znaš li koji ti je zadatak? Sali prstom prođe po ožiljku i klimne glavom. «Ne smijete ostaviti svjedoke.» Cheng opazi Salijev izraz lica koji nije shvatio i ponovi: «Morate ih sve ubiti. Kad stigne policija, ne smije pronaći nikoga tko bi mogao išta reći.» Sali klimne glavom u znak slaganja. Chetti Singh mu je objasnio sve i te zapovijedi bile su mu po volji. Sali je imao otvoreni račun s Uredom parkova Zimbabvea. Prije manje od godinu dana njegova dva najmlađa brata prelazili su Zambezi s malom skupinom prijatelja da bi lovili nosoroge i naišli su na postrojbu za suzbijanje krivolova, koju su činili bivši ratnici naoružani puškama AK 47. U oružanom sukobu jedan od Salijeve braće je ostao ubijen; drugi, pogođen u leđnu moždinu, ostao je invalid. Iako ranjen, prenijeli su ga u Harare i sudili mu i osudili na sedam godina zatvora. Sali, krivolovac, stoga, nije osjećao previše ljubavi prema šumarima parkova i sve se to moglo pročitati na njegovom izrazu lica kad je odgovorio: «Nećemo ostaviti nikoga na životu.» «Osim dva šumara», precizirao je Cheng. «Goma i Davida. Poznaješ li ih?» «Poznajem.» Sali je već radio s njima nekoliko puta. «Bit će u radionici s dva velika kamiona. Objasni svojim prijateljima da ih ne smiju dirati niti oštetiti kamione.» «Reći ću im.» »Direktor parka bit će u uredu. Supruga i troje djece u bungalovu na brežuljku. Imaju četiri

sluge u taboru s obiteljima u zgradi za posluhu. Uvjeri se da je najprije opkolite, prije nego što otvorite vatru. Nitko ne smije pobjeći.» «Brljaš poput majmuna na šljivi», reče Sali s gnušanjem. «Već znam sve. Rekao mi je Chetti Singh.» «Onda idi i obavi svoju dužnost kao što ti je rečeno», zapovjedi otresito Cheng. Sali se nagne prema njemu i natjera ga da zadrži dah i da se odmakne. Sali protrlja palcem o kažiprst u univerzalni znak koji se odnosio na novac. Cheng otvori pretinac za stvari u Mercedesu. Novčanice od deset dolara bile su u svežnjevima po stotinu i povezane lastikom. Izbroji ih u Salijevoj otvorenoj šaci, tri svežnja od tisuću dolara svaki. Otprilike pet dolara po kilogramu slonovače koja se čuvala u skladištu tabora, bjelokosti koja će vrijediti tisuću za kilogram u Taipeiju. S druge strane, za Salija su te zelene novčanice predstavljale golemo bogatstvo. U cijelom svom životu nije u ruci držao tako veliku svotu. Uobičajena naknada za ubijanje lijepog slona, riskirajući život i zbog skupina za suzbijanje krivolova, ući u zabranjeno područje, a potom pucati prema kolosima laganim metcima puške AK 47, odrezati kljove i prenijeti ih na sigurno. uobičajena naknada iznosila je za takav posao trideset dolara po slonu. otprilike, dolar za svaki kilogram bjelokosti. Novčanice iz banke koje mu je Cheng uručio predstavljale su iznos koji je odgovarao ukupnim primanjima od pet godina teškog i opasnog rada. Stoga, pomisao na ubijanje nekolicine radnika parka i njihovih obitelji nije za njega predstavljalo nikakav problem. Za njega to nije bio prevelik napor, a rizik je bio minimalan. Za tri tisuće dolara bit će to pravo zadovoljstvo. Dva muškarca bila su jako zadovoljna obavljenim poslom. «Sačekat ću sve dok ne budem čuo hitce», reče Cheng i Sali se osmjehne otkrivši dva reda bijelih zuba. «Nećeš morati puno čekati», obeća mu. A potom, tiho kao što se i pojavio, nestane među grmljem. Daniel Armstrong napredovao je umjerenom brzinom. Cesta je bila dosta dobra za središnju Afriku: nagib je bio ravnomjeran, jer su malobrojni posjetitelji parka dolazili terencima. Danielu se, pak, nije žurilo. Tovota je bila sasvim opremljena, imali su i šatore: nije nikada odsjedao u hotelima ili motelima, ako je to mogao izbjeći. Ne samo što su bili dosta rijetki, u toj zemlji, ali gotovo su uvijek hrana i smještaj bili dosta lošiji od onoga što je Daniel sam mogao sebi urediti u provizornom šatoru. Namjeravao je nastaviti do sumraka, pronaći lijepo mjesto u šumi ili pored rijeke te se zaustaviti, nešto podalje od puta i izvući hranu i Chivas Regal. Nije mislio da će uspjeti stići do Mana Poolsa: i zasigurno neće stići do asfaltirane ceste koja je započinjala na mostu Chirundu na Zambeziju i vodila do Karoia i Hararea. Jock je bio dobar pratitelj, simpatičan, bio je to i jedan od razloga zbog kojih ga je Daniel i odabrao. Radili su često zajedno tijekom posljednjih pet godina. Jock je bio nezavisni snimatelj, a Daniel je s njime potpisivao ugovor svaki put kad bi uspio skupiti sponzorstva za novi projekt. Zajedno su prešli preko velikih afričkih prostranstava, od užasnih plaža u Namibiji do planina u Etiopiji, devastiranih sušom i siromaštvom, sve do unutrašnjosti Sahare. Iako među njima nije bilo dubokog prijateljstva, proveli su zajedno mnogo tjedana u najudaljenijim i divljim područjima, i nikada među njima nije bilo svađe ili neslaganja. Čavrljali su prijateljski dok je Daniel vozio natovareni automobil vijugavom cestom koja se spuštala nizbrdo. Svaki put kad bi koja čudnovata ptica, ili neuobičajeno stablo privukli njihovu pažnju, Daniel se zaustavljao i bilježio, dok je Jock snimao. Prešli su otprilike trideset kilometara kad su stigli do mjesta na cesti gdje se golema krdo slonova zaustavilo tijekom prethodne noći. Istrgnuli su podosta grana i prevrnuli mnogo golemih mopanija: neki su pali na cestu i zakrčili prolaz. Sa stabala koja su još uvijek bila ukorijenjena u tlu, bila je skinuta kora, a ogoljela i bijela debla bila su prepuna limfe. «Koja šteta.» Daniel se osmjehne dok je promatrao razorenu prirodu. «Izgleda da ih zabavlja zakrčiti cestu.» Bio je to dokaz da je s vremena na vrijeme ipak razrjeđenje potrebno. Šuma mopanija mogla je preživjeti samo uz ograničeni broj takvih obroka. Skrenu s ceste, zaobilazeći srušena stabla, iako su nekoliko puta bili primorani vezati deblo za lanac Tovote te ga povući na jednu stranu prije nego što su mogli nastaviti. Stoga je već prošlo četiri kad su stigli u dolinu i skrenuli prema istoku, kroz šumu mopanija, prema skretanju za Mana Pools, u čijoj je okolini bio snimljen film o masakru

slonova. U tom trenutku raspravljali su o tome kako najbolje povezati bogat snimljeni materijal. Daniel je uživao u tom osjećaju, tipičnom za taj dio njegova posla. Materijal je bio spremljen u torbi: sada se mogao vratiti u London gdje će u prostorijama Castle Film Studios provesti tjedne i mjesece, udubljen u zahtjevan, ali zanimljiv zadatak spajanja prizora sastavljajući komentare koji su trebali pratiti sliku. Iako je njegova pažnja bila usredotočena na Jockove riječi, bio je svjestan onoga što ga je okruživalo. Usprkos tome, gotovo da mu je izbjeglo. Nastavio je dalje još dvjestotinjak metara, prije nego što je shvatio da je ipak nešto čudno. Možda je to bilo nasljedstvo njegovih ratnih iskustava kad je svaki neuobičajeni znak na cestama mogao ukazati na prisutnost mine. Tada je bio vješt i brz u opažanju i reakciji. No, minule godine smanjile su njegove sposobnosti reagiranja. Zakoči. Jock se prekine i pogleda ga značajno i upitno. «Što je?» «Ne znam.» Daniel se okrene na sjedalu dok je okretao automobil. «Vjerojatno ništa», promrmlja. No, mučna sumnja uplela se u njegove misli. Zaustavi, povuče ručnu kočnicu i iziđe. «Ne vidim ništa.» Jock se nagne na prozor s druge strane. »Upravo to«, potvrdi Daniel. «Ovaj dio je prazan.» Pokaže prašnjavu cestu: površina je bila označena predivnim grafitima šume. Sićušni tragovi ptičica u obliku slova V, vijugavi tragovi kukaca i guštera, tragovi različitih vrsta antilopa, zečeva, šakala, bili su utkani u zamršenu sliku znakova, osim na mjestu gdje je mekana površina bila ravna, bez ijednog znaka. Daniel klekne i prouči taj dio na trenutak. «Netko je izbrisao tragove», reče. «I što je u tome čudno?» Jock iziđe i pridruži mu se. «Možda ništa.» Daniel ponovno ustane. «Ili možda sve. Ovisi o načinu gledanja.» «Hoćeš li da snimim?», zapita Jock. «Samo ljudi prekrivaju svoje tragove, i to samo kad namjeravaju učiniti nešto ružno. A osim toga, ne bi trebalo biti ljudi koji se kreću pješice usred nacionalnog parka.» Daniel je kružio oko dijela mekanog tla koji je pažljivo poravnat granom prepunom listova i ostavi puteljak, zaustavivši se na travi. Odmah opazi druge znakove ciljanih radnja u namjeri prikrivanja tragova. Čuperci trave bili su zgaženi prolaskom ljudi. Izgledalo je da se radilo o vrlo brojnoj skupini. Daniel osjeti da se naježio. «Susret!», pomisli. Imao je osjećaj da se vratio u vrijeme kad je bio član izviđača, i otkrivši tragove prolaska skupine terorista osjećao je strah koji ga je tištio i mučio, no osjećao je i uzbuđenje. S velikim naporom odagnao je te osjećaje. Opasna vremena završila su već odavno. U svakom slučaju, započne slijediti tragove. Opazi da su korištene neke osnovne mjere opreza, no, zasigurno je ostao pokoji znak: ratnik ZANUa, pomisli, bio bi obavio posao mnogo bolje. Na manje od pedeset metara od ceste Daniel pronade prvi jasni trag ljudskog stopala: nešto dalje banda je stigla do puteljka, otvorenog prolaskom divljači, a potom nastavila u koloni, ne prikrivajući više tragove. Kretali su se u pravcu uzvisine i tabora Chiwewe, dosta brza koraka. Daniel je bio zaprepašten: radilo se o brojnoj skupini. Prebroji tragove bar šesnaest osoba, možda čak i dvadeset. Nakon što ih je slijedio tristotinjak metara, Daniel se zaustavi da bi razmislio. Uzevši u obzir broj ljudi u skupini i smjeru kretanja, radilo se o bandi krivolovaca iz Zambije koji su prešli Zambezi da bi se dočepali slonovače i nosorogovih rogova. To je objašnjavalo zašto su koristili tolike mjere opreza da bi prikriili svoje tragove. Morao je pod svaku cijenu upozoriti Johnnvja Nzoua da obavijesti što prije protukrivolovne postrojbe. Daniel se zapita na koji način bi to mogao učiniti. Postojao je telefon u šumarovom uredu u Mana Poolsu, na sat vremena vožnje: ili, mogao se vratiti u Chiwewe i osobno upozoriti prijatelja. Njegovo dvoumljenje pronašlo je rješenje kad opazi red telefonskih stupova nešto ispred njih. Bili su od stabala iz okolnih područja i premazani crnim kreozotom da bi obeshrabrili termite. Sjajne bakrene žice svjetlucale su se na kasnoj sunčevoj svjetlosti. osim između dva stupa, ravno ispred njega. Daniel se brzo pokrene i naglo se zaustavi. Žice su bile prerezane i visjele su u prazno. Daniel dohvati jednu i prouči je. Nije bilo sumnje: bila je prerezana. Znakovi kliješta bili su jasno vidljivi na crvenom i mekanom metalu. A u podnožju stupa bilo je tragova mnogo ljudi. «Zašto bi, do vraga, krivolovci odrezali telefonske žice?», zapita se Daniel naglas. Nemir ostavi mjesto uzbuđeni. «Ovo postaje sve čudnovatije. Moram upozoriti Johnnvja: potrebno je da djeluje što prije. A sada postoji

samo jedan jedini način da ga upozorim.» Vrati se trkom do Land Cruisera. «Što se, do vraga, događa?», zapita Jock kad je Daniel skočio u automobil i ponovno se vraćao odakle su i stigli. Nastavio je voziti punom brzinom, ostavivši za sobom dugački trag prašine. Smanjivao je brzinu samo da promotri rijeku, a potom ponovno ubrzavao. Sjeti se da bi banda mogla stići do parka prečicom, no morali bi se i uspeti; ali pješice su mogli uštedjeti pedesetak kilometara u odnosu na cestu koju je Daniel bio primoran slijediti. Telefonske linije bile su odrezane već prije pet ili šest sati: zaključio je to po tragovima erozije te računajući vrijeme kad je trava bila zgnječena. Nije uspijevao zamisliti si zašto banda krivolovaca namjerava stići u Chiwewe: naprotiv, bilo bi logično da ga zaobilaze. No, tragovi su bili jasni. A odrezali su i telefonske žice. Bilo je to agresivno ponašanje. Ako je njihov krajnji cilj Chiwewe, možda su već tamo. Pogleda letimice na sat: da, mora da su se uspjeli uzbrdicom i stigli do svoga cilja prije sat vremena. Ali zašto? Nije bilo turista. U Keniji i drugim zemljama sjevernije krivolovci, nakon što su uništili krda slonova, navikli su se da napadaju i pokradu strane turiste. Možda je ova banda inspirirana prijateljima sa sjevera. «Ali u Chiweweu nema turista. Nema vrijednih stvari.» Daniel se prekine, shvativši da je griješio «Sranje! Bjelokost.» Užas mu zaledi znoj na obrazima. «Johnny», promrmlja. «Mavis. djeca.» Land Cruiser jurio je nizbrdo. Kad je prošao zavoj, opazi golemi automobil bijele boje koji je zauzimao cestu ispred njega. U trenutku u kojem je zaustavljao i kočio, Daniel opazi da se radilo o jednom od kamionahladnjača. Izbjegne ga za tridesetak centimetara, sleti s ceste i završi u grmlju. Tovota se zaustavi nosom koji je dodirivao deblo golemog mopanija. Naglo kočenje odbaci Jocka prema naprijed. Daniel skoči na tlo i potrči prema kamionuhladnjači koji se također zaustavio. Opazi da je za volanom Gomo, šumar i uzvikne: »Oprosti, ja sam kriv! Sve u redu?» Gomo je još uvijek bio prestrašen zbog opasnosti koju je jedva izbjegao, no svejedno klimne glavom. «Sve u redu, doktore.» «Kad ste krenuli iz Chiwewea?», zapita ga Daniel. Gomo se dvoumio. Izgledalo je da ga je pitanje zbunjivalo. «Kad?», ponovi Daniel. «Ne znam točno.» U tom trenutku se začuje još jedno vozilo kako se približava. Daniel se okrene i opazi drugi kamion koji je izlazio iz zavoja. Kretao se u prvoj brzini da bi mogao krenuti uzbrdo. Pedeset metara iza njega kretao se plavi Mercedes ambasadora Ning Cheng Gong. Dva vozila smanjila su brzinu i zaustavila se iza kamiona koji je vozio Gomo. Daniel krene prema Mercedesu. Ambasador Cheng otvori vrata i iziđe iz automobila. «Doktore Armstrong, što vi radite ovdje?». Izgledao je uzbunjeno, ali glas mu je bio prigušen i jedva se mogao čuti. Daniel nije obraćao pažnju na pitanje. Htio je što prije doznati jesu li Johnn i Mavis živi i zdravi, a ambasadorova reakcija ga je zbunjivala. «Kad ste krenuli iz Chiwewea?», zapita zadihano. Cheng je bio još uzbunjeniji. «Zašto to želite znati?», promrmlja. «Zašto se vraćate natrag? Trebate biti na putu za Harare.» «Slušajte me, gospodine, hoću samo biti siguran da se nije dogodilo ništa u parku Chiwewe.» «A što bi se to trebalo dogoditi? I kome?» Ambasador potraži u džepu i izvuče van rupčić. «Što želite reći, doktore?» «Ne želim reći ništa.» Daniel je pokušao nadvladati očaj. »Pronašao sam tragove brojne skupine bandita koja je prešla preko ceste i koja se kreće prema Chiweweu. Bojim se da se radi o naoružanim krivolovcima, i vraćam se natrag da bih upozorio direktora.« «Nije se dogodilo ništa», uvjeri ga Cheng. Daniel opazi da je imao tanki sloj znoja na čelu. «Sve je u redu. Krenuo sam prije sat vremena. Direktor Nzou je dobro. Razgovarao sam s njim i nije bilo ničega čudnog.» Obrisu si znoj sa čela rupčićem. «Prije sat vremena?», zapita Daniel, i pogleda na Rolex. Ambasadorove riječi malo su ga umirile. «Dakle, krenuli ste oko pet i trideset?» «Da, da», Chengov je glas bio pomalo iritiran. «Sumnjate li u moju riječ? Ne vjerujete mi?» Daniel se začudi zbog jačine glasa. «Krivo ste me razumjeli, gospodine. Ne sumnjam u vaše riječi.» Prestiž ambasadora Chenga bio je glavni razloga koji je naveo Chettija Singha da ne popusti u planu da i on bude prisutan u Chiweweu. Instinktivno je Chengu bilo draže da ostane izvan područja napada ili čak da odleti u Taipei da sebi može stvoriti nepobitan alibi. Ali Chetti Singh je zaprijetio da će poništiti operaciju ako on ne bude prisutan na mjestu kao svjedok da

se agresija dogodila nakon polaska kamionahladnjača. To je bila okosnica cijelog plana. Budući da je bio cijenjeni ambasador, Chengova riječ imala bi golemo značenje u policijskoj istrazi. Svjedočenje dva šumara crnca, sama, ne bi bilo uzeto bez rezerve. Štoviše, postojala je mogućnost da policija odluči obaviti ispitivanje u zatvoru Chikurubi, a Chetti Singh nije uopće bio siguran bi li oni podnijeli takav način ispitivanja. Ne, bilo je prijeko potrebno navesti policiju na mišljenje da je Cheng ostavio Chiwewe zajedno s konvojem prije napada, i da je bjelokost ukradena kasnije ili da je uništena u požaru skladišta. «Oprostite ako sam dao krivi dojam da sumnjam u vaše riječi, gospodine», reče Daniel. «Ali, zabrinut sam za Johnnvja, direktora.» «Pa, uvjeravam vas da nemate razloga biti zabrinuti.» Cheng vrati rupčić u džep i dohvati paket s cigaretama iz džepa košulje. Izvuče jednu, ali prsti su mu se lagano tresli. Padne prašinu. Instinktivno Danielov pogled se spusti dok se Cheng naginjao i podignuo cigaretu. Nosio je tenisice od bijelog platna, i Daniel primijeti da su jedna strana obuće i rub hlača od plavog pamuka zamrljani nečim tamnim što je na prvi pogled izgledalo poput osušene krvi. Na trenutak ostane zbunjen: zatim se sjeti da je Cheng bio prisutan tog jutra kad su kljove iz kamiona prebačene u skladište. Mrlje su imale objašnjenje: mora da je dodirnuo slonovu krv. Cheng opazi njegov pogled i povuče se na brzinu. Ponovno sjedne za volan Mercedesa i zatvori vrata. Daniel nije mogao ne primijetiti ne baš uobičajene tragove u obliku ribljih ljusaka koje su potplati tenisica ostavili na prašnjavao cesti. «Dobro, drago mi je da sam vas umirio, doktore.» Cheng proviri nasmijana lica kroz prozor. Ponovno je uspostavio kontrolu nad sobom. «I da sam vam uštedio besmisleno vožnju do Chiwewe. Pretpostavljam da ćete nam se htjeti pridružiti i ostaviti park prije nego što započne padati kiša.» Upali motor Mercedesa. «Zašto se ne postavite na čelo naše kolone?» »Zahvaljujem vam, gospodine.» Daniel zavrti glavom i odmakne se. «Samo vi krenite dalje s kamionima. Ja ne idem. Želim se svejedno vratiti. Netko mora upozoriti Johnnvja Nzoua.» Chengov osmijeh nestane. «Besmisleno je vraćati se, vjerujte mi. Savjetujem vam da ga telefonski nazovete od Mana Poolsa ili Karoia.» «Zar vam nisam rekao? Prerezali su telefonske žice.» «Doktore Armstrong, pa to je apsurdno. Siguran sam da griješite. Preuveličavate težinu stvari.» «Mislite što vas volja!», reče Daniel odlučno. «Ali ja se vraćam u Chiwewe.» Odmakne se od Mercedesovog prozora. «Doktore Armstrong», uzvikne za njim Cheng. «Pogledajte ove oblake. Mogli biste ostati ovdje tjednima.» «Spreman sam riskirati», odgovori mu Daniel smireno, ali pomisli: zašto toliko inzistira? Ima nešto trulog u tome. Vrti se hitro do Land Cruisera. Kad je prolazio pored kamiona, opazi da su dva šumara izišli. Bili su mračni u licu. Nijedan od njih mu se ne obrati. «Dobro, Gomo», reče Daniel. «Odmakni se s kamionom da mogu proći.» Šumar ga tiho poslušao. Kad je i drugi kamion prošao, ambasadorov Mercedes se zaustavi pored Daniela koji podigne ruku u znak pozdrava. Cheng ga jedva i pogleda i nastavi se kretati za kamionima koji su nestali iza zavoja, u pravcu Mana Poolsa. «Što ti je rekao taj Kinez?», zapita Jock dok se Daniel vraćao na cestu da bi se suočio sa strmom uzbrdicom. «Rekao je da je u Chiwewe sve bilo mirno kad je otišao prije sat vremena.» «Dobro.» Jock potraži u malom zamrzivaču i izvuče limenku piva. Ponudi je Danielu koji zavrti glavom usredotočivši se na cestu. Jock otvori limenku, ispije gutljaj i zadovoljno podrigne. Svjetlost nestane i pokoja golema kap kiše padne na staklo, ali Daniel nije smanjivao brzinu. Bilo je sasvim mračno kad su stigli do vrha uzbrdice. Sijevanje je na trenutke rasvjetljavalo mrak i šumu plavkastom bojom: grmljavina se kotrljala nebom i izgledalo je kao da se snažno odbija od rubova ceste. Kiša započne padati, nalik na srebrenaste strijelice koje su se sjajile pod snopom što su ga raspršila svjetla vozila. Svaka se kap razbila na staklu i tekući postala golema. Zbog silnog mlaza brisači nisu uspijevali dovoljno brzo osloboditi vjetrobran. U unutrašnjosti zatvorenog vozila vlaga je postala nepodnošljiva, a staklo se zamaglilo. Daniel se nagne da bi ga obrisao, no opazivši da ga je uspio samo još više zamutiti, odustane i otvori prozor nekoliko centimetara da bi svjež noćni zrak ušao unutra. Gotovo odmah naprći nos i omiriši. Jock ga je također osjetio gotovo istog trena. «Dim!», uzvikne. «Jesmo li daleko od

tabora?» «Ubrzo smo stigli», odvrati Daniel. «Iza sljedećeg zavoja.» Miris dima se izgubi, i Daniel pomisli da dolazi od vatre koju sluge pale za kuhanje. Pred njima su se nalazila ulazna vrata u glavni tabor, ističući se u mraku, obasjana svjetlom automobila. Na svakom stupu nalazila se slonova glava. Na natpisu je stajalo: Dobrodošli u tabor Chiwewe dom slonova. Potom, manjim slovima: Mole se svi posjetitelji da se odmah jave u upravu. Dugačka aleja tamnih stabala bila je preplavljena kišnicom, a Tovotine gume podizale su guste perjanice vode. Daniel je vozio prema glavnoj skupini zgrada, kad je odjednom smrad dima postao jači. Bio je to miris sijena i drva koje je gorjelo, uz poseban smrad još nečega, mesa, kosti ili možda slonovače, iako Daniel nije nikada osjetio miris sagorjele bjelokosti. «Svjetla su ugašena», promrmlja, kad opazi zgrade obavijene mrakom na kiši. Generator tabora nije radio: sve je uokolo bilo mračno. Zatim opazi prigušenu svjetlost crvenkaste boje rubina koja je podrhtavala iznad stabala i nježno titrala na zidovima zgrada. «Nešto gori.» Jock se nagne prema naprijed. ««Evo, odakle dolazi dim.» Tovotina svjetla probila su mrak uperivši snop svjetlosti prema golemoj amorfnoj masi. Zamagljeno prednje staklo mutilo je Danielov pogled, koji nekoliko trenutaka nije shvaćao o čemu se radi. Izgledalo je da čudnovata svjetlost izvire od tamo. Tek kad su se približili, prepoznala crne ruševine skladišta slonovače koje su se dimile. Zgranut, zaustavi Tovotu i izide u blato. Toplina je otvorila pukotine u zidovima: gotovo svi su se razrušili. Mora da se radilo o užasnom požaru budući da je proizvelo takvu temperaturu: vatra je još uvijek tinjala usprkos snažnoj kiši. Spirale uljanog dima titrale su pod svjetlima vozila i s vremena na vrijeme plamen bi ponovno buknuo sve dok ga snažan val vode ne bi ponovno sasvim smanjio. Kiša je lijepila košulju na Danielov torzo i natapala mu kosu koja je kliznula na čelo i na oči. Zabaci je unatrag i popne se na ostatke. Urušeni krov bio je samo debeli sloj crnog pepela i karboniziranih greda, no dim je još uvijek bio sasvim gust, a toplina tako zagušljiva da se nisu mogli približiti više i provjeriti koliko je bjelokosti još zakopano ispod te crne planine. Povuču se, potrčavši prema Tovoti. Ponovno ude i obriše kišu s očiju dlanom ruke. «Bio si u pravu», reče Jock. i «Izgleda da su ti delinkventi napali tabor.» Daniel mu ne odgovori. Ponovno upali motor i svom brzinom krene brežuljkom prema direktorovoj brvnari. «Uzmi električnu svjetiljku iz kutije«, zapovjedi. Jock klekne na sjedalu i započne kopati po kutiji s različitim predmetima koja je stajala na podu, sve dok nije pronašao golemu svjetiljku. Kao i ostatak tabora, kućica je bila obavijena tamom. Kiša je silazila poput potoka duž limenih oluka, a svjetla automobila nisu uspijevala osvijetliti terasu zatvorenu mrežama protiv komaraca. Daniel uze lampu iz Jockovih ruku i skoči na tlo usred snažnog pljuska. «Johnny!», dozivao je. «Mavis!» Potrči prema vratima. Bila su razvaljena. Potrči prema terasi. Namještaj je bio uništen i razbačen po cijeloj prostoriji. Daniel usmjeri snop svjetlosti prema tom kaosu. Johnnyjeve knjige bačene su s polica: ležale su raspršene po podu s otvorenim stranicama i poderanim koricama. «Johnny!», vikne Daniel. «Gdje si?» Potrči u dnevni boravak. Bacili su sve Mavisine vaze u kameni kamin. Razorili su kauč i fotelje. Osjećao se smrad karakterističan za kavez životinja, i Daniel opazi da su izvršili nuždu na tepesima i po zidovima. Daniel prođe među smrdljivim hrpama izmeta i pojuri u hodnik koji je vodio prema spavaćim sobama. «Johnny!», vikao je, prepun bijesa i očaja., trčeći za snopom svjetlosti svjetiljke koju je stezao u ruci. Na zidu pred njim ugleda nešto što nikada nije vidio. Bila je to tamna mrlja, u obliku zvijezde, koja je prekrivala veći dio bijele površine. Daniel se na trenutak zagleda u nju, ne shvaćajući: zatim spusti snop svjetlosti na malu pojavu u podnožju zida. Johnny i Mavis dali su jedinom sinu njegovo ime, Daniel Robert Nzou. Nakon dvije kćeri Mavis je konačno dobila dječaka, i dva roditelja bila su presretna. Daniel Nzou imao je četiri godine. Ležao je na trbuhu. Oči su mu bile otvorene i buljile su, ne vidjevši ga, u snop svjetlosti svjetiljke. Ubili su ga po afričkom drevnome barbarskom običaju, kao što su impi Chake i Mzilikazija istrijebili mušku djecu pobijeđenih plemena. Podigli su malog Daniela za gležnjeve i udarili mu glavom o zid, smrskavši mu lubanju na opekama. Njegova je krv naslikala tu jezivu fresku na bijeloj podlozi. Daniel se

nagne nad dijete: lubanja je bila deformirana od udaraca, ali sličnost s ocem je još uvijek bila vidljiva. Suze mu navru na oči. Podigne se na noge okrenuvši se prema vratima spavaće sobe. Bila su odškrinuta, ali se nije usuđivao sasvim ih otvoriti. Morao je smoći svu hrabrost da bi uspio u tome. Vrata zaškripe. Na trenutak pogleda u snop svjetlosti dok je pretraživao sobu. Zatim se povuče u hodnik i nasloni se na zid, osjetivši mučninu. Vidio je takve prizore za vrijeme gerilskog rata, no godine su omekšale oklop koji si je stvorio da se zaštiti. Nije više bio u stanju gledati iz daljine surovosti koje je čovjek bio u stanju učiniti drugom čovjeku. Johnnveve kćeri bile su starije od brata: Miriam je imala deset godina. Suzie gotovo osam. Bile su gole i ležale su na podu u podnožju kreveta. Obje su bile silovane više puta, a njihove nezrele genitalije bile su krvave i razderane. Mavis je bila na krevetu. Nisu je sasvim skinuli: podigli su joj suknju do pojasa. Imala je podignute ruke, zavezane oko bila za krevet. Mora da su djevojčice umrle od šoka i krvarenja tijekom produženog silovanja. Mavis je vjerojatno preživjela do kraja: zatim su joj pucali u glavu. Daniel primora samog sebe da ude. Pronađe platu u ormaru uza zid i prekrije leševe. Nije imao hrabrosti da dodirne djevojčice, niti da im zatvori još uvijek otvorene i strahom ispunjene oči. «Sveta majko božja!», promrmlja Jock s praga. «To nisu ljudska bića, već zvijeri!» Daniel iziđe povlačeći se unatrag i zatvori vrata. Prekrijfi malo tijelo Daniela Nzoua platom. «Jesi li pronašao Johnnyja?», zapita Jocka. Imao je hrapav glas, suženo grlo od užasa i strave. «Ne.» Zavrti Jock glavom i potom potrči van, teturajući preko terase i iziđe na kišu. Daniel ga je čuo kako povraća na živicu u podnožju stoepa. Taj zvuk ga ponovno osvijesti. Uspije svladati gnušanje, bijes i bol i ponovno uspostavi samokontrolu. «Johnny.», reče. «Moram pronaći Johnnyja.» Pregleda i druge sobe u kući. Nije bilo traga njegovom prijatelju i to je moglo uliti malo nade. «Možda se uspio spasiti», reče sebi. «Možda je stigao do šume.» Bilo je olakšanje izići iz kuće masakra. Zaustavi se u mraku i podigne lice prema kiši. Otvori usta i ostavi da mu ona ispere gorak okus s usana i jezika. Spusti snop svjetlosti svjetiljke i opazi kako se osušena krv ispire s cipela u crvenkastoj bari. Očisti potplate na šljunku i pozove Jocka: «Dodi. Moramo pronaći Johnnyja.» Tovotom se odvezu do kompleksa gdje je bila smještena posluga tabora, još uvijek okruženog bastionom zemlje i bodljikave žice, kao za vrijeme rata. No, ograda je bila uništena, glavnog ulaza više nije bilo. Udu. Miris dima postao je intenzivniji. Na svjetlosti automobilskih svjetala Daniel opazi da su kućice posluge izgorjele. Krovovi su pali, a prozori razbijeni. Kiša je ugasila plamen iako je pokoja perjanica dima još uvijek titrala, poput duha, na snopu svjetlosti. Tlo oko izgorjelih ostataka bilo je prepuno sićušnih predmeta koji su se sjajili poput dijamanta. Daniel je znao o čemu se radilo, ali iziđe i podigne jedan iz blata. Radilo se o mesinganoj čahuri. Približi je svjetlosti i prepozna natpis ćirilicom i kalibar 7,62 mm, istočnoeuropske proizvodnje. bio je to kalibar jako raširenog oružja AK 47, oružja nasilja i revolucije u cijeloj Africi i ostatku svijeta. Banda je pobila svu poslugu, no nije ostavila leševe. Mora da su ih bacili u kućice, a potom podmetnuli požar. Povjetarac koji je puhao prema Danielu donosio je sa sobom miris izgorjelih kuća: a s dimom se miješao smrad mesa, kose i karboniziranih kostiju. Pljune da očisti usta od tog okusa i krene prema kućicama. «Johnny!», uzvikne u noć. «Johnny, gdje si?» No, jedini zvuk bio je šum vjetra i kiša koja je padala. Okrene svjetiljku nadesno i nalijevo sve dok nije opazio muškarca koji je ležao na otvorenom. «Johnny!», uzvikne. Potrči i padne na koljena. Tijelo je bilo užasno pečeno, a odora kaka boje parka bila je napola izgorjela. Koža i meso padali su u komadima s prsa i lica. Muškarac je dopuzio van iz kućice u plamenu gdje su ga bacili, ali nije to bio Johnn Nzou. Bio je to jedan od mladih šumara. Daniel ustane i vrati se natrag. «Jesi li ga pronašao?», zapita Jock. Daniel zavrti glavom. «Kriste, masakrirali su sve. Zašto su to učinili?» «Bili su svjedoci.» Daniel ponovno upali Tovotu. »Eliminirali su sve svjedoke.« «Zašto? Što su željeli? Nema smisla.» «Bjelokost. Eto što su željeli.» «Ali, podmetnuli su požar u skladištu.» «Da, nakon što su izvukli bjelokost.» Daniel se ponovno vrati na cestu i započne se brzo uspinjati brežuljkom. «Tko je to učinio, Danny? Tko je to učinio?» «Kako,

do vraga mogu, znati? Banditi? Krivolovci? Ne postavljam idiotska pitanja. Danijelov bijes tek je započeo rasti. Do tog trenutka bio je ošamućen od šoka i užasa. Ponovno prođe pored bungalova obavijenog mrakom i krene nizbrdicom prema glavnom taboru. Zgrada uprave još je uvijek bila čitava iako je Daniel opazio da je jedan dio pocrnjen na mjestu gdje je netko bacio baklju. Slamnati krov koji je dobro sagrađen nije lako zapaljiv: plamen se nije proširio, ili ga je možda kiša ugasila. Pljusak je prestao sasvim naglo, što je bilo karakteristično za Afriku. Minutu ranije bijesni vodopad ograničavao je snop svjetlosti svjetala na pedesetak metara: sada je prestalo padati. Voda se cijedila još samo sa stabala, dok su se na nebu pojavile prve zvijezde među golemim oblacima koje je povjetarac raspršivao. Daniel jedva i opazi tu promjenu. Iziđe iz automobila i potrči prema terasi. Vanjski zid bio je ukrašen životinjskim glavama parka. Prazne duplje i rogovi imali su na svjetlosti svjetiljke u sebi nečega negativnog i još su više u Danielu naglašavali osjećaj masakra dok je trčao terasom. Sada je shvaćao da je trebao odmah doći ovamo, umjesto da trči u bungalov. «Bio si u pravu», reče Jock. «Izgleda da su ti kriminalci napali tabor.» Vrata Johnnjevog ureda bila su otvorena. Daniel je zastao na pragu, a potom smogne hrabrosti i ude. Hrpa raspršenih papira po podu i pisaćem stolu. Bacili su u zrak čitav ured, ispraznili sve police i izvukli ladice iz pisaćeg stola. Pronašli su Johnnjeve ključeve i otvorili stari sef Milner zazidan u zidu. Ključevi su se još uvijek nalazili na ključanici, ali je sef zjapio prazan. Snop svjetlosti svjetiljke prolazio je cijelim uredom i spustio se na pojavu koja je ležala pored pisaćeg stola. «Johnny», prošapće. «O, Kriste, ne!» «Dok čekam da poprave kamionhladnjaču, razmišljao sam da bih se mogao spustiti do močvare Fig Tree Pan.» Glas ambasadora Ninga prekine Johnnjevju usredotočenost na posao, koji podigne glavu s pisaćeg stola srdačno pogledavši u njega. Smatrao je svojim glavnim dužnostima učiniti da to divlje područje bude dostupno svakome tko voli prirodu. Ning Cheng Gong bio je jedan od njih. Johnnv uz osmijeh opazi dalekozor i vodič. Ustane, sretan što je imao izliku da pobjegne od dosade činovničkog posla. Iziđe sa ambasadorom na terasu i otprati ga do Mercedesa, zaustavi se čavrljajući još nekoliko minuta, dajući mu informacije o mjestima na kojima je mogao pronaći predivne vrste ptica koje je Cheng htio promatrati. Kad je Cheng otišao, Johnnv se spusti u radionicu gdje je šumar Gomo demontirao i ponovno montirao alternator kamiona. Sumnjao je da je Gomo u stanju popraviti kvar. Sutradan je telefonski namjeravao pozvati direktora Mana Poolsa i zamoliti ga da mu pošalje mehaničara. Na sreću, slonovo meso moglo se svejedno održati: hladnjača u kamionu bila je spojena na generator tabora, i kad je Johnnv provjerio, termometar je označavao dvadeset stupnjeva ispod nule. Meso će biti prerađeno i pretvoreno u hranu za životinje od tvorničara u Harareu. Johnnv ostavi Goma i vrati se u ured. Tek je otišao iz radionice, kad je Gomo podigao glavu i pogledao značajno u Davida, drugog šumara crnca. Alternator na kojem se pretvarao da radi bio je stari koji je uzeo kod jednog automehaničara u Harareu upravo za tu priliku. Originalni alternator, koji je savršeno funkcionirao, bio je skriven ispod sjedala. Bilo je dovoljno desetak minuta da ga spoji i poveže žice. Johnnv se vrati u ured i ponovno se posveti svojim papirima i registrima. Nakon nekog vremena pogleda na sat: bilo je gotovo pet sati, no htio je dovršiti izvješća tog tjedna. Naravno, htio se vratiti kući u pet. Volio je biti malo s djecom prije večere, pogotovo sa sinčićem. No, odoli impulsu i nastavi s radom. Znao je da će Mavis ubrzo poslati djecu po njega. Ona je voljela rano večerati. Johnnv se osmjehne pomislivši da će ubrzo stići k njemu. Zatim osjeti šum na pragu i podigne pogled. Osmijeh nestane. Na vratima je stajao nepoznati muškarac, snažan i krivih nogu, odjeven u prljave krpe. Držao je ruke iza leđa kao da skriva nešto. «Da?», zapita Johnnv. «Tko si? Što želiš?» Muškarac se osmjehne. Imao je jako tamnu put, gotovo ljubičastu. Kad se osmjehnuo, ožiljak koji je prolazio preko jednog obraza iskrivi mu usta tako da je osmijeh izgledao zlobno. «Što želiš?», ponovi. Čovjek na pragu reče: «Tebe!» Pokaže AK 47 i uperi ga prema Johnnjevom trbuhu. Johnnv se nalazio nasred sobe. Sasvim iznenađen sabere se gotovo istog trena: imao je reflekse lovca i bojnika. Vrata

oružarnice bila su na desetak koraka nadesno. Baci se prema njima. Sve oružje parka nalazilo se na tom mjestu. Kroz vrata je vidio rešetku na zidu. Dok mu je očaj činio noge teškim, prisjeti se da nijedna od tih pušaka nije bila nabijena. Bila je to sigurnosna norma koju je sam nametnuo. Streljivo se nalazilo u zaključanom ormaru od čelika. Sve te misli pale su mu na pamet dok je skočio prema vratima. Krajničkom oka opazi bandita s ožiljkom da podiže pušku prema njemu. Baci se prema naprijed poput akrobata, izbjegavši rafal koji je pomeo ured. U trenutku kad se podigao na noge začuje da je muškarac proklinjao. Ponovno se baci prema vratima. Shvaćao je da je napadač znao što hoće: shvatio je da se radilo o ubojici iskusnom u rukovanju puškom. Uspio je izbjeći prvom rafalu pravim čudom. Zrak je bio ispunjen prašinom žbuke koju su zrna odvojila od zida. Johnnv se ponovno baci, ali znao je da se neće izvući. Muškarac s puškom AK 47 bio je previše dobar i neće si dozvoliti da ga prevari još jednom. Vrata su bila previše daleko da bi Johnnv mogao stići do njih prije drugog rafala. U Johnnvjevim mislima otkucavao je sat: izračuna vrijeme koje je trebalo muškarcu da ponovno uspostavi ravnotežu. Cijev puške AK 47 se podizala uvijek kad je automatski ispaljivala: trebat će mu sekundu da je spusti, nacilja te ponovno zapuca. Johnnv brzo izračuna i baci se svom snagom u stranu, ali prekasno. Ubojica je naciljao nisko da bi kompenzirao pokret puške. Jedan metak se zabije u Johnnvjevo bedro, ali ne pogodi kost: drugi ude kroz stražnjicu i zabije se u bedrenu kost, zdroбивši je. Ostala tri metka nisu ga pogodila, dok se Johnnv bacao u stranu. Ali lijeva noga nije ga više držala. Padne na podlučje i pokuša se zadržati. Zbog zaleta klizne duž zida noktima ogrebavši po žbuci. Završi okrenut prema sobi, držeći se na samo jednoj nozi: lijeva mu je visjela smrskana, a ruke je držao raširene kao na križu dok je pokušavao uspostaviti ravnotežu. Bandit se nije prestajao osmjehivati. Regulirao je selektor na jedan jedini hitac. Nije htio uludo trošiti streljivo. Jedan hitac stajao je deset zambijskih kwaha, a metke je trebalo nositi u torbi stotine kilometara. Svaki metak bio je dragocjen, a direktor je bio imobiliziran: bit će dovoljan još samo jedan hitac. «Sada», promrmlja. «Sada ćeš umrijeti.» I ispalji u trbuh Johnnvja Nzoua. Pogodak istisne zrak iz Johnnvjevih pluća, odbaci ga prema zidu sasvim ga slomivši. Bio je ranjen još dva puta, tijekom rata, ali ne u trup. Šok je nadmašivao njegove najgore slutnje. Uopće nije osjećao ništa od pojasa na dolje, no usprkos tome mozak je još uvijek bio lucidan, kristalno bistar, kao da je adrenalin u krvi maksimalno izoštrio njegova osjetila. «Pretvaraj se da si mrtav!», pomisli istog trena kada je padao. Donja polovica njegova tijela bila je paralizirana, ali pokuša opustiti mišiće torza. Padne na pod poput vreće brašna i ne pokrene se. Imao je okrenutu glavu, obraz na hladnom podu. I ležao je nepomično. Osjeti ubojicu da se približava. Zatim goleme cipele udu u Johnnvjev vidokrug. Bile su prašnjave i prljave. Muškarac nije nosio čarape i smrad njegovih stopala bio je kiselkast i užežen, na nekoliko centimetara od lica ranjenika. Johnnv začuje metalni zvuk mehanizma kad je muškarac regulirao selektor automatskog oružja, a potom hladnu cijev na sljepoočici dok se spremao da ga dokrajči. Ne miči se, reče samome sebi Johnnv. Bila je to njegova posljednja nada. Znao je da bi i najmanji pokret uzrokovao hitac. Morao se pretvarati pred ubojicom da je mrtav. U tom trenutku vani se začuju krikovi i rafal hitaca nakon kojeg je uslijedio ponovno niz krikova. Pritisak cijevi AK 47 odvoji se od Johnnvja. Smrdljive cipele se udalje prema vratima. «Hajde! Ne gubimo vrijeme!, vikne muškarac s ožiljkom. Johnnv je poznao chinianja dovoljno da razumije te riječi. «Gdje su kamioni? Moramo natovariti bjelokost.» Zambijac potrči van i ostavi Johnnvja na podu. Johnnv je znao da je smrtno ranjen. Osjećao je da mu krv curi iz rane na slabinama. Okrene se na bok i otvori hlače. Osjećao je smrad i shvati da mu je drugi metak raznio crijeva. Pritisne ranu u slabinama i topla bujica krvi ispuni mu ruku. Pronađe otvorenu bedrenu arteriju i svom snagom stisne prerezani kraj. «Mavis i djeca!» Bila je to njegova prva misao. Što je mogao učiniti za njih? U tom trenutku začuje pucanj. Dolazio je s brežuljka: iz pravca kućica posluge i njegove brvnare. «Radi se o bandi», pomisli u očaju. «Posvuda su. Napadaju cijeli kompleks.» •;. A potom: «Moja djeca! O, Bože, moja djeca!» Pomisli na

oružje iz susjedne sobe. No, znao je da ne može doći do njega. A i da je uspio, kako je mogao rukovati puškom s probušenim crijevima i krvlju koja se skupljala u lokvi ispod njega? Začuje kamione. Prepoznava buku dizel motora i shvati da se radi o kamionimahladnjačama. Osjeti tračak nade. «Gomo», pomisli. «David.» No, nada je kratko potrajala. Ležeći na podu opazi da je mogao gledati kroz širom otvorena vrata. U tom trenutku se pojavi jedan od kamionahladnjača krećući se unatrag prema vratima skladišta bjelokosti. Čim se zaustavio, Gomo skoči na tlo i mašući rukama započne raspravljati s muškarcem koji je imao ožiljak na licu. Ošamućenom i sve slabijem Johnnvju je trebalo nekoliko trenutaka da shvati. «Gomo», pomisli, «Gomo je jedan od njih. Sve je organizirao.» Nije bio jako iznenađen. Johnnv je znao koliko je bila raširena korupcija među zaposlenicima u javnim službama, i to ne samo u upravama parkova. Svjedočio je više puta pred istražnom komisijom i zakleo se da će iskorijeniti to zlo. Dobro je poznao Goma. Bio je arogantan i egoističan, no, ma koliko god znao daje nepošten, Johnnv nije ni slutio da njegova izdaja može ići toliko daleko. Odjednom prostor oko skladišta koje je Johnnv uspijeva vidjeti preplave ostali članovi bande. Onaj s ožiljkom se organizirao: jedan od njih jednim hitcem AK 47 razvali bravu. Banditi spuste oružje i udu. Začu su se uzvici pohlepe kad su ugledali hrpe kljova, a potom se poredaju u ljudski lanac i započnu si dodavati jedan drugome kljove da bi ih natovarili na kamion. Johnnvjev vid se zamagli. Mračni oblaci su mu prolazili ispred očiju, a prigušeno zujanje odjekivalo mu je u ušima. «Umirem», pomisli hladno. Osjećao je utrnulost koja se iz nogu penje prema prsima. Otjera mrak uz veliki napor, pomislivši da mu se privida, jer je sada ambasador Ning bio tamo, na suncu, u podnožju terase. Još je imao dalekozor oko ramena i njegovo je ponašanje bilo apsurdno smireno i srdačno. Johnnv pokuša doviknuti da ga upozori: ali iz grla mu iziđe samo prigušeni hropac. Zatim opazi vodu bande, muškarca s ožiljkom, kako kreće ususret ambasadoru da bi ga pozdravio, ako ne baš s poštovanjem, bar prepoznavši njegov autoritet. «Ning.» Johnnv je svim snagama morao samog sebe uvjeriti u to. «To je zaista Ning. Ne sanjam.» Glasovi dvojice muškaraca doprli su do njega. Razgovarali su na engleskom. «Reci svojim ljudima da se požure», reče Ning Cheng Gong. «Moraju natovariti bjelokost. želim odmah otići.» «Novac», odvrati Sali. «Tisuću dolara.» Govorio je užasno engleski. «Već si plaćen.» Chengov glas odavao je gnušanje i prezir. «Već sam ti isplatio što sam trebao.» «Još novca. Još tisuću dolara.» Sali se naceri. «Još novca ili prestajem. Mi idemo, ostavljamo ovdje tebe i bjelokost.» «Prokletniče», zareži Cheng. «Ne razumijem prokletniče, ali mislim da si i ti prokletnik, možda.» Salijev podsmijeh postane još vidljiviji. «Odmah mi daj novac.» «Nemam više novca uza se», reče suho Cheng. «Ako je tako, mi idemo. Odmah. Natovari sam bjelokost.» «Čekaj.» Cheng je vjerojatno razmislio vrlo brzo. «Nemam novca. Uzmi svu bjelokost koju želiš. Uzmi sve što možete ponijeti sa sobom.» Cheng je shvatio da krivolovci mogu ponijeti samo mali broj kljova, ne više od jedne za svakoga. Dvadeset ljudi, dvadeset kljova. skromna cijena. Sali se zagleda u njega i razmisli o prijedlogu. Već je izvukao svu moguću korist iz te situacije. Klimne glavom. «Dobro. Mi uzimamo bjelokost.» I htjede se okrenuti. Ambasador Ning ga pozove. «Čekaj, Sali. A ostali? Jesi li ih sredio?» «Svi su mrtvi.» «Direktor, žena, djeca? I oni?» «Svi mrtvi», ponovi Sali. «Žena je mrtva, a i djeca. Moji ljudi su se zabavili sa ženama, prije. Jako zabavno. Zatim su ih ubili.» «A direktor? Gdje je?» " Sali pokaže glavom vrata ureda. «Upucao sam ga. Pampam. Umro je kao ngulubi, kao svinja.» Naceri se. «Dobar posao, ha?» Udalji se smijuljeći se s puškom na ramenu. Cheng ga je slijedio, izlazeći iz Johnnvjeva vidokruga. Bijes zagospodari Johnnvjem i vrati mu malo snage. Riječi krivolovca u njemu su evocirale užasnu viziju sudbine Mavis i njihove djece. Jasno je vidio, kao da je bio tamo: poznao je nasilja i ubojstva. Proživljavao ih je tijekom gerilskog rata. Posluži se snagom bijesa da bi se dovukao do pisaćeg stola. Znao je da ne može upotrijebiti oružje. Mogao se samo nadati da mu ostane nekoliko minuta života da ostavi neku vrstu poruke. Papiri su pali sa stola i bili su raspršeni po podu. Morao se dočepati jednoga, napisati i potom ga sakriti. Policija će ga pronaći. Kretao

se poput osakaćenog crva, ležao je na leđima i još je uvijek u šaci stiskao arteriju. Podigne koljeno zdrave noge, podmetne gležanj i povuče se po podu, klizeći na leđima samo nekoliko centimetara, ostavljajući za sobom krvavi trag. Odmaknuo se manje od dva metra prema pisaćem stolu te dohvati papir. Opazi da je to bio papir o plaćama. Nije ga još bio ni dodirnuo kad se intenzitet svjetlosti promijenio. Na pragu je netko stajao. Okrene glavu i opazi ambasadora Ninga kako ga promatra. Uspeo se na terasu. Gumeni potplati teniska nisu bile bučni. Sada je stajao na pragu, paraliziran od šoka. Zagleda se u Johnnva još jedan trenutak. Zatim uzvikne piskutavim glasom. «Još je živ! Sali, dođi odmah, još je živ!» Cheng nestane i potrči terasom nastavivši vikati i dozivati krivolovca: «Sali, dođi odmah!» Bilo je svršeno i Johnn je to znao. Ostajalo mu je samo nekoliko sekunda na raspolaganju. Okrene se na bok, dohvati papir s plaćama. Jednom rukom ga zadrži na podu: zatim ostavi odsječenu arteriju i podigne ruku prepunu krvi. Odmah osjeti da je krvarenje bilo nezaustavljivo. Kažiprstom prede preko bijelog papira i napiše vlastitom krvlju slovo N, golemo i jasno. Započne mu se mutiti. Bilo je sve teže usredotočiti se. Silazna crta slova T bila je produžena i zavijena, previše slična slovu Uz velik napor pokuša učiniti jasnijim značenje slova. Na trenutak mu se prst zalijepio za papir zbog krvi, potom uspije odvojiti ga. Započne s pisanjem drugog slova N. Bilo je primitivno, djetinjasto. Prst nije slušao zapovijedi mozga. Čuo je daje ambasador i dalje zazivao Salija: zatim začuje krivolovčev uzvik u znak odgovora te se uznemiri. NIN. Johnn započne slovo G, ali prst mu se odmakne: crvena slova zaplešu pred njegovim očima. Začuje brze korake na terasi i Salijev glas: «Mislilo sam da je mrtav. Sad ću ga dokrajčiti!» Johnn stisne list papira u lijevoj ruci, koja nije bila natopljena krvlju, ugura šaku u unutrašnjost jakne i okrene se na drugu stranu da bi sakrio poruku. Nije vidio Salija koji je ulazio. Imao je lice okrenuto prema podu. Začuo je škripu cipela i klizanje po krvi, zatim nabijanje puške. Johnn se nije bojao, osjećao je samo rezigniranost i zabrinutost. Pomisli na Mavis i na djecu kad je osjetio cijev prislonjenu na glavu. Bilo je olakšanje pomisliti da neće ostati sam nakon njihove smrti, i da neće morati gledati svojim očima što im se dogodilo: nikada neće morati spoznati koliko su patili, koliko su bili poniženi. Već je umirao prije nego što je metak puške AK 47 prošao kroz lubanju i zario se u beton ispod njegova lica. «Sranje», reče Sali. Povuču se unatrag i položi pušku na rame. Nit dima izlazila je još uvijek iz cijevi. «Ne želi umrijeti. Natjerao me da potrošim miningi, metke, deset kwacha svaki. Previše!» Ning Cheng Gong uđe u ured. «Jesi li siguran da si završio posao?», zapita. «Razbio sam mu glavu», promrmlja Sali. Uze Johnnvejeve ključeve iz pisaćeg stola i krene prema sefu. «Mrtav je.» Cheng se približi lesu i zagleda se u njega, zadivljen. Ubojstvo ga je seksualno uzbudilo: ne baš do te mjere kao da se radilo o djevojčici, no svejedno se uzbudio. Miris krvi ispunjavao je sobu. Volio je taj miris. Bio je toliko udubljen u svoje misli da nije opazio da se zaustavio u lokvi krvi sve dok ga Gomo nije pozvao izvana. «Natovarili smo bjelokost. Možemo otići.» Cheng se povuče i napravi grimasu gnušanja kad opazi mrlju na rubu plavih hlača. «Ja idem», reče Saliju. «Podmetni požar u skladištu slonovače, prije nego što odeš.» U sefu je Sali pronašao platnenu vreću banke s mjesečnim plaćama zaposlenika tabora. Zareži ne podigavši pogled. «Da, da, sve ću zapaliti.» Cheng se spusti s terase i sjedne u svoj Mercedes. Da znak Gomu i dva kamionahladnjače krenu. Bjelokost su natovarili i pokrili ostatcima ubijenih slonova. Površinski pregled ne bi otkrio blago, no, i tako nitko neće zaustaviti konvoj. Bili su zaštićeni oznakama uprava nacionalnih parkova, naslikanih na kamionu, a Gomo i David odorama kaki boje i oznakama šumara. Neće ih zaustaviti ni brojna policijska vozila duž ceste. Službe za sigurnost brinule su se da ulove političke disidente, a ne krijumčare slonovačom. Sve se odvijalo po planu Chetti Singha. Cheng pogleda u retrovizor Mercedes. Skladište slonovače već je bilo u plamenu. Šest muškaraca postrojili su se za povratak i svatko je nosio golemu kljovu. Cheng se osmjehne: možda će iskoristiti Salijevu pohlepu. Ako policija bude uhitila bandu, nestanak bjelokosti u požaru pronašao bi objašnjenje i bio bi pripisan krivolovcima. Cheng je inzistirao da ostavi četrdeset kljova u skladištu, tako da

policija pronade tragove bjelokosti. «Još jedan pogrešan trag.», rekao bi Chetti Singh. Cheng se gromko nasmije. Bio je euforičan. Uspjeh poduhvata i uzbuđenost nasiljem, smrću i krvlju zagrijali su mu tijelo i davali su mu osjećaj moći. Osjećao se važnim, seksualno jakim: odjednom shvati da je imao golemu erekciju. Sljedeći put, odluči, bit će on taj koji će ubiti. Bilo je prirodno pomisliti da će postojati sljedeći put, zapravo, i više sljedećih puta. Smrt ga je navodila da se osjeća besmrtnim. «Johnny. O, Bože, Johnny.» Daniel se sklupča pored njega i dodirne mu žilu kucavicu ispod uha pokušavši shvatiti je li još uvijek možda živ. Bio je to instinktivni pokret, jer je ulazna rupa metka u lubanji bila sasvim jasna. Johnnvjevo tijelo bilo je hladno, i Daniel nije mogao smoći hrabrosti i okrenuti ga da vidi izlaznu rupu. Ostavi ga tako, dok gaje započeo preplavljivati bijes. Potpaljivao je svoj bijes kao da se radi o plamenu svijeće u mračnoj noći: grijao je ledenu prazninu koju je Johnnv ostavio u njegovoj duši. Konačno ustane. Okrene snop svjetlosti svjetiljke i pregleda pod, preskočivši lokve i mrlje Johnnvjeve krvi, a potom ude u oružarnicu. Ploča generatora nalazila se pored vrata. Podigne prekidač i začuje zvuk dizel motora u daljini pored glavnog ulaza kako se pokreće. Zvuk se regulirao, a potom generator proradi i svjetla se upale. Kroz prozor Daniel opazi lampione koji su osvijetlili put. Dohvati snop ključeva koji je visio na ključanici sefa i ude u oružarnicu. Osim lovačkih pušaka 375 na rešetci se nalazilo i pet pušaka AK 47 koje su se koristile u suzbijanju krivolovaca, kad su šumari trebali jačinu paljbe jednaku jačini banditskih pušaka. Streljivo se nalazilo u ormaru ispod rešetke. Otvori ga. U svakoj od nabojnjača koje su bile obješene na kuki nalazilo se četiri punjača za puške AK 47. Baci jedan na rame, a potom uze automatsku pušku i nabije je iskusnim pokretima: navike stečene u ratu, jednom usvojene, nisu se više zaboravljale. Naoružan i bijesan, spusti se trčeći niz stube terase. «Započnimo sa skladištem slonovače», odluči. »Zasigurno su bili tamo.» Kružio je oko izgorjele konstrukcije osvijetljene lampionima i usmjeri snop svjetlosti na sve što je privlačilo njegovu pažnju. Da je razmislio, shvatio bi da je gubio vrijeme. Jedini tragovi koji su odoljeli kiši bili su oni ispod nadstrešnice i niz tragova teških kotača u blatu pred ulazom skladišta, ali i ti su bili gotovo neprepoznatljivi. Daniel ih nije ni pogledao: njega su zanimali tragovi bandita, a znao je da se nisu služili prijevoznim sredstvima. Pregleda šire područje usredotočivši se na sjeverni dio tabora, uvjeren da se banda kretala prema Zambeziju. Kao što je i intuitivno osjetio, bilo je uzalud. Odustane nakon dvadesetak minuta. Nije bilo tragova koje je mogao slijediti. Zaustavi se ispod stabala, frustriran i nemiran. I «Kad bih barem mogao upucati te prokletnike», promrmlja. U njegovom stanju uopće nije bila bitna činjenica da bi se našao sam protiv dvadeset ili više profesionalnih ubojica. Jock je bio snimatelj, nikako bojničnik, i ne bi mu bio od pomoći u borbi. Sjećanje na izmučena tijela u spavaćoj sobi bungalova i na Johnnvjevu smrskanu glavu nadvisivalo je svaku racionalnu misao. Daniel primijeti da drhti od jačine bijesa i to mu pomogne da pronade lucidnost. «Dok ovdje gubim vrijeme, oni se sklanjaju na sigurno», reče sebi. «Jedina mogućnost je presjeći im put rijeke. Potrebna mi je pomoć.» Pomisli na tabor Mana Pools. Direktor je bio dobar čovjek i Daniel ga je već godinama poznavao. Imao je skupinu ljudi koji su se borili protiv krivolovaca i brzo su djelovali. Mogli su se brodicama spustiti niz rijeku i čekati te iznenaditi bandite u pokušaju vraćanja na zambijsku obalu. Daniel je ponovno razmišljao logično dok se vraćao prema zgradi direkcije. Od Mana Poolsa moći će nazvati Harare i pitati policiju da pošalje avion za potragu. Znao je da je nužno djelovati odmah. U roku od deset sati banda će već preći rijeku. No, nije mogao tako ostaviti Johnnvja, u lokvi krvi. Iako će izgubiti nekoliko minuta, morao je pokazati poštovanje i barem se pobrinuti da pokrije leš. Zaustavi se na pragu ureda. Otvoreno svjetlo bilo je brutalno, bez milosti: nije skrivalo ništa od stravičnog prizora. Spusti pušku AK 47 i ogleda se oko sebe, tražeći nešto čime će pokriti leš prijatelja. Zastori na prozorima bili su sivi i izbljedjeli od sunca, no mogli su poslužiti u tu svrhu. Istrgne jedan i približi se Johnnvju. Johnnv je ležao u mučeničkoj pozi. Jedna ruka bila je skvrčena ispod prsa, dok mu se lice nalazilo u lokvi krvi. Daniel ga okrene. Tijelo nije još bilo ukočeno.

Prođu ga trnci kad opazi lice: metak je izišao kroz desnu obrvu. Uglom zastora mu obriše lice, a potom okrene tijelo na leđa. Johnnv je držao lijevu ruku u džepu jakne, Daniel opazi list papira među njegovim prstima i otvori ih da bi ga oslobodio. Ustane, ode do pisaćeg stola i rastvori list. Odmah opazi da je Johnnv našvrljao nešto vlastitom krvlju i prođu ga trnci opazivši jezovita slova. i NJNC. Slova su izgledala kao da ih je pisalo dijete, gruba i jedva ih se moglo pročitati. Nisu imala smisla iako je možda bio T. Prouči ga. NINC Poruka još uvijek nije bila jasna. Bila je bez ikakvog smisla, ili je možda imala neko tajno značenje, koje je bilo jasno samo umirućem. Odjednom se Daniel trgne: nešto je pokušavalo izroniti iz njegove podsvijesti. Sklopi oči. Često je bilo korisno ostaviti da se glava isprazni mislima kad je pokušavao pronaći ideju ili sjećanje koje mu je izmicalo. Bio je tako blizu. Sjena nešto ispod svijesti, poput obrisa morskog psa ispod površine zakuhalog mora. NINC. Ponovno otvori oči i pogleda u pod. Na njemu su se nalazile okrvavljene stope njegovih cipela i cipela ubojice. No, nije mislio o njima: još se uvijek mučio sa zagonetnom riječju koju je Johnnv ostavio za njega. Zatim primijeti da mu je pogled bio uperen u jedan trag. Njegovi živci se napnu i zatrepere poput žica violine na dodir gudala. Trag je imao oblik ribljih ljusaka. NINC Riječ mu je odjekivala u mislima: trag joj da smisao i eho se ponovno vrati, no ovaj put izmijenjeno i neodoljivo. NING. Johnnv je pokušao napisati NING! Daniel osjeti da mu se krv sledila u venama. Od šoka spoznaje prođu ga trnci. «Ambasador Ning. Ning Cheng Gong.» Kako je to bilo moguće! No, vidio je i okrvavljene tragove koji su bili dokaz apsurdnog. Ning je bio ovdje nakon što je netko ubio Johnnvja. Lagao je rekavši da je otišao kad. Daniel prekine tu koncentraciju svojih misli još jednim sjećanjem koje ga pogodi poput bodeža u srce. Krv na rubu hlača plave boje, tragovi Ningovih tenisica i krv. Johnnvjeva krv. Sada je njegov bijes imao metu, no, radilo se o hladnome bijesu, konstruktivnom. Ponovno vrati papir u Johnnvjevu ruku, zatvori ga prstima, tako da ga policija može pronaći. Zatim raširi zeleni zastor nad mrtvim prijateljem i prekrije mu smrskanu glavu. Još je na trenutak ostao pored njega. «Uхватit ću to kopile za tebe, stari prijatelju moj. Za tebe, za Mavis i za djecu. Obećavam ti, Johnnv, u ime našeg prijateljstva. Obećavam.» Zatim dohvati pušku i potrči iz ureda, spusti se stubama i stigne do Jocka koji ga je čekao pored Land Cruisera. U roku od nekoliko sekunda koje je potrošio da dođe do Toyote, i posljednji detalji se slože u njegovim mislima. Prisjeti se da je Cheng bio uzburan kad je mislio da će se Daniel zadržati u parku Chiwewe i njegovog vidljivog olakšanja kad je saznao da će otići. Okrene se i pogleda ruševine skladišta bjelokosti i tragove guma koji su još uvijek bili vidljivi u blatu. Bio je to jednostavan plan i nadasve maštovit: pobrinuti se da skupina krivolovaca privuče gonitelje dok su ostali odnosili bjelokost kamionima uprave parkova. Daniel se prisjeti neprirodna i otresita ponašanja Goma i drugog vozača kad ih je susreo na cesti. Sada je postojalo objašnjenje. Prevozili su teret bjelokosti koju su prethodno ukrali u parku: bilo je logično da se ponašaju čudno. Dok je sjedao za volan Land Cruisera i zapovijedao Jocku da se ukrca, pogleda letimično na sat. Bilo je gotovo deset sati, otprilike četiri sata otkako je posljednji put susreo Chenga i kamione na cesti. Možda ih je mogao doći prije nego što budu stigli na glavnu cestu i nestanu? Shvaćao je da su uz tako precizan plan vjerojatno predvidjeli i kraći put za bijeg i prijevozno sredstvo da bi se oslobodili bjelokosti. Pokrene Land Cruiser i krene. «Nećeš se izvući, odurno kopile!» Na mnogim dijelovima puta obilna kiša je izrovala cestu i otkrila goleme stijene poput topničkih granata. Daniel nagazi na papučicu gasa takvom snagom da se Jock zadržao za ručicu ispred sebe da bi se pridržao. «Uspori, Daniel, sto mu gromova, ili ćeš nas ubiti. Kuda, do vraga, idemo tako brzo?» U nekoliko riječi Daniel mu objasni. «Ne možeš dirati ambasadora, promrmlja Jock dok se vozilo treslo. «Ako si pogriješio, prikovat će te na križ.» «Ne griješim», uvjeri ga Daniel. «Osim Johnnvjeve poruke, osjećam to u grudima.» Kišnica se cijedila niz brežuljak, i kad su stigli u dolinu, morali su usporiti i zaustaviti se. Nekoliko sati prije Daniel je prešao korito suhe rijeke u podnožju brežuljka. Sada je bio blokiran i procjenjivao je stanje uz svjetla automobila.

«Nikako nećeš uspjeti preći», promrmlja Jock uzburjenim glasom. Daniel nije ugasio motor. Spusti se u blato koje je sezalo do gležnjeva. Potrči do ruba poludjele vode boje bijele kave koja je protjecala, noseći sa sobom mala stabla i iskorijenjeno grmlje. Druga obala bila je udaljena otprilike pedeset metara. Jedno od stabala pored obale uzdizao se iznad bujice, i na nekim je mjestima gotovo dodirivao bujicu najnižim granama. Daniel se dohvati za glavnu granu da bi se pridržao i spusti se u rijeku. Vodila ga je bujica, iako je on upotrijebio svu snagu koju je imao u rukama da ga ne bi odvucla. Iako mu je snažna bujica neprekidno podizala stopala s dna, Daniel uspije stići do središnjeg i najvišeg dijela. Voda mu je sezala do rebara a grana za koju se držao pucketala je i krivila se poput ribičkog štapa. Upravo se tada Daniel započne povlačiti prema obali. Iziđe iz bujice dok se voda cijedila s njega: mokre hlače bile su slijepljene za noge, čizme su mu škripile. «Možemo preći», reče Jocku i ponovno se vrati za volan. «Ti si sasvim lud», grakne Jock. «Ja ne idem s tobom.» «Dobro! U redu! Dajem ti dvije sekunde da izideš», odvraći bijesno Daniel već ubacivši u prvu. i «Ne možeš me ostaviti ovdje!», vikne Jock. «Ovo je mjesto puno lavova. Što će biti od mene?» «Ib je tvoja stvar, prijatelju. Ideš li ili ne?» «U redu, izvoli! Tako ćemo se utopiti!» Jock je kapitulirao i dohvatio se za sjedalo. Daniel krene Land Cruiserom niz brežuljak koji je vodio prema bujici u tamne vode. Nastavi se ravnomjerno približavati. Nakon nekoliko metara voda je prekrila kotače, ali je prednji dio Cruisera još uvijek bio nagnut prema dolje. Sve su se više spuštali u vodu. Kad je voda dotaknula motor, oslobodi se perjanica pare. Svjetla nestanu pod površinom postavši prigušena. Motor na benzin odmah bi se ugasio, ali golemi dizel i dalje ih je vodio naprijed. Voda je ulazila kroz vrata i sezala im do listova. «Lud si, lud!», uzvikivao je Jock, podigavši noge. «Želim otići doma!» Land Cruiser se započne ljuljati: zrak zatvoren u unutrašnjosti ga je podizao, a kotači više nisu bili sigurni na stjenovitom dnu. «O, Bože moj!», uzvikne Jock, kad je golemo stablo izišlo iz mraka i pojavilo se pred njima. Stablo udari u bok Toyote, razbije jedno staklo i zatrese džip. Odbaci ih prema dolini, dok su se polako kotrljali pod težinom stabla. Nakon cijelog kruga smrtonosni zagrljaj mase grana popusti. Slobodni, započnu plutati; no odmah potonu dok je zatvoreni zrak izlazio iz Land Cruisera. Voda ude u potoku kroz razbijeno staklo, i gotovo odmah nadu se uronjeni do pojasa u vodi. «Ja izlazim», uzvikne Jock, te se baci prema vratima. «Ne otvara se!» Obuzimala ga je panika dok je pritisak vode onemogućavao da otvori vrata. Odjednom, Daniel osjeti da su kotači ponovno dodirnuli dno. Bujica ih je odnijela do druge obale. Motor je još uvijek radio. Kotači zahvate dno i krenu naprijed. «Hajde, ljepotane», molio je Daniel. «Izvuci nas odovud!» Čvrsti džip ga poslušao. Zatrese se pokušavši se podignuti na obalu. Svjetla izrone i osvijetle obalu u daljini. Bujica ih je odbacila na blatnjava otok, i Toyota se započne penjati dok su je prednji kotači pokušavali izvući na brežuljak. Pred njima se nalazio niski dio obale. Džip proklizne, ali se nastavi penjati s motorom koji je režio: zatim bijesno prođe kroz grmlje koje je preživjelo bujicu i iskopa duboke brazde na mekanom tlu sve dok se kotači ne nadu na suhom tlu. Voda se cijedila s karoserije kao s podmornice koja je upravo izronila, a veliki motor pobjednički zareži dok su se kretali prema šumi mopanija. «Još sam živ!», promrmlja Jock. «Aleluja!» Daniel je vozio Land Cruiserom paralelno s obalom među deblima stabala sve dok nisu stigli do ruba ceste. Pojača gas te krene prema križanju za Mana Pools. «Ima li puno ovakvih križanja?», zapita Jock zabrinuto. Prvi put nakon što je vidio Johnnvoja mrtvog, Daniel se osmjehne, no bio je to zamišljen osmijeh. «Oko četiri ili pet», odgovori. «Nedjeljni izlet. Šala.» Pogleda na sat. Cheng i kamionihladnjače imali su gotovo četiri sata prednosti. Mora da su već prešli suho korito rijeke prije bujice. Tlo ispod stabala mopani izgledalo je poput rastopljene čokolade na kiši. To mekano tlo, kad je bilo mokro, s lakoćom je zarobljavalo prijevozna sredstva. Land Cruiser je klizio i ostavljao duboke tragove iza sebe. «Evo druge rijeke», upozori Daniel dok se nagib ceste mijenjao, a gusto grmlje sužavalo cestu s obje strane. «Stavi na sebe jaknu za spašavanje.» «Ne želim ponoviti prijelaz preko rijeke.» Jock se okrene prema njemu, sasvim blijed u licu na mjesečevoj svjetlosti.

«Obećavam da ću izmoliti deset Zdravo Marija i pedeset Očenaša.» «Samo naprijed! Sve će biti u redu», uvjeri ga Daniel dok su svjetla Land Cruisera osvijetljavala korito rijeke. U Africi bujice su se povlačile gotovo istom brzinom kojom su se i podizale. Kiša je prestala prije gotovo dva sata, a dolina je bila gotovo ispražnjena. Bilo je znakova vode na suprotnoj obali, nešto manje od dva metara iznad površine sadašnje vode, što je govorilo da se brzo povukla. Ovaj put Land Cruiser prede rijeku bez problema. Voda nije ni prekrila svjetla, a potom se Toyota ponovno pobjednički uspane na drugu obalu. «Snaga molitve», promrmlja Daniel. «Nastavi, Jock, i napraviti ćemo od tebe pravog vjernika.» Treća rijeka se spustila još više i sezala je do gornjeg dijela kotača. Daniel nije čak ni stavio u prvu da bi prošao. Nakon četrdeset minuta, parkira pred bungalovom upravitelja Mana Poolsa. Dok je Jock trubio svom snagom, Daniel je šakama udarao po vratima. Upravitelj iziđe na terasu. Na sebi je imao samo gaće. «Tko je?», zapita «Što se, do vraga, dogada?» Imao je četrdeset godina, mršav i mišićav, zvao se Isaac Mtwetwe. «Isaac? Ja sam», pozove ga Daniel. «Dogodila se velika nesreća, prijatelju. Požuri. Moramo djelovati brzo.» «Danny?», Isaac zaštiti oči od svjetala Land Cruisera. «Jesi li to ti, Danny?» Baterijom osvijetli Danielovo lice. «Što je? Što se dogodilo?» Daniel mu odgovori jezikom Shona. «Velika banda krivolovaca naoružanih do zuba napala je tabor Chiwewe. Masakrirali su Johnnvja Nzoua, njegovu porodicu i sve radnike.» «Mili Bože!» Isaac se sasvim probudi. «Mislim da su stigli iz Zambije», nastavi Daniel. «Mislim da namjeravaju ponovno preći preko Zambezija na tridesetak kilometara od doline. Moraš pozvati svoju skupinu protiv krivolova i zaustaviti ih.» Zatim ga obavijesti o svemu što je znao: veličini bande, oružju, satu kada je ostavio Chiwewe, mogućnost pravca kretanja i brzini napredovanja. «Jesu li kamionihladnjače prošli ovim putem krećući se od Chiwewe prema Harareu?», zapita upravitelja. «Da, oko osam», potvrdi Isaac. «Nešto prije bujice. S njima je bio i jedan Kinez u plavom Mercedesu. Jedan ga je kamion vukao. Mercedes nije pravi automobil za ovakve uvjete.» Isaac je i dalje govorio dok se odijevao. «Što namjeravaš učiniti, Danny?» Znam da je Johnnv Nzou bio tvoj prijatelj. Dođeš li s nama, moći ćeš ubiti te svinje.» Iako su se borili u suprotnim redovima tijekom gerilskog rata, Isaac je poznao Danielovu reputaciju. No, Daniel zavrti glavom. «Želim ići za kamionima i Mercedesom.» «Ne shvaćam.» Isaac, koji je vezivao cipele, podigne glavu iznenađena izraza lica. «Ne mogu ti sada objasniti, ali u vezi je s ubojstvom Johnnvja Nzoua. Uzdam se u mene.» Daniel mu nije mogao govoriti o bjelokosti i ambasadoru Ningu, sve dok ne bude u rukama imao dokaze. «Uzdam se u mene», ponovi i Isaac klimne glavom. «U redu, Danny, idem uloviti te svinje za tebe, prije nego što uspiju preći preko rijeke», obeća. «Ti slobodno nastavi dalje. Napravi što trebaš učiniti.» Daniel ostavi Isaaca na obali Zambezija gdje je sakupio svoje šumare protiv krivolova i ukrao ih na šest metara dugačku splav. Na pramcu se nalazio mitraljez Browning kalibra 50, a na krmi golemi motor. Kao i ljudi, i splav je bila ostatak gerilskog rata. Daniel nastavi prema istoku, slijedeći trag koji je bio paralelan sa rijekom Zambezi. Tragovi guma bili su sada dublji na blatnjavom tlu, a na svjetlosti svjetala džipa izgledali su dosta svježiji, nastali poslije pljuska. Bili su jasno vidljivi na crnoj glini. Nije bilo teško shvatiti da je jedan od kamiona i dalje vukao Mercedes. Daniel je to zaključio po znakovima na tlu i to na mjestima gdje su u intervalima konop i vozilo dodirivali tlo. To ih je jako usporavalo, pomisli zadovoljno. Smanjivao je sve više razdaljinu između njih. Gledao je s nestrpljenjem pred sebe, i gotovo je očekivao da će ugledati crvena svjetla Mercedesu u tami. Rukom dodirne pušku AK 47 koju je držao između sjedala. Jock primijeti tu gestu i upozori ga potihom: «Ne čini ludosti, Daniel. Nemaš nikakve dokaze. Ne možeš pucati u ambasadora samo zato što ga sumnjičiš. Umiri se.» Izgledalo je da su bili udaljeniji od konvoja nego što se Daniel nadao. Bila je prošla ponoć kad su prešli preko Velike ceste na sjeveru, asfaltirane arterije koja je na sjeveru vodila prema mostu Chirundu na Zambeziju, a južno se uspinjala iz doline prema brežuljku vijugajući do Hararea, glavnog grada Zimbabvea. Daniel zaustavi Land Cruiser na križanju i sa svjetiljkom u ruci iziđe iz džipa. Vrlo vjerojatno

je konvoj krenuo prema jugu, prema Harareu. Nisu mogli proći kamionimahladnjačama punim bjelokosti i svježeg mesa kroz carinsku kontrolu Zimbabvea i Zambije, čak ni dijeleći prinčevska mita. Daniel gotovo odmah pronađe potvrdu njegova razmišljanja. Tragovi guma kamiona i Mercedesa bili su utisnuti u crnu glinu na cesti i postupno su nestajali, ali za gotovo kilometar i pol opet su bili vidljivi na cesti. «Južno», reče Daniel, i ponovno sjedne za volan. «Kreću se prema jugu, i približavamo im se.» Pokrene Land Cruiser. Brzinomjer dodirne sto četrdeset kilometara na sat i kotači fijuknu po površini ceste. «Ne mogu biti daleko», promrmlja Daniel, i u tom trenutku opazi crvena stopsvjetla. «Evo ih.» Dodirne ponovno rukohvat puške AK 47, a Jock ga prostrijeli pogledom. i i «Kriste, Danny, ne želim biti sudionik u ubojstvu. Kažu da zatvor Chikurubi nije baš poput hotela s pet zvjezdica.» Svjetla su sada bila bliža. Daniel upali jake reflektore Land Cruisera i otme mu se uzvik neslaganja. Očekivao je da će opaziti karakteristične obrise kamionahladnjače, visokog i bijelog. Umjesto toga pred njim se nalazilo prijevozno sredstvo koje nikad ranije nije vidio. Radilo se o divovskom MACHu od dvadeset tona, koji je vukao prikolicu na osam kotača. Kamion i prikolica bili su prekriveni ceradom zelene boje, učvršćenom kukama i konopima da bi zaštitila teret. Kamion je stajao, parkiran pored ceste, s prednjim dijelom okrenutim prema mostu Chirundu. Tri muškarca radili su oko prikolice: učvršćivali su konope koji su držali ceradu. Snop svjetlosti ih pogodi. Zaustave se i pogledaju u Land Cruiser koji se približavao. Dvojica su bili crnci i na sebi su imali izbljedadna radna odjela. Treći je izgledao autoritativno i u odjeći za safari, i on je bio tamnoput, ali su mu brada i kosa bili sijedi. Tek kad im se približio, Daniel opazi da je to bio turban: muškarac je bio Sikh, a bradu je također zaštitio dijelom turbana. Kad je Daniel usporio i zaustavio se iza prikolice, Sikh reče nešto dvojici Afrikanaca. Sva se trojica okrenu i ponovno se vrata u kabinu kamiona. «Hej, samo trenutak!», uzvikne Daniel, skočivši van iz Tovote. «Želim razgovarati s vama.» Sikh je već bio za volanom MACHa. f «Samo trenutak!», ponovi Daniel i stigne do kabine. « Sikh se nalazio na metar i pol iznad njegove glave. Pogleda ga s visine. «Da? Što je?» »Oprostite što smetam«, reče Daniel. «Jeste li susreli dva golema kamiona bijele boje duž ceste?» Sikh ga je i dalje promatrao ne odgovorivši mu, i Daniel nastavi: «Dva jako velika kamiona. nemoguće je pogriješiti. Putuju zajedno, a vjerojatno je s njima i jedan Mercedes.» Sikh povuče glavu s prozora i reče nešto dvojici Afrikanaca na narječju koje Daniel nije razumio. Dok je strpljivo čekao odgovor, opazi logo tvrtke na vratima kamiona: Chetti Singh Ltd. exportimport H; poštanski pretinac 52 Lilongrve Malavi. Malavi je bila mala nezavisna država između puno širih teritorija Zambije, Tanzanije i Mozambika. Bila je to zemlja planina i rijeka, jezera, čije je stanovništvo bilo dobrostojeće i sretno pod diktaturom Hastingsa Bande koliko i ostale afričke države, mučene siromaštvom i tiranijom. «Gospodine Singh, očajnički mi se žuri», reče Daniel. «Molim vas, recite mi jeste li vidjeli kamione.» Uzbunjen, Sikh se ponovno pojavi na prozoru. «Kako znate moje ime?», zapita. I Daniel mu pokaže prstom u natpis na vratima. «Ah! Obrazovan ste pojedinac, a usto i dobar promatrač, nije bitno.» Izgledalo je kao da mu je pao kamen sa srca. «Da, moji ljudi su me prisjetili da smo vidjeli kamione prije sat vremena. Kretali su se prema jugu. No, nismo vidjeli Mercedes. Siguran sam u to. Nije bilo Mercedesa, ne, ne.» Sikh upali motor MACHa. «Drago mi je što sam vam mogao pomoći. I meni se očajnički žuri. Moram se vratiti kući u Lilongvve. Zbogom, prijatelju moj, i sretan put.» Radosno ga pozdravi mahnuvši mu rukom dok je golemi kamion krenuo dalje. Nešto u tom načinu obraćanja pogodi Daniela poput krivo odsvirane note. Dok je prekrkana prikolica prolazila pored njega, dohvati se za čeličnu kuku i podigne se na stražnju stubu. Svjetla Land Cruisera bila su dovoljno jaka da pogleda letimično između rubova cerade. Prikolica je bila prepuna vreća. Na najbližoj vreći Daniel opazi natpis: «Suha riba proizvedeno u.» Ime zemlje porijekla nije se moglo pročitati. Danielov njuh potvrdi sadržaj: miris gotovo trule ribe bio je intenzivan. Kamion je ubrzavao. Daniel skoči na tlo. Nastavi trčati još nekoliko koraka, a potom se zaustavi i nastavi slijediti pogledom crveno svjetlo koje se udaljavalo. Instinkt mu je

govorio da je nešto smrdjelo koliko i riba u toj prikolici. No, što je mogao učiniti? Pokuša razmisliti. Njegova glavna misao bila je konvoj kamionahladnjača i Ning s Mercedesom, koji su se kretali prema jugu, dok je Sikh sa svojim MACHom odlazio u suprotnom smjeru. Nije mogao slijediti i jedne i druge i da je mogao uspostaviti vezu među njima. «Chetti Singh.» Ponovi u sebi ime i broj poštanskog pretinca. Zatim se trčeći vrati prema Land Cruiseru gdje ga je čekao Jock. «Tko je bio taj tip? Što ti je rekao?», zapita Jock. «Vidio je kamionehladnjače kako se kreću prema jugu prije sat vremena. Sad ćemo i mi za njima.» Daniel krene prema jugu svom brzinom. Cesta se počela uspinjati brežuljkom koji je vodio prema središnjoj ravnici. Land Cruiser polako uspori, iako je nastavio voziti sto kilometara na sat. Jock je šutio nakon susreta s Chetti Singhom, ali njegov napet izraz lica bio je vidljiv. Gledao je kriomice Daniela kao da će se pobuniti i svaki put odustane. Zatim su zavoji postali znatno blaži. Odjednom, nakon zavoja, jedan od bijelih kamiona im prepriječi put. Kretao se brzinom koja je bila dvostruko manja od brzine džipa, i dok se otežano uspinjao u prvoj, dim je izlazio skupljajući se u guste tamne oblake. Vozač se držao sredine ceste ne ostavljajući Danielu dovoljno mjesta da ga pretekne. Daniel mu zatrubi i da znak svjetlima da bi natjerao kamion da se pomakne, ali ovaj ga ne posluša. «Hajde, kopile, ubojico, miči se!», zareži Daniel i ponovno mu zatrubi. «Smiri se, Daniel», molio ga je Jock. «Sada pretjeruješ. Smiri se.» Daniel približi Land Cruiser rubu ceste spremajući se da ga pretekne, i ponovno zatrubi. Sada je mogao vidjeti lice vozača. Vozač je bio Gomo. Promatrao gaje u retrovizoru, ali nije ga namjeravao pustiti da prođe. Izraz lica bio mu je mješavina straha i okrutnosti, grižnje savjesti i bijesa. Namjerno ga nije puštao da ga pretekne, vozeći sredinom ceste u zavojima i ponovno skrećući kad bi ga Daniel pokušao preteći s druge strane. «Zna da smo to mi», prosikće Daniel Jocku. «Zna da smo se vratili iz Chiwewea i da smo vidjeli što se dogodilo. Zna da sumnjamo na njega i pokušava nas udaljiti.» «Hajde, Danny, to je samo tvoja pomisao. Njegovo ponašanje moglo bi imati nekoliko drugih objašnjenja. Ne želim biti umiješan u ovu ludu stvar.» »Prekasno, prijatelju moj», reče Daniel. «Svida li ti se ili ne, sada si u tome.» Ponovno naglo skrene Land Cruiserom i ovaj put je Gomo bio prespor. Daniel ubaci u drugu brzinu i pritisne papučicu za gas. Tovota pretekne kamion. Daniel je i dalje držao stopalo na papučici za gas i uspije se približiti kabini, vozeći između golemog kamiona i ruba ceste. «Danny, lud si!», uzvikne bijesno Jock. «Ubit ćeš nas obojicu! Sada mi je dosta!» Land Cruiser udari o betonski stupuć koji je označavao ponor. Sruši ga na tlo i opasno se nagne, ali Daniel nastavi dalje i približi se kabini kamiona. Gomo pogleda u Land Cruiser s visine. Daniel se nagne da bi ga bolje vidio, odvoji ruke s volana i imperativno mu da znak da se zaustavi. Gomo klimne glavom i posluša ga. Ponovno vrati kamion na lijevi dio ceste i propusti Tovotu. «Tako je već bolje», zareži Daniel. Ude u prolaz koji mu je Gomo otvorio. Pao je u klopku i nije bio na oprezu. Dva vozila još su uvijek vozila jedno uz drugo kad je Gomo naglo zakrenuo volanom u suprotnom smjeru. Prije nego što je Daniel mogao reagirati, kamion udari u bok Land Cruisera i kiša iskara oslobodi se zbog udarca čelika u čelik. Težina i sila otpora golemog kamiona odbace prema rubu ceste manji džip. Daniel se borio s volanom da bi se odupro jačem kamionu koji ga je gurao. Na trenutak je pomislio da je razbio lijevi palac. Bol se proširila do lakta. Zakoči. Land Cruiser i kamion se ponovno udalje jedan od drugoga, a džip ostane visjeti s jednim kotačem u prazno. Daniel stisne ruku koja ga je boljela dok su mu suze ispunjavale oči. Postupno osjeti da mu se snaga vraća u tijelo, a s njome i bijes. Kamionhladnjača bio je petsto metara ispred njega i brzo se udaljavao. Daniel uključi pogon na sva četiri kotača i ubaci unatrag. Samo su tri kotača reagirala, ali vozilo se ipak pokrene unatrag. Bok je bio izgreben zbog snažnog trenja s kamionom. «Dobro», zareži Daniel Jocku. «Želiš li još koji dokaz? Ovo je pokušaj ubojstva. Taj prokletnik Gomo je jebeno kriv.» Kamion je nestao iza zavoja i Daniel krene svom brzinom za njim. «Gomo neće dopustiti da ga pretekemo», prosikće. «Skočit ću na kamion i izvući ga van.» : «Ne želim više biti u tome», promrmlja Jock. i «Ostavi policiji da obavi svoj posao, prokletstvo.» Daniel

nije mario za njegove riječi. Ponovno svom brzinom krene za kamionom. Kad je prošao zavoj, kamionhladnjača nalazio se nekoliko stotine metara ispred njih. Udaljenost se brzo smanjila. Prouči drugo vozilo. Ogrebotine na boku nisu bile tako uočljive kao one na Land Cruiseru, a Gomo je vozio brzo, sada kad je cesta bila manje strma. Stražnja vrata bila su zatvorena teškom šipkom. Čelične ljestve vodile su prema krovu gdje su ventilatori hladnjače bili smješteni u metalne kutije obložene staklenom vunom. «Moram se uspjeti ljestvama», reče Daniel Jocku. «Sačekaj da to učinim, a potom se premjesti za volan.» «Ne, prijatelju. Rekao sam ti već. Dosta mi je. Ne računaj na mene.» «Odlično.» Daniel ga ni ne pogleda. «Ako je tako, ne moraš voziti. Pusti da džip tresne negdje sam. Bit će jedna budala manje na ovome svijetu.» Izračuna brzinu i udaljenost između dva vozila, a potom sasvim otvori vrata. Daniel je i dalje vozio jednom rukom. Nagne se držeći lijevo stopalo na gasu, a desno je namještao za skok. Nalazio se na metar i pol od boka kamiona, ali u tom trenutku Gomo ponovno zakrene da bi blokirao Land Cruiser. «Vozi ti!», uzvikne Daniel Jocku i skoči. Dohvati se za ljestve. Vidio je Jocka krajičkom oka da se premješta i stavlja ruke i na volan, blijed i znojan u odsjaju svjetala. Zatim se džip zaljulja, izgubivši prednost. Jock je vozio neravnomjerno, dozvolivši da strmina uspori brzinu vožnje. Konačno se zaustavi na rubu ceste. Daniel se spretno uspne poput majmuna ljestvama i stigne do krova kamiona. Uređaj za ventilaciju nalazio se u sredini, i svuda uokolo je puhalo. Puzeći Daniel je napredovao. Baci se prema maloj ogradi dohvativši je, dok je centrifugalna sila prijetila da će ga odbaciti na svakom zavoju. Trebalo mu je pet minuta da stigne iznad kabine vozača. Bio je siguran da ga Gomo nije vidio kako se penje, jer mu je vidokrug bio pokriven veličinom hladnjače. Vjerojatno je bio siguran da se oslobodio vozača Land Cruisera, jer se svjetla iza njega više nisu vidjela, a cesta je bila prazna. Oprezno Daniel se premjesti na stranu suvozača i pogleda u kabinu. Ispod vrata nalazio se podnožnik, a retrovizor je nudio čvrsto i sigurno hvatište. Morao je još otkriti nije li Gomo s te strane zaključao vrata. Nije bilo razloga da to učini, reče si Daniel dok je gledao pred sebe, u snop svjetala. Sačeka sve dok se cesta ne zakrene ulijevo u zavoj. Sila teža će ga zadržati, umjesto da ga udalji. Klizne i uhvati se za retrovizor. Nekoliko trenutaka je mlatarao nogama u prazno, a potom pronade podnožnik od čelika i stane na njega. Bio je okrenut prema kabini i dok se čvrsto držao za retrovizor, mogao je pogledati u unutrašnjost. Gomo se okrene prema njemu, i začuđen dovikne mu nešto. Pokuša se nagnuti prema vratima suvozača i zatvoriti ih, ali bila su predaleko. Kamion se zaljulja svom snagom i gotovo sleti s ceste. Gomo je bio primoran dohvatiti volan. Daniel širom otvori vrata i uđe u kabinu, bacivši se na sjedalo. Gomo ga šakom udari u lice, pogodivši ga ispod lijevog oka i ošamutivši ga na trenutak. Došavši k sebi, Daniel dohvati kočnicu povukavši je svom snagom. Divovski kotači se zaustave istog trena i uz škripu i plavkasti dim, te smrad izgorjele gume, kamion klizne i zakrene se. Gomo poleti prema naprijed. Prsima udari u volan, a čelom u vjetrobran takvom jačinom daje zakrivio staklo. •,; Sljedeće zanošenje kamiona vrati ga natrag, poluonesvještenog, na sjedalo. Daniel dohvati volan držeći ga ravno sve dok se kamion nije zaustavio, na pola izvan asfalta, s vanjskim kotačima u jarku. Daniel ugasi motor i otvori vrata s Gomove strane. Zgrabi ga za rame i izvuče grubo van. Gomo padne s visine nešto manje od dva metra i završi na koljenima. U sredini čela, na mjestu gdje je lupio u prednje staklo, nalazila se golema kvrga velika poput zrele smokve. Daniel skoči na tlo i dohvati Goma za ovratnik jakne. «Dakle.» Čvrsto je stiskao ovratnik poput omče. «Ti si ubio Johnnvoja Nzoua i njegovu obitelj.» Gomovo lice bilo je naduto i ljubičastocrno na slaboj svjetlosti kamionskih svjetala. «Molim vas, doktore, ne shvaćam. Zašto mi to radite?» Glas mu je bilo zadihano stenjanje. «Prljavi lažljivče, ubojico.» Gomo uvuče ruku ispod ruba jakne. Za pojasom, zaštićen kožnom futrolom, nalazio se nož. Daniel osjeti pokret i opazi bljesak oštrice. Ostavi ga i skoči unatrag dok je Gomo držao u ruci nož. Oštrica mu se zarije u tkaninu košulje i ispara mu je poput žileta: osjeti peckanje kad zahvati kožu ispod rebara. Gomo ustane, držeći čvrsto nož u ruci. «Ubit ću te», zarezni i zatrese glavom. Mahao je nožem

poput onoga tko je naviknut na takvu vrstu dvoboja i ciljao je vrškom prema Danielovom trbuhu. «Ubit ću te, bijelo govno.» Baci se prema njemu, a potom ga pokuša ubosti, no Daniel skoči unatrag dok mu je oštrica prošla pored trbuha. «Ha!», cerio se Gomo. «Skači, bijelibabuine. Bježi, majmune.» Ponovno ga pokuša ubosti, pa je Daniel ponovno bio primoran povući se, a potom se usmjeri na produljeni napad. Gomo promijeni kut napada, pokušavajući ga ubosti sve niže. Pokušavao ga je pogoditi u bedro, ali je držao nož dobro zaštićen ne bi li izbjegao da ga Daniel dohvati za ruku. Daniel se povuče unatrag, odglumivši da se spotaknuo o neravan teren. Padne na koljeno i lijevom rukom se dočeka na tlu. «Ha!» Gomo je mislio da je to njegov pravi trenutak i napadne ga da ga dokrajči. Ali Daniel je dohvatio šaku pijeska koju baci u lice protivnika. Bila je to stara smicalica, no Gomo je pao u klopku. Šljunak ga pogodi u oči, i skrene putanju noža. Instinktivno podigne ruke da bi se zaštitio, a Daniel u tom trenutku dohvati ruku u kojoj je držao nož. Nadu se prsa u prsa, s nožem iznad njihovih glava. Daniel naglo pokrene svoju ruku i udari njome o Gomovo čelo, iznad nosa. Uz prigušeni jecaj Gomo se zatetura, a Daniel naglo podigne desno koljeno, udarivši ga snažno u genitalije. Ovaj put Gomo krikne, a njegova desna ruka izgubi svu snagu. Daniel mu je spusti naglo i udari njome u čelični bok kamiona. Nož mu ispadne iz nepomičnih prstiju. Daniel dohvati Goma uklještivši stopalo iza koljena i ovaj padne u jarak. Prije nego što se Gomo uspio ponovno ustati, Daniel je već dohvatio nož i nalazio se na korak od njega. Uperi oštricu ispod njegove brade dodirujući mu kožu vrata. Kap krvi zasjaji se na srebrenom čeliku poput rubina. «Budi miran ili ću ti odrubiti glavu, prljavi ubojico.» Danielu je trebalo nekoliko sekunda da ponovno dođe do daha. «Dobro. Sada ustani. Polako.» Gomo ustane, držeći si bolne genitalije. Daniel ga gurne na bok kamiona držeći mu nož na vratu. «Imaš slonovaču u kamionu», reče glasom koji ga je optuživao. «Da pogledamo, prijatelju.» «Ne», prosikće Gomo. «Nemam bjelokost. Ne znam što hoćeš. Lud si.» «Gdje su ključevi?», zapita ga Daniel, a Gomo zakoluta očima ne pomičući glavom. «U džepu.» «Okreni se. Polako», zapovjedi Daniel. «Licem prema kamionu.» Gomo ga poslušao, a Daniel mu obavije rukom vrat, gurne ga prema naprijed tako da udari čelom u bok kamiona. Gomo ponovno krikne od boli. «Daj mi samo izliku da ponovno započnem», prosikće mu Daniel u uho. «Tvoje svinjsko piskutanje je glazba za mene.» Pritiskivao je nož u Gomov bubreg tako da je ovaj osjećao vršak noža kroz jaknu. «Izvuei van ključeve.» Malo ga jače bočne, a Gomo potraži u džepu. Ključevi zazveče kad ih je izvukao van. Daniel ga je i dalje držao oko vrata te ga gurne prema stražnjem dijelu kamiona. «Otvori», zapovjedi. Gomo ugura ključ u bravu. Mehanizam se pokrene. «Sada uzmi lisice s pojasa», zapovjedi Daniel. Svi šumari u službi protiv krivolovaca imali su čelične lisice. «Stavi jedan krug oko desne ruke», reče Daniel. «Daj mi ključ.» S liscama koje su mu visjele s ruke Gomo mu doda ključ iznad ramena. Daniel ga stavi u džep, a potom zatvori i drugi krug lisica. Gomo je bio zavezan za kamion. Daniel ga ostavi i okrene ručku vrata. Otvori oba krila. Val hladnog zraka iziđe iz unutrašnjosti hladnjače. Miris slonova mesa bio je kiselkast, divlji. Hladnjača je bila mračna, ali Daniel se svejedno uspne i opipavajući pokuša pronaći prekidač. Svjetiljka na krovu se upali, osvjetlivši prostor hladnjače laganom plavom svjetlošću. Komadi mesa visjeli su na kukama. Bilo ih je na tone, tako gustih da je mogao vidjeti samo prvi red. Klekne na koljena i pogleda u prostor ispod mesa. Pod je bio prekriven mrljama krvi: ali to je i bilo sve. Daniel osjeti razočaranje i čuđenje. Očekivao je da će vidjeti hrpe kljova ispod mesa koje je visjelo. Ponovno se podigne i približi se nekoliko koraka. Hladnoća mu je presjekla dah: dodir sa sirovim i ledenim mesom bio je odvratn, no nastavio je, odlučan da otkrije gdje je skrivena bjelokost. Nakon deset minuta odustane. Nije bilo mjesta da bi sakrili tako velik teret. Skoči na tlo. Bio je sav zamrljan krvlju. Klizne pod kamion tražeći neko tajno skrovište. Kad ga je vidio da izlazi, Gomo zadovoljno grakne: «Nema bjelokosti, rekao sam ti. Nema bjelokosti. Otvorio si kamion koji je u posjedu države. Pretukao si me. Sada si navukao na sebe nevolju, bijelče.» «Još nismo gotovi», uvjeri ga Daniel. «Nećemo završiti sve dok ne prepjevaš. Moraš

mi reći što ste napravili sa slonovačom, ti i taj Kinez.» «Nema bjelokosti«, ponovi Gomo. Daniel ga dohvati za rame i okrene ga licem prema kamionu. Jednim brzim pokretom odvoji lisice od kamiona, zavije Gomove ruke iza leda i blokira ih. «Dobro, brate», prosikće. »Premjestimo se da imamo više svjetla za rad.« Podigne Gomove ruke i odgurne ga prema prednjem dijelu kamiona. Ponovno ga liscama okuje za blatobran. S rukama imobiliziranim iza leda Gomo se nije mogao braniti. «Johnny Nzou mi je bio prijatelj«, reče Daniel potihom. »Silovao si mu ženu i njegove djevojčice. Smrskao si o zid glavu njegova sina. Pucao si u Johnnvja.« «Ne, nisam to bio ja. Ne znam ništa o tome», vikne Gomo. «Nisam ubio nikoga. Nema bjelokosti. Nema mrtvih.» Daniel nastavi ne podižući glas kao da Gomo uopće nije progovorio. «Moraš mi vjerovati kad ti kažem da ću se zabaviti kad to budem učinio. Svaki put kad krikneš, pomisliću na Johnnvja Nzoua i bit ću sretan.» «Ja ne znam ništa. Lud si!» Daniel ugura nož ispod Gomovog pojasa i povuče ga po koži. Hlače kaki boje padnu na bokove. Daniel ponovno uperi nož u njega. «Koliko imaš žena, Gomo?», zapita. «Četiri? Pet? Koliko?» Odreže pojas i hlače kliznu do gležnjeva šumara. «Mislim da tvoje žene žele da mi govoriš o slonovači, Gomo. Žele da mi govoriš o Johnnvju Nzouu i kako je umro.» Daniel zgrabi lastiku Gomovih gaća i spusti mu ih do koljena. «Da vidimo što imaš ovdje», osmjehne se hladno. «Mislim da će tvojim ženama biti jako žao, Gomo.» Dohvati ga za jaknu i svom snagom je otvori tako da su se gumbi razletjeli posvuda u noći, razbijenoj samo svjetlima kamiona. Potom podigne jaknu na Gomova ramena, ostavivši ga golog od grla do koljena. Prsa i trbuh bili su mu prekriveni gustom dlakom. Genitalije su bile ugniježdene u maloju šumici. »Pjevaj mi pjesmicu o slonovači i gospodinu Ningu«, reče mu Daniel i upotrijebi oštricu da bi podigao obješeni ud. Uz jecaj Gomo se pokušao oteti osjetivši hladan dodir metala, ali rešetka hladnjaka kamiona pritiskivala mu je leda i nije mu dozvoljavala bilo kakav pokret. «Govori, Gomo, pa bar da kažeš samo zbogom svom matondu.» «Lud si», stenjao je Gomo. «Ne shvaćam što želiš.» «Želim ti odrezati ovaj korijen«, reče Daniel. Golemi komad mesa visio je preko oštrice noža. Izgledao je poput surle tek rođenog slonica: dugačak i taman, nadut od vena i smežuranog vrha. «Želim ga odrezati i natjerati te da ga poljubiš za rastanak, Gomo.» «Nisam ubio Johnnvja Nzoua!», Gomov glas bio je isprekidan. «Nisam to bio ja!» «A ženu i kćeri, Gomo? Jesi li s njima upotrijebio ovaj odvratni štap?» «Ne! Ne! Lud si. Ja ne.» «Hajde, Gomo. Dovoljno je da okrenem nož. Tako.» Daniel pokrene ruku podigavši oštricu noža. Gomov ud se zatrese na oštricu Tanka kožica pukne. Radilo se samo o laganoj ranici, ali Gomo krikne. «Dosta! Reći ću ti sve. Da, da, reći ću ti što znam. Dosta, prestani!» «Tako je već bolje», ohrabri ga Daniel. «Reci mi sve o Chettiju Singhu.» Izreče to ime sa sigurnošću. Bio je to pokušaj na slijepo, ali Gomo upadne u klopku. «Da, da, reći ću ti sve i o njemu, ali nemoj mi ga odrezati. Molim te, nemoj mi ga odrezati.» «Armstrong.» Jedan glas trgne Daniela. Nije čuo kad je Land Cruiser stigao do njih dok je pregledavao kamion. Ali sada je Jock bio tamo, u polusjeni svjetala. «Ostavi ga, Armstrong.» Jockov glas bio je otresit, odlučan. «Udalji se od tog čovjeka.» «Ne miješaj se», vikne Daniel, ali Jock se približi za korak, i Daniel u čudu opazi da je u rukama držao pušku AK 47.1 rukovao je njome začuđujućom spretnošću. «Ostavi ga na miru», zapovjedi Jock. »Pretjerao si.« «Ovaj čovjek je kriminalac, ubojica», pobuni se Daniel, no bio je primoran povući se pod prijetnjom AK 47. Jock mu je uperio u trbuh. «Nemaš dokaze. Slonovače nema», reče snimatelj. «Nemaš ništa.» «Htio je sve priznati«, nastavi Daniel bijesno. «Da se ti nisi umiješao.» «Mučio si ga», reče Jock istim glasom. «Gotovo si mu odrezao genitalije nožem. Logično je da je htio priznati sve. Ima svoja prava, a ti ih moraš poštovati. Oslobodi ga odmah. Ostavi ga!» «Previše si mekan», prosikće Daniel. «Ovo je životinja.» «Ljudsko je biće», prekine ga Jock. «I moram ti onemogućiti da ga mučiš, ili ću i ja biti krivac kao i ti. Ne želim provesti ostatak godina u zatvoru. Oslobodi ga.» «No, prije toga mora priznati ili ću mu odrezati jaja.» Daniel dohvati Gomove genitalije i povuče. Opuštena koža se napne poput crne gume, a Daniel prijeteći približi nož. Gomo krikne, a Jock podigne AK 47 i zapuca. Ciljao je

na tridesetak centimetara od Danielove glave. Zračni vihor proizveden hitcem prođe pored znojne Danielove kose i on zatetura. Prekrije si uši rukama. «Upozorio sam te.» Jock je imao mračan i odlučan izraz lica. «Daj mi ključeve lisica.» Daniel je bio zgranut. Jock ponovno zapuca. Metak se zarije u šljunak pored Danielovih stopala. «Ne šalim se, Danny. Kunem se. Ubit ću te, neću dopustiti da me umiješaš još više u ovu stvar.» «Vidio si Johnnvja.» Daniel zavrti glavom. Hitac ga je omamio. «I vidio sam tebe kako prijetiš čovjeku da ćeš ga kastrirati. Sada je dosta. Daj mi ključeve, ili ću sljedeći put pucati u koljena.» Daniel shvati da je snimatelj mislio i djelovao ozbiljno. Nerado mu baci ključeve. «A sada ostani gdje jesi», zapovjedi Jock. Još je držao uperenu pušku prema Danielovom trbuhu, dok je otvarao lisice Gomu. ju «Prokleti idiote», dovikne mu očajnički Daniel. «Još samo minutu i bio bih sve saznao. Znao bih tko je ubio Johnnvja i gdje je završila bjelokost.» Gomo se oslobodi lisica, podigne hlače i zatvori jaknu. Slobodan i ponovno odjeven pronade svu svoju oholost. «To su sve gluposti!«, uzvikne izazovno. «Nisam rekao ništa. Ne znam ništa o Nzouu. Bio je živ kad sam krenuo iz Chiwewea.» «Dobro. Možeš to reći policiji«, prekine ga Jock. «Odvest ću te u Harare kamionom. Idi po moju kameru i torbu u Land Cruiser. Nalaze se na prednjem sjedalu.» Gomo potrči prema džipu. «Poslušaj me, Jock. Daj mi još pet minuta», nastavi Daniel, ali Jock podigne pušku. «S tobom sam završio, Danny. Prvu stvar što ću napraviti kad stignem u Harare bit će detaljno izvješće policiji. Ispričat ću sve.» Gomo se vrati s kamerom Sony i Jockovom platnenom torbom. «Da, da, recite policiji da ste vidjeli kako mi je ovo bijelo govno htjelo odrezati moju stvar.» «Hajde, sjedni», zapovjedi Jock. «I upali motor.» Kad je Gomo poslušao, obrati se Danielu: «Žao mi je, Danny. Moraš se sam snaći. Od mene nećeš dobiti druge pomoći. Svjedočit ću protiv tebe ako me budu pitali. Moram se brinuti za sebe, prijatelju.» «Kukavico!», odvrati Daniel. «Zar nisi uvijek govorio o pravdi? A Johnnv, a Mavis?» «Ono što si ti činio ovdje nema nikakve veze s pravdom.» Jock podigne glas da bi nadglasao zvuk motora. «Bio si i šerifi lovac i krvnik, Danny. To nije pravda: to je osveta. Ne želim biti umiješan u takvo što. Znaš moju adresu. Možeš mi tamo poslati što mi duguješ. Dovidjenja, Danny. Žao mi je da se ovako završilo.» Uspne se u kabinu. «I nemoj nas pokušati zaustaviti.» Čvrsto stisne AK 47. «Znam je upotrijebiti.» Jock zalupi vratima, a Gomo ubaci unatrag i odveze kamion do ceste. Daniel je ostao sam u tami. Slijedio je očima crvene dragulje svjetala sve dok ih zavoj ceste nije sakrio. Uši su mu još uvijek zujile od hitca. Bio je ošamućen i osjećao je mučninu. Teturao je lagano dok se vraćao prema Land Cruiseru. Sjedne na sjedalo vozača. Bijes ga ponovno zadrži na trenutak. Bijes prema Chengu i njegovim sukrivcima, prema Gomu, ali pogotovo prema Jocku i njegovom miješanju. Zatim, postupno, bijes nestane. Započeo je shvaćati težinu situacije. Djelovao je opasno i naglo. Okrivljavao je, no nije mogao dokazati ništa, oštetio je državni kamion i napao državnog službenika, iako mu nije prouzročio ozbiljne povrede. Mogli su mu nabiti na vrat nekoliko terećenja. Zatim ponovno pomisli na Johnnvja i na njegovu obitelj, i osobni rizik izgubi svako značenje. «Gotovo je ta svinja progovorila«, pomisli gorko. «Bilo mi je dovoljno još nekoliko minuta s Gomom, i držao bih ih u šaci za tebe, Johnny.» Morao je donijeti odluku što mu je činiti. No, boljela ga je glava, a osim toga, bilo je teško logički razmišljati. Bilo je beskorisno slijediti Goma. Bit će na oprezu. A tko zna kako, uspio se osloboditi bjelokosti. Koju je drugu mogućnost imao? Ning Cheng Gong, naravno. Bio je ključna osoba zavjere. No, jedina veza s njim, sada kad je slonovača nestala, bila je zagonetna Johnnvjeva poruka i trag koji je Kinez ostavio na mjestu zločina. A potom bio je tu i Chetti Singh. Gomo je priznao da poznaje Sikha. Što je rekao kad mu je Daniel spomenuo to ime? «Da, da, reći ću ti sve i o njemu.» Bila je tu i banda krivolovaca. Zapita se je li ih Isaac Mtwetwe uspio pronaći pri prijelazu rijeke Zambezi i uloviti kojeg krivolovca. Isaac nije skrupulozan poput Jocka. A osim toga, bio je Johnnvjev prijatelj. Znat će dobiti informacije od ulovljenih krivolovca. «Nazvat ću u Mana Pools iz policijske postaje Chirundu», odluči, i ponovno upali Land Cruiser. Okrene džip i spusti se nizbrdicom. Policijska postaja na mostu Chirundu bila je bliža od postaje

Karoi. Morao se uvjeriti da istraga započne što prije. Policija je trebala biti obaviještena o Johnnvjevoj poruci i okrvavljenim tragovima. Glava ga je još uvijek boljela. Zaustavi Land Cruiser nekoliko minuta, i uzevši kutiju Panadona iz kutije za prvu pomoć, proguta nekoliko tableta uz šalicu kave iz termosice. Dok se nastavljao voziti, bol se smanjila. Započeo je razmišljati. Bilo je gotovo četiri sata ujutro kad je stigao do mosta Chirundu. U uredu se nalazio samo službenik koji je sjedio za pisaćim stolom. Glava mu je bila naslonjena na prekrštenim rukama. Spavao je tako tvrdo da ga je Daniel morao energično prodrmati. Imao je crvene i nadute oči kad je konačno podigao glavu i trepnuo kopcima, ošamućen. «Moram prijaviti ubojstvo, zapravo, više ubojstava.» Daniel je započeo dugačak i složen proces koji je trebao pokrenuti službeni aparat. Službenik je izgledao nesposoban da odluči koja je ispravna procedura, a Daniel ga pošalje da pozove zapovjednika, koji je spavao u kućici iza policijske postaje. Kad se zapovjednik pojavio, bio je u odori, s pojasom i kapom, ali bio je još uvijek polupospan. i «Pozovite zapovjedništvo u Harareu», reče mu Daniel. «Moraju poslati postrojbu u Chiwewe.» «Najprije morate podnijeti prijavu», nastavi zapovjednik. U uredu nije bilo pisaćih strojeva: radilo se o maloj postaji, nevažnoj. Zapovjednik je pisao rukom, otežano, prijavu koju je Daniel diktirao. Pomicao je usnama i tiho je izgovarao svako slovo. Daniel osjeti poriv da mu uzme iz ruku kemijsku olovku i da sam piše umjesto njega. »Prokletstvo, zapovjednice. Oni su mrtvi. I dok mi ovdje gubimo vrijeme, ubojice bježe.» Zapovjednik je nastavio pisati ni ne trepnuvši. Daniel je ispravljao pravopis i bjesnio. Ritam diktiranja omogućavao mu je ipak da pažljivo formulira prijavu. Specificirao je točne vremenske intervale događaja prethodnog dana. Sat kada je otišao iz parka Chiwewe i kad je pozdravio Johnnvja Nzoua; sat kada je pronašao tragove krivolovaca i odlučio vratiti se u park i upozoriti; sat kad je susreo kamionehladnjače na cesti, s Mercedesom i ambasadorom. Prepričao je i dijalog s ambasadorom Ningom zastavši. Nije znao treba li govoriti o mrljama krvi koje je primijetio na njegovim plavim hlačama. Izgledalo bi to kao osuda. Osjećao je bijesno zadovoljstvo dok je opisivao povratak u Chiwewe i pokolj koji je otkrio. Govorio je papiriću koji je Johnnv imao u ruci i okrvavljenom tragu u obliku riblje ljuske na podu ureda, ne povežavši ih s ambasadorom Tajvana. Bilo je bolje ostaviti da policija sama donese svoje zaključke. Suočio se s ozbiljnim teškoćama kad je trebao prepričati jurnjavu za Mercedesom i kamionimahladnjačama. Morao je objasniti svoje motive bez da otvoreno izrazi sumnje koje su se odnosile na Ning Cheng Gonga. «Slijedio sam konvoj da bih zapitao znaju li nešto o nestaloj slonovači», diktirao je. «Iako nisam mogao dostići ambasadora Ninga i prvi kamion, razgovarao sam sa šumarom Gomom, kad sam ga susreo na cesti za Karoi. Vozio je drugi kamion. Zanimjeko je da zna nešto i dozvolio mi je da pregledam kamion. Nisam pronašao ni traga slonovači.» Peklo ga je što nije mogao priznati, no morao se zaštititi od mogućih Gomovih objeda. «Tako sam pomislio daje moja dužnost obratiti se prvoj policijskoj postaji i prijaviti smrt direktora Chiwewe, njegove obitelji i osoblja, kao i požar te uništenje zgrada.» Bio je već dan kad je Daniel konačno mogao potpisati zapisnik i tek se tada zapovjednik udostojio pogledati ga i telefonirati u kriminalističku postaju policije u Harareu. Uslijedila je duga rasprava između zapovjednika i niza službenika, sve važnijih, koji su ga upućivali uvijek drugome. To je bio afrički ritam i Daniel je stiskao zubima. «APP», reče sebi. «Afrika ponovno pobjeđuje.» Na kraju je zapovjednik dobio zapovijed da se odveze u Chiwewe Land Roverom dok će skupina istražitelja avionom poletjeti iz Hararea i sletjeti na pisti u parku. «Želite li da idem s vama u Chiwewe?», zapita Daniel kad je zapovjednik spustio telefon i započeo se spremati za polazak. Zapovjednik je izgledao začuđen pitanjem. Nije dobio nikakve zapovijedi o tome što je trebao činiti svjedok. «Ostavite adresu i broj telefona tako da vas možemo pozvati budete li nam bili potrebni», odluči nakon što je razmislio duže vrijeme. Za Daniela je bilo olakšanje što je mogao otići. Otkako je stigao u policijsku postaju u Chirundu, imao je na raspolaganju nekoliko sati da izvidi situaciju i napravi plan za svaki slučaj. Ako je Isaac Mtwetwe uspio uhititi nekog od krivolovaca, to bi bio najkraći put da

stigne do Ning Cheng Gongga, ali morao je razgovarati s Isaacom prije nego što ih bude predao policiji. t «Moram telefonirati», reče službeniku čim su zapovjednik postaje i njegovi ljudi naoružani do zuba otišli prema Chiweweu Land Roverom zelene boje. «To je policijski telefon.» Službenik zavrti glavom. «Nije javni.» Daniel izvuče iz novčarke plavu novčanicu od deset dolara Zimbabvea i položi je na pisaći stol. «Radi se o lokalnom pozivu», objasni. Novčanica začudo nestane. Službenik se osmjehne i pokaže prema telefonu. Isaac Mtwetwe odgovori gotovo odmah kad je centrala u Karoiu uspostavila vezu s Mana Poolsom. „ «Isaac!», Daniel odahne od olakšanja. «Kad si se vratio?» «Ušao sam u ured upravo u ovom trenutku», odgovori Isaac. k «Vratili smo se prije deset minuta. Jedan od mojih ljudi je ranjen, moram ga prevesti u bolnicu.» «To znači da je došlo do sukoba?» «Da. Kao što si nam rekao, Daniel, radilo se o velikoj bandi kriminalaca.» «Jeste li uspjeli uhvatiti koga, Isaac?» «Zapita nestrpljivo Daniel. «Ako ste uspjeli uhvatiti nekolicinu, na dobrom smo putu.» Isaac Mtwetwe za kormilom šest metara duge splavi plovio je prema dolini obavijen mrakom. Njegovi šumari sklupčali su se na palubi i stiskali su se u jaknama. Bilo je hladno, na vodi, a vjetar umjerene brzine naglašavao je hladnoću magle. Motor nije baš najbolje radio Dva puta je Isaac bio prisiljen pustiti da splav ponesu struje. Motoru je bio potreban generalni popravak; no nikada nije bilo dovoljno novca da u inozemstvu kupe rezervne dijelove. Ponovno upali motor i krene prema dolini. Mjesec u obliku srpa sjajio se iznad tamnih stabala koja su ukrašavala obale Zambezija, i njegova svjetlost bila je jedva dovoljna Isaacu da napreduje svom brzinom. Iako je poznao svaki pedalj rijeke, osamdesetak kilometara, do Tete i granice s Mozambikom raspored stijena i suhih dijelova bio je previše složen da bi mogli napredovati upotpunom mraku. Svjetlost mjeseca preobražavala je maglu u bisernu prašinu dajući vodi poseban sjaj. Zbog brzine kretanja bilo je teško izbjeći opasnosti. Stigli su tako do skupine nosoroga: golemi debelokošci, u panici, kliznu s obale u rijeku podižući goleme perjanice vode. Jata divljih pataka, u lagunama i mirnim vodama, bila su pozornija. Približavanje splavi ih je podizalo u zrak uz šum krila koja su se ocrtavala u pozadini mjesečeve svjetlosti. Isaac je znao kamo treba otići u potragu. Bio je borac za slobodu tijekom gerilskog rata i prešao je tu rijeku da bi napao imanja bijelaca i snage vlade lana Smitha. Poznao je sve tehnike i sve trikove krivolovaca. Neki od njih bili su u ratu na istoj strani, ali sada su postali njegovi novi neprijatelji. Mrzio ih je koliko je mrzio i Selousa Scouta i rodezijsko lako konjaništvo. Zambezi je bio širok gotovo osamsto metara na tom dijelu, prolazio je dolinom dolini Chirundu prema Mana Poolsu. Krivolovcima su bile potrebne brodice da predu golemo zeleno prostranstvo, i pribavili bi ih kao što su to nekoć radili ratnici: uzimajući ih od ribara. Zambezi uzdržava populaciju ribara koji se neprekidno sele i grade naselja na obalama rijeke. Ne radi se o pravim naseljima: njihov način života ovisi o rijeci kad nabuja i preplavi aluvijalne doline: tada su primorani preseliti se na više područje. Ribari slijede migracije plova ribe tilapia, stoga skupine koliba sa slamnatim krovovima u intervalima od nekoliko mjeseci i logorske vatre ostaju usamljene, a pleme se seli. Miris ribe bio je jači, a spirale dima lebdjele su nad vodom i miješale se s maglom. U jednome kutu obale nalazile su se četiri kolibe sa slamnatim krovovima i četiri brodice bile su izvučene na obalu. Isaac krene prema kopnu, skoči iz splavi ostavivši šumara da je nadzire. Jedna starica iziđe iz jedne od koliba. Na sebi je imala samo suknjicu od antilopine kože, grudi su joj bile mlohаве i visjele su. «Vidim te, stara majko», pozdravi je uz poštovanje Isaac, koji je uvijek pokušavao biti u dobrim odnosima sa stanovnicima rijeke. «Vidim te, sine moj.» Starica se nasmije, a Isaac osjeti miris indijske konoplje. Batonge pretvaraju travu u smjesu i miješaju je sa svježim goveđim izmetom oblikujući sfere koje suše na suncu i i puše lule s crvenim cigarnikom. Vlada im je dodijelila posebnu dozvolu da mogu nastaviti s tom tradicijom, ukorijenjenom pogotovo među staricama plemena. «Jesu li svi muškarci u kolibama?» «Zapita Isaac. «Jesu li sve splavi na plaži?» i Starica si obriše nos, a potom odgovori. Palcem pritisne jednu nosnicu i kroz drugu ispuše kuglicu. Zatim si obriše gornju usnu dlanom ruke. «Svi

moji sinovi i njihove žene spavaju u kolibama, a s njima su i njihova djeca», grakne. «Niste vidjeli naoružane neznance koji su tražili da ih prevezete preko rijeke?», nastavio je Isaac. Starica zavrti glavom i počese se. «Nismo vidjeli neznance.» «Poštujem te, stara majko», reče pristojno Isaac i položi joj u smežuranu ruku paketić šećera. «Budi u miru.» Vrti se k splavi. Šumar skoči na splav, čim motor započne brujiti. Najbliže naselje nalazilo se na pet kilometara udaljenosti. Isaac se ponovno spusti na kopno. Poznao je poglavicu naselja. Pronađe ga kako sjedi sam usred dima upaljenih vatra koje su sušile ribu, da bi se spasio od oblaka komaraca malaričara. Dvadeset godina prije jedan krokodil mu je odgrizao stopalo, ali je još uvijek bio jedan od najboljih ribara na rijeci. Isaac ga pozdravi, darova mu paket cigareta i klekne u dim pored njega. «Sam si, oče. Zašto ne možeš spavati? Ima li nečega što te brine?» «Starca uvijek muče sjećanja», odgovori mu poglavica. «Primjerice, naoružani neznanci koji traže da ih se preveze brodicama preko rijeke?», zapita Isaac. «Jeste li im dali što su htjeli, oče?» Starac zavrti glavom. «Jedno dijete ih je vidjelo kako prelaze aluvijalnu dolinu i potrčalo je da upozori naselje. Na vrijeme smo sakrili brodice i pobjegli u šumu.» «Koliko ih je bilo?» Starac dva puta pokaže prste obje ruke. «Bili su tvrdi muškarci s puškama, i licima poput lavova», prošapće. «Preplašili smo se.» «Kad se to dogodilo, oče?» «Prošle noći», odgovori mu poglavica. «Kad nisu pronašli nikoga u naselju i nisu vidjeli brodice, jako su se naljutili. Vikali su i mahali puškama, ali na kraju su otišli.» Pokaže bradom prema istoku, duž rijeke. «Ali, bojim se da će se vratiti. Zato neprekidno bdijem nad naseljem koje spava.» «Je li pleme Mbepura još uvijek utaboreno u području crvenih ptica?», zapita Isaac. Poglavica klimne glavom. «Mislim da su ti ljudi, nakon što su otišli odovud, krenuli prema naselju Mbepura.» «Hvala, stari oče.» Mjesto crvenih ptica dobilo je ime prema jatama crvendača koji su u tom području imali gnijezda na obali rijeke. Naselje Mbepura nalazilo se na sjevernoj obali ispred kolonije crvendača. Isaac se približi smanjivši motor na minimum, nošen samo strujom. Svi šumari bili su oprezni. Bili su spremni zapucati. Isaac da gas i približi se obali. Naselje Mbepura bilo je skupina koliba pored vode. Izgledale su puste. Logorska vatra koja je služila za sušenje ribe bila je ugašena. Na svjetlosti mjeseca Isaac opazi da su stupovi za vez brodice virili iz niske vode, ali brodice nije bilo. Ribari su živjeli od svojih brodice. Bile su najdragocjenije što su posjedovali. Isaac ponovno ostavi da ih struja ponese prema dolini naselja, a potom ponovno upali motor i krene prema južnoj obali Zambezija. Ako je banda prešla rijeku na tom mjestu, vratit će se istim putem. Isaac okrene sjajni kvadrant sata i pogleda ga na mjesečevoj svjetlosti. Izračuna udaljenost koja ga je dijelila od parka Chiwewe i podijeli je s mogućom brzinom kojom su se krivolovci kretali, imajući na umu činjenicu da su gotovo sigurno nosili teški teret sa sobom, ukradenu bjelokost. Podigne pogled prema mjesecu koji je blijedio kako se približavala zora. Banda je mogla stići do Zambezija za dva do tri sata. «Uspijem li otkriti gdje su sakrili brodice.», promrmlja. Pretpostavljao je da su ukrali cijelu flotu Mbepura. Sjećao se da je tijekom posljednjeg posjeta naselju vidio sedamosam brodice, svaka izrađena od debla kigelija. Mogle su prevesti šest ili sedam osoba svaka preko velike rijeke. Velikom vjerojatnošću krivolovci su uzeli ljude naselja da im budu splavari. Bile su potrebni spretnost i iskustvo jer su brodice bile nesigurne i nepredvidive, pogotovo s teškim teretom. Gotovo su sigurno ostavili brodicu pod stražom kad su nastavili prema parku Chiwewe. «Uspijem li pronaći brodice, imat ću ih u šaci», odluči Isaac. Krene prema južnoj obali, izbjegavajući mjesto za koje je pretpostavljao da su krivolovci prešli preko rijeke. Kad je pronašao ulaz u lagunu, krene pramcem kroz papiruse. Ugasi motor, a njegovi šumari čvrsto stisnu čuperke papirusa gurajući brodicu, dok je Isaac na pramcu pretraživao dno veslom. Čim je voda bila dovoljno niska, Isaac i još jedan šumar siđu s brodice, ostavivši ostale da paze na splav. Kad se uspeo na kopno, Isaac zapovjedi šumarima da krenu prema dolini i potraže brodice i moguće tragove prolaza brojne bande. Zatim krene u suprotnom smjeru, gotovo nečujno, krećući se poput duha u magli rijeke. Njegove pretpostavke bile su točne. Nakon otprilike kilometar i pol osjeti miris dima. Bio je previše

jak da bi dolazio iz naselja na suprotnoj obali. A na toj obali nije bilo stanovnika: bio je to dio nacionalnog parka. Približi se tiho prema izvoru dima. Na tom mjestu obale tlo je bilo glineno i tu su crvendaći imali svoja gnijezda. No, osjeti strujanje zraka upravo na mjestu gdje je bio skrupčan. Radilo se o uskom kanalu prepunom grmova koji je oblikovao prirodno pristanište. Prigušena svjetlost zore bila je dovoljna da Isaac opazi tabor u usjeklini. Brodice su bile povučene na suho tako da su bile nevidljive za svakoga koji ih je tražio brodicom. Bilo ih je ukupno sedam: cijela flota naselja Mbepura. Nešto dalje, splavari su ležali oko dvije logorske vatre koje su se dimile. Bili su zamotani u kaross od životinjske kože: da se zaštite od komaraca, povukli su na sebe pokrivače preko glave i izgledali su poput leševa u mrtvačnici. Pored svake vatre nalazio se krivolovac s puškom AK 47 na koljenima. Stražario je nad splavarima koji su spavali, da bi se osigurali da nitko ne pobjegne i krene prema brodicama. «Dannyje sve shvatio», reče sebi Isaac. »• f " »Čekaju povratak bande.» Udalji se od ruba obale i krene prema unutrašnjosti. Nakon dvjesto metara opazi otvoreni put divljači: ostavljala je rijeku i kretala se prema jugu, otprilike prema glavnom taboru Chiwewea. Isaac ju je slijedio još dio puta, sve dok put nije prolazio preko osušenog toka rijeke. Dno je bilo pjeskovito i tragovi su bili jasni čak i na slaboj svjetlosti. Brojna skupina ljudi prošla je tim dijelom u redu jedan iza drugoga, ali njihove su tragove djelomično prekrili mnogi tragovi životinja. »Dvadeset i četiri sata», procijeni Isaac. Shvati da se nalazio na putu bande. Gotovo sigurno vratit će se istim putem natrag prema brodicama. Isaac pronade mjesto koje je bilo malo uzdignuto i koje je omogućavalo da se drži na oku cijeli put, ostavši skriven iza gustog grmlja. Iza njega nalazio se siguran put za bijeg kroz podosta niski donga, s obalama prekrivenim vegetacijom i slonovom travom. Pripremi se na čekanje. Svjetlost se brzo povećala. Nekoliko minuta kasnije mogao je promatrati cijeli vijugavi put koji je ulazio u šumu mopanija. Jutarnji zbor ptica započne bučnim duetom dva crvendaća Heughlin u dongi iza njega: zatim prvo jato divljih pataka prođe u letu iznad. Formacija u obliku strijele isticala se jasna i crna na plavkastonarančastoj pozadini neba. Isaac se skrupča. Nije mogao znati koliko vremena će biti potrebno krivolovcima da se vrate iz Chiwewea. Danny je procijenio da će im biti potrebno desetak sati. Ako je tako, trebali su stići svakog trenutka. Ali Dannjeve procjene mogle su biti netočne. Isaac se pripremi na dugo čekanje. Tijekom rata su ponekad ostajali i danima u istom položaju, čekajući čak i do pet dana, jeli su, spavali i obavljali nuždu bez da se podignu. Začuje u daljini babuinov zov, znak za uzburu kojim su ti majmuni pozdravljali približavanje lovca. Krik se proširi na ostale: zatim postupno se vrati tišina dok se opasnost udaljavala, a babuini povlačili u šumu. Isaac je bio napet. Znao je da su se majmuni vjerojatno oglasili jer su opazili leoparda, ali reagirali bi na isti način i na prolaz reda ljudskih pojava. Nakon četvrt sata, puno bliže, začuje glasanje ptica. Još jedan stanovnik šuma reagirao je na taj način na prisutnost opasnosti. Isaac se ne pokrene, ali brzo trepne kopcima da bi bolje vidio. Nekoliko minuta kasnije začuje još jedan zvuk, manje poznat, u orkestru divljeg područja. Bio je to zujavi cvrkut vodiča meda. Okrenuvši se u pravcu odakle je dopirao zvuk Isaac opazi malu, beznačajnu ptičicu smeđe boje među visokim granama mopanija. Ptica je letjela iznad puta: mlatarala je krilima, letjevši od stabla do stabla i cvrkutala gotovo molećivim glasom. Da su bili spremni slijediti je, ptičica bi odvela čovjeka ili životinju prema pčelinjem saću, a dok bi ovi krali med, ona bi čekala na svoj dio larva. Njen je probavni sustav bio tako razvijen da je mogla probaviti sve. Po legendi, ako ne ostaviš dio plijena ptičici, sljedeći put bi te odvela do smrtonosne mambe ili lava. Voda meda se približi do mjesta gdje je Isaac bio skrupčan. Odjednom ovaj opazi pokret u šumi, ispod mjesta gdje je ptičica letjela. Nejasni obrisi se razbistre u kolonu ljudi koji su se kretali u tom pravcu. Prvi na čelu kolone približio se već dongi gdje se Isaac sakrio. Iako su bili odjeveni u poderanu i prljavu odjeću uz niz različitih kapa, svatko je nosio AK 47 i jednu slonovu kljovu. Neki su držali kljove na glavi, s prirodnim iskrivljenjima slonovače koja su se spuštala ispred i iza. Neki su ih nosili na ramenu i služili se jednom rukom da ih zadrže u ravnoteži, a drugom

su čvrsto stiskali pušku. Mnogi su napravili gnijezdo od različitih mekih trava da bi bolje držali teret na glavi ili ramenima. Bol koju je teret uzrokovao nakon sati i sati hoda bila je vidljiva na njihovim licima. No, za svakoga od bandita kljova koju je nosio predstavljala je golemo bogatstvo i radije bi fizički stradali nego da je se oslobode. Čovjek na čelu kolone bio je nizak i zdepast, krivih nogu i dugog vrata. Svjetlost zore naglašavala je ožiljak na obrazu. Brzim korakom Sali je prošao pored mjesta gdje je Isaac bio skriven. Nosio je golemu kljovu boje meda u ravnoteži na glavi, i bio je jedini od cijele skupine koji nije pokazivao znakove umora nakon dugog hodanja. Isaac prebroji krivolovce dok su prolazili pored njega. Najslabiji i najsporiji ostali su odvojeni zbog Salijeve brzine da te je kolona bila rastegnuta. Trebalo je gotovo sedam minuta izaći nego što je Isaac završio s prebrojavanjem. «Devetnaest.» Posljednja dvojica prošla su teturajući. Izabrali su previše široke kljove za njihovu snagu i sada su plaćali danak. Isaac ih pusti da prođu. U trenutku kad su nestali prema rijeci, I itane i krene u dongu. Kretao se vrlo oprezno jer nije mogao biti I svim siguran da nije još koji član bande ostao iza njih. Splav se nalazila na mjestu gdje ju je ostavio, usidrena u šašu laguni. Isaac se približi i uspne se na brodicu. Čovjeka kojeg je poslao izvidnicu prema dolini već se bio vratio. Objasni potihom što je vidio, i prouči njihova lica. Svi su bili abri i sposobni, ali su pokazivali nemir, pogotovo jer su neprijatelji li «tvrđi ljudi s licima lava», kao što je rekao starac u naselju. «Iznenadit ćemo ih na vodi», reče Isaac. «I nećemo čekati da oni ispale prvi hitac. Naoružani su, i se slonovaču iz parka. To nam je dovoljno. Iznenadit ćemo ih, ravo u trenutku kad se najmanje nadaju.» Robert Mugabe, predsjednik Zimbabvea, izdao je dekret koji je davao mogućnost nesporazumu. Imali su pravo pucanja iz daljine, eviše je šumara ubijeno u tim sukobima da bi poštivali uobičajene rmalnosti, kao primjerice zapovjediti da se zaustave prije pucnjave. Lica šumara otvrdnu. Čvrsto stisnu oružje novom sigurnošću. Iac zapovjedi da izvuku splav iz šaša i čim se nadu na brzom rijeci, kuša upaliti motor, no ovaj se ponovno ugasi. Isaac pokuša više ita, sve dok se baterija nije gotovo ispraznila. Struja ih je vodila prema dolini. Uz bijesno mrmljanje Isaac potrči na krmu i digne »klopac s motora. Dok je radio, shvaćao je da će banda uspjeti ukrcati movaču u brodice i pripremiti se za povratak na sigurno. Ostavivši otkriven motor, potrči za komande. Ovaj put mor se upali i nastavi brujiti neko vrijeme, a zatim se ponovno ugasi, ipokon ga Isaac opet pokrene i da gas, sve dok motor ne proradi vnomjerno i zatim splav krene. Brujanje otkrivenog motora čulo se nadaleko, i bez sumnje, »ozori bandu. Kad je Isaac prešao dio rijeke, opazi da su brodice le usred rijeke i plovile svom brzinom prema sjevernoj obali. Sunce je izlazilo iza Isaacovih ramena a široko vodeno prostranstvo bilo je osvijetljeno poput pozornice. Zambezi je bio zelene boje smaragda, a šaš je izgledao uokviren zlatnim krunama dok su ga sunčeve zrake dodirivale. Brodice su se jasno isticale. Svaka od tih krhkih brodicica nosila je veslača i tri putnika, uz bjelokost. Bile su toliko niske na vodi da su ljudi izgledali sklopčani na površini vode. Veslači su svom snagom veslali. Dugačka vesla u obliku strijela blještila su na suncu dok su se kretali prema drugoj obali. Prva brodicica već se nalazila na stotinjak metara od zambijskog šaša. Kad se približio, Isaac opazi Salijevo lice s ožiljkom. Bio je sklopčan na pramcu brodice, i okretao je glavu prostrijelivši ih prijetećim pogledom. Ali nije se mogao kretati a da ne poremeti osjetljivu ravnotežu brodice. «Ovaj put sam te ulovio», promrmlja Isaac. Podigne ručicu da bi zaustavio motor Yamaha. Sali ustane naglo, a brodicica se luđački zaljulja ispod njega. Voda je ulazila u unutrašnjost i započne preplavljivati brodicu. Sali glasno zaprijeti. Imao je zgrčeno lice u masku bijesa. Čvrsto stisne pušku AK 47 i ispali rafal prema splavi koja je plovila prema njemu. Metci se zariju u splav, a jedan od indikatora na komandnom kvadrantu pred Isaacom prsne. Isaac se nagne, ali nastavi održavati smjer plovidbe prema brodicama. Sali izvuče prazan okvir i napuni ga. Ponovno ispali rafal. Čahure metaka sjajile su se na svjetlosti sunca dok su se raspršivale posvuda uokolo. Jedan od šumara krikne i rukama si pritisne trbuh dok je padao na palubu. U tom trenutku splav je plovila brzinom od trideset čvorova i udarila je u bok brodice. Krhko drvo se razbije i ljudi završe u rijeci. Trenutak prije Sali je odbacio

AK 47 i bacio se u rijeku pokušavši pobjeći splavi koja je plovila prema njima. Njegova namjera bila je preplivati nekoliko metara koji su ga dijelili od šaša ostavši u vodi. Ali pluća su mu bila prepuna vode i on nije mogao dovoljno zaroniti. Iako su mu glava i tijelo bili usmjereni prema dnu, stopala je imao na nekoliko centimetara od površine. Propeler Yamahe okretao se maksimalno kad mu je prošao preko lijeve noge. Odreže mu stopalo i gležanj i zarije se u mišiće bedra, smrskavši meso do kosti. Zatim splav prođe dalje, naglo se okrenuvši kad je Isaac crenuo kormilom. ICrene prema drugoj brodici i sudari se s njome manjivši brzinu dok su svi putnici pali u vodu. Zatim nastavi avši krug poput skijaša slaloma koji trči prema zastavicama. Ljudi na trećoj brodici opaze ga da dolazi i bace se u rijeku utak prije nego što se splav sudarila s brodicom. Započnu lamatati ati dok ih je brza struja odnosila. Isaac ponovno okrene kormilo. Još jedna brodica bila je ivo pred njim. Ljudi na brodici su vikali i molili, pucajući kao Rafali podignu perjanice vode posvuda oko splavi do trenutka sudara i s tom brodicom. Brodice koje su ostale čitave vratile su se natrag prema južnoj i. Isaac ih dostigne bez većeg napora i smrska krmu najbliže, ije da se motor blokirao kad se propeler zario u ljudsko meso, a m ponovno započeo raditi normalnim ritmom. Posljednje brodice stigle su do južne obale, i krivolovci skoče apno pokušavši se uspeti. Crvena glina mrvila se pod njihovim ličkim prstima. Isaac smanji brzinu i okrene pramac uzvodno, boreći se sa om rijeke. «Direktor sam parka», uzvikne. »Uhićeni ste. Ostanite gdje Ne pokušavajte pobjeći ili pucam.» Jedan od krivolovaca još je uvijek čvrsto stiskao pušku, vo je stigao do vrha obale, a potom glina popusti pod njegovim tlama i on klizne do ruba vode. Sjedeći u crvenom blatu, podigne u i nacilja prema ljudima na splavi. Dva neozlijeđena šumara klečali su iza zaštitne ograde sa nnim puškama. «Pucajte!», uzvikne Isaac. Dvojica zapucaju zajedno i rafali de obalu. Bili su to posebno dobri članovi postrojba koje su se i protiv krivolovaca, odlični strijelci, i mrzili su bande koje su le krda slonova, njihove prijatelje i prijetile njihovim životima. Dvojica se nasmiju dok su pucali u prestravljene krivolovce, e to poput igre za njih, ostaviti da se uspnu gotovo do vrha log zida, a potom čekajući da kliznu natrag u rijeku, da bi tada ali kratke rafale. Isaac ih ne pokuša zadržati. Imao je stari račun koji je trebao podmiriti s tim kriminalcima, a nekoliko godina zatvora nije bila dovoljna kazna za njihova zlodjela. Kad su se i posljednji otkotrljali u rijeku, okrene splav i prede preko rijeke. Sali, onaj s ožiljkom, bio je glava bande. Ostali su bili ubojice bez mozga, samo meso za metke. Sali je mogao pronaći novu bandu za šačicu novca: on je bio mozak i srce plana, i bez Salija rezultat napora tog dana bio bi beznačajan. Ne bude li ga uspio zaustaviti sada, vratit će se za mjesec ili dva ponovno s drugom bandom ubojica. Morao je smrskati glavu te mambe, inače će ponovno posijati smrt. Nastavi promatrati šaš na sjevernoj obali sve do mjesta gdje je potopio prvu brodicu. Zatim se okrene u struji, smanji na minimum snagu Yamahe i ostavi da rijeka sama vodi splav nizvodno, držeći se na nekoliko metara udaljenosti od šaša. Dva šumara stajali su pored zaštitne ograde i promatrali šaš pored kojeg su prolazili. Bilo je nemoguće shvatiti gdje je struja Zambezija odnijela krivolovca prije nego što se uspio skloniti. Isaac odluči pregledati samo jednom kilometar i pol rijeke. Zatim se sa svojim ljudima namjeravao vratiti na kopno i izvidjeti sjevernu obalu kako bi mogao otkriti je li Sali ostavio tragove dok se vukao prema kopnu nastojeći pobjeći. Tada ga je namjeravao slijediti sve dok ga ne bude pronašao. Zakon nije davao Isaacu moć da uhiti kriminalca na zambijskoj strani rijeke. No, lovio je ubojicu i ozloglašenog bandita. Bio je spreman i boriti se bude li potrebno, pa čak i pucati u glavu zatvorenika, bude li se zambijska policija pokušala umiješati i oduzeti mu čovjeka. U tom trenutku nešto privuče njegov pogled u šašu pred splavi. Isaac smanji gas i zaustavi splav. Dio šaša bio je zgnječen, kao da se nešto vuklo po sredini, možda krokodil ili golemi gušter, ali čuperci papirusa bili su iskrivljeni i slomljeni kao da se netko uhvatio za njih. »Krokodili nemaju ruke», promrmlja Isaac i približi splav. Vjerojatno je prolaz nastao prije nekoliko minuta jer se šaš još uvijek podizao pred njim. Isaac se osmjehne kroz zube. Nagne se, istragne vlat šaša i prouči je na svjetlosti sunca. Mrlja oje na vlaknastoj stabljici bila je crvena i mokra

i ostavi mu mrlje a prstima. Pokaže je šumaru koji je stajao iza njega. «Krv.» Šumar klimne glavom. «Ranjen je. Propeler.» Prije nego što je mogao završiti rečenicu netko krikne u šašu red njima. Bio je to užasan krik strave koji im na trenutak zaledi krv žilama. Isaac prvi dođe k sebi. Da gas i pramcem prođe kroz gusti š. Ispred njih ljudski glas nastavio je ispuštati stravične krikove. Uronjen u rijeku Sali začuje splav kako prolazi preko njega, iglušujući zvuk propelera ispuni mu glavu. Bio je to zvuk koji nije lao određenog pravca, ali je napadao osjetila sa svih strana. Zatim se njegova noga zaglavi u nešto: imao je osjećaj da je ašio kuk, napravi kolut u vodi i izgubi orijentaciju. Pokuša izroniti ema površini, ali ga lijeva noga nije slušala. Nije osjećao bol, samo jku utrnulost kao da mu je noga ukliještena u blok od betona koji vuče prema dnu, prema zelenom dnu rijeke Zambezi. Otimao se očajnički zdravom nogom i odjednom izroni ivom. Kroz vodu koja se zapjenila oko njega opazi splav koja je avila u cikcaku rijekom, uništavala brodice i bacala u rijeku ljude ji su urlali. Sali je s olakšanjem doživio kratku stanku koju mu je pružio napad na ostale brodice. Znao je da mu je preostajalo nekoliko inuta prije nego što se šumari budu vratili natrag u potragu za m. Okrene glavu. Šaš je bio blizu. Svom snagom bijesa i očaja očne plivati u tom smjeru. Noga je bila mrtav teret, koja mu je Letala i usporavala ga, no usprkos tome Sali je i dalje plivao što je ie mogao. Nakon nekoliko sekunda zgrabi nekoliko stabljika pirusa. Očajnički se povuče u zaklon iza stabljika, na elastičan krivac, vukući za sobom smrskanu nogu. Kad se uvuče u šaš, zaustavi se i okrene na leda te pogleda u ivcu odakle je došao. Dah mu je bio nalik hropcu kad opazi trag a koji je ostavio na vodi. Stisne koljeno, podigne ranjenu nogu i leda se u nju, s nevjericom u očima. Stopala više nije bilo: kost je virila iz smrvljenog mesa, a krv je šiktala iz prekinutih žila, plutajući u obliku crvenosmeđeg oblaka. Sićušne srebrene ribice uzbuđene zbog mirisa, plivale su kroz crvenkastu vodu gutajući konce i komadiće zgnječenog mesa. Sali spusti na brzinu zdravu nogu i pokuša dodirnuti dno. Voda se zatvori iznad njegove glave, dok je desno stopalo uzalud tražilo blatnjavo dno. Ponovno se vrati na površinu kašljući i gušeći se. Još je bio daleko od obale. S druge strane rijeke začuje pucanj, a potom brujanje motora splavi koja se vraćala natrag. Sve se više približavala, dok ne začuje i glasove: shvati da su ga tražili među šašem. Ponovno uroni. Hladna utrnulost uvukla se u njega dok mu je krv istjecala u rijeku, ali ohrabri se i započne ulaziti dublje u šaš, prema zambijskoj obali. Napredovao je polako kroz šaš. Površina je bila prekrivena okruglim listovima lopoča, a cvjetovi su podizali njihove predivne listove prema prvome suncu. Njihov miris bio je sladak i nježan. Odjednom se Sali ukoči, dok je izranjao samo glavom. Nešto se pokrenulo ispod lopoča. Voda nabubri, a cvjetovi se zatresu pod skrivenim i snažnim pokretom. Sali je znao o čemu se radilo. Goleme ljubičaste usne se otvore slineći od užasa. Njegova se krv razlijevala po cijeloj vodi, ukrašena lopočem, a biće se pokretalo sve većom odlučnošću, krećući se ravno prema tom primamljivom okusu. Sali je bio hrabar. Malo se čega na svijetu bojao. No, ovo je bilo biće s drugog svijeta, tajnog podvodnog svijeta. Njegova crijeva se isprazne nekontrolirano kad ga obuže užas i novi miris vode namami biće da izroni na površinu vode. Glava nalik deblu stabla, crna i prepuna ljustaka, mokra i sjajna pojavi se među lopočem. Oči su mu bile nalik na naslage kore. Biće kao da mu se podsmjehivalo, nepravilnim zubima koji su virili iznad usana. Vijenac lopoča na užasnoj glavi davao mu je ciničan izraz prijatnje. Odjednom golemi rep razbije površinu, udari je, preobrazivši vodu u pjenu i gurne prema naprijed dugačko ljuskavo tijelo iznenađujućom brzinom. Sali krikne. Isaac koji je bio za komandnom pločom splavi započne se ati među šašem. Stabljike su se uvijale oko propelera i usporavale v gotovo joj sasvim onemogućivši da nastavi plovidbu. Potrče prema pramcu broda, zgrabe šaš i povuku se prema rijed sve dok nisu pronašli čistinu na vodi. Ispred njih ugledaju irkani pokret u vodi: goleme perjanice vode sjajile su se prema u, a potom ponovno padale na njihove glave. Usred pjene golemo tijelo prepuno ljustaka se kotrljalo izujući s vremena na vrijeme žuti trbuh poput maslaca, ili dugački kojim je udaralo po vodi obojivši je u bijelo. Na trenutak jedna ljudska ruka izroni iz vode.

Bila je to gesta tve, očajničke molitve. Isaac se nagne prema ruci i dohvati je. e mokra i skliska, ali Isaac je čvrsto stisne objema rukama i nagne ema natrag svom svojom težinom. Nije mogao držati sam Salijevu i zajedno s masom reptila. Započne mu kliziti kroz prste sve dok edan od šumara ne skoči u pomoć dohvativši Salijev lakat. Zajedno su centimetar po centimetar izvlačili iz vode ljudsko Sali je izgledao poput mučenika, šumari su ga vukli s jedne e, a užasni golemi reptil s druge uronjen ispod površine vode. Treći šumar se nagne izvan splavi i ispali niz rafala u vodu. i ispaljeni sasvim brzo odjeknu na površini rijeke kao da su dili čeličnu ploču i samo su podigli pjenu u Isaacove oči i oči ra koji mu je pomagao. «Dosta!», zadihano će Isaac. «Pogodit ćeš jednog od nas.» Čovjek spusti pušku i dohvati Salijevu slobodnu ruku. Udubljeni do iznemoglosti u tu jezovitu igru povlačenja, a muškaraca polako podignu Salijevo tijelo iz vode, sve dok se javi i golema glava krokodila. Zube je držao zarivene u Salijev trbuh. Krokodilovi zubi iu oštre rubove: životinja rascijepi plijen zagrizavši u nj i povlačeći od vode sve dok ne odvoji ruku ili nogu ili komad mesa. Dok su a šumara čvrsto držala Salija na zaštitnoj ogradi, krokodil ne rep i okrene se oko sebe. Salijev trbuh se raspukne. Krokodil uče držeći i dalje zube zarivene u meso i odvoji crijeva žrtve. Mhf Trojica muškaraca uspiju povući ostatak Salijevog tijela na splav. Ali krokodil nije popuštao. Iako se Sali uvijao na palubi splavi, njegova su crijeva visjela izvan brodice u sjajnom gnijezdu poput groteskne pupčane vrpce koja ga je držala povezanog sa sudbinom. Krokodil ponovno povuče prema sebi svom težinom i snagom dugačkog repa. Vrpca crijeva se raskine i Sali krikne posljednji put i izdahne na palubi u lokvi krvi. Uslijedila je duga tišina, isprekidana hrapavim disanjem ljudi koji su ga pokušali spasiti i koji su sada zabezeknuto promatrali osakaćen leš. Isaac Mtwetwe promrmlja: «Niti ja ne bih mogao izabrati pogodniju smrt za tebe.» Upotrijebivši ceremonijalnu formulu Shona, doda: «Nemoj počivati u miru, o Sali, o zlobnice, i neka te loša djela prate na tvom putu.» » «Nema zarobljenika«, reče Isaac Danielu Armstrongu. «Što si rekao?», uzvikne Daniel. Veza je bila sasvim loša i bilo je snažnih interferencija uzrokovanih lošim vremenom koje je bješnjelo u dolini. «Nema zarobljenika, Danny.» Isaac podigne glas. «Osam mrtvih, ali ostale su raskomadali krokodili ili su se uspjeli skloniti u Zambiju.» «A bjelokost, Isaac? Imali su kljove?» «Da, svi su ih nosili; ali izgubljene su u rijeci kad smo potopili brodice.» «Prokletstvo», promrmlja Daniel. Sada će biti puno teže dokazati i uvjeriti mjerodavne da je većina bjelokosti iznesena iz parka Chiwewe s kamionimahladnjačama. Dokazi koji su vodili prema Ning Cheng Gongu bili su sve manji prolaskom sati. «Jedna policijska postrojba dolazi odovud u tabor uprave parka Chiwewe», reče Isaacu. «Da, Danny, već su stigli. Pridružiti ću im se čim se budem uvjerio da će helikopter prevesti moga ranjenog čovjeka u Harare. Želim vidjeti što su učinili Johnnvju Nzouu, ti zlikovci. «Slušaj me, Isaac. Namjeravam slijediti jedini put koji me može dovesti do odgovorne osobe.» «Budi oprezan, Danny. Ovi se ljudi ne šale. Moglo bi nešto krenuti krivim putem. Kako ćeš?» «Vidimo se, Isaac.» Daniel ne odgovori na pitanje. Spusti slušalicu i iziđe vrativši se prema Land Cruiseru. Sjedne za volan i razmisli. Shvaćao je da se radilo samo o kratkoj stanci. Ubrzo će policija Zimbabvea htjeti razgovarati s njim, i to ozbiljnije. Bilo je samo jedno mjesto kamo je mogao otići, van zemlje. No, tamo su ga i vodili tragovi. Stigne pred ured carine i imigracije te parkira pred rampom. Imao je putovnicu, a dokumenti Land Cruiseru bili su u redu. Formalnosti za izlaz bile su obavljene u roku od svega pola sata, što je za afrički standard bio gotovo izuzetak. Daniel krene metalnim mostom koji je prolazio preko rijeke Zambezi. Znao je da ne ulazi u raj. Nakon Ugande i Etiopije, Zambija je bila jedna od najsiromašnijih zemalja na afričkom kontinentu. Daniel se namršti. Cinik je mogao to povezati sa činjenicom da je bila nezavisna od britanske kolonijalne prevlasti puno duže od ostalih. Politika kaosa i uništenja tu se mogla razviti puno brže i šire. Dok je postojalo privatno vlasništvo, golemi rudnici bakra bili su jedni od najefikasnijih na kontinentu i čak su konkurirali s basnoslovnim rudnicima zlata na jugu. Nakon samostalnosti predsjednik Kenneth Kaunda ih je nacionalizirao, težeći za

politikom afrikanizacije, neke vrste rasizma koji se ogledao u otpuštanju inženjera i spretnih rukovoditelja s puno iskustva koji nisu imali crno lice. U vrlo kratkom roku napravio je čudo pretvorivši veliki profit od stotine milijuna u jednako tako veliku pasivu. Daniel se pripremi na susret sa zambijskim vlastima. «Biste li mi znali nešto reći o mom prijatelju koji je prešao granicu prije četiri dana i koji ide u Malavi?», zapita cariniku u odori koji je izišao iz ureda da bi pregledao Land Cruiser. Carinik otvori usta da bi se pobunio zbog tog pitanja koje je impliciralo da povjeri tajne informacije, ali Daniel ga zaustavi izvukavši novčanicu od pet dolara. Zambijski novac, kwacha, koji je ime dobio po «zori slobode nakon kolonijalnog ugnjetavanja», nekoć je vrijedio koliko i američki dolar. Brojne devalvacije dovele su do odnosa valuta trideset prema jedan, a na crnom tržištu gotovo tristo prema jedan. Skrupule carinika nestanu. Pred očima mu je bila mjesečna plaća. «Kako se zove vaš prijatelj?», zapita. «Chetti Singh. Vozio je golemi kamion s teretom suhe ribe.» Yk, «Pričekajte.» Carinik ude u postaju. Vratu se nakon nekoliko minuta. «Da. Vaš prijatelj je prošao nakon ponoći.» Nije trošio vrijeme na pretresu Land Cruisera već samo udari pečat na Danielovu putovnicu. Zatim se udalji odlučnim korakom. Daniel osjeti jezu nemira dok se udaljavao od granične postaje u pravcu sjevera, prema Lusaki, glavnome gradu. U Zambiji zakon je prestajao na rubovima gradova. U šumi policija je imala svoje postrojbe, ali nikada nije odgovarala na pozive u pomoć putnika koji su vozili pustim i lošim cestama. Tijekom dvadeset i pet godina nezavisnosti stanje cesta prilično se pogoršalo. Na nekim mjestima rupe u asfaltu bile su tako velike da su sezale do koljena. Daniel je vozio četrdeset kilometara na sat zaobilazeći propale dijelove kao da prolazi minskim poljem. Krajolik je bio predivan. Prolazio je usred predivnih šuma, čistina s travom zlatne boje, koju nazivlju damboe. Izgledalo je kao da su brežuljke u pradavna vremena oblikovale ruke diva. Zidine i kamene kule bile su dotrajale od zuba vremena i činile su neku vrstu spektakularnog kaosa. Brojne rijeke bile su duboke i bistre. Daniel stigne do prve policijske postrojbe. Na stotinu metara od rampe smanji brzinu držeći obje ruke za volanom. Policajci su bili nervozni i lako bi zapucali. Kad se zaustavio, jedan policajac s naočalama ugura cijev puške kroz prozor džipa i pozdravi ga arogantnim glasom: «Dobar dan, prijatelju.» Držao je prst na otkopcu, i cijev uperenu u Danielov trbuh. «Iziđite!» «Pušite li?», zapita ga Daniel. I dok je izlazio, izvuče iz džepa paket Chesterfielda i stavi ga u policajčevu ruku. Policajac povuče pušku i provjeri je li paket još uvijek zatvoren. Zatim se osmjehne i Daniel se malo opusti. U tom trenutku još jedno vozilo se zaustavi iza Land Cruisera. Bio je to kamion jedne od agencija koje su organizirale safari: sjedeći na teretu oruđa koje je služilo za podizanje tabora nalazili su se nosači pušaka i tragači. Za volanom je bio tipični lovac, bradati, preplanula lica koje je bilo označeno teškim uvjetima rada. Klijent, koji je sjedio pored; njega, izgledao je vrlo građanski, iako je na sebi imao jaknu za safari; i tipičan šešir. «Daniel!» Lovac se nagne nad prozor. «Daniel Armstrong!», radosno usklikne. Daniel se prisjeti. Upoznali su se prije tri godine, kad je Daniel snimao dokumentarac o safariju Muškarac je lovac. Nije se sjećao njegova imena, ali su zajedno ispili bocu Haiga uz logorsku vatru u dolini Luanga. Sjećao ga se kao čovjeka koji je bio poznat po ljubavi za pićem više nego prema lovu. Ispio je više od polovice Haiga, toga f se Daniel sjećao. «Stoffel!» Sada se sjećao i imena, i osjeti olakšanje. Bio mu je potreban saveznik i netko tko će ga zaštititi. Lovci društva za safari bili su neka vrsta aristokracije u šumi. «Stoffel van der Merwe!», reče. Stoffel side s kamiona. Bio je golem i smijao se. Kao gotovo svi lovci profesionalci u Zambiji bio je Afrikaner iz Južne Afrike. «Svi vrazi, jako mi je drago što te vidim!» Čvrsto stisne Danielovu ruku u svojoj dlakavoj ruci. «Ne gnjave te valjda?» «Pa.» Daniel nije završio rečenicu, a Stoffel je već okrenuo palac policajcu. «Hej, Juno, ovo je moj prijatelj. Budi dobar prema njemu, shvaćaš?» Policajac se nasmije i klimne glavom. Daniel se uvijek čudio promatrajući kako se Afrikaner i crnac slažu u osobnom životu, kad se u to nije umiješala politika. Možda stoga što su svi bili Afrikanci i shvaćali su jedni druge. Na kraju krajeva, živjeli su zajedno već tri stoljeća, pomisli Daniel smiješeći se u sebi, bilo je i logično

da je tako. «Želiš svoj dio, ha?», reče šaleći se Stoffel na račun policajca. «Samo pokušaj stvarati probleme doktoru Armstrongu i nećeš ga dobiti.» Lovci su uvijek slijedili uobičajene putove odlazeći i vraćajući se iz područja za lov u šumi i poznavali su imena svih policajaca, plaćali su im svaki put tarifu bonsela. «Hej!», Stoffel se obrati tragačima koji su sjedili na kamionu. «Predajte Junu lijepo bivolje bedro: pogledajte kako je smršavio. Moramo ga malo udebljati.» Muškarci izvuku bivolje bedro koje je još trebalo oderati, prekriveno prašinom i muhama koje su zujale. Lovci su mogli uzeti koliko god divljači su htjeli, koju bi klijenti ubili. «Tim jadnicima nedostaju bjelančevine», objasni Stoffel američkom klijentu kad je ovaj stigao do njega. «Za bivolje bedro prodali bi i vlastitu ženu, za dva dušu, za tri vjerojatno bi prodali i cijelu zemlju. A u svim slučajevima bio bi to loš posao!» Gromko se nasmije i predstavi Danielu klijenta. «Ovo je Steve Conrack iz Kalifornije.» «Ja vas, naravno, znam», reče Amerikanac. «Velika mi je čast, doktore Armstrong. Uvijek gledam vaše dokumentarce na televiziji. Upravo sa sobom nosim i vašu knjigu. Možete li mi napisati autogram za moju djecu? Vaši su veliki obožavatelji.» Daniela prođu trnci pomislivši na cijenu slave, ali kad se Kalifornijanac vratio s jednom od njegovih knjiga, na brzinu našvrlja autogram. «Kamo ćeš?», zapita Stoffel. «U Lusaku? Dozvoli mi da idem ispred tebe i da kažem nekoliko lijepih riječi za tebe, inače bi se moglo svašta dogoditi. Možda bi ti moglo trebati tjedan dana ili cijela vječnost da stigneš do glavnog grada.» Uz veliki osmijeh policajac podigne rampu i pozdravi ih dok su prolazili. Od tog mjesta nadalje napredovanje je izgledalo poput kraljevskog marša, dok su se golemi komadi svježeg mesa redovito izvlačili iz kamiona. «Ruže, ruže na tvojoj cesti. i bivolje meso.» Daniel se osmjehne u sebi držeći stopalo na papučici gasa da ne zaostane za kamionom. Prelazili su preko plodnih dolina navodnjavanih rijekom Kafue. Bilo je to područje kultura šećerne trske, kukuruza i duhana, a plantaže su gotovo sve bile u posjedu Zambijaca bijelaca. Prije nezavisnosti su se utrkivali tko će više uljepšati 6voje imanje. Obijeljene kuće u to su se vrijeme sjajile poput bisera na zelenim travnatim površinama, koje su s ljubavlju bile njegovane. Ograda je uvijek bila čitava, a stada su pasla pored ceste. Sada je loše stanje imanja bio preventivni pokušaj da se spriječe ljubomorni pogledi. «Ako izgledaš da ti dobro ide», objasnio je Danielu jedan od vlasnika, «oni ti uzimaju sve.» Nije mu trebao objašnjavati tko su to bili oni. «U ovoj zemlji postoji pravilo koje glasi: ako nešto posjeduješ, u ime Boga, nemoj to isticati.» Bijelci koji su se bavili poljoprivredom živjeli su u malom odvojenom plemenu, u svojoj enklavi. Otprilike slično kao njihovi pretci koji su prvi stigli u Afriku, proizvodili su sapun i ostale stvari koje se nisu mogle naći na praznim policama lokalnih trgovina. Živjeli su prije svega od proizvoda koje je davala njihova zemlja; no, usprkos tome njihov je stil života još uvijek bio poprilično dobar: postojali su čak i golfklubovi, klubovi za polo pa čak i glumačka skupina. Slali su svoju djecu u škole i na sveučilišta u Južnu Afriku trošeći male svote strane valute koju su štedjeli: držali su pognute glave da ne privuku pažnju. Čak su i moćnici u Lusaki shvaćali da bi se bez njih ekonomija, već u lošem stanju, sasvim srušila. Kukuruz i šećer koje su proizvodili služili su da ostatak stanovništva ne umre od gladi, a duhan je povećavao unos strane valute smanjen drastično zbog rudnika bakra koji su propadali. «Kamo bismo mogli otići?» Bilo je to retoričko pitanje Dannvjevog sugovornika. «Odemo li, moramo to učiniti u gaćama. Ne bi nam dali da sa sobom ponesemo ni novčića. Moramo se snalaziti.» Dok su se dva vozila približavala Lusaki, Daniel je imao priliku vidjeti jedan od stravičnih fenomena nove Afrike: migracijski pokret ruralnog stanovništva prema gradovima. Daniel osjeti zadah dok su prolazili predgrađem. Bio je to smrad dima upaljenih logorskih vatra na kojima su kuhali, smrad otvorenih nužnika i hrpa otpada kiselog piva ilegalno pripremljenog, i ljudskih tijela koja nisu imala tekuću vodu ili rijeke u kojima bi se oprali. Bio je to smrad bolesti i gladi, neimaštine i neznanja, nov miris Afrike. Daniel ponudi Stoffela pićem i njegova klijenta u baru Ridgeway hotela: potom se oprost i ode na recepciju. Dali su mu sobu koja je gledala na bazen i odmah se ode otuširati da bi se oslobodio prljavštine i umora od posljednjih

dvadeset i četiri sata. Zatim uze telefon u ruke i pozove britanskog komesara. Uspije pronaći telefonisticu nešto prije zatvaranja ureda. «Mogu li razgovarati s gospodinom Michaelom Hargreaveom?» Zadrži dah. Mike Hargreave se nalazio u Lusaki prije dvije godine, ali mogao je biti premješten bilo gdje. «Povezat ću vas s gospodinom Hargreaveom», odgovori telefonistica nakon nekoliko trenutaka, a Daniel odahne od olakšanja. «Ovdje Michael Hargreave.» i «Mike, DannyArmstrong.» «Bože mili, Danny? Gdje si?» «Ovdje, u Lusaki.» «Dobrodošao u začaranu zemlju. Kako si?» «Mike, mogu li te vidjeti? Treba mi usluga.» ««Dodi k meni na večeru. Wendy će biti sretna.» Michael je stanovao u jednoj od diplomatskih rezidencija na Noda Hillu, nedaleko od vladine palače. Kao i sve ostale kuće u toj ulici, bila je utvrđena poput zatvora. Zidovi koji su obavijali vrt, visoki tri metara, na vrhu su imali bodljikavu žicu, a na ulaznim vratima nalazila su se dva stražara malondo, i noćni stražari. Michael Hargreave umiri dva rottvveilera i dočeka Daniela s oduševljenjem. «Vidim da ne želiš riskirati, Mike.» Daniel pokaže pokretom glave na mjere opreza, a Michael se namršti. «U ovoj ulici svake noći lopovi upadaju u kuće, usprkos zidovima i psima.» Povede Daniela u kuću, a Wendy pozdravi gosta. Bila je lijepa poput pupoljka ruže s mekanom, plavom kosom i nevjerojatnom puti engleskih žena. »Zaboravila sam da si ljepši osobno nego na televiziji«, reče mu uz osmijeh. Michael Hargreave izgledao je više poput sveučilišnog profesora nego kao špijun, ali pripadao je M15. On i Daniel upoznali su se u Rodeziji pred kraj rata. U to vrijeme Daniel je bio u depresiji, razočaran što se borio za stvar koja je bila izgubljena, ali ujedno i nepravedna. Do loma je došlo kad je poveo kolonu Selousa Scouta u susjednu zemlju Mozambik. Cilj im je bio tabor ratnika. Tajne službe Rodezije obavijestile su ih da se radilo o taboru za obuku novaka ZANLAE, ali kad su napali kolibe, pronašli su prije svega starce, žene i djecu. Otprilike petsto. Nisu ostavili na životu nikoga. Tijekom povratka Daniel je plakao cijelim putem dok je teturao u mraku. Godine stalne opasnosti i neprekidne službe uništile su mu živce. Tek kasnije je shvatio da je doživio slom živaca: no u tom trenutku mu se približila tajna skupina Alpha. Rat se odužio dugi niz godina tako da je mala skupina policijskih i vojnih časnika shvatila da je besmislen. Primijetili su da se nalaze na strani đavla, a ne na strani anđela. Odlučili su stoga da se založe da privedu kraju užasan građanski rat, i da primoraju bijelu vladu pod vodstvom Iana Smitha da pristane na mir koji je nudila Velika Britanija, nakon kojeg su trebali uslijediti slobodni i demokratski izbori i proces međurasnog sprijateljavanja. Svi koji su pripadali skupini Alpha bili su ljudi kojima se Daniel divio: mnogi među njima bili su visoki časnici. Privukli su ga neodoljivom jačinom. Michael Hargreave je bio čelni čovjek u tajnoj službi Rodezije i upoznao je Daniela kad je ovaj bio u skupini Alpha. Suradivali su i Daniel je imao mali udio u procesu koji je vodio prema kraju užasnih patnja i zlodjela i koji je doživio svoj vrhunac dogovorom u Lancaster Houseu. Daniel nije bio u Zimbabveu kad je bijela vlada Iana Smitha kapitulirala. Njegovu neloyalnost bile su otkrile tajne službe Rodezije pa je, obaviješten o uhićenju koje je trebalo brzo uslijediti, pobjegao iz zemlje. Da su ga uhvatili, bio bi strijeljan. Vratio se tek kad je zemlja promijenila ime u Zimbabve, a moć je završila u rukama Roberta Mugabea i njegova novog vodstva. Na početku su veze između Daniela i Michaela bile samo poslovne i hladne: ali poštovanje i povjerenje se pretvorilo u pravo prijateljstvo koje je preživjelo sve ove godine. Michael mu ulije whisky u čašu. Razgovarali su i prisjećali se starih vremena sve dok ih Wendy nije pozvala za stol. Njena domaća kuhinja bila je prava gozba za Daniela, a Wendy je bila ozarena od sreće vidjevši ga zauzetog nožem i vilicom. Kad su stigli do brandvja, Michael ga zapita: «Dakle, koja ti usluga treba?» «Zapravo, usluge su dvije.» «Ah, inflacija brzo raste. da čujemo, mladiću moj.» «Možeš li poslati u London moje snimke preko diplomatskog kurira? Jako su dragocjene. Ne mogu ih poslati putem zambijske pošte.» «To je jednostavno«, reče Michael. ? «Poslat ću ih sutrašnjim kurirom. A druga usluga?» «Trebaju mi informacije o izvjesnom Ning Cheng Gongu.» «Je li moguće da ga poznamo?«, zapita Michael. «Da. Ambasador je u Tajvanu i Harareu.» «U tom slučaju imamo zasigurno njegov

dosje. Je li prijatelj ili neprijatelj. «Nisam siguran, bar ne za sada.» «Onda mi nemoj ništa reći.» Michael uzdahne i ulije mu brandvja u čašu. «Potražit ću informacije koje imamo u kompjutoru i pokušat ću ih predati sutra, prije podneva. Hoćeš li da ih pošaljem u hotel?» «Budi blagoslovljen, stari moj. Dugujem ti uslugu.» «I nemoj zaboraviti, Danny.» Bilo je golemo olakšanje osloboditi se Jockovih snimaka koje su predstavljale godinu dana napornog rada i gotovo sve bogatstvo na zemlji koje je Daniel posjedovao. Vjerovao je u novi projekt do te mjere da nije, suprotno od uobičajenog, tražio sponzorstva. Riskirao je sve što je posjedovao, gotovo pola milijuna dolara skupljenih strpljivo u posljednjih deset godina, otkako je postao redatelj i televizijski urednik. Tako su snimke otišle sljedeće jutro putem diplomatskog kurira letom British Airwaysa. Stići će u London za manje od dvanaest sati. Daniel ih je poslao u Castlestudio gdje će biti na sigurnome sve dok ne bude mogao započeti s montažom pretvarajući ih u još jednu od njegovih emisija. Već je izabrao i naslov za novu seriju: Afrika koja umire. Umjesto da ga preda kuriru, Michael Hargreave osobno ode do hotela i preda Danielu dosje o Ning Cheng Gongu. «Izabrao si pravog čovjeka», reče. «Nisam pročitao sve, ali dovoljno da shvatim da je bolje ne šaliti se s obitelji Ning. Budi oprezan, Danny: važna su obitelj.» Pruži mu omotnicu. «Samo jedno te molim. Kad budeš pročitao, želim da zapališ sve. Daj mi svoju riječ.» Danny klimne, a Michael nastavi: «Poveo sam sa sobom jednog vojnika da nadgleda tvoj Land Cruiser. U Lusaki ne možeš ostaviti vozilo bez straže na cesti.» Daniel ponese omotnicu u sobu i naruči čaj. Kad mu ga je konobar donio, zaključa se u sobu i legne u gaćama na krevet. Dosje je imao jedanaest stranica, sve su bile zanimljive. Johnnv Nzou mu je samo približno opisao bogatstvo i važnost obitelji Ning. Patrijarh, glava obitelji, bio je Ning Heng HSui. Njegov holding bio je toliko razvijen s različitim međunarodnim kompanijama, u Luksemburgu i Ženevi, i u New Jersevju da je autor dosjea na kraju lakonski priznao: «Popis s velikom vjerojatnošću nepotpun.» Daniel pobliže prouči brojke i opazi da su se ulaganja pomalo promijenila od vremena kad je Ning Cheng Gong postao ambasador u Africi. I dobit obitelji Ning porasla je na obali Pacifika, ulaganja u Afriku i društva sa sjedištem u Africi porasla su do te mjere da su predstavljala značajni postotak cijelog portfelja. Daniel okrene stranicu i otkrije da je kompjutor analizirao tu činjenicu i utvrdio da je u šest godina afrički udio od nula prešao na dvanaest posto ukupnog udjela. Postojali su veliki akcijski paketi u rudnicima Južne Afrike, poljoprivrednim tvrtkama, prehrambenim poduzećima. Nije bilo potrebno biti vidovit da se zaključi daje Ning Cheng Gong pokrenuo obitelj u tom pravcu. Na stranici četiri dosjea Daniel pročitao da je Ning Cheng Gong oženio Kineskinju koja je pripadala bogatoj tajvanskoj obitelji. Brak je bio ugovoren među porodicama. Par je imao dvoje djece: sina, rođenog 1982. i kćer, rođenu 1983. Chengov hobi bila je glazba i orijentalno kazalište, kolekcija umjetnina, pogotovo od bjelokosti i jantara. Bio je stručnjak za bjelokost. Igrao je golf i tenis, a volio je i jedrenje. Osim toga, bio je stručnjak u borilačkim vještinama. Pušio je umjereno i pio alkoholna pića u društvu. Nije konzumirao droge i jedina slabost koja se mogla iskoristiti protiv njega bila je činjenica da je Ning Cheng Gong redovito posjećivao najluksuznije bordele u Taipeiju. Njegovi seksualni ukusi izgleda išli su u sadističkom pravcu. Godine 1987. jedna je prostitutka umrla tijekom jednog od tih susreta. Obitelj je, velikom vjerojatnošću, uspjela ugušiti skandal, jer Chenga nikada nisu okrivili za to zlodjelo. «Mike je u pravu», prizna Daniel, položivši dosje na krevet. «Velika je riba i vrlo dobro zaštićen. Bolje je da se krećem korak po korak. Prije svega Chetti Singh. Budem li uspio pronaći vezu, mogao bi to biti ključ.» Dok se odijevao za večeru, nastavio je proučavati brojke pokušavši se uvjeriti da nije ispustio ni najmanju vezu s Malavijem i Chetti Singhom. No nije ih bilo. Kad se spustio na večeru, osjećao se obeshrabreno i bez izgleda na uspjeh. Uloga koju je sam sebi izabrao kao osvetnik Johnnvja Nzoua nije zasigurno bila lagana. Meni od pet stranica nudio je čak i škotskog šarana i goveđi file. Ali kad ih je naručio, konobar zavrti glavom. «Žao mi je, nemamo.» Ispitivanje o jelovniku se pretvori u neku vrstu igre. «Žao mi je, nemarno.»

Konobarov izraz lica bio je zaista rastužen, dok je Daniel primijetio da svi gosti jedu pečeno pile s rižom. «Da, imamo pile i rižu.» Konobar se osmjehne. «Što želite za desert?» Daniel je sada naučio trik. Pogleda ostale stolove. «Kremu od banane?» Konobar zavrti glavom. «Nemamo.» Ali, po njegovu izrazu lica Daniel shvati da je gotovo pogodilo. Daniel se ustane i približi se nigerijskom poslovnom čovjeku koji je sjedio za susjednim stolom. «Oprostite, gospodine, što jedete?» Zatim se vrati natrag za svoj stol. «Slatkiš od banana», reče, i konobar se radosno nakloni. «U redu, gospodine.» Komedija vrati Danielu dobro raspoloženje i smisao za humor. «APP», reče konobaru. «Afrika ponovno pobjeđuje.» Konobar se osmjehne, zadovoljan tim ohrabrujućim riječima. Sutradan ujutro Daniel krene prema Chiptati i granici s Malavijem. Nije imalo smisla nadati se obilnom doručku u hotelu, no kad je krenuo, kuhinja je svejedno radila. Prešao je gotovo stotinu pedeset kilometara prije nego što je sunce izišlo i nastavio se voziti gotovo cijeli dan zaustavivši se samo da pojede nešto duž ceste. Sutradan ujutro stigao je do granice i ušao u Malavi s vidljivim olakšanjem. Mala zemlja nije bila samo ljepša od one koju je ostavio, već je u odnosu na nju raspoloženje stanovnika bilo vedrije i bezbrižnije. Malavi je bila poznata kao afrička Švicarska zbog planina, jezera i predivnih rijeka. Stanovništvo je bilo poznato u cijelome južnom dijelu kontinenta po inteligenciji i sposobnosti prilagodavanja. Bili su jako traženi radnici, od kućnih poslova sve do rudnika i industrije. Budući da nije imala rudnika, najveće bogatstvo zemlje Malavi bilo je njeno stanovništvo. Pod okriljem doživotnog predsjednika, kvaliteta življenja bila je poticana i razvijana. Ruralna područja nisu se zapostavljala, migracije prema gradovima bile su zaustavljene. Svaka obitelj imala je zadatak da sagradi sebi kuću i da se sama pobrine za prehranjivanje. Da bi zarađivali novac, uzgajali su pamuk i kikiriki. Na velikim imanjima u planinama, pak, proizvodio se čaj visoke kvalitete. Dok se Daniel vozio prema glavnome gradu Lilongve, kontrast sa zemljom koju je tek ostavio postajao je sve veći i iznenađujući. Mjesta kroz koja je prolazio bila su čista, uredna i razvijena. Ljudi su bili u dobroj fizičkoj kondiciji, dobro odjeveni i nasmijani. Gotovo sve žene nosile su duge haljine s nacionalnim bojama. Kratke haljine bile su zabranjene predsjedničkim dekretom, kao i duga kosa u muškaraca. Duž ceste nudili su se na prodaju izrezbareni predmeti od drva. Bilo je čudno vidjeti toliko obilje živežnih namirnica u jednoj afričkoj zemlji. Daniel se zaustavi i kupi jaja i naranče, mandarine, goleme rajčice i pržene kikirikije, te izmijeni nekoliko riječi s prodavačima. Nakon siromaštva i neimaštine koju je vidio u zemlji iz koje je krenuo, osjećao se radosnijim u društvu tih simpatičnih ljudi. Ako su imali mogućnost živjeti na dostojan način, malo naroda na svijetu bilo je tako srdačno i prijateljski raspoloženo kao Afrikanci. Daniel prema njima osjeti obnovljenu simpatiju. «Ako ti se crnci ne sviđaju, ne moraš živjeti u Africi», jednom mu je rekao njegov otac. Te su mu riječi ostale utisnute u mislima sve te godine, i njihovo značenje postajalo mu je sve jasnije. Dok se približavao Lilongweu, Daniela još više pogodi suprotnost s ostalim glavnim gradovima tog kontinenta. Bio je podignut odnedavno, sagrađen uz tehničku pomoć i pomoću ulaganja iz Južne Afrike. Tu nije smrdjelo: bio je to dražestan, moderan i funkcionalan grad. Bilo je lijepo ponovno se vratiti, pomisli Daniel. Capital hotel bio je smješten gotovo u samom središtu grada, okružen parkovima i travnjacima. Čim se našao u svojoj sobi, Daniel prelista telefonski imenik koji je našao u ladicu noćnog ormarića. Chetti Singh bio je važna osoba u gradu, i bilo je očito da je volio isticati svoje ime. Imao je niz telefonskih brojeva. Izgledalo je da je bio umiješan u sve: Chetti Singh ribarnice, Chetti Singh trgovine živežnim namirnicama, Chetti Singh pilane i prodaja drva, Chetti Singh garaže i agencija Tovota. Popis je zauzimao pola stranice. Nije bilo teško pronaći divljač, prizna Daniel. Sada je samo trebao vidjeti hoće li je moći izvući iz brloga i ispaliti prema njoj hitac. Dok se brijao, jedan poslužitelj odnese mu prljavu odjeću u kojoj je putovao u praonicu, te mu savršeno ispegla jaknu za safari. «Imam dobru izliku. Moram se opskrbiti», reče si Daniel. Spusti se u hol hotela i zapita službenika kako može doći do trgovine Chetti Singha. «S druge strane parka.» Čovjek mu pokaže. Daniel prede preko parka.

Znao je da je upadao u oči sa safari jaknom salivenom u Londonu, bijelim šalom i prašnjavim Land Cruiserom. «Nadam se duboko da Chetti Singh nije te noći vidio dobro mene i moj džip», pomisli. Trgovina se nalazila u novoj zgradi na četiri kata s podovima i zidovima prekrivenim pločicama. Police su bile prepune robe po podosta dobrim cijenama, a kupaca je bilo mnogo. Za Afriku je to bio neuobičajen prizor. Dok se Daniel vukao za domaćicama, započne proučavati zgradu i osoblje. Četiri mlade Azijke nalazile su se na blagajnama pred izlazom: bile su brze i efikasne. Pod spretnim smeđim prstima blagajne su zvučile poput nježne glazbe. «Kćeri Chettija Singha», pomisli Daniel, primijetivši sličnost. Bile su dražesne poput kolibrića u sariju živahnih boja. U sredini trgovine jedna gospoda, Azijka srednjih godina, sjedila je na uzdignutom dijelu, odakle je mogla vidjeti svaki ugao. Sijeda kosa bila joj je skupljena u pletenicu, i iako su boje njena sarija bile ozbiljnije, bio je obrubljen zlatnim nitima, a dijamanti koje je nosila na prstima bili su različitih veličina: od veličine graška do vrapčeva jaja. «Mama Singh», pomisli Daniel. Kad se radilo o poslovima s gotovinom, azijskim muškarcima bilo je draže da ih zadrže u obitelji, i vjerojatno je to bio jedan od razloga njihova uspjeha. Odabere polako namirnice koje su mu bile potrebne, nadajući se da će opaziti divljač, ali nije opazio ni sjenu njegova turbana. Konačno mama Singh side s uzdignutog podija i slonovskim, ali ponosnim korakom, prošeće trgovinom; vukući za sobom dugački svileni sari, uspne se napola skrivenim stubama u jednome kutu koji Daniel nije primijetio. Žena ude kroz vrata na gornjem katu i Daniel primijeti ogledaloprozor pored vrata. Bilo je očito da se radilo o lažnom ogledalu. Osoba koja je promatrala iz te sobe mogla je bez dvojbe nadgledati cijelu trgovinu. Daniel je bio siguran da se tu nalazio ured Chettija Singha. Okrene leđa ogledalu, shvativši da gaje možda promatrao već pola sata i da je prekasno opazio trik. Ode do blagajne i dok je djevojka kucala račun, Daniel okrene lice na suprotnu stranu od ogledala. Chetti Singh je stajao na nogama pored prozorčića kad je ušla njegova supruga. Ona odmah opazi da je bio uznemiren: vukao se snažno za bradu i držao je polusklopljene oči. «Taj bijelac.» Pokaže prema sredini trgovine. «Jesi li ga primijetila?» «Da.» Žena stane uz njega. «Primijetila sam ga kad je ušao. Pomislila sam da je vojnik ili policajac «Zašto si to pomislila?», zapita je Chetti Singh. Žena napravi elokventnu gestu predivnim rukama, u suprotnosti s njenom težinom. Bile su to ruke djevojke koju je Chetti Singh oženio prije gotovo trideset godina; dlanovi su bili obojeni henom. «Ima ravno držanje i ponosno hoda», objasni. «Poput vojnika.» «Mislim da ga poznajem», reče Chetti Singh. «Vidio sam ga nedavno, no bila je noć i ne mogu biti sasvim siguran.» Uze telefon s pisaćeg stola i pritisne dvije tipke. Zatim, ostavši pored prozora, opazi da je drugorodena kći odgovarala na telefon pored kase. «Ljubavi», reče joj na hindu, »muškarac koji je na tvojoj kasi. Plaća li kreditnom karticom?» «Da, oče.» Bila je najpametnija od njegove djece i za njega je vrijedila koliko i drugorodeni sin. «Neka ti kaže ime i pitaj gdje boravi u gradu.» Chetti Singh spusti slušalicu i pogleda u bijelca koji je plaćao namirnice i izlazio s vrećicama. Čim je vidio da se udaljava, ponovno pozove telefonom kćer. «Zove se Armstrong», odgovori ona. «D. A. Armstrong. Kaže da boravi u Capital hotelu.» «Dobro. Daj mi odmah Chawe.» Kći se okrene na stolcu i pozove jednog od stražara u odori pored vrata. Pruži mu slušalicu i kad je muškarac približio uho, Chetti Singh zapita: «Chawe, jesi li prepoznao malungu koji je upravo izašao? Onog visokog, s kovčevom kosom?» Chetti je govorio na jeziku angoni. «Vidio sam ga», odvratila stražar istim jezikom. «No, nisam ga prepoznao.» «Prije četiri noći», reče Chetti Singh. «Na cesti u blizini Chirundu, nakon što smo natovarili kamion. Onaj tko se zaustavio da razgovara s nama.» Uslijedila je tišina, dok je Chawe razmišljao. Chetti Singh opazi da je kopao kažiprstom nos u znak nesigurnosti i nelagode. «Možda», reče konačno Chawe. «Nisam siguran.» Izvadi prst iz nosa i promotri ga pažljivo. Bio je Angoni, povezan rodbinskim vezama s kraljevskim plemenom Zulua. Njegovo pleme preselilo se na sjever prije dva stoljeća, za vrijeme kralja Chake. Bio je ratnik, a ne mislilac. «Slijedi ga», zapovjedi mu Chetti Singh. «Nemoj da te otkrije. Jesi li shvatio? «Shvatio sam, nkosi.» Chawe je

izgledao opuštenije, jer mu je naređeno da djeluje. Iziđe pompozno iz trgovine. Vratio se nakon pola sata, potištena izraza lica. Čim je prešao prag vrata, Chetti Singh ponovno pozove kći na telefon. «Odmah pošalji Chawe u ured!» Chawe se pojavi na pragu vrata golem poput gorile, i Chetti Singh zapita: «I? Jesi li ga slijedio kao što sam ti naredio?» «Nkosi, to je isti taj čovjek.» Chawe je bio uznemiren. Iako je bio snažan i jak, osjećao je strah pred Chettijem Singhom. Vidio je što se događalo onima koji bi ga razljutili, zapravo, istina je bila da bi se upravo Chawe uobičajeno pobrinuo na ponovno uspostavljanje discipline. Bojao se i pogledati Chettija Singha u oči, te nastavi: «To je muškarac koji je razgovarao s nama te noći», reče i Chetti Singh se namršti. «Zašto si sada siguran dok prije nisi bio?», zapita ga Singh. «Vbzilo», objasni Chawe. »Natovario je u džip ono što je kupio. Isti je, s rukom oslikanom na vratima, mambo.» «Dobro.» Chetti Singh klimne glavom u znak suglasnosti. «Vrlo dobro. A gdje je sada?» «Otišao je džipom.» Chawe je izgledao kao da se ispričava. «Nisam ga mogao slijediti. Žao mi je, nkosi kakulu.» «Nije bitno. Dobro obavljen posao», reče Chetti Singh. «Tko je noćas dežuran u skladištu?» «Ja, mambo.», Chawe se naceri otkrivši svoje goleme, mekane i pravilne zube. «I naravno Nandi.» «Da, naravno.» Chetti Singh se ustane. «Večeras ću vam se pridružiti kad budem zatvorio ovdje. Želim biti siguran da je Nandi spremna obaviti svoj dio posla. Mislim da bismo mogli imati problema. Želim da sve bude spremno. Jesi li me shvatio, Chawe?» »Shvatio sam, mambo.» «U šest u skladištu.» Ponekad je bilo korisno ponoviti upute Chawe. "i. «Nkosi.» V Chawe iziđe iz ureda i ne pogledavši gospodara u lice. Kad je ostao sam, Chetti Singh se zagleda u zatvorena vrata nekoliko trenutaka, a potom dohvati slušalicu telefona. Pokušati se povezati izravno s međunarodnom centralom bilo je uvijek kao igrati loto u Africi. Zimbabve je bila susjedna zemlja, dijelio ih je samo uski koridor Tete. No, usprkos tome, bilo je potrebno dvanaest pokušaja i dvadeset izluđujućih minuta prije nego što je čuo da zvoni telefon koji je pozvao i da razgovara s brojem u Harareu. «Dobra večer, ovdje ambasada republike Kine. U čemu vam možemo pomoći?» «Želim razgovarati s ambasadorom.» «Žao mi je, trenutčno ga nema. Mogu li zapisati poruku ili vas povezati s njegovim suradnikom?» «Pri telefonu Chetti Singh. Prijatelj sam ambasadora.» «Sačekajte trenutak, gospodine.» Nakon minute, Cheng je već bio na vezi. «Ne smijete me zvati na ovaj broj. Takav je dogovor.» Chetti Singh odlučno nastavi: «Hitno je.» «Ne mogu razgovarati na ovaj telefon. Pozvat ću vas ja za sat vremena. Dajte mi vaš broj i sačekajte.» Privatni telefon Chettija Singha koji se nije nalazio na telefonskom imeniku zazvoni nakon četrdeset minuta. «Ova telefonska linija je sigurna», reče Cheng. «No, svejedno budite diskretni.» «Poznajete li bijelca koji se zove Armstrong?» «Doktor Armstrong? Da, poznajem ga.» «Je li to onaj kojeg ste upoznali u parku Chiwewe i koji vas je zaustavio na cesti promatrajući mrlje na vašoj odjeći, zar ne?» «Da.» Chengov glas bio je indiferentan. «Sve je u redu, ne brinite. Taj ne zna ništa.» «Ako je tako, zašto se pojavio u Lilongweu?», zapita Chetti Singh. «Hoćete li da se ne brinem?» Tišina. «U Lilongweu?», zapita konačno Cheng. «Vidio vas je te večeri na cesti za Chirundu?» «Da.» Chetti Singh se povuče za bradu. »Zaustavio se i razgovarao sa mnom. Zapitao me jesam li vidio kamione parka? «Kad se to dogodilo Nakon što smo vam izručili slonovaču.» «Pazite!», prekine ga Chetti Singh. «Da, nakon što smo se odvojili, nije bitno. Moji ljudi i ja vezivali smo ceradu kad je stigao bijelac s džipom.» Cheng ga ne ostavi da dovrši. «Jeste li dugo razgovarali s njim?» «Minutu, ne više. Zatim je krenuo prema jugu, prema Harareu. Mislim da je slijedio vas, nedvojbena.» «Stigao je do Goma i prisilio ga da se zaustavi.» Chengov glas bio je piskutav, uznemiren. «Pregledao je kamion parka. Naravno, nije pronašao ništa.» »Nedvojbena se u njemu rodila sumnja.» «Nedvojbena», prizna Cheng sarkastično. «Ali, razgovarao je s vama samo minutu, nije vas mogao povezati s nama. Čak ne zna ni tko ste.» «Moje ime i adresa su vidljivo ispisani na mom kamionu», reče Chetti Singh. Cheng utihne neko vrijeme. «Nisam primijetio. To je bilo neoprezno s vaše strane, prijatelju moj. Trebali ste ih sakriti.» »Beskorisno je zatvarati štalu nakon što su bikovi pobjegli», komentira Chetti

Singh. «Gdje je slo.», Cheng se prekine. «Gdje je roba? Jeste li je poslali?» «Još ne. Sutra.» «Zar je se ne možete otarasiti prije?» «Nemoguće.» «Onda ćete se pobrinuti za Armstronga postane li previše znatizeljan?» «Da», odgovori Chetti Singh. «Sredit ću ga svom odlučnošću. A vi? Jeste li se za sve pobrinuli? Mercedes?» «Da.» «Dva vozača?» «Da.» «Jesu li se nadležni javili?» «Da, ali bila je to puka formalnost, uvjeri ga Cheng. «Nije bilo iznenađenja. Nisu mi spominjali vas. No, ne smijete me više zvati u ambasadu. Zovite me samo na ovaj broj. Moja služba za sigurnost kontrolira liniju.» Da mu broj, a Chetti Singh ga zapiše. «Obavijestit ću vas o toj osobi. Prava je napast», nastavi Chetti Singh. «Nadam se da neće još zadugo.» Cheng spusti slušalicu i instinktivno pruži ruku prema jednome od mnogobrojnih netsuke koji su bili poredani na pisaćem stolu. Radilo se o predivnom prizoru u minijaturi koji je predstavljao jednu djevojku i starca. Lijepa djevojka sjedila mu je na koljenima i promatrala s divljenjem plemenito i bradato lice. Svaki detalj bio je realiziran od jednog od najvećih umjetnika dinastije Tokygawa prije tristo godina. Bjelokost je bila obrađena ljudskim prstima i sjajila se poput jantara. Tek kad se prizor preokrenuo, otkrivao je da je par ispod lepršave odjeće bio gol i da je starčev ud utonuo između bedara mlade djevojke. Ta je ironija zadivljivala Chenga. Bio je to jedan od njegovih najdražih komada zbirke. Pomilova ga između palca i kažiprsta kao da se radi o zrcu krunice. Kao i uvijek, fizički dodir sa slonovačom ga razvedri i pomogne mu da razmisli jasnije. Predvidio je da će se Daniel Armstrong ponovno pojaviti, no to nije ublažavalo njegov šok zbog poruke Chettija Singha. Pitanja koja mu je Sikh postavio ponovno su probudila stare sumnje: po tisućiti put ponovno sagleda sve mjere opreza koje je poduzeo. Kad je ostavio tabor u parku Chiwewe nije vidio mrlje krvi na cipelama i hlačama sve dok mu Daniel Armstrong nije skrenuo pažnju na to. Taj dokaz njegove krivnje ga je mučio ostatak teškog puta ostavljajući dolinu rijeke Zambezi. Kad su konačno stigli do glavne ceste i pronašli Chettija Singha koji ih je čekao na dogovorenom mjestu, povjerio mu je njegovu zabrinutost i pokazao mu mrlje. «Niste se trebali približiti mjestu ubojstva. Bila je to ludost, no nije bitno.» «Morao sam se uvjeriti daje posao obavljen. I bila je to prava sreća. Direktor parka još je uvijek bio živ.» «Morat ćete spaliti tu odjeću.» Bila je malo vjerojatno da postoji još koje vozilo na cesti te noći: no nisu riskirali. Izišli su kamionima s ceste i prekricali bjelokost iz kamiona parka u kamion Chettija Singha, u zaklonu niza stabala. Uz pomoć Singhovih ljudi bilo im je potrebno gotovo dva sata. Teret bjelokosti bio je podosta velik. U međuvremenu je Chetti Singh nastavio promatrati prekrcaj dok je Cheng zapalio vatru. Ambasador se skinuo i ponovno odjenuo čistu odjeću koju je izvukao iz kovčega, a Chetti Singh je spalio onu s krvavim mrljama. Gumeni potplati tenisica uzrokovali su visoki plamen. Poslužio se granom da bi preselio karbonizirane ostatke i uvjerio se da se i oni pretvore u pepeo. «Bit će i u Mercedesu podosta tragova krvi», primijetio je Chetti Singh. «Na tepesima, na pedalama, papučici za gas i kočnici.» Skinuo je tepih i gumene pokrove na pedalama te je spalio i njih. Crni i kiseli dim nadraži ga do suza. No, još uvijek nije bio zadovoljan. «Moramo se otarasiti automobila.» Objasnio je Chengu što mu je činiti. «Za ostalo ću se pobrinuti ja.» Cheng je bio prvi koji je ostavio mjesto sastanka. Još prije nego što je bjelokost sasvim prekrcana na kamion Sikha, već se nalazio na putu prema Harareu. Kretao se umjerenom brzinom kao da je pokušao izbjeći svojem udjelu u agresiji. Reakcija je postajala sve snažnija. Događalo se isto to i nakon njegovih seksualnih avantura u bordelu Mvrtle Blossom Lady u Taipeiju. Osjećao se dirnuto i mučno. A uvijek je samome sebi obećavao da se to više nikada neće ponoviti. Rezidencija ambasadora bila je jedna od velikih kolonijalnih zgrada pored golfkluba. Stigao je nakon ponoći i odmah je otišao u svoj apartman. Poslao je ženu i djecu u Tajvan tjedan ranije, k njenim roditeljima. Bio je sam kod kuće. Ponovno se skinuo, i iako je nije nosio na mjestu krvoprolića, svu je odjeću stavio u plastičnu vreću. Bojao se da je mogao na njima ostati još pokoji sićušni trag krvi. Zatim se otuširao. Ostao je ispod vode koja se pušila otprilike pola sata, oprao si je dva puta kosu i očistio ruke i ispod nokata četkicom. Kad je bio siguran da se oslobodio svakog

traga krvi i baruta, na sebe je odjenuo odijelo koje je izvukao iz ormara i odnio vreću s odjećom koju je prethodno skinuo u garažu gdje je ostavio Mercedes i stavio je u prtljažnik pored platnene torbe. Jedva je čekao da se oslobodi svega što je donio iz parka Chiwewe, zajedno s dalekozorom i knjigom o pticama. Izišao je unatrag iz garaže Mercedesom i parkirao ga na cesti. Vrata su bila otvorena. Ostavio je ključeve u autu. Iako je već prošlo dva sata ujutro i iako je proživio buran dan i noć, velike napetosti, Cheng nije mogao zaspati. Na sebe je stavio kućnu haljinu od brokata i hodao je goredolje po spavaćoj sobi sve dok nije čuo da se upalio motor Mercedes. Tada je ugasio svjetlo u hodniku i pohitao k prozoru upravo na vrijeme da vidi svoj automobil koji je, ugašenih svjetala, izlazio iz dvorišta i skretao u pustu ulicu. Prije spavanja pomisli na brzinu kojom je Chetti Singh sve organizirao. Sin Chettija Singha rukovodio je filijalom obiteljskih tvrtaka u Harareu, i bio je lukav i osoba od povjerenja gotovo koliko i otac. Sutradan ujutro nakon doručka Cheng je telefonirao policiji da bi prijavio krađu Mercedes. Pronašli su ga dvadeset i četiri sata kasnije pored Hatfielda, na putu za zračnu luku. Lopovi su uzeli gume i zapalili ih. Rezervoar je eksplodirao i od automobila nije ostalo mnogo, osim crne ljuske. Cheng je znao da će osiguranje brzo platiti i bez velikih problema. Sljedeće jutro anonimni sugovornik ga je pozvao na tajni broj i predao mu poruku ne predstavivši se ni objasnivši bilo što. «Pogledajte na strani pet današnjeg Heralda», rekao mu je prije nego što je spustio slušalicu. Naglasak je bio azijski, nalik onome Chettija Singha. Cheng je pronašao vijest na dnu stranice. Šest redaka zajedno s naslovom: «Proboden nožem u tučnjavi pijanaca. Gomo Chisonda, šumar nacionalnih parkova, ubijen je, proboden nožem od nepoznate osobe tijekom rasprave u pivnici.» Sutradan isti sugovornik rekao je Chengu: «Stranica sedam.» Ovaj put Cheng je bio siguran da je prepoznao glas sina Chettija Singha. Naslov vijesti je bio sljedeći: »Željeznička nesreća. Leš Davida Shirija, šumara nacionalnih parkova, pronađen je na željezničkim tračnicama pored Hartleyja. Mrtvac je u krvi imao povišenu količinu alkohola. Glasnogovornik željeznica Zimbabvea naglasio je stanovništvu opasnost u tunelima. Ovo je četvrta nesreća takvog tipa od početka godine.» Kao što je Chetti Singh obećao, nije više bilo preživjelih među svjedocima. Tri dana kasnije, Cheng je primio telefonski poziv policijskog komesara. «Žao mi je ometati vas. Pretpostavljam da ste pročitali o razbojničkom napadu na park Chiwewe. Mislio sam da biste vi možda mogli biti od koristi u našim istragama o nesretnom događaju. Vi ste se nalazili u taboru upravo tog dana, i otišli ste nekoliko sati prije napada.» «Točno, komesare.» «Biste li imali što protiv da nam pomognete? Naravno, ne morate: zaštićeni ste diplomatskim privilegijama.» «Suradivati ću na sve moguće načine. Divio sam se ubijenom direktoru parka i učiniti ću što je u mojoj moći da vam pomognem u uhićenju krivaca ovoga okrutnog ubojstva.» «Jako sam vam zahvalan, gospodine. Mogu li poslati svoje inspektore da razgovaraju s vama?» Inspektor je bio Shona, korpulentan čovjek u civilnoj odjeći. Pratio ga je časnik u odori. Obojica su bila vrlo pristojna. Nakon što su se ispričali više puta, inspektor je saslušao Chengovo pripovijedanje o njegovom posjetu Chiweweu, i o odlasku zajedno s konvojem kamionahladnjača. Cheng je naučio sve napamet i odgovorio je ne pogriješivši. Nije zaboravio naglasiti ni susret s Danielom Armstrongom. Kad je završio, inspektor se dvoumio nekoliko trenutaka, a potom ga zapita: «I doktor Armstrong je dao izjavu, gospodine. Njegova izjava potvrđuje vaše riječi, no, naglasio je da je vidio krvave mrlje na vašoj odjeći.» «Kada?», zapita Cheng pokazavši se iznenađen. «Kad vas je sreo s kamionima parka. Vraćao se u Chiwewe nakon što je vidio tragove bandita na cesti.» Chengovo lice se ponovno opustilo. «Ah, da. Promatrao sam operaciju razrjeđivanja slonova. Kao što možete i sami pretpostaviti, proliveno je mnogo krvi. Iako da sam stavio stopalo u lokvu.» Inspektor se znojio od nelagode: »Sjećate li se što ste imali na sebi te večeri, gospodine?» Cheng nabora čelo kao da se pokušava prisjetiti. «Imao sam košulju otvorena vrata, hlače od plavog pamuka i vjerojatno tenisice. Uobičajeno se tako odijevam u parku.» «Imate li još uvijek tu odjeću?» «Da, naravno. Košulja i hlače već su vjerojatno oprani, tenisice očišćene. Moj osobni sobar

vrlo je efikasan.« Cheng se osmjehne kao da ga je neka pomisao pogodila naglo: »Inspektore, želite li ih vidjeti? Možda biste ih ponijeli sa sobom da ih proučite.« Izraz nelagode na inspektorovom licu bio je čak bolan: nemirno sjedeći na stolcu prošapće: «Nemamo pravo pitati vas na takvu vrstu suradnje, gospodine. No, uzevši u obzir izjavu gospodina Armstronga, ako se vi ne biste bunili.» «Nikako.» Cheng mu se osmjehne ponovno. «Kao što sam prethodno rekao komesaru, želim surađivati na sve moguće načine.» Pogledao je na sat. «No, moram biti na ručku s predsjednikom za sat vremena. Poslat ću odjeću u policijsku postaju po jednom od sobara.» Dva posjetitelja se naglo ustanu: «Jako nam je žao što smo vam smetali, gospodine. Jako smo vam zahvalni što ste nam pomogli. Siguran sam da će vam komesar pisati da vam zahvali osobno na suradnji.» Ne ustavši od pisaćeg stola, Cheng je zaustavio inspektora kad je opazio da je stigao do vrata. «Herald je napisao da su kriminalci uhapšeni«, rekao je. «Je li zaista tako? Jeste li uspjeli pronaći ukradenu slonovaču?» «Bandite smo pronašli na Zambeziju dok su pokušavali preći granicu i ponovno ući u Zambiju. Nažalost, svi su ubijeni ili su pobjegli, a bjelokost je uništena u plamenu, ili je izgubljena u rijeci.» «Koja nesreća.» Cheng uzdahne. «Trebali su odgovarati za ovakav masakr. No, to je pojednostavilo vaš zadatak, zar ne?» »Zatvaramo istragu«, prizna inspektor. «Sad kad ste nam vi pomogli i razjasnili nam posljednje detalje, komesar će napisati pismo i iskazati vam zahvalnost i sve će se završiti na taj način.» Odjeću koju je Cheng izabrao iz svog ormara i poslao u policijsku postaju, iako je odgovarala opisu koju je dao inspektoru, nikada nije odjenuo u parku Chiwewe ili u dolini Zambezija. Cheng uzdahne na tu pomisao. Ponovno vrati minijaturu od bjelokosti na pisaći stol i zagleda se tmurnim pogledom u nju. No, stvar još nije bila svršena, sada kad je doktor Armstrong gurao nos posvuda i prijetio da će otkriti sve. Mogao je računati još jednom na Chettija Singha? Da, eliminirao je dvojicu šumara, ali Armstrong je bio opasniji plijen. Imao je međunarodnu popularnost, i da je nestao, bilo bi previše pitanja. Pritisne tipku svog telefona. «Lee, dođi k meni, molim te», reče. Mogao je postaviti svoje pitanje čak i ne zapovjedivši tajnici da dođe: ali volio ju je gledati. Iako je bila samo seljanka s brežuljaka, bila je pametna i zgodna. Studirala je s dobrim ocjenama na fakultetu u Tajvanu, ali Cheng ju nije izabrao zbog toga. Lee se zaustavi pored pisaćeg stola, dovoljno blizu da ju je mogao dodirnuti ako je htio; bila je djevojka odgojena na tradicionalni način, odnosila se s poštovanjem prema muškarcima, pogotovo prema gospodaru. «Jesi li potvrdila rezervaciju u Qantas?», zapita je. Sada kad je Armstrong njuškao u Lilongvevu, bilo je najbolje da se odmah vrati u Tajvan. Nikada ne bi riskirao pustolovinu u Chiweweu da nije namjeravao ostati ambasador. Supruga i djeca već su otišli. Krenut će za njima koncem mjeseca: za osam dana. «Da. Potvrdila sam rezervaciju, gospodine«, promrmlja s poštovanjem Lee. Za Chenga njen je glas bio sladak poput slavuja u lotosovom vrtu njegova oca koji je bio među planinama. •« Uzbudivala ga je. «Kad će stići ljudi za preseljenje?, zapita i dodirne ju. Lee lagano zadrhti pod njegovim dodirnom i to ga još više uzbudi. «Stići će u ponedjeljak ujutro, moj gospodine.» Lee je upotrijebila tradicionalno ime. Crna, ravna kosa padala joj je na ramena i sjajila se na svjetlosti. Cheng prođe prstima po razrezu cheong sama: koža je bila glatka poput minijature od bjelokosti. «Jesi li ih upozorila na vrijednost i krhkost moje zbirke?», zapita Cheng, i štipne je ispod suknje. Stisne kožu glatkoće bjelokosti između palca i kažiprsta: Lee zagriže usne. «Da, moj gospodine«, promrmlja uz tračak boli u glasu. Cheng je jače štipne. Ostavit će malu ljubičastu zvijezdu na savršenom obrisu njenog bedra, znak kojeg će još uvijek imati kad Lee bude došla k njemu te noći. Moć patnje pobudi u njemu osjećaj euforije. Zaboravi na doktora Armstronga i na poteškoće koje mu je mogao uzrokovati. Za sada je policija bila na krivom putu, a Lee Wang bila je dražesna i ukrotiva. Imao je na raspolaganju osam dana, daleko od supruge, da sasvim uživa. Zatim će se vratiti kući, gdje ga je očekivao očev blagoslov. Daniel otvori vrata Land Cruisera i natovari namirnice koje je kupio kod Chettija Singha. Zatim sjedne za volan. Dok je čekao da se motor zagrije, provjeri u novčarki popis ostalih tvrtaka Chettija Singha. Zaustavi neke prolaznike i

zapita ih za informacije, te stigne do industrijske zone grada, pored željezničke postaje. Izgledalo je da je Chetti Singh u toj četvrti posjedovao dva ili tri hektara industrijske zemlje. Neka je bila napuštena i prekrivena travom i korovom. Na jednoj od napuštenih parcela stajao je golemi natpis: Projekt Chettija Singha Ovdje će biti podignuto postrojenje za preradu pamuka Napredak1. Radna mjesta! Posjedovanje! Razvitak! Za Malavi! Na jednoj strani zemljišta, iza barijere bodljikave žice, nalazila se radionica agencije Tovota Chettija Singha. Bar stotinjak novih Tovota bilo je parkirano na tom prostoru. Još su bile prekrivene velom prašine od dugog putovanja željeznicom od obale na teretnim vagonima. Zsigurno su čekale čišćenje u radionici. Kroz otvorena vrata Daniel opazi skupinu mehaničara koji su radili. Šefovi odjela bili su Azijci, i neki su imali turbane poput Sikha: ali mehaničari u radnom odjelu bili su crnci. Izgledalo je da je tvrtka dobro vodena i da dobro radi. Daniel ude i ostavi džip na parkiralištu. Ode razgovarati sa šefovima odjela u plavim radnim odjelima. Uz izliku da se trebao dogovoriti za popravak Land Cruisera uspije pogledati radionicu i upravu. Nije bilo prostora da sakriju teret ukradene bjelokosti. Dok se upisivao za popravak Land Cruisera za sutradan ujutro u osam, Daniel je čavrljao sa šefom odjela i saznao je da su pilana i skladište Chettija Singha na cesti pored njih i da su susjedi s radionicom. Ode i provoza se po četvrti. Bilo je lako prepoznati pilanu, čak i sa suprotne strane ulice. Nekoliko željezničkih vagona bili su zaustavljeni na tračnicama privatnog kraka i svi su bili nakrcani deblima koja su dolazila iz šuma u planinama. Škripa pila ispunjavala je zrak. Kad je prošao pored vrata, baci pogled na otvorena skladišta u kojima su se nalazile pile. Kružni diskovi sjajili su se poput živog srebra. Miris tek posječenog drva bio je jak na toplini sunca, a planine dasaka bile su skupljene u dvorištu, spremne za utovar na vagone. Daniel polako krene dalje. Pred pilanom, dijagonalno, nalazio se kompleks skladišta, okružen visokom metalnom mrežom, presvučenom zelenom plastikom učvršćenom na betonskim stupovima s bodljikavom žicom na vrhu. Skladište je bilo podijeljeno u pet polupovezanih sektora. Krov je bio od azbesta. I zidovi su također bili od valovitog azbesta. Svaki od pet sektora imao je vrata slična onima hangara u zračnim lukama. Natpis na ulazu je isticao: Chetti Singh Trading Company Glavno skladište. Chetti Singh nije se sigurno stidio kad se radilo o reklamiranju svoga imena, pomisli ironično Daniel. Na ulazu se nalazila rampa i straža, a Daniel opazi da je bio tu i stražar u odori. Kad je stigao na visinu posljednjeg skladišta, primijeti da su azbestna vrata otvorena i da je mogao zaviriti u unutrašnjost golemog zdanja. Odjednom se nagne prema naprijed. Srce mu je kucalo snažnije kad prepozna golemi kamion, koji je bio zaustavljen nasred skladišta. Bilo je to vozilo koje je vidio na cesti za Chirundu prije četiri noći. Prikolica s deset kotača još je uvijek bila povezana s kamionom, a crvena prašina koja ju je prekrivala bila je jednaka onoj na njegovom Land Cruiseru. Stražnja vrata prikolice bila su otvorena i nekolicina crnaca radnika, uz pomoć dizalice, tovarila je smeđe vreće koje su mogle sadržavati kukuruz, šećer ili rižu. Daniel nije vidio karakteristične vreće sa suhom ribom koje su bile teret kamiona kad ga je susreo u dolini rijeke Zambezi. Spusti prozor, nadajući se da će osjetiti smrad ribe, ali osjeti samo miris prašine i ispušnih plinova. Zatim krene dalje. Htio se vratiti natrag da ponovno pogleda. «Svi vrazi, dovoljno sam privukao pažnju», reče samome sebi. «Poput tereta koji tek stiže u grad.» Vrati se u hotel, parkira džip na parkiralištu rezerviranom za goste i uspne se u svoju sobu. Napuni kadu toplom vodom i oslobodi pore od prašine i prljavštine afričkih cesta sve dok mu koža ne pocrveni. Kako se voda postupno hladila, Daniel je stopalima regulirao slavinu dodajući novu vodu koja se pretvarala u paru. Konačno ustane, nasapuna se bolje i pogleda se u ogledalo prekriveno parom. «Čuj me, Armstrong. Najbolje je da odeš na policiju i kažeš im svoje sumnje. To je njihov posao, pusti neka se oni brinu.» «Kada smo, Armstrong», reče sebi, «učinili nešto smisleno? Osim toga, nalazimo se u Africi. Policiji će trebati tri ili četiri dana prije nego što se pokrene, a gospodin Singh već je imao dovoljno vremena da se oslobodi slonovače, ako ju je imao on. Sutra će vjerojatno biti već prekasno da ga uhvatim na djelu.» «Pokušavaš li mi reći, Armstrong, da ne

treba gubiti vrijeme?» «Točno, stari moj.» «Nije valjda da ti se sviđa ova atmosfera koja podsjeća na roman i da želiš biti izviđač ili amaterski detektiv?» «Tko, ja? Ne govori gluposti. Previše me dobro poznaješ.» «Upravo zbog toga.» Daniel namigne sebi u ogledalo, i ponovno se vrati u kipuću vodu koja se razlije po pločicama. Večera je predstavljala golemo poboljšanje u odnosu na posljednje jelo u restoranu. Riblji fileti bili su svježiji, a vino je bilo izvrsno, HamiltonRussel Chardonav porijeklom s Rta Dobre Nade. Odluči da neće popiti više od pola boce. «Moram raditi», promrmlja melankolično i uspne se u sobu da bi se spremio. Nije mu se žurilo, jer nije mogao krenuti prije ponoći. Kad je bio spreman, legne na krevet uživajući u osjećaju uzbuđenosti koje je pobuđivalo u njemu čekanje. Nastavi pogledavati na sat. Izgledalo je kao da se zaustavio. Približi ga uhu da bi provjerio. Čekanje je uvijek bilo najgori dio. Chetti Singh je promatrao dok su stražari čekali da i posljednji kupci iziđu iz trgovine i zatvore vrata. Zidni sat označavao je pet do deset. Smetlari su se već bacili na posao, a kćeri su bile zaposlene u računanju prometa. Bile su odane poput posvećenih djevojačica pred oltarom neke tajanstvene religije, a supruga ih je vodila poput velike svećenice. Bio je to najsvečaniji trenutak dnevnog rituala. Konačno je procesija ostavila blagajne prolazeći trgovinom po redu važnosti. Supruga je bila na čelu, iza nje kćeri, po redu rođenja. Udu u ured i polože na pisaći stol dnevni promet, snopove novčanica i platnene vrećice pune kovanica, dok mu je supruga predala trake blagajne. «O, dobro», reče Chetti Singh na hinduu. «Bio je to najbolji dan nakon Božića, siguran sam.» Bio je u stanju recitirati promet šest mjeseci unatrag ne morajući pogledati u knjigu. Zabilježi promet i dok su supruga i kćeri religiozno promatrale Singha, on zatvori novčanice u golemi sef u zidu. «Vratit ću se kući kasno za večeru», reče supruzi. «Moram otići u skladište i srediti neke stvari.» «Papaji, tvoje jelo bit će spremno kad se budeš vratio.» Supruga podigne dlanove do usana u znak poštovanja. Kćeri učine isto, a potom iziđu u redu iz ureda. Chetti Singh uzdahne od sreće. Bile su dobre djevojke, ali bilo bi bolje da su bile sinovi. Bit će teško pronaći muža za sve. Uze Cadillac i odveze se do industrijske zone. Vozilo nije bilo novo, jer nedostatak strane valute nije dozvoljavao običnom građaninu da uveze tako luksuzno vozilo. Kao i uvijek, Chetti Singh je imao svoj sistem. Računao je tek imenovane članove američkog diplomatskog tijela, prije nego što su ostavljali Washington. Carinske norme države Malavi dozvoljavale su uvoz jednog novog automobila i prodaju istog pri svršetku njihova službovanja. Chetti Singh je plaćao dvostruko od američke vrijednosti Cadillaca u kvvacha valuti kad su stizali: i tom sumom mogli su živjeti poput prinčeva sve tri godine, zadržavši uporabu automobila i time štedeći na plaćama. Kad su odlazili, Chetti Singh je uzimao automobil, držao ga godinu dana dok ne bi sazrela nova kombinacija: zatim je izlagao Cadillac u sali Tovote. Cijena je bila tri puta viša od izvorne američke, ali je, usprkos tome, uvijek uspio prodati automobil u roku od tjedan dana. Nije bilo slučajno što je Chetti Singh s vremenom povećao svoje bogatstvo koje čak ni njegova supruga nije mogla naslutiti. Chawe podigne rampu na ulazu u skladište i propusti ga unutra s Cadillacom. «Da?», zapita Chetti Singh golemog Angonija. «Bio je», odvrati Chawe. «Upravo kako ste vi rekli. Prošao je ulicom u četiri i deset. Bio je s džipom. Prošao je sasvim polako i zavirio je i u skladište.» Chetti Singh nabora čelo, razdražen. «Taj tip postaje golemi problem. Nema veze», reče naglas. Chawe ga pogleda u nedoumici: njegov engleski bio je krajnje jednostavan. «Dodi sa mnom», zapovjedi Chetti Singh. Chawe sjedne na stražnje sjedalo Cadillaca. Nikada ne bi sjeo pored gospodara. Chetti Singh polako se vozio prema skladištu. Golema vrata bila su zaključana noću. Nije bilo alarma: niti je ograda bila osvjetljena reflektorima. Prije dvije ili tri godine dogodio mu se niz krađa. Alarm i reflektori nisu poslužili ničemu. Iz očajja se posavjetovao s najpoznatijim sangomom u zemlji. Stari vrač živio je u izolaciji na planini obavijenoj maglom, okružen samo svojim sljedbenicima. Uz nagradu doličnu njegove slave, vrač se spustio s planine zajedno sa svojom pratnjom i uz veliku ceremoniju stavio skladište pod zaštitu duhova i najjačih demona. Chetti Singh je pozvao sve neradnike grada da promatraju ritual, a oni su sa zanimanjem i strahom

promatrali dok je virač odrubljivao glavu crnom pijetlu pred svakim od pet ulaza skladišta raspršujući krv po vratima. Zatim, nakon čarolija, postavio je kostur babuinove glave u svaki kut posjeda. Gledatelji su ostali vrlo impresionirani i ubrzo su se proširile glasine da je Chetti Singh bio zaštićen magijom. Šest mjeseci nije bilo provala. Zatim je jedna banda smogla hrabrosti da izazove efikasnost čarolije i odnijela nekoliko televizora i četrdesetak radija i tranzistora. Chetti Singh je poslao po virača i prisjetio ga je da je njegova služba imala i garanciju. Cjenkali su se sve dok Chetti Singh nije pristao da kupi od njega po posebnoj cijeni glavnog sljedbenika: Nandi. Nakon dolaska Nandi dogodila se samo jedna provala. Kradljivac je umro drugi dan u bolnici u Lilongweu, s kosom odvojenom od glave i crijevima koja su mu virila kroz posjekotine na truhu. Nandi je definitivno riješio problem. Chetti Singh napravi krug i zaustavi automobil iza skladišta, pored barake od azbestnih ploča kao što je bilo i glavno zdanje. Bilo je to proširenje napravljeno kasnije i dodano na zid skladišta. Kad je izišao iz Cadillaca, raširi nosnice osjetivši miris divlje zvijeri koji je izlazio kroz jedan prozor barake, zaštićen teškim rešetkama. »o v Pogleda Chawea. «Zatvorena je?» «U malom kavezu, kao što ste vi zapovjedili, tnambo.» Usprkos toj potvrdi, Chetti Singh proškilji kroz mali otvor na vratima, a potom ih otvori. Ude. Jedina svjetlost ulazila je kroz prozor na stropu. Soba se nalazila u polumraku, a suprotnost je bila još naglašenija zbog sunca koje je sjalo vani na otvorenom. Miris postane jači. Iz polumraka odjednom začuje tako bijesno rezanje da se Chetti Singh povuče za korak. «Bože mili.» Nasmije se da bi sakrio nervozu. f «Danas smo zaista loše volje.» e Životinja se pokrene iza rešetaka kaveza, tamna i tiha. Oči su joj svijetlile. «Nandi.» Chetti Singh se osmjehne. «Slatka.» Nandi je bilo majčino ime kralja Chake. Chetti Singh pruži ruku prema prekidaču i fluorescentno svjetlo na stropu se upali i osvijetli baraku hladnom plavkastom svjetlošću. U kavezu, leopard ženka se povuče do zida na dnu. Sklupča se i zagleda u čovjeka očima punim mržnje, nakrivivši gornju usnicu u tiho rezanje i otvorivši usta. Bila je to golema životinja, dugačka više od dva metra od nosa do repa: jedna od životinja iz planinske šume Mlanje. Težila je oko šezdeset kilograma. Bila je divlje stvorenje, zarobljena kao odrasla od starog virača: nekoć je masakrirala koze i pse, strašila naselja na padinama planine. Nešto prije zarobljavanja osakatila je mladog pastira koji je pokušao obraniti svoju stoku. Leopardi šume bili su tamniji od onih u savani: sasvim crne pjege koje su krasile plašt bile su vrlo blizu jedne drugima, i stoga je sličila na panteru. Mahala je repom pokazivajući neraspoloženost. Gledala je u muškarca ne trepnuvši očima. Jačina njene mržnje bila je intenzivna koliko i smrad u baraci. «Ljuta si?», zapita Chetti Singh, a leopardica ponovno podvrne gornju usnu začuivši njegov glas. Dobro ga je poznavala. «Nisi dovoljno ljuta», odluči Chetti Singh i uze električni štapa s rešetke pored prekidača. Leopardica reagira odmah. Poznavala je udarac električnog štapa. Ponovno zareži i započne trčati gore dolje da bi izbjegla mučenje koje je dobro poznavala. Na najbližem kraju pored zida skladišta kavez s metalnim rešetkama se sužavao ostavivši prolaz jedva dovoljan leopardu, niska galerija koja se završavala čeličnim vratima. Električni štapa je bio pričvršćen za dugačku aluminijsku šipku. Chetti Singh ga provuče kroz rešetke i dodirne životinju. Pokret životinje postao je sve uzbunjeniji pokušavši izbjeći to mučenje. Chetti Singh, smijući se, gonio ju je oko kaveza, pokušavši je natjerati u suženje. Konačno leopardica krene prema rešetkama i pokuša šapama dohvatiti mučitelja, režeći od bijesa. Ali dužina šipke držala je Chettija Singha izvan njena domašaja. «Za ime Boga!», reče Sikh, i dodirne vrat leopardice električni štapa. Plavkasti bljesak zasvijetli, a zvijer se povuče i skoči u tunel na dnu kaveza. Chawe je bio spreman. Spusti metalnu rešetku. Nandi je bila 1 u klopci, s njuškom koja je dodirivala čelična vrata skladišta: mreža joj je onemogućavala da se povuče. Tunel je bio tako nizak da joj je gotovo dodirivao leđa i nije joj dozvoljavao da se podigne, a bio je i toliko uzak da nije mogla okrenuti glavu i zaštititi bokove. Bila je u klopci. Chetti Singh doda električni štapa Chaweu. Vrata se za stol pored vrata, odmota kabel maloga električnog stroja za zavarivanje i ušteka ga u utičnicu u zidu. Povuče za sobom kabel i vrata se prema

leopardici sklupčanoj u tunelu. Ugura ruku među rešetke i pomilova joj leđa. Plašt joj je bio gust i mekan, a zvijer nije mogla izbjeći taj dodir. Izgledalo je kao da se nadima od bijesa, zareži i pokuša okrenuti vrat da mu odgrize ruku, ali rešetke su joj to onemogućavale. Chetti Singh podigne zavarivalo i pljune na bakreni vršak da bi provjerio toplinu. Pljuvačka odmah ispari u dim. Uz zadovoljno mrmljanje, pruži ponovno ruku prema rešetkama, zgrabi leopardicu za rep i podigne ga otkrivši genitalije i crni krug. Leopardica puhne od bijesa i pandžama zagrebe po podu. Znala je što je čeka i pokuša se spustiti i zaštititi osjetljive dijelove tijela. • «Pomozi mi», uzvikne Chetti Singh i Chavve dohvati rep koji se uvijek poput zmije, držeći ga podignutog tako da je gospodar mogao upotrijebiti obje ruke. Chetti Singh prouči pažljivo osjetljivo meso zvijeri: bilo je prepuno ožiljaka, neki su bili svježiji i još uvijek crveni i sjajni. Izabere pažljivo novo mjesto gdje će opeci zvijer izbjegavajući tek ozdravljenu kožu. Leopardica osjeti vrelinu koja se približavala i zadrhti. «Mala točkica, ljepotice moja», uvjeri je Chetti Singh. «Tako ćeš biti ljutita, noćas, budeš li susrela doktora Armstronga.» Ako ih se ne muči, leopardi ne predstavljaju veliku opasnost za ljude. Ljudi nisu dio njihovih prirodnih plijenova, i instinktivno ih se boje te ih ni ne napadaju. Ali, kad su ranjeni, i pogotovo ako ih muče, jedne su od najokrutnijih afričkih zvijeri. Chetti Singh dodirne užarenim željezom mekani rub leopardove kože. Oslobodi se oblak dima i osjeti se smrad izgorjelih dlaka i kože. Zvijer rikne od boli i zagriže čelične rešetke kaveza. Chetti Singh prouči ranu. Naučio je zadavati bolnu opeklinu koja je zacjeljivala u roku od tjedan dana i nije ugrožavala pokrete zvijeri u napadu. «Dobro», reče čestitajući samom sebi. Željezo je jedva ušlo ispod kože. Radilo se o maloj površinskoj rani koja je razbjesnila zvijer. Chetti Singh spusti zavarivalo na stol i uze bocu dezinfekcijskog sredstva. Bio je to jod, tamnožute boje, kojim joj je čistio otvorenu ranu. Peckanje je samo još više pridonosilo porastu bijesa životinje. Bijesna, leopardica rikne, puhne i približi se još više rešetkama. Goleme oči bile su širom otvorene, a slina joj se cijedila s usana dok je režila. «Dosta. Otvori vrata», zapovjedi Chetti Singh. Angoni pusti rep zvijeri koja ga spusti među stražnje noge da bi se zaštitila. Chawe podigne čelična vrata. Posljednjim rezanjem leopardica skoči kroz prolaz i nestane. Na početku je bilo teško natjerati zvijer da ostavi skladište svakog jutra u zoru, ali uporabom električnog štapa i mamcem kozjeg mesa navikla se da se vraća u kavez. Bila je to jedina dresura koju je dobila. Noću je kružila skladištem, mučena bijesom. U zoru se vraćala u baraku sklupčavši se u mraku i prigušeno režeći te ližući rane, čekajući do prve prilike da se osveti zbog mučenja. Chawe zatvori vrata i krene za gospodarom na posljednjem bljesku sumraka. Chetti Singh si obriše znoj sa čela bijelim rupčićem. Bilo je jako toplo u smrdljivoj baraci. «Ostat ćeš stražariti na glavnim vratima», zapovjedi. «Nemoj kružiti zemljištem i ne pokušavaj onemogućiti bijelcu da uđe u skladište. Ude li, Nandi će se pobrinuti da te upozori.» Osmjehnu se obojica na tu pomisao. Prisjete se posljednjeg uljeza i kako je bio iznakažen kad su ga odveli na prvu pomoć. «Kad budeš čuo da Nandi radi svoj posao, pozovi me sa vrata. Telefon je blizu mog kreveta. Nemoj ulaziti u skladište sve do mog dolaska. Trebat će mi petnaestak, dvadeset minuta do skladišta. U međuvremenu će nam možda Nandi uštedjeti puno posla.» Supruga mu je za večeru pripremila odličan curry. Nije pitala gdje je bio. Bila je dobra žena. Nakon večere Chetti Singh je radio dva sata, usklađujući račune. Imao je jako zamršen sistem vođenja knjiga. Držao je dva cijela niza knjiga, jedne za poreznu upravu koje su pokazivale namještenu dobit, a jedne prave, i sasvim točne. Na osnovi tih Chetti Singh je izračunavao desetinu koju je plaćao hramu. Varati poreznu upravu bilo je dozvoljeno, ali za oprezna čovjeka nije se smjelo šaliti s bogovima. Prije nego što je otišao u krevet, otvori sef u zidu u unutrašnjosti ormara i izvuče van dvocijevku kalibra 12 i paket metaka SSG. Imao je dozvolu za držanje oružja od policije za dvocijevku jer je, koliko je to bilo moguće i koliko mu je odgovaralo, Chetti Singh bio čovjek koji je poštivao zakone. Supruga ga pogleda u čudu, ali nije komentirala. Chetti Singh joj pak nije ništa objašnjavao. Nasloni oružje pored vrata, ugasi svjetla i ispod pokrivača vodio je ljubav s njom

uobičajenom brzinom. Deset minuta kasnije zvučno je hrkao. Telefon pored kreveta zazvoni u dva sata i sedam minuta. Chetti Singh se probudi na prvu zvonjavu i odmah približi slušalicu uhu. «U skladištu Nandi pjeva lijepu pjesmu», reče Chawe. «Odmah dolazim», odvrati Chetti Singh i ustane. Nije bilo svjetiljaka. «To olakšava zadatak», promrmlja Daniel dok je parkirao Land Cruiser na jednom od susjednih zemljišta oko tristo metara od ograde glavnog skladišta Chettija Singha. Prešao je posljednji kilometar brzinom ljudskog koraka i ugašenih svjetala. Sad ugasi i motor i iziđe u mrak. Zaustavi se i osluhne desetak minuta, a potom provjeri sat. Bilo je prošlo jedan sat. Na sebi je imao plave hlače i kožnu crnu jaknu. Spusti na lice tamnu vunenu kapu i oko struka priveže malu najlonsku torbu koja je sadržavala neke korisne predmete. Na krovu Land Cruisera bile su pričvršćene dvoje lagane ljestve od aluminijske koje su se mogle produžiti i koje je Daniel upotrebljavao na tlu kad je vozilom nailazio na dijelove mekanog pijeska ili dubokog blata. Bile su lakše od tri kilograma svake. Obje odnese ispod miške kad krene kroz travu u pravcu skladišta držeći se podalje od ceste, među korovom. Zemljište je korišteno kao odlagalište otpada. Bilo je hrpa otpada. Ostatak boce ili željeza mogao mu je razrezati cipele i gumu, ali Daniel se kretao oprezno dalje. Na petnaest metara od ograde spusti ljestve i sklupča se iza ostataka zadržalog automobila. Prouči skladište. Nije bilo svjetala upaljenih u skladištu, niti reflektora koji bi osvjetljavali ogradu. To je bilo čudno. «Previše lijepo? Previše lagano?», kaže samome sebi dok se približavao. Jedina svjetlost koja je bila upaljena bila je na glavnom ulazu pored stražara, dovoljna da se prouči oграда. Odmah opazi da nije bila pod strujom, a niti je bilo mehanizama za alarmni uređaj. Kriomice se približi stupu u kutu. Ako je postojao alarmni uređaj na ultraljubičaste zrake, tamo je moralo biti oko. Nešto bijelo isticalo se na stupu, no kad ga promotri поближе, opazi da je to bio babuinov kostur glave i namršti se. Osjetivši nelagodu ode do ljestava pored zadržalog automobila. Vratu se do ugla ograde i čučne, čekajući da stražar napravi krug oko skladišta. Nakon pola sata uvjeri se da ogradu nitko ne čuva. Približi se. Maksimalno produlji ljestve, a potom se spremi da začuje urlik alarmnog uređaja. Odahne od olakšanja kad alarm nije zasvirao. Uze druge ljestve i uspne se do vrha ograde. Zadrži se u ravnoteži na posljednjoj ljestvici nagnuvši se prema natrag da ne ostane zarobljen bodljikavom žicom i spusti druge ljestve u unutrašnjost. Namjera je bila da ih spusti sasvim polako, ali kliznu mu među prstima. Iako su pale na travu i to priguši udarac, zvuk je izgledao tako snažan poput pucnja magnuma 357. Zaljulja se na vrhu ljestava, napetih živaca. Očekivao je krik ili pucanj. No, nije se dogodilo ništa i nakon minute ponovno počne disati. Potraži ispod majice i izvuče smotuljak koji je upotrebljavao kao jastuk kad je spavao na otvorenom. Njegova debljina od dva i pol centimetara bila je dovoljna da neutralizira sloj bodljikave žice. Pažljivo ga položi na vrh ograde. Rukama zaštićenim rukavicama čvrsto se uhvati među bodljike i skoči s visine od tri metara na travu s druge strane, načulivši uši. Promotri u mrak. Ništa. Podigne druge ljestve da se pripremi za bijeg. Aluminij se sjajio poput svjetiljke, kao da je htio privući stražarevu pažnju. «Ne mogu ništa učiniti», reče si Daniel, i krene prema bočnome zidu skladišta. Zahvaljivao je nebu, jer nije bilo svjetla. Stigne do ugla. Oстане šćućuren nekoliko minuta. U daljini je jedan pas lajao, a lokomotiva ulazila u željezničku postaju; ništa više. Pogleda iza ugla, a potom krene dalje slijedeći bočni zid skladišta. Nije bilo otvora, osim niza otvora ispod krova, otprilike devet metara više. Opazi pred sobom malu baraku. Bila je povezana sa stražnjim zidom skladišta, a krov je bio puno niži. Kad se približi, osjeti blagi, ali gnušavi miris, poput mirisa neobrađene kože. Miris postane snažniji kad se približio baraci, ali Daniel nije mario. Proučavao je malo zdanje. Opazi u uglu hvatište i provjeri može li podnijeti njegovu težinu. Nekoliko sekunda kasnije ležao je na krovu barake i promatrao red otvora na visini od tri metara iznad njega. Dva prozora su bila otvorena. Izvuče iz torbe konop i sasvim tiho napravi čvor na jednome kraju. Zatim, držeći se u ravnoteži na krovu barake, baci konop jednim jedinim pokretom prema krovu skladišta. Konop udari prag između dva prozora i padne mu na ramena. Ponovno pokuša, no, s istim rezultatom. Daniel svom snagom baci

konop koji se tri puta omota oko praga. Pokuša povući: konop je držao. Započne se penjati uz azbestni zid pridržavajući se gumenim potplatima za zid. Uspinjao se spretnošću majmuna. Gotovo je stigao do prozora kad osjeti da je kraj konopa popuštao. Uz trzaj padne natrag tridesetak centimetara: zatim ga konop ponovno zadrži. Daniel se zaljulja prema naprijed i dohvati rukom prag otvorenog prozora. Visio je na devet metara od zemlje, dok mu je čelični prag ranjavao prste, režući ga kroz rukavice. Uz novi napor podigne desnu ruku i uhvati se i njome. S obje ruke uspije se uspeti dovoljno spretno i popne se na prag. Trebalo mu je nekoliko sekunda da ponovno dođe do daha i osluhne ima li zvukova u skladištu. Zatim otvori torbu i izvuče bateriju. Prije nego što je krenuo iz hotela, postavio je na leću filter od crvene plastike. Usmjeri snop svjetlosti prema dolje: bio je prigušene boje rubina i teško da bi privukao pažnju nekoga izvan skladišta. Ispod njega pod je bio prepun tornjeva i zidova ambalaže raznih oblika i veličina. «O, ne!», zastenje Daniel. Nije očekivao takvo izobilje. Trebat će mu tjedan dana da ih sve pregleda, a u sklopu skladišta bilo je još četiri prostorije poput ove. Daniel premjesti snop svjetlosti na zid. Zidovi su bili fiksirani u željeznu konstrukciju u obliku slova T. Stvarali su neku vrstu ljestava koje će mu pomoći da se s lakoćom spusti do poda, devet metara niže. Spusti se i ugasi bateriju. Spretno promijeni položaj. Ako se stražar približavao, htio ga je zbuniti. Sklupča se među dvije kutije i osluhne u tišini. Htio se ponovno pokrenuti kad se zaustavio. Osjeti nešto, lagani zvuk i jedva čujan: osjećao ga je živcima više nego što ga je čuo. Zatim prestane, kao da nikada nije postojao. Daniel sačeka izbrojavši stotinu otkucaja srca, ali zvuk se ne ponovi. Upali bateriju, a svjetlost umiri njegovu nelagodu. Krene brzim korakom između hrpe robe. Vidio je kamion na dnu skladišta. «Tu moram započeti s traženjem», reče samome sebi i ponjuši zrak tražeći miris suhe ribe. Naglo se zaustavi i ugasi bateriju. Još je jednom osjetio nešto, ali ne tako jasno da bi shvatio o čemu se radi: nekakav zvuk, možda. Ili možda samo predosjećaj da je postojalo nešto blizu njega u mraku. Zadrži dah: osjeti pokret, ili je to možda bila samo njegova mašta. Nije mogao biti siguran, ali činilo mu se da čuje blagi šum koraka ili lagano disanje. Daniel sačeka. Ne. Bili su to samo njegovi živci. Nastavi se kretati po mračnom skladištu. Zdanje nije imalo unutrašnje zidove, samo željezne pilastre koji su pridržavali krov i dijelili prostor. Ponovno se zaustavi i pomiriše zrak. Evo ga, konačno, miris suhe ribe. Započne se ponovno kretati brže dok je smrad postajao sve snažniji. Nalazila se na hrpi na dnu skladišta: hrpa vreća koje su sezale gotovo do krova. Miris je bio snažan. Na vrećama je pisalo: «Suha riba proizvedeno u Malaviju», s grbom, stiliziranim suncem iznad kojeg je bio naslikan pijetao. Daniel započne tražiti nešto po torbi i uze odvijač od trideset centimetara. Čučne ispred vreća i započne vrškom bušiti rupu u platnu, tražeći tvrdi predmet ispod slojeva ribe. Radio je brzo: pet ili šest puta zario je odvijač u svaku vreću sve do vreća iznad njegove glave. Zaustavi se i razmisli. Pomislio je da je bjelokost sakrivena u vrećama ribe, ali sada je shvaćao da je ta njegova pretpostavka bila kriva. Ako je Ning Cheng Gong zaista prekrao bjelokost iz kamionahladnjača u kamion Chettija Singha, nije bilo vremena zatvoriti kljove u vreće za samo nekoliko sati prije nego što je Daniel susreo Sikha na cesti za Chirundu. Najvjerojatnije su bjelokost smjestili iza vreća i prekrili je njima. ;" Daniel zapucketa jezikom, razdražen vlastitom naglošću. Naravno da su vreće s ribom bile previše male da sadrže veće kljove: a osim toga nisu odgovarale za šverc bjelokosti izvan Afrike do odredišta, ma gdje god se nalazilo. Teške kljove ljuljale bi se amotamo u ribi i isparale vreće od jute. «Prokleta budalo.» Daniel zavrti glavom. «Imao sam samo to na umu.» Ogleda se oko sebe pomagavši si crvenim svjetlom baterije, i njegovi živci trepnu. Činilo mu se da je vidio nešto veliko i tamno kako se pomiče u sjeni, bljesak dva životinjska oka: ali kad je usmjerio snop svjetlosti prema tome mjestu i promotrio pažljivo, shvati da je to ponovno bila njegova mašta. «Starim», reče samome sebi. Klizne s piramide vreća i krene kroz hrpe robe. Pregleda naljepnice na ambalaži. Hladnjaci Defy, Kompot od bresaka Koo, Sapun Svnlight. Svaka naljepnica ukazivala je da je Chetti Singh kompanija primatelj pošiljke. Radilo se sve o robi koja je ušla

u skladište, a on je trebao tražiti robu koja odlazi. Nešto naprijed opazi obris dizalice na rampi pored glavnih vrata. Kad se približi, primijeti da se na njoj nalazio golemi drveni sanduk, a iza njega hrpa identičnih sanduka koji su gotovo onemogućavali podizanje rampe. Bili su spremni da ih natovare u prazni vagon. Bila je to roba koja je odlazila. Daniel se gotovo trčecim korakom približi i opazi da se radilo o tradicionalnim drvenim sanducima za prijevoz čaja, čvrstih i solidnih, zatvorenih čeličnom savitljivom žicom. Osjeti uzbuđenje kada pročita adresu na ambalaži: Lucky Dragon Investments 155 ChungChingSt. Taipei, Tajvan. «Pasji sine!» Daniel se osmjehne, zadovoljan. «Veza s Kinezom. Lucky Dragon! Da, prava sreća za nekoga!» Približi se dizalici i pruži ruku prema komandama. Pritisne prekidač i upali električni motor: Sanduk se gotovo bez imalo buke podigne. Daniel ga zaustavi kad dostigne visinu njegove glave te stane ispod njega u zraku. Nije htio ostaviti tragove svoje prisutnosti otvorivši poklopac ili bočne strane. Baci se na posao među ispruženim rukama dizalice i zarije odvijlač u dno ambalaže. Drvo zaškripi, a Daniel napravi okrugli otvor, dovoljno velik da ugura u nj ruku. Unutrašnjost je bila presvučena teškom žutom plastikom koju nije uspio probiti. Uze iz torbe nož i odreže komad. Osjeti miris karakterističan za osušeni čaj i započne rovati, prosuvši sićušne listiće po podu. Zatim sasvim zarije odvijlač, no ne dodirne skrivene predmete: osjeti drhtaj sumnje. Bilo je na stotine kutija s čajem sakupljenih u hrpe pored rampe. Svaka je mogla sadržavati bjelokost, kao što je bilo moguće da je nema ni u jednoj. Proširi otvor odvijlačem i zarije čelični vršak u masu čaja svom snagom sumnje i frustriranosti. Udari u nešto čvrsto tako snažno da ga zaboli ruka i jedva zadrži pobjednički krik. Proširi otvor sve dok u nj nije mogao ugurati obje ruke i izvuče nekoliko paketića čaja koji padnu na pod pored njegovih stopala. Konačno uspije dodirnuti tvrdi predmet zakopan usred čaja. Bio je okrugao i gladak. Sagne se ispod kutije i pogleda kroz otvor žmireći očima pod kišom suhих listića čaja. Na snopu svjetlosti baterije opazi prigušeni sjaj alabastera. Vrškom odvijlača napadne otkrivenu površinu predmeta sve dok se ne odvoji jedan iver. Dohvati ga. Bio je velik poput palca. «Nema sumnje», promrmlja dok je proučavao uzorak prepoznavši karakterističnu strukturu komadića bjelokosti. «Sada vas držim u šaci, kopilad jedna, ubojice.» Brzim potezom vrati razbijenu plastiku na mjesto da čaj prestane padati na pod. Zatim podigne pale listove i gurne ih u džep. Nije se radilo o preciznom čišćenju, ali se Daniel nadao da će radnici biti dovoljno rastreseni kad budu ponovno započeli raditi sutradan ujutro. Vrati se komandnoj ploči dizalice i ponovno spusti sanduk. Snopom svjetlosti baterije provjeri nije li ostavio druge znakove posjeta. i ovaj put jasno opazi stvora. Ispod rampe nalazila se velika tamna sjena koja ga je promatrala velikim zvjerskim očima sjajnim poput opala čak i na blagoj svjetlosti baterije. Kad se svjetlost usmjerila na životinju, ona nestane poput oblaka dima, gotovo natprirodnom brzinom. Daniel se instinktivno povuče prema dizalici, pokušavši istražiti mrak baterijom. Odjednom začuje zvuk koji mu je parao živce i koji je odjeknuo mračnom pećinom skladišta odbijajući se od krova. Poput pile koja se zabija u metal. Daniel odmah shvati o čemu se radilo. No, nije mogao vjerovati svojim ušima. «Leopard!», promrmlja. Shvati u kakvoj se opasnosti nalazio i krv mu se zaledi u žilama. Zvijer je imala sve prednosti. Noć je bila njen prirodni ambijent. Tama ju je činila spretnom i agresivnom. Skine crveni filter s baterije: snop bijele svjetlosti bljesne u skladištu. Daniel napravi krug po skladištu i ponovno opazi zvijer. Približavala se kružeći oko njega. Bio je to nadasve neprijateljski manevar. Zvijer kruži oko žrtve, a potom je napada i ubija. Kad ju svjetlost pogodi, leopardica ponovno nestane. Spretnim skokom nestane iza hrpa sanduka čaja i njena pjesma puna mržnje i bijesa ponovno odjekne u mraku. «Lovi me!» Kad je bio upravitelj parka Chiwewe, jednog od šumara napao je leopard. Daniel, koji je bio među prvima koji su stigli na mjesto događaja, prisjećao se užasnih rana koje je jadmiku zadala zvijer. Druga opasna afrička zvijer, lav, ne posjeduje instinktivnu spoznaju najefikasnijeg načina da napadne čovjeka. Napada, baca na tlo žrtvu, a potom je nastoji raskomadati, često grizući jedan jedini ud sve dok netko ne pohita u pomoć žrtvi. Leopard, pak, izgleda da

poznaje ljudsku anatomiju. Babuin je jedna od njegovih uobičajenih žrtava, i stoga zvijer zna da mora napasti glavu i crijeva, pogotovo osjetljive dijelove tijela. Njena je metoda uobičajena i sastoji se u napadu na žrtvu kojoj zarije prednje šape u ramena. Može raskomadati čovjeka s nekoliko udaraca. Istovremeno leopard zna zariti svoje zube u lice ili vrat žrtve i odgristi joj glavu. Često otvara i lubanju, kao što se to čini s jajetom i ostavlja otkriven mozak. Sve te misli prostruje Danielovim mozgom dok je leopard kružio oko njega i dok je njegova strašna rika odjekivala skladištem. Stisnut pored dizalice, Daniel zatvori patent na kožnoj jakni da bi si zaštitio vrat i premjesti najlonsku torbu na trbuh. Zatim premjesti odvijač u desnu ruku, a lijevom pomakne bateriju da bi mogao slijediti leopardove prijeteće pokrete. «Bože mili, golem je», pomisli kad ga opazi, fc Na svjetlosti baterije izgledao je sasvim crn. Predaja kaže da su crne zvijeri najopasnije. Bilo je nemoguće neprekidno držati snop svjetlosti uperen u njega. Daniel shvati da neće uspjeti vratiti se do ulaza. Bio je predaleko. Leopard će ga napasti prije nego što bude stigao na pola puta. Na trenutak skrene bateriju u potrazi za drugim načinom za bijeg. Vreće s ribom. Opazi piramidu na obližnjem zidu. Sezala je do prozora, devet metara iznad poda. «Kad bih bar uspio dosegnuti prozore«, promrmlja. Morao je, kad se jednom bude našao vani, napraviti veliki skok, ali imao je konop i mogao se spustiti barem jedan dio. »Požuri se«, reče samome sebi. «Ne preostaje ti mnogo vremena. Napast će te svakog trena.» Skupi svu svoju hrabrost da ostavi zaklon dizalice. Osjećao je olakšanje na pomisao da se nalazi iza njega, ali na otvorenom će biti ranjiv u odnosu na brzinu i snagu zvijeri. U trenutku u kojem je napustio zaklon, leopard ponovno rikne, još bjesnije. «Odlazi!», uzvikne Daniel nadajući se da će ga zbuniti jačinom svog glasa. Zvijer se sklupča i nestane iza hrpe sanduka. i Daniel napravi grešku. Bila je to glupa greška, neoprostiva. Znao je bolje od ikoga da se ne smije bježati pred divljom životinjom. I pogotovo joj se nikada ne smiju okrenuti leđa. Imaju instinkt progonitelja. Ako opaze da netko bježi, moraju bezuvjetno krenuti za njim, kao što mačka ne može odoljeti mišjem bijegu. Daniel je mislio da će uspjeti stići do hrpe vreća sa suhom ribom. Okrene se i potrči, a leopard skoči tiho za njim, iz tame. Nije ga čuo, skoči na njegova leđa svom težinom. Daniel padne prema naprijed. Osjeti kako mu zabija pandže i na trenutak pomisli da su mu ostale zarivene u meso. Umjesto da ga baci na beton, leopard ga baci na hrpu vreća koje su ublažile pad. No, udarac mu naglo isprazni pluća, a imao je osjećaj da su mu sva rebra polomljena. Leopard mu je još uvijek bio na leđima, ali u trenutku kad je padao, Daniel shvati da su mu pandže zarivene u kožnu jaknu i u debelu vunenu majicu. Na neki način uspije se zaustaviti na hrpi vreća. Osjeti da se leopard ponovno podizao i spremao na ponovni napad na bedra i gležnjeve. Bio bi mu rasparao meso do kostiju, prekinuvši vene i arterije, i uzrokujući mu rane od kojih bi zasigurno umro okrvavljen u nekoliko minuta. Daniel se rukama odmakne od vreća što je dalje mogao i baci se natraške, sklupčavši se tako da su mu koljena dodirivala bradu. Leopardove pandže pritiskivale su najlonsku torbu, ali Danielove su noge bile na sigurnom. Čovjek i zvijer padnu zajedno na beton. Daniel je bio visok i snažan, a leopard se nalazio ispod njega. Za vrijeme pada, Daniel osjeti da je iz leopardovih pluća izišao zračni fijuk, i da je konačno ispustio njegovu kožnu jaknu. Okrene se držeći jednu ruku iznad ramena, dok je drugom i dalje čvrsto stiskao odvijač. Kad je pao na koljena, dohvati leoparda za vrat i svom snagom užasa odbaci ga sa sebe prema hrpi sanduka. Prvi nasrtaj leoparda odbacio je bateriju koja se otkotrljala po podu i zaustavila se u podnožju sanduka. Snop svjetlosti koji je bio usmjeren prema stropu reflektirao se na krovu i ta je svjetlost dala Danielu dovoljno vremena da preduhitri napad zvijeri. Imala je sasvim otvorene čeljusti i prednje šape bile su usmjerene prema ramenima. Kad se sručila na njega, prsa u prsa, podigla je stražnje šape u instinktivni pokret kojim je namjeravala rasparati trbuh žrtvi, a glavu je okrenula tako da rastrgne lice i vrat. Bio je to klasični napad leoparda, i Daniel još čvršće stisne odvijač i zarije ga u otvorene ralje zvijeri. Jedan od očnjaka se slomi na visini zubnog mesa zagrizavši čelik. Daniel se tada okrene na leđa držeći leoparda odvijačem daleko od lica.

Zvijer ponovno zareži. Topla pljuvačka padne mu poput kiše na lice, smrad truleži i smrti ispuni mu nosnice. Osjetio je prednju šapu zvijeri kako se podiže iznad njegova ramena prema glavi, u namjeri da mu je rastrga. Istovremeno leopard savije stražnje šape nastojeći mu raskomadati trbuh. No, Danielova se glava nalazila zarivena u jednoj od vreća s ribom i pandže zvijeri zariju se u jutu, na nekoliko centimetara od njegova uha. Zatim zvijer pronade ravnotežu na objema stražnjim šapama, ali umjesto da mu rastrga trbuh, pandže se zariju u najlonski pojas torbe. i i ?, Na trenutak napad prestane. Leopard rastrga torbu, a potom je izgledalo da je shvatio da je počinio grešku, i ljutito i zvučno rastrga najlon. Zvijer povuče glavu prema natrag da bi izbjegla čelični vršak kojim je Daniel i dalje pokušavao raniti joj gubicu. Daniel brzinom bljeska povuče odvijlač i nacilja prema leopardovu oku. Nije precizno ciljao. Vršak odvijlača zarije se u nosnicu, umjesto u nosni kanal da bi stigao do mozga, lagano skrene i poput dugačkog dodatka jagodici zarije se ispod kože zvijeri. Vršak iziđe ispod oka, a leopard rikne od boli. Na trenutak prestane napadati. Daniel se otkotrlja i oslobodi se zvijeri. Izgledalo je pravo čudo što ga zvijer do sada nije uspjela raniti, ali kad ga je Daniel odbacio sa sebe, leopard instinktivno zadrži šapu na žrtvi. Zarije pandže u ruku, sve do mišića podlaktice. Bilo je bolno poput uboda mača, a patnja natjera Daniela da smogne i posljednju, očajničku energiju. Nogama udari zvijer u tijelo dok je pokušavala ponovno napasti. Udarac odbaci zvijer prema natrag. Iza Danielovih leđa, među vrećama, bio je prostor dovoljno širok da on uspije proći. Ne okrenuvši se, baci se u otvor. Sada su mu leđa i bokovi bili na sigurnom, leopard ga je mogao napasti samo sprijeda. I zaista, zvijer približi glavu, režeći i razjapivši širom ralje u uskom prostoru, pokušavši ga dohvatiti. Daniel je pokušao raniti u oko odvijlačem, no ponovno promaši. Ipak, čelični vršak ispara roza jezik, i zvijer se povuče, pušući od boli. «Odlazi! Odlazi!», vikao je Daniel, više da bi ohrabrio sebe, nego što se zaista nadao da će udaljiti pobješnjelu zvijer. Povučte noge i još se više uvuče među vreće s ribom. Leopard je hodao goredolje pred otvorom, uz svaki prolaz zamračivši prigušenu svjetlost baterije. Nakon nekog vremena se zaustavi i obriše ranjeni nos šapom, poput mačke, i polži okrvavljeno krzno. Zatim skoči zatvorivši ulaz, pruživši prednju šapu nastojeći dohvatiti Daniela koji ponovno napadne zvijer odvijlačem. Začuje da je ulazio u šapu. Leopard puhne, bijesan, i povuče se. Započne kružiti naprijednatrag, zaustavivši se s vremena na vrijeme nekoliko minuta, i ispuštajući strašnu riku. » Daniel je osjećao da mu se krv slijeva s ruke ispod rukava i da mu kaplje među prstima. Držao je odvijlač među koljenima, spreman da ponovno napadne. Zatim, jednom jedinom rukom veže rubac oko rane da bi zaustavio krvarenje. Čvrsto zaveže pomažući se zubima. Rana je izgledala površinska. Kožni rukav spasio mu je ruku od velike i teške rane, ali već je osjećao da mu ruka pulsira. Daniel je znao koliko je mogla biti opasna i najmanja ogrebotina zadana zubima ili pandžama zvijeri, ako se ne liječi. Ali to je bila samo jedna od njegovih mnogobrojnih briga. Leopard ga je držao u klopci, a ubrzo će se početi daniti. Bilo je čudno da životinjsko rezanje još uvijek nije privuklo pažnju. Mislio je da će se kad tad pojaviti stražar. Upravo se u tom trenutku skladište ispuni svjetlošću. Bila je tako živa da se leopard sklupčao i trepnuo kopcima, zbunjen. Daniel začuje teška vrata koja su se otvarala električnim motorom, i odmah zatim zvuk automobila koji je ulazio. Leopard zareži i povuče se prema dnu skladišta. Držao je pognutu glavu i gledao iza sebe. Zatim netko uzvikne: «Hej, Nandi! Vрати se u kavez! U kavez!» Daniel prepozna glas Chettija Singha. Leopard potrči i nestane iz Danielova vidokruga. Chetti Singh ponovno progovori. «Zatvori odmah kavez!» Zatim začuje zvuk zatvaranja vrata. «Pogledaj bijelca. Pazi, možda je još uvijek živ.» Daniel se povuče što je više mogao u uski otvor među vrećama. Nije se mogao nadati da ga neće otkriti, a odvijlač i nije bio neko oružje. «Tamo je baterija, još je upaljena.» «Dolje, pored vreća s ribom. Izgleda da je to krv.» Zvuk koraka stražara koji se približavao. «Nandi je obavila svoj posao.» «Daj mi bateriju.» Glasovi su se približavali. Odjednom Daniel opazi noge. Čovjek se zaustavi i usmjeri snop svjetlosti baterije u mračan otvor gdje se sklupčao. «Sto mu gromova!», reče isti glas na engleskom.

«Evo ga! I još je uvijek u izvrsnoj formi. Kako ste, doktore Armstrong? Sretan sam što vas mogu službeno upoznati.» Daniel se zagleda u zasljepljujuću svjetlost baterije i Chetti Singh nastavi šaljivo: «Valjda vam to oružje neće trebati, nije važno. Budite tako dobri i predajte mi ga.» Daniel se ne pokrene, i Chetti Singh se nasmije. «Ovo je predivna dvocijevka engleske proizvodnje, dragi gospodine, proizvedena od gospodina Purdevja osobno. Nabijena je metcima za lov na bivole. Policija u našoj državi uvažava osobnu obranu. Molim vas, stoga, suradnju.» Rezniran, Daniel ispusti odvijlač koji se otkotrlja do stopala Chettija Singha i kojeg ovaj odgurne jednim šutom. «Sada možete izići iz brloga, doktore.» Daniel iziđe držeći čvrsto ranjenu ruku na prsima, i podigne se. Chetti Singh uperi u njega dvocijevku i obrati se stražaru u odori: «Chawe, pregledaj sanduke da vidimo je li doktor otvorio koji.» Daniel prepozna stražara crnca iz trgovine, snažnog i opasnog diva. «Draži mi je leopard kao protivnik», pomisli Daniel dok je ispod oka promatrao crnca koji je odlazio prema dizalici. Prije nego što je stigao do njega, Chawe usklikne i nagne se da bi podigao nekoliko listića čaja koje je Daniel zaboravio i krene za trgovima do sanduka koji je Daniel otvorio. «Podigni je, Chawe!», zapovjedi Chetti Singh. Chawe odmah posluša i podigne sanduk. Kiša crnih listića čaja sruči se na pod. Chawe siđe s dizalice i uvuče ruku u otvor koji je Daniel proširio odvijlačem. «Vi ste jako lukavi.» Chetti Singh zavrti glavom i pogleda Daniela s ironičnim divljenjem. «Pravi Sherlock Holmes, nema dvojbe. Ali ponekad i pametnjaković može biti previše lukav, dragi moj gospodine.» Daniel pogleda Sikha u oči ne davši se prevariti tim šaljivim riječima. Bile su to nemilosrdne oči. Chetti Singh nije bio lakrdijaš. «Chawe, gdje je bijelčev džip?», zapita ne pomaknuvši dvocijevku. »Približio se ugašenih svjetala, ali čuo sam ga, došao je s južne strane. Mislim da se zaustavio na neobrađenom posjedu.» Govorio je jezikom angoni, misleći da ga Daniel ne razumije, ali poznavanje jezika Zulua i Adebelea omogućavalo mu je da shvati smisao njihova razgovora. «Idi po džip», zapovjedi Chetti Singh. Chawe se udalji i Daniel i Sikh ostanu sami, u tišini. Daniel je pokušavao pronaći koji znak slabosti ili neodlučnosti, ali Sikh je bio miran i čvrsto je držao dvocijevku. «Moja je ruka teško ranjena», reče konačno Daniel. «Moja najiskrenija sućut, dragi doktore.» «Postoji opasnost od infekcije.» «Ne.» Chetti Singh se osmjehne. «Bit ćete mrtvi prije nego što se infekcija uopće pojavi.» «Namjeravate li me ubiti?» «Evo jednoga dobrog pitanja, doktore. Pružate li mi možda alternativu? Otkrili ste moju malu tajnu. Kao što sam često već istaknuo: previše znanja je smrtonosna bolest. Ah!» «Kad već moram umrijeti, zašto ne biste utražili moju radoznalost i rekli mi sve o Chiweweu? Tko je došao na zamisao da ga opljačkate, vi ili Ning Cheng Gong?» «Jo, dragi gospodine, ne znam ništa o Chiweweu i o toj osobi koju ste upravo spomenuli. A ne želim čavrljati.» «Ništa nećete izgubiti ako mi o tome nešto kažete. Tko je vlasnik kompanije Lucky Dragon?» «Bojim se, doktore, da ćete odnijeti u grob vašu radoznalost.» Začuvši zvuk Land Cruisera koji se približavao, Chetti Singh se trgne: «Chawe je bio zaista brz. Mora da si niste dali previše truda da sakrijete džip. Idemo na glavni ulaz da bismo ga dočekali. Doktore, vi ćete prvi, i ne zaboravite na izvrsno oružje gospodina Purdevja koje je na samo trideset centimetara od vas.» Daniel je i dalje stiskao ranjenu ruku i koračao prema vratima skladišta. Kad su izišli iz dijela u kojemu su se nalazile hrpe sanduka, opazi zeleni Cadillac pored kolosijeka. «Vjerojatno je Chetti Singh ostao na sigurnom u automobilu dok je leopard ušao u kavez. Daniel se prisjeti barake iza skladišta i životinjski miris koji je nanjušio pri dolasku. Sada je znao gdje se nalazio leopard i kako su ga držali pod kontrolom. No, bilo je očito da Chetti Singh i njegov pomoćnik nisu vjerovali zvijeri. Naprotiv: bili su krajnje uznemireni kad je životinja bila slobodna. Kad su stigli do glavnog ulaza, Chetti Singh da znak Danielu da se zaustavi. Vrata se započnu pomicati otkrivši Toyotu pred ulazom s upaljenim svjetlima. Chawe je bio pored vozila. «Sve je spremno», reče Chettiju Singhu. «Znaš što ti je činiti», odvrati Sikh. «Ne želim da se ptičica ponovno vrati i sjedne na moj krov. Nemoj ostaviti tragove. Treba izgledati kao nesreća, jednostavna nesreća na cesti u planinama. Jesi li me razumio?» Ponovno su

razgovarali jezikom angoni sigurni da ih Daniel ne razumije. «Bit će nesreća», obeća Chawe. «A možda i mali požar.» Chetti Singh se ponovno obrati Danielu: «Sada, dragi moj gospodine, budite tako dobri i sjednite za volan vašeg automobila. Chawe će vam reći kamo ćete otići. Molim vas da ga krotko poslušate. Jako dobro puca dvocijevkom.» Daniel sjedne u Land Cruiser i na zapovijed Chettija Singha Chawe sjedne iza njega. Zatim mu Sikh preda dvocijevku, iskusnim i brzim pokretom. Prije nego što je Daniel mogao iskoristiti trenutak, cijevi su već pritiskivale njegovu glavu. Chetti Singh se približi otvorenom prozoru. «Chawe užasno govori engleski, no nije bitno», reče mladenačkim tonom. Zatim reče: «Wena kuluma fanikalo. tako govori.» «Da», odvrati Daniel istim jezikom. «Dobro, tako vi i Chawe nećete imati problema u sporazumijevanju. Učinite što od vas traži, doktore. Na ovoj udaljenosti dvocijevka bi sramotno pokvarila vašu frizuru.» Chetti Singh se odmakne i na Chaweovu zapovijed Daniel krene prošavši kroz vrata i skrenuvši prema cesti. U retrovizoru opazi Chettija Singha kako se vraća svome Cadillacu i kako otvara vrata. Zatim se kut promijeni, i nije više mogao vidjeti unutrašnjosti skladišta. Sa stražnjeg sjedala Chawe je izdavao zapovijedi, naglašavajući ih udarcima dvocijevkom po Danielovom vratu. Prolazili su tihim i gustim cestama usnuloga glavnoga grada krećući se prema istoku, prema jezeru i planinama. Kad su se našli okruženi poljima, Chawe zapovjedi da ubrza. Cesta je bila u dobrom stanju, a Land Cruiser je bio brz. Danielova ranjena ruka bila je tvrda i boljela ga je. Držao ju je na koljenima, vozio je jednom rukom i pokušavao ne mariti za bol. Nakon manje od pola sata cesta se započne uspinjati u nizu zavoja. Šuma je postajala sve gušća i mračnija s obje strane ceste. Land Cruiser uspori. Zora je postajala sve bliža. S druge strane svjetla Daniel je opažao obrise stabala kako izviruju iz mraka. Nešto kasnije opazi vrhove u pozadini neba. Okrene ruku i pogleda na sat. Rukav je bio tvrd od osušene krvi, ali bilo je dovoljno svjetla da vidi kvadrant. Bilo je šest sati i sedam minuta. Imao je dovoljno vremena da razmisli o stanju i procijeni čovjeka koji je u njega držao uperenu dvocijevku. Bio je opasan protivnik, nedvojbeno spreman i ubiti bez skrupula i dvoumljenja, a rukovao je dvocijevkom obeshrabrujućom efikasnošću. S druge strane, radilo se o podosta velikom oružju za uporabu u Land Cruiseru. Daniel sagleda različite mogućnosti. Odmah odbaci mogućnost da napadne Chawe u automobilu. Samo bi mu pucao u glavu, prije nego što se uopće bude mogao okrenuti i napasti ga. Mogao je širom otvoriti vrata nogom i baciti se van, ali morao je u tu svrhu usporiti brzinu Land Cruisera na manje od pedeset kilometara na sat da se ne rani prilikom pada. Polako je započinjao podizati stopalo s gasa. Gotovo odmah Chawe osjeti promjenu u ritmu rada motora i snažno mu pritisne dvocijevku u glavu. «Brže!» Bilo je beskorisno. Daniel poslušao uz namršteni izraz lica. S druge strane, nije bilo vjerojatno da bi Chawe zapucao dok su jurili tom brzinom. Čekao je zapovijed da se zaustave ili da ostave cestu kad budu stigli do odredišta, ma gdje god da ono bilo. To bi bio dobar trenutak. Daniel odluči da će pričekati. f Cesta je odjednom postala puno strmija, a zavoji sve teži. Zora je bila siva. Nakon svakog zavoja, Daniel je opažao dolinu u podnožju, prekrivenu srebrenastim oblacima magle kroz koje se mogao vidjeti vodopad rijeke koja je pretjecala u dubokom grlu. Još jedan zavoj bio je pred njim i on se spremi za njega. Chawe zapovjedi: «Stoj! Stani na rub. Tamo.» Daniel zakoči i zaustavi automobil na rubu ceste. Nalazili su se na rubu ponora. Bilo je to sedamdeset, osamdeset metara do korita rijeke. Povuču ručnu kočnicu i osjeti da mu je srce snažno kucalo u grudima. Hoće li pucati sada, zapita se. Bilo bi to glupavo, ako je trebalo izgledati kao da se radi o nesreći. No, Angoni nije izgledao jako pametan. «Ugasi motor i daj mi ključeve», zapovjedi Chawe. Daniel mu ih pruži. «Stavi ruke na glavu», zapovjedi Chawe, i Daniel osjeti olakšanje. Ostajalo mu je još nekoliko sekunda. Poslušao i sačeka. Začuje vrata, ali pritisak cijevi na leđima se ne smanji. Osjeti dašak hladnog zraka kad je Chawe otvorio stražnja vrata. «Ne miči se», dovikne Danielu i pomakne se na sjedalu i dalje držeći dvocijevku uperenu kroz otvorena vrata. Sada je stajao pored džipa. «Otvori vrata, polako.» Dvocijevka je bila uperena u Danielovo lice. Otvori vrata. «Sada izlazi.»

Daniel poslušao. Chawe je dvocijevku uperenu u Daniela držao jednom rukom, dok je drugu pružio prema unutrašnjosti automobila. Daniel opazi da se na sjedalu nalazila poluga automobilske dizalice. Vjerojatno ju je pronašao tijekom putovanja ispod prednjeg sjedala. U tom trenutku shvati na koji ga se način htio osloboditi. Chawe će ga dvocijevkom natjerati do ruba pnora i udariti ga automobilskom dizalicom po šiji, što će ga baciti u ponor dubok sedamdeset metara u stjenovito grlo. Zatim će gurnuti u ponor i Land Cruiser s otvorenim vratima i vjerojatno nakon što bude zapalio krpom koju će ugurati u otvor rezervoara. Još jedan turist poginuo zbog nepažnje na dijelu ceste poznatom po svojoj opasnosti. Neće u tome biti ničega čudnog da bi pobudilo zanimanje policije ili da nesreću povezu s Chettijem Singhom i teretom bjelokosti sakrivene u Lilongweu na stotinu pedeset kilometara udaljenosti. I u tom trenutku Daniel osjeti da je povoljan trenutak stigao. Chawe je pružio ruku kroz otvorena vrata i bio je malo izvan ravnoteže. Iako je dvocijevku i dalje držao uperenu u njegov trbuh, znao je da, bude li brz, Chaweu će biti potrebno sekundu da nacilja. Baci se, ne prema dvocijevki, ili muškarcu, već prema vratima. Padne na njih svom svojom težinom i vrata se zatvore zajedno s Chaweovom rukom ukliještenom između čeličnog ruba i karoserije. Chawe krikne, ali taj zvuk prekrije pucanje kosti, suho poput komada tanke grane koja se lomi na koljenu. Golemi kažiprst klizne na otponac i ispali. Rafal promaši za trideset centimetara Danielovu glavu, ali mu detonacija razbaruši kosu i njega prođu trnci. Jačina hitca podigne cijevi puške uvis. Daniel spusti glavu i zaleti se prema rukohvatu dvocijevke uhvativši jednom rukom cijev koja je još uvijek bila užarena. Chawe je čvrsto stiskao oružje jednom jedinom rukom, oslabljen boli zbog smrskane kosti i ukliješten u vratima. Ispali drugi metak, ali se ovaj izgubi u nebu. Daniel je imao prednost što je pušku držao objema rukama te iskoristi priliku i otrgne je iz desne Chaweove ruke. Podigne dvocijevku, okrene je i udari rukohvatom Angonija u lice, po vilici. Chaweova čeljust se raspukne. Lice promijenjeni oblik i opusti se s jedne strane. Ošamućen, crnac padne prema natrag, dok ga je samo ruka zadržavala. Daniel povuče kvaku vrata i širom ih otvori, oslobodivši ga u trenutku kad je on to najmanje očekivao. Chawe se povuče teturajući, nesposoban da kontrolira noge, i zamahne rukama nekoliko puta da bi se održao u ravnoteži. Smrskana podlaktica visjela je nepokretno ispod rukava. Spotakne se o jedan od kamena na rubu ceste, kao da je pao preko konopa i nestane u provaliji. Daniel začuje njegov krik. Zvuk se brzo smanji padom i naglo se prekine na stijenama na dnu. Zatim je uslijedila beskonačna tišina. Daniel se nasloni na Land Cruiser držeći i dalje dvocijevku u rukama, i zadihano dišući nekoliko sekunda zbog velikog napora. Trebalo mu je nekoliko trenutaka da dođe k sebi, a potom se približi rubu provalije i nagne se. Chawe je ležao potrbuške na stijeni pored vodopada, raskrečenih nogu i ruku kao da je pribijen na križ. Na rubu ponora nije bilo nikakvog traga. Daniel razmisli. Treba li prijaviti napad? Reći policiji o slonovači? Ne, do vraga! Bijelac nije smio ubiti crnca u Africi, pa čak ni iz obrane, niti u gotovo civiliziranoj državi poput Malavija. Raskomadali bi ga. Donese odluku kad začuje brujanje teškog vozila kako se spušta u prvoj s planine. Spusti dvocijevku naslonivši je na Land Cruiser i prekrije je krpom, a potom se smjesti na rub ponora, otvori hlače i natjera se da urinira u prazno. Kamion se pojavi iza zavoja. Bio je nakrcan deblima. U kabini su se nalazila dva crnca, vozač i njegov pomoćnik. Daniel teatralno otrese posljednje kapi urina i zatvori patent na hlačama. Vozač se naceri i zatrese ruku u znak pozdrava. Daniel odgovori na pozdrav dok je golemo vozilo prolazilo pored njega. Čim je opazio da nestaje, potrči prema Land Cruiseru i uspne se planinom. Nakon manje od dvjesto metara opazi cestu koju drvosječe više nisu upotrebljavali. Krene njome vozeći se usred guste vegetacije, sve dok više nije bilo ceste. Ostavi Land Cruiser i vrati se natrag pješice, spreman da se sakrije ako bude čuo da netko dolazi. Kad je stigao na rub provalije, nagne se da se uvjeri da je Chaweovo tijelo i dalje na istom mjestu. Instinkt mu je govorio da ga ostavi na tom mjestu i da se udalji što je brže moguće: sumnjao je da su zatvori u državi Malavi jednaki kao i posvuda u Africi. Ruka ga je jako boljela. Osjećao je prve plamenove infekcije, ali nije htio

sada o tome razmišljati, sve dok ne obriše svaki dokaz koji gaje mogao teretiti. Kružio je oko provalije sve dok nije pronašao način da se spusti puteljkom, strmim i nesigurnim. Trebalo mu je dvadeset minuta da stigne do Chaweovog tijela. Nije bilo potrebno provjeravati da li mu je srce još uvijek kucalo. Bio je mrtav. Pregleda mu džepove. Pronađe iskaznicu koja je predstavljala jedini dokument za identifikaciju. Bilo je bolje osloboditi je se. Osim prljave maramice i nekoliko novčića, imao je samo četiri metka za dvocijevku i magnetni ključ skladišta, kojime je otvorio vrata dok se Daniel nalazio u skladištu. Mogao je biti koristan. s Siguran da je policiji zagorčio posao oko prepoznavanja lesa, ako bi ga ikada pronašli, Daniel otkotrlja Chawea do ruba rijeke, sa smrskanom rukom koja je neprekidno zapinjala o stijene i baci ga u brze vode. Opazi da je perjanica vode podigla les i otkotrljala ga sa sobom. Daniel se nadao da će se les zapetljati u dubine usjekline dovoljno dugo da ga krokodili raskomadaju i time dodatno otežaju složenu identifikaciju. Kad se ponovno uspeo na vrh ponora i stigao do Land Cruisera, imao je osjećaj da mu se ruka zapalila. Sjedne za volan, položi kutiju prve pomoći na suvozačevo sjedalo, skine rukav otvrdnut od krvi i napravi grimasu. Rana nije bila duboka, ali iz nje se cijedila žućkasta i vodenasta tekućina dok mu se meso nadulo. Prekrije ranu slojem masti za dezinfekciju i previje je. Zatim napuni injekciju antibiotikom i uštrca je u lijevi biceps. Trebalo mu je podosta vremena. Bilo je gotovo osam sati kad je ponovno pogledao na sat. Vratu se natrag puteljkom i ponovno se uputi cestom. Polako je vozio duž provalije. Tragovi guma i cipela jasno su se isticali na mekanom tlu. Pomisli da je bolje da ih izbriše, ali potom se sjeti kamiona i vozača koji ga je vidio da se zaustavio na tom dijelu ceste. «Ostao sam ovdje i previše dugo», odluči. «Želim li zaustaviti Chettija Singha, moram se vratiti u Lilongwe.» I krene dalje prema glavnome gradu. Kad se približio gradskoj zoni, promet je postao gušći. Daniel je vozio umjereno da ne privuče pažnju na sebe. Mnoga vozila koja je susretao bila su marke Land Rover ili Tovota, dakle, njegov džip nije se isticao. No, kajao se zbog impulsa oholosti koji ga je naveo da istakne svoj osobni znak. «Nisam mislio da ću morati bježati pred policijom», promrmlja. Ali, znao je da nije smio voziti Lilongweom svojim Land Cruiserom. Ode do zračne luke i ostavi ga na javnom parkiralištu. Uze torbu i košulju iz kovčega i ode u toalet za muškarce da se opere. Napravi smotuljak s okrvavljenom i poderanom košuljom i majicom i baci ga u smeće. Iako ga je rana još uvijek boljela, bilo mu je draže da je ne dira. Obrije se stavi košulju s dugim rukavima da sakrije zavoj. Pogleda se u ogledalo: izgledao je dosta dobro. Krene prema telefonskim kabinama u atriju. Upravo u tom trenutku je sletio avion južnoafričke kompanije iz Johannesburga, i atrij je bio prepun turista i njihovih kovčega. Nitko nije obraćao pažnju na njega. Broj hitnih poziva za policiju bio je istaknut na zidu iznad telefona. Da bi promijenio glas, položi rupčić iznad slušalice govoreći svahilijem. «Želim prijaviti ubojstvo i krađu», reče centrali. «Molim vas, možete li me povezati s policijom, odmah.» «Ovdje inspektor Mopola», reče dubok i autoritativan glas. «Imate obavijesti o jednom ubojstvu?» »Poslušajte me pažljivo«, reče Daniel na svahiliju. «Neću ponavljati. Slonovača ukradena u nacionalnom parku Chiwewe je ovdje u Lilongweu. Bar osam osoba ubijeno je tijekom krađe. Ukradene kljove su sakrivene u sanducima čaja u skladištu Chetti Singh kompanije u industrijskoj zoni. Bolje je da se požurite. Brzo će ih odnijeti.» «Tko govori?», zapita inspektor. «Nije važno. Požurite se i pronaći ćete slonovaču», dovrši Daniel i spusti slušalicu. Ode u ured Avisu. Službenik mu se osmjehne ljubazno i da mu ključeve Volkswagen Golfa plave boje. «Žao mi je. Bez rezervacije ne možemo vam ponuditi ništa drugo.» Prije nego što je ostavio parkiralište, Daniel se zaustavi pored prašnjavog Land Cruisera i ne privlačeći pažnju preseli dvocijevku pokrivenu platnenom krpom u Volkswagen. Zatim preseli i dalekozor Zeiss. Dok se udaljivao, okrene se da se uvjeri kako je Land Cruiser dobro skriven na prepunom parkiralištu. Držao se južnog dijela pruge i stigao do tržnice na otvorenom koju je primijetio tijekom prethodne izvidnice gradom. U deset i trideset ujutro tržnica je vrvjela trgovcima koji su nudili robu i kupcima koji su raspravljali o cijenama. Posvuda uokolo nalazili su se kamioni i minibusovi. Bilo je to

pokriće. Daniel parkira mali plavi Volkswagen između drugih vozila. Tržnica se nalazila na dosta podignutom području i gledala je na prugu i na industrijsku zonu. ; Bila je na udaljenosti manjoj od osamsto metara od skladišta Chettija Singha i radionice Tovote. Bila je toliko blizu da su se golim okom mogli pročitati natpisi na panoima. Dalekozor Zeiss omogućio mu je da jasno vidi prednju fasadu skladišta i glavni ulaz. Gotovo je uspijevao raspoznati izraze ljudi koji su radili na rampi za utovar. Ravnomjerna procesija kamiona ulazila je i izlazila kroz ulaz. Prepoznala među ostalim i golemo vozilo s prikolicom. No nije još uvijek vidio policiju, iako je prošlo tridesetak minuta od njegova poziva. «Hajde, požurite se. Trgnite se», promrmlja izgubivši strpljenje. U tom trenutku opazi malu lokomotivu kako se približava kolosijeku i ulazi u skladište. Kretala se unatrag, a vlakovoda je držao glavu izvan prozora. Kad se lokomotiva približila, jedan od stražara širom otvori ulazna vrata i propusti je. Ude u skladište, izišavši iz Danielova vidokruga: no, nakon nekoliko sekunda začuje lagani, karakteristični topot metala. Priključivali su vagoni. Ponovno je uslijedila stanka, a potom lokomotiva iziđe iz skladišta vukući tri vagona. Postupno je ubrzavala dok su se teški vagoni vukli za njom. Vagoni su bili pokriveni platnom. Daniel ih prouči kroz dalekozor ne mogavši shvatiti skrivaju li sanduke čaja. Spusti dalekozor i šakom udari u volan uz jecaj frustriranosti. Gdje je, do vraga, policija? Prošlo je više od pola sata otkako je nazvao, ali vjerojatno će im trebati još neko vrijeme da dobiju nalog za pretres. «Mora da se radi o slonovači», promrmlja. «Nije bilo drugog tereta spremnog za polazak u skladištu. Radi se o slonovači, mogu se kladiti, i odlazi u Tajvan.» Lokomotiva je polako vukla tri vagona željezničkom prugom. No, morala je u jednom trenutku proći vrlo blizu mjesta gdje je Daniel parkirao automobil na rubu tržnice. Daniel upali Volkswagen i krene cestom. Ubrza, susretne golemi kamion i krene prema prolazu kroz koji je lokomotiva morala proći. Crveno svjetlo bilo je upaljeno, zvono je zvonilo, a rampa se spuštala pred njim, natjeravši ga da se zaustavi. Lokomotiva uz tutnjavu prođe pored njega, gotovo brzinom ljudskog koraka. Daniel povuče ručnu kočnicu, ostavi upaljen motor, skoči na cestu i prođe ispod rampe. Prvi vagon prolazio je pored njega, tako blizu da ga je mogao dodirnuti. Daniel s lakoćom pročita natpis na vagonu kad je ovaj prolazio pred njegovim očima: Primatelj: Lucky Dragon Investments Co. Tajvan, Beira St. Teret: 250 sanduka čaja. I posljednja sumnja nestane. Daniel je ljutito slijedio pogledom vlak koji se udaljavao. Vozio je slonovaču svima pred nosom! Crveno svjetlo se ugasi, a zvono prestane zvoniti, i rampa se podigne, dok je lokomotiva sve više nestajala. Vozači u automobilima iza Volkswagena započnu odmah trubiti razdraženi što čekaju. Daniel sjedne u automobil i nastavi dalje. Skrene u prvu ulicu lijevo, te parkira na mjestu koje mu je omogućavalo da vidi ukrcavanje robe. Dalekozorom je promatrao dok su tri vagona spojila s dugim konvojem. Na kraju priključe i vagon s personalom i vlak iziđe iz postaje. S velikom lokomotivom krenuo je prema Mozambiku i beirskoj luci, udaljenoj osamsto kilometara, na obalama Indijskog oceana. Nije mogao ništa učiniti da ga zaustavi. U misli mu se uvuku najapsurdnija maštanja: skočiti na vlak, brzo krenuti u policijsku postaju i natjerati ih da odmah djeluju prije nego što vlak prijeđe granicu. Umjesto toga ponovno sagleda stanje, pored tržnice na otvorenom, i započne promatrati skladište. Bio je umoran i razočaran, a te noći nije ni spavao. Ruka ga je boljela i otvrdnula mu je. Skine zavoj i s olakšanjem opazi da nije bilo tragova infekcije. Rane su se počele pokrivati krastama. Nije se mogao nadati boljem. Ponovno vrati zavoj. Dok je promatrao skladište, pokuša smisliti način kako da zaustavi slonovaču. No, znao je da su mu ruke vezane. Bila je tu Chavveova smrt. Chetti Singh nije trebao učiniti drugo već samo uperiti u njega prst da ga optuže za ubojstvo. Bojao se natovariti si policiju na vrat. Dok je čekao, pomisli na Johnnvja Nzoua i na Mavis, te na njihovu djecu, i duboka bol preplavi ga i samo poveća mržnju prema njihovim ubojicama. Gotovo dva sata nakon polaska robe, opazi naglu aktivnost oko skladišta. Zeleni Cadillac Chettija Singha se zaustavi pred ulaznim vratima, a iza njega sivi Land Roveri policije prepuni agenata u odori. Uslijedila je kratka rasprava sa stražarima, a potom tri automobila

udu i zaustave se pored vrata skladišta. Jedanaest policajaca pod vodstvom inspektora iziđu iz Land Rovera. Inspektor je razgovarao sa Chettijem Singhom pored Cadillaca. Daniel, koji je promatrao prizor dalekozorom, primijeti da je Sikh miran. Bijeli turban nije se ni pomicao. Inspektor povede svoje ljude u skladište i iziđe nakon pola sata pored Chettija Singha. Mahao je rukama i govorio: bilo je očito da se ispričava, a Sikh se osmjehivao. Konačno se rukuju. Policajci ponovno sjednu u Land Rovere i krenu dalje. Chetti Singh, stojeći pored zelenog Cadillaca, više se nije osmjehivao. «Kopile!», prosikće Daniel. «Još se nisi izvukao.» «Uspije suzdržati bijes i procijeniti racionalno situaciju. Mogao je zaustaviti teret prije nego što iziđe iz zemlje. No, gotovo odmah odustane od te zamisli. Znao je da se vlak neće zaustavljati i da će na granicu stići za nekoliko sati. A da ga pronade u luci Beira, prije nego što ga ukrcaju na trgovački brod za Daleki Istok? Bila je to bolja mogućnost, ali usprkos tome, previše daleka. Znao je da Chetti Singh ima razvijenu mrežu korupcije i utjecaja koja se protezala na mnoge zemlje središnje Afrike, sigurno u Zimbabveu i Zambiji. i zašto ne, u Mozambiku, jednoj od najkaotičnijih i najkorumpiranijih država na kontinentu. Kroz ovo skladište je sigurno prolazila velika količina ilegalno uvezene robe i zasigurno je Chetti Singh imao veze s ostatkom svijeta. Budući da je Malavi samo mala državica bez izlaza na more, veze su vjerojatno uključivale i lučku kapetaniju, vojsku, policiju, carinu u Mozambiku. Chetti Singh ih je vjerojatno sve plaćao i oni su ga štitili. Bilo kako bilo, odluči da vrijedi pokušati. Odveze se do glavne pošte. Bilo je teško da policija posjeduje sofisticirane uređaje nužne da otkriju odakle je telefonski poziv stigao: no i ovaj put je iskoristio mjere opreza skrativši što više poziv i prekrivši slušalicu maramicom, govoreći jezikom svahili. «Recite inspektoru Mopoli daje ukradena bjelokost poslana iz skladišta u jedanaest i trideset i pet i da se kreće prema luci Beira. Sakrivena je u sanducima čaja za kompaniju Lucky Dragon u Taipeiju.» Prije nego što je centralistica u policiji imala vremena da ga zapita kako se zove, Daniel je spustio slušalicu. Krenuo je prema maloj trgovini s druge strane ceste. Ako policija ne bude ništa učinila, morat će sam djelovati. Kupio je paketić sigurnosnih šibica, izolirvrpču, kutiju spirala protiv komaraca i dva kilograma smrznutog mesa. Zatim se vrati u hotel. Čim ude u sobu, opazi da je netko pregledao i otvorio torbu, opazi da je sadržaj sasvim preokrenut. «Nije bilo ničega za Chettija Singha», pomisli uz bijesno zadovoljstvo. Putovnicu i čekove ostavio je u sefu hotela: no pretres sobe potvrđivao je njegovo mišljenje o Sikhu. «Nije samo odlučan, već i agresivan. Organiziran je i do sada nije napravio ni jedan krivi korak. Pokušajmo ga uznemiriti: no prije toga se moram malo odmoriti i odspavati.» Promijeni zavoj na ruci i ponovno si da injekciju antibiotika te se baci na krevet. Spavao je do večere. Zatim se oprao i stavio na sebe čistu odjeću. Sada se osjećao svježije i optimističnije. Ruka gaje manje boljela i nije bila tako tvrda. Izgledalo je da mu je mozak i dalje radio čak i kad je spavao, jer su sada detalji bili savršeno jasni. Sjedne za pisaći stol i pred sebe stavi sve što je kupio. Upali kraj spirale protiv komaraca i ostavi da izgara dok je radio, računajući vrijeme koje joj je bilo potrebno da se potroši. Otvori nož i njime otvori sigurnosne šibice. Upotrijebi cijeli paketić i baci ostatke u koš. Oko njih stavi izolirvrpču. Napravio je paketić velik poput njegove šake: malu zapaljivu bombu. Provjeri brzinu kojom je sagorijevala spirala protiv komaraca: otprilike pet centimetara u pola sata. Kiselkast miris insekticida ga natjera da kihne: baci spiralu u zahodsku školjku. Vrati se za pisaći stol i odreže dvije spirale dugačke dvanaest i pol centimetara tako da sagorijevaju nešto više od sat vremena. Bio je to fitilj bombe: jedan je trebao poslužiti kao garancija ako drugi zakaže. Probije paketić, ugura jedan kraj spirale u otvore i pažljivo fiksira izolirvrpčom. Zatim se spusti u restoran i priušti si dobru večeru uz pola boce Chardonavja. Nakon večere potraži adresu stanovanja Chettija Singha u telefonskom imeniku i pronade cestu na planu grada, koji je izdala Trgovačka komora u Lilongweu. Konačno ode do parkirališta hotela gdje je bio parkiran Volkswagen i odveze se gotovo pustim ulicama. Prošao je ispred osvijetljene fasada trgovine Chettija Singha i skrenuo. Iza trgovine primijeti vreće smeća i hrpu praznih kutija, koje su čekale smetlara.

Osmjehne se zadovoljno kad opazi na zidu iznad hrpe smeća detektor dima protupožarnog sistema. Nastavi se voziti do zračne luke. Land Cruiser je sada bio dobro vidljiv na polupustom parkiralištu. Dao je deset kwacha radniku da ga drži na oku. Zatim otvori stražnja vrata i započne tražiti nešto u kutiji s lijekovima sve dok nije pronašao plastičnu bočicu sredstva za spavanje. Parkirao je ispod svjetiljke i otvorio vrećicu s mesom koje se u međuvremenu odledilo. Noktima otvori jednu po jednu od otprilike pedeset kapsula sredstva za spavanje i prašinu prospe po mesu. Bilo bi dovoljno i za slona, pomisli zadovoljno, i pomiješa prah s mljevenim mesom. Odveze se prema kući Chettija Singha, u elegantnu četvrt iza vladine palače i glavnih zgrada ministarstava. Bila je to najosvjetljenija kuća u ulici, okružena s više od hektar travnjaka i rascvjetanih grmova. Parkira Volkswagen nešto dalje na neosvjetljenom dijelu ceste, i vrati se natrag pločnikom. Kad je stigao do ograde rezidencije Chettija Singha, dva tamna obrisa se odvoje iz sjene i bace se prema mreži. Radilo se o dva rottweilera koji su bijesno počeli lajati na njega. Nakon hijena bile su to životinje koje je najviše mrzio. Psi su ga nastavili slijediti korak po korak do druge strane ograde. Prolazeći pred ulaznim vratima opazi da je lokot podosta jednostavan: dvije minute posla. Ostavi dva rottweilera koji su ga promatrali prijetećim pogledima, i skrene iza ugla ušavši u sporednu mračnu ulicu. Izvuče iz džepa paketić mesa i podijeli ga u dvije jednake porcije. Zatim se vrati natrag. Psi su ga čekali. Baci jednu porciju preko ograde i jedan od pasa je nanjuši i baci se na nju. Daniel baci i drugu porciju drugom rottweileru ostavši promatrati dok ju je žderao. Zatim se vrati do Volkswagena i ponovno krene. Parkira nedaleko od trgovine. Upali krajeve spirale protiv komaraca koji su virili iz paketića, puhne nježno da bi se uvjerio da izgaraju kako treba, zatim iziđe iz automobila i krene u ulicu iza trgovine. Bila je mračna i pusta. Daniel uspori čim ispusti bombu u jedan od sanduka i iziđe iz ulice. Ponovno sjedne u Volkswagen i provjeri koliko je sati: bilo je gotovo deset. Vrati se natrag i parkira neposredno u blizini kuće Chettija Singha. Navuče rukavice od crne kože. Uze ispod sjedala dvocijevku kalibra 12 koju je još uvijek držao pokrivenu krpom, razdvoji je u tri dijela i očisti je što je bolje mogao da ne ostavi tragove. Zatim ponovno sastavi pušku. Kad je sišao iz automobila, ugura cijevi u nogavice, i sakrije rukohvat ispod kožne jakne. Cijevi su mu smetale pri hodanju, ali bilo je bolje šepati nego se šetati naoružan ulicama. Nije znao je li policija imala zadatak da u toj četvrti s vremena na vrijeme pogleda je li sve u redu. Potraži po džepu da bi provjerio ima li metke i magnetni ključ skladišta koji je uzeo od Chawea. Zatim krene šepajući prema kući Sikha. Nije pronašao pse čuvarke kad je stigao do ugla. Nisu se pojavili ni kad je zazviždio da bi ih pozvao. Sredstvo za spavanje ih je uspavalo. Na ulaznim vratima trebalo mu je manje od dvije minute da otvori lokot. Otvori širom ulazna vrata i sasvim tiho krene travnjakom, izbjegavajući šljunak puteljka. Očekivao je da ga noćni stražar svakog trena zaustavi. Iako je Malavi bila civilizirana država sa zakonima, za razliku od Zambije, svejedno je moglo biti stražara. No, izgledalo je da Chetti Singh ima povjerenja u životinje više nego u ljude. Nitko ga nije zaustavio. Iz zaklona bugenvilije promotri kuću. Bila je niska, u stilu ranca, s velikim prozorima, na kojima sa gotovo svugdje bile navučeni zastori. Bih" su osvijetljeni. S vremena na vrijeme vidio je sjene koje su se kretale, i mogao je razabrati obrise mame Singh i obrise njenih kćeri. v! Garaža se nalazila uz kuću. Jedno je krilo vrata bilo otvoreno i kroza nj vidjela se sjajna karoserija Cadillaca. Chetti Singh bio je kod kuće. Daniel sačeka u sjeni: ponovno sastavi pušku i nabije je s dva metka SSG. Na maloj udaljenosti mogao je razmrskati čovjeka. Stavi osigurač. Pogleda ponovno na sat okrenuvši ga prema svjetlosti prozora. Za dvadesetak minuta otprilike, računajući brzinu sagorijevanja spirale za komarce, paketić sa šibicama će eksplodirati u fosforni plamen. Hrpa smeća će se zapaliti i u roku od nekoliko sekunda uređaj za suzbijanje požara će se aktivirati. Daniel se brzo kretao po travnjaku, promatrajući prozore kuće. Šljunak zaškripi pod njegovim koracima. Ude u garažu očekujući krikove i buku. Nije se dogodilo ništa. Provjeri vrata Cadillaca: bila su sva zaključana. Na zidu garaže preko puta vozačevih vrata nalazila su se vrata koja su povezivala

garažu s kućom. Chetti Singh je morao proći kroz ta vrata. Vjerojatno će proći još petnaestak minuta prije nego što stigne alarm i da Chetti Singh dođe trkom u garažu. Bilo je to dugo čekanje, i Daniel se natjera da ne misli na moralnost djela koje je namjeravao učiniti. Ubojstvo Chawea bilo je akt samoobrane. Daniel je s namjerom ubio nekoliko puta, tijekom rata. Ali, za razliku od ostalih, nikada mu se to nije svidjelo. Iako je činio svoju vojničku dužnost, nakon svakog ubojstva gnušanje i grižnja savjesti su se gomilali u njemu. Osjećaj krivnje pojačao je njegovu odluku odbacivanja etike rata koja ga je pak navela da se prikloni skupini Alpha. No, usprkos svemu, bio je spreman hladnokrvno ponovno ubiti. Bezimene žrtve koje je ostavio u veldu bile su za njega hrabri crnci i možda hrabriji od njega, spremni da polože svoje živote za svoje ideale. Konačno, uspjeli su u onome u čemu je on doživio neuspjeh. Iako su bili mrtvi već dugo vremena, njihovi ideali sjajili su se još uvijek, dok su njegovi nestali. Rodezija za koju se borio nije više postojala. Za njega su ubojstva iz prošlosti bila odvratni ritual, hladan i amoralan. S druge strane mogao je naći potvrdu svojih namjera u sjećanju na Johnnija Nzoua. Je li se mogao uvjeriti da se radi o pravdi? Bijes koji je osjećao u sebi bio je dovoljan da dođe do kraja. Zatim se prisjeti Mavis Nzou i njene djece, i plamen ponovno bukne. Nije se mogao zaustaviti. Morao je to učiniti. Znao je da će poslije osjećati grižnju savjesti kad se plamen bijesa bude pretvorio u pepeo, ali morao je to učiniti. S druge strane vrata začuje ubrzane korake. Začuje ključ u bravi i vrata se širom otvore. Ude jedan muškarac. Imao je svjetlost iza leđa i na trenutak ga Daniel ne prepozna. Chetti Singh bio je bez turbana. Zaustavi se pored Cadillaca. Ključevi su zveckali kad je potražio bravu; prokune, jer je nije nalazio, i okrene se da bi upalio svjetlo. Svjetlost preplavi garažu. Chetti Singh bio je gologlav. Kosa i brada koju nikada nije šišao bile su skupljene u pundu na vrhu glave lagano protkanu sijedim vlasima. Još je uvijek okretao leđa Danielu dok je birao ključ i ugurao ga u bravu. Daniel mu se približi i zabije mu u leđa dvije cijevi puške. «Ne pokušavajte se ponašati junački, gospodine Singh. Gospodin Purdy se zagledao u vaša leđa.» Chetti Singh se ukoči, a potom polako okrene glavu i pogleda u Daniela iznenađena izrazom lica. «Mislio sam.», no potom se prekine. Daniel zavrti glavom. «Nije se dogodilo što ste vi mislili. Chawe nije bio jako pametan. Trebali ste mu dati otkaz već duže vrijeme, gospodine Singh. Sada krenite oko automobila, polako. Nemojmo izgubiti ponos.» Gurne Sikha dvocijevkom, dovoljno čvrsto da mu napravi masnicu kroz laganu noćnu košulju, jedinu stvar koju je nosio na sebi osim hlača kaki boje i sandala. Vidjelo se da se odjenuo na brzinu. Prolazili su pored hladnjaka Cadillaca i stigli su do suvozačevih vrata. «Otvorite ih i sjednite u auto!», zapovjedi Daniel. Chetti Singh sjedne na sjedalo suvozača i zagleda se u cijevi puške na nekoliko centimetara od svoga lica. Znojio se više nego što je to opravdavao topli zrak noći: bezbroj kapljica sjajilo se na nosu i slijevalo se po obrazima te nestajalo u bradi. Mirisao je na začine i na strah, ali postojao je i tračak nade u njegovim očima kad je Danielu pružio ključeve Cadillaca kroz otvorena vrata. t «želite li vi voziti? Evo vam ključevi, uzmite. Stavljam se u vaše ruke, sasvim.» «Jako ste lukavi, gospodine Singh.» Daniel se hladno osmjehne. «Ali, nećete ostati odvojeni od gospodina Purdevja, nijedan jedini trenutak. Sada se premjestite za volan, polako.» Chetti Singh se pokrene nezgrapno, mrmljajući. Daniel gurne dvocijevku prema njemu. «Evo, tako je u redu, gospodine Singh.» Daniel sjedne na suvozačevo mjesto dok je Sikh sjeo za volan. Držao je oružje na koljenima, nevidljivo za promatrača, no cijevi su bile uperene prema trbuhu Sikha. Zatvori vrata slobodnom rukom. «Dobro. Pokrenite motor. Iziđite.» Kad su svjetla prolazila travnjakom, osvijetle jednog od rottweilera koji je ležao na travi. «Moji psi. moja kćer ih jako voli.» «Žao mi je», reče Daniel. «No, pas je samo zaspao, nije mrtav.» Sada su već izišli na cestu. «Moja trgovina je u plamenu. Mislim daje to vaše djelo, doktore. Radi se o nekoliko milijuna štete.» «Ponovno mi je žao. Život je težak, gospodine Singh, ali mislim da će biti još teži za osiguranje nego za vas. Sada vozite u skladište, molim.» «U skladište? Koje skladište?» «Gdje smo se susreli ja, vi i Chawe, gospodine Singh, to skladište.» Chetti Singh skrene u tom smjeru i dalje se

znojeći. Miris currvja i bijeloga luka bio je jak u unutrašnjosti Cadillaca. Slobodnom rukom Daniel regulira klimauređaj. Nisu više govorili, Chetti Singh je vozio i neprekidno gledao u retrovizor: očito se nadao da će susresti nekoga tko mu može pomoći. Ali, ceste su bile puste. sve dok se nije zaustavio na semaforu na ulazu u industrijsku zonu. Svjetlost jednog Land Rovera ispuni unutrašnjost Cadillaca pored njih. Bio je siv i kad je Daniel pogledao, opazi kape dva policajca. Osjeti da se Chetti Singh ukrutio. Kriomice Sikh pruži prste prema vratima. «Molim vas, gospodine Singh», reče Daniel uljudno. «Ne činite to. Krv i crijeva na koži uništiti bi vrijednost vašeg Cadillaca.» Chetti Singh se povuče. Jedan od policajaca ih je u tom trenutku promatrao. «Osmjehnite mu se», zapovjedi Daniel. Sikh okrene glavu i pokaže mu zube poput bijesnog psa. Policajac ubrzo skrene pogled. Semafor pokaže zeleno i Land Rover ponovno krene. «Pustite neka idu», zapovjedi Daniel. Na prvom raskrižju policijsko vozilo skrene ulijevo. «Odlično», čestita Daniel. «Zadovoljan sam kako ste se ponijeli.» «Zašto se tako odnosite prema meni, doktore?» «Nemojte sve uništiti postavljajući glupava pitanja», odvrati Daniel. «Dobro znate zašto sve to radim.» «Bjelokost vas nije zasigurno zanimala, doktore.» «Krada nije glavni razlog, iako zanima sve poštene ljude. U pravu ste.» «A Chawe. Nije bilo u tome ništa osobnog. Sami ste to tražili. Ne možete mi uzeti za zlo što sam se htio zaštititi. Jako sam bogat, doktore. Bit će mi drago da vam platim odštetu. Raspravimo o iznosu. Deset tisuća dolara. američkih, naravno», mucao je Chetti Singh. «Je li to vaša posljednja ponuda? Zaista mi se čini smiješnom, gospodine Singh.» «Da, u pravu ste. Recimo, dvadeset i pet tisuća. ne, recimo pedeset. Pedeset tisuća dolara.» «Johnny Nzou je bio jedan od mojih najboljih prijatelja», reče Daniel tiho. «Njegova supruga bila je predivna žena i imali su troje djece, dvije djevojčice i jednog sinčića. Dječak se zvao Daniel poput mene.» «Zaista ne razumijem, nije ni važno. Tko je Johnnv Nzou?», zapita Sikh. «Recimo, pedeset tisuća i za njega. Sto tisuća dolara. Dat ću vam ih i vi ćete otići. Zaboravimo tu glupost. Nije se dogodilo ništa. Nisam li u pravu, doktore?» «Prekasno je, gospodine Singh. Johnnv Nzou je bio upravitelj nacionalnog parka Chiwewe.» Chetti Singh polako uzdahne. i i «Jako mi je žao, doktore. Nisu to bile moje naredbe.« U glasu se osjetila panika. «Mene uopće nije bilo. Bio je to Kinez.» «Govorite mi o Kinezu.« «Ako vam kažem sve, zakunite se da mi nećete ništa napraviti.« Daniel razmisli duže vrijeme. «U redu», zatim reče, klimnuvši glavom. «Otići ćemo u vaše skladište, gdje ćemo moći razgovarati u miru. Reći ćete mi sve što znate o Ning Cheng Gongu, a ja ću vas potom ostaviti da odete.» Chetti Singh se okrene i pogleda ga. «Vjerujem vam, doktore Armstrong. Mislím da ste pošten čovjek. Mislím da ćete održati riječ.» «Naravno, gospodine Singh», uvjeri ga Daniel. «Sada idemo u skladište.« Prođu pored pilane. Dvorište je bilo prepuno drva i radnici su radili u radionicama. «Mora da vam posao dobro ide, gospodine Singh. Vidim da radite i noću.« «Moramo otpremiti veliki teret za Australiju sljedeći tjedan.« «Pretpostavljam da želite preživjeti i uživati u dobiti. Nastavite surađivati.« Na dnu ulice skladište je bilo obavijeno mrakom. Chetti Singh se zaustavi pred ulaznim vratima. Stražarsko mjesto bilo je pusto, a svjetla su bila ugašena. «Morate otvoriti vrata s vaše strane«, reče Chetti Singh pokazujući na vrata. Pruži mu magnetni ključ poput onog koji je Daniel uzeo od Chavreovog lesa i pritisne tipku za električno spuštanje stakla u Cadillacu. Daniel se nagne i ugura ključ u komandnu ploču. Rešetka se podigne i spusti automatski nakon prolaska automobila. «Leopard na straži mora da vam uštedi mnogo plaća», Danielov glas bio je smiren, ali je i dalje držao uperenu dvocijevku u Sikha. «No, ne shvaćam kako ste uspjeli od njega napraviti tako bijesnu zvijer. Kad ih se ne provocira, leopardi nikada ne napadaju ljude.« «Istina je.» Chetti Singh bio je puno mirniji, sada, kad su se nagodili. Nije se više znojio, zapravo smijuljio se. »Savjetovao me tako onaj koji mi ga je prodao. S vremena na vrijeme potrebno je podsjetiti ga, no to nije tako važno. Upotrebljavam užareno željezo ispod repa.» Ponovno se nasmije, ovaj put zaista zabavljen. «Sto mu gromova, kako se ljuti. Morali biste čuti tu buku.» «Mučite ga namjerno da ga razbjesnite?«, zapita Daniel s užasnom. Njegov je glas otkrivao gnušanje, a Chetti Singh

mu odgovori: «Vi Englezi i vaša ljubav prema životinjama! To je samo način da ga učinim djelotvornijim. Radi se o površinskim ranama koje brzo zacjeljuju.» Zaustave se pred skladištem. I ovaj put Daniel se posluži magnetnim ključem da bi otvorio vrata skladišta. Udu unutra i zatvori za sobom vrata. «Zaustavite se na rampi», zapovjedi Daniel. Svjetla automobila osvijetle zidove na dnu golemog zdanja. Pod je još uvijek bio prepun različite robe. Na trenutak, leoparda zapljusne svjetlost dok se Cadillac uspeo na rampu. Golema zvijer bila je sklupčana na vrhu hrpe sanduka. Kad opazi svjetlost, sklupča se i pokaže zube. Zatim nestane iza hrpe sanduka. «Jeste li vidjeli ranu na njušci?», zapita ga Sikh. «To ste mu vi učinili, no, svejedno me optužujete za okrutnost, doktore Armstrong. Ta zvijer je krajnje agresivna i nemoguća, u ovom trenutku. Možda ću je morati dati ubiti. Previše je opasna i za mene i za moje ljude.» «Sada je dosta.» Daniel se nije obazirao na njegov prijekor. «Možemo razgovarati ovdje. Ugasite motor i svjetla.» Daniel upali svjetlo u skladištu. Ostanu na trenutak tiho. Zatim Daniel tiho zapita: «Dakle, gospodine Singh, kako i kada ste upoznali Kineza?» «Prije otprilike tri godine. Jedan prijatelj mi je rekao da ga zanima bjelokost i druga roba koju sam mu mogao prodati», odvrati Sikh. «Koja druga roba?» Kad je opazio da se Chetti Singh nećkao, Daniel ga bočne dvocijevkom. «Pokušajmo se držati dogovora», reče mirno. «Dijamanti.» Chetti Singh se pokušava odmaknuti. «Iz Namibije, i Angole. Smaragdi iz Sandvane. Rijetki tanzanit iz rudnika Arusha u Tanzaniji, poneka dagga iz Zululanda.» «Izgleda da ste povezani s mnogo izvora, gospodine Singh.» «Poslovni sam čovjek, doktore. Mislim da sam spretan, vjerojatno najbolji. I stoga se gospodin Ning obratio meni.» «Zbog zajedničkog interesa, pretpostavljam.» Chetti Singh slegne ramenima. «Mogao se poslužiti diplomatskim kurirom. Sasvim sigurne pošiljke.» «Osim kad se radilo o robi prevelikog volumena!, primijeti Daniel. «Poput posljednjeg tovara bjelokosti.» «Upravo tako», prizna Chetti Singh. «Ali i u tim slučajevima prijateljstva njegove porodice su vrlo korisna. Tajvan je zgodan entrepot.» «Objasnite mi detalje vaših transakcija. Vrijeme, teret, vrijednost.» «Bilo ih je mnogo», pobuni se Chetti Singh. «Ne mogu se sjećati svih.» «Upravo ste mi rekli da ste spretan poslovni čovjek!» Daniel ga ponovno bočne dvocijevkom. «Siguran sam da se sjećate svake transakcije.» «U redu», reče Chetti Singh. «Prva je bila prije tri godine, na početku veljače. Bjelokost u vrijednosti od pet tisuća dolara. Bila je to proba, i sve se završilo na najbolji mogući način. Krajem mjeseca obavili smo drugu transakciju: rogove nosoroga i bjelokost, u vrijednosti od šezdeset i dvije tisuće dolara. U svibnju iste godine smaragde za četiristo tisuća dolara.» Zahvaljujući svom poslu, Daniel je stekao dobro pamćenje i znao je da će se sjećati svakog detalja dok ne bude imao mogućnost napisati ih crno na bijelo. Chetti Singh govorio je neprekidno dvadesetak minuta i konačno završio: «Zatim i posljednja transakcija, ona koju znate.» «Dobro.» Daniel klimne glavom. «Konačno stižemo do napada na Chiwewe. Čija je bila zamisao, gospodine Singh?» »Ambasadorova. Zamisao je njegova«, zamuca Sikh. «Mislim da je to laž. Nije vjerojatno da je znao o skladištu bjelokosti. Njegov smještaj nije bio poznat javnosti. Mislim da je to vaš posao.» «U redu», prizna Chetti Singh. «Znao sam to već godinama i čekao sam dobru priliku. Ali, Ning mi je rekao da želi nešto veliko. Njegov mandat ubrzo istječe. Ubrzo se trebao vratiti u domovinu i htio je ostaviti dobar dojam na obitelj i na oca.» «Ali vi ste zaposlili krivolovce, zar ne? Ning to ne bi bio mogao učiniti. Nije imao vaše veze.» «Nisam dao zapovijed da ubiju vašeg prijatelja.» Glas mu je drhtio. «Nisam htio da se to dogodi.» «Vaša je namjera bila da ih ostavite na životu i da ispričaju sve policiji o Ningui?» «Da, ne, ne. Bila je to Ningova zamisao. Ja ne volim ubijati, doktore.» «Zbog toga ste me poslali u planine u društvu Chawea?» «Ne! Vi mi niste ostavili izbor, doktore Armstrong. Molim vas, morate shvatiti. Ja sam poslovni čovjek, a ne kriminalac.» «Dobro. Pređimo na drugo, za sada. Sada mi recite što ste se još dogovorili s Ningom? Nedvojbeno ste se nagodili da nastavite suradnju i nakon povratka u Tajvan.» «Ne!» «Ne lažite, molim vas. Time kršite našu nagodbu. Daniel ga ponovno bočne cijevima takvom jačinom da je Singh kriknuo od boli. «Da, u redu, molim vas! Boli me. Ne mogu govoriti ako

tako nastavite.« Daniel malo smanji pritisak. «Moram vas upozoriti, gospodine Singh, bio bih sretan da mi ponudite izliku da se izvučem iz naše nagodbe. Dvije Johnnvyjeve kéeri imale su deset i osam godina. Vaši ljudi su ih silovali. Maleni Daniel imao je tek četiri godine. Smrskali su mu lubanju o zid. Nije to bio lijep prizor. Da. Bio bih zaista sretan da mogu prekršiti nagodbu.« «Ne želim slušati te stvari, doktore, molim vas. I ja imam obitelj. Morate mi vjerovati, nisam htio.» »Razgovarajmo o Ningu, gospodine Singh. Vi i on ste imali zajedničke planove za budućnost, zar ne?» »Raspravili smo nekoliko mogućnosti«, prizna Chetti Singh. »Porodica Ning ima goleme posjede u Africi. Nakon ovog posljednjeg tereta bjelokosti, položaj porodice Ning i Chengov dobit će na prestižu. Cheng pretpostavlja da će mu otac povjeriti afrički dio Lucky Dragona, financijsko društvo koje pripada porodici.« «A vi u tome imate važnu ulogu, zar ne? Vaše usluge bit će jako tražene. Bez dvojbe ste o tome raspravili s Ningom.» «Ne.» Chetti Singh ponovno krikne kad osjeti dvocijevku uperenu u leđa. «Molim vas, doktore, ne činite to, imam visoki tlak i to necivilizirano ponašanje uvelike šteti mojoj zdravlju.« «Što ste se dogovorili sa Chengom?», nastavi Daniel. «Gdje ćete djelovati u budućnosti?» «U Ubomu», krikne Sikh. «Lucky Dragon misli intervenirati u Ubomu?» «Ubomo?» Danielov glas otkrivao je iznenađenje. »Predsjednik Omeru?» Suverena država Ubomo bila je jedan od malobrojnih uspjeha na kontinentu. Kao i Malavi, nalazila se ugniježdjena u dolini, okružena planinskim lancem, s nizom jezera, u istočnom dijelu Afrike gdje su se susretale savana i ekvatorijalne šume. Poput Hastings Banda, predsjednik Omeru bio je dobroćudan čovjek koji je vladao po staroj afričkoj tradiciji. Zahvaljujući njemu država nije imala zaduženja i u njoj se nisu vodili plemenski ratovi. Daniel je znao da je Omeru živio u običnoj, jednostavnoj kućici od opeke s limenim krovom i da je osobno vozio svoj Land Rover. Nije volio mramorne palače, crne Mercedese i privatne avione. Odlazio je na sastanke leteći u turističkoj klasi da bi dao primjer svome narodu. Bio je svjetionik nade, zasigurno nije bio osoba koja je mogla imati veze s Lucky Dragonom. «Omeru? Ne vjerujem«, reče Daniel naglašavajući riječi. «Omeru pripada prošlost. Star je i beskoristan. Suprotstavlja se promjenama i razvoju. Ubrzo će nestati: sve je odlučeno. Ubrzo će nov čovjek zavladati Ubomom, mlad i dinamičan.» «I pohlepan«, doda Daniel. «No, koje veze ima Cheng i Lucky Dragon s time?» «Ne poznajem detalje. Cheng nema povjerenja u mene do te mjere. Znam samo da me zamolio da postavim svoje ljude u Ubomo i da pripremim tlo. Za veliki dan.» «Kada?» «Ne znam, rekao sam vam. Ali, mislim da će se to ubrzo dogoditi.» «Ove godine? Sljedeće?» «Ne znam, doktore. Morate mi vjerovati. Nisam vam ništa sakrio. Održao sam riječ. Sada vi morate održati vašu. Mislim da ste častan čovjek, engleski džentlmen. Nije li tako, doktore?» »Podsjetite me koji je naš dogovor, gospodine Singh«, zapita ga Daniel ne smanjivši ni najmanje pritisak dvocijevkom. «Obećali ste mi da ćete me osloboditi, nakon što vam ispričam sve što znam o Chengu.» «Jesam li vam do sada naudio, gospodine Singh?» «Ne, do sada niste.» Ali Chetti Singh se ponovno započeo znojiti. Izraz bijelčeva lica bio je užasan. Daniel pruži ruku i dohvati ručicu vrata. Bila je to neočekivana gesta te Sikh nije imao vremena da reagira. Bio je sklupčan uz vrata da bi izmaknuo dvocijevki. »Slobodni ste, možete otići, gospodine Singh«, reče Daniel tiho. Jednom rukom širom otvori vrata Cadillaca: drugom odgurne Sikha svom snagom svoga bijesa i gnušanja. Vrata se širom otvore. Chetti Singh padne prema natrag na pod skladišta i otkotrlja se dva puta oko sebe. Ostao je nepomičan, ošamućen i paraliziran od šoka. Daniel zatvori vrata Cadillaca i zaključa ih. Upali svjetla. Na trenutak se ništa nije promijenilo. Chetti Singh je bio na podu, a Daniel ga je promatrao, bez imalo milosti, kroz staklo. U mraku skladišta začuje se leopardovo hrapavo rezanje. Chetti Singh skoči na noge i baci se na bok Cadillaca, držeći staklo objema rukama. Njegovo je lice bilo izduženo u grimasu straha. «Ne možete mi to napraviti. Leopard. Molim vas, doktore.» Glas je bio prigušen od stakla, ali panika ga je činila kreštavim, pljuvačka mu se cijedila iz kuta usana. Daniel ga pogleda držeći stisnute zube. «Što god», uzvikne Chetti Singh. «Dat ću vam sve što god želite.» Pogleda iza

sebe, a potom se ponovno obrati Danielu s izrazom užasa na licu. Opazio je leopardovu sjenu. Zvijer se nećujno kretala mrakom. «Novac», reče molećivim glasom, i pokuca na staklo ružičastim dlanovima. «Molim vas, dat ću vam što god želite. Milijun dolara. Dat ću vam sve. Pustite me unutra. Molim vas, preklinjem vas, doktore. Ne možete me ostaviti ovdje.» Leopard skoči iz mraka, takvom eksplozijom zvuka, prepunom prijetnje. Chetti Singh se okrene naglo prema mraku, stisnuvši se uz automobil. «Odlazi, Nandi!» Glas mu je bio kreštav. «Odlazi! Vрати se u kavez!» Zatim obojica ugledaju leoparda između dvije hrpe sanduka. Sjajne i žute oči reflektirale su svjetlost automobila. Mahao je repom hipnotički. Gledao je Chettija Singha. «Ne!», krikne Sikh. «Ne možete me ostaviti ovdje s ovom zvijeri. Molim vas, doktore. Preklinjem vas!» Leopard iskrivi usnu u grimasu mržnje. Sikh ispusti mlaz mokraće niz hlače boje kakija i stvori lokvu na betonu pred sobom. «Ubit će me! Neljudski je. Molim vas. Ne možete dopustiti. Molim vas, otvorite vrata.» Odjednom Sikh izgubi živce. Udalji se od Cadillaca i potrči prema glavnim vratima skladišta, udaljenim tridesetak metara, u gusti mrak. Nije prešao ni polovicu udaljenosti kad se zvijer sručila na njega. Napala ga je s leđa, skočivši na njega. Na trenutak, dva bića izgledala su jedno jedino groteskno stvorenje s grbom i dvije glave. Zatim zvijer baci Chettija Singha svom svojom težinom na pod. Čovjek i životinja kotrljali su se zajedno. Singhovi krikovi miješali su se s leopardovim rezanjem. Na trenutak se Sikh podigne na koljena, ali zvijer ga ponovno napadne ciljajući u lice. Chetti Singh je pokušao zaustaviti golim rukama. Ugura ih među raširena usta i leopard mu zagriže ruke. Iz unutrašnjosti Cadillaca Daniel začuje lom kostiju. Chetti Singh krikne još jače. Potaknut patnjom uz nadljudski napor ustane podigavši i leoparda koji mu je visio na ruci. Okrene se teturajući, pokušavši se osloboditi. Stražnje noge zvijeri držale su ga čvrsto i parale mu bedra i hlače, krv i urin se pomiješaju, dok su žučkaste pandže parale meso od stražnjice do koljena. Chetti Singh udari u hrpu sanduka koji padnu posvuda oko njega. Zatim više nije uspio zadržati težinu životinje. Ponovno se leopard sruči na njega, svom težinom, nastavivši ga gripsti pandžama i gristi. Pokreti čovjeka postajali su sve usporeniji. Poput električne igrčke s gotovo istrošenom baterijom. Krikovi postanu slabiji. Daniel sjedne za volan Cadillaca. Kad je upalio motor, leopard se odvoji od žrtve i nesiguran se zagleda u vozilo, šibajući zrak repom. Daniel ubaci unatrag i polako se spusti s rampe za utovar, zatim okrene automobil tako da ga je postavio između sebe i zvijeri kad se bude trebao izvući iz vozila da otvori vrata. Ostavi upaljena svjetla i motor i iziđe. Odlučno se zagleda u leoparda i povuče se nekoliko koraka sve dok nije stigao do komandne ploče. Zvijer se nalazila na tridesetak metara, ali nije odvajala pogled od njega, dok je Daniel uvlačio magnetni ključ i teška vrata se pokrenu otvorivši se. Ostavi ključ u bravi. Baci na pod dvocijevku i iziđe povlačeći se unatrag kroz vrata. Nije trčao ili napravio koji nagli pokret koji je mogao pobuditi leopardovu pažnju, iako bi Cadillac zaustavio njegov napad: uostalom životinja je već imala svoju žrtvu. Tako se našao izvan kruga napada. Okrene se i udalji u noći. Upotrijebi magnetni ključ koji je oduzeo Chaweu i iziđe na cestu: zatvori ulazna vrata za sobom i počne trčati. Kad sljedećeg jutra budu pronašli Chettija Singha, bit će očito da je trgovac, iz nepoznatih razloga, upozoren uređajem za otkrivanje požara, otišao na krivo mjesto gdje ga je napao vlastiti leopard upravo dok je otvarao vrata skladišta. Policija će pomisliti da je vozačevo sjedalo s lijeve strane primoralo Singha da iziđe iz Cadillaca da bi otvorio vrata. Daniel nije ostavio tragove ili druge dokaze koji su ga mogli teretiti. I "• Kad je stigao do kraja ograde, zaustavi se i pogleda iza sebe. Svjetla Cadillaca osvjetljavala su još uvijek otvorena vrata skladišta. Ugleda obris zvijeri kako prolazi kroz otvor krećući se prema metalnoj mreži. Leopard poleti preko ograde spretnošću ptice. Daniel se osmjehne. Znao je da će se izmučena zvijer zasigurno vratiti u planine i šume. Nakon svega što je propatila, pomisli, zaslužila je slobodu. Za pola sata Daniel stigne do iznajmljenog Volkswagena. Ude i poveze se prema zračnoj luci te ostavi automobil na jednome od parkirališta tvrtke Avis. Položi ključeve u pretinac na zidu ureda, koji je u to doba noći bio zatvoren, i ode po Land

Cruiser. Vratila se u hotel i žurno spakira svojih nekoliko stvari u platnenu torbu. Upotrijebi kravatu i zavije si ruku. Napor te noći pogoršao je ranu. Službenik u hotelu pristao je na plaćanje kreditnom karticom i Daniel sam ponese torbu u Land Cruiser. Nije uspio suzdržati radoznalost i prođe pored trgovine Chettija Singha. Nije bilo štete, iako su dva vatrogasca gasila otpad koji se zapalio močeci zid zamrljan dimom, dok je nekoliko susjeda u pidžamama promatralo njihov rad. Daniel krene zapadno od Lilongwea, vozeći se putem koji je vodio u Zambiju. Nalazila se na tri sata vožnje. Upali radio i zaustavi se na Radio Malaviju da bi slušao glazbu i vijesti. Bio je blizu granice kad su vijesti na radiju od šest sati dale vijest: bila je druga po redu, nakon kronike rušenja Berlinskog zida. «Ovdje u Lilongweu uspješnog poslovnog čovjeka napao je leopard na vlastitom imanju. Gospodin Chetti Singh nalazi se sada u bolnici na intenzivnoj njezi. Glasnogovornik bolnice potvrdio je da se gospodin Singh nalazi u kritičnom stanju. Okolnosti nisu sasvim razjašnjene, ali policija traži radnika gospodina Singha, Chawea Gundwanu koji bi mogao biti koristan istrazi. Tko god zna gdje se nalazi gospodin Gundwana moli se da obavijesti najbližu policijsku postaju.» Daniel isključi radio i zaustavi se pred granicom. Očekivao je gnjavažu. Možda je već stigla zapovijed da ga zaustave, pogotovo ako je Chetti Singh bio u stanju govoriti i možda je rekao njegovo ime policiji. Nije računao na to da se Sikh može izvući i preživjeti, misleći da će leopard završiti svoj posao. Pogriješio je što je prebrzo otišao i time skrenuo leopardovu pažnju. Jedna je stvar bila sigurna: Chettiju Singhu trebat će podosta transfuzija krvi. A u Africi je to povećavalo rizik. Daniel je pjevao u sebi osobnu verziju stare pjesme: Pepeo i prah Ako ga ne ubije leopard Ubit će ga AIDS. Zatim, uz malo straha, preda putovnicu na graničnom prijelazu. Nije se trebao brinuti. Policajci su bili nasmijani i ljubazni. «Je li odmor u Malaviju bio ugodan? Bit će nam drago ako nam se budete ponovno vratili, gospodine.» Stari Hastings Banda dobro ih je naučio, i sigurno su shvaćali vitalnu ulogu turizma za svoju zemlju. Nisu pokazivali odbojnost siromaha, tako upečatljivu u ostalim dijelovima Afrike. Daniel položi novčanicu od pet dolara u putovnicu kad se približio graničnom prijelazu Zambije koji se nalazio na stotinu metara udaljenosti i koji je, bio je uvjeren, značio povratak u srednji vijek. Pozove Michaela Hargreavea sat vremena nakon dolaska u Lusaku, i Michael ga pozove na večeru. «A sada, kamo ćeš otići?», zapita Wendy dok ga je poslužila drugom porcijom izvrsnog pudinga. «Bože, kakav predivan i romantičan pustolovni život vodiš! Moram ti pod svaku cijenu pronaći ženu: uznemiruješ sve ostale muševce. Hoćeš li ostati neko vrijeme ovdje?» «Ovisi o tome koliko mi toga može Michel reći o našem zajedničkom poznaniku, Ningu Cheng Gongu. Ako se još uvijek nalazi u Harareu, otići ću tamo. Inače, nema veze: otići ću u London i možda u Tajvan.» «Još uvijek proganjaš Kineza?», zapita Michael dok je otvarao bocu finog vina koje je stiglo putem diplomatskog kurira. «Možemo li konačno znati o čemu se radi?» Daniel pogleda značajno Wendy, koja napravi grimasu. «Želiš li da odem u kuhinju?» «Ne govori gluposti, Wendy. Nikada nisam imao tajna pred tobom», reče Daniel, a potom se obrati Michaelu. «Dobio sam dokaz daje Ning Cheng Gong organizirao napad na skladište bjelokosti u Chiweweu.» Michael, koji je približavao čašu usnama, naglo se zaustavi. «O, jadni mi. Sada sam sve razumio. Johnnv Nzou bio je tvoj prijatelj, sjećam se. Ali Ning? Jesi li siguran? Ambasador je, nije gangster.» «I jedno i drugo», ispravi ga Daniel. «Njegov ortak je jedan Sikh u Lilongweu, određeni Chetti Singh. Ta dvojica imaju puno tajna: ne samo bjelokost, već od svega pomalo, od droge do dijamanata. «Chetti Singh. Čuo sam to ime nedavno.» Mike razmisli nekoliko trenutaka. «Da, na radiju, jutros. Napao ga je leopard, zar ne?» Zatim ponovno promijeni izraz lica. «Upravo dok si ti bio u Lilongweu. Koja slučajnost, Danny. Ima li to koje veze s tvojom rukom oko vrata i tim zadovoljnim izrazom lica?» «Znaš da sam dobar. Poznaješ me», uvjeri ga Daniel. «Nikada ne bih ni sanjao o tome da upotrijebim silu. No, nešto sam saznao od Chettija Singha tijekom kratkog razgovora s njim prije nego što mu se dogodio taj incident s leopardom. Radi se o stvari koja bi mogla zanimati vas špijune iz M15» Michael se zagleda u njega. «Tu je i gospoda, stari

moj. Ne govori se tako o poduzeću. Ne čavrlja se. Loš je to ukus.» Wendy ustane. «Ako bolje razmislim, idem vidjeti što radi Cheffe. Bit ću u kuhinji desetak minuta: dovoljno da vi muškarci možete razgovarati, nadam se.» I odnese sa sobom i čašu. «Sad možeš govoriti», promrmlja Michael. «Reci, Danny.» «Chetti Singh mi je povjerio da se u Ubomu priprema puč. Ubit će Omerua.» «O, jadan ja! Omerua? On je među dobricama. Ne smijemo to dozvoliti. Jesi li saznao koji detalj?» «Ne baš, nažalost. Umješan je Ning Cheng Gong i njegova porodica, ali nisu glavni glumci. Mislim da su samo sponzori projektirane revolucije, i da za uzvrat očekuju prava i privilegije.» Michael klimne glavom. «Uvijek ista priča. Dobit će komad torte kad je novi gospodar Uboma bude dijelio. Znaš li kad će se to dogoditi?» «Ne, žao mi je. Ali, ubrzo. U roku od nekoliko mjeseci.» «Upozorit ćemo Omerua. Možda prvi ministar pošalje bataljun SASa da ga zaštiti. Znam da jako voli starca, a osim toga, član je Commonwealtha.» «Bio bih ti zahvalan ako možeš provjeriti Ning Cheng Gongu za mene, Mike.» «Otišao je, Danny. Vratio se u svoje gnijezdo. Razgovarao sam sa svojim kolegom u Harareu upravo jutros. Naravno, znao sam da te on zanima i tako sam pitao. Ning je priredio proslavu za rastanak u ambasadi u petak navečer, a u subotu je odletio kući.» «Prokletstvo», uzvikne Daniel. «To mijenja moje planove. Htio sam otići u Harare.» «Ne bi to bila dobra zamisao», prekine ga Michael. «Jedno je leopardu ponuditi dobrog građanina, ali tući ambasadore, sasvim je nešto drugo. Smatra se lošim ukusom.» «Više nije ambasador», odvrati Daniel. «Mogao bih ga slijediti do Tajvana.» «Loša zamisao, žao mi je što ti to moram reći. Tajvan je Ningov brlog. Po onome što sam čuo, njegova je obitelj vlasnik gotovo cijelog otoka, te je stoga vjerojatno prepun njegovih gorila. Namjeravaš li postati anđeo osvetnik, bolje je da pričekaj neko vrijeme. Osim toga, ako je točno što si mi rekao, Ning će se ubrzo vratiti u Afriku, a Ubomo je neutralni teritorij, puno bolji od Tajvana. Tu ću ti barem moći pomoći. Imamo ured u Kabaliju, glavnome gradu. Zapravo, postoji mogućnost da.» Michael se prekine. «Malo je preuranjeno da govorim o tome, ali izgleda da će me preseliti u Kabali.» Daniel se zagleda u čašu vina i polako je okrene kao da se divi bljescima boje rubina. Zatim uzdahne i klimne glavom. «U pravu si, kao i uvijek.» Osmjehne se melankolična izraza lica. «Pustio sam da me osjećaji povedu. A, osim toga, užasno mi nedostaje novca. Vjerojatno nemam ni za kartu do Taipeija.» «Nikada ne bih vjerovao u takvo što, stari moj. Mislio sam da plivaš u novcu. Uvijek sam ti zavidio. Svi ti televizijski ugovori vrijedni milijune dolara.» «Sve što posjedujem uložio sam u videozapise koje si poslao u London za mene. Ne vrijede ni novčića ako ih ne obradim i komentiram. To ću morati napraviti što prije.» «Prije nego što odeš, bit će bolje da me obavijestiš o svemu što znaš o toj dvojici, Singhu i Ninggu. Nastavit ću slijediti stvar odovud, u slučaju da.» «U slučaju da mi se nešto dogodi», dovrši Daniel. «Nemoj to ni spominjati, stari moj. Iako mislim da si ovaj put upecao veliku ribu.» «Htio bih ostaviti ovdje u Lusaki svoj Land Cruiser i ostatak materijala, ako ti ne smeta.» «Bit će mi zadovoljstvo, dragi moj. Moj dom je i tvoj dom. Moja garaža je i tvoja garaža. Slobodno ostavi što god hoćeš.» Sutradan ujutro Daniel se vrati Hargreaveima. Michael je bio na poslu, ali Wendy i poslugu mu pomognu da istovari Land Cruiser. Oprema je bila prepuna prašine i prljavštine od šest mjeseci koje je proveo lutajući. Očiste sve i ponovno vrata na džip. Bacili su u smeće robu koja se raspadala i Daniel sastavi popis stvari koje je ponovno trebao kupiti. Zatim smjesti Land Cruiser u garažu i napuni bateriju za sljedeću ekspediciju. ako je uopće bude bilo. Michael se vratio kući za ručak i sat se vremena zatvorio zajedno s Danielom u svoju radnu sobu. Zatim zajedno s Wendy ispiju bocu vina pored bazena. »Proslijedio sam tvoju poruku u London«, reče Michael. «U ovom se trenutku Omeru nalazi upravo tamo. Ministar vanjskih poslova obavijestio ga je o opasnosti, ali nije previše bilo od koristi. Tvoje su informacije previše neprecizne, dobri starčić nije ozbiljno shvatio tvoje upozorenje o puču. Narod me voli, smatra me ocem, rekao je tako nešto. Odbio je ponudu da mu pomognemo. No, skratit će posjet i vratiti se ranije u Ubomo, dakle, možda smo napravili ipak nešto pozitivno.» «Vjerojatno smo ga poslali ravno u lavlje ralje», reče Daniel tmurno, dok mu je

Wendy stavljala u tanjur svježu salatu koju je uzgajala u vrtu iza kuće. «Da, vjerojatno», potvrdi Michael. «Jadnik. Što se tiče lavova, imam jednu novost za tebe. Pozvao sam našeg čovjeka u Lilongweu. Tvoj prijatelj Chetti Singh nije više u životnoj opasnosti. Bolnica tvrdi da je njegovo stanje ozbiljno, ali stabilno, iako su mu morali amputirati ruku. Izgleda da je leopard dobro zagrizao.» «Da mu je bar odgrizao glavu.» «Ne možeš imati sve, zar ne? Moramo zahvaliti nebesima za male sretne trenutke. No, obavještavat ću te kad budeš u Londonu. Imaš li još uvijek apartman u Chelseau pored Sloane Squarea?» «To nije apartman», precizira Wendy. «Radi se o garsonijeri. S lošom reputacijom.» «Gluposti, draga moja», odvrati Michael. «Danny je poput brata, nikada ne dira neke stvari. zar ne? Broj telefona uvijek je isti: 730.1 još nešto? Imam ga negdje zapisanog.» «Da, ista adresa, isti broj.» «Nazvat ću te ako budem doznao koju novost.» «Što da ti donesem na povratku, Wendy?» «Možeš mi donijeti sve što je u Fortnumsu», uzdahne ona. «Ne šalim se. Malo kolačića, onih u žutom pakiranju: sanjam ih noću. Malo sapuna Floris i parfem Fracas. O! I posteljina Janet Reger, onakvu kakvu si mi donio prošli put. A već kad donosiš, kupi mi i pravi engleski čaj. Earl Grey.» «Polako, draga moja», ukori je Michael. «Naš prijatelj nije deva. Dovoljna ti je tona stvari.» Tog popodneva ispratili su Daniela u zračnu luku gdje je trebao uzletjeti avionom British Airwaysa. Avion sleti na Heathrow sutradan ujutro u 7 sati. Te večeri u Danielovom stanu u Chelseau zazvoni telefon. Nitko nije znao da se vratio. Zapita se vrijedi li podignuti slušalicu i preda se nakon deset poziva. Nije mogao ignorirati toliku upornost. «Danny, jesi li to ti ili se radi o proklesoj telefonskoj sekretarici? Iz principa neću razgovarati s robotom.» Daniel odmah prepozna glas Michaela Hargreavea. «Što je, Mike? Je li Wendy dobro? Gdje si?» «Još uvijek sam u Lusaki i dobro smo oboje, stari moj. Ali ne mogu reći isto za tvog prijatelja Omerua. Bio si u pravu, Danny. Upravo je stigla vijest. Makli su ga. Vojni puč. Dobio sam vijest iz našeg ureda u Kahaliju.» «Što se dogodilo Omeru? Tko je preuzeo vlast?» »Odgovor je: ne znam, na sva tvoja pitanja. Žao mi je, Danny, još uvijek nema previše vijesti. Kod tebe izvješćuje o tome vjerojatno BBC: no, nazvat ću te sutra čim budem čuo još koji detalj.» Te večeri BBC prenese vijest vrlo kratko na kraju vijesti dana, pokazavši sliku iz arhiva predsjednika Victora Omerua. Nekoliko riječi o puču u državi Ubomo. Na ekranu Omeru je izgledao lijep čovjek: oko sedamdeset godina, prosijed, puti boje jantara. Pogled mu je bio radostan. Zatim je uslijedila vremenska prognoza i Daniel osjeti tugu. Susreo je Victora Omerua samo jednom, prije pet godina, kad je predsjednik pristao na intervju o neslaganju sa Zairom i Ugandom glede prava na ribolov u jezeru Alberto. S njim je proveo samo sat vremena, ali Daniela je pogodila pričljivost i plemenitost starca, i pogotovo iskreno zalaganje za svoj narod i različite plemenske skupine koje su činile njegovu malu državicu; brinuo se za očuvanje šuma, savana i jezera koji su predstavljali nacionalno bogatstvo. «Vidimo bogatstvo naših rijeka i naših šuma kao dobro koje trebamo očuvati za buduće generacije, ne smijemo ih brzo uništiti. Smatramo bogatstvo prirode resursom koji se neprekidno obnavlja i koji svi stanovnici Uboma imaju pravo podijeliti, i generacije koje se još nisu rodile. Stoga se protivimo pljačkanju jezera što čine naši susjedi», rekao je Victor Omeru. Rijetko je Daniel čuo od državnika tako mudre stavove i odmah je osjetio prijateljstvo prema tom čovjeku koji je s njim dijelio ljubav i zabrinutost prema prirodi. Sada Victora Omerua više nije bilo, a Afrika je zbog toga postala siromašnija. Daniel provede cijeli ponedjeljak u gradu razgovarajući s direktorom banke i njegovim agentom. Sve je završilo dobro: stoga je bio dovoljno raspoložen kad se vratio u stan u devet i pol navečer. Bila je tu i Michaelova poruka, registrirana na sekretarici. «Bože, kako mrzim ovu napravu. Nazovi me čim se vratiš kući.» U Lusaki su satovi bili dva sata naprijed, ali Daniel svejedno pozove. «Jesam li te probudio, Mike?» «Nije bitno, Danny. Još nisam ugasio svjetlo. Imam novosti za tebe. Novi čovjek Uboma je pukovnik Ephram Taffari. Četrdeset i dvije godine. Studirao je na ekonomskom fakultetu u Londonu i na sveučilištu u Budimpešti. Osim toga, nitko ništa ne zna o njemu. Već je promijenio ime države u Demokratska Narodna Republika Ubomo.

Ružan znak. U afričkom rječniku demokratski znači tiranski. Mnogi ljudi iz vlade pogubljeni su, ali to smo i očekivali. «A Omeru?», zapita Daniel. «Nije na popisu krvnika, ali se pretpostavlja da su i njega smaknuli.» »Obavijesti me budeš li saznao što o mojim prijateljima Chettiju Singhu i Ning Cheng Gongu.» «Ne brini, Danny.» Daniel odagna iz misli događaje u Ubomu, i njegov se svijet smanji na četiri zida u studiju Shepards Bush. Dan za danom živio je u polutami, sasvim usredotočen na osvijetljeni ekran. Navečer, ošamućen od mentalnog napora i crvenih očiju, izlazio je na cestu i vozio se taksijem do stana. Zaustavljao se samo kod Padridgea u Sloan Streetu da bi kupio nešto za večeru. Ujutro se budio kad je još bilo mračno i odlazio u studio prije nego što se grad budio. Bio je obuzet kreativnom ekstazom: izgledalo je kao daje sve njegovo postojanje u tim slikama koje su protjecale pred njegovim očima. Riječi koje bi ih opisale padnu mu na pamet: govorio je u mikrofon pogledavši rijetko u zabilježske. Proživljavao je svaki trenutak prizora: izgledalo je kao da osjeća topli miris prašine i mošusa karakterističan za Afriku; glasove ljudi, riku životinja koja je odjekivala u mislima dok je radio. Daniel je toliko bio utonuo u kreativni proces montaže da je tijekom sljedećih tjedana udaljio iz misli nedavne događaje u Africi obavivši ih nekom vrstom magle. No, kad ugleda na ekranu lice Johnnvja Nzoua osjeti šok: slušajući njegov glas kao da govori s druge strane groba, sjećanja ga preplave. rvtv Sam u sobi, odgovori Johnnvjevoj slici: «Vratit ću se. Nisam te zaboravio. Što su ti učinili, neće ostati nekažnjeno. Obećavam ti, stari moj.» Koncem veljače, tri mjeseca nakon početka montaže, Daniel je imao kopiju rada prve četiri epizode serije, spremne da ih pokaže agentu. Elna Markham prodala je njegove prve filmove i od tada su uvijek radili zajedno. Daniel je vjerovao njenom sudu i divio joj se zbog smisla za trgovinu. Elna je uspijevala izračunati koliko će dobiti u najoptimalnijim uvjetima. Pripremala je ugovore koji su predviđali svaku mogućnost, čak i one koje su izgledale nemoguće. Jednom je u ugovor dodala članak koji se odnosio na moguće dokumentarce izvedene iz Danielovih. On se osmjehnuo kad je to pročitao. No, dvije godine kasnije taj članak mu je donio dobit od pedeset tisuća dolara u Japanu, zemlji na koju nikako nije računao. Sa četrdeset godina, Elna je bila visoka, vitka, tamnih židovskih očiju, s tijelom topmodela iz Voguea. Nekoliko puta postali su gotovo ljubavnici, pogotovo prije tri godine, kad je ispraznila bocu Dom Perignona u Danielovom stanu da bi proslavili profitabilne ugovore. Elna se povukla u zadnji čas. «Jedan si od najšarmantnijih muškaraca koje sam ikada upoznala, Danny, i sigurna sam da bismo zajedno mogli pokrenuti brda. Ali za mene vrijediš više kao poslovni partner, nego kao ljubavnik.» Zakopčila je košulju i ostavila ga u frustrirajućim seksualnim mukama. Pogledali su prve četiri epizode, jednu za drugom, i proveli tako jutro u dvorani za projekcije. Elna nije komentirala: pustila je da i posljednja epizoda završi, a potom ustane. «Vodim te na ručak», reče. U taksiju je govorila o svemu, samo ne o dokumentarcima. Povala ga je kod Mosimanna u West Halkin Street. Klub koji je Anton Mosimann osnovao od stare crkve postao je prava katedrala gastronomije. Anton, s bijelom pregačom i kapom šefa kuhinje, crven u licu, iziđe iz kuhinje da bi čavrljao za njihovim stolom; čast rezervirana samo za najdraže klijente. Daniel je žudio da saznao što Elna misli o njegovom radu, ali ona je imala običaj da povećava napetost: raspravi s njom o jelovniku i o različitim, nebitnim stvarima. Tek kad je Elna naručila bocu CortonCharlemagnea bio je siguran da joj se svidjelo. Zatim Elna pogleda iznad ruba čaše i prošapće hrapavim i zavodničkim glasom: «Predivno, Armstrong, predivno. To je tvoj najbolji rad, ne šalim se. Želim četiri kopije, odmah.» Daniel se osmjehne, s olakšanjem. «Ne možeš prodati seriju. još nije dovršena.» «Ne mogu? Vidjet ćeš.» Elna pokaže dokumentarce Talijanima, koji su uvijek pokazivali ljubav prema Danielovim radovima. Njihovo povijesno i osjećajno zanimanje za Afriku činilo je da je Italija godinama bila jedno od najboljih tržišta. Daniel je volio Talijane, i Talijani su voljeli njega. Tjedan dana kasnije Elna mu donese ugovor u stan. Daniel izvuče tanjur sa sendvičima s lososom i bocu vina. Sjedili su na podu, stavili Beethovena i jeli sendviče, dok je Elna raspravljala o ugovoru. «Svidjelo im se koliko i

meni», reče. «Uspjela sam dobiti dvadeset i pet posto više od kapare koju su ti dali posljednji put.» «Vještica si», reče Daniel. «To je crna magija.» Kapara Talijana gotovo je sasvim pokrivala troškove proizvodnje serije. Ostatak će biti neto dobit. Rizik se isplatio, a Daniel nije imao sponzore s kojima je morao podijeliti dobit. Osim postotka koji je pripadao Elni, ostalo je sve bilo njegovo. Pokuša izračunati koliko će zaraditi. Pola milijuna sigurno, možda i više. sve je ovisilo o Amerikancima. Nakon prodaje svjetskih prava, mogao je dobiti čak tri milijuna dolara. Čak je i on ostao impresioniran. Nakon deset godina teškog rada, uspio je. Neće više imati dugova, neće morati hodočastiti od jednoga arogantnog sponzora do drugog. Sada je bio gospodar svoje sudbine: imao je kontrolu nad svojim poslom i prava na konačnu verziju. U budućnosti će dokumentarci biti onakvi kakve bude htio, a ne kakve su tražili sponzori. v;" Bio je to predivan osjećaj. «Što namjeravaš učiniti u budućnosti?», zapita Elna dok je jela posljednji sendvič. «Nisam još razmislio o tome», lagao joj je Daniel. «Uvijek je imao na umu dva ili tri projekta. «Moram dovršiti posljednje epizode.» «Kontaktirale su me neke osobe s mnogo novca. Veliko naftno društvo želi da snimiš seriju o afričkom apartheidu i efekt sanacije na.» «Ne, do vraga!» Bilo je predivno odbaciti poslovnu ponudu. «Radi se o ponovno zagrijanoj juhi. Svijet se mijenja. Pomisli na Istočnu Europu. Apartheid i sankcije su stara stvar. Za godinu dana ih neće više biti. Želim nešto novo, uzbudljivo. Mislio sam na pluvijalne šume. ne na brazilske, govorilo se o njima do besvijesti. Na ekvatorijalnu regiju Afrike! To je jedno od najnepoznatijih mjesta na planetu, a ekološki od velikog značenja.» «Zvuči mi dobro. Kad ćeš započeti?« «Bože mili, pravi si tiranin. Još nisam ni dovršio seriju, a već me tjeraš na novi posao.» «Otkako sam se razvela od Aarona netko mi mora osigurati udoban život na koji sam se bila navikla.» «Sve obveze braka, bez ikakvih privilegija i radosti.» Daniel uzdahne glumeći rastuženost. «Još uvijek razmišljaš o tome? Možda bi me mogao i nagovoriti i možda ti se uopće ne bi sviđjelo. Aaronu se nije sviđalo.» «Aaron je bio budala», reče Daniel. «Problem je bio u tome što nije bio velik», nasmijala se Elna. Zatim promijeni temu razgovora. «Ah, da. Što se dogodilo s Jockom? Primila sam od njega čudan poziv. Rekao je da ste se posvađali na mrtvo ime. Rekao je da si poludio i da si gotovo navukao na njega policiju. Zakleo se da nećete više raditi zajedno. Je li to istina?« «Da, istina je. Naši su se putevi razdvojili.» «Šteta. Napravio je predivan posao za ovu seriju o Africi koja umire. Jesi li već izabrao snimatelja koji bi ga zamijenio?« «Ne. Imaš li ti nekoga?« Elna razmisli nekoliko trenutaka. «Bi li ti bilo krivo raditi s jednom ženom?« «Ne vidim razloga zašto bi mi bilo krivo, ako je u stanju slijediti moj ritam. Afrika je okrutna. Treba biti izdržljiv.» Elna se osmijehne. «Gospođa na koju mislim dovoljno je jaka i sposobna. Možeš mi vjerovati na riječ. Upravo je dovršila dokumentarac za BBC o Arktiku i Eskimima. Predivan je, zaista.» «Rado bih ga pogledao.» «Poslat ću ti kopiju.» Sutradan mu je Elna poslala dokumentarac u studio, ali Daniel je bio toliko udubljen u svoj posao da ga je bacio u ladicu pisaćeg stola. Odluči da će ga pogledati navečer, no više nije mislio na njega. Tri dana nakon što je završio seriju, vrpca se još uvijek nalazila u pisaćem stolu, zaboravljena u uzbuđenju svega što se događalo. Michael Hargreave ponovno ga pozove iz Lusake. «Danny, poslat ću ti račun za pozive. Koštaš me malo bogatstvo vladi Njegova veličanstva.» «Ponudit ću ti sanduk šampanjca prvi put kad se budemo vidjeli.» «Onda moraš imati novca u džepu, stari moj. Ali, pristajem. Lijepa vijest je da je tvoj prijatelj Chetti Singh izišao iz bolnice.» «Siguran si, Mike?« «Kao nov. Kažu da se radilo o senzacionalnom ozdravljenju. Dao sam provjeriti od našeg čovjeka u Lilongweu. Sada Singh ima samo jednu ruku, ali već ponovno vodi svoje poslove. Morat ćeš mu poslati još jednog leoparda za Božić: zadnji nije obavio posao temeljito.» Daniel se nasmije. «Jesi li saznao nešto o našem drugom prijatelju?« «O Kinezu? Ne, žao mi je. Vratio se doma, k svome ocu i Lucky Dragonu.» «Obavijesti me, saznaš li što. Neću moći ostaviti London još nekoliko mjeseci. Događa se sve i svašta.» Daniel nije uvećavao stvari. Elna je upravo prodala seriju Afrika koja umire Channel Fouru po najvišoj dosadašnjoj cijeni za samostalnu produkciju. A epizode će biti emitirane

nedjeljom navečer, za šest tjedana. i i. iv »Organizirat ću proslavu tim povodom«, reče Elna. «O, Bože, Danny, uvijek sam znala da si najbolji i zaista je lijepo moći to i dokazati. Pozvala sam ljude sa svih televizija kontinenta i Sjeverne Amerike. Bit će oduševljeni, vjeruj mi.» U subotu prije proslave Elna je pozvala telefonom Daniela u stan: «Jesi li imao vremena pogledati vrpcu koju sam ti poslala?» «Koju?» «Evo, nisi je vidio», stenjala je Elna. «Kasetu o Arktiku, Arktički san, koju je snimila Bonny Mahon. Ne budi tako bedast, Danny.» «Oprosti, Elna, nisam imao vremena, zaista.» «Pozvala sam je na proslavu», reče Elna. «Odmah ću pogledati kasetu», obeća Daniel i ode do pisaćeg stola. Odlučio je da će je pogledati na preskok, ali ipak nije ostao tako površan. Bio je zadivljen već prvim planom. Dokumentarac je započinjao sekvencom iz zraka koja je pokazivala vječne ledenjake Sjevera, a prizori koji su uslijedili bili su senzacionalni, nezaboravni. Pogotovo prizor golemog krda karibua, koji su plivajući prelazili preko otvorenog mora među ledenjacima. Nisko sunce nalazilo se iza njih, i kad su izranjali iz vode, ispunjavali su zrak oblakom kapljica. Daniel je ostao zadivljen do te mjere da je zaboravio svaki profesionalni kriterij. Tek na kraju kasete pokuša analizirati način na koji je snimatelj realizirao neke efekte. Bonny Mahon je shvatila kako će iskoristiti izvanrednu svjetlost i stvoriti atmosferu koja je podsjećala na Turnerova sjajna i eterična remekdjela. Bude li morala raditi u mračnim dubinama ekvatorijalnih šuma, ta sposobnost uporabe svjetlosti igrat će odlučujuću ulogu. Nije bilo sumnje. Bonny Mahon ju je znala iskoristiti. Bio je nestrpljiv da je upozna. Za proslavu Elna Markham je iznajmila nekoliko televizora i postavila ih na strateškim mjestima u svom stanu, uključivši i toalet za goste. Odlučila je da nitko neće moći izbjeći cilju proslave. Kao što je to tipično za počasnog gosta, Daniel je stigao pola sata kasnije i morao se probijati kroz gomilu ljudi da bi ušao. Elnine zabave uvijek su bile posjećivane i veliki je dnevni boravak bio prepun ljudi. Na sreću, bila je topla svibanjska večer i dio uzvanika izišao je na terasu koja je gledala na rijeku. Šest je mjeseci Daniel živio poput samotnjaka. Bilo je lijepo susresti se s ljudima. Naravno, poznao je gotovo sve prisutne, a njegova je slava privlačila mnogo njih. Bio je u sredini kruga obožavatelja, gotovo sve starih prijatelja. Dovoljno ohol da uživa u pažnji. Daniel je ipak znao koliko je slava škakljiva. U ovom poslu svatko se procjenjuje i vrijedi koliko i njegov posljednji rad. Društvo je bilo veselo i zabavno, ali Daniel je bio napet što se više približavao trenutak emitiranja, i teško se usredotočio na razgovor oko njega. Ni najdražesnija među mnogim ženama nije uspijevala zadugo pobuditi njegovu pažnju. Konačno, Elna pljesne rukama i kaže tiho: «Stigao je trenutak!» Krene iz jedne sobe u drugu i uključi televizore sve na Channel Four. Začuje se živahan žamor kad je započela glazba i naslov. Prva sekvenca se otvori s prizorom koji je bio peti element duha Afrike. Nizina boje sipe, na kojoj su se isticale raštrkane akacije zelene boje uvinutih debla i ravnih krošanja poput nakovnja. Jedan je slon prelazio nizinu: bio je to stari mužjak, siv i naboran, s iskrivljenim i golemim kljovama, zamrljanim biljnim sokovima. Kretao se veličanstvenim korakom, dok je oko njega vrvio roj insekata srebrenaste boje. Na obzoru, u plavetnilu afričkog neba, uzdizala se snježna planina Kilimandžaro, odvojena od smeđe, spaljene zemlje. Smijeh i žamor prestanu: spusti se tišina. Gledatelji su bili osvojeni veličanstvenim prizorima. Zatim se začuje čuđenje kad su dvije slonice krda u Zambeziju zajednički krenule u napad, mašući ušima i podižući crvenu zemlju golemim nogama, sve dok ih hitci nisu pogodili. Perjanice prašine plesale su na trenutak na sivim čelima, a potom se tijela sruše na tlo. Četrdeset i pet minuta Daniel je držao publiku okovanu u zlatne lance mašte, vodeći je kroz veličanstveni i opustošeni kontinent, pokazujući nadzemaljske ljepote i surovost, kontrast koji je postajao sve izraženiji. Kad se i posljednji prizor rasplinuo, tišina se produlji nekoliko sekunda. Zatim se gledatelji trgnu i vrata se u stvarnost. Netko započne pljeskati: pljesak se raširi i nastavi. Elna se približi Danielu. Ne reče ništa: uze mu ruku i čvrsto je stisne. Nakon nekog vremena Daniel osjeti potrebu da se izvuče iz vala čestitanja. Budući da mu je trebalo prostora za disanje, iziđe na terasu. Odmakne se od ograde i pogleda prema dolje, ali nije vidio osvijetljene brodice na Temzi. Već je osjećao prvu

euforiju koju je osjetio i na početku večeri. Njegovi prizori Afrike ganuli su i rastužili. Trebao se naviknuti već na takve stvari. Prizor s Johnnvjem Nzouom bio je pogotovo dirljiv, kao i sa slonovima. Johnnv je uvijek ostao prisutan u njegovim mislima u svim tim mjesecima: no sada je sjećanje pogotovo bilo jako. Odjednom Daniel osjeti potrebu da se vrati u Afriku. Bio je nemiran i nezadovoljan. Ostali su pljeskali i divili se njegovom radu, ali za njega je to bila prošlost. Nomadski duh ga je tjerao da nastavi svoje putovanje. Ponovno je stigao trenutak da krene prema novim obzorima, u novu pustolovinu. Netko mu dodirne ruku. Na trenutak nije reagirao. Zatim okrene glavu i ugleda jednu djevojku. Imala je crvenu kosu. Bio je to njegov prvi dojam; gusta kosa koja je plamtjela poput vatre. Ruka koja ga je dodirnula imala je zbudujuću snagu, gotovo mušku. Bila je visoka poput njega, a crte lica bile su velikodušne: široka usta, pune usne, veliki, ali prćast nos i nježne nosnice. »Cijelu večer pokušavam se približiti tebi«, reče. Glas je bio dubok, siguran. «Ali, sada si muškarac trenutka.» Koža joj je bila prepuna pjegica od sunca i vjetra, no izgledala je zdravo poput osobe koja živi na otvorenom. Na svjetlosti terase zelene oči bile su sjajne, iznad njih guste trepavice davale su joj ironičan i otvoren izraz lica. «Elna mi je obećala da će te predstaviti, ali sada više ne računam na to. Ja sam Bonny Mahon.» Osmjehne se poput dečkića. Daniel osjeti simpatiju prema njoj. «Elna mi je dala tvoju kasetu.» Daniel pruži ruku i ona je čvrsto stisne. Istina je, tvrda je djevojka, kao što je to rekla Elna. Afrika je neće prestrašiti. «Jako si dobra. Imaš oko i instinkt za svjetlost. Odlično.» «Jako si dobar i ti.» Bonny se osmjehne. «Voljela bih raditi za tebe.» Bila je izravna. Danielove simpatije se još više povećaju. Zatim osjeti njen miris. Nije imala parfem: bio je to pravi miris kože, topao, jak, afrodizijački. «Moglo bi se dogoditi, reče joj. «I prije nego što misliš.» Držao joj je još uvijek ruku, a Bonny se nije povukla. Oboje su bili svjesni dvosmislenosti tih riječi. Daniel pomisli da će biti uzbudljivo povesti sa sobom tu ženu u Afriku. Nekoliko kilometara sjeverno od terase gdje su Daniel i Bonny procjenjivali jedno drugo, profesionalno i fizički, netko je gledao prvu epizodu Afrike koja umire. Sir Peter Tug Harrison bio je glavni akcionar i upravitelj British Overseas Steam Ship Companv. Iako je BOSS još uvijek slovio kao cijenjena kompanija na opisu Burze vrijednosti u Londonu, sasvim je promijenio prirodu u pedeset godina koje su prošle otkako je Tug Harrison kupio većinski dio. Kompanija je osnovana krajem viktorijanskog perioda, s malom flotom trgovačkih brodova koji su plovili na relaciji Afrika Istok. Budući da nikada nije prosperirala, prilikom izbivanja Drugog svjetskog rata, Tug ju je kupio za malo novca u odnosu na realnu vrijednost. S dobiti tijekom ratnog razdoblja, Tug je proširio krug djelatnosti i sada je BOSS bio jedan od najmoćnijih konglomerata na londonskoj Burzi. Tug je uvijek imao osjećaja za javno mnijenje i pazio je na dojam koji je njegova kompanija ostavljala. Posjedovao je instinkt za poslove. Bio je to jedan od razloga njegova golemog uspjeha. «Opća težnja je zelena», rekao je na savjetovanju prije otprilike mjesec dana. «Jako je zelena. Možda se ne slažemo s tom novom strašću za okoliš i prirodu, ali moramo to uzeti u obzir. Moramo jahati na zelenom valu.» Sada se nalazio u uredu na trećem katu svoje kuće u Holand parku. Kuća je bila smještena usred niza predivnih vila u jednoj od najboljih četvrti Londona. Ured je bio uređen u drvu, uvezenom iz Nigerije. Na zidovima su se nalazile samo dvije slike, jer je drvo već samo po sebi bilo umjetničko djelo. i« Slika ispred pisaćeg stola bila je Bogorodica s djetetom, koju je naslikao Gauguin u tijekom svog prvog boravka na otocima južnog Pacifika, a druga se nalazila iza pisaćeg stola: radilo se o Picassu, golemoj slici, sirovoj i erotskoj, koja je predstavljala bika i голу ženu. Kontrast je isticao lirski sjaj Bogorodice. Pored vrata, poput stražara, nalazio se par rogova nosoroga. Na jednom od rogova isticao se sjajni dio, označen rukom Tuga Harrisona tijekom desetljeća. Milovao ga je desnom rukom, svakodnevno kad bi ulazio i izlazio iz sobe; praznovjerni ritual. Ti rogovi bili su njegov talisman. Kad je imao osamnaest godina, gladan, bez prebijenog novčića, posjedujući samo staru pušku i šaku metaka, lovio je tog nosoroga pustinjama Sudana. Na pedeset kilometara od rijeke Nil ubio ga je jednim hitcem u mozak. Krv je šikljala iz prekinute arterije na pustinjsko tlo i upravo je na

tom mjestu Tug Harrison podignuo kamen sjaja voska koji je gotovo ispunjavao njegovu šaku. Taj dijamant bio je samo početak. Od dana nosoroga sreća ga je slijedila u stopu. Sačuvao je rogove i dodirivao ih svakodnevno, kad god bi prošao pored njih. Za njega su bili dragocjeniji od predivnih slika koje su visjele na zidu. Rodio se u predgrađu Liverpoola tijekom Prvog svjetskog rata: otac mu je bio alkoholičar. Sa šesnaest godina je isplovio, a u Dar Es Salamu je napustio brod kako bi izbjegao seksualno zlostavljanje prvog časnika broda, upoznavši ljepotu, čaroliju i obećanje Afrike. Za njega se obećanje zasigurno ostvarilo. Bogatstvo koje je posjedovao mogao je zahvaliti samo Africi, i ono je od Tuga napravilo jednog od stotinu najbogatijih ljudi na svijetu. Televizor je bio sakriven iza drvenih pregrada, a daljinski je upravljač bio na uobičajenom mjestu, na pisaćem stolu. Kao gotovo svi pametni i zauzeti ljudi, izbjegavao je glupave televizijske programe, ograničavajući gledanje samo na vijesti i aktualnosti. No, sve što se odnosilo na Afriku za njega je bilo od životnog zanimanja. Primijetio je naslov Afrika koja umire i postavio sat na pisaćem stolu da mu označi početak emitiranja. Elektronska zvonjava ga probudi iz proučavanja dokumenata. Daljinskim upravljačem uključi televizor. Regulira glas, dok je glazba ispunila sobu. Zatim prizor golemog slona i snježnog vrha ispuni ekran i Tug osjeti kako se vraća pedeset godina unazad na tisuće i tisuće kilometara. Gledao je ne pomičući se sve do kraja emisije. Zatim ponovno uze daljinski upravljač i ekran se ugasi poput očnog kapka koji se zatvara kad ga svlada san. Tug Harrison je dugo ostao tiho. Zatim uze pozlačeno nalivpero i ispiše jedno ime na bloku: Daniel Armstrong. Okrene fotelju i s police uze knjigu Tko je tko. Daniel krene pješice od Shepards Busha prema Holland Parku. Iako je bio potencijalni milijunaš, nije namjeravao baciti pet funta za vožnju taksijem od nekoliko minuta. Bilo je toplo i vedro vrijeme, a stabla na trgovima i u parkovima prekrila su se zelenilom ljeta. Dok je hodao, promatrajući djevojke u poluotvorenim haljinama i kratkim suknjama, mislio je na Tuga Harrisona. Kad ga je Elna Markham nazvala i predala mu Harrisonov poziv, ostao je podosta iznenađen. Naravno, znao je tko je. Harrisonovi krakovi širili su se do svakog ugla afričkog kontinenta, od Egipta do obala rijeke Limpopo. Daniel je poznavao moć i bogatstvo BOSSa i njegov utjecaj na sudbinu i život u Africi, ali jako je malo znao o čovjeku koji je njime upravljao. Tug Harrison bio je jako spretan i držao se izvan javnih događanja i pažnje žutog tiska. Svaki put kad je Daniel putovao u Afriku mogao je opaziti utjecaj Tuga Harrisona, poput tragova staroga, lukavog lava. Ostavljao je svoje tragove, ali, poput zvijeri, rijetko se osobno pokazivao. Daniel se zapita koji su razlozi njegova uspjeha na tom kontinentu. Poznavao je afrički mentalitet bolje od bilo kojeg bijelca. Naučio je kao dječak u taborima lovaca i tragača ruda, kad su kao pratnju mjesecima i mjesecima imali samo crnce. Govorio je nekoliko afričkih jezika. Ali, prije svega, shvaćao je zamršen način razmišljanja domorodaca. Gajio je prema njima simpatije, osjećao se dobro u njihovom društvu, znao je u njima pobuditi povjerenje. Tijekom njegovih putovanja Daniel je susreo muškarce i žene miješane krvi, čije su majke bile Turkana, Shona ili Kukuja, uvjereni da je njihov pravi otac Tug Harrison. Naravno, njihove tvrdnje nikada nisu bile dokazane, ali često se radilo o bogatim i važnim osobama. Rijetko su se pojavljivale vijesti i fotografije Harrisonovih posjeta afričkom kontinentu: ali njegov je privatni zrakoplov Gulf Stream često bio u najdaljem uglu zračne luke u Lusaki, Kinshasi ili Nairobiju. Govorilo se da je gost mramornih palača u Mobotu ili predsjedničkoj rezidenciji Kennetha Kaunde u Lusaki. Govorkalo se da je jedan od malobrojnih koji su imali pristup ratnicima Renamo u Mozambiku i taborima Savimbi u Angoli, a istovremeno je bio dobrodošao i u svim državama, u kojima su ti ljudi bili opozicija. Kolale su glasine da je mogao podignuti slušalicu u bilo koje doba dana i noći i razgovarati s Klerkom, Mugabeom ili Danielom Moijem. Bio je posrednik, kurir, savjetnik, bankar, trgovac kontinenta. Daniel je bio nestrpljiv da ga upozna. Pokušao je nekoliko puta, no neuspješno. A sada, kad ga je sam pozvao, zaustavi se pred golemim masivnim ulaznim vratima, osjećajući nervozu. Bila je to neka vrsta upozorenja, koja mu je bila vrlo korisna na afričkom tlu: vrlo često osjećao je

blizinu opasnih zvijeri i ljudi koji su još opasniji od divljih životinja. Crni sluga u bijeloj kanzi i s crvenim turbanom otvori mu vrata. Kad je Daniel progovorio jezikom svahili, drveno lice se rastegne u veliki osmijeh. Sluga povede Daniela velikim stubama od mramora. U nišama se nalazilo svježe cvijeće, i Daniel prepozna slike Harrisonove poznate zbirke koje su visjele na zidu: Sislev, Dufy, Matisse. Kad su stigli pred dvokrilna vrata od crvenog tika, sluga se odmakne i nakloni. Daniel ude i zaustavi se usred tepiha. Tug Harrison ustane od pisaćeg stola. Na prvi pogled je shvaćao čemu taj nadimak: tegljač. Čvrste konstitucije iako ga je elegantno odijelo činilo manje snažnim. Tug je bio ćelav, osim čuperka sijede kose, poput onog u fratra. Vrh glave bio je blijed i gladak dok je koža lica bila naborana i preplanula od sunca na mjestima gdje nije nosio zaštitu. Brada mu je bila istaknuta, a oštre oči koje su gledale izravno u sugovornika otkrivale su nemilosrdnu inteligenciju. «Armstrong», započne, «zahvaljujem vam što ste prihvatili moj poziv.» Glas je bio topao poput melase, previše mekan za njegovu osobnost. Pruži ruku iznad pisaćeg stola, natjeravši Daniela da se približi: mali trik dominantne osobe. «Hvala vama što ste me pozvali, Harrison.» Daniel je izbjegao uporabu titule da bi se izjednačio s njime. Harrison sklopi lagano oči. Rukuju se i prouče, svatko procijeni fizičku snagu stiska drugog ne dopustivši da se pretvori u djetinjasto nadjačavanje. Harrison pokaže prema fotelji od kože, ispod Gauguina, i obrati se sluzi: «Letta chai, Selibi. Želite li čaj, Armstrong?» Dok je sluga točio čaj, Daniel pogleda rogove nosoroga. «Ne vide se često trofeji poput ovih», reče. Harrison ostavi pisaći stol i približi se vratima. Pomiluje rogove kao da se radi o tijelu voljene žene. «Ne», prizna. «Bio sam dječak, tada. Slijedio sam starog mužjaka petnaest dana. Bio je studeni, a u podne je temperatura zraka bila iznad pedeset stupnjeva u hladu. Petnaest dana, tristo dvadeset kilometara pustinjom.» Harrison zavrti glavom. «Kad si mlad, činiš mnoge ludosti.» «Čine se mnoge ludosti i kad si stariji», reče Daniel. Harrison se nasmije. «U pravu ste. Život nije zabavan ako nisi pomalo lud.» Zatim uze šalicu čaja koju mu je sluga pružao. «Hvala, Selibi. Zatvori za sobom vrata, kad budeš izlazio.» Sluga zatvori dvokrilna vrata i Harrison se vrati za pisaći stol. «Prošle večeri vidio sam vaš dokumentarac na Channel Four», reče. Daniel lagano nagne glavu i sačeka. Harrison ispije gutljaj čaja. Porculanska šalica izgledala je krhko u njegovim rukama. Bile su to ruke ratnika, uništene tropskim suncem, fizičkim naporom i starim borbama. Košćice su bile čvoraste, ali nokti su bili jako njegovani. Harrison spusti šalicu na tanjurić na pisaćem stolu i ponovno podigne pogled prema Danielu. «Obavili ste odličan posao», reče. «Zaista ste sve shvatili.» Daniel nije komentirao. Osjećao je da bi izraz skromnosti razdražio tog čovjeka. «Točno ste shvatili činjenice i izvukli točne zaključke. Bila je to promjena u odnosu na prethodne sentimentalne gluposti koje moramo slušati svakodnevno. Uspjeli ste shvatiti srž problema Afrike: problemi među različitim plemenima, prenapučenost, neznanje i korupcija. Rješenja koja ste sugerirali bila su smislena.» Harrison klimne glavom. «Da, dobro ste vidjeli.» Zagleda se u Daniela izrazom lica koji je otkrivao da razmišlja. Plave, staklenaste oči davale su mu zagonetni izraz, nalik na slijepca. Nemoj se opustiti«, reče si Daniel. «Ni za trenutak. Ne dozvoli da te raznježi hvalospjevima. Lovi te kao što bi lovio staroga lava. «Čovjek na vašem položaju može puno utjecati na javno mnijenje kao nitko drugi», promrmlja Harrison. «Uživajte međunarodni ugled. Ljudi vam vjeruju, uče od vas. I to je dobro.» Klimne glavom. «To je zaista dobro. Rado bih vam pomogao, ohrabrio vas.» «Zahvaljujem vam.» Daniel si dopusti ironičan osmijeh. Bio je siguran u jedno: Tug Harrison nije činio ništa bez dobrog razloga. Zasigurno nije pomagao i hrabrio uzalud. «Kako vas zovu vaši prijatelji? Daniel, Dan ili Danny?» «Danny.» «Moji me prijatelji zovu Tug.» «Znam.» «Nas dvojica razmišljamo gotovo jednako. Obojica smo vezani za Afriku. Mislim da bismo trebali postati prijatelji, Danny.» «U redu, Tug.» Harrison se osmjehne. «Imate sve razloge da budete sumnjičavi. Shvaćam. Na određenom sam glasu. No, ne bismo trebali suditi čovjeka po općem mišljenju.» «To je istina», reče Daniel. «A sada mi recite, što želite od mene.» «Prokletstvo!» Harrison se nasmije. «Simpatični ste mi. Jako smo se dobro razumjeli,

koliko vidim. Razmišljamo obojica da čovjek ima pravo da postoji na ovom planetu i da ima pravo, budući da dominira, iskoristiti zemlju u svoju korist, naravno, samo ako se služi obnovljivom proizvodnjom.« «Da», reče Daniel. «I ja tako mislim.» «To je praktično i ne kviri ravnotežu. Nisam očekivao manje od osobe s takvom inteligencijom. U Europi čovjek obrađuje zemlju, uništava šume i ubija životinje već stoljećima, no zemlja je i dalje plodna, šume su još gušće, a životinje brojne kao i prije tisuću godina.» «Osim u okolici Černobila i gdje padaju kisele kiše», primijeti Daniel. «Ali, slažem se. Europa nije u lošem stanju. Afrika je drukčija.» Harrison nastavi: «Nas dvojica volimo Afriku. Smatram da je naša dužnost boriti se za boljitak. Mogu učiniti nešto da bih ublažio užasno siromaštvo nekih dijelova kontinenta ulažući u neke zemlje, i time osigurati nekim narodima bolji životni standard. Vi ste s vašim kvalitetama u stanju boriti se protiv neznanja koje postoji prema Africi. Možete izbrisati kriva mišljenja i fanatike za prava životinja, koji su u stvarnosti daleko od zemlje, od šuma i životinja, i opasnost su prirodi, umjesto da je zašтите.» Daniel klimne glavom ne komentirajući te riječi. Bila bi greška umiješati se prije nego što ne sasluša sve do kraja, zajedno s ponudom koju mu je bez imalo dvojbe namjeravao iznijeti. «Sve je to u redu. Ali, bio bih vam zahvalan da budete nešto precizniji, Tug.» «U redu», reče Harrison. «Naravno, poznajete državu Ubomo, zar ne?» Daniela prođu trnci. Bilo je to neočekivano i izgledalo je kao daje i sama sudbina umiješala prste. Nešto ga je guralo u tom pravcu. Trebalo mu je nekoliko trenutaka da ponovno zavlada sobom, a potom reče: «Ubomo, Crvena zemlja. Da, bio sam tamo, iako ne mogu reći da je poznajem.» «Otkako je dobila nezavisnost od Velike Britanije, šezdesetih godina, ostala je podosta nazadna.» Harrison slegne ramenima. «Bila je feud starca, arogantnog diktatora koji se protivio promjenama i napretku.» «Victor Omeru», reče Daniel. «Upoznao sam ga prije nekoliko godina kad se svađao sa susjedima oko prava na ribolov u jezerima.» «Tipično. Protivio se svim promjenama iz principa. Htio je zadržati tradicionalne običaje. Htio je da njegov narod i dalje bude podređen.» Harrison zavrti glavom. «To je sada prošlost. Omeru više nije na vlasti, sada ga je zamijenio mlad i dinamičan čovjek. Predsjednik Ephrem Taffari namjerava otvoriti vrata zemlje i povesti svoj narod u dvadeseto stoljeće. Osim prava na ribolov Ubomo ima još podosta drugih prirodnih bogatstava. Drvo i ruda. Dvadeset godina pokušavao sam nagovoriti predsjednika Omerua da bi trebali iskoristiti, za dobrobit naroda, prirodna bogatstva. Ali, on se protivio tome.» «Da, bio je tvrdoglav», prizna Daniel. «Ali, bio mi je simpatičan.» «O, da, bio je drag starčić i pomalo čudan», reče Harrison. «No, to više nije bitno. Sada je zemlja spremna na napredak i preko međunarodnog konzorcija tvrtke BOSS pregovarao sam da bih pokrenuo taj napredak.» «Izgleda da vam ja ne trebam.» «Htio bih da je sve tako jednostavno.» Harrison zavrti glavom. «No, preplavio nas je val histerije koji je pogodio cijeli svijet. To je psihološki zakon: svako masovno kretanje skreću fanatici iz razloga koji nisu poznati normalnim umovima.» »Susrećete otpor vašim planovima za napredak u Ubomu. To mi pokušavate reći, Tug?» Harrison nagne glavu na jednu stranu. Kad je tako činio, izgledao je poput orla, velike i gologlave ptice grabljivice. «Jako ste izravni, mladiću: no, to sam trebao i očekivati.» Sjedne za pisaći stol i uze starinski pištolj s dva naboja s rukohvatom od bjelokosti koji je upotrebljavao kao uteg za papire. «Jedna je žena, znanstvenica, radila u Ubomu tijekom predsjednikovanja Omerua», nastavi. «Starac ju je jako volio i davao joj je sve privilegije koje je nijekao ostalim novinarima i znanstvenicima. Ta žena je izdala knjigu o stanovništvu u šumama Ubomoa. Vi i ja ih nazivamo Pigmejima, iako to nije termin koji bi se trebao koristiti, uzevši u obzir sadašnje stanje. Naslov je bio.» Harrison se prekine i razmisli, ali Danny se umiješa. «Bio je Narod s visokih stabala. Da, pročitao sam je. Autorica je Kelly Kinnear.» «Poznajete li je?», zapita Harrison. «Ne.» Daniel zavrti glavom. «Ali, bilo bi mi drago. Jako dobro piše. Njen stil me podsjeća na Rachel Carson. Ona je.» «Dosadnjakovička», prekine ga naglo Harrison, «Jedna koja lovi u mutnom i okreće svoj izmet.» Taj vulgarni izraz izgledao je u suprotnosti s njegovom finoćom. «Možete li to bolje objasniti.» Daniel zadrži neutralni izraz lica. Nije htio

izreći svoje mišljenje prije nego što čuje Harrisonovo do kraja. «Kad je došao na vlast, predsjednik Taffari pozvao je tu ženu, koja je u to vrijeme radila u šumi. Objasnio joj je planove o napretku zemlje i zamolio je za suradnju. Susret je krenuo lošim putem. Kelly Kinnear povezana je s predsjednikom Omeruom kojeg nadasve cijeni i kojemu je lojalna, i nije pristala na prijateljsku ponudu predsjednika Taffarija. Naravno, njeno je pravo misliti kako želi, no, potom je pokrenula kampanju protiv novog predsjednika, optuživši ga da je prekršio ljudska prava i da štiti pljačku prirodnih resursa države.» Harrison podigne goleme ruke. «Dobila je, štoviše, histeričan napad i napala novu vladu na sve moguće načine. To su napadi bez imalo logike i razuma. Taffari nije mogao napraviti drugo nego izgnati ju. Kao što vjerojatno znate, ona je britanski podanik i ponovno je završila u Ujedinjenom kraljevstvu. No, nije naučila lekciju i nastavlja kampanju protiv ubomovske vlade.» «Ali BOSS se ne bi trebao brinuti, zar ne?», zapita ljubazno Daniel. Harrison ga pogleda, pokušavši pronaći tračak ironije u tom pitanju. Zatim skrene pozornost na pištolj koji je držao u desnoj ruci. «Nažalost, ta žena ima podosta utjecaja, zahvaljujući uspjehu njenih knjiga. Brbljava je, simpatična. Uspijeva sakriti fanatizam. Dobila je podršku zelenih u ovoj zemlji i na čitavom kontinentu. Naravno, BOSS se ne mora brinuti, ali svejedno je dosadnjakovička i usto je i telegenična. Sada je saznala o našem zanimanju za Ubomo i planove koje naš konzorcij namjerava ostvariti na tom području. Ona i njeni pristaše bune se iz sveg glasa. Jeste li pročitali članak u Guardianuh «Ne.» Daniel zavrti glavom. «Ne čitam Guardian jer sam u posljednje vrijeme imao pune ruke posla. Izgubio sam vezu sa svijetom.» iv «Dobro, vjerujte mi onda na riječ: otežava mi život. Moram odgovoriti svojim ulagačima, a još je malo vremena ostalo do godišnje skupštine. Sada sam upravo saznao da je ta žena kupila paket akcija BOSSa, što joj daje pravo da sudjeluje na skupštini i da uzme riječ. Budite sigurni da će pozvati i radikalni tisak i hordu fanatika, prijatelja Zemlje i napraviti će scenu iz cirkusa.» «Zaista neugodno, Tug», reče Daniel, uspjevši svladati osmijeh. «Kako vam mogu pomoći?» «Vaš je utjecaj u javnosti i znanosti jako velik, veći od te Kelly Kinnear. Razgovarao sam s nekoliko ljudi na različitim položajima i znam da vas jako cijene. Vaši stavovi o Africi su ozbiljni i shvaćaju se takvima. Nudim vam da odete u Ubomo i snimate dokumentarac koji ističe istinu i produbljuje problematiku koju je podigla Kinnear. Bilo bi to dovoljno da je ušutka. Televizija je najmoćnije sredstvo, moćnije od tiska, a ja bih mogao jamčiti maksimalnu difuziju. BOSS ima velike interese u medijima.» Daniel je slušao sa sve većom nevjericom. Bilo je kao da sluša klijenta koji se obraća prostitutki da bi utažio svoju prizemnu perverziju. Osjećao je impuls da prasne u smijeh gnušanja, da snažno odbije njegovu ponudu. Taj čovjek je zaista mislio da je na prodaju. Bilo mu je teško ostati nepomičan i saslušati ga do kraja. «Naravno, mogao bih vam garantirati i neograničenu suradnju predsjednika Taffarija i njegove vlade. Nabavili bi vam sve što vam bude potrebno. Dovoljno je da pitate; dobili biste na raspolaganje prijevozna sredstva, helikoptere, jezerske glisere. Mogli biste se kretati posvuda, čak i u zatvorenim dijelovima šumskih rezervata. Mogli biste razgovarati sa svima.» «Čak i s političkim zatvorenicima?» Daniel se nije uspio suzdržati. Pitanje mu se otelo. »Političkim zatvorenicima?«, ponovi Harrison. «Zašto biste, do vraga, htjeli razgovarati s njima? Bit će to dokumentarac o okolišu i napretku primitivnog društva.» «Da, ali što ako bih htio razgovarati s političkim zatvorenicima«, nastavi Daniel. »Slušajte me, mladiću. Taffari je za napredak, jedan od malobrojnih predsjednika koji se bore za to. Ne mislim da u njegovoj zemlji ima političkih zatvorenika. To nije njegov stil.» «Gdje je Omeru?», zapita Daniel. Harrison položi pištolj na pisači stol okrenuvši cijev prema gostu. «Imam osjećaj da ste protivnik vlade Ubomo. I da vam se moja ponuda ne sviđa.» «Ne. Želim samo znati u što ću se uvaliti. I ja sam poslovni čovjek, Tug. Želim činjenice, ne zanima me reklama. Siguran sam da me razumijete i da biste ih i vi željeli, da ste na mome mjestu. Moram li nešto potpisati, trebam znati o čemu se radi.» «U redu.» Harrison se opusti. Bilo je to objašnjenje koje je mogao shvatiti. «Omeru je bio tvrdoglavi starac. Taffari nije imao izbora, držao ga je

izoliranog u prijelaznom razdoblju. Nalazio se u kućnom pritvoru i prema njemu su se dobro odnosili. Mogao je vidjeti svoje odvjetnike i svog liječnika. Umro je od infarkta. Taffari još nije izvijestio javnost o smrti bivšeg predsjednika. Moglo bi to potaknuti sumnje da je on krivac.« »Primjerice, ekshumaciju bez prethodnog procesa«, predloži Daniel, uz osjećaj žaljenja prema starom predsjedniku. «Da, moglo bi se to tako protumačiti«, prizna Harrison. «Iako me Taffari uvjerio i ja mu vjerujem, da je zaista umro prirodnom smrću.» «U redu, ako vi tako mislite«, reče Daniel. «A sada, razgovarajmo o troškovima te produkcije. Zsigurno neće biti jeftino. Otprilike, rekao bih nekoliko milijuna. Pretpostavljam da želite izvrsno obavljen posao. Tko plaća? BOSS?» «Bilo bi to previše očito«, odgovori Harrison. «Ne, isplatio bih vas na drugi način. Novac bi stigao preko društva na Dalekom Istoku. Iako je dio konzorcija, nije otvoreno vezano za BOSS, u ovoj fazi. U Hong Kongu posjeduje snimateljsku kuću koju bismo mogli upotrijebiti kao pokriće.« «Kako se zove glavno društvo? Gdje mu je sjedište?«, zapita Daniel. Osjećao je nešto čudno, isti osjećaj koji ga je potresao. »Društvo se nalazi u Tajvanu. Nije jako poznato, ali je jako bogato i jako. Mahom izvrsni ljudi, uvjeravam vas: ali jasno je da bih osobno potpisao ugovor koji bismo eventualno sklopili s njima.« «Kako se zove društvo?» «Ima tipično kinesko ime. Lucky Dragon.» Daniel se zagleda u njega. Na trenutak nije mogao govoriti. Sudbina Ning Cheng Gongga bila je čudnovato povezana s ubojstvom Johnnva Nzoua. Znao je da treba nastaviti igru do kraja. «Nešto vas brine, Danny?» Harrison je izgledao uzbunjeno, i Daniel opazi da je otkrio svoju zabrinutost. «Ne, samo sam razmišljao o ponudi. U globalu, pristajem», reče i trgne se. «Naravno, moramo još preciznije definirati ugovor i neke članke. Htio bih postotak na bruto dobit, preventivnu bilancu za reklamu, slobodan odbir svojih ljudi, pogotovo snimatelja, i kontrolu konačne verzije.« «Siguran sam da ćemo se pogoditi za sve detalje.« Harrison se osmijehne. Napravi kružnu gestu prstom i okrene pištolj, odmaknuvši cijev s Danielovih prsa. «Recite vašoj agentici da dođe k meni što prije. A sada mislim da je sunce na zalasku, pa ćemo nazdraviti za našu suradnju nečim žešćim od čaja.» «Slušaj, Bonny, zar nije bolje da imaš agenta«, reče Daniel ozbiljno. «Nije mi zabavno cjenkati se s tobom. Mislim da je zadaća umjetnika da dobro čini svoj posao, i da ne gubi vrijeme i talent pregledavajući članke ugovora ispisane sitnim slovima.« «Bio si iskren prema meni, te ću i ja biti iskrena prema tebi, Danny. Ne da mi se davati dvadeset posto teško zarađenog novca posredniku. A osim toga, ne slažem se s tobom. Potpisivanje ugovora može biti ugodno koliko i slikati sliku ili izabirati prizor za snimanje.« Bonny skine cipele. Gole noge bile su joj snažne i lijepo oblikovane, kao i ruke. Savila je noge u trapericama i smjestila se udobno na kožnome kauču. «Razgovarajmo o poslu.« «U redu«, kapitulira Daniel. «Iz principa, ne plaćam ljude na sat i ne znam za rad preko norme. Radimo kad imamo posla, i sve vrijeme koje nam je potrebno. Nema smještaja u hotelima s pet zvjezdica.« «Mislim da je dobro dvije tisuće na tjedan«, reče svečano Bonny. «Dvije tisuće dolara?» «Nismo u New Yorku, brate Dan. U Londonu smo. Funta.» «To je dosta visoka cijena. Ni ja nemam toliko», pobuni se Daniel. «Ne, ali vjerojatno dobivaš dvadeset posto na dobit, dok se ja moram zadovoljiti s bijednih pet posto.» «Pet posto od dobiti uz dvije tisuće funta tjedno?» Daniel se zagleda u nju zapanjen. «Valjda se šališ.» «Da se šalim, smijala bih se, ne misliš li i ti tako?» «Nikada nisam plaćao postotak snimatelju.« «Kad se budeš navikao na to, neće ti biti tako bolno.» «Saslušaj me: tisuću dvjesto tjedno i bez postotka.« «Ovdje je akustika užasna: ne mogu vjerovati svojim ušima. Hoću reći, valjda me ne želiš vrijeđati, dragi?» «Učinite mi uslugu, gospođice Mahon. Zakopčajte posljednji gumb vaše košulje dok razgovaramo.« Gornji dio Bonnyjinih prsa bio je prepun pjegica, kao i lice. Imala je dubok V izrez, ali ispod linije gdje je sunce stvorilo pjegice put je bila bijela poput mlijeka. Ispod lagane pamučne košulje grudi u grudnjaku bile su čvrste. Bonny se zagleda u otvor. «Zar nešto nije u redu s njima?«, zapita se uz maliciozni osmijeh. «Ne, naprotiv. Upravo se zbog toga i žalim.« f Bonny zakopči gumb. «Rekao si tisuću petsto i četiri posto?«, zapita. «U pravu si. Akustika je zaista loša«, prizna Daniel. r

«Rekao sam tisuću i petsto i jedan posto.» «Dva posto», nije popuštala Bonny i kad se Daniel predao uz uzdah, lukavo nastavi: «I stotinu funta na dan za troškove.» Trebalo im je gotovo tri sata da dogovore klauzule ugovora i konačno Daniel primijeti da su njegove simpatije prema Bonny prešle u poštovanje. Bila je zaista odlučna djevojka. «Treat će nam pismo namjere?», zapita. «Ili je dovoljan stisak ruke?» «Stisak ruke će biti dovoljan», odvrati ona. «Naravno, potvrdit će ga pismo namjere.» Daniel ode u radnu sobu i na kompjutoru napiše ugovor, a potom je pozove da pregleda tekst na ekranu. Osjeti njene grudi na leđima. Bile su tople poput pustinjskog pijeska. «Nisi precizirao da avionske karte moraju biti u prvoj klasi», primijeti Bonny. «I da plaćanje započinje od potpisa ugovora.» Miris njene kože, koji je Daniel primijetio već tijekom prvog susreta, bio je još naglašeniji. Udahne sa zadovoljstvom. Prisjećao ga je da živi u apstinenciji već godinu dana. «Odlično», pohvali ga Bonny kad je Daniel dodao promjene koje je zatražila. «Sada je u redu.» Njen se glas promijenio: bio je prigušeniji, no istovremeno i vibrirajući. Čak i u mirisu njena tijela nešto se lagano izmijenilo. Prepoznavao je miris koji je podsjećao na mošus i koji je bio tipičan za uzbuđenost žene. Bonny je ispunjavala zrak mirisima koji su ga dovodili do stanja uzbune. Daniel se prisiljavao na koncentraciju dok je printao četiri kopije ugovora, jednu za svakoga od njih, jednu za Elnu, a jednu za odvjetnički ured BOSSa. Bonny se sagne da bi potpisala sve primjerke. Pruži mu kemijsku i Daniel se također potpiše. «Hoćemo li se sada rukovati?», zapita je, pruživši joj desnu ruku. Bonny ga je ignorirala: pruži mu ruku iznad ramena, otkopči mu košulju i ugura unutra prste. «Imala sam na umu nešto bolje od običnog staromodnog stiska ruke», promrmlja i stisne mu bradavicu među nohtima. Danielu se otrgne uzvik, više od užitka nego od boli. «Dragi Danny, ti i ja ostat ćemo sami u džungli šest mjeseci i možda više. Ja sam žena sa zdravim apetitima. Dogodit će se prije ili poslije, i stoga bolje je da se dogodi što prije. Bilo bi užasno da čekamo Afriku i potom otkrijemo da nam se ne sviđa. Ne slažeš li se?» «Tvoja je logika nepobitna», osmjehne se Daniel, pomalo nesiguran. Bonny ga dohvati za čuperak dlaka na prsima i natjera ga da ustane. «Gdje je spavaća soba? Bolje je da se opustimo.» «Za mnom.» Daniel je uze za ruku i povede prema vratima. Kad su bili usred sobe, Bonny se odmakne čim ju je on pokušao zagrliti. «Ne. Ne dodiruj me. Ne još. Želim nastaviti sve dok ne postane neizdrživo.» Stajala je pred njim na pedesetak centimetara udaljenosti otkopčavajući si košulju. Imala je bradavice nalik na ražine pupoljke u minijaturi boje svijetlog koralja. «Dlakav si i mišićav poput grizlija. Ježim se», reče Bonny i Daniel opazi da su joj bradavice stršile dok se koža oko njih nabirala. Njegovo je tijelo reagiralo na još teatralniji način, i Bonny ga je gledala bez srama, nasmijavši se dok si je otkopčavao traperice. Jeans je bio pripijen uz tijelo. Odmaknuo se da ga skinu sa sebe. «Ishod», reče Daniel. »Poglavlje treće.» «Nisi originalan.» Bonny se pogleda, zadovoljna. «Već sam čula taj citat: užareno grmlje.» Polako si prođe nohtima između gustih, plamenih kovrča ispod nježnog trbuha. Bile su tako guste, da su šumjele. Bila je to jedna od najprivlačnijih gesta koju je Daniel ikada vidio. «Hajde, požuri», ohrabri ga ona. «Kasniš.» Daniel spusti traperice. «Koga vidim?» Bonny ga prouči otvoreno. Pruži ruku da bi ga dohvatila. «Dođi, mali», promrmlja, i uz maliciozni osmijeh povede ga prema krevetu. Glavno sjedište BOSSa nalazilo se u Blackfriarsu, ispred puba koji je bio sagrađen na mjestu nekadašnjeg samostana i davao je ime dijelu grada. Daniel i Bonny iziđu iz stanice podzemne željeznice i zaustave se da bi proučili zgradu. Harrison je dao izgraditi sve u mramoru. «Da sam to vidjela prije, tražila bih pet tisuća funta tjedno.» Bonny stisne Danielovu ruku. «Imam osjećaj da si me prešao.» Uspnu se stubama dok su ih bogovi promatrali mršteći im se i uđu kroz pokretna vrata. Pod u atrijsku bio je šahovnica od crnobijelog mramora. Krov je pak bio pozlaćen, u rokoko stilu i predstavljao je posljednji sud i deset zapovijedi. Nije bilo jednostavno shvatiti ga, jer gaje karakterizirao veliki pokret nimfa, kerubina i serafina. »Blagoslovite nas, oče, jer smo sagriješili«, reče radosno Bonny, podigavši pogled prema nebu. «Da, ali bilo je zabavno«, promrmlja Daniel. Odgovorni za odnose s javnošću ih je već čekao. Na sebi je imao tamno

odijelo i savršeno je utjelovljivao sliku mladog direktora BOSSa. «Dobar dan, ja sam Pickering», reče. «Vi, mora da ste doktor Armstrong i gospođica Mahon.» Prihvati ruku djevojke i na brzinu je procjeni od crvene kose do kaubojskih čizama. Izgledao je podijeljeno ne slažući se za odбір odjeće, traperica i kožne jakne i golemih grudi. »Organizirao sam vam informativni sastanak o Ubomu.» »Odlično. Idemo, dakle.» Daniel je uspio odvući Pickeringovo zanimanje za Bonnvnjine grudi i on ih povede prema stubama, nastavivši razgovarati s njima poput turističkog vodiča. Pokaže im golema ogledala. »Francuska, naravno, stigla su iz Versaillesa nakon revolucije. A ove slike su Gainsbourgh, a ovo je Constable.» Ostave iza sebe predivne prostorije za javnost i krenu u stražnji dio zgrade, ušavši u labirint hodnika. Prošli su ispred nekoliko malih ureda, gdje su bataljuni BOSSa radili uz bučne klimauredaje. Malo tko od njih podigne glavu na prolazak njih troje. «Životinje.» Bonny laktom udari Daniela. »Kako mogu živjeti u ovom svinjcu duha?» Konačno ih Pickering uvede u dvoranu za kongrese. Bila je zasigurno mjesto rezervirano za sjednice rukovoditelja niskog i srednjeg stupnja. Pod je bio popločen pločicama, a namještaj je bio od laminata, presvučen plastikom. Daniel se osmjehne, pomislivši da je ta soba zasigurno bila u suprotnosti s veličanstvenošću glavne dvorane za skupštine koja se nalazila u prednjem dijelu palače, pored osobnog ureda Tuga Harrisona. Četvorica je čekala na njih sjedeći za švedskim stolom u uglu. Pickering im ih predstavi. «Ovo je George Anderson, jedan od naših geologa, odgovoran za rudarske aktivnosti u Ubomu. Njegov asistent, Jeff Aitkens. A ovo je Sidnev Green, koji koordinira koncesije za drvo i ribolov i konačno Neville Lavvrence iz odvjetničkog ureda, koji će vam moći odgovoriti i na vaša eventualna pitanja financijske prirode. Mogu li vas ponuditi sherryjem?» Pickering im ostavi deset minuta, a potom ih pozove da sjednu u fotelje presvučene plastikom oko stola od hrastovine. «Dobro, neću previše dužiti. Doktore Armstrong osjećajte se slobodnim da postavljate koja god pitanja vam padnu na pamet, a mi ćemo se potruditi da vam odgovorimo. Prije svega, dozvolite mi da izrazim sreću i radost što se BOSS priklonio tako važnom projektu da poboljša ekonomiju Uboma i razvije bogate prirodne potencijale te male, predivne državnice za dobrobit njenih državljana.» Osmjehne se, a potom promijeni glas. «Koncesije BOSSa dijele se u četiri kategorije. Prije svega su tu rudnici. Zatim drvo i poljoprivreda. Potom projekti ribolova i vodokulture i konačno hoteli i turizam, uključujući i kockarnice. Nadamo se da će razvoj ovih resursa pridonijeti da Ubomo postane mala, ali razvijena državnica na afričkom kontinentu. Prije nego što započnete postavljati pitanja našim stručnjacima i raspravite s njima ekonomski potencijal Uboma, pročitat ću vam neke informacije općeg karaktera. Pogledajmo zajedno. Pickering se okrene prema ormariću s audiovizualnim uređajem i regulira središnje osvjetljenje. «Dobro. Možemo započeti.» Na ekranu se pojavi zemljopisna karta Uboma. »Demokratska Narodna Republika Ubomo smještena je među jezerima Albert i Eduard, na visoravnima Rift Vallev, u istočnoj i dijelu srednje Afrike. Graniči sa Zairom, bivšim belgijskim Kongom, a na istoku s Ugandom.» Pickering pokaže granice i fizičke karakteristike. «Glavni grad je Kahali, i nalazi se na obalama jezera, u podnožju lanca Ruwenozi, bolje poznatog po imenu Planine mjeseca. Prvi istraživač iz Europe koji je izvijestio o ovim planinama bio je kapetan John Hanning Speke, koji je istražio ovo područje godine 1862.» Pickering promijeni sliku na ekranu. »Računa se da je broj stanovništva Uboma otprilike četiri milijuna, iako nikada nije proveden popis stanovništva. Možete vidjeti podjelu u različita plemena. Najbrojnije je pleme Uhali, ali sadašnji predsjednik Taffari i gotovo svi članovi njegove vojne vlade su Hita. Ukupno, u Ubomu imamo jedanaest različitih plemena: najmanje je pleme Bambuti, koji su poznati pod imenom Pigmeji. Otprilike dvadeset i pet tisuća živi u ekvatorijalnim šumama na sjeveru zemlje. Tu su smještene i glavne rudarske koncesije naše kompanije.» Pickering je dobro poznao svoj posao. Skupio je pažljivo sve informacije i prezentirao ih je na živahan i zanimljiv način. No, vrlo je malo mogao reći Danielu što ovaj već nije znao. Bonnvn postavi nekoliko pitanja, a Pickering joj

odgovori zagledavši se u njene grudi. Daniel opazi da ga je ta nesposobnost da odvoji oči s njenih oblina započinjala smetati: prema tom dijelu tijela osjećao je posebno zanimanje. Nakon Pickeringa ostali stručnjaci ustanu jedan po jedan i objasne projekte. Sidnev Green pokaže skice arhitekata za turističke lokacije i kockarnicu koju su namjeravali sagraditi na obali jezera. »Predviđamo da će najveći broj turista stići iz Europe, pogotovo iz Italije i Francuske. Let iz Rima traje manje od osam sati. Osim turizma namjeravamo razviti i industriju vezanu uz iskorištavanje vode.« Započne objašnjavati da će ispumpati vodu jezera u zatvorene brane, gdje će uzgajati rakove i ostale egzotične životinje. «Godišnje namjeravamo proizvoditi milijun tona suhih proteina zahvaljujući vodokulturi, te još milijun tona suhe i zamrznute ribe iz jezera. Proučavamo mogućnost da uvedemo u populaciju jezera ribu visokog profita i povećamo broj vrsta ribe.» «A koje će biti posljedice za ekologiju jezera?», zapita Daniel. »Pogotovo, izgradnja turističkih luka i marina i unos egzotičnih vrsta ribe u vodu jezera.« Green se osmijehne poput preprodavača rabljenih automobila. »Trenutačno se time bavi skupina stručnjaka. Vjerojatno će njihovo istraživanje biti gotovo krajem ove godine. No, mislimo da ne bi trebalo biti problema.« Točno, pomisli Daniel. Neće zanovijetati, budući da je moj prijatelj Tug taj koji zapošljava i daje otkaze. i i! Sydney Green nastavi, i dalje se osmijehujući, i raspravljajući o poljoprivrednom potencijalu. «U bušmanskoj savani koja pokriva polovicu istočnog dijela zemlje, muha cece većim dijelom čini neupotrebljivim dio zemljišta za uzgoj stoke. Prvom prilikom u suradnji s vladom Uboma izvršit ćemo program oslobađanja od tog opasnog kukca. Tada će uzgoj stoke biti moguć i dobit će na važnosti za ekonomiju zemlje.» «Koje ćete insekticide upotrijebiti«, zapita Daniel. «Drago mi je da vas mogu izvijestiti da je BOSS kupio nekoliko tisuća tona Selfrina po vrlo niskoj cijeni.» «Povoljne cijene su možda povezane činjenicom daje Selfrin zabranjen u Sjedinjenim Državama i Europskoj uniji?» «Uvjeravam vas, doktore Armstrong», odgovori Green uz miran osmijeh, «da u Ubomu uporaba Selfrina nije zabranjena.» «O, onda je u redu.» Daniel klimne glavom i također se osmijehne. Osjetio je miris Selfrina u močvarnom području Okavango i u dolinama Zambezija. Vidio je devastaciju i štetu koju je prouzrokovao mnogim vrstama kukaca, ptica i drugim životinjicama. «Glavno da je zakonito, nitko se ne može pobuniti, zar ne?» «Da, doktore Armstrong.» Sydney Green promijeni sliku na ekranu. «Ova područja savana koja ne odgovaraju za uzgoj stoke iskoristit će se za uzgoj pamuka i šećerne trske. Voda za navodnjavanje stići će iz jezera. Močvare na jugu će biti isušene. ali, naravno, radi se o dugoročnim projektima. Naš cashflow će biti osiguran iskorištavanjem drva iz šuma zapadnog lanca.» «Visoka stabla», promrmlja Daniel. «Molim?» «Ne, nije važno. Nastavite, molim. Jako me zanima.» «Naravno, uporaba drva teći će paralelno s rudarskim aktivnostima. Nijedan od oba projekta sami za sebe ne bi bili isplativi, ali paralelno realizirani, postat će to. Drvo će pokriti troškove razvoja, a rudarska industrija postat će gotovo sasvim isplativa. No, ostavit ću geologu Georgeu Andersonu zadatak da sve objasni.» Anderson je imao pasivan izraz lica: izgledao je kao od kamena, poput njegovih geoloških primjeraka. Govorio je monotono. «Rudarska nalazišta otkrivena do danas u Ubomu nalaze se u sjeverozapadnom kvadrantu, ispod šuma koje pokrivaju padine sjevernog planinskog lanca, uz rijeku Ubomo.» Anderson pomakne kursor na karti. «Ova šuma ima pedesetak različitih vrsta stabala i ekonomski je zanimljiva, uključujući afrički hrast, mahagonij, crveni cedar i kapok. Neću vas zamarati njihovim botaničkim imenima: dovoljno je naglasiti da njihovo postojanje nudi velike ekonomske prednosti, kao što je primijetio moj kolega.» Obrati se Greenu, koji odgovori širokim osmijehom prodavača rabljenih automobila. «Tlo Uboma je crvene boje te se stoga i cijela nacija naziva Crvena zemlja. Na sreću, radi se o tankom sloju, dubine do petnaest metara.» Geolog se osmijehne uobičajenim izrazom lica. «Ni u ovom slučaju vas neću zamarati tehničkim detaljima, no, radi se o tlu koje sadrži značajne količine rijetkih spojeva i elemenata, monazita, te značajne količine platine ravnomjerno raspoređene u gornjim slojevima. Radi se o jedinstvenom nizu. Ne postoje druge poznate formacije ovog

tipa koje sadrže tako različiti spektar minerala. Da se iskorištavaju pojedinačno, ne bi bili isplativi, ali svi zajedno zasigurno bi povećali dobit, ne računajući da uz to treba dodati i količinu drva koje će se skupiti kako budemo otkrivali zemljište.« »Oprostite, gospodine Anderson«, prekine ga Daniel. »Razmišljate li i o iskorištavanju na otvorenom, kao i obale rijeke Ubomo?« George Anderson ga pogleda kao da je odjednom osjetio grč u želudcu. »Doktore Armstrong, pojam na otvorenom nebu ima negativnu konotaciju. BOSS nikada nije iskorištavao na taj način ni jedno područje na svijetu. Moram biti jasan u tom pogledu.« »Oprostite. Mislio sam da su rudnici bakra u Quantri u Čileu tog tipa.« Anderson pokaže uvrijeđeni izraz lica. »Rudnici na otvorenom, doktore Armstrong, nisu iskorištavanje na otvorenom.« »Postoji li razlika?« »Naravno da postoji. Ali, mislim da ovo nije trenutak ni mjesto da raspravimo o tome. Dozvolite mi da vam kažem samo da ćemo izgraditi rudnike u Ubomu držeći u vidu okoliš. Djelovat ćemo slijedeći politiku obnove. BOSS slijedi politiku zelenih naspram prirode. Štoviše, doktore Armstrong, uvjereni smo da će dugoročno okoliš postati značajno bolji.« Anderson se zagleda u Daniela izazovna izraza lica, a Daniel je već bio spreman da ustane i odgovori mu, ali, uz veliki napor uspije se osmjehnuti i klimnuti glavom: »Oprostite ako izgledam poput vražjeg odvjetnika, gospodine Anderson. To su pitanja koja će postavljati ljudi, a ja moram biti u stanju odgovoriti im. BOSS me plaća za to.« Anderson se opusti. »Da, naravno. No, moram ponoviti: BOSS je zelena tvrtka. To je politika gospodine Petera. Znam da misli čak promijeniti logo društva. Trenutačno predstavlja rudarski pijuk, ali htio je dodati i zeleno stablo da simbolizira naše zanimanje za prirodu.« »Mislim daje to odlična zamisao.« Daniel se osmjehne. Znao je da će raspravu prenijeti Tugu Harrisonu, a možda su je čak i snimali. Da je manifestirao otvorenu opoziciju, gratis putovanje do Uboma i veza s Lucky Dragonom i Ning Cheng Gongom bi se rasplinula. »Vašim riječima, gospodo, moći ću svijetu ukazati na velike prednosti koje će zemlja imati od napretka koji će pokrenuti konzorcij BOSS.« Budući da je govorio za sakrivene mikrofone, nastavio je s oduševljenjem: »Sada želim maketu hotelskog kompleksa na obali jezera. Htio bih snimiti područje kakvo je danas i potom iznad toga snimiti projekt tako da istaknem njegove karakteristike i pokažem kako se uklapa u prirodni ambijent.« »Za to će se pobrinuti Sydney Green«, reče Pickering. »Dobro. Zatim želim detalje sadašnjeg dohotka per capita državljana Uboma i procjenu dohotka za pet ili deset godina kad se bude osjećalo pozitivno djelovanje razvoja.« »Neville, hoćeš li se ti pobrinuti za to?« Sastanak se produžio još pola sata, a potom Daniel završi: »Kao autor dokumentarca moram bazirati seriju na glavnoj temi. Javno mnijenje o Africi danas je slika o traumatiziranom kontinentu, s mnogo demografskih, ekonomskih i političkih problema. Htio bih naglasiti drukčiji stav. Htio bih pokazati svijetu kako bi moglo i trebalo biti. Po mom mišljenju, tema mog dokumentarca mogla bi biti.« Napravi kratku stanku, a potom podigne ruku pokazujući prema ekranu: »Ubomo, put k budućnosti Afrike.« Ljudi oko stola zaplješću, a Pickering ispuni čaše sherrvjem. Dok je ponovno vodio Daniela i Bonny do izlaza, reče mladenačkim glasom: »Sve je proteklo dobro. Mislim da ste oboje ostavili dobar dojam.« Bio je ozaren od sreće poput učitelja zadovoljnog svojim učenicima. »A sada malo iznenađenje. Sir Peter Harrison«, objasni, kao da je izrekao ime kakvog božanstva, »iskazao je želju da razgovara s vama, gospođice Mahon.« Ne sačeka njihov odgovor: povede ih prema liftu. Sačekali su pet minuta u predsoblju ureda Tuga Harrisona, dovoljno vremena da se dive slikama neprocjenjive vrijednosti koje su visjele na zidovima. Zatim jedna od tri dražesne tajnice podigne glavu i osmjehne se. »Molim, slijedite me. Sir Peter vas očekuje.« Dok su se približavali vratima na dnu prostorije, Pickering se zaustavi. »Čekat ću vas ovdje. Nemojte se zadržati više od tri minute. Sir Peter ima puno posla.« Golemi prozori ureda gledali su na Temzu i National Theatre. Kad se okrenuo, svjetlost zabljesne na ćelavoj glavi. »Danny«, reče pružajući koščatu ruku. »Jesu li bili ljubazni prema vama?« »Nije moglo biti bolje«, uvjeri ga Daniel. »Po onome što sam čuo, pronašao sam temu za svoj dokumentarac: Ubomo, put k budućnosti Afrike.« »Svida mi se!»,

usklikne Tug Harrison, iako je, dok je to izgovarao, procjenjivao Bonny Mahon. Njegove su se riječi mogle odnositi i na nju, a ne samo na naslov. Tri minute nakon što su ušli u ured, Tug Harrison povuče rukav košulje unatrag. Sat je bio od zlata i dijamanta. «Bilo mi je drago ponovno vas vidjeti, Danny, i upoznati gospođicu Mahon. Oprostite mi, ali posao me zove.» Pickering je pozvao taksi koji ih je čekao na izlazu iz BOSSa. «Plaća tvrtka», reče pogledavši još jednom Bonnyjine grudi. «Odvest će vas gdje god želite.» «Caviar Kaspia», reče bezbrižno Daniel i kad su sjeli za stol maloga, dražesnog restorana, Bonny promrmlja: «Tko plaća?» «BOSS», uvjeri ju Daniel. «Ako je tako, želim dvadeset pet dekagrama beluga s vrhnjem.» «Sigurno», reče Daniel. «I ja, a naručit ćemo i bocu šampanjca. Što više voliš: Pol Roger ili Veuve Cliquot?» «Što više volim može sačekati dok se ne vratimo u tvoj stan, ali u međuvremenu čaša šampanjca poslužiti će da prođe vrijeme. i da snagu.» Sklopi oči, vragolasto. «Treat će ti. Ovo je prijatna.» Bonny se baci na kavijar sa zadovoljstvom i tekom studentice na odmoru. «Što misliš o BOSSu?», zapita Daniel. «Mislim da je Tug Harrison šarmantan muškarac. Miris bogatstva i moći je afrodizijak jači od kavijara i šampanjca.» Osmjehne mu se. «Jesi li ljubomoran? To i želim.» «Shrvan sam od ljubomore. Ali osim šarma Tuga Harrisona, što misliš o projektima BOSSa u Ubomu?» «Izvanredni!», usklikne Bonny dok je zagrizla u mali sendvič. Izraz je razdražio Daniela. «Senzacionalni!» Bio je još gori. «Htjela bih da me platiš dovoljno dobro da kupim malo akcija BOSSa. Netko će zaraditi hrpu novca u Ubomu.» «I to je sve?» Daniel se osmjehne. Je li zaista bila to ista djevojka koja je evocirala sugestivne prizore Eskima na Arktiku? «Hrpa novca.» Na trenutak je Bonny izgledala zbunjeno, a potom slegne ramenima. «Naravno. Što je uopće bitno, ljubavi? Misliš li da tvoj ziračun može pokriti još malo riblje ikre? Ne događa se često da siromašna radnica poput mene može jesti.» Bonny Mahon je bila nervozna. Bio je to nov osjećaj. Suknja i čarape davale su joj neuobičajen izgled, budući da je bila navikla na traperice. No, prilika je bila dosta izvanredna da je natjera da se drukčije odjene. Čak je otišla do frizera. Inače se sama češljala, dobro ili loše, ali morala je priznati da je djevojka Michaela Johna napravila bolji posao. Pogleda se u jedno od ogledala u zlatnom okviru, u atriju hotela Ritz. «Nije loše», prizna. «Na stotinu koraka udaljenosti mogla bih proći za gospodu.» Popravi si kovrče fiksirane gelom. Bila je to njena karakteristična gesta, znak nervoze koja ju je obuzela zbog susreta. Tajnica je telefonski zakazala susret i ponudila se da pošalje automobil po nju. Bonny je odbila. Nije htjela da nitko vidi gdje stanuje: pokušavala je štedjeti, a južni dio Londona gdje je stanovala nije bio baš rezidencijalna četvrt. Ritz je bilo prvo mjesto koje joj je palo na pamet: dobro je odavao sliku koju je htjela prenijeti. Iako je tajnica zakazala sastanak, gajila je velike nade o konačnici susreta. «Mora da se radi o ponudi», reče samoj sebi. «Nema sumnje po načinu na koji me gledao. Nikada nisam pogriješila u procjeni. Slinio je za mnom.» Pogleda na sat. Bilo je sedam i pol. Ti sigurno vole točnost, pomisli i pogleda prema ulaznim vratima. Jedan djelatnik hotela joj se približi i obavijesti je da je čeka automobil. «Stigao je vaš automobil, gospodo», reče joj. Pored nogostupa bio je zaustavljen Rolls Royce: bio je sive boje bisera, sa zatamnjenim staklima koji su mu davali nestvaran izgled. Mladi vozač u svojoj odori i kاپici pozdravi je kad ju je opazio da silazi stubama. »Gospođica Mahon? Dobra večer.« Otvori joj vrata i odmakne se da može ući. Bonny se smjesti u zagrljaj mekane kože. «Dobra večer, draga moja.» Tug Harrison je pozdravi tim mekanim glasom od kojeg je prođu trnci kralježnicom. Vozač zatvori vrata. Bonny udahne luksuzan miris kože i cigare i odličnog after shaweca miris moći. «Dobra večer, sir Peter. Bili ste jako ljubazni što ste me pozvali», reče i odmah se ugrize za jezik, razljućena. Pogriješila je: previše uslužna. Odlučila je da će se pokazati smirena, ni malo impresionirana. apovjedi Tug Harrison vozaču. Pritisne gumb staklo koje ih je odvojilo od vozača. Ivam ne smeta ako zapalim cigaru», reče. pis dobrih cigara. Davidoff, zar ne?» Primijetila eljari. Imala je oko za detalje: to je bila i tajna fografa. Harrison. «Poznavateljica ste.» bavljeno. i eni temu razgovora. «Nikada nisam bila u Chez hdno. I da uspijem dobiti

rezervaciju, ne bih fžu da treba rezervirati tjednima unaprijed. Je netko mora činiti.« Tug Harrison se ponovno a kažem svojoj tajnici i ona se pobrine za sve.» krivim putem. Svaki put kad bi nešto rekla, naivna ili mu je davala razlog da je prezire, avorila, pustila je Harrisona da to čini: početak itivan, no, usprkos tome, njena je mašta uzela i svoje karte, to bi mogla biti njena budućnost: i, otvoreni račun kod Harrodsa i Harvevja fairu ili Kensingtonu, odmor u Akapulku, jiercova bunda. Zabava i bogatstvo bez kraja. lika prilika. Budi lukava, rekla si je. ju popodneva provela u krevetu s Dannvjem, I to dogodilo prije stotinu godina u poluzai je tu bio sir Peter Harrison i novi i obećavajući znenadenje. Očekivala je luksuznu atmosferu, ijesto toga bio je veseo, dobro osvijetljen, strop imao je boje vrta i širio je klimu art oženje se razvedri. li do posebnog stola u uglu dvorane u obliku jgim stolovima se prekine i sve glave se okrenu fce ponovno okrenu približivši se i šapćući si larrisonov račun. Tug je bio legendaran čovjek. ega i uživati u ljubomornim pogledima ostalih Bonny je bila svjesna da odlično izgleda, visoka i atletske grade s crvenom kosom boje vatre. Bože, daj da se ostvari. Moram piti manje vina nego inače. Perrier i puno duha: evo recepta za večer, bodrila se. Bilo je lakše od očekivanog. Tug Harrison bio je pažljiv i ljubazan. Davao joj je osjećaj da je posebna, jer je na nju usredotočio svu pažnju. Nico Ladenis iziđe iz kuhinje da bi popričao s Tugom Harrisonom. Bio je sotonski lijep. Ako je posluživao najbolja jela u Engleskoj, tražio je da ga se poštuje. Ako ste naručivali gintonic za početak i time pokvarili sebi okus njegovih predivnih jela, mogli ste očekivati njegov bijes i prezir. Tug Harrison naruči La Inu za sebe i Dubonnet za Bonny, a potom raspravi s Nicom o jelovniku večeri istom ozbiljnošću kojom bi proučavao semestralne bilance BOSSa. Kad je Nico otišao i poslao konobara da uzme narudžbe, Tug se obrati Bonny i zapita je stoje izabrala, ali ona odglumi neodlučnost. «O, sve izgleda tako ukusno da ne znam što bih. Zašto ne naručite i za mene, gospodine Peter?» Harrison se osmjehne i Bonny osjeti da je konačno na dobrom putu. Započinjala je ulaziti u duh i njena je mašta galopirala. Bilo je očito da se njemu sviđalo dominirati situacijom, pa čak i kad se radilo o jednostavnoj narudžbi večere. Bonny jedva da i kuša ChevalierMontracht koji je Harrison naručio uz losos. Ohrabri ga da govori o pustolovinama iz mladosti u Africi. Nije bilo teško pokazati zanimanje, budući da je bio izvrstan pripovjedač. Glas mu je bio poput milovanja baršunaste rukavice. Nije bilo važno što mu je koža bila naborana i oštećena od tropskog sunca. Bonny je pročitala, možda u Sunday Timesu da je njegovo osobno bogatstvo prelazilo tristo milijuna funta. Pod tu cijenu što su uopće značile bore i ožiljci? «Dobro, draga moja.» Konačno si Tug obriše usne. «Predlažem da popijemo kavu u Holland Parku. Ima nekoliko stvari o kojima bih htio porazgovarati s vama.» Bonny se dvoumila. Je li si mogla dozvoliti da se pokaže tako otvorenom? Zar nije bilo bolje da bude malo nedostižna? Možda je bolje da sačeka i da je on ponovno zamoli? A ako se to ne dogodi? i Od same pomisli na takvo što se naježi. Baci se, curo, reče samoj sebi i osmjehne se. «Hvala, gospodine Peter, bit će mi zadovoljstvo.» Ostala je jako pogođena veličanstvenošću kuće u Holland Parku. Bilo je teško je ogledavati se oko sebe poput turista dok ju je Harrison vodio u svoju radnu sobu i ona je sjela na kauč od kože. Bila je to soba s rogovima nosoroga i zidovima obloženim drvom. Primijeti dvije slike i prođu je trnci kad prepozna njihovu vrijednost. «Je li vam hladno, draga moja?» Brižljivo Harrison da znak slugi crncu s bijelim kanzaom da zatvori prozore. Potom osobno donese kavu. «Kenya Blue», reče. «Iz mojih plantaža na padinama planine Kenya.» Otpusti slugu i upali cigaru. «A sada, draga moja.» Otpuhne oblak dima prema stropu. «Recite mi, idete li u krevet s Danielom Armstrongom?» Pitanje je bilo toliko neočekivano i uzbujujuće da je Bonny izgubila ravnotežu. Nije se uspjela suzdržati. «S kim, do vraga, mislite da govorite?» Harrison nakrivi sijedu obrvu. «Ah, vidim da je vaš karakter sukladan s bojom vaše kose. No, radi se o smislenom pitanju i odgovorit ću vam iskreno. Mislim da govorim s Thelmom Smith. To je ime koje se nalazi na izvodu iz matične knjige rođenih, zar ne? Otac nepoznat. Po mojim informacijama, vaša majka umrla je 1975. od predoziranja heroinom. U tom razdoblju bilo je puno loše robe.»

Bonny se započela znojiti. Hladan, gnušavi znoj. Zagleda se u njega. «Kao i vaša majka, imali ste istu karijeru. bogatu. S četrnaest godina poslali su vas u popravni dom zbog posjedovanja i preprodaje marihuane. S osamnaest, presuda na devet mjeseci za krađu i prostituciju. Izgleda da ste pokrali jednog klijenta. U zatvoru ste pohađali tečaj fotografije. Ostali ste unutra samo tri mjeseca, a ostatak ste pušteni.» Tug Harrison se osmjehne. »Ispravite me ako griješim.» Bonny se opusti na kauču. Bila je zaprepaštena. Nastavi šutjeti. ; «Zamijenili ste pravo ime šarmantnijim i dobili prvi posao za Petersen televiziju u Kanadi. Godine 1981. otpušteni ste jer ste ukrali i prodali videozapise televizije, ali nisu vas prijavili. Otad niste više upali u neprilike. Možda ste se ispravili ili ste samo postali lukaviji? No, bilo kako bilo, izgleda da nemate moralnih skrupula i da ste višemanje spremni na sve za novac.» «Bijedniče», prokikće Bonny kroz zube. «Prevarili ste me. Mislila sam.» «Da, mislili ste da želim vaše tijelo koje je zaista dražesno.» Tug Harrison zavrti glavom. «Star sam, draga moja. Kad je plamen niži, tek postaje rafiniraniji. Uz sve dužno poštovanje za vaše čari, klasificirao bih vas kao Baujolais nouveau, mlado i jako vino, ali bez posebnog okusa. Vino koje odgovara mladima, poput Daniela Armstronga. U mojim godinama draži su mi Latour i Margaux. zreliji i s više šarma.» «Staro kopile! Sada me vrijeđate!» «To mi nije bila namjera. Htio sam samo da shvatite. Želim nešto od vas, ali ne vaše tijelo. Vi želite novac. Možemo se nagoditi. Čisto trgovačka transakcija. No, vratimo se mom pitanju: idete li u krevet s Danielom Armstrongom?» «Da», zareži Bonny. »Provodimo se do besvijesti.« «Jako ste jasni. Pretpostavljam da nema sentimentalizama. Bar ne s vaše strane.» «Ja volim samo jednu osobu, a to sam ja.» «Koliko iskrenosti.» Harrison se osmjehne. «Bolje tako, pogotovo jer Danny Armstrong nije tip osobe koja uzima stvari olako. Sluša vas i stoga možemo raspravljati o poslu. Što biste rekli na dvadeset i pet tisuća funta?» Ponuda zaprepasti Bonny: no smogne svu hrabrost i prepusti se instinktu. Odbaci ponudu prezrivo tonom. «Rekla bih da si ih možete zadržati. Pročitala sam negdje da ste deset puta više dali za konja.» «Ah, ali radilo se o čistokrvnoj kobili s besprijekornim porijeklom. Vi se ne biste mogli svrstati u tu kategoriju, zar ne?» ? Harrison podigne ruke da bi se obranio od mogućeg izljeva bijesa: «Dosta, draga moja. Bila je to samo šala. Oprostite mi. Želim da postanemo poslovni partneri: ni ljubavnici ni prijatelji.» «Ako je tako, prije nego što se dogovorimo za cijenu, bit će bolje da mi objasnite što mi je činiti.» Bonny je imala lukav izraz lica i Tug Harrison započne osjećati prema njoj određeno poštovanje. «Vrlo je jednostavno.» I kaže joj što je htio. Tog tjedna Daniel je proveo dane u čitaonici British Museuma. Uvijek je to činio prije polaska na put. Osim knjiga o Ubomu, zapita knjižničarku i sve publikacije o Kongu i jezerima te o ekvatorijalnim šumama. Započeo je s knjigama od Spekea, Burtona, Mungo Parka i Alana Mooreheada, i pročitao ih je ponovno nakon mnogo godina. Listao ih je na brzinu da bi osvježio znanje opisima istraživanja u devetnaestom stoljeću. Zatim prede na suvremenije publikacije. Među njima pronade knjigu Kelly Kinneara, Narod s visokih stabala, koju su citirale bibliografije. Zamoli za primjerak knjige i poruči sliku autorice. Bila je dosta dražesna sa zagonetnim i zanimljivim licem. Nije bilo godine rođenja, no akademska titula bila je istaknuta. Bila je doktorica medicine, ali radila je i kao slobodni docent antropologije na sveučilištu u Bristolu. «Kad ne istražuje, doktorica Kinneara živi u Cornwellu sa dva psa i mačkom.» Bila je to jedina informacija koja je se ticala osobno; Daniel se vrati na sliku. U pozadini se nalazila palisada od debla tropskih stabala. Na glavi nije imala ništa, a tamnu je kosu skupila u debelu pletenicu. Na sebi je imala mušku košulju: bilo je teško shvatiti kakvo joj je tijelo, ali izgledala je vitka i s malenim grudima. Vrat joj je bio dugačak i dražestan. Izgledala je poput Indijanke iz Amerike. Nos joj je bio tanak i koščat, a usta odlučna, možda čak i tvrdoglava. Oči su vjerojatno bile najljepše, bademastog oblika. Smireno je gledala u objektiv. Mora da je imala nešto više od trideset godina kad je snimljena fotografija, no ništa nije ukazivalo na to je li slika snimljena nedavno ili ne. «Koja osobnost», zaključuje Daniel. «Ne čudi me što je se moj prijatelj Tug boji. To je vrsta žene koja uvijek pobijedi.» Prolista prve stranice knjige i

pročita uvod u kojem je Kelly Kinnear govorila o Pigmejima iz antičkih zapisa. Sve je započinjalo s izvješćem egipatskog kapetana Harkhufa mladom faraonu Neferkariju. Dvije tisuće petsto godina prije Krista poveo je ekspediciju prema jugu da bi otkrio izvor Nila. U izvješću, koje je pronađeno četiri tisuće petsto godina kasnije u grobu Harkhufa, govorilo se da je stigao do velikih šuma zapadno od Planina mjeseca: na tom zagonetnom području susreo je sićušne, niske ljude koji su pjevali i plesali u čast njihova boga. Bog je bio šuma, a opis plesa i kulta bio je tako zanimljiv da je faraon poslao poslanika da zapovjedi Harkhufu da zarobi jednog od plesača i da ga dovede u Memfis. Pigmeji su postali poznati po starome Egiptu. U stoljećima koja su slijedila oko njih razvile su se legende i bilo je napisano puno netočnosti o njima. Čak je i ime krivo pugme je bila grčka mjera, jednaka podlaktici i pokazivalo je kako su njihovu veličinu maštovito prikazivali oni koji ih nikada nisu vidjeli. Daniel je već pročitao te podatke i stoga se usredotoči na zanimljiviji dio knjige, opis tri godine života autorice knjige unutar plemena Pigmeja u ekvatorijalnim šumama Uboma. Kelly Kinnear bila je iskusni antropolog, nadarena za detalje i sa sposobnošću da uredno izloži sabrane činjenice: no, posjedovala je i uho i srce pripovjedača. Opisivala je ljudska bića, svakog s njegovim karakterom: dobroćudan narod, koji živi u šumi, veseli ljudi, koji žive u skladu s prirodom, i izražavaju se plesom i pjesmom. Čitatelj nije mogao ne podijeliti s autoricom knjige ljubav i duboko zanimanje prema šumi i Pigmejima koji su živjeli u njoj. Daniel sklopi knjigu i neko vrijeme se prepusti ugodnom osjećaju koji mu je ulila knjiga. Nije bio prvi put da je osjećao želju da razgovara sa ženom koja je stvorila tu malu čaroliju: no, konačno je znao kada i kako će to učiniti. Godišnja skupština BOSSa bila je dogovorena za tjedan prije njegova polaska za Ubomo, i Pickering je pozvao i Daniela i Bonny. Glavna skupština se održavala uvijek u plesnoj dvorani predivnog sjedišta BOSSa u Blackfriarsu. Kao i uvijek, održavala se posljednjeg petka u srpnju, s početkom u sedam i pol navečer, trajala je sat i dvadeset pet minuta: deset minuta čitala su se izvješća s prethodne skupštine, sat vremena proze sira Petera koji je čitao svoje izvješće i konačno petnaest minuta za hvalospjeve članova savjeta te konačno glasovanje koje je uvijek bilo jednoglasno podizanjem ruke. Uvijek je tako pretjecala. Bio je to dio tradicije društva. Služba za sigurnost na ulazu bila je rigorozna. Ime svake osobe koja je ulazila kontroliralo se na registru akcionara, a posebni pozivi su se provjeravali. Sir Peter nije htio da koji irski luđak ili fundamentalist Rushdiea baci bombu usred govora, a nije ni želio da nezavisni novinari ili drugi uljezi jedu do mile volje za švedskim stolom i za barom. Daniel je loše izračunao trenutak polaska iz stana, jer će stići pola sata ranije, ali u posljednji tren Bonny se nije osjećala baš u formi. Predložila je Danielu nešto što joj on kao pravi džentlmen nije mogao zaniijekati. Zatim su se zajedno otuširali i Bonny je započela borbu koja je od kupaonice napravila kaos s vodom koja je ulazila i u hodnik. Sve je to oduzelo vremena. Zatim su se namučili da pronađu taksu. Kad su konačno sjeli u jedan, našli su se zaglavljani u prometu i stigli su u BOSS kad je sir Peter već hipnotizirao slušatelje izvješćem tvrtke BOSS tijekom prethodnih dvanaest mjeseci. Sva mjesta bila su zauzeta i bilo je puno ljudi koji su stajali na dnu dvorane. Udu nečujno i Daniel povede Bonny u kut pored bara i stavi joj u ruku čašu s whiskyjem i sodom. «Valjda će ti trajati pola sata», promrmlja joj. «Ali, molim te, nemoj se osjećati jako u formi kad se vratimo doma.» «Kukavico.» Bonny se osmjehne. «Ne možeš više, ha, Armstrong?» Akcionari oko njih naberu čela i ušutkaju ih. Oni započnu pažljivo slušati izvješće sira Petera Tuga Harrisona. vja « Sir Peter se nalazio u sredini velikog stola s mikrofonom ispred sebe, a s obje strane sjedili su članovi savjeta. Među njima bilo je i indijskih maharada, engleski grof, jedan istočnoeuropski pretendent na prijestolje i veliki broj barunica. Svi su imali ime i titulu koja je krasila papir društva: ali nitko od prisutnih nije ignorirao činjenicu tko u svojim rukama drži moć. Sir Peter držao je lijevu ruku u džepu jakne, a s vremena na vrijeme podizao je kažiprst desne prema slušateljima. Isticao je svaku potvrdu pokazujući kažiprstom poput pištolja i čak su i Daniela prolazili trnci kao da mu je pucao u glavu. Sir Peter je iznosio samo dobre vijesti,

rezultate prodaje nafte, pamuka, kikirikija u Zambiji sve do povećanja dobiti i dividenda. Slušatelji su mrmljali od sreće nakon svake informacije. «Gospode i gospodo, dao sam vam loše vijesti.» Prekine se uz smijeh i pljesak prisutnih. «A sada ćemo preći na dobre. Radi se o Demokratskoj Narodnoj Republici Ubomo i ulasku vaše tvrtke u novu eru te male države. Mogućnost da osiguramo radna mjesta, ali i prosperitet narodu od četiri milijuna duša.» Devet je minuta očarao slušatelje uz obećanje nove zarade i hiperbolskih dividenda, a potom završi: «I tako, gospode i gospodo, to što vidimo pred nama je Ubomo, put u budućnost afričkog kontinenta.» «Svi vrazi, koji plagijat», promrmlja Daniel dok je pljesak prekrio njegov glas. «Staro kopile ukralo mi je rečenicu.» Kad je sir Peter sjeo, tajnik društva ostavi dvije minute vremena akcionarima da izraze svoju suglasnost, a potom se nagne prema mikrofonu. «Gospode i gospodo, otvaram raspravu. Ima li pitanja akcionara? Predsjednik i savjet će što bolje mogu odgovoriti na njih.» Glas je još uvijek odjekivao dvoranom, kad se začuje novi. «Imam pitanje za predsjednika.» Bio je to jasan, ženski glas, siguran i začuđujuće snažan. tako snažan da se sir Peter trgne. Do tog trenutka Daniel je pokušao prepoznati doktoricu Kinnear u prepunoj dvorani, ali nije uspio. Ili nije bila prisutna ili je bila skrivena iza gomile akcionara. Stoga je odustao. Sada je bilo nemoguće zamijeniti je s nekom drugom. Bila je u središtu pažnje: stajala je na sjedalu u trećem redu. Daniel se osmjehne, zabavljen. Jačina glasa Kelly Kinnear imala je objašnjenje: naoružala se električnim megafonom. Bilo je pravo čudo kako ga je uspjela prošvercati ispod budnih pogleda službe za osiguranje, ali sada ga je čvrsto i odlučno držala. Puno puta, na drugim skupštinama na kojima je sudjelovao Daniel, pitanja slušatelja, ma koliko ispravna i domišljata, izgubila bi svoju snagu iz jednostavnog razloga što veći dio slušatelja ih nije mogao čuti. «Što ste rekli?», «Govorite glasnije!», bili su povici kojima bi ostali popratili pitanja. Ali s Kelly Kinnear bilo je drukčije. Stojeći na sjedalu i svima vidljiva iz publike, napadala je sira Petera Harrisona na trideset koraka udaljenosti mladim i zvonkim glasom. Bila je manja nego što si ju je Daniel predočavao, ali bila je dražesna poput ptičice i imala je snagu i postojanost koje su nadilazile fizičku gradu. «Gospodine predsjedniče, nedavno je BOSS u svoj logo uveo i zeleno stablo. Htjela bih znati dozvoljava li vam taj cilj i da ga srušite.» Uslijedi mukla tišina. Nenadano pitanje dočekano je zabavljenim osmjesima i divljenjem, prirodnim muškim reakcijama na pogled na lijepu djevojku. Ali, sada su osmjesi ostavili mjesto zbunjenim izrazima lica. «Trideset godina, sir Peter», nastavi Kelly Kinnear, «otkako ste postali predsjednik BOSSa, moto društva je bio: izvući, srušiti, loviti!» Zbunjeni izrazi lica se natmure, a akcionari si izmijene zabrinute poglede. «Mnogo godina BOSS je plaćao profesionalne lovce da masakriraju divlje životinje. Meso se potom upotrebljavalo da bi se prehranile tisuće radnika tvrtke. Politika hrane po niskoj cijeni tek je nedavno odbačena. Evo što znači loviti!» Preplanuli vrat Kelly Kinnear pocrvenio je od bijesa. Golema tamna pletenica visjela joj je na leđima i pomicala se poput repa lavice. «Trideset godina BOSS oduzima rudna bogatstva afričkom tlu i ostavlja krateru i devastaciju: izvući, dakle. Već trideset godina BOSS krči šume da bi uzgajao pamuk, kikiriki i druge profitabilne kulture koje osiromašuju tlo. To je filozofija mota srušiti!» Doktorica Kinnear drhtala je od bijesa: bio je to fenomen koji je Daniela očaravao. »: «Te kulture ne proizvode hranu za stanovništvo koje je nekada živjelo na tom tlu i koje je primorano udaljiti se u odvratne slumove, novih, golemih afričkih gradova. Svi oni žrtve su pohlepe BOSSa.» Sir Peter okrene glavu prema tajniku. Poslušno tajnik ustane. «Možete li nam reći vaše ime i postaviti pitanje na kratak i jasan način?» «Ja sam doktorica Kelly Kinnear, a pitanje vam upravo postavljam. Hoćete li mi dati tu mogućnost?» «Vaše nije pitanje, već parnica.» »Poslušajte me!», zapovjedi Kelly Kinnear i obrati se akcionarima u dvorani. «Za većinu nas osobni interes važniji je od tropskih šuma i jezera daleke zemlje. Prinčevske dividende koje plaća BOSS su za nas važnije od egzotičnih ptica, životinja koje nikada nismo vidjeli i plemena domorodaca. Tako je lako deklarirati se kao zeleni ako to ne dira naše džepove.» «Tišina! Tišina!», uzvikne tajnik. «Vi ne poštujete pravila, doktorice Kinnear. Ne postavljate

pitanje.» «U redu.» Kelly se okrene prema njemu. »Postavit ću pitanje. Predsjednik BOSSa zna da se, dok smo mi ovdje, ekvatorijalne šume Uboma uništavaju?» Pogleda ga bijesno. «Zna li predsjednik da više od pedeset vrsta životinja je izumrlo u Ubomu kao posljedica izravne aktivnosti BOSSa?» «Sramota! Sjednite!» »Izumiranje jedne vrste izravno nas pogađa. Dovede će do našeg izumiranja, izumiranja čovjeka na Zemlji.« Iz redova akcionara začuje se glasan žamor prezira. Sir Peter Harrison se osmjehne i zavrti glavom u znak sažaljenja, ni ne pokušavši odgovoriti na napad. Znao je koji su interesi akcionara. »Sjednite!«, uzvikne netko ponovno. «Kurvo!» »Doktorice Kinneare«, reče tajnik, »moram vas ponovno pozvati da sjednete. To je vaš unaprijed smišljeni pokušaj da unesete nemir tijekom skupštine.« »Gospodine predsjedniče!«, reče Kelly i pokaže kažiprstom koji se tresao prema siru Peteru. »Optužujem vas za nasilje nad Ubomom!« Začuju se krikovi pobune. Neki akcionari su skočili na noge. «Sramota!» «Luda je!» Netko pokuša spustiti Kelly sa sjedala, ali ona je bila okružena skupinom najvjernijih sljedbenika, desetak mladih i snažnih ljudi koji su je branili. Jedan od njih odgurne napadača. «Ostavite ju da govori!» «Vi silujete Ubomo. Vaši buldožeri već iskrčuju šume.» «Bacite je van!» »Doktorice Kinneare, ako ne poslušate odmah, ne preostaje mi ništa drugo već da vas izbacim silom.» «Ja sam također akcionar. Imam pravo.» «Izbacite je van!» Usljedila je zbrka i buka u dvorani: na podiju je sir Peter Harrison izgledao kao da se dosađuje i da ga se to ne tiče. «Odgovorite mi!», dovikne mu Kelly, okružena svojim sljedbenicima. «Pedeset vrsta koje izumiru, da se vi možete voziti u Rollsu.» «Sigurnost! Sigurnost!«, uzvikne tajnik. Iz svakog ugla sobe stražari u odori bace se među gomilu. Kad je jedan od njih gurnuo Daniela laktom i bacio se u napad, ovaj se ne uspije svladati. Pruži nogu, i stražar se spotakne i poleti prema naprijed, završivši na redu stolaca: uz uzvike indignacije i srdžbe, baci na pod osobe koje su sjedile na njima. Stolci se prevrnu i žene vrisnu. Fotografi tiska započnu slikati s entuzijazmom osvjetlivši bljescima dvoranu. «Dok izvješćujete o vašim dobrim namjerama i dodajete u logo BOSSa zeleno stablo, vaši buldožeri iskorjenjuju šume, najdragocjenije i najranjivije na svijetu.» Glas Kelly Kinneare nadglasavao je buku. Još je uvijek stajala na sjedalu. Ali se ljuljala u oluji oko nje. «Te šume vam ne pripadaju, ne pripadaju ni opakom vojnom diktatoru koji se dočepao vlasti u Ubomu, a vi ste njegov ortak u tim užasima. Šume pripadaju plemenu Bambuti, koje u njima živi od pradavnih vremena. Mi, prijatelji zemlje i svih poštenih ljudi svijeta kažemo: «Dolje ruke od.» Tri stražara BOSSa uspiju probiti krug branitelja spremajući se da odvuku Kelly Kinneare sa sjedala. «Ostavite me!», vikala je. I upotrijebi megafon kao oružje, bijesno udarajući po njima sve dok se nije razbio i ona se više nije mogla obraniti. Stražari je odvuku izvan dvorane dok se otimala, grebla i grizla. Ponovno se vrati čudni mir u dvoranu. Poput preživjelih u atentatu, akcionari se ponovno smjeste na stolce, popravke odijela i provjere jesu li ranjeni. Na podiju sir Peter se ustane i ponovno uzme mikrofon u ruke. «Gospode i gospodo, ova priredba nije bila u planu, uvjeravam vas. U ime BOSSa i savjeta molim vas da uvažite moje isprike. Ako je prizor nečemu koristio, ukazao je na poteškoće s kojima se svakodnevno moramo suočavati kad pokušavamo poboljšati život ljudima poput nas.» Svi se trgnu i okrenu se da saslušaju taj baršunasti glas. Nakon kriještavih optužba, bio je poput melema. «Doktorica Kinneare je poznata po neumjerenim stavovima. Navijestila je rat vladi predsjednika Taffarija u Ubomu. Štoviše, uzrokovala je puno nevolja tom narodu kao što je uzrokovala i večeras. Vidjeli ste je u akciji, gospode i gospodo, dakle, neće vas iznenaditi što je bila izgnana iz Uboma i proglašena neželjenom osobom. Radi se o njejoj osobnoj osveti, motiviranoj pakošću. Uvrijeđena je i reagira na taj način.» Harrison zašuti i ponovno zavrti glavom. «No, usprkos tome ne smijemo počiniti grešku i vjerovati da smo večeras vidjeli izolirani akt jedne bijedne luđakinje. Nažalost, gospodo i gospode, na ovom ludom svijetu okruženi smo luđacima. Gospođa koja nas je upravo ostavila.» Svi se nasmiju, nesigurni: tek su dolazili k sebi od pokušaja nagovaranja Kelly Kinneare. «Gospođa je jedna od onih koji radije ostavljaju deset tisuća ljudi da umru od gladi, nego da vidi srušeno stablo, ubijenu

životinju.» Prekine se i napravi grimasu, šireći svu snagu svoje osobnosti i ponovno sasvim zavlada sobom, jer je na trenutak bio zbunjen ženom naoružanom megafonom. «Absurdno je. Čovjek ima pravo na život svoje vrste. No, usprkos tome, BOSS prepoznaje svoju odgovornost prema okolišu. Naša tvrtka je zelena, i okrenuta dobrobiti svih živih bića na zemlji, ljudima, životinjama i biljkama. Prošle godine smo potrošili više od sto tisuća funta u istraživanje okoliša, a potom smo poduzeli neke od naših inicijativa. Sto tisuća funta, gospode i gospodo, to je velik iznos.» Prekine se jer su slušatelji pljeskali. Daniel primijeti da taj nije iznos usporedio s iznosom dobiti BOSSa u istom razdoblju, dobiti koja je bila veća od milijardu funta. Dok je pljesak umirao, Harrison nastavi: «Potrošili smo taj novac da bismo iskreno učinili što je najbolje za sve. Znali smo da je naše djelovanje ispravno. A to znate i vi, akcionari, koji ste najvažniji članovi BOSSa. Svijest nam je čista, gospode i gospodo! Možemo nastaviti s vjerom i optimizmom i učiniti da naše društvo napreduje i da ostane među najjačim društvima u svijetu.» Skupština je potrajala dvadeset minuta više nego uobičajeno. A mnogo je vremena i posvećeno ovacijama koje su uslijedile nakon improviziranoga govora predsjednika. Tradicionalno glasovanje zahvalnosti ovaj put nije uslijedilo dizanjem ruke već pljeskom i skandiranjem imena. Tug napada pobješnjele zelene, napisali su novinari dan kasnije: i mediji su se složili da se nije radilo o sukobu već o stradavanju nevinih. Nije bilo direktnih letova iz Londona za Kahali u Ubomu. Iako je zračna luka bila preimenovana u Ephram Taffari i Svjetska banka je dala kredit od dvadeset pet milijuna dolara da se aerodrom modernizira, došlo je do niza kašnjenja, prije svega zbog toga što je veći dio novca nestao. U Kahaliju su se širile glasine da je novac otišao na nečiji tajni račun u švicarskoj banci. Bilo je potrebno pribaviti još dvadeset pet milijuna dolara da bi se radovi dovršili, ali Svjetska banka je tražila nerazumna jamstva prije nego što ih bude isplatila. U međuvremenu putnici su bili primorani dolaziti u Ubomo preko Nairobijske. Daniel i Bonny letjeli su British Airwaysom za Nairobi, i Daniel je platio gotovo petsto funta za prtljagu viška, koja se sastojala od snimateljske opreme što je pripadala Bonny. U Nairobijskoj su bili primorani prespavati u hotelu Norfolk, a potom su poletjeli lokalnim letom za Kahali Air Ubomom koji je povezivao dva glavna grada. Budući da su imali jedan slobodan dan, Danny zapita Bonny da snimi malo materijala koji bi iskoristili kao međufilm. Radilo se o nekoj vrsti generalne probe. Iznajmio je kombi s krovom koji se sam otvarao i vozača Kikuju, i zajedno s Bonny krenuo u nacionalni park Nairobi, u predgrađu. Park je bio jedan od mnogobrojnih afričkih iznenađenja. Na nekoliko kilometara od bara hotela Norfolk bilo je moguće vidjeti lavove koji su ubijali žrtve. Granica parka nalazila se uz aerodrom Jomo Kenyatta i antilope su pasle ne podižući uopće glave kad bi čule zvuk aviona koji su letjeli iznad njih pri slijetanju i polijetanju. Daniel je snimao više puta unutar parka zadnjih nekoliko godina. Upravitelj parka bio je njegov stari prijatelj. Pozdrave se jezikom svahili i rukuju se poput braće dvostrukim stiskom ruke, a potom dlanom i palcem. Direktor je prepustio jednog svog šumara da ih povede parkom i dozvoli Danielu da kruži gdje god želi i čak da ostavi vozilo i snima pješice, ignorirajući jednu od najstrožih norma parka. Šumar ih povede prema gustoj skupini akacija na obali rijeke, gdje je golemi nosorog mužjak zavodio ženu. Dvije životinje bile su toliko udubljene da su se Daniel i Bonny mogli približiti. Ne pokazujući to, Daniel je pažljivo promatrao Bonny. Kamera Sony bila je najnoviji tip, funkcionalna, ali teška i za muškarca. Daniel je htio vidjeti kako je rukovala njome, i nije se ponudio da joj pomogne. Zaustavio je i šumara kad se ovaj pokrenuo da joj pomogne. U posljednjih nekoliko tjedana naučio je tijelo Bonny. Znao je da nije imala ni trunka masnoće, i da su njene noge i ruke bile mišićave. Bila je u savršenoj fizičkoj formi poput atleta. U šaljivim susretima slobodne borbe bio je primoran upotrijebiti svu svoju snagu da bi je ukrotio i ponio u krevet, kad ga je izazivala na to. Voljela je voditi ljubav na vrlo živahan način. No, usprkos tome, iznenadila ga je lakoća kojom je podigla kameru i spretnost kojom ju je pokretala usprkos toplini i tlu, koje je bilo prepuno tragova nosoroga, bivola, blata koje se stvorilo nakon razdoblja kiša i koje je

dobrim dijelom bilo već otvrdnulo. Lako su si mogli iščašiti zglobove u rupama na tlu. Bonny je izbjegavala te klopke s lakoćom. Mužjak nosorog agresivno se pokazivao ženki koja je slučajno ušla u njegov teritorij i koju je sada zarobio. Svaki put kad je ona pokušavala stići do granice njegova teritorija, on biju natjerao da se vrati natrag pušuci poput lokomotive, podižući nogama perjanice prašine. Ženka je ljuljala bokovima, omamljujući ga mirisima za rasplod. U intervalima od nekoliko minuta mužjak je trčao i označavao granice svog teritorija da bi otjerao moguće suparnike koji bi pokušali umiješati se u to žarko zavođenje. Kad bi označavao granicu, nosorog se okretao ravno prema stablima ili grmovima, savijao rep i otkrivao golemi ružičasti penis ispod sive kože, naciljao između stražnjih nogu i urinirao snagom hidranta. Zatim se zadovoljan vraćao natrag trkom i udvarao se ženki koja je bježala prema granici, no on ju je odmah slijedio. I u najboljim trenucima svog života nosorogi imaju loš vid: ali sada su dvoje nosoroga bili sasvim zaslijepjeni strašću. Daniel i Bonny morali su paziti i biti spremni na bijeg svakog trena jer su njihovi napadi bili nepredvidivi. Ne budu li dovoljno brzi, završit će ispod golemih nogu, probodeni jednim od dugačkih rogova. Bio je to težak posao, vrlo opasan, a smrt je uvijek bila stvar trenutka na korak udaljenosti od nosoroga, ali Bonny nije pokazivala ni najmanji strah. Štoviše, izgledala je euforična, uzbuđena opasnošću. Sjajile su joj se oči i znoj joj je vlažio kosu potamnjujući košulju dok je trčala do Daniela u šumu sklupčavši se iza debela akacija da bi izbjegla nagli napad životinja. Osim hrabrosti Bonny je potvrdila da posjeduje fizičku energiju koja je impresionirala Daniela. Iako nije imao teret opreme, počinjao se umarati od topline i prašine, ali Bonny nije pokazivala znakove umora. Odjednom se mužjak naglo okrene. Možda je osjetio njihov miris kroz oblake ljubavnog mirisa ženke koji mu je ispunjavao nozdrve. Baci se u napad prema njima i Daniel dohvati Bonny za ruku. «Stoj!», prosikće. Bace se na koljena i ostanu nepomični, a Golema životinja je stajala pred njima na udaljenosti od šest metara, pušuci. Svinjske oči bile su crvene od strasti i bijesa, i gledale su ravno prema njima čekajući i najmanji pokret koji bi ukazao da se ne radi o stijeni ili grmu, pa da iskali sav svoj ljubomorni bijes. Daniel je pokušavao zadržati dah, ali su ga pluća boljela i pekla od napora i osjećao je da će se ugušiti. Odjednom začuje lagano električno zujanje pored svoga lijevog uha i okrene oči ne pomičući glavu. Zapanjen, u nevjerici opazi da je Bonny i dalje snimala. Objektiv kamere bio je pored nosa nosoroga. Mogli su vidjeti unutrašnjost nozdrva do sluzi, a Bonny je i dalje snimala. To pogodi Daniela više nego sve ostalo. Pronašao sam velikog snimatelja, pomisli. Na njenom mjestu Jock bi već uzeo prvi avion i vratio se kući. Nosorog se okrene brzim pokretom koji je izgledao nemogućim za tako golemog mužjaka. Vрати se trkom prema voljenoj, nestrpljiv. Bonny se smijala, a Daniel nije uspijevaao vjerovati svojim ušima: «Dodi!» Skočila je ponovno na noge. Kad su stigli do para na blijedoj travi pored obale rijeke, ženka se predala zavođenju mužjaka. Dozvolila je da joj se približi i da je dodirne bradom. «Spremi se», reče Daniel Bonny. «Može se dogoditi svakog trena.» Odjednom mužjak se podigne iznad ženke. Bonny je zarobila svaki tiranski pokret golemih tijela. Sve je završilo jako brzo, i mužjak padne na tlo, zadihan od napora. «Snimila si ga i već smo riskirali previše», prošapće Daniel. «Idemo!» Uze Bonny pod mišku i oprezno se povuku, korak po korak, ne ispuštajući iz vida mužjaka. Kad su bili na sto metara od nosoroga, Daniel zaključi da su već na sigurnom. Krenu prema vozilu, još uvijek pod dojmom osjećaja i opasnosti, smijući se i čavrljajući. Nisu razmišljali da pogledaju iza leđa sve dok Daniel ne uzvikne: «Pazi! Vraća se!» Mužjak je napadao u galopu, držeći pognuti rog. «Mislim da je osjetio naš miris.» Daniel dohvati Bonny za ruku i ogleda se oko sebe. Najbliža zaštita bilo je bodljikavo grmlje na dvadeset koraka od njih. «Dodi!» Potrče zajedno i uvuku se ispod grana. Bodlje im ogrebu kožu i rasparaju košulju. «Nije se zaustavio.» Bonny je imala hrapav glas od prašine i napora. «Dolje! I ne miči se!» Sklupčaju se na stjenovitom tlu ostavši promatrati nemoćni, dok je čudovište napredovalo prema njihovom skrovištu. «Ovaj put se neće zaustaviti.» Prvi put Bonny je davala znakove straha Prapovijesno čudovište od četiri tone, naoružano ubojitim rogom i

opasno, nadvilo se iznad njih. Nanjuši grmlje koje im je davalo krhki zaklon i njegov dah zatrese grane. Odjednom, neočekivano, nosorog se okrene i pokaže stražnje noge na nekoliko koraka udaljenosti. Zaprepašteni opaze penis među stražnjim nogama. «Na granici smo», promrmlja Daniel. »Namjerava označiti grm. I nas!» Penis nosoroga bio je okrenut prema njima. «U klopci smo!», stenjala je Bonny. «Što ćemo sad?» «Sklopi oči i misli na Englesku.» Oblak koji se pušio prekrije ih snagom tropskog uragana: nije se radilo o malo vodice već o pravoj oluji tople tekućine koja pogodi šešir na Danielovoj glavi i od koje ostanu sasvim mokri. Nosorog zadovoljno zatrese repom, i udalji se istom brzinom kojom je i došao. Sjedili su ispod mokrog grma. Daniel i Bonny se pogledaju zaprepašteni. Njihova lica bila su mokra kao da ih je pogodila najgora kiša. A smrad je bio nepodnošljiv. Daniel se prvi pokrene. Teatralnom gestom prođe rukom preko lica, počevši od čela do brade. Zatim pogleda u dlan. «Pa», reče mrtvačkim glasom, «ovo je grozna šala!» Bonny ga je i dalje promatrala na trenutak, a potom prasne u smijeh. Bace se jedno na drugog, čvrsto se zagrlivši. •• Smijali su se dok se više nisu mogli održati na nogama, a potom se ponovno započnu smijati. Urin nosoroga je slijepio njihovu kosu na glavi i zamrljao odjeću. Uđu kriomice u hotel Norfolk prolazeći kroz stražnji ulaz, iza kuhinja te predu travnjake trkom da bi stigli do svog bungalova. Ostali su ispod tuša dvadeset minuta i dalje se smijući, ribajući jedno drugoga sapunom i šamponom. Kasnije Daniel sjedne pred televizor, ostavši u kućnoj haljini, dok je Bonny povezivala kameru. Daniel svu svoju pažnju usmjeri na ekran: i već od prvog trenutka shvati da je napravio najbolji izbor kad je zaposlio Bonny Mahon. Imala je prvorazrednu tehniku, oko i smisao za ritam. Znala je kad je trebala uloviti detalj ili snimati u širinu, ali prije svega imala je rijetki dar, svoj stil, koji je Daniel upoznao prvi put u dokumentarcu o Arktiku. «Dobra si», reče joj kad se ekran zatamnio. «Zaista si vraški dobra.» «Još ne znaš do koje mjere.» Bonny se osmijehne. «Tek sam započela upoznavati svjetlost. Svako mjesto je drukčije. Daj mi tjedan dana i pokazat ću ti kako sam dobra.» Sat kasnije, odjeveni u čistu odjeću, iziđu na svježinu sumraka i zaustave se na trenutak pred jatom divljih ptica usred travnjaka, da bi se divili sjajnim bojama perja. Ostali gosti odlazili su prema mjestu roštiljade. Daniel nije obraćao pažnju na sićušnu pojavu koja je stajala pored njih, sve dok se ona ne okrene i pozove ga imenom. «Oprostite, smetam li, ali vi ste Daniel Armstrong, zar ne?» Daniel je prepoznao, iznenađen. «Doktorica Kinnear!» Posljednji put kad sam vas vidio, bilo je na generalnoj skupštini BOSSa.» «O, zar ste i vi bili prisutni?» Kelly Kinnear se nasmije. «Nisam primijetila. «Pa, imali ste druge brige.» Daniel se osmijehne. «Gdje je megafon? Jeste li ga uspjeli popraviti?» «Japanska roba», reče Kelly Kinnear. «Dovoljno je da ga upotrijebite protiv nečije glave i već se razbije.» Bila je duhovita, naravno, i Daniel je to shvatio iz njene knjige. Ali imala je ljepše oči nego što se to činilo na slici. Odmah osjeti simpatije prema njoj, i vjerojatno je to bilo vidljivo jer je Bonny koja mu je držala ruku, ispusti je. Daniel osjeti blagi osjećaj krivnje. «Mogu li vam predstaviti svoju asistenticu Bonny Mahon.» «Zapravo sam snimateljica, a ne asistentica», ispravi ga Bonny. «Da», reče Kelly. »Poznajem vaš rad. Snimili ste Arktički san. Zaista izvrsno Imala je iskren pogled i Bonny je izgledala pomalo posramljena nakon te pohvale. »Zahvaljujem vam. Ali, moram vas upozoriti, doktorice Kinnear da nisam pročitala vašu knjigu.» «Kao nekoliko stotina milijuna drugih osoba, gospođice Mahon.» Kelly je osjećala daje druga žena borbena, no nije se osjećala pogođenom. Obrati se Danielu: «Mislim da sam vidjela sve vaše dokumentarce. Štoviše, vi ste krivi što sam sada u Africi. Kad sam diplomirala, htjela sam otići na Borneo i raditi s plemenom Penan. Zatim sam vidjela jedan od vaših prvih dokumentaraca o jezerima u Rift Vallevju i promijenila sam mišljenje. Nisam mogla izbjeći Afriku.» Kelly se prekine i nasmije se, posramljeno. «Znam da vam se čini banalnim, ali vaša sam obožavateljica. Zapravo, nadala sam se da ću vas sresti, otkako sam saznala da ste u Nairobiju. Moramo razgovarati.» «Dakle, niste smješteni ovdje u Norfolku?» Daniel se osjećao sve očaraniji njome. Bilo je teško osjećati antipatije prema nekome tko izjavljuje da te obožava. «Dobri Bože, ne!» Kelly

se ponovno nasmije, zabavljeno. Imala je predivne zube, savršene. «Nisam televizijska zvijezda poput vas. Ja sam samo siromašna istražiteljica bez sponzora. Smithsonian institut mije povukao financiranje nakon što me Taffari izbacio iz Uboma.» «Mogu li vas počastiti kotletom, ako je tako?», predloži Daniel. »Kotletom! Rastu mi zazubice samo na pomisao. Otkako sam se vratila jedem samo kikiriki i suhu ribu.» «Da, zašto nam se ne biste pridružili, doktorice Kinnear?», zapita Bonny međenim, ali otrovnim glasom, naglašavajući množinu. »Zaista ste jako ljubazni, gospođice Mahon.» Kelly je hladno pogleda. Među njima se odmah rodila netrpeljivost. Njihov način komuniciranja bio je preduboko ženski da bi ga Daniel mogao shvatiti. Osmjehne se s ljubavlju. «Idemo jesti», reče i povede dvije žene prema restoranu u dvorištu. »Snimate li dokumentarac o Keniji?», zapita ga Kelly. i «Što radite u Nairobiju, doktore Armstrong?« «Danny», reče joj on, pozvavši je da ostavi formalnosti. «Zapravo idemo u Ubomo.» «Ubomo!» Kelly se zaustavi i podigne pogled prema njemu. «Predivno. Idealna tema za vas: mikrokozmos Afrike koja se rada. Vi ste jedna od malobrojnih osoba na svijetu koja se može pobrinuti o tome na pravedan način.» «Vaše povjerenje godi, ali zabrinjava.» Daniel joj se osmjehne. Na trenutak je zaboravio Bonny, ali ona ga čvrsto stisne za ruku podsjetivši ga da je i ona tu. «Mogu se odužiti za večeru, i reći vam sve što znam o toj temi», reče Kelly. «U redu», reče Danny. Udu na laganu svjetlost restorana na otvorenom, uz cvijeće, i zvuke glasovira. Dok su dvije žene proučavale jelovnik, Daniel ih je uspoređivao ne pokazujući to. Najočitiya razlika bila je veličina. Bonny je bila visoka iznad metar i osamdeset, Kelly je bila bar petnaest centimetara niža. Bile su različite u mnogočemu, u boji očiju, kose i puti. No, Daniel je naslućivao da je razlika još naglašenija u karakterima. Bonny je bila iskrena, gotovo muškobanjasta u odnosu prema životu. Od prvog dana njihova odnosa Daniel je osjetio u njoj dubine koje radije nije htio istražiti. Način ophođenja Kelly Kinnear, pak, izgledao je sasvim ženstven, iako je u knjizi pokazala jačinu karaktera. Bilo je potrebno hrabrosti za život u jednoj od najvećih šuma i samo u društvu babuina. Iz knjige Daniel je shvatio njenu inteligenciju i osjećajnost. Zanimale su je duhovne vrijednosti života, više od materijalnih, ali na skupštini akcionara BOSSa imao je i praktični dokaz njezina agresivnog i borbenog duha. Bile su dvije privlačne žene, svaka na svoj način. Bonny je bila upadljiva: mogao si je primijetiti na pedeset koraka udaljenosti poput Valkire kose boje vatre. Kelly je bila nježna, diskretna. Imala je predivne oči: goleme, tamne i izražajne. Zračile su posebnom svjetlošću, ponekad malicioznom, ponekad s iskrenom inteligencijom i strašću. Bilo je u njoj još nečega što slika nije otkrivala, pomisli Daniel osmjehnuvši se u sebi. Grudi su joj bile remekdjela u minijaturi. Kelly podigne pogled s jelovnika i primijeti pravac njegovog pogleda. Uz malu grimasu neslaganja, kao da je od njega očekivala nešto bolje, pomakne jelovnik i sakrije grudi. «Kad krećete za Ubomo?» «Sutra», odgovori Bonny, ali Kelly se pravila da ne čuje. Sljedeće pitanje bilo je za Daniela. «Jeste li već bili u zemlji nakon puča?» «Ne. Bio sam prije četiri godine zadnji put.» «Kad je predsjednik bio Victor Omeru», reče Kelly. «Da, upoznao sam Omerua. Bio mi je simpatičan. Kako je završio? Čuo sam da je doživio infarkt.» Kelly slegne ramenima, a potom promijeni temu razgovora, kad je glavni konobar došao po narudžbe. «Mogu li zaista naručiti kotlet ili je to bila okrutna šala?» «Naručite najveći», predloži joj Daniel. Kad ih je konobar poslužio, Daniel ponovno nastavi razgovor: «Čuo sam da ste se jako slagali s Omeruom.» «Tko vam je to rekao?» Kelly naglo podigne glavu i Daniel se suzdrža na vrijeme. Nije bilo dobro da izgovori ime Tuga Harrisona pred tom gospodom. «Mislim da sam pročitao negdje, nekad.» «O, da. Vjerojatno u Sunday Telegraphu. Izdao je profil predsjednika Omerua. i spomenuo i mene.» «Točno. Što se događa u Ubomu? Obećali ste mi da ćete me informirati. Rekli ste da je mikrokozmos Afrike koja se rada. Objasnite mi to malo bolje.» «Ubomo ima velikih uobičajenih problema kao i sve ostale afričke države: plemena, demografski bum, siromaštvo, nepismenost. A sada kad predsjednika Omerua više nema i otkako je ta svinja od Taffarija došla na vlast, stvorio se niz novih problema: tiranija jedne jedine stranke, doživotni

predsjednik, strano izrabljivanje, korupcija, građanski rat na počecima.» «Idealno društvo. Započnimo s problemom plemena u Ubomu. Recite mi nešto o tome.» «Problem međusobnog odnosa plemena je najveće prokletstvo Afrike.» Kelly kuša kotlet i na trenutak sklopi oči uz ekstatičan izraz lica. «Božanstveno», promrmlja. «Dakle, plemena u Ubomu. Ukupno je šest plemena, ali samo dva bitna. Uhali su najbrojniji, tri milijuna od četiri. Ratari su i ribari. Miroljubiv i radišan narod, koji stoljećima mora živjeti pod puno manjim plemenom Hita. Hita su okrutan i aristokratski narod, usko povezani s plemenom Masai i Samburu u Keniji i Tanzaniji. Stočari su i ratnici. Žive za svoju stoku i preziru ostatak čovječanstva, uključujući i Europljane, kao nižu vrstu. Jako su lijepi, visoki i gipki. Hita koji je manji od metar i devedeset smatraju patuljkom. Žene su predivne: s predivnim licima i savršeno bi pristajale na nekoj pariškoj modnoj reviji. No, Hita su okrutan, arogantan i brutalan narod.» «Vidim da ste se opredijelili. I vi ste isti kao i oni, Kelly», reče Daniel optužujućim glasom. «Kad živiš dovoljno dugo među Afrikancima, dobro znaš da postaješ kao i oni.» Kelly zavrti glavom. «No, u ovom slučaju postoji opravdanje. Prije nego što su Englezi napustili Ubomo, 1969. organizirali su izbore i naravno Uhali, budući da su bili brojniji, pobijedili su. Victor Omeru postao je predsjednik. Bio je dobar predsjednik. Ne želim time reći da je bio svetac, ali vrijedio je koliko i ostale afričke vlade, zapravo, bio je puno bolji od ostalih vladara. Pokušavao je zadovoljiti sva plemena, ali Hita su bili previše ponosni i krvoločni. A kako su rođeni ratnici, postupno su u ruke uzeli vojsku. Rezultat je bio neizbježan. Sada je Ephram Taffari vladar, tiranin, doživotni predsjednik. Milijun Hita vlada nad većinom koja se sastoji od tri milijuna drugih plemena, uključujući Uhala i moje drage i malene Bambute.» «Recite mi nešto o njima, o narodu s visokih stabala», reče Daniel i Kelly se osmjehne, razdragano. «O, Danny, poznajete moju knjigu!» «Čak sam je i pročitao, i to više puta. Tri; zadnji put prije tjedan dana.» Daniel se osmjehne. «Možda ćete me smatrati banalnim, ali vaš sam obožavatelj.» «Bu!» Bonny se umiješa prvi put nakon četvrt sata. «Oprostite mi, ali zlo mi je.» Daniel je gotovo zaboravio na nju. Htjede je uzeti za ruku koju je spustila na stol, ali Bonny je povuče, spustivši je na koljena. «Htjela bih još malo vina, ako nekoga zanima», reče namrgođeno. Daniel joj napuni čašu dok je Kelly završavala s kotletom. Konačno Daniel progovori: «Govorili smo o Bambutima. Recite mi.» Kelly ga pogleda, ali mu ne odgovori odmah. Izgledala je da se bori s teškom odlukom. Daniel sačeka. »Slušajte me«, reče konačno. «Želite li znati o Bambutima? Dobro, što biste rekli na to da umjesto da govorim o njima, dođete i sami u šumu i upoznate ih? Biste li ih snimili u njihovom prirodnom ambijentu? Mogla bih vam pokazati toliko toga što nitko prije nije snimio i što je malo koji zapadnjak vidio.» «Svi vrazi, Kelly, bilo bi mi jako drago, ali zaboravljate na mali problem. Predsjednik Taffari vas mrzi i objesio bi vas na stablo ako pređete granicu.» Kelly se nasmije. Daniel je započeo voljeti zvuk njena osmijeha: bila je dražesna poput mačjeg predenja, i navodila je i njega na smijeh. «Naš dragi Ephram ne vješa ljude. Ima druge sisteme.» «Kako biste me vodili kroz Ubomo bez predsjedničkog blagoslova?» Kelly se i dalje osmjehivala. «Živjela sam u šumi pet godina. Taffarijev autoritet završava gdje započinju visoka stabla. Imam puno prijatelja. I Taffari također ima puno prijatelja.» «Kako ću stupiti u vezu s vama?», nastavi Daniel. «Neće biti potrebno. Pronaći ću ja vas.» «Recite mi, Kelly. zašto stavljate život na kocku da biste se vratili? Što morate učiniti tako važno da se vraćate bez financijske potpore i pod prijetnjom da vas uhite i vjerojatno linčuju?» Kelly se zagleda u njega. «Vrlo glupavo pitanje. U šumama je dovoljno posla da bih bila zauzeta cijeli život. Između ostalog, radim na fiziologiji Bambuta. Proučavala sam patuljasti rast Pimeja, pokušavši istražiti uzroke njihova niskog rasta. Naravno, nisam prva koja čini takvo što, ali mislim da sam otkrila nešto novo. Do sada su se svi usredotočili na hormon rasta», prekine se i osmjehne. «Neću vam dosađivati s tim detaljima, no mislim da ne ovisi o manjku receptora tog hormona.» «O, uopće se ne dosađujemo.» Bonny nije pokušala sakriti svoj sarkazam. »Zadivljeni smo. Namjeravate li davati injekcije Pimejima da bi ih pretvorili u divove Hita?»

Kelly se ne razljuti. «Niski rast Bambuta je pozitivna mutacija. Čini ih prilagođenim životu u ekvatorijalnim šumama.» «Ne shvaćam», primijeti Daniel. «Objasnite mi: zašto je dobro biti mali?» «To ste vi tražili. Prije svega, zbog disperzije topline. Budući da su mali, manje troše toplinu koja se nakuplja u vlažnoj atmosferi bez imalo vjetra unutar šuma. Osim toga, njihove dimenzije osiguravaju spretnost koja je potrebna da se kreću među gustom vegetacijom. Ostat ćete začuđeni kad budete vidjeli Bambute u šumi: Egipćani i prvi istražitelji mislili su da posjeduju dar nevidljivosti. Mogu nestati pred vašim očima.» Kelly je zračila entuzijazmom i ljubavlju dok je govorila o narodu koji je postao njen. Daniel naruči desert i kavu. Kelly još nije dovršila s pripovijedanjem. «Drugi dio mog istraživanja još je važniji od hormona rasta i receptora. Bambuti savršeno poznaju bilje i njihova svojstva, pogotovo njihova ljekovita svojstva. Smatram da u ekvatorijalnim šumama postoji više od milijun različitih vrsta bilja i stotinjak posjeduje ljekovita svojstva za čovjeka. Mislim da u tom bilju možemo pronaći lijekove za većinu naših bolesti: za rak, primjerice, i AIDS. Pronašla sam obećavajuće indicije.» «Nestvarno», primijeti Bonny ironično, i ispuni si usta sladoledom od čokolade. «Umukni, Bonny», ukori je Daniel. «Zanimljivo je. Je li istraživanje došlo do pozitivnog stupnja?» Kelly napravi grimasu. «Ne koliko bih htjela. Stare Bambuti mi pomažu da skupljamo listove, koru i korijenje. One mi opisuju svojstva, a ja ih pokušavam zapisati, eksperimentirati i izolirati aktivni sastojak, laboratorij mi je u maloj kolibi, nema ni novca, ni prijatelja.» «No, svejedno rado bih ga vidio.» «Vidjet ćete ga», obeća Kelly. Tako ju je pogodilo Danielovo zanimanje za njen posao da mu položi ruku na njegovu. «Hoćete li doći u gondolu gdje živim?» Bonny se zagleda u ruku na Danielovoj mišićavoj i preplanuloj ruci: bila je mala, elegantna i dražesna. «Sira Petera će jako zanimati formula za liječenje AIDSa», prosiće Bonny ne odvojivši oči s Kellyjine ruke. «BOSS bi je mogao prodavati preko farmaceutske tvrtke. Vrijedila bi milijarde.» «BOSS? Sir Peter?» Kelly povuče ruku s Danielove i zagleda se u Bonny. «Koji sir Peter?» «Tug Harrison, draga», odgovori zadovoljno Bonny. «Tug financira proizvodnju koju će Daniel realizirati u Ubomu. Ja i Daniel pokazat ćemo svijetu najveličanstveniji rad koji čini BOSS: Bit će naslovljen Ubomo, put k budućnosti Afrike. Zar nije to predivan naslov? Bit će to Danielovo remekdjelo.» Kelly joj nije dala vremena da završi. Skoči na noge i prolije šalicu kave, koja se razlije po stolnjaku i započne kapati na Danielova koljena. «Vi!» Kelly se zagleda u njega. «Vi i to čudovište od Harrisona! Kako ste samo mogli?» Okrene se naglo i iziđe trkom iz restorana, gurajući se kroz skupinu američkih turista koji su joj blokirali prolaz. Daniel je stajao na nogama i brisao si kavu koja mu je zamrljala hlače. «Zašto si to učinila?», zapita Bonny, ljutit. «Ti i doktorica stabala postali ste previše bliski za moj ukus.» «K vragu i ti!», razljuti se Daniel. «Pokvarila si mi mogućnost snimanja nečega jedinstvenog. Razgovarat ćemo o tome.» Krene za Kelly Kinnear, ali nije je bilo u atriju hotela. Krene prema izlazu i pozove vratara. : " • «Jeste li vidjeli jednu ženu.», prekine se kad opazi Kelly s druge strane ulice. Bila je na Hondi 250 sasvim prašnjavoj. U tom trenutku upali motor, okrene svom snagom motocikl i krene ulicom. «Kelly!», uzvikne Daniel. «Čekajte! Stanite! Mogu vam sve objasniti!» Kelly okrene puni gas. Motocikl ubrza. Žena se okrene i pogleda ga dok je prolazila uz njega, bijesna izraza lica. Daniel opazi suze na obrazima. «Prodana dušo!», uzvikne za njim. «Juda!» Motocikl se udalji uz brujanje i zaskri na asfaltu. Zatim Kelly nestane u prometu Kimathi avenije. Daniel potrči prema uglu. Ponovno je na trenutak opazi, dvjesto metara ispred njega. Bila je nagnuta nad motociklom, a pletenica je vijorila iza nje. Potraži taksi s namjerom da krene za njom, ali shvati da je sve uzalud. Uz tu prednost i lakše probijanje kroz promet ni jedan automobil nije je mogao stići. Vratu se prema hotelu i potraži Bonny Mahon. Prije nego što je ušao, shvati da bi bilo opasno raspraviti s njom dok je bila lošeg raspoloženja. Posvađali bi se na mrtvo, što bi rezultiralo krajem njihove veze. To ga nije jako brinulo, ali bojao se da izgubi snimatelja. Bilo bi mu potrebno nekoliko tjedana dok nade drugog, a to je moglo dovesti do prekidanje ugovora s BOSSom i konačno mogućnosti da slijedi u Ubomu Lucky Dragon i Ning Cheng

Gonga. Uspori i razmisli. Nije mogao Bonny Mahon povući za uši. «Bolje je da ispućam bijes negdje.» I izabere Jambo bar, jedan od najozloglašnijih barova, u okolici željezničke postaje. Bio je pun vojnika crnaca u maskirnim odijelima, turista i djevojaka. Neke su žene bile predivne, Samburu, Kikuvu i Masai, s uskim suknjama, prepunim perlica i šarenim vrpčama u kosi. Daniel sjedne za stol u kutu i ples turista iz Europe srednjih godina na plesnom podiju ublaži njegovo loše raspoloženje. Jedna nedavna anketa o djevojkama koje su radile u barovima Nairobija je potvrdila da devedeset posto njih boluje od AIDSa. Trebao si imati nagone samoubojice da iskoristiš njihove draži. Nakon sat vremena i dva dvostruka whiskyja, Danielov bijes se dovoljno rasplinuo. Vrti se u Norfolk hotel. Ude u bungalov i opazi hlače kaki boje i Bonnyjine gaćice na podu dnevnog boravka, gdje ih je ostavila. Te večeri nered ga je iritirao više nego uobičajeno. Spavaća soba bila je mračna, ali svjetlo iz dvorišta filtriralo se kroz zastore dovoljno da opazi Bonny ispod plahta. Pretvarala se da spava. Daniel se skinje i uvuče se gol u krevet ostavši nepomičan. Pet minuta nitko od njih ne progovori. Zatim Bonny prošapće: «Tata je ljutit na svoju djevojčicu?» Govorila je djetinjastim glasom. «Djevojčica je zločesta.» Dodirne ga toplim, baršunastim prstima. «Ali sada želi dokazati da joj je žao.» Daniel je dohvati za mišku, ali bio je prekasno. Bila je iskusna, brza i nije htjela prestati. «K vragu, Bonny», pobuni se. »Pokvarila si priliku.» «Pst! Ne govori!», promrmlja ona. «Sada će djevojčica sve popraviti.» «Bonny.», Daniel ne dovrši rečenicu. Ostavi joj mišku. Sutradan ujutro, kad je provjerio račun hotela prije nego što ga je platio, opazi pod stavkom: telefonski razgovori međunarodni, račun od sto dvadeset šilinga. Zapita Bonny za obrazloženje. «Jesi li nazvala nekoga jučer navečer?» «Pozvala sam staru mamu da joj javim da sam dobro. Znam da si škrt, ali nadam se da se nećeš naljutiti, zar ne?» Nešto, u izazovnom načinu Bonny ga trgne. Kad ga je ona ostavila i krenula prema taksiju da natovari svoje stvari, Daniel se zadržao u apartmanu. Čim je ostao sam, pozove centralu i zamoli da mu kažu broj s računa. «London, 7276464, gospodine.» «Molim vas, pozovite mi ga ponovno, hvala.» «Zvoni, gospodine.» Nakon trećeg puta, začuje se glas: «Dobar dan, što želite?» «Koji je to broj?», zapita Daniel, ali njegov je sugovornik bio oprezan. «Koga trebate, molim?» Daniel prepozna glas sa snažnim afričkim naglaskom. Pokuša. «Jesi li to ti, Selibi?» zapita jezikom svahili. «Da, ja sam. Želite li razgovarati s gospodinom? Koga da najavim?» Daniel spusti slušalicu i zagleda se u telefon. Selibi je bio sluga u kući Tuga Harrisona. Dakle, Bonny je telefonirala Tugu prethodne večeri, dok je on bio u baru. «Sve čudnije», promrmlja Daniel. »Gospođica Bonny nije kakvom se pretvara. osim ako ima staru mamu u Holland Parku.» Sva mjesta na letu Air Ubomo za Kahali bila su zauzeta. Većinom su ostali putnici izgledali poslovni ljudi, državni službenici ili političari. Bilo je i petšest vojnika crnaca u maskirnim odorama sa vrpčama i činovima, te tamnim naočalama. No, nije bilo turista. neće ih ni biti sve dok BOSS ne otvori kockarnicu na obali jezera. Hostesa je bila Hita, vrlo visoka u predivnom kostimu, dijelila je paketiće keksa i plastične čaše s mlakim čajem, izgledala je poput kraljice koja dijeli milost siromašnim podanicima. U pola četverosatnog leta nestane u zahodu s jednim od vojnika i servis se prekine. Naišli su na snažno vrtloženje tijekom leta iznad Rift Vallevja i korpulentan poslovni čovjek crnac, koji je sjedio u prvom redu, zabavljao je ostale putnike zvučno povraćajući doručak. Hostesa je u to vrijeme ostala zaključana u zahodu. Konačno su letjeli iznad jezera. Iako je ime promijenjeno kao i mnoga druga imena koja su podsjećala na kolonijalizam, Danielu je bilo draže ime jezero Albert od jezera Mobutu. Vode su bile sasvim plave, isprekidane jedrima dhowa koji su pripadali ribarima. Bilo je tako široko da neko vrijeme nije vidio suprotnu obalu. Zatim ona izroni iz magle. «Ubomo», promrmlja Daniel, govoreći više za sebe, nego za Bonny. Ime je imalo nešto romantično i čudnovato, od čega su ga prolazili trnci. Trebao je slijediti tragove velikih istraživača Afrike. Speke je prošao ovuda, i Stanlev, te desetak tisuća lovaca i pustolova, i vojnika. Morao je uspjeti i prenijeti u svom dokumentarcu osjećaj za pustolovinu i povijest kojom je odisala ta zemlja. Na tim vodama jedrili su dhowi Arapa, prepuni bjelokosti i robova, te zlata koje je nekoć predstavljalo najveći

izvoz tog kontinenta. Po nekim procjenama, pet milijuna ljudi zarobljeno je u unutrašnjosti poput životinja i silom odvučeno do obale. Da bi prešli preko jezera, ispunili su njima dhowe, na kojima su bili zbijeni poput sardina. Oni koji su ušli prvi, bili su primorani leći u urin jedan pored drugoga, poput žličica u ladici. Ako je vjetar bio povoljan, putovanje brodicama trajalo je dva dana i tri noći. Arapi su se zadovoljavali s pedeset posto preživjelih. Bila je to prirodna selekcija. Preživljavali su samo naj snažniji. Na istočnoj obali jezera žive su izvlačili iz izmeta i mrtvih, dok su leševe bacali krokodilima. Preživjeli su se mogli odmoriti dok bi im se ponovno vratile snage za posljednji dio putovanja. Kad su Arapi smatrali da su dovoljno jaki, stavljali bi ih u lance i poredali u nizove. Svaki rob nosio je jednu kljovu od bjelokosti. I tako su koračali prema obali. Daniel se zapita hoće li biti u stanju rekonstruirati te strahote služeći se glumcima i dhowima koje je namjeravao iznajmiti. Predvidio je da će mu uspjeti. Vrlo često kritičari i recenzenti optužili su ga da koristi previše stravične prizore. Njegov je odgovor bio uvijek isti: «Afrika je divlji i nasilan kontinent. Tko to pokušava sakriti, ne govori istinu.» Krv je bila fertilizator koji je činio plodnim afričko tlo. Daniel pogleda prema sjeveru, prema sjajnoj vodi. Gdje se Nil ulijevao u jezero, nalazila se trokutasta hrpa zemlje koja se nazivala Lađo Enclave. Nekoć je to bio privatni posjed belgijskog kralja. Krda slonova koja su nastanjivala taj dio zemlje bila su najplodnija i imala su najljepše kljove na cijelom kontinentu, a Belgijanci su ih ljubomorno štitili. Kasnije, nakon potpisa ugovora, imanje Lađo Enclave je pripalo Sudanu, nakon smrti belgijskog kralja. Belgijanci su nakon toga napustili koloniju ostavivši prazninu u moći. Europski krijumčari slonovačom potrčali su da bi iskoristili priliku, uništivši krda slonova. U Autobiografiji Karamojo Bell pripovijeda da je slijedio krdo od jutra do navečer, trčeći za njim da ne zaostane. Toga krvavoga dana ubio je dvadeset i tri slona. Stvari se nisu bitno izmijenile, pomisli tužno Daniel. Masakr i pljačka se i dalje nastavljaju. A Afrika krvari. Afrika je tražila pomoć od civiliziranog svijeta; no, kakvu joj je pomoć taj svijet mogao pružiti? Svih pedeset država članica organizacije za afričko jedinstvo, zajedno, uspijevalo je dosegnuti bruto dohodak jedne male Belgije. Na koji su način zapadne zemlje mogle pomoći Africi? Daniel se pitao. Pomoć koju je zapadni svijet slao, nestajala je i gubila se poput nekoliko zrnaca pijeska u pustinji. Neki cinik je definirao tu pomoć kao sistem kojim bijelci iz bogatih zemalja daruju novac crncima bogatašima u siromašnim zemljama da ga ovi stave u švicarske banke. Tužna istina bila je da Afrika više nije imala nikakav značaj, pogotovo otkako je srušen Berlinski zid i otkako se Istočna Europa započela isticati i izranjati iz srednjeg vijeka komunizma. Afrika je bila suvišna. Ostatak svijeta mogao joj je samo izraziti solidarnost, ali Afrika je bila izvan bilo kojeg oblika pomoći. Europa se okrenula zemljama koje su puno više obećavale i koje su bile bliže njenom srcu. Daniel uzdahne i pogleda Bonny koja je sjedila pred njega. Htio je s njom podijeliti svoje misli, ali ona je skinula sandale i držala je gola koljena naslonjena na sjedalo ispred nje, žvačući žvakaću gumu i čitajući knjigu znanstvene fantastike. Daniel ponovno pogleda kroz prozorčić. Obala Uboma izgledala je kao da se penje dok je pilot započinjao spuštati avion. Savana je bila crvenosmede boje poput plašta impale, ukrašena akcijama. Na obali naselja ribara bili su nanizani poput biserja na niti zeleni vrtovi i shamba navodnjavani jezerskom vodom. Djeca su pozdravljala rukom avion koji je prolazio, i kad je napravio i posljednji preokret, Daniel opazi u daljini plave planine ukrašene plastom šuma. Hostesa iziđe iz zahoda zadovoljna izraza lica i popravi si suknju zelene boje, a potom naredi na engleskom i jezikom svahili da se vežu sigurnosnim pojasima. Cinčani krovovi grada blještili su ispod njih. Slete na prašnjavu pistu. Avion prođe ispred kostura od čelika i betona koji je trebao postati novi i veličanstveni aerodrom Ephram Taffari, da nisu bila povučena financijska sredstva, i umjesto toga zaustavi se pred skromnom zgradom od opeke koja je bila izgrađena pod vladavinom Victora Omerua. Na otvaranje vrata toplina ih zapljusne. Znojili su se još prije nego što su izišli. Časnik Hita u maskirnoj odori i sa smeđom kopicom na glavi prepozna Daniela usred skupine prolaznika i krene mu ususret. «Doktor Armstrong? Prepoznao sam vas po slici na

koricama vaše knjige.« Pruži mu ruku. «Ja sam kapetan Kajo i bit ću vam vodič tijekom boravka u Ubomu. Predsjednik osobno me zamolio da vam zaželim dobrodošlicu i da vam pružim suradnju. Sir Peter Harrison je njegov osobni prijatelj, a predsjednik je izrazio želju da vas susretne čim budete došli k sebi od napornog putovanja. Štoviše, organizirao je koktelparty u čast vašeg dolaska u Ubomo.» Kapetan Kajo odlično je govorio engleski. Bio je visoki i vitki mladić, klasičan Hita. Bio je viši od Daniela barem pet centimetara. Njegove crne oči započele su se sjajiti dok je proučavao Bonny Mahon. «Ovo je gospođica Mahon, moja snimateljica.» Bonny pogleda kapetana Kajoa s istim zanimanjem. Kad su se našli u Land Roveru vojske natovarenom prtljagom i videoopremom, Bonny se približi Danielu i zapita ga: «Je li istina što govore o Afrikancima? Jesu li zaista, jako veliki?» «Nisam to proučavao«, odgovori joj Daniel. «No, mogao bih se informirati, ako te zanima.» «Nije potrebno da se žrtvuješ.», Bonny se osmehne. «To je istraživanje koje mogu i sama obaviti.« Otkako je otkrio tajni telefonski razgovor s Tugom Harrisonom, Danielove sumnje su porasle. Više nije vjerovao Bonny i nije mu više bila tako simpatična kao što mu se činila sve do jučer. Bio je mladi mjesec, ali zvijezde su bile sjajne i reflektirale su se na vodi jezera. Kelly Kinnear je sjedila na pramcu malog dhowa. Konopi su škripali na noćnom povjetarcu koji je puhao nad jezerom. Zvijezde su bile predivne. Kelly podigne lice prema nebu i promrmlja imena savijezđa kako ih je postupno opažala. Zvijezde su se nalazile među malobrojnim stvarima koje su joj nedostajale u šumi, jer su vječno bile skrivene visokim baldahinom krošanja stabala. Sada je uživala u njima, jer će ih ubrzo ponovno izgubiti. Kormilar je pjevao refren monotone pjesme, neku vrstu himne jezerskim dusima, koji su određivali vjetrove i gurali dhow na tamnim vodama. Kelly je mijenjala raspoloženje kako se povjetarac smanjivao, i mijenjao pravac, a potom se ponovno snažno vraćao. Bila je euforična na pomisao što se ponovno vraća u šumu i svojim prijateljima. Bojala se putovanja i opasnosti koje su još bile pred njom prije sigurnosti visokih stabala. Bojala se da su promjene u političkom životu nakon puča promijenile ili uništile mnoge stvari tijekom njena izbivanja. Bila je rastužena prisjećajući se već izvršenih uništavanja u šumi u nekoliko godina koliko je boravila u toj tihoj katedrali. Istovremeno, tješila se obećanjima pomoći koje je dobila i zanimanjem koje je uspjela pobuditi tijekom posjeta Engleskoj i Europi, ali bila je razočarana jer je podrška prije svega bila moralna i verbalna, a ne materijalna. Pokuša u sebi pobuditi oduševljenje i natjera se da optimistički gleda na budućnost. «Uspjet ćemo. Moramo uspjeti.» Odjednom pomisli na Daniela Armstronga: osjeti bijes pomiješan s tugom. Njegova izdaja bila joj je još mrskija upravo zbog slijepog povjerenja koje je gajila prema njemu prije nego što ga je upoznala. Procijenila ga je na osnovi toga što je vidjela na televiziji i pročitala u člancima dnevnih novina i časopisa. Mišljenje koje je stvorila o njemu bilo je krajnje pozitivno, ne samo zato što je bio lijep i dobar govornik kad se pojavljivao na ekranu, već i stoga što je izgledalo da shvaća do srži taj nesretni kontinent. Pisala mu je dvaput, adresirajući pisma na televizijski studio. Možda ih nikada nije ni dobio, ili su možda bila samo kap u moru pošte koju je primao. No, bilo kako bilo, nije joj odgovorio. Zatim, kad se u Nairobiju neočekivano ponudila prilika da ga susretne, u prvom trenutku Daniel Armstrong je ispunio sva njena očekivanja. Bio je ljubazan i otvoren, i odmah su se sporazumjeli. Pripadali su istom svijetu, imali su slične interese, i prije svega, među njima se rodila iskra: njihove misli bile su na istoj valnoj dužini, a ništa manje očita nije bila ni fizička privlačnost. Kelly se nije smatrala senzualnom. Jedini ljubavnici koje je imala bili su pametni. Prvi je bio jedan od njenih profesora na medicinskom fakultetu, koji je dvadeset i pet godina bio stariji od nje. Još uvijek su bili prijatelji. Ostala dvojica bili su kolege sa studija, za četvrtog muškarca se udala. Paul je bio liječnik kao i ona: diplomirali su iste godine i otišli u Afriku. Nije prošlo ni šest mjeseci kad je Paula ugrizla smrtonosna mamba šume i nije preživio. Kad god bi se ukazala prilika, Kelly je odlazila na njegov grob u podnožju golemog kapoka na obalama rijeke Ubomo, u gustoj šumi. Četiri muškarca u trideset i dvije godine života. Ne, nije bila putena,

no, usprkos tome, osjetila je snažnu privlačnost koju je Daniel Armstrong imao nad njom i nije osjetila nagon da mu se suprotstavi. Bio je njen tip muškarca. Odjednom je, ipak, otkrila da je sve to bila laž i iluzija i da je Armstrong bio kao i svi ostali. Prodao se BOSSu i tom čudovištu Harrisonu. Kelly je pokušala upotrijebiti bijes da bi se zaštitila od razočaranosti koja je uslijedila nakon što su joj se svi ideali srušili. Vjerovala je Danielu Armstrongu. U njega je vjerovala, a on ju je iznevjerio. Ne smije više razmišljati o tome, reče samoj sebi. Ne misli više na njega. Ne zavrjeđuje. No, bila je dovoljno iskrena prema sebi priznavši da neće biti tako jednostavno. S krme dhowa kormilar pozove tiho na jeziku svahili i Kelly se trgne i pogleda ispred sebe. Obala je bila na osamsto metara udaljenosti, a niska linija valova pjenila se na zvjezdanoj svjetlosti. Ubomo. Vraćala se kući. Njen duh živne. Kormilar krikne i Kelly se okrene. Dva muškarca posade, koji su na sebi imali samo gaće, potrče prema naprijed. Latinsko jedro se zavijori i dvojica ga ubrzo skupe. U nekoliko sekunda jarbol ostane gol, a dhow se smiri na tammim vodama. «Što se događa?», zapita Kelly jezikom svahili. «Brodica», odgovori kormilar. Kelly začuje brujanje motora na vjetru i ukoči se. Muškarci na dhowu bili su Uhali, vjerni starome predsjedniku Omeru. Riskirali su živote, kao i ona, izazivajući policijski sat prelazeći jezero u mraku. Sklupčaju se na palubi promatrajući mrak, dok je zvuk motora postajao sve bliži. Motorna brodica bila je dar šeika, koji se obogatio naftom, novom režimu. Radilo se o brzome gliseru dugačkom dvanaest metara s dva topa na krmi i pramcu. Trideset je godina služio na Crvenom moru, a sada je veći dio provodio u luci Kahali s motorima koji nisu radili, čekajući rezervne dijelove. No, Kelly je izabrala najlošiju noć za prijelaz: upravo je noćas gliser radio i predstavljao je veliku opasnost. Kelly opazi sjajnu pjenu koju je podizao pramac brodice. Dolazila je s juga. Instinktivno se sklupča pokušavši se zaštititi iza oplata barke, dok je razmišljala o svome stanju. Gliser će ih zasigurno vidjeti budu li nastavili ploviti u tom pravcu. Budu li je pronašli na dhowu, posada će biti pobijena bez procesa tijekom javnih egzekucija na obali jezera, što je bio novi stil vlade Taffarija. Naravno, strijeljali bi i nju, ali trenutačno to nije brinulo Kelly. Njeni prijatelji bili su hrabri ljudi i riskirali su život za nju. Morala je učiniti sve da bi ih zaštitila. Ne budu li pronašli nju na brodu i švercersku robu, posada dhowa se mogla izvući: naravno, pretukli bi ih, uzeli im dhow, ali izvukli bi se. Kelly uze ruksak, potraži madrac i započne puhati u njega. Uzimala bi zrak, a potom svom snagom puhala, očima slijedeći obrise glisera. Približavao se velikom brzinom. Nije bilo vremena da napuše do kraja madrac koji je bio podosta prazan kad ga začepi. Ustane, stavi ruksak na leđa i pozove kormilara: «Hvala, prijatelju moj. Neka je mir s tobom i neka te Alah čuva.» Gotovo sve stanovništvo jezera bilo je muslimansko. «Mir i s tobom», odvratila muškarac, uz olakšanje. Shvaćao je da je to činila za njega i njegove prijatelje. Kelly sjedne na zaštitnu ogradu i stavi noge izvan brodice. Čvrsto stisne polunapuhan madrac na prsa i duboko udahne, a potom se baci u jezero. Voda se zatvori iznad njene glave. Bila je jako hladna, a težina ruksaka je povuče prema dnu prije nego što ju je madrac vratio na površinu. Izroni zadihana dok su je oči pekle od vode. Trebalo joj je nekoliko minuta da se prilagodi. Držala je glavu podignutu, ali vrlo nisko nad vodom. Valovi su joj zapljuskivali lice i prijetili da će je prevrnuti. Potraži dhow i iznenadi se vidjevši da se podosta udaljio. U tom trenutku podigne jedro. Brodica se okrene na povjetarcu, pokušavši se udaljiti od zabranjene obale prije nego što je gliser opazi. «Sretno», promrmlja i val se razbije o njeno lice te zakašlje. Kad je došla k sebi, opazi da su dhow i gliser nestali u noći. Odgurne se nogama, pokušavši se zadržati u ravnoteži i štedjeti snage za dugačku noć pred njom. Znala je da je jezero prepuno krokodila: napravila je nekoliko snimaka jednoga koji je bio velik oko sedam metara od vrha strašnih čeljusti do kraja užasnog repa. Odagna sliku tog čudovišta iz misli i nastavi plivati orijentirajući se po zvjezdama i krećući se po Orionu koji je bio na zapadu. Nakon nekoliko minuta opazi bljesak svjetlosti u daljini i prestraši se. Moglo se raditi o reflektoru glisera koji je opazio dhow. Natjera samu sebe da se ne okrene i pogleda. Nije htjela znati ako se trebalo dogoditi ono najgore, iako nije mogla učiniti više ništa da spasi

ljude koji su joj pomogli. Nastavi plivati ravnomjernim ritmom. Nakon sat vremena zapita se je li se pokrenula. Ruksak je bio poput sidra koje je visjelo ispod madraca. Nije imala hrabrosti odbaciti ga. Bez potrebnog oruđa za rad bila bi izgubljena. Nakon još sat vremena osjeti se premorenom. Bila je primorana da se odmori. Gležanj su joj mučili grčevi. Povjetarac se umirio i u tišini se osjećalo ravnomjerno i prigušeno bruhanje, poput starca koji hrče. Kelly je trebalo nekoliko trenutaka da shvati o čemu se radi. «Valovi koji se obijaju o obalu», promrmlja i pokrene se ponovno osjetivši energiju u tijelu. Osjeti vodu kako se podiže u susretu s dnom. Nastavila je plivati mučno sporo, vukući se u vodi zajedno sa mokrim ruksakom. Zatim opazi obrise palma u pozadini zvjezdanog neba. Zadrži dah i spusti stopala. Voda se ponovno zatvori nad njom; ali osjeti pješčano dno, nekoliko metara ispod površine i ponovno skupi svu snagu za posljednji napor. Nakon nekoliko minuta mogla je stajati na nogama. Njen je sat bio Rolex, otporan na vodu, vjenčani dar Paula. Bilo je četiri sata i nekoliko minuta, i ubrzo će se započeti daniti. Morala je krenuti prema unutrašnjosti prije nego što je Hiti zarobe. No, bilo joj je previše hladno, svaki mišić ju je bolio i bila je neumorna da se nastavi kretati. Dok se odmarala, otvori ruksak ledenim prstima i izbaci vodu koja je gotovo udvostručila težinu. Izmika odjeću i obriše što je bolje mogla ostale predmete. Dok je radila, žvakala je energetske čokoladice i odmah se osjeti bolje. Ponovno vrati sve u ruksak i stavi ga na leđa te krene prema sjeveru, držeći se paralelno s jezerom, ali daleko od mekanog pijeska koji bi otkrio njene tragove i dozvolio Hitima da je odmah nadu. U intervalima od nekoliko stotina metara nalazili su se mali vrtovi i kućice malih Shamba. Psi zalaju i Kelly je bila primorana napraviti široki krug da je nitko ne otkrije. Nadala se da je krenula pravim putem. Vlasnik dhowa, mislila je, krenut će niz vjetar, dakle morala je nastaviti prema sjeveru. Hodala je više od sat vremena, iako je izračunala da je prešla više od tri kilometra, kad je uz olakšanje pred sobom opazila svijetlu kupolu male džamije koja je na prvoj svjetlosti dana bila sjajna poput čele muškarca. Produži korak iako ju je ruksak usporavao kao i umor. Osjeti miris dima i opazi vatru, upravo na mjestu gdje je trebala biti. Kad se približila, prepozna ljude koji su se sklopčali uz nju. «Patrick!», pozove hrapavim glasom. Jedan od dvojice ustane i potrči joj ususret. «Patrick!», ponovi Kelly. Zatečena. Bila bi se srušila na tlo, da ju muškarac nije zadržao. «Kelly! Neka je hvaljen Allah. Mislili smo da više nećeš doći.» «Gliser.», zadihano će ona. «Da. Čuli smo hitce i vidjeli svjetlost. Mislili smo da su te uhvatili.» Patrick Omeru bio je unuk starog predsjednika. Do sada je uspio izbjeći vojnike novog predsjednika Taffarija. Bio je jedan od prvih Kellvnih prijatelja u Ubomu. Skine joj ruksak s leđa i ona odahne od olakšanja. Mokre kopče ranile su joj nježnu kožu. «Ugasi vatru», reče Patrick bratu koji odmah baci pijesak na žeravicu. Zatim povedu Kelly prema kamionu koji je bio skriven u šumici iza džamije. Pomognu joj da se usigne, polegnu je i pokriju platnom. Kamion je smrdio po suhoj ribi. Iako je vozilo poskakivalo na svakoj rupi, konačno je Kelly bila na toplom. Zaspela. Naučila je spavati i u najgorim uvjetima. Nagli prestanak pokreta i bruhanje motora je probudi. Nije znala koliko je vremena spavala, ali već je bio dan. Pogleda na sat i shvati da je prošlo devet sati. Ostala je ležati ispod platna slušajući glasove muškaraca koji su razgovarali pored kamiona. Znala je da se nije smjela pokazati. Nakon nekoliko minuta Patrick podigne platno i osmjehne se. «Gdje se nalazimo, Patrick?» «U Kahaliju, starome gradu. Na sigurnom smo.» Kamion je stajao u malom vrtu jedne od starih arapskih kućica. Zdanje je bilo ruševno, a vrt je bio prepun otpada i izmeta kokoši. Kokoši su bile ispod krovova i tapkale su po prašini. Osjećao se snažan smrad septičke jame. Porodici Omeru nije dobro išlo otkako je stari predsjednik svrgnut s vlasti. U siromašno uređenoj dnevnoj sobi, s mrljama na zidovima prepunim starih članaka iz novina, Patrickova supruga je priredila ručak: kokošji gulaš i kuhane banane. Kelly je bila gladna, a hrana je bila ukusna. Dok je jela, ostali muškarci došli su k njoj. Ušli su tiho i čučnuli uz nju u gotovo praznoj sobi. Obavještavali su je što se dogodilo u Ubomu tijekom njena izbjivanja. Bilo je malo dobrih vijesti. Znali su gdje je odlazila i davali su joj poruke koje je trebala

prenijeti i kriomice izlazili kako su i ulazili. Spustio se mrak kad je Patrick ustao i tiho rekao: »Vrijeme je da krenemo.« Kamion je bio prepun košara punih osušene ribe i priredili su malo sklonište za Kelly. Ona se uvuče u nj. Patrick joj preda ruksak, a potom zatvori sklonište još jednom košarom ribe. Kamion krene i iziđe iz vrta. Taj dio puta bio je dug otprilike petsto kilometara. Kelly legne i ponovno zaspi. Budila se svaki put kad bi kamion stao. Kad je čula visoke i arogantne glasove Hita koji su govorili jezikom svahili karakterističnim naglaskom, shvaćala je da su ih zaustavljali vojnici. Jednom Patrick zaustavi kamion na dijelu ceste i otvori sklonište. Kelly se udalji u veldu i obavi nuždu. Još uvijek su se nalazili u savani ispod Rift Valleyja. i? i Kad se probudila začuje nov i čudan pokret, i nostalgичnu pjesmu skelara: nalazili su se blizu odredišta. Nakon noći otvorila je mali otvor među košarama sa suhom ribom da bi pogledala svijet oko sebe. A sada je mogla promatrati rijeku Ubomo osvjetljenu narančastom bojom zore. Skelari su prolazili naprijednatrag ispred otvora, rukujući konopima koji su spajali skelu s obje strane rijeke. Široka rijeka bila je prirodna granica između savane i šume. Prvi put kad se zaustavila na obali ostala je bez daha vidjevši šumu koja je naglo započinjala na obali. Na istočnoj obali trava i akacije postajale su sve rjeđe prema jezeru, dok je na suprotnom dijelu bila gusta šuma, s drvećem visokim i više od trideset metara. Osjetila se obeshrabrenom i uplašenom prvi put: a put koji je ulazio u šumu bio je nalik zečjem brlogu. U nekoliko godina prošlih od tog dana, šuma je bila iskrčena na rubovima. Srušili su divovska stabla kojima je trebalo stoljeća da narastu, spalili ih da dobiju ugljen i fertilizatore. Šuma se sve više povlačila pod njihovim napadom. Iskrčili su gotovo osam kilometara šume. Na tom području živjeli su sada pripadnici naroda Shamba, s poljima banana i mantioke. Zemljište je bilo prepuno trave i vegetacije. Uzgoj je trajao samo dvije do tri godine, a potom su se seljaci selili i krčili još jedan dio šume. Cesta, čak i na mjestima gdje je sezala do ruba šume, nije više bila tunel među drvećem ispod baldahina vegetacije. Rubovi su bili iskrčeni oko osamsto metara sa svake strane. Seljaci su se koristili cestom da bi stigli do stabala u unutrašnjosti šume: sagradili su naselja na rubovima i podigli vrtove i plantaže. Bio je to užasan sistem destrukcije koji se sastojao u krčenju šume i paljenju drveća. Divovi šume, čija je veličina izazivala malene ljude, gubili su živote tako da se mala vatra palila u podnožju debla. Zatim se plamen širio tjednima i tjednima sve dok ne bi stigao do drvene jezgre, uzrokujući na taj način rušenje stabla visokog katkad i do šezdeset metara. Isti put bio je smrtonosna i otrovna oštrica, zarivena u šumu. Kelly je mrzila cestu, kanal korupcije i uništenja djevičanske vegetacije. Kroz otvor opazi da je sada cesta bila šira od prošlog puta. Šumu su iskorištavali nakon što je predsjednik Omeru svrgnut s vlasti, a šuma je dana u koncesiju stranom konzorciju na iskorištavanje. Na osnovi studija i dokumentacije Kelly je znala da je cesta već izmijenila ritam kiša. Široki otvor od kilometar i pol nije bio zaštićen kišobranom vegetacije. Tropsko sunce grijalo je neobranjeno tlo, uzrokujući snažno strujanje zraka koje je raspršivalo oblake prepune kiše koji su se skupljali svakodnevno nad zelenom šumom. Na tom području su kiše bile vrlo rijetka pojava iako je na netaknutom dijelu šume nedaleko od uništenog dijela kiša padala prosječno sedam tisuća petsto milimetara godišnje. Rubovi ceste bili su topli i prašnjavi. Stabla manga bila su gotovo suha na toplini dana, a ljudi koji su živjeli u naseljima duž velike arterije gradili su slamnate zaklone da bi se zaštitili od sparine i topline. Bez šume cijela obala Uboma postat će ubrzo mala Sahara. Za Kelly je cesta predstavljala neku vrstu Sodome i Gomore šume. Njeni prijatelji Bambuti osjećali su se privučeni njome. Vozači kamiona imali su novca i htjeli su meso, med i žene. Bambuti su bili spretni lovci, i mogli su ih opskrbljivati mesom i medom, a njihove sićušne i dražesne djevojke, sa širokim osmjesima i velikim grudima, bile su pogotovo tražene od muškaraca Bantu. Cesta je zavodila Bambute i udaljavala ih od izolacije šume. Uništavala je njihov način života. Ohrabivala ih je da love sve više i više. Dok su nekoć lovili samo za vlastite potrebe i potrebe plemena, sada su to činili da bi prodavali meso malih duka duž ceste i u naseljima. Divljač je postajala sve rjeđa i ubrzo će, Kelly je to znala, Bambuti htjeti loviti i u samom

središtu šume, gdje nikada nisu ušli, zbog tradicije i religijskih razloga. Na rubu ceste Bambuti su otkrili palmino vino, pivo u bocama i alkoholna pića. Kao mnogi narodi iz kamenog doba, poput australskih Aboridžina, loše su podnosili alkohol. Pijani Pigmej bio je patetičan prizor. U središtu šume ni jedna tradicija nije zabranjivala mladim Bambutima da imaju seksualna iskustva prije braka. Bilo je dozvoljeno eksperimentirati fizički dodir s drugim spolom, no snošaj nije smio biti cjelovit. Za njih je seksualni akt bio prirodni izraz ljubavi, i bili su po prirodi srdačni i veseli ljudi. Lake žrtve za vozače kamiona koji su dolazili iz grada. Prodavali su svoje draži za lančić, bocu piva ili nekoliko novčića, a iz tih su se razmjena izrodili gonoreja, sifilis, ili još gore AIDS. Zaslijepljena mržnjom naspram te ceste, Kelly je željela da postoji način da je zaustavi, da bi zaustavila taj proces uništenja: ali, znala je da je bila nemoćna. BOSS i konzorcij bili su divovi koji su napredovali brzim korakom, osvajajući sve: šumu, tlo, drveće, životinje i previše krhka plemena. Mogla se samo nadati da će odgoditi katastrofu, spasiti barem djelić dragocjenog od takvog napretka, razvoja i iskorištavanja. Kamion ostavi cestu i u oblaku prašine se zaustavi iza jednog duke. Kelly pogleda i opazi tipičnu trgovinu s krovom od palminih grana. Jedan je kamion bio prekrčan drvom i stajao je pred ulazom, a vozač i njegov prijatelj cjenkali su se kupujući meso i slatkiše. Patrick Omeru i brat započnu istovarivati dio suhe ribe predajući je trgovcu i dok su radili, zapitali su Kelly, ne pogledavši u njenom smjeru. «Je li sve u redu, Kelly?» «Da, Patrick. Spremna sam na pokret», reče tiho. «Čekaj, doktorice. Moram se uvjeriti da nema opasnosti. Vojska nadgleda cestu. Razgovarat ću s trgovcem: on zna kad dolazi vojska.» Patrick je i dalje istovarivao ribu. Pred ulazom trgovine vozač kamiona se nagodio i odvezao se zajedno s kupljenom robom. Kamion je bio prekrčan deblima mahagonija dugačkim barem dvanaest metara i širokim metar i pol. Bilo ih je na desetke tona. Čim je kamion nestao, Patrick pozove trgovca Uhalu. Razgovarali su potihom. Trgovac zavrti glavom i pokaže prema cesti. Patrick potrči prema kamionu. «Brzo, Kelly! Vojska će svakog trena biti ovdje, ali čut ćemo motor u daljini. Trgovac je rekao da vojska nikada ne ulazi u šumu. Strah ih je duhova.» Odmakne košare s ribom i Kelly skoči na tlo, toplo od sunca. Svaki mišić ju je bolio i mučili su je grčevi. Rastegne se i podigne ruke iznad glave. «Moraš ići odmah, Kelly», reče joj Patrick. «Vojska! Htio bih da te netko može otpratiti.» Kelly zavrti glavom. «U šumi ću biti na sigurnom.» To ju je činilo sretnom, ali Patrick je bio zabrinut. «Šuma je opasno mjesto.» «Zar se i ti bojiš duhova, Patrick?», šalila se Kelly dok je natovarila ruksak na leđa. Znala je, kao i većina Uhalija i Hita, da Patrick nikada nije ušao u šumu. Svi su bili nasmrt preplašeni od duhova. Čim bi im se ukazala za to prilika, Bambuti su opisivali ta zlobna stvorenja i izmišljali priče o užasnim susretima. Bio je to jedan od trikova da goleme crnce zadrže daleko od šume. «Naravno da ne, Kelly», reče Patrick uz previše poleta. «Ja sam obrazovan, ne vjerujem u zle duhove. No, dok je govorio, njegove oči promatrale su zid stabala koji se podizao pred njim, iza reda vrtova i plantaža. Prođu ga trnci i promijeni temu razgovora. «Hoćeš li mi poslati poruku na uobičajen način?», zapita zabrinuta glasa. «Moramo znati kako mu je.» «Ne brini.» Kelly mu se osmijehne i dohvati ga za ruku. «Hvala, Patrick. Hvala na svemu.» «Mi tebi trebamo zahvaliti, Kelly. Neka te Allah čuva.» «Mir s tobom, Patrick.» Okrene se i nestane pod golemim zelenim listovima banana. Nakon nekoliko koraka nije više bila vidljiva s ceste. Dok je prelazila vrtove, ubere voćke sa stabala i napuni džepove i ruksak mangom i zrelim bananama. Bio je to običaj Bambuta gledati na vrtove i naselja kao mjesta slobodnog lova. Uzimali su sve što su mogli naći nečuvano, ali za njih krađa nije bila toliko zabava koliko način da natjeraju seljake da im predaju vrijedne predmete kompliciranim trgovanjem. Kelly se osmijehne prisjetivši se veselja starog Sepooa kad je prepričavao trikove ostatku plemena, dok se vraćao iz naselja u tabor u srcu šume. Sada se i ona poslužila plodovima njihova vrta ne osjećajući grižnju savjesti, kao ni Sepoo. U Londonu bi bila zaprepastena takvim načinom ponašanja, no što se više približavala rubu šume ponovno je počela razmišljati poput Bambuta. Bio je to najbolji način za preživljavanje. Na dnu

posljednjeg vrta nalazila se ograda od bodljikavih grana da bi zadržala stvorenja šume koja noću krađu u vrtovima: na stupovima su se nalazile zastavice i talismani da bi odagnali zle duhove. Bambuti su se smijali do suza kad bi vidjeli te znakove praznovjerja seljaka: bili su dokaz uspjeha njihove propagande. Kelly pronađe prolaz kroz ogradu, dovoljno širok da se provuče Pijmeji koji ga je i otvorio. Prođe. Pred njom se nalazila šuma. Podigne pogled i pogleda jato sivih papagaja koji su letjeli i kriješćali među krošnjama stabala, trideset metara iznad njene glave. Ulaz u šumu bio je gust. Gdje je svjetlost sezala do tla, rasla je makija sporedne vegetacije. Kelly je bila primorana da se sagne i ude. Bambuti srednjeg rasta bili su bar trideset centimetara niži od nje, i stoga je prolaz kroz grmlje bio napravljen po njihovoj mjeri. Kelly se kretala oprezno kroz gusto grmlje. Nije shvaćala, no u šumi je naučila kretati se istom spretnošću kao i Pijmeji. Za Bambute je bila uvreda kad bi netko hodao šumom poput uazungu. Bila je to uvreda kojom bi označavali stranca. Čak je i stari Sepoo morao priznati da je Kelly hodala kao da pripada plemenu pravih ljudi, a ne kao uazungu bijelca. Grmlje u šumi bilo je široko nekoliko desetaka metara i naglo je završavalo. Kelly krene prema pravoj šumi. Imala je osjećaj kao da ulazi u morskou pećinu, tajnovito mjesto u polumraku. Svjetlost se filtrirala kroz slojeve krošnja, cijeli svijet šume bio je preplavljen zelenilom, a topli i vlažni zrak imao je miris lišajeva i mahovine: olakšanje nakon prašine i jake svjetlosti sunca u vanjskom svijetu. Kelly napuni pluća tim mirisom i ogleda se oko sebe, trepćući očima dok se pokušala priviknuti na tu čudnovatu i očaravajuću svjetlost. Tu nije bilo guste šume: velika debla stabala su se širila u zelenu kupolu. Podsjećala su je na dvoranu golemog hrama u Karnaku na obalama rijeke Nil. Pod njenim stopalima sloj mrtvog lišća bio je gust poput dragocjenog tepiha: davao je elastičnost njenim koracima i šumio je pod njenim nogama da bi upozorio šumske životinje na njeno približavanje. Bilo je opasno susresti užasnog crvenog bivola bez najave ili slučajno nagaziti na smrtonosnu zmiju koja se ispružila na tlu. Kelly je hodala brzim korakom, uz šum mrtvog lišća pod stopalima. Odjednom se zaustavi i odreže grančicu zašiljivši vršak nožićem. Hodala je pjevušeći himnu šumi koju je naučila od Pambe, Sepoove supruge. Bila je to himna Bambuta, jer je šuma bila njihov bog. Nisu uopće vjerovali u zle duhove o kojima su prepričavali priče seljacima. Za njih je šuma bila živa jedinka, darežljivo božanstvo, koje je moglo darivati ili kažnjavati one koji su se usuđivali izazivati ju i kršiti njene zakone ranjavajući je. Tijekom godina koje je živjela pod krovom šume, Kelly je naučila živjeti na način Pijmeja i sada je pjevala šumi dok je hodala brzim korakom dalje. Na pola popodneva započne padati kiša; bila je to svakodnevna pojava. Kapi koje su gusto padale, teške poput kamena kroz najgušće slojeve šume, tutnjile su poput daleke nabujale rijeke. Da su pale na golo tlo istom jačinom, odvojile bi dio humusa i duboko ranile tlo, ispunile rijeke i uzrokovale neopisive štete. U šumi su stabla uspijevala razbiti njenu jačinu, ublažiti pad, raspršivši kapi blago po gustom tepihu mrtvog lišća tako da je tlo moglo upiti i zaustaviti snagu kiše. Rijeke i potočići nastavili su protjecati kristalno čisti, umjesto da se ispune blatom. Dok je kiša padala, Kelly skine pamučnu košulju i stavi je u džep ruksaka. Da joj kopče ne oštete kožu smjesti ruksak na glavu kako bi imala slobodne ruke poput pijmejskih žena. Nastavi hodati ne misleći da pronađe zaklon od mlake kiše poput krvi. Sada je bila golih prsa i imala je na sebi samo pamučne hlače i platnene cipele. Tako malo odjeće bilo je prirodno u šumi. Bambuti su nosili samo gaće. Kad su prvi belgijski misionari otkrili Pijmeje, bili su užasnuti pred tom golotinjom. Iz Bruxellesa su naručili odjeću i hlače, dječjih brojeva, i primorali su ih da ih odjenu. U vlazi šume ta je odjeća bila uvijek mokra i nezdrava, i prvi put Bambuti su se razboljeli od upale pluća i drugih bolesti respiratornog sustava. Nakon gradskog života bilo je ugodno hodati slobodno i polugol. Kelly je voljela kišu koja joj je močila tijelo. Njena koža bila je svijetla poput mlijeka, gotovo sjajna na zelenoj svjetlosti, a malene, čvrste grudi poskakivale su na svakom koraku. » Dok je hodala, Kelly je skupljala plodove, gljive sa sjajnim klobucima i narančastim sporama, najukusnije od tridesetak jestivih vrsta koje su rasle u šumi. No, više od pedeset vrsta bilo je

nejestivih, a nekoliko ih je bilo smrtonosnih u roku od samo nekoliko sati ako bi se pojele. Kiša prestane padati, ali sa stabala se nastave cijediti kapi. Kelly se naglo zaustavi i pogledom započne slijediti povijušu na mahagoniju. Izvuče bijelo korijenje iz sloja lišća služeći se štapom. Korijenje je bilo slatko poput šećerne trske i škripilo je pod zubima. Bilo je hranjivo i davalo je energiju. Zelene sjene postale su bliže kad se dan gasio, a svjetlost započne blijedjeti. Kelly potraži mjesto da se utabori. Nije htjela izgraditi zaklon za samo jednu noć, bilo bi dovoljno pronaći udubljenje u divovskom stablu. Njeni koraci šumjeli su pod mrtvim lišćem, i sada kad je bilo mokro. Odjednom začuje prasak, poput eksplozije gume na otprilike tri metara od nje. Bio je to jedan od najužasnijih zvukova šume, gori od bivoljeg glasanja. Kelly instinktivno skoči unatrag bježeći što dalje moguće. Rukom koja je podrhtavala spusti ruksak na tlo. Istovremeno potraži po džepu i izvuče pračku. Upravo zbog te pračke mali Bambuti nazvali su je maleni strijelac. Često su je zadirkivali radosno, no bili su impresionirani spretnošću kojom je rukovala tim oružjem. Ni stari Sepoo nije naučio tako efikasno rukovati njome, iako ga je Kelly strpljivo pokušavala naučiti. Konačno Sepoo je odustao izjavivši da su luk i strijela oružje lovca, a da je pračka stvarčica za djecu. Tako je Kelly postala maleni strijelac, KaraKi. Brzim pokretom Kelly povuče prema uhu tešku gumu. Metak je bio olovna kugla. Na tlu ispred nje nešto se pomakne. Izgledalo je poput hrpe mrtvog lišća ili orijentalnog tepiha boja šume, zlatno, oker s crnim mrljama. Kelly je znala da je ta amorfn masa tijelo zmijolikog oblika, debelo poput njene noge, prikriveno na čudno dobar način. Gabonska zmija bila je najotrovnija afrička zmija nakon mambe. U središtu piramide glavu je zabacila unatrag, poput strijele koja je trebala biti izbačena, iznad iskrivljenog vrata u obliku slova V. Imala je svinjsku njušku: oči su bile udubljene i podsjećale su bojom i sjajem na topaz. Glava joj je bila veća od dvije šake, a crni jezik vibrirao je među raširenim usnama. U stotinki sekunde Kelly nacilja i usmjeri hitac. Srebrnasta kugla poleti poput merkurove kapi na zelenoj svjetlosti. Pogodi gabonsku zmiju u vršak nosa i smrska joj glavu takvom snagom da je groteskna glava poletjela unatrag, a kroz nos joj šikne krv. Uz posljednji pisak zmija se savije u agoniji. Kelly je kružila oko zmije, oprezno, spremna da upotrijebi štap. Kad je glava pala na tlo, približi joj se i priklješti je uz tlo. Držala ju je tako svom težinom dok se zmija uvila oko drveta: zatim otvori nož s oštrim zubima i jednim jedinim zamahom odrubi zmiji glavu. Sačeka da se tijelo bez glave sasvim umiri i ogleda se oko sebe tražeći mjesto gdje bi se utaborila. Postojala je prirodna udubina ispod jednog od stabala: bio je to idealan zaklon preko noći. Bambuti nisu nikada naučili umijeće paljenja vatre, a žene su nosile baklju kad su se selili iz jednog tabora u drugi: Kelly upotrijebi plastični upaljač i u nekoliko minuta plamen se proširi. Otvori ruksak i smjesti se za noć. Zatim, naoružana štapom i nožem, vrati se do leša zmije. Težila je gotovo deset kilograma: previše za njene potrebe. Crveni mravi već su je pronašli. Ništa nije ostalo čitavo i netaknuto u šumi. Kelly odreže golemi dio u središtu tijela, nožem skine mrave i odere kožu iskusnim pokretima. Meso je bilo čisto i bijelo. Odvoji dva dijela od kosti i položi na žar, doda nekoliko mirisnih listova otkinuvši ih s grma koji je rastao pored vatre i baci ih na nju tako da mirisni dim zadimi meso. Zatim na grančicu nabode gljive narančaste boje i stavi ih na vatru poput ražnjića okrećući ih cijelo vrijeme. Gljive su imale intenzivan miris po crnom tartufu, a zmijsko meso bilo je otprilike između jastoga i kokoši. Težina dana joj je povećala apetit i Kelly se nije mogla sjetiti kad je jela nešto ukusnije u životu. Zali je sve čistom vodom iz obližnjeg potoka. Tijekom noći probudi je zvuk pored zaklona. Nije bilo potrebno da vidi što je da bi shvatila o čemu se radi. Bile su to goleme svinje koje su mogle dostići težinu i do tristo kilograma. Kad bi se razbjesnile, postajale su opasne kao i lavovi. i ie; Kelly se nije bojala dok je slušala kako ždere ostatke zmije. v ! Nakon što je završila s jelom, svinja se približi taboru i Kelly baci nekoliko grančica na žeravicu te životinja nestane čim se plamen rasplamsao. Sutradan ujutro Kelly se okupa u potoku, počeslja i napravi si pletenice još mokrom kosom. Jela je ostatke zmije i gljiva i ponovno krenula čim je bilo dovoljno svjetla.

U ruksaku je imala kompas, ali orijentirala se prije svega po mravinjacima i lišajevima koji su se nalazili južno na deblima i tokom rijeka i potoka. Na pola popodneva pronađe put koji je tražila i skrene prema jugozapadu. Nakon sat vremena hoda prepozna mjesto koje je koristila za orijentaciju: mali prirodni most nad jednim potokom, koji je činilo golemo deblo starog stabla. Sepoo joj je rekao da je stablomost bilo na tom mjestu od samog početka vremena, što je značilo da se nalazilo ondje otkada ga se sjećao. Vrijeme i brojevi nisu bili jasni pojmovi Pigmejima koji su brojili: jedan, dva, tri, mnogi. U šumi gdje se godišnja doba nisu mijenjala kišama ili temperaturama zraka, život su ravnali po mjesecu i njegovim mijenama. Nikada nisu ostajali na jednom mjestu dovoljno dugo da ne istrijebe divljač ili voćke, ili da zagade tokove rijeka ili tlo otpadom. Stablomost bilo je sjajno od neprekidnog prolaska mnogih generacija: Kelly pažljivo prouči most i potraži tragove blata ne bi li otkrila je li korišten nedavno. Ostala je razočarana i potrči prema mjestu gdje se nadala da će ih pronaći utaborene. Otišli su, ali, sudeći po tragovima, to je bio njihov posljednji tabor i vjerojatno su otišli prije tjedan dana, s punim mjesecom. Mogli su se nalaziti na tri ili četiri mjesta. Najdalje se nalazilo na gotovo stotinu sedamdeset kilometara prema srcu nepregledne šume koju je pleme Sepooa smatralo svojom. Bilo je gotovo nemoguće shvatiti kojim su smjerom otišli. Kao i sve odluke koje su se ticale plemena, i ova je donesena u zadnji trenutak uz živahnu raspravu u koju su se svi imali pravo uključiti. Kelly se osmjehne: mogla je naslutiti kako se rasprava završila. Vidjela je to mnogo puta. Jedna od žena, ne uvijek najstarija i najvažnija, umorna glupavom tvrdoglavošću muškaraca i pogotovo vlastitog muža, podigla bi zavežljaj na glavu, nagnuvši se prema naprijed da bi uravnotežila teret i krenula putem. Ostali su je mrljajući slijedili u redu jedan po jedan. U društvu Bambuta nije bilo poglavica. Svaki odrasli čovjek, bilo muškarac ili žena, imali su podjednaki autoritet. Samo u nekim pitanjima, kao što je postavljanje lovačkih mreža, najmlađi su se prepuštali iskustvu starijih lovaca, najvažnijih, ali samo nakon rasprave da bi zadržali svoju važnost. Kelly pogleda opustjeli tabor i osmjehne se vidjevši što je pleme ostavilo. Bio je tu bat kojim su gnječili mantioku, lijepa olovna motika, radio i još mnogo predmeta koje su očito ukrali u naseljima duž ceste. Za njih stvari nisu značile ništa, gotovo ništa i kad se više nisu mogli njima zabaviti nakon krađe, brzo bi zaboravljali na njih. »Preteški da bi ih odnijeli sa sobom«, objasnili su Kelly. «Uvijek možemo uzeti druge od uazunga, ako nam budu potrebni.» Njihove oči sjajile su se na tu mogućnost: smijali su se grohotom i tapšali se po ramenima. Jedine stvari koje su smatrali dovoljno važnima da ih ponesu sa sobom i zatim predaju djeci bile su mreže od kore drveta. Svaka porodica imala je jednu dugu oko trideset metara, koja je spojena s ostalima činila zajedničku dugačku mrežu. Divljač se dijelila, nakon žučnih rasprava, među svima koji su sudjelovali u lovu, po sistemu koji je vrijedio od davnina. Živjeli su od darežljivosti šume i stoga im nije bilo potrebno uzimati više. Nova odjeća mogla se pribaviti u nekoliko sati rada: bilo je dovoljno odvojiti koru i odijeliti je od limfe drvenim čekićem. Oružje je također bilo lako napraviti: strijele i lukovi bili su od mahagonija, a konopi od kore. Strijele i koplja nisu čak imali ni željezne vrškove: krajeve bi jednostavno otvrdnuli na vatri. Golemi listovi mongonga činili su krovove koliba od iskrivljenih stabalaca, a mala vatra bila je dovoljna da ih zagrije i okrijepi noću. Bogovi šume darivali su im hranu u izobilju: što im je još uopće bilo potrebno? Bili su jedino pleme koje je Kelly upoznala i koje je bilo sasvim zadovoljno svojom sudbinom, i to je objašnjavalo zašto su je toliko fascinirali. uiui Kelly je s nestrpljenjem čekala da ih ponovno susretne i bilo joj je žao što ih nije odmah pronašla. Sjedne na panj tabora misleći što joj je činiti. Bilo bi beskorisno pokušati pogoditi kamo su otišli, a još gore slijediti ih. Tragovi su izbrisani kišom i prolaskom ostalih stvorenja, a Kelly je sa sigurnošću poznavala samo mali dio šume. Bilo je više od pedeset tisuća kvadratnih kilometara gdje se mogla izgubiti. Morala je odustati od pokušaja i nastaviti do glavnog tabora u Gondali, mjesta sretnog slona. Nakon nekog vremena Bambuti će stići do nje: trebala je samo biti strpljiva. Ostala je sjediti osluškujući šumu. Izgledala je tiha. Tek kad je načulila

uši, mogla je shvatiti da se radi o prividnoj tišini; bila je prepuna života. Orkestar kukaca svirao je vječnu glazbu: zujanje i odjeci izgledali su poput violina, a šumovi su bili poput puhačkih instrumenata. S najviših krošnja ptice su pjevušile, a majmuni skakutali s grane na granu, dok su se patuljaste antilope šuljale po tepihu mrtvog lišća. Sada, dok je Kelly slušala s većom pažnjom, izgledalo joj je da čuje u daljini zvižduk koji je po starom Sepoo bio pjev kolibrija i upozoravao je da su saća puna meda. Kelly se osmijehne i ustane. Bila je biolog i znala je da kolibriji nisu zviždili. No, ipak. Ponovno se osmijehne, uze ruksak i krene putem prema Gondali. Hodajući prepoznavala je mjesta koja su joj služila za orijentaciju i koja su postajala sve brojnija: oblik nekih stabala, putevi koji su se spajali na određeni način, pješčani sprud pored rijeke, izrezbareni znakovi na stablima koje je prije mnogo vremena napravila srpom. Približavala se kući. Pored puteljka opazi ispred sebe hrpu izmeta koji se pušio i koji joj je sezao do koljena. Oглеda se oko sebe, no ne opazi slona koji ga je ostavio, nestao je među stablima poput velike sjene. Zapita se može li to biti Starac sa samo jednim uhom, mužjak s tako golemim kljovama koji se često mogao zapaziti u šumi oko Gondale. Nekoć su krda slonova tamarale savanom, duž obala jezera i u Lađo Endavi na sjeveru šume. No, stoljeće nemilosrdnog lova od crnaca Arapa i njihovih slugu, naoružanih puškama, a potom europski lovci na bjelokost sa smrtonosnim puškama, natjerali su preživjele da potraže zaklon u šumi. Kellv je osjećala duboko zadovoljstvo na pomisao da je šumu dijelila s tim pametnim golemim divovima, i da je njen dom dobio ime po njima. Zaustavi se pored potoka i opere se, počešlja i stavi na sebe majicu. Stići će kući za nekoliko sati. Upravo je završila sa češljanjem i pletenjem pletenice kad joj se sledi krv u žilama začuvši novi, prijeteći zvuk. Ustane i uze u ruke štap. Zvuk se ponovi, hrapav i užasan, probijajući joj mozak poput oštrice noža. Srce joj snažnije zakuca, i ponestane joj daha. Prođe je misao. Sklupča se i sačeka stišćući štap objema rukama. Uslijedi duga tišina. Šuma je slušala leoparda. Zatim se užasan krik ponovi. Bio je na obali rijeke iznad nje, na manje od petnaest metara udaljenosti. Ovaj put sumnja se pretvori u stvarnost. Kellv također krikne i krene prema zaklonu zvijeri držeći u ruci štap. Opazi pokret među lišćem lotosa i mali čovječuljak potrči. Kellv udari štapom ravno u okruglu stražnjicu. Začuje se bolni krik. «Stari lukavče!», uzvikne Kellv još ga jednom udarivši. «Htio si me uplašiti!» No, pojava je preskočila grm jednim skokom i sklonila se iza tog zaklona. «Mali vraže!» Kellv ga ponovno bočne štapom, a Pigmej započne trčati u krug, vrišteći od straha i smijeha. «Poplaviti će ti stražnjica kao babuinova!», prijetila mu je Kellv. Kružili su nekoliko puta oko grma. Pigmej joj je uvijek uspijevaao pobjeći. Sad se oboje smijalo. «Sepoo, malo čudovište, nikada te neću uloviti!» Kellv je bila premorena. «Nisam Sepoo. Leopard sam.» Bambuti zatetura od smijeha i gotovo ga je Kellv uspjela stići, ali potom se otme i vrisne radosno. Konačno je Kellv morala odustati, nasloni se premorena na štap. Sepoo se baci na lišće udarajući se šakama po trbuhu, grleći si koljena, i smijući se sve dok mu suze ne poteknu niz obraze. «KaraKi.» Sepoo je nastavio podrigivati i smijati se. «KaraKi, strah ju je starog Sepooa.» Bila je to pustolovina koju će Bambuti prepričavati svake večeri oko vatre nekoliko mjeseci. Sepoo je trebalo neko vrijeme da se ponovno umiri, toliko je bio veseo. Kellv ga je promatrala s ljubavlju i pridružila se njegovom smijehu, koji je postao polako sve blaži. Konačno su mogli razgovarati. n Sjednu jedno pored drugoga. Prije mnogo vremena Bambuti su izgubili svoj jezik i sada su govorili istim jezikom kao i uazunga s kojima su bili usko povezani. Govorili su čudnovatom mješavinom svahili, hita i uhali, uz karakterističan naglasak i pitoreskne izraze koje su samo oni koristili. Tog jutra Sepoo je ubio koloba lukom i strijelom, posolio je predivnu crnobijelu kožu da bi je prodao na cesti. Sada zapali vatru i skuha meso za ručak. Dok su razgovarali i jeli, Kelly opazi da je njen prijatelj bio čudnog raspoloženja. Bilo je gotovo nemoguće da će Pigmej ostati tako dugo vremena ozbiljan. Vedrina i smijeh nisu se mogli zadržati i neprekidno su se vraćali, no, usprkos tome, bilo je i nečega novog. Nije uspijevala točno definirati o čemu se radi i što se promijenilo od posljednjeg puta kad su se sreli. Sepoo je bio zamišljen, zabrinut i tužan, što je smanjivalo

svjetlost u njegovom pogledu. Kelly zapita o ostalim članovima plemena i njegovoj ženi Pambi. «Vrišti poput majmuna na vrhu stabla i neprekidno grmi na mene.» Sepoo se osmijehne s ljubavlju koja je trajala već četrdeset godina istim intenzitetom. «Starica je puna mana, ali kad joj kažem da si želim naći mladu i dražesnu ženu, odgovara mi da, ako uopće postoji tako luda djevojka, može doći i uzeti me.» Nasmije se šali i potapša se po bedru, ostavivši masni trag na naboranoj koži. «A ostali?», zapita Kelly pokušavši shvatiti uzrok njegove promjene. Možda se nešto promijenilo u plemenu. «Kako je tvoj brat Pirri?» Mogao je biti uzrok svađe: među braćom je postojao rivalitet: Sepoo i Pirri bili su veliki lovci i najstariji muškarci maloga, složnog plemena. Trebali su biti prijatelji, osim što su braća, ali Pirri nije bio tipičan Bambuti. Otac je bio Hita. Prije mnogo vremena njihova majka, tada još djevojka, previše je izišla iz šume i skupina lovaca Hita ju je uhvatila. Bila je mlada i dražesna, a Hita su je držali dvije noći u taboru i zabavili se svaki s njome. Možda bi je bili i ubili, ali uspjela je pobjeći. Pirri je rođen iz te pustolovine, i bio je viši od ostalih muškaraca plemena, imao je svjetliju kožu, a nos i usta sitnije, poput Hita. Bio je drukčiji i karakterno, agresivniji i pohlepan, više od svih ostalih Bambuta koje je Kelly upoznala. «Pirri je Pirri», odvrati neprecizno Sepoo, ali je stari antagonizam bio očit. Kelly je naslutila daje bio zabrinut iz nekoga drugog razloga. Iako su bili na samo nekoliko sati hoda od Gondale, nastavili su čavrljati cijeli dan i cijelu večer uz vatru, dok je zrak bio prepun prijatne kiše. Kelly je na posljednjoj svjetlosti odrezala grančice kao što ju je naučila Pamba i zataknila ih u krug na mekanom tlu, savivši ih i saplevši ih međusobno, napravivši tipičnu kolibu Bambuta. Stari Sepoo se u međuvremenu udaljio. Vratio se kad je Kelly dovršavala svoju građevinu: bio je pognut pod teretom lišća mongonga za krov. Kolibu su zgotovili u sat vremena. Kad je oluja započela bjesnjeti, sklopčali su se u zaklon uz zapaljenu vatru, i jeli majmunovo meso. Konačno Kelly legne na madrac, a Sepoo se sklopča nad lišćem. No, nijedan ne zaspe. Kelly je znala da je starac bio budan i da je čekao. Sada je mrak skrivao njegovu tugu. Sepoo se odluči i šapne: «Spavaš li, KaraKi?» «Slušam te, stari oče», odvrati Kelly, a Sepoo uzdahne: bolno, drukčijim zvukom od uobičajenog vedrog smijeha. «KaraKi, Majka i Otac su ljutiti. Nikada nisu bili takvi», reče Sepoo. Te riječi odnosile su se na boga Bambuta, na dvojno božanstvo šume, muško i žensko ujedinjeno u jedno. Kelly ostane tiho nekoliko trenutaka, iz poštovanja prema težini izjave. «Ovo je ozbiljna stvar», odgovori mu. «Što ih je razljutilo? «Ranjeni su», reče Sepoo potihlo. «Rijeka je pocrvenila od njihove krvi.» Bile su to zapanjujuće riječi i Kelly ponovno utihne pokušavši si predočiti što je Sepoo mislio time reći. Kako je moguće da rijekom teče krv šume? Na kraju je ipak bila primorana zapitati ga: «Ne shvaćam, stari oče. Što mi to pokušavaš reći?» «Moje jednostavne riječi ne mogu to opisati», prošapće Sepoo. «To je bogohulno, a Majka i Otac pate. Možda će doći molimo.» Kelly se našla samo jednom u taboru Bambuta kad se pojavio molimo. Žene su bile izvan događaja, a ona je ostala u kolibi s Pambom i ostalim ženama kad je molimo stigao: no, začula je njegov glas koji je mukao poput bivola i ispuštao zvukove nalik pobješnjelom slonu, dok je noć padala u šumi. Ujutro Kelly zapita Sepooa: «Što je to molimoh uMolimoje molimo», bio je to zagonetan odgovor. «To je stvorenje šume. Glas Majke i Oca.» Sada je Sepoo govorio da će molimo možda ponovno doći, i Kelly osjeti trnce praznovjerja. Ovaj put neće ostati u kolibi s ostalim ženama, odluči. Otkrit će nešto o tom bajkovitom stvorenju. Za sada, ipak, odluči saznati nešto više o stanju koje je duboko dirnulo šumu. «Sepoo, ako mi ne možeš govoriti o toj užasnoj stvari, zašto mi je ne pokažeš? Povest ćeš me do rijeke gdje protječe krv bogova.» Sepoo puhne u mraku, zakašlje se da bi razbistrilo grlo, te pljune u žar. A potom promrmlja: «U redu, KaraKi. Pokazat ću ti. Sutra ujutro, prije nego što krenemo prema Gondali, skrenut ćemo s puta i pokazat ću ti rijeku gdje protječe krv.» Sutradan ujutro Sepoo je ponovno bio dobro raspoložen, kao da ga razgovor te noći nije dirnuo i kao da se nikada nije dogodio. Kelly mu preda poklon koji je ponijela sa sobom za njega: višenamjenski švicarski nož. Sepoo se začudi vidjevši toliko oštrica koje su se otvarale i zatvarale u crvenoj plastici i

odmah se poreze. Prasne u smijeh i poliže krv s palca, a potom ga pokaže Kelly kao dokaz efikasnosti oštrica. Kelly je znala da će ga s velikom vjerojatnošću izgubiti nakon tjedan dana ili će ga impulzivno darovati nekome u plemenu, kao što je napravio i s ostalim darovima. No, za sada je njegova sreća bila djetinjasta i potpuna. «Sada mi moraš pokazati okrvavljenu rijeku», podsjeti ga dok si je smještala ruksak na leđa. Na trenutak njegove se oči rastuže. Zatim se osmjehne i okrene se oko sebe. «Dodi, KaraKi. Da vidimo znaš li se kretati šumom kao pravo pleme.» Ubrzo zatim ostave puteljak i Sepoo ju povede dalje. Hodao je plešući poput malog duha, dok se lišće zatvaralo iza njih ne ostavljajući tragove njihova prolaza. Dok je Sepoo hodao uspravno, Kelly je bila primorana nagnuti se ispod grana i s vremena na vrijeme ga je gubila iz vida. «Uopće nije čudno da su stari Egipćani Bambutima pripisivali dar nevidljivosti», pomislila je Kelly dok je produžila korak da ga ne izgubi. Da se kretao tiho, bila bi ga izgubila: no, kao i svi Pigmeji, pjevao je, smijao se i čavrljao s njom i sa šumom. Njegov glas ju je vodio i upozoravao opasne životinje tako da izbjegnu susret. Kelly je znala da se kretao brže samo da provjeri je li zaboravila kretati se šumom, i bila je odlučna u namjeri da ostane za njegovim petama. Odgovarala mu je i sudjelovala u pjesmi i hvalospjevima, a kad je Sepoo izišao na obali rijeke, više sati kasnije, stigla ga u nekoliko sekunda. Sepoo se osmjehne udubljenim očima u mreži nabora i zavrti glavom u znak potvrde. No, Kelly nije marila na taj znak. Pogleda u rijeku. Radilo se u pritoci rijeke Uboma i izvivala je na Mjesečevim planinama, u podnožju jednog od ledenjaka na pedeset tisuća metara, gdje je snijeg bio vječan. Rijeka se spuštala kroz jezera i vodopade, prolazila kroz područja bez stabala, kroz divovske šume zaspavši u šumarku bambusa, kraljevstvu gorila i antilopa sa spiralnim rogovima. Spuštala se potom još tisuću metara kroz brežuljke i stizala do pravih ekvatorijalnih šuma s divovskim stablima mahagonija. Bambuti su tu rijeku nazivali Tetwa po srebrenastim ribicama koje su nastanjivale te čiste vode i u plovama se približavale obali od žutog pijeska. Žene su skidale gaće kad bi se kupale u Tetwi i lovile ribice. Svaka od njih imala je košaru od trske i kore: sve zajedno okružile bi plovu te dok su vikale podižući perjanice vode, vadile su ribice koje su se otimala skakućući. No, to se događalo prije nego što je rijeka započela krvariti. Sada se Kelly zagledala u nju, zaprepaštena. Rijeka je bila široka pedesetak metara, šuma je rasla do ruba vode i stvarala baldahin koji se gotovo spajao s drugom stranom. Nebo se, ipak, naziralo u sredini. Rijeka je bila crvena; no nije to bilo crvenilo krvi, bila je tamnija, gotovo smeđa. Zagađena voda bila je ljepljiva. Izgubila je negdašnji sjaj i bila je teška, gusta i troma, poput staroga ulja. Čak je i pijesak bio crven, prekriven teškim slojem blata. Leševi ribica bili su raspršeni posvuda po obalama, gusti poput listova ujesen, u hrpama, jedni iznad drugih. Smrad mesa koje se raspadalo bio je nepodnošljiv na vlažnome zraku ispod baldahina šume. «Što je uzrokovalo sve ovo, Sepoo?», promrmlja Kelly, ali starac slegne ramenima i podigne list duhana. Dok se Kelly spuštala prema rijeci, Bambuti upali primitivnu cigaru žarom koji je nosio oko vrata u vrećici od zelenih listova i započne pušiti, sklopivši oči od zadovoljstva. Kad se Kelly približila pijesku, utone u njega do koljena. Podigne šaku pijeska i opipa ga prstima. Bio je ljepljiv, mekan poput blata, i zamrlja joj kožu bojom bivolje krvi. Pokuša je obrisati, ali boja se lijepila, imala je prste crvene poput ubojice. Pomiriši blato: imalo je intenzivan smrad. Vratila se na obalu i zaustavi se pred Sepoom. «Što je uzrokovalo sve ovo, stari oče? Što se dogodilo?» Sepoo udahne dim, potom se nakašlje i nasmije se nervozno izbjegavši njen pogled. «Hajde, Sepoo, reci mi.» «Ne znam, KaraKi.» «Zašto ne znaš? Nisi pregledao rijeku da bi saznao?» Sepoo se zagleda u vršak cigare. • «Zašto?», ponovi Kelly. «Bilo me strah, KaraKi», promrmlja Sepoo, a Kelly shvati da se za Bambute radilo o natprirodnoj pojavi. Nikada ne bi krenuli prema planinama zbog straha što bi mogli pronaći. «Koliko je rijeka u ovom stanju?», zapita Kelly. «Mnogo, mnogo», promrmlja Sepoo: to je značilo više od četiri. «Reci mi koje su to rijeke», zapita ga ona, i starac nabroji imena svih rijeka koje je Kelly vidjela na tom području, a za neke je samo čula. Izgledalo je kao da je cijelo područje Uboma pogođeno. Nije se radilo o

izoliranoj pojavi, već o zagađenju širokih razmjera koje je prijetilo ne samo lovačkim područjima Bambuta već i samom srcu svete šume. T «Moramo krenuti prema planini», reče Kelly odlučno, a Sepoo je pogleda kao da će briznuti u plač. «Čekaju te u Gondali», izjavi. Ali Kelly nije napravila grešku da započne raspravljati. Naučila je od žena plemena i to pogotovo od Pambe. Naprti na leđa ruksak i krene šumom. Dvjesto metara je hodala sama, i započela se rastuživati: područje šume koje je stajalo pred njom nije poznavala, a zasigurno bi bila prava ludost nastaviti bez Sepooa. Zatim ga začuje iza sebe kako izjavljuje da neće napraviti više ni koraka. Kelly se osmijehne od olakšanja i nastavi. Još dvadeset minuta Sepoo je hodao za njom, zaklinjući se da će se vratiti natrag i ostaviti je samu: njegov glas postajao je sve molećiviji, shvaćajući da Kelly neće popustiti. Odjednom se nasmije i započne pjevušiti: nije mogao i dalje pretvarati se da je očajan. Kelly mu dovikne nešto šaljivo i zapjeva zajedno s njim. Nešto kasnije Sepoo ju prestigne da bi je vodio. Dva dana slijedili su rijeku Tetvuu: nakon svakog kilometra stanje je postajalo sve gore. Crveno blato ju je ispunjavalo, vode su bile gotovo samo blato, gusto poput kaše, a korijenje mrtvo, vegetacija uništena, započeo se osjećati smrad propadanja, koji se miješao sa smradom mrtvih ptica i manjih životinja. Leševi su bili raštrkani na obalama ili su plutali s nadutim trbusima na zagađenoj vodi. U kasno popodne drugog dana stigli su do granice lovačkog područja Sepoovog plemena. Nije bilo znakova, ali se Sepoo zaustavi na obali Tetvve, skinu konop s luka i prevrne strijele u oblutku, da bi uvjerio Majku i Oca šume da će poštovati sveto mjesto i neće ubiti ni jedno stvorenje, niti odrezati grane ili upaliti vatru. Zatim zapjeva da bi umirio šumu i zamolio za dozvolu da nastavi: O, voljena Majko plemena, Ti si nas nahranila na tvojim grudima I uspavljivala nas u tami. O, Oče poštovani, Oče naših očeva Ti si nas naučio ići putovima šume Dao si nam hranu i tvoja stvorenja. Mi vam zahvaljujemo, mi vam zahvaljujemo. « Kelly se držala po strani i promatrala ga. Izgledalo joj je nepošteno zapjevati zajedno s njime, te je stoga šutjela. U njenoj knjizi o Pigmejima proučila je detaljno običaje u srcu šume i mudrost zakona Bambuta. Srce šume bilo je prirodni rezervat. Osim toga bilo je i neka vrsta prijelaznog područja koje je dijelilo svako pleme od obližnjih i ublažavalo teritorijalne rasprave među njima. Bilo je primjer mudrosti sistema koji su Bambuti stvorili da bi regulirali i odredili njihovo postojanje. Te noći Kelly i Sepoo se utabore na pragu svetog teritorija. Kasnije je pala kiša, a Sepoo izjavi da se radilo o znaku bogova šume, objašnjavajući daje to njihovo dopuštenje da nastave prema planini. Kelly se osmijehne u tami. Na obali Uboma prosječno je padala kiša tristo noći godišnje, a da te noći nije kišilo, vjerojatno bi Sepoo taj znak interpretirao kao još jasniji da nastave. Kad se dan počeo ponovno rađati krenu dalje. Kad je jedan duiker izišao iz šumice pred njima zaustavivši se i pogledavši u njih pun vjere na pedeset metara udaljenosti, Sepoo instinktivno pruži ruku prema strijeli, a potom se zadrži s takvim naporom da zadrhti cijelim tijelom, kao da ga hvata napadaj malarije. Meso male antilope bilo je ukusno i mekano. «Odlazi!», uzvikne iritirano Sepoo. «Odlazi! Nemoj se šaliti sa mnom, nemoj me izazivati! Čvrst sam koliko si ti lukav.» Duiker ostavi puteljak i Sepoo se okrene prema Kelly. «Ti si mi svjedok, KaraKi. Nisam prekršio zakon. To stvorenje poslali su Majka i Otac da bi me iskusili. Pravi duiker ne bi bio tako glup da se zaustavi tako blizu. Bio sam jak, zar ne, KaraKi?», zapita patetično, a Kelly mu stisne mišićavo rame. «Ponosna sam na tebe, stari oče. Bogovi te vole.» I krenu dalje. Na pola trećeg popodneva Kelly se iznenada zaustavi i nagne glavu prema zvuku koji je prvi put čula u šumi. Bio je još uvijek slab i neravnomjeran, prigušen stablima u šumi. No, kad su nastavili dalje, postajao je sve glasniji nakon svakog predenog kilometra, sve dok nije nalikovao rezanju lavova koji su napadali žrtvu, užasan zvuk i mračan koji je ispuni očajem. Rijeka Tetwa više nije pretjecala: bila je začepljena granama i otpadcima. Na nekim mjestima izišla je iz korita i preplavila šumu, natjeravši ih da nastave hodati po močvarnom tlu, a blato im je sezalo do pojasa. I odjednom šuma se završi: našli su se na suncu, na mjestu gdje sunce nije prodrlo milijune godina. Pred njima se nalazio prizor koji Kelly nije nikada mogla

zamisliti ni u najgoroj noćnoj mori. Promatrala je sve dok se nije spustila noć i sakrila poput čarolije pred njenim očima taj užas. Tada se okrene i vrati se natrag. Te noći se probudi u suzama. Sepoo ju je milovao po ruci, da bi je utješio. Put natrag duž rijeke koja je umirala bio je spor, kao da ih je tuga sputavala u kretanjama. Sepoo je usporavao da je ne izgubi. Nakon pet dana, Kelly i Sepoo stigli su u Gondalu. Gondala je bilo jedinstveno mjesto u tom dijelu šume. Radilo se o čistini sa žutom travom slonova, što se prostirala na četrdesetak hektara koji su se penjali prema lancu brežuljaka na kojima je rasla šuma. Jednim dijelom dana visoka stabla bacala su sjenu na čistinu i zadržavala je svježom, štiteći je od zraka tropskog sunca. Dva potocića ograničavala su taj otvoreni prostor, dok je brežuljak nudio predivan pogled iznad vrhova stabala, prema sjeverozapadu. Bilo je to jedno od malobrojnih mjesta na obali Uboma gdje vidik nisu zaklanjala golema stabla. Na čistini je zrak bio svjež i ne tako vlažan kao u dubini šume. Kelly se zaustavi kao i uvijek i pogleda prema vrhovima, udaljenim petsto pedeset kilometara. Inače su Mjesečeve planine bile skrivene pokrivačem oblaka. Te noći, kao da joj žele izraziti dobrodošlicu, oslobodile su se vela i sada su se jasno isticale u svojoj ljepoti. Golema planina Stanley prekrivena snijegom ulazila je u veliku Rift Valley sve do visine od pet tisuća metara. Radilo se o bijelom ledenjaku koji je zračio svojom okrutnom ljepotom. Kelly skrene pogled prema čistini. Tamo se nalazio njen dom i njen laboratorij, zdanje od debla, blata i sijena koje je sagradila u tri godine rada uz pomoć svojih prijatelja. "Vrtovi na padinama bili su navodnjavani potočićima i ograđeni da bi ih zaštitili od životinja u šumi. Nije bilo brazdica koje su dijelile vrt: on je osiguravao malom društvu u Gondali veći dio hrane. Kad su ostavili šumu, neke žene koje su radile u vrtovima ih opaze i pozdrave Kelly usklikima sreće. Neke su bile Bambuti: no, većina je bila Uhali s dugačkim šarenim suknjama. Okruže je i otprate do njena doma. Buka izvuče iz laboratorija jednu samotnjačku pojavu. Bio je to starac sa sijedom kosom poput snijega na planini Stanlev. Na sebi je imao plavo safari odijelo i sandale. Zaštiti si oči, a potom je prepozna i osmijehne se. Zubi su mu još uvijek bili bijeli i savršeni, a tamno lice otkrivalo je njegovu inteligenciju. «Kelly.» Pruži joj ruke i ona mu potrči ususret. «Kelly! Već sam se započeo brinuti za vas. Očekivao sam vas puno ranije. Jako mi je drago što vas vidim.» «I meni je drago da vidim vas, gospodine predsjedniče.» «Hajde, dijete. Nisam više predsjednik, bar ne po Ephramu Taffariju, a kad smo mi poštivali protokol?» «Victor», ispravi se Kelly. «Jako ste mi nedostajali, i moram vam mnogo toga reći. Ne znam odakle bih započela.» «Kasnije.» Starac zavrti glavom i zagrlji je. Imao je više od sedamdeset godina, ali bio je čvrst poput puno mlađeg muškarca. «Najprije bih vam htio pokazati da sam se brinuo za vaš rad dok vas nije bilo. Trebao sam nastaviti se baviti znanstvenim radom umjesto što sam se dao u politiku.» Uze je za ruku i povede u laboratorij. Odmah su se pustili u tehničku raspravu. U mladosti je predsjednik Victor Omeru studirao u Londonu. Vratio se u Ubomo s diplomom elektroinženjera i neko je vrijeme radio za lokalnu upravu, a potom je poveo pokret za nezavisnost. No, zanimanje za znanost uvijek je nosio u sebi, a njegovo znanje impresioniralo je Kelly. Kad je svrgnut s vlasti nakon krvavog puča Ephrama Taffarija, pobjegao je u šumu sa skupinom najvjernijih i sakrio se u Gondali kod Kelly Kinnear. U deset mjeseci provedenih u šumi, dom na čistini se pretvorio u krizni stožer pokreta otpora Uhala protiv Taffarijeve tiranije, a Kelly je postala jedan od njegovih najpouzdanijih agenata. Kad nije primao posjetitelje izvana i nije izrađivao plan za kontrarevoluciju, radio je kao Kellyjin asistent: u kratko vrijeme postao je dragocjen suradnik. Sat vremena su svu pažnju usredotočili na miševe u laboratoriju, kao da su namjerno odugovlačili trenutak kad budu primorani analizirati užasnu stvarnost. Kellyjno istraživanje je bilo spriječeno lošom opremom i manjkom materijala. Bilo je potrebno prenijeti sve u Gondalu, i otkako su sponzori povukli sredstva, a Victor Omeru nije više bio predsjednik, poteškoće su porasle. No, usprkos tome, došli su do nekih zanimljivih otkrića: uspjeli su iz limfe selepa izolirati tvar koja je služila protiv malarije. Radilo se o stablu koje je raslo u šumi, a Pigmeji su ga koristili za izgradnju koliba i protiv temperature. Malarija je bila

opasnost koja se neprekidno pojavljivala u Africi: postajala je sve češća i sve teža za liječenje. U kratkom vremenu mogla je postati drugi bič na kontinentu poslije AIDSa. Izgledalo je gotovo poput ironije što su te bolesti potjecale iz kolijevke čovječanstva, velikoga istočnog Rift Vallevja u istočnoj Africi, gdje je čovjek započeo hodati uspravno. Nije li bilo moguće da se otkriju i lijekovi u tome istome kutku Zemljine kugle? Kelly i Victor Omeru ponovno su gajili nadu da će se to dogoditi. Osim sredstva za liječenje malarije, istraživali su i na drugim područjima. Jedina bolest koja je pogađala Bambute bio je rak pankreasa, uzrokovan nekim prehranbenim čimbenikom ili okolišem. Žene plemena su ga liječile čajevima od korijena povijuše koji su sadržavali gorku limfu, i Kelly je vidjela nekoliko ozdravljenja koja su prividno izgledala čudnovata. Uz pomoć Victora Omerua izolirala je iz limfe alkaloid za koji su se nadali da je aktivni agens, i eksperimentirali su s njim uz ohrabrujuće rezultate. Isti alkaloid koristili su i u liječenju oboljelih od AIDSa. Bilo je previše brzo da budu sigurni da će i u tom slučaju rezultati biti zanimljivi. Raspravili su sve uz veliko oduševljenje: sreća i veselje što se ponovno vide potrajala je do kraja ručka: salate koju su pojeli na verandi. « Za Kelly je bila prava radost čavrljati s tako mudrim, učenim čovjekom. Prisutnost Victora Omerua promijenila je njen život u Gondali. Voljela je svoje prijatelje Bambute, ali oni su odlazili i dolazili bez najave, i iako je njihov jednostavni način života pun veselja bio prava radost, ništa nije moglo nadomjestiti društvo uzvišene inteligencije. Victor Omeru bio je čovjek kog se moglo poštivati i diviti mu se bez rezerve. U očima Kelly nije imao mana: bio je bogat ljudskošću i suosjećanjem prema bližnjima, a istodobno je poštivao svijet u kojem je živio i sva stvorenja koja su taj svijet dijelila s njim. Kelly ga je doživljavala kao pravog domoljuba, sasvim podređenog svojoj maloj naciji. Bio je i jedini Afrikanac kojeg je ona poznavala koji je nadvladao razmirice među različitim plemenima. Omeru je sav svoj politički život proveo suprotstavljajući se tom prokletstvu koje je predstavljalo najtragičniji element afričke stvarnosti. Trebao je biti primjer za ostatak kontinenta i za svoje kolege. Kad je, praktički sam, dobio nezavisnost, brojčana većina Uhala ga je dovela do predsjednika, jednim udarcem poništivši brutalnu dominaciju aristokracije Hita. Najgora kriza s kojom se predsjednik morao suočiti dogodila se prvih nekoliko dana nezavisnosti. Uhali su se sukobili s Hitima u divljačkom napadu. U pet stravičnih dana umrlo je dvadeset tisuća Hita. Gomila je zapalila manyatta. Hita koji su preživjeli požar ubijeni su udarcima motika: oruđem kojim su Uhali obrađivali zemlju i sjekli drva upotrijebivši ih protiv gospodara. Ponosne žene Hita, lijepe i veličanstvene, ostale su bez dugačkih tradicionalnih sukanja i pletenica, bile su primorane gole se pojaviti pred gomilom Uhala koja ih je gađala izmetom. Neke su nabijene na kolce manyatta. Mlađe žene i djecu vezali su za gležnjeve i dva bika. Zatim je gomila nagnala bikove da se pokrenu tako da su žrtve umrle u velikim mukama. Kelly nije vidjela tu okrutnost. U to vrijeme studirala je u Engleskoj. Ali legenda, koja je postala povijest, kazivala je da se Victor Omeru osobno umiješao moleći gomilu da oslobodi Hite. Zahvaljujući karizmi uspio je prekinuti masakr i spasiti pleme Hita od genocida i izumiranja. Ubijeno ih je na tisuće, pedeset tisuća se pak sklonilo u granične zemlje, u Zair i Ugandu. Bilo je potrebno pametno vođenje države da se umiri narod, i nagovori Hite koji su pobjegli da se vrate u Ubomo, da im se vrate pašnjaci i stoka i natjera mlade ljude da se obrazuju kako bi pridonijeli rastu nacije koju je Omeru pokušao izgraditi. Da bi na neki način iskupio te prve dane nezavisnosti, Victor Omeru je uvijek favorizirao Hite. Da bi im dokazao da mogu imati u njega povjerenja, dozvolio im je da postupno prošire moć u vojsci i policiji. Isti Ephram Taffari putovao je s njime u inozemstvo i studirao zahvaljujući stipendiji koju je Victor Omeru financirao odrekavši se svoje plaće. A sada je Victor Omeru plaćao svoju širokogrudnost. Još jednom je pleme Uhala stenjalo pod tiranijom Hita. Kao što se to često događa u Africi, ciklus suprotnosti i brutalnosti napravio je svoj krug. No, usprkos tome, dok je raspravljala s njim na verandi kolibe, Kelly je osjećala patnju i zabrinutost koju je Omeru još uvijek osjećao prema svojoj naciji. Još uvijek je bio nesretan. No, nije mu smjela ništa

sakriti. «Victor, događa se nešto strašno u rijekama šume, u svetom srcu zemlje Bambuta. Nešto tako užasno da ne mogu ni opisati.» Omeru je slušao ne prekidajući je. Konačno reče tiho: «Kragulji osjećaju miris smrti u zraku i skupljaju se: ali mi ćemo ih zaustaviti.» Kelly ga nikada nije vidjela u takvom stanju. Imao je tvrdo lice, a oči mračne i pune prijekora. «Oni su moćni, Victor. Bogati i moćni.» «Ni jedna moć nije veća od čestitih ljudi koji se bore za pravdu», odgovori Omeru. Njegova odluka bila je zarazna. Kelly osjeti da očaj nestaje. Sada je bila prepuna nade. «Da», promrmlja. »Pronaći ćemo načina da ih zaustavimo. Pronaći ćemo ga, zbog ljubavi prema ovoj zemlji.» Formoza znači lijepa. Ime je bilo pogodeno, pomisli Tug Harrison, dok se Rolls Royce Silver Špirit počeo uspinjati među zelenilom planina. U trenutku u kojem je cesta vijugala, Tug pogleda prema tjesnacu Formoze i predoči si u mislima da vidi Kinu poput zmaja na više od stotinu pedeset kilometara udaljenosti. Zatim cesta ponovno zakrene i on se nađe u šumi čempresa i cedra. i, Radilo se o tisuću dvjesto metara iznad vlažne tropske nizine i prometa Taipeija, jednog od najživahnijih i najbogatijih gradova Azije. Gore je zrak bio svjež i sladak: nije bio potreban savršen klimauredaj Rollsa. Tug se osjećao opuštenim i vedrim. Bila je prava sreća posjedovati privatni avion. Golf Stream je letio kad je on bio spreman i vodio ga kamo god je on htio ići, bez mučnog čekanja u velikim zračnim lukama i smrdljive gomile. Nije bilo potrebno čekati u kilometarski dugim redovima, niti predavati prtljagu, koju bi često i izgubili, niti nervoznih carinika, nosača i taksista. Tugovo je putovanje iz Londona bilo udobno, stajao je nekoliko puta: Abu Dabi, Baharin, Hong Kong. proveo je dan ili dva u svakom od tih gradova, u kojima je imao velike interese. Stanka u Hong Kongu bila je pogotovo produktivna. Najbogatiji i najlukaviji poslovni ljudi Hong Konga bili su zaposleni u prijenosu kapitala u inozemstvo prije nego što stupi na snagu sporazum po kojem je Hong Kong trebao pripasti Kini. U apartmanu hotela Peninsula Tug je potpisao dva sporazuma za sljedeće dvije godine koji će mu donijeti dobit od deset milijuna funta. Kad je sletio u zračnu luku Taipeija, kontrolni toranj je uputio Golf Stream da se zaustavi iza hangara Cathav Pacifica, gdje je čekao Rolls Royce i najmlađi sin porodice Ning. Carinik i službenik i ureda imigracije, dvojica u odorama koji su se osmjehivali i naklanjali, pečatili su Tugovu diplomatsku putovnicu i začas otišli. U međuvremenu je skupina slugu u odorama i bijelim rukavicama natovarila kovčege Louis Vuitton u prtljažnik automobila. Četvrt sata nakon slijetanja Rolls je izašao iz zračne luke. Tug je bio toliko zadovoljan da je osjetio poriv za filozofiranjem. Pomišljao je na druga putovanja koja je činio u mladosti dok je bio siromašan. Pješice, na biciklu, u autobusu prelazio je afrički kontinent. Prisjećao se svoga prvog automobila, kombija Ford V8 čiji su blatobrani prednjih kotača izgledali poput slonovih ušiju, izlizane gume koje je svakih osamdeset kilometara morao krpati, dok je motor držala željezna žica i nada. Tada je bio beskonačno ponosan na njega. I za njegov prvi let na jednom od starih hidroaviona Sunderland koji su nekoć letjeli iznad Afrike i slijetali do Zambezija i konačno na Nilu, bilo je potrebno deset dana do Londona. Da bi sada cijenio luksuz bilo je potrebno doživjeti neprilike, pomisli Tug. Na početku je bilo zaista teško. Bilo je uzbudljivo, ali. prokletstvo! Osjetiti svilu na koži i sjedala Rollsa bilo je zaista predivno. Radovao se pregovorima koji sutreballi uslijediti. Bit će teški i naporni: no tako je trebalo i biti. Volio je napor i surovost pregovora, volio je mijenjati stil i prilagoditi se protivnikovom. Ovisno o okolnostima, znao je zamahnuti sabljom ili sakriti nož. Kad je to bilo potrebno, znao je vikati i udarati šakom po stolu i proklinjati žestinom rudara ih radnika u naftnoj industriji: znao se osmjehivati i mrmljati otrovne riječi poput čovjeka kojeg je trebao susresti. Da: volio je svaki trenutak tog izazova. To ga je održavalo mladim. Osmjehne se srdačno i započne raspravljati o netsuke i orijentalnoj keramici s mladićem koji je sjedio pored njega na zelenom sjedalu Rollsa. «General Chang Khai Shek donio je ovamo godine 1949. najljepše blago koje je posjedovao», govorio je Ning Cheng Gong. Tug klimne glavom. Tug je proučavao najmlađeg sina velike porodice. Iako do sada nije pokazao da igra središnju ulogu u financijskoj dinastiji Ning i bio

je u sjeni starije braće, Tug je imao pozamašni dosje o Chengu. Neke informacije navodile su na pomisao da je Cheng, iako najmlađi, najdraži očev sin: bio je to sin starosti, rođen od treće supruge, lijepe Engleskinje. Kao što često biva, mješavina orijentalne i zapadnjačke krvi istaknula je najbolje karakteristike oba roditelja. Izgledalo je da je Ning Cheng Gong vrijedan pažnje, jer je bio inteligentan, nemilosrdan i sretne ruke. Tug Harrison nije podcjenjivao nikada sreću. Neki su je imali, a neki nisu, ma koliko bili spretni. Izgledalo je da stari Ning Heng HSui s velikom pažnjom poučava čistokrvnog vranca s velikim strpljenjem i marljivošću na njegovoj prvoj utrci. Dao je Chengu sve prednosti, no nije mu dopustio da se opusti. Nakon što je diplomirao na sveučilištu Chang Khai Shek, Ning Cheng Gong ušao je u tajvansku vojsku da bi odslužio vojni rok. Otac nije pokušao odgovoriti ga od te namjere. Tug je pretpostavio da je to bio i način da očvrstne. Tug Harrison je posjedovao primjerak dosjea o odsluženju vojnog roka mladića. Jako dobro se izvukao i završio je odsluženje kao kapetan u glavnome stožeru. Naravno da je zapovjednik tajvanske vojske bio prijatelj Ning Heng HSuija: no izbor se nije mogao temeljiti samo na njegovoj naklonosti. Postojala je samo jedna mala sjena tijekom razdoblja odsluženja vojnog roka: radilo se o prijavi po kojoj je vojna policija provela istragu: smrt jedne djevojke u taipeijskom bordelu. Spisi o istrazi nestali su iz službe: ostajala je samo potvrda da je optužba bila pogrešna, uz popratno pismo glavnog inspektora koji je obustavio daljnju istragu. Još je jednom Tug Harrison bio uvjeren da je starac umiješao svoje prste i to je u njemu pojačavalo poštovanje prema moći i utjecaju koji je porodica imala. Nakon vojnog roka, Ning Cheng Gong ušao je u tajvansko diplomatsko tijelo. Možda je stari Cheng procijenio da još uvijek nije spreman za posao poput Lucky Dragona. I u tom slučaju napredak mladog Chenga bio je munjevit: nakon četiri godine proglašen je ambasadorom, mada se radilo o maloj, beznačajnoj afričkoj zemlji. Usprkos svemu, dobro se ponašao. Tug je imao primjerak dosjea o njegovom službovanju koje mu je poslalo tajvansko ministarstvo vanjskih poslova. Stajalo ga je deset tisuća funta, ali smatrao je to dobrim poslom. U tom dosjeu pronašao je informacije o neuobičajenim erotskim ukusima Ning Cheng Gongga. Iz Zambezija je izvučeno tijelo djevojčice crnkinje, djelomično rastrgano od krokodila. Na genitalijama i grudima djevojčice nalazili su se znakovi koji su naveli policiju da pokrene istragu. Otkrilo se da je u to vrijeme kineski ambasador živio u lovačkom paviljonu na južnoj obali Zambezija, pored naselja djevojčice. Ovu su vidjeli da ulazi u Chengov bungalov jednu večer prije nestanka i otad joj se izgubio svaki trag. Istraga je stigla do tog stupnja, a potom je sve zataškano po zapovijedi predsjednika. Nakon kraja mandata, Cheng se vratio u Tajvan i konačno ušao u Lucky Dragon ostavivši diplomatsku službu. Otac mu je dodijelio mjesto koje je odgovaralo mjestu potpredsjednika, i Tug Harrison je to procijenio zanimljivim. Nije bio samo lukav, već i lijep, čak i po zapadnjačkim mjerilima. Majčin utjecaj bio je vidljiv, iako je imao sasvim crnu kosu. Govorio je savršeno engleski. Da je Tug zatvorio oči, mogao bi pomisliti da razgovara s mladim Englezom iz visokog društva. Bio je uljudan i srdačan, i otkrivao je tek neznatno okrutnost i surovost. Da, odluči Tug, mladić je imao veliku budućnost pred sobom. Njegov je otac mogao biti ponosan na njega. Tug je osjećao uobičajenu gorčinu, pomislivši na trojicu svojih sinova, sva trojica bili su rastrošni slabići. Mogao se utješiti samo na pomisao da je za sve kriva majčina strana. Bili su sinovi triju različitih majka koje je izabrao zbog njihove fizičke ljepote. Kad si mlad, ne možeš razmišljati u stanju erekcije: izgleda da to zaustavlja protok krvi u mozak. Oženio se sa četiri žene koje nikada ne bi zaposlio niti kao tajnice, a tri su mu rodile sinove nalik njima: lijepe, lijene i neodgovorne. Tug nabere čelo. Mnogi ljudi više pažnje posvećuju uzgoju pasa ili konja nego izboru životne družice koja će im roditi djecu. Očinstvo je bila jedina zadaća u cijelom njegovom životu gdje je Tug Harrison doživio neuspjeh. »Nestrpljiv sam da vidim zbirku bjelokosti vašeg oca», reče Chengu, dok je pokušao odagnati beskorisnu ogorčenost. «A moj će otac biti sretan da vam je može pokazati.» Cheng se osmjehne. «To je njegova najveća radost, nakon Lucky Dragona.» U tom trenutku Rolls prođe još jedan zavoj: nakon

toga Tug ugleda ulazna vrata imanja porodice Ning. Tug je vidio samo sliku, no nije bio spreman za stvarnost. Ulazna vrata podsjećala su ga na goleme skulpture Tiger Balm Gardensa u Hong Kongu. Sretni zmaj koji je davao ime društvu bio je zavijen oko ulaza poput pretpovijesnog čudovišta: sjajio se od keramičkih pločica zelene boje smaragda i zlatnih listova. Imao je ispružene pandže, otvorena krila bila su široka bar petnaest metara, oči su se sjajile poput žeravice, dok su krokodilske čeljusti bile poluotvorene. «Mili Bože!», promrmlja Tug i Cheng se nasmije kao da se želi ispričati. «Mali kapric moga oca», objasni. «Zubi su od prave bjelokosti, a oči su dva rubina cahochon iz Šri Lanke: teže nešto više od pet kilograma oba. Jedinstveni su, vrijednost im je procijenjena na više od milijun dolara. Zato danonoćno držimo naoružane stražare.» Dva čuvara pozdrave vojnički prolaskom Rollsa. Na sebi su imali vojnu odoru s bijelim pojasom i šljemom na glavi poput počasne straže na grobu Chang Khai Sheka u Taipeiju. Imali su automatsko oružje, a Tug Harrison je pretpostavio da imaju i druge zadaće osim što su držali stražu nad sretnim zmajem. Čuo je da je mladi Cheng, posluživši se svojim iskustvom u vojsci, osobno pronašao stražare među tajvanskim marincima, jednoj od najboljih postrojba na svijetu, da bi štitili njegova oca. Stari Ning Heng HSui je ostavio za sobom puno udovica i bezbroj siročadi dok si je otvarao put prema moći. Govorilo se da je nekoć bio voda moćnih tajnih društava u Hong Kongu i da je još uvijek u uskoj vezi s Tongom. Sada je bio kolekcionar, umjetnik i pjesnik, ali mnogi su se sjećali starih vremena i bili bi sretni da mogu naplatiti neke račune. Tug nije osjećao gnušanje prema starčevoj prošlosti, kao što nije osjećao gnušanje ni prema seksualnim ukusima njegova sina. I on je imao svoje tajne, i poznao je nekoliko anonimnih grobova raštrkanih na području divlje Afrike. Sav je svoj život proživio uz beskrupulozne kradljivce. Nije sudio. Prihvaćao je ljude takve kakvi su bili, i tražio je više dobit koju je mogao izvuci iz njihove jačine i slabosti. Cheng odgovori klimnuvši glavom u znak pozdrava stražarima i Rolls prođe ispod trbuha zmaja i ude u maštovitu zemlju vrtova i jezera, pagoda i kineskih mostova. Plova ribica sjajnih boja trzala se u vodama jezera, dok su jata snježnobijelih golubova letjela oko krovova pagoda. Travnjaci su bili zeleni i mekani poput svilenog kimona na bokovima lijepe, mlade djevojke. Rododendroni su bili u cvatu. Bio je to umirujući i veličanstven prizor, u suprotnosti sa zmajem lošeg ukusa koji se izvio nad ulazom. Rolls se zaustavi pred ulazom zdanja koje je Tuga podsjećalo na minijaturu Zimske palače u Peking. Fontane koje su ga okruživale bacale su u zrak sjajne perjanice vode. Desetak članova posluge u bijelim odorama čekalo je na vratima Tuga. Svi se naklone kad ga je Cheng uveo unutra. Pregrade su otvorene, a vrtovi su izgledali kao da se spajaju s pokuštvom, koje je bilo jednostavno i dopadljivo. Pod od crvenog cedra bio je sjajan, a miris drva ispunjavao je zrak. Neki keramički predmeti koji su mogli krasiti svaki muzej bili su postavljeni na vidljiva mjesta, a usred sobe isticala se jedina cvjetna kompozicija: trešnjine grane pune cvijeća. «Jedna sluškinja spremat će vam čaj, sir Peter», reče Cheng. «Druga će vam napuniti kadu vodom i raspakirati prtljagu. Potom, pretpostavljam, želite se malo odmoriti, sat vremena. Moj otac vas poziva na ručak u dvanaest i trideset. Vratit ću se nekoliko minuta prije i povesti vas do glavne kuće.» Tug shvati da se on nalazio u jednome od zdanja za goste, no ne pokaže se impresioniranim. Cheng nastavi: «Naravno, sva posluga je na vašoj usluzi. Ako vam je nešto potrebno», reče uz zlobni osmijeh, »zapitajte jednog od njih. Vi ste počasni gost moga oca, koji bi se osjetio duboko uvrijeđenim ako bi vam nešto manjkalo.» «Vi i vaš otac previše ste ljubazni.» Tug se također nakloni prema mladiću. Nekoć, prije mnogo godina, Tug bi iskoristio taj diskretan poziv. No, sada je bio sretan da je iracionalni i nesuzdrživ poriv seksualnosti nestao iz njegova života. Većinu vremena i energije njegove mladosti potrošio je na seks. U konačnici taj napor nije urodio velikim plodovima, osim trojice beskorisnih sinova i nekoliko milijuna funta godišnje koje je plaćao kao alimentaciju. Ne, bilo je bolje što je sve završeno. Njegov život je sada bio miran i racionalan. Mladost je bio dio života čovjeka, prepuna smutnje, strahova i nesreće. Dvije djevojke Kineskinje koje su mu pomogle da ude u kadu s vodom koja se pušila i koja je

jako mirisala, na sebi su imale kratke bijele suknjice i Tug promotri njihovu svijetlu put i bradavice nalik na cvijeće trešnje uz divljenje znalca i kratak nostalgичni drhtaj. «Ne», ponovi samome sebi dok je uranjao u vodu. «Sretan sam što više nisam mlad.» Kad je izašao iz kade, odbije izvezenu kućnu haljinu koju mu je djevojka pružala i izabere umjesto toga jedno od njegovih tamnih odijela kupljenih po mjeri u Savile Rowu, košulju Tumbull Asser i kravatu MCC koje je sluga ispegla. «U tom kostimu osjećao bih se poput strašila. Stari Heng to dobro zna: stoga je pokušao navesti me da ga odjenem.» Mladi Cheng dođe po njega u dogovoreno vrijeme. Pogleda Tugovo odijelo i ne promijeni izraz lica. Nisam pao u zamku, zar ne?, pomisli zadovoljno Tug. Nisam se rodio jučer, ha? Krenu puteljkom, zaustavivši se da bi se divili lopočima i rododendronima, sve dok nisu prošli ispod luka s kojeg je visio plavi glicinus koji je najednom otkrio glavnu zgradu. Bila je začuđujuća: sva u bijelome mramoru i keramičkim pločama, moderna, i istodobno klasična. Tug ne promijeni hod i nasluti razočaranost mladića: vjerojatno je pretpostavio da će se poput ostalih posjetitelja i on zaustaviti i zagledati se otvorenih usta u građevinu. Patrijarh Ning Cheng HSui izgledao je prastar: imao je bar deset godina više od Tuga. Koža mu je bila suha i naborana poput mumije Ramzesa II. u muzeju u Kairu i prepuna staračkih mrlja. Na lijevome obrazu isticao se golemi madež poput zrele kupine i istoga mirisa. Po vrlo raširenom kineskom praznovjerju, dlake koje izrastaju iz madeža nose sreću, a Ning Heng HSui nikad ih nije odrezao. Imao je mali čuperak koji se isticao i padao sve do ispod brade, dodirujući gotovo svilenu tuniku boje vrhnja. A meni je pokušao podmetnuti jednu s izvezenim zmajem, pomisli Tug dok su se rukovali. Imao je suhu i hladnu ruku, s laganim kostima poput ptičjih. Heng je bio suh od starosti: samo su mu oči bile žive i prodorne. Tug je pretpostavio da su Komodovi golemi zmajevi imali oči poput ovih. «Nadam se da ste se odmorili nakon putovanja, sir Peter, i da vam je ugodno u mojoj siromašnoj kući.» Glas je bio slabašan i suh poput šuštanja jesenskog lišća na vjetru, ali Heng je govorio odličnim engleskim. Zahvalivši jedan drugome, proučavali su se. Bio je to njihov prvi susret. Do tada, Tug je poslovao s Hengovim starijim sinovima. A sada su svi sinovi bili ovdje, iza oca: tri najstarija sina i Cheng. Heng HSui im zapovjedi da se približe, jedari po jedan, rukujući se s Tugom; svi ga pozdrave po redu starosti. Zatim Cheng pomogne ocu i vrati se na stolac koji je bio okrenut prema vrtovima. Tugu nije izbjeglo da je najmlađi, umjesto najstarijeg, imao tu čast. Iako ostala braća nisu pokazala promijenjen izraz lica, Tug je osjećao prisutnost rivaliteta, tako snažno daje trovala sladak planinski zrak. Bilo je to korisno znati o porodici. Sluge su donijele čaj od jasmína u tako prozirnim šalicama da je Tug uspio vidjeti oblik svojih prstiju kroz porculan. Prepozna listove, oker boje na bijeloj podlozi i tako stvarne da su se gotovo otimali površinskoj procjeni. Šalica je bila remekdjelo iz četrnaestog stoljeća, za vrijeme cara Ching Tia, dinastije Ming. Tug isprazni šalicu, a potom, dok ju je vraćao na lakirani pladanj, ispusti je. Šalica padne na pod od cedra i razbije se u stotine dragocjenih komadića. «Oprostite, molim vas», reče. «Bio sam nespretn.» «Nije važno.» Heng HSui se uljudno nakloni i da znak služi da pomete komadiće porculana. Sluga klekne držeći: osjećao je bijes svog gospodara. «Nadam se da nije bila dragocjena», reče Tug da ga isproba i da se osveti za podvalu s izvezenom haljinom. Tug prouči Henga, čekajući njegovu reakciju. Kinez je znao da je gost znao vrijednost šalice. «Nimalo, sir Peter, uvjeravam vas. Tričarija. Nemojte više misliti o tome», reče starac, ali Tug shvati da ga je pogodio. Iza maske smirenosti krio se čovjek s mnogo strasti i osjećaja. No, usprkos tome, pokazivao je da ima stil i samokontrolu. Protivnik koji mu je ravan, pomisli Tug: nije gajio iluzije o odnosima koji su se među njima stvorili samo zbog međusobno korisnog poslovanja između BOSSa i Lucky Dragona. Razbivši šalicu Tug je dobio samo trenutnu prednost nad patrijarhom, koji je izgubio ravnotežu. Starac završi svoj čaj iz šalice iste kao što je bila ona razbijena, a potom pruži ruku u znak zapovijedi. Jedan od slugu klekne i položi mu u dlan mali ubrus od svile. Heng HSui pažljivo obriše šalicu, a potom je zavije u svilu i pruži je Tugu. «Dar za vas, sir Peter. Nadam se da naše prijateljstvo nije tako krhko poput ove šalice.»

ISf. ..» Tug shvati da je Heng ponovno umanjio njegovu prednost. Nije mogao ne prihvatiti skupocjeni dar i skriveni prijekor. «Pazit ću na nju zbog velikodušnosti njena darivatelja», reče Tug. «Moj sin», nastavi Heng pokazujući ga rukom, «mi je rekao da ste izrazili želju da vidite moju zbirku bjelokosti. Imate li je i vi, sir Peter?» «Ne, ali zanimaju me svi predmeti porijeklom iz Afrike. Hvale me kao dobrog poznavatelja afričkih slonova. Znam koliko vaš narod cijeni bjelokost.» «Ah, sir Peter, ne raspravljajte o efikasnosti talismana s Kinezom, pogotovo ne onih od bjelokosti. Našim životom upravlja astrologija i pokušaji da dosegneмо sreću.» «Lucky Dragon?», predloži Tug. «Naravno, Lucky Dragon.» Hengovi obrazi poput pergamenta izgledali su kao da će se raspuknuti kad se osmjehnuo. «I zmaj na ulaznim vratima ima zube od bjelokosti. Moj je život pod utjecajem ljepote slonovače: započeo sam svoju karijeru kao rezbar u trgovini svoga oca.» «Znam, netsuke s vašim pečatom vrijede koliko i oni velikih starih majstora», reče Tug. «Ah, napravio sam ih kad je moj vid još bio oštar, a ruka sigurna.» Heng zavrti skromno glavom, ali nije opovrgnuo vrijednost svojih remekdjela. «Rado bih vidio neki primjerak vašeg rada», reče Tug, a Heng da znak najmlađem sinu da mu pomogne ustati. «Vidjet ćete ih, sir Peter. Vidjet ćete ih.» Muzej bjelokosti bio je malo dalje od kuće. Krenu polako prekrivenim puteljkom laganim korakom da se Heng HSui ne bi umorio. Starac se zaustavi i nahrani ribice u jednom od jezera i osmjehne se dok su ribe zamutile vodu boreći se za hranu. «Pohlepa, sire Peter. Gdje bismo bili vi i ja bez pohlepe?» «Zdrava pohlepa je gorivo kapitalističkog sistema», reče Tug. «A glupava pohlepa obogaćuje mene i vas, zar ne?» Tug klimne glavom. Nastave dalje. Na vratima muzeja bili su stražari u vojnim odorama i sa šljemovima na glavama. Očito su se mijenjali dan i noć. «Odabrani ljudi.» Heng opazi njegov pogled. «Vjerujem im više nego svima modernim tehnologijama.» Cheng na trenutak ispusti očevu ruku i utipka tajni pin na kontrolnoj ploči alarmnog sustava. Golema vrata se automatski otvore, i Cheng se odmakne da bi propustio oca i gosta. Muzej nije imao prozore. Nije bilo prirodne svjetlosti, a umjetna svjetlost bila je smještena vrlo originalno. Klimauređaj održavao je temperaturu zraka ovisno i o vlazi da bi se bjelokost zaštitila. Golema vrata zatvore se iza njih. Tug napravi još tri koraka, a potom stane, zagledavši se u eksponat nasred prostorije, na mramornom podu. »Prepoznajete li ih?«, zapita Heng HSui. «Naravno.» Tug klimne glavom. «Vidio sam ih prije mnogo vremena u sultanovoj palači u Zanzibaru prije revolucije. Mnogi su se pitali gdje su završile.» «Da, kupio sam ih nakon revolucije 1964, kad je sultan otišao u azil», potvrdi Heng HSui. «Malo tko zna da ih ja posjedujem.» Zidovi su bili obojeni u svijetloplavo, ne baš čestu nijansu, koja je podsjećala na boju popodnevnoga afričkog neba. Boju su izabrali da bi naglasili predmete u prostoriji, a dimenzije predsoblja su također bile namjerno takve da bi istakle par kljova. Svaka je bila dugačka više od tri metra, a u korijenu bila je šira od struka djevojke. Na svakoj od kljova nalazio se natpis na arapskom, što ga je prije stotinjak godina ispisao neki sultanov pisar koji je time registrirao njihovu težinu pri dolasku u Zanzibar. Tug uspije pročitati: teža kljova imala je gotovo stotinu i deset kilograma, a druga neznatno manje. «Danas su lakše.» Heng HSui preduhitri njegovo pitanje. «Izgubile su, osušivši se, desetak kilograma, no još uvijek su potrebna četiri muškarca da bi podigli jednu. Zamislite kakav je morao biti taj slon.» Bile su to najpoznatije kljove na svijetu. Tug, strastveni poznavatelj afričke povijesti, poznavao je sudbinu tih izvanrednih kljova. Prije dvadeset godina jedan je rob, imenom Senoussi, uhvatio slona na padinama Kilimandžara. Njegov gospodar bio je neki kriminalac, Shundi, jedan od najokrutnijih i najvećih nepoštenjaka i trgovaca slonovačom na istočnoj obali Afrike, području poznatom po razbojstvima robovlasnika. Kad je Senoussi pronašao staroga slona, nije smogao hrabrosti da ga ubije. Stisnuo se i proučavao satima i satima to izvanredno stvorenje, prije nego što je smogao hrabrosti približiti mu se i ispaliti mu metak u srce. Po pripovijedanju koje je Senoussi kasnije ispričao gospodaru, slon je trčao stotinjak metara prije nego što je pao na tlo. Bio je prastar. Iako nije bio divovski, imao je vrat i prednje noge jako razvijene da bi mogao držati veliku težinu kljova. Senoussi je primijetio

da je bio primoran podignuti glavu i vrhove kljova da bi se mogao kretati. Kad je Shundi izložio kljove na tržnici bjelokosti u Zanzibaru, postale su prava senzacija među trgovcima, koji su bili naviknuti vidati goleme kljove. Sultan ih je kupio po cijeni od tisuću funta, golemom iznosu za to vrijeme. Tug ih je vidio prvi put u palači sultanovih nasljednika, u Zanzibaru. Sada im se približi uz strahopoštovanje i pomiluje jednu, podigavši pogled prema golemim lukovima od bjelokosti koji su se gotovo spajali iznad njegove glave. Bili su to legendarni biseri: u njegovim očima predstavljali su povijest i dušu afričkog kontinenta. »Dozvolite mi da vam sada pokažem ostatak svoje male zbirke«, reče Ning Heng HSui, i krene prema poluskrivenoj arkadi na dnu predsoblja. Cijeli muzej bio je poput labirinta, isprepleten hodnicima osvjetljenim prigušenim svjetlom. Pod je bio prekriven plavim parketom Wilton i prigušivao je korake. Zidovi su bili iste boje poda, ali s obje strane uzdizale su se vitrine. Veličina svake vitrine bila je takva da je savršeno odgovarala obliku i veličini predmeta koje je sadržavala. A vješto postavljeno svjetlo otkrivalo je svaki detalj izloženoga dragocjenog blaga. Najprije su bili izloženi religiozni i sveti predmeti: Biblija, s koricama od bjelokosti, izrezbarena i ukrašena dragim kamenjem, na kojoj je bio simbol carske Rusije, dvoglavi orao. ! «Petar Veliki», promrmlja Heng. «Njegova osobna Biblija.» Posjedovao je i primjerak Toraha: žutog pergamenta uvijenog na štapu od bjelokosti i zatvorenog u futrolu od čiste bjelokosti na kojoj se nalazila Davidova zvijezda. «Spašena iz velike sinagoge u Konstantinopolisu, kad je ova uništena od bizantskog cara Teodosija», objasni Heng. Među ostalim blagom bilo je ikona od bjelokosti, ukrašenih dijamantima i kipova Višna, primjerak Kurana s koricama od bjelokosti i starih kršćanskih slika Djevice i svetaca. Kako su se postupno kretali hodnicima, tako je karakter izloženih predmeta postajao sve svjetovniji. Bilo je lepeza, češljeva, ogrlica koje su potjecale iz antičkog Rima i Grčke, potom jedan predivan predmet koji je izgledao poput valjka za tijesto, dug šezdeset centimetara, s izrezbarenom pijetlovom glavom na jednome kraju. Tug ga ne prepozna i Heng mu objasni, ne promijenivši izraz lica: «Pripadao je Katarini Velikoj. Liječnici su je bili uvjerali da je bjelokost lijek protiv sifilisa. To je umjetni ud od bjelokosti, izrađen po caričinim naredbama.» S vremena na vrijeme Heng bi rekao sinu da otvori vitrinu kako bi Tug mogao dodirnuti predmete i bolje ih proučiti. «Pravo zadovoljstvo bjelokosti jest u osjećaju koji pobuđuje kad ju se dodiruje«, objasni Heng. «Kao kad se miluje lijepu, mladu ženu. Proučite tu glatkost, sir Peter.» Tug opazi okrugli predmet, velik poput nogometne lopte. U unutrašnjosti se nalazilo osam savršenih kugla, jedna unutar druge, poput slojeva bijelog luka. Umjetnik je urezao unutarnje kugle kroz male otvore u vanjskim slojevima. U sredini je bio izrezbaren ružin pupoljak, savršen u svakom svom detalju. «Tri tisuće sati rada. Pet godina života jednog majstora. Kako možete procijeniti vrijednost?«, zapita Heng. Dva sata nakon što su ušli u muzej stigli su konačno u dvoranu koja je sadržavala netsuke. Tijekom šogunata Tokugawe u Japanu samo su aristokrati mogli nositi osobne ukrase. Među bogatašima nove klase koja se započela rađati, dugme netsuke služilo je da bi pridržavalo vrećicu duhana ili za tablete, bio je nezaobilazni dio odjeće. Ljepota i složenost rada povećavali su prestiž vlasnika. Heng je sakupio zbirku veću od deset tisuća primjeraka. No, kako je objasnio Tugu, mogao mu je pokazati samo neke, njemu najdraže, i njegove radove. Nalazili su se u odvojenim vitrinama: i ovaj je put Tug pozvan da ih uzme u ruku i da im se divi. »Naravno, bio sam primoran tražiti vlastite radove i ponovno ih kupiti.« Heng se osmjehne i povuče se za čuperak dlaka koje su padale niz obraz. «U cijelom svijetu imam ljude koji ih još uvijek traže. Mislim da je još stotinjak mojih radova, koje nisam uspio do sada sakupiti. Nudim vam deset tisuća dolara, ako mi pronađete jedan, sir Peter.» «I zaista vrijede toliko», prizna Tug, dok je proučavao jedno od dugmeta od bjelokosti. Rad je bio izvanredan, dok je paleta ukrasa bila različita, od ptica preko divljih životinja do ljudi, od lijepih žena i djece u svim pozama i aktivnostima, od rata do ljubavi, od smrti do rođenja. Umjetnik Heng uspio je preobraziti i najbanalniju stvar u izvanredan i uzbudljiv prizor. Prizori koji su mogli izgledati jednostavno pornografski i

vulgarni bili su pak dirljivi i vječni. «Imate poseban i rijetki dar», reče Tug. «Srce i oko velikog umjetnika.» Nekoliko trenutaka dva muškarca našla su se na istoj valnoj dužini: izašli su iz muzeja i vratili se kući gdje je posluha pripremila pribor za pisanje i zakusku na dugom lakiranom stolu. Dvojica skinu cipele i sjednu na jastuke oko stola. Konačno se bace na posao. U Londonu Tug je raspravio i potpisao ugovor o suradnji s Ningovim najstarijim sinovima, koji je otac trebao potvrditi. Tug nikada nije ni pomislio da će biti jednostavno i nije bio razočaran. Nešto nakon ponoći se dogovore i Cheng otprati Tuga do paviljona za goste. Dvije sluškinje su ga čekale sa čajem i zakuskom. Pomognu mu da na sebe navuče pidžamu, a potom otkriju nizak i širok krevet i sačekaju. Tug ih pozdravi i žene odmah iziđu. Nije uspio pronaći mjesto na kojem je bila skrivena kamera i mikrofon, no bio je siguran da postoje. Ugasi svjetlo i neko vrijeme ostane ležati, zadovoljan obavljenim poslom. Zatim čvrsto zaspi, a ujutro kad se probudio osjećao se spreman za bitku. Na pola popodneva Tug i Heng HSui rukovali su se. Na osnovi svega što je Tug saznao o starcu, bio je uvjeren u to da je kao i on posjedovao poseban osobni integritet. Među njima je rukovanje vrijedilo koliko i potpisani ugovor. Naravno, sad će u igru ući odvjetnici obje strane i sve učiniti kompliciranijim i nerazumljivijim, no neće izmijeniti osnove ugovora. Među Tugom i Hengom sklopljen je sveti pakt, koji se temeljio na časti. «Htio bih razgovarati s vama još o nečemu», promrmlja Heng, a Tug natmuri čelo. «Ne, ne, sir Peter, radi se o osobnoj stvari koja nije dio ugovora.» Tug se opustio. «Učinit ću sve što je u mojim mogućnostima da vam pomognem. O čemu se radi?» «O slonovima«, odgovori Heng. «Bjelokost.» «Razumijem.» Tug klimne glavom uz osmijeh. «Ne znam zašto se nisam toga sjetio prije?» «Kad je krvoločni luđak Idi Amin Dada došao na vlast u Ugandi, najveći slonovi koji su još uvijek živjeli na afričkom kontinentu nalazili su se u nacionalnom parku u Ugandi pored vodopada Murchinson, na Nilu», objasni Heng. «Da», reče Tug. «Vidio sam u tom parku nekoliko desetina životinja s kljovama koje su bile teške pedesetak kilograma svaka. Najvjerniji Aminovi ljudi su ih ubili, a on se dočepao bjelokosti.» «Ne sasvim, sir Peter. Znam iz pouzdanih izvora da su neki primjerci, najveći, izbjegli pokolju. Prešli su granicu i ušli u Ubomo te stigli do ekvatorijalnih šuma na obroncima Mjesečevih planina, područja koje se nalazi pod koncesijom vašeg konzorcija.» «Moguće je», prizna Tug. «Nije samo moguće, već je to činjenica», ispravi ga Heng. «Moj sin Cheng«, nastavi pokazavši na njega, «ima povjerljivog agenta u Ubomu, Indijca koji je surađivao s njim u nekoliko navrata. Zove se Chetti Sing. Poznajete li ga?» «Čuo sam već to ime.» Tug nabora čelo. «Dozvolite mi da razmislim. Da, umiješan je u ilegalnu trgovinu slonovačom. Čuo sam daje organizator afričkog krivolova.» «Chetti Singh je otišao u šumu koja se proteže uz rijeku Ubomo, prije otprilike deset dana«, nastavi Heng. ". «Vidio je svojim očima slona mužjaka s tako velikim kljovama kao što ste ih danas vidjeli.» «A kako bih vam ja mogao pomoći?», zapita ga Tug. «Hoću te kljove», promrmlja Heng. Strast starca bila je prekrivena velom bora na licu. «Hoću tu bjelokost, više od dragocjene rude i drva te šume.» «Predsjednik Taffari može potpisati posebnu dozvolu za lov. Mislim da je to moguće po Ustavu, a ako nije, može se promijeniti. Pretpostavljam da će se vaš suradnik Chetti Singh uspjati domoći se tih kljova. Pravi je as među krivolovcima. U tom slučaju poslat ću u Ubomo svog Gulfa Streama da doveze kljove ovamo, kvarna. Mislim da neće biti problema, gospodine Ning.» «Hvala, sir Peter», Heng se osmjehne. «Ima li nešto što mogu učiniti za vas, za uzvrat?» «Da.» Tug mu se približi. «Da, možete.» «Slobodno me pitajte», reče Heng. «Najprije moram reći nekoliko riječi o ludilu koje je zahvatilo zapadni svijet. Na vašu sreću, vi nemate iste strasti. Postoji nov način razmišljanja, pogotovo među mladima ali i, nažalost, među onima koji bi trebali biti lukaviji. Ta filozofija kaže da nemamo pravo iskoristiti prirodne resurse našeg planeta. Ne treba nam dozvoliti izvlačenje rudnih bogatstava jer se time unakazuje ljepota prirode. Ne bi se trebala dozvoliti niti sječa stabala za iskorištavanje drva, jer ono ne pripada nama već našim potomcima. Ne smijemo ubijati ni jedno živo biće i uzeti meso, kožu ili bjelokost jer svaki je

život svet.» «Gluposti.» Heng napravi nagli pokret rukom. Tamne oči mu zasjaše. «Čovjek je postao to što je danas, jer je neprekidno činio te stvari.» Dodirne pregrade od cedra, svilenu tuniku, zlatni prsten s ukrasima od slonovače koji je nosio na prstu, dragocjenu šalicu čaja na stolu. «Sve ove stvari izvučene su iz rudnika, šume. Kako bismo na drugi način mogli doći do hrane?» «Vi i ja smo toga svjesni», reče Tug. «No, ta nova ludost je strašna snaga, koliko i iracionalni fanatizam. Neka vrsta džihada, svetog rata.» «Bez uvrede, sir Peter, zapadnjaci su emotivno nezreli. Volim razmišljati da smo mi istočnjaci sofisticiraniji. Nismo tako povodljivi.» «I stoga se obraćam vama, gospodine. Moje društvo, BOSS, postalo je žrtva te kampanje. Pažnja britanske javnosti usredotočena je na naše aktivnosti u Ubomu, od skupina, društava poput Greenpeace i Prijatelja Zemlje. Heng napravi grimasu i Tug klimne glavom. «Znam da izgleda glupo i nimalo opasno, ali jedna od tih organizacija je pogotovo važna, vodi je mlada fanatičarka koja je izabrala moje društvo za žrtvu. Već je uspjela uzrokovati nam velike štete. Iako se radi o malom, ali za nas značajnom, padu dobitka. Neka među našim glavnim tržištima u Velikoj Britaniji i Sjedinjenim Američkim Državama žele da se povučemo iz Uboma ili da bar snizimo naš udio. Ja sam osobno dobio pismo u kojem mi se prijete smrću.» «Jeste li to ozbiljno shvatili?» «Ne, gospodine Ning, iako su to pojedinci koji podmeću bombe u laboratorijima i pale krzna. No, mislim da je bolje držati u sjeni ulogu BOSSa u Ubomu ili bar popraviti odnose s javnošću.» «Što predlažete, sir Peter?» «Već sam angažirao jednog nezavisnog filmskog producenta, vrlo poznatog u Europi i Americi, da snimi dokumentarni film za televiziju o Ubomu i prije svega o prednostima napretka u zemlji.» «Ne namjeravate li valjda pokazati sve aktivnosti vašeg društva, sir Peter?» Henga je pitanje uzbunilo. «Naravno da ne, gospodine Ning. Producenta će spretno voditi tako da predstavi naš konzorcij u najboljem svjetlu. Možda će biti potrebno namjestiti mu nekoliko scena za snimanje.» «Hoćete li reći, inscenirati neke trenutke?», predloži Heng. «Točno, gospodine Ning. Držat ćemo ga daleko od područja za koje ne želimo da se sazna.» Heng klimne glavom. «To mi izgleda u redu. A izgleda da ste vi već sve organizirali bez potrebe moje pomoći.» «Gospodine Ning, vi ste u boljem položaju od mene. Takozvani zeleni ne mogu doći do vas u Tajvanu. Kinezi su previše praktični da bi zagrlili tako nezreli mentalitet, pogotovo jer bismo proizvode rudnika i šuma slali ovamo. Vas taj utjecaj ne može raniti.» «Da.» Heng klimne glavom. «Sve što ste rekli vrlo je smisleno: no, čemu nas to vodi?» «Želim da Lucky Dragon postane najvažnija karika u mom lancu. Želim da se jedan od vaših najboljih ljudi uputi u Ubomo, umjesto jedan od mojih, i uzme kontrolu nad poslovima. Povući ću svoje geologe, botaničare i arhitekta, a vi ćete poslati meni kineske stručnjake. Postupno ću prodati svoj dio društvu u Hong Kongu, i drugim kineskim gradovima. Iako ćemo se vi i ja susretati i rukovoditi diskretno poslovanje konzorcija, ja i BOSS ćemo se polako povući s pozornice.» «I postat ćete nevidljiv čovjek, sir Peter.» Heng se nasmije, zabavljen. »Nevidljiv čovjek. Sviđa mi se.» I Tug se nasmije. «Mogu li vas zapitati koga biste poslali u Ubomo da prihvati rukovođenje?» Ning Heng HSui se prestane smijati i zamišljeno podigne čuperak sijede kose. Njegovi sinovi koji su sjedili za dugim, lakiranim stolom pokušali su sakriti zabrinutost promatrajući oca bezizražajna lica, no pogled je otkrivao njihovo nestrpljenje. «Hm!» Heng zakašlje te navlaži usne čajem. «Morat ću razmisliti o tome, sir Peter. Možete li mi dati tjedan dana ili više da donesem odluku?» «Naravno, gospodine Ning. To nije odluka koju biste mogli donijeti navratnanos. Treba nam netko spretn, ozbiljan i.», Tug se dvoumio dok je birao epitet odbacujući nemilosrdan jer je bio previše eksplicitan. «I energičan, iako istovremeno diplomatski.» «Nazvat ću vas da vas upoznam sa svojom odlukom. Gdje vas mogu naći, sir Peter?» «Odletjet ću u Sidnev sutra ujutro, a potom ću nastaviti za Nairobi i Kahali u Ubomu da bih se susreo s predsjednikom Taffarijem. No, moj avion posjeduje sistem za komunikaciju preko satelita. Možete me s lakoćom dobiti i u letu, kao da sam u susjednoj sobi.» «To su moderna čuda.» Heng zavrti glavom. «Ponekad je starcu teško naviknuti se na to.» «Čini mi se da ste vi starac samo po

iskustvu i mudrosti, gospodine Ning. A što se tiče hrabrosti i energije, zaista ste mladi», reče iskreno Tug i Ning Heng HSui nagne glavu, počašćen. Cheng je strpljivo sačekao dobar trenutak da predstavi ocu dar koji je donio iz Afrike. t Prošlo je gotovo dva tjedna otkako je Peter Harrison otišao iz Tajvana, a njegov otac još uvijek nije obavijestio porodicu koji će od sinova otići u Ubomo i rukovoditi poslovima konzorcija. Sva su braća znala da je bio red na jednome od njih. Shvatili su to u trenutku kad je Englez zatražio suradnju od oca. Cheng je opazio da su se druga braća ukočila začuvši te riječi, dok su im se oči caklile od uzbuđenja. Od tada su braća kružili jedan oko drugoga poput sumnjičavih pasa. Visina uloga Lucky Dragona u ubomovskom konzorciju bila je jedinstvena. Kad projekt bude sasvim razvijen, porodica će se morati pobrinuti samo da sabere gotovo pola milijarde dolara, najvećim dijelom kredita banaka u Hong Kongu i Japanu. Trebao je biti jedan od sinova. Ning Heng HSui nikada ne bi vjerovao nekom strancu. Samo starost ga je primoravala da prepusti zadatak nekome od sinova. Da je bio samo malo mladi, uzeo bi u svoje ruke kontrolu nad svime u Ubomu, ali, bio je primoran tu dužnost povjeriti jednome od svojih sinova, a svatko je bio spreman ubiti samo da dobije tu čast. Njegov izbor bi jasno pokazao na to tko će biti glavni nasljednik Hengova bogatstva. Cheng se nadao toj časti tako snažnom strašću koja mu je onemogućavala da spava i koja mu je kvarila tek. U dva protekla tjedna tijekom posjeta sira Petera postao je mršaviji i bijedi u licu. Sada, kad je trenirao u teretani, opazio je da je bio gotovo sama kost i koža. Kostu su mu stršile ispod tvrdog i elastičnog sloja mišića. Ali, što se tiče snage i jačine, udarci su bili uvijek isti. Kad se borio, njegove tamne i umorne oči sjajile su istim žarkim intenzitetom. Pronalazio je uvijek izliku da bude u društvu oca. Čak i kad je starac slikao ili meditirao sa svojim svećenicima u hramu koji se nalazio u sklopu imanja, ili kad je popisivao zbirku bjelokosti. Cheng je uvijek pokušavao biti uz njega. No, usprkos tome, naslućivao je da nije pravi trenutak za dar. Mislio je da će očev izbor biti na kraju između njega i njegova drugog brata, Wua. Najstariji brat, Fang, bio je oštar i nemilosrdan, ali nije bio nimalo lukav: dobar izvršitelj, ali nikako i voda. Trećerodeni, Ling, imao je nepredvidivi temperament. Bio je lukav koliko i Wu ili Cheng, ali bio je plašljiv i mijenjao je raspoloženje vrlo brzo kad bi stvari krenule nagore. Ling neće nikad postati voda Lucky Dragona. Možda je mogao postati broj dva, ali nikako broj jedan. Ne, mislio je Cheng, kandidati su bili on i Wu. Od samoga djetinjstva prepoznao je u njemu svoga najvažnijeg protivnika i stoga ga je tvrdoglavo mrzio. Dok je bila živa, Chengova majka, Engleskinja, štitila je sina od ostale braće. Ali, nakon njene smrti, bio im je predan na milost i nemilost. Trebalo mu je godina i godina dok je naučio ukrotiti ih svojim snagama i time pridobiti oca na svoju stranu. Cheng je shvaćao da je ovo bila njegova velika prilika, njegova jedina prilika da osvoji premoć. Otac je bio star, s jednom nogom u grobu. Usprkos energiji, naizgled beskonačnoj, Cheng je naslućivao da će brzo umrijeti. Moglo se to dogoditi svakog trena: i ta ga je pomisao užasavala. Znao je da mora učvrstiti svoj položaj dok je otac bio živ, inače bi mu Wu preoteo nadmoć uz pomoć dvojice braće čim bi otac sklopio oči. I naslućivao je da je otac bio blizu odluke koja se odnosila na projekt u Ubomu. To je bio njegov trenutak, stanika u bujici: sada je sreća morala pokazati svoje lice, inače će se utopiti u bujici. «Časni oče, imam nešto za tebe. Mali dokaz mojeg poštovanja i zahvalnosti. Mogu li ti ga predstaviti?» Izgledalo je da je sreća na Chengovoj strani i da mu nudi pravi trenutak. Tog dana otac je bio živahan, lucidan, a njegova fizička snaga izgledala je veća. Jeo je zrele smokve i jabuku za doručak i napisao je himnu planinskom vrhu koji se uzdizao iznad imanja. Pjesma je započinjala ovim riječima: Voljen od oblaka Koji ti miluju lice. Bila je lijepa, iako nije vrijedila koliko i njegove slike i minijature od bjelokosti. Ali kad ju je starac recitirao, Cheng sklopi ruke. »Začuduje me vaš duh, talent koji se razvio u jednoj jedinosti osobi. Htio bih da sam naslijedio bar pokoje zrnice.» Možda je malo pretjerao: ali starac prihvati hvalospjev i na trenutak snažnije stisne Chengovu ruku. «Dobar si sin», reče. «A tvoja majka.» Glas mu se prekine. «Tvoja je majka bila takva žena.» Zatim zavrti glavom i Cheng, u nevjerici, opazi da

su mu oči bile prepune suza. Mora da se radilo o šali njegove mašte. Njegov otac nikada nije pokazivao slabost ili sentimentalnost. Kad je podigao pogled, starčeve oči bile su jasne i sjajne, a na usnama mu se ukazao osmijeh. Tog jutra Heng je ostao u hramu duže od uobičajenog. Htio je izvidjeti i pregledati radove na svom grobu. Jedan od najslavnijih proroka otoka došao je da bi izabrao mjesto za grob tako da se ne nalazi na glavi ili repu zmaja zemlje, jer bi to ometalo vječan mir pokojnika. Pripreme za njegov sprovod oraspoločile su Henga: i kad su dovršili, Cheng iskoristi priliku i zamoli oca za dozvolu da mu pokaže svoj dar. Heng se osmjehne i klimne glavom: «Možeš mi ga pokazati, sine.» «Na žalost, oče, priroda dara mi onemogućuje da ti ga donesem. Moram te povesti da ga vidiš.» Hengov izraz lica se izmijeni. Tih dana je rijetko ostavljao imanje. Izgledalo je kao da će odbiti. Ali Cheng je previdio njegovu reakciju. Morao je samo podignuti ruku: Rolls Royce, parkiran iza živice, tiho se približi. Prije nego što se starac mogao pobuniti, Cheng mu pomogne da se smjesti na stražnje sjedala i pokrije mu koljena pokrivačem od kašmira. Vozač je znao kamo ih je morao odvesti. Dok se Rolls spuštao niz planinu prema nizini, Heng i Cheng su bili izolirani, zaštićeni od topline i vlage, od gužve automobila, autobusa, taksija i kamiona na cesti. Zakrenu u Chung Ching ulicu, vozač uspori i ude u kompleks skladišta Luckv Dragona. Stražar ih pozdravi čim prepozna dvojicu muškaraca na stražnjem sjedalu. Jedna vrata skladišta bila su širom otvorena, i nakon što je automobil ušao kroz njih, brzo se zatvore. Rolls se zaustavi pred jednom od rampa za utovar i Cheng pomogne ocu da side iz automobila te ga dohvati pod mišku i povede na stolac od tikovine, izrezbaren poput kraljevskog trona, prekriven jastucima od svile, koji se nalazio pored rampe. Ki 4 Čim se otac smjestio, Cheng da znak rukom jednom od posluge koji donesu šalicu čaja. Zatim sjedne na jedan od jastuka pored očevih stopala. Pili su čaj i tiho razgovarali o različitim temama. Cheng je pokušavao u ocu pobuditi znatiželju. Ako je i uspio, otac to nije pokazivao. Promatrao je s vremena na vrijeme pod. Deset snažnih radnika kleknu ispred trona. Cheng ih je dao odjenuti u crne tunike s crvenim vrpcama oko čela i znakom Lucky Dragona, također crvenim, koji se isticao na leđima. Pripremio ih je vrlo pažljivo i sada su stajali nepomično pognute glave u znak poštovanja. Konačno, nakon deset minuta čaja i razgovora, Cheng reče ocu: «Evo dara koji sam ti donio iz Afrike.» Pokaže na red sanduka iza radnika. «Tako je neznatan da se sramim uručiti ti ga.» «Čaj?» Heng se osmjehne. »Sanduci čaja? Dovoljno čaja za ostatak mog života. Lijep je to dar, sine moj.» «Mali, nevažni dar, ali, smijem li otvoriti sanduke?», zapita Cheng, a starac klimne glavom dajući pristanak. Cheng pljesne rukama i deset radnika skoči na noge te potrči i dohvati goleme sanduke te ih premjesti bliže tronu. Uz nekoliko udaraca čekićem podignu poklopac prvog sanduka. Heng pokaže prve znakove uzbuđenja i nagne se naprijed. Dva radnika izvuku prvu kljovu iz gnijezda od crnoga čaja. Cheng je organizirao stvari tako da to bude jedna od najvećih kljova i najljepših među ukradenom bjelokosti. Zamolio je Chettija Singha da označi sanduk u kojem se nalaze najveće prije utovara u skladištu Sikha u Malaviju. Kljova je bila duga nešto više od dva metra, ali nije bila debela poput onih koje su uobičajeno dolazile iz sjevernih dijelova Zimbabvea. Usprikos tome, s estetskog stajališta bila je elegantnija, predivna, savršena. Nije bila nimalo oštećena, a bila je svijetložute boje. Heng pljesne rukama od radosti i ote mu se usklik ushićenja. «Predivna je!», promrmlja. «Najljepše što je priroda mogla stvoriti, ljepša od biserja, od perja predivnih tropskih ptica.» Prekine se naglo kad osjeti među prstima nešto hrapavo na kljovi. Nagne se i pogleda bolje, a potom usklikne: «Ali, ovo je pečat države ZV. I broj države Zimbabve. Radi se o legalnoj bjelokosti, Cheng.» oo Ponovno pljesne rukama. «Legalna bjelokost, sine moj, puno je dragocjenija zahvaljujući ovim brojevima. Kako si uspio? Koliko kljova ima u sanducima?» Beskonačna radost oca davala je Chengu golemi prestiž. Morao se obuzdati da bi ostao i dalje ponizan. «Svaki od ovih sanduka prepun je kljova, časni oče. Svaka kljova ima pečat.» «Gdje si ih pronašao?», nije popuštao Heng. Zatim podigne ruku da bi mu onemogućio da odgovori na pitanje. «Sačekaj!», zapovjedi.

«Nemoj mi reći.» Utihne zagledavši se neko vrijeme u sina, a potom nastavi: «Da. Znam odakle ti bjelokost.» Uz znak rukom udalji radnike odjevene u crno i nagne se prema Chengu. Spusti glas u šapat. «Prije nekoliko mjeseci pročitao sam u novinama da je jedna skupina bandita, krivolovaca, napala državno skladište bjelokosti u Zimbabveu. Na području koje nazivaju Chiwewe. Banditi su ubijeni, ali bjelokost nije pronađena. Nije li tako, sine moj?» «I ja sam pročitao taj članak, časni oče.» Cheng spusti pogled i sačeka, dok se tišina produljila. Zatim Heng prvi progovori. «Čovjek koji je organizirao napad bio je lukav i brz. Nije ga bilo strah ubiti da bi se dočepao bjelokosti», prošapće. «Takvim se muškarcima divim, takav sam bio u mladosti.» «Takav si i dandanas, oče», reče Cheng. Ali Heng zavrta glavom. «Bio bih ponosan da je moj sin takav muškarac», nastavi Heng. «Sad mi možeš pokazati ostatak tvog dara.» Chengov položaj u očevim očima bio je tako čvrst da se mladić uskomeša na jastuku zadovoljan i sretan i dovikne radnicima da otvore ostale sanduke. Dva sata Heng je pregledavao teret kljova. Ushićivao se za svaku kljovu. Izabere ih nekoliko najljepših i najizvanrednijih za svoju zbirku. Zanimala ga je najviše bjelokost čudnovata oblika. Živac još nezrele kljove bio je oštećen olovnom metkom ispaljenim iz puške domorodačkog lovca. Stoga se kljova razbila na četiri odvojena dijela koji su se potom uvili jedni oko drugih poput dijelova konopa. Olovni metak nalazio se još uvijek u korijenu kljove, a ispletene spirale podsjećale su na legendarnog jednoroga. Heng se divio toj kljovi. !• Rijetko je Cheng viđao svog oca tako brbljavog i živahnog, ali nakon dva sata proučavanja starac je izgledao umoran, te mu Cheng pomogne da ponovno ude u Rolls Royce i zapovjedi vozaču da se vrati na imanje. Heng nasloni glavu na naslonjač i sklopi oči. Kad je Cheng bio siguran da je zaspao, položi mu na koljena pokrivač od kašmira. Jedna starčeva ruka kliznula je na sjedalo: Cheng ju položi na koljena i prije nego što ju je pokrio pokrivačem od kašmira, pomilova je nježno. Ruka je bila tanka i koščata, a koža hladna poput lesa. Odjednom dugački i tanki prsti čvrsto stisnu Chengovu ruku i starac progovori ne otvorivši oči. «Nije me strah smrti, sine moj», promrmlja. «Ali, užasno se bojim da sve što sam stvorio netko uništi. Tvoj brat Wu je snažan i lukav, ali ne posjeduje moj duh. Ne voli lijepe stvari. Ne voli poeziju, slikarstvo, bjelokost.» Heng otvori kapke i okrene glavu prema sinu, zagledavši se u njega očima guštera, sjajnim i blještavim. «Znao sam da si ti naslijedio moj duh, Cheng, ali do danas sam sumnjao da u tebi živi duh pravog ratnika. Stoga sam se dvoumio, ne znajući izabrati između tebe i Wua. Ali dar koji si mi ponudio danas promijenio je sve. Znam kako si nabavio bjelokost. Znao sam da si zbog toga morao iscijediti sok iz zrele trešnje.» Bio je to eufemizam kojim se Heng koristio da bi ukazao na krv. «A znam da se nisi povukao. Znam da se radilo o teškom zadatku, nije bitno zahvaljujući sreći ili lukavosti. Cijenim lukavost i sreću u istoj mjeri.» Njegov stisak postane još jači i gotovo bolan. Cheng ne pokaže nikakvu promjenu niti namjeru da se oslobodi očeve ruke. «Poslat ću te u Ubomo, sine moj, kao predstavnika Lucky Dragona.» Cheng nagne glavu na očevu ruku i poljubi je. «Neću te razočarati», obeća, i suza radosnica i ponosa kapne, sjajeći se poput bisera na suhu kožu starčeve ruke. Ning Heng HSui izvijestio je ostatak porodice o odluci sutradan ujutro, dok je sjedio na čelu stola koji je gledao prema dvorištu. lik PP Cheng je promatrao lica ostale braće dok je starac govorio. Wuovo lice nije odavalo ni tračak osjećaja poput očevog portreta u bjelokosti koji mu je napravio prije nekoliko godina. Imao je smireno lice, svijetložute boje, ali oči su bile užasne dok je pogledao Chenga. Kad je starac završio, uslijedio je trenutak tišine koji je izgledao poput vječnosti, dok su trojica starije braće promatrali svijet koji se za njih zauvijek izmijenio. Zatim Wu progovori: «Časni oče, ti si mudar u svakoj stvari. Tvoji te sinovi poštuju i klanjaju ti se poput riže na vjetru sa sjevera.» Sva četvorica se naklone dodirujući gotovo čelom stol, ali kad su se podigli, ostala trojica se zagledaju u Chenga. U tom trenutku Cheng shvati da je možda njegov prestiž bio prevelik. Njegova važnost bila je veća od braće zajedno, i osjeti trnce straha, osjeti da ga krokodilske oči promatraju. Znao je da nije smio doživjeti neuspjeh u Ubomu. Inače će ga raskomadati. Kad se vratio u svoj stan, strah nestane i osjeti euforiju zbog

pobjede. Bilo je mnogo toga što je morao učiniti prije povratka u Afriku, ali za sada nije mogao misliti na njih. Sutradan, ali zasigurno ne sada. Bio je previše napet, a njegove su misli bile nemirne i mutne. Morao se ohrabriti, potrošiti višak energije koja ga je činila tako napetim i fizički i psihički. A znao je što je trebao učiniti. Imao je svoj specijalni ritual koji je čistio dušu. Naravno, bio je opasan. Užasno opasan. Već ga je više puta doveo na rub propasti. Ali, opasnost je bila dio rituala. Znao je da je mogao sve izgubiti, bude li krenulo po zlu. Veliki uspjesi posljednjih dana, očeva naklonost i nadmoć nad braćom, nestali bi istog trena. Rizik je bio golem, proporcionalan s nagradom koju bi dobio. Možda se radilo o porivu kockara koji koketira sa samouništenjem. Nakon svakog sastanka uvijek je sebi obećavao da neće više popustiti ludosti, iskušenju koje je postajalo sve snažnije, pogotovo u trenucima poput ovih. Čim je ušao u svoj stan, žena mu je skuhala čaj i pozvala djecu da mu odaju počast. Cheng je razgovarao s njima nekoliko trenutaka, a potom stavi na koljena svoga najmanjeg sina; no, bio je smušen te ih gotovo odmah otpusti. Djeca odu uz vidljivo olakšanje. Ti formalni susreti bili su teret za sve. Cheng nije znao što bi s djecom, niti s vlastitom. r «Moj me otac izabrao da odem u Ubomo», reče ženi. «To je velika čast», odgovori ona. «Čestitam ti. Kad odlazimo?» «Idći ću sam», reče Cheng, i opazi izraz olakšanja u ženinim očima; zasmeta ga to što nije pokušala sakriti svoje osjećaje. »Naravno, pozvat ću te čim se budem smjestio.» Ona spusti pogled. «Čekat ću.» Ali Cheng nije uspio usredotočiti pažnju na nju. Uzbudjenje mu je zasjenilo razum. «Sad ću se odmoriti sat vremena. Ne želim da me smetate. Zatim moram u grad. Imam puno toga što moram učiniti prije polaska. Noćas se neću vratiti, vjerojatno ću prenoćiti u stanu na Tunhua Roadu. Poslat ću ti poruku prije nego što se budem vratio.» Kad je bio sam u svojoj sobi, dohvati telefon, stavi ga na stol i zagleda se u njega, ponovivši u sebi svaku riječ koju je trebao izreći. Bio je zadihan kao da se upravo uspeo stubama. Prsti su mu se tresli kad zgrabi slušalicu. Telefon je bio poseban: bilo je nemoguće prislušivati razgovore ili otkriti broj koji je upravo htio pozvati. Malo njih znalo je taj broj. Jednom mu je rekla da ga je dala samo šestorici najvažnijih klijenata. Odgovori nakon drugog zvona i odmah prepozna glas. Pozdravi ga lozinkom koju mu je odredila. «Niste me posjetili već dvije godine, Muškarce sa Zelene planine.» «Nisam bio kod kuće.» «Znam. Nedostajali ste mi.» «Htio bih noćas doći.» «Želite li posebni tretman?» «Da.» Cheng osjeti grčeve u trbuhu na tu pomisao. Bilo ga je strah, osjećao je gnušanje i uzbudjenje. «Imam vrlo malo vremena», reče žena. «A cijena je povećana nakon vašeg posljednjeg posjeta.» «Cijena nije bitna. Možete li se pobrinuti?» Cheng je osjećao neprirodnost u svom glasu. Žena je utihnula, namjerno. Cheng je htio vrisnuti. Zatim ona reče: «Sretne ste ruke.» «Boja glasa se promijenila, postane prigušen. «Dobila sam novu robu. Mogu vam ponuditi na izbor između dva primjerka.» Cheng proguta pljuvačku, razbistri si grlo, a potom ponovno smogne snage i zapita: «Mladih?» «Sasvim mladih. Mekanih. Nedirnutih.» «Kad ćete biti spremni?» «Danas u deset: Nikako ranije.» «U paviljonu na obali?», zapita Cheng. «Da. Čekat će vas na vratima. U deset», ponovi žena. «Ni prije, ni kasnije.» Cheng uze automobil i odveze se na Tunhua Road. Bila je to najelitnija četvrt u gradu, a stan je stajao puno novca: no, plaćao ga je Lucky Dragon. Ostavi Porsche u garaži i uspne se liftom do posljednjeg kata. Kad je završio s pripremanjima otuširavši se i odjenuvši se, bilo je tek šest sati. Imao je dovoljno vremena da se spremi. Prošetala se Tunhua Roadom. Volio je renao u Taipeiju: bila je to jedna od stvari koje su mu najviše nedostajale kad nije bio u gradu. Renao je bio pojam koji je bilo gotovo nemoguće prevesti na bilo koji drugi jezik. Značio je istovremeno svečan, živahan, radostan i bučan. Bio je mjesec duhova, sedmi mjesec po Mjesecu, kad su se duhovi vraćali iz pakla i nastanjivali Zemlju te ih je trebalo umirivati darovima u novcu i hrani. Držali su ih na udaljenosti vatrometom i procesijom zmaja. Cheng se zaustavi i nasmije se plješćući procesiji koju je predvodio golemi zmaj s velikom njuškom i pedeset pari ljudskih nogu pod zmijinim tijelom. Petarde su pucale oslobađajući perjanice plavkastog dima oko gležnjeva gledatelja: glazbenici su udarali u gong i bubnjeve, a djeca su vrištala. Bio je to predivni renao koji je još

više uvećavao Chengovo uzbuđenje. Nastavio se kretati među gomilom dok nije stigao u četvrt East Garden ostavivši glavnu ulicu i zaputivši se u sporednu uličicu. Cheng je odlazio k tom proroku već godinama, gotovo deset. Bio je starac, s rijetkom i sijedom kosom i golemim madežom poput madeža Heng HSuija. Bio je odjeven u tradicionalnu odjeću i sjedio je na kocki, okružen instrumentima svoje umjetnosti. Cheng ga pozdravi s poštovanjem, a kad ga ovaj pozove, sjedne pored njega. «Nisam bio u Tajvanu.» sh Rasprave ocijeni usluge i produhovljenju koje je Cheng želio. «Moram izvršiti važan zadatak», objasni Cheng. «Htio bih da me duhovi prate.» Starac klimne glavom i pogleda u debele knjige i zvjezdane vodiče, promrmljavši nešto sebi u bradu. Konačno pruži Chengu posudu prepunu komadića bambusa. Cheng ih snažno prodrma i okrene ih na pod ispred sebe. Svaki komadić bambusa imao je neku sliku. • Starac prouči način na koji su se raspršili. «Taj zadatak nećeš obavljati ovdje u Tajvanu, već u dalekoj preoceanskoj zemlji», reče. Cheng se malo opusti. Starac nije izgubio svoju sposobnost. Klimne glavom da bi ga ohrabrio. «Radi se o jako složenom zadatku, puno je njih upleteno u posao. Stranci, pravi vragovi.» Cheng ponovno klimne glavom. «Vidim moćne saveznike, ali i moćne neprijatelje koji će vam se usprotiviti.» «Poznajem svoje saveznike, ali ne znam tko će biti moji neprijatelji», reče Cheng. »Poznajete i svog neprijatelja. Već se sukobio s vama, i u toj je prilici bio poražen.» «Možete li mi ga opisati?» Prorok zavrti glavom. «Prepoznat ćete ga kad ga ponovno budete sreli.» «Kad?» «Ne biste trebali putovati u mjesecu duhova. Morate se spremati ovdje, u Tajvanu. Krenite na put prvi dan osmog mjeseca, nikako ne ranije.» «U redu.» To se podudaralo s njegovim planovima. «Hoću li ponovno pobijediti svog neprijatelja?» «Da bih odgovorio na to pitanje, bit će potrebno još jedno produhovljenje», prošapće starac i Cheng napravi grimasu zbog tog trika koji je ciljao na to da udvostruči dobit. «U redu», reče. Prorok ponovno stavi komadiće bambusa u posudu. Cheng ih prodrma i opet ih prevrne. «Sada su dva neprijatelja.» Starac uze dva komadića bambusa iz hrpe. «Jedan je muškarac, kojeg poznajete, a drugi je žena koju još niste susreli. Zajedno će vas pokušati uništiti.» «Hoću li ih pobijediti?», zapita Cheng nestrpljivo. Starac pažljivo prouči komadiće bambusa. «Vidim planinu prekrivenu plaštem snijega i golemu šumu. To će biti mjesto sukoba. Bit će zlih duhova i demona.» Starčev glas odjednom utihne. Podigne iz hrpe još jedan komadić bambusa. «Što još vidite?», nastavi Cheng, ali starac se zakašlje, ispljune i ne pogleda ga u lice. Komadić bambusa bilo je oslikan bijelom bojom, bojom smrti i uništenja. «To je sve. Ne vidim ništa više», promrmlja. Cheng izvuče iz džepa novčanicu od tisuću tajvanskih dolara i spusti je pored komadića bambusa. «Hoću li pobijediti svoje neprijatelje?», zapita. Novčanica nestane pod košćatim prstima starca. «Zaradit ćete veliki prestiž», uvjeri ga starac, ali nije ga pogledao u oči. Cheng iziđe iz prostorijice, u nedoumici zbog nerazgovjetnog odgovora. Trebao je kao nikad ranije utjehe, ali bilo je tek osam sati. Žena mu je rekla da ne dolazi prije deset. Ugao Zmije nije se nalazio daleko, no tijekom šetnje Cheng se zaustavio u dvorištu hrama Zmajeve planine zapalivši hrpu novčanica koje su trebale smiriti nemirne duhove koji su se kretali u noći oko njega. Ostavi hram i prede tržnicu gdje su trgovci nudili začuđujuću raznolikost predmeta, a prostitutke su radile svoj posao u drvenim barakama. Trgovci i napadno našminkane žene cjenkali su se gromoglasno s mogućim kupcima, a gledatelji su sudjelovali uz opaske, savjete i smijeh. Radilo se o pravom veselju. Cheng se ponovno dobro osjećao. Skrene na Ugao Zmije. Trgovine su se nizale jedna za drugom a ispred svakog izloga nalazili su se kavezi s metalnim rešetkama: izlozi su bili prepuni golemih i šarenih zmija koje su davale ime ulici. Mnoge trgovine imale su živog munga vezanog na uzici pred vratima. Cheng se zaustavi da bi pogledao borbu između jedne od malih i spretnih životinja i kobre dugačke gotovo metar i dvadeset. I r Kobra se podigne u gotovo svoj dužini da bi napala munga, a gomila usklikne od sreće. Držeći ravno glavu, kobra je vijugala poput cvijeta na stabljici slijedeći pogledom munga koji je kružio oko nje. Razdvojeni crni jezik u zraku je osjećao protivnika. Mungo se približi skakućući i ponovno se povuče kad ga kobra pokuša napasti. Na trenutak zmija izgubi

ravnotežu, a mungo skoči u namjeri da je ubije. Dohvati zubima glavu i čvrsto stisne. Tijelo zmije osine zrak i zgrči se. Vlasnik trgovine odvoji munga od žrtve i unese u trgovinu zmiju koja se još uvijek uvijala. Neki su krenuli za njim. Cheng to nije učinio. Imao je trgovinu tog tipa u koju je redovito zalazio i htio je određenu vrstu zmije, najrjeđu, najskupocjeniju i najefikasniju. Doktor zmija ga prepozna među znatiželjnicima koji su nahrupili na Ugao. Njegova je trgovina bila poznata. Nije mu bilo potrebno inscenirati borbe s mungom da bi privukao kupce. Osmjehne se, nakloni se i pozove Chenga u stražnji dio trgovine, skriven zastorom od pogleda znatiželjnih ljudi. Nije bilo potrebno da mu Cheng objasni što je htio. Trgovac ga je vrlo dobro poznao već godinama. Cheng mu je nabavljao afričke zmije, najotrovnije, preko Chettija Singha, i čak je putem diplomatskog kurira, naravno, donio prvu pošiljku, tražeći postotak za svoju uslugu. Osim toga, Cheng ga je nagovorio da prodaje i rijetke afričke ptice: Chetti Singh je nabavljao i njih, a taj posao mu je osiguravao dobit od četvrtine milijuna američkih dolara godišnje. U Europi i Americi bilo je mnogih kolekcionara spremnih platiti velike svote novca za par jabirua ili čelavih ibisa. Afrički papagaji, iako nisu bili šareni poput južnoameričkih, bili su podjednako traženi. Chetti Singh ih je nabavljao, a Cheng je ubirao postotak i na njih. No, glavni izvor zarade doktora zmija bili su još uvijek otrovni reptili. Što su bili otrovniji, više su bili cijenjeni od kineskih dentlmena nesigurne muškosti. Afrička mamba bila je nepoznata Tajvanu i kontinentalnoj Kini prije nego što je Chetti Singh poslao pošiljku. Sada su bile najtraženije na otoku, a cijene su rasle i do dvije tisuće dolara za primjerak. Doktor zmija imao je predivan primjerak u kavezu s metalnim rešetkama na stolu od nehrdajućeg čelika, i prije nego što se približio, stavi par rukavica koje su mu sezale do lakta: što ne bi morao učiniti da je trebao uhvatiti kobru. Otvori polako vrata kaveza i ugura u kavez razdijeljene vile od čelika. Spretno ukliješti glavu mambe, koja sikne i zapetlja se oko štapa. Doktor zmija otvori sasvim kavez i dohvati mambu za glavu stišćući palac i kažiprst iza glave tako da se nije mogla osloboditi. U trenutku kad je smanjio pritisak, zmija mu se uvije oko ruke. Bila je dugačka metar i osamdeset i bila je bijesna: pokušala je svom snagom osloboditi si glavu, ali doktor zmija nije je ispuštao. Mamba razjapi kratke čeljusti: bezbojni otrov kapao je iz otvorenih kanalića padajući poput rose s trnja ruže. Doktor zmija nasloni mambinu glavu na mali nakovanj i smrska je jednim udarcem drvenog čekića. Tijelo mambe se snažno trzalo u grčevima smrti. Cheng je promatrao, ne trepnuvši, dok je doktor zmija britvom parao trbuh i ulijevao krv u staklenu čašu. Spretnošću kirurga izvuče vrećice s otrovom iz vrata mambe i položi ih u posudu: zatim izvuče jetru koju također položi u posudu. Odere zmiju: napravi rez oko vrata britvom i skine kožu kao da se radi o ženskoj najlonskoj čarapi. Golo tijelo se sjajilo. Doktor zmija ga položi na stol. Uz nekoliko udaraca sasiječe ga na nekoliko komada i baci ih u lonac koji se pario na peći. Doda trave i mirodije i započne pjevati pjesmu koja je ostala uvijek ista od vremena dinastije Han, dvjesto godina prije Krista, kad su prvi doktori zmija započeli sa svojim umijećem. Dok se meso kuhalo, on se okrene prema stolu. Stavi jetru u malu posudu i keramičkim batom napravi smjesu. Konačno podigne upitni pogled prema Chengu. «Želite li sok od tigra?», zapita. Bilo je to retoričko pitanje. Cheng je uvijek pio otrov. I to je bio dio uzbuđenja: igrati se sa smrću. Bilo bi dovoljno da je imao malu ranu u ustima, pa da ga otrov mambe u nekoliko minuta ubije uz užasne bolove. Doktor zmija doda u smjesu prozirne vreće otrova i zajedno ih pomiješa s jetrom. Zatim prelije smjesu u čašu s tamnom krvlju i dok je miješao doda nekoliko kapi tekućine iz tri različite boce. Napitak je bio mutan i gust poput melase. Pruži čašu Chengu. Cheng duboko udahne i ispije tekućinu u jednome gutljaju. Bila je gorka poput žuči. Spusti čašu na stol i prekriži ruke. Ostao je sjediti ne otkrivajući ni najmanji osjećaj, dok je doktor zmija recitirao čarolije iz svoje knjige. Ako ga otrov ne bude ubio, Cheng je znao da će ga napitak naoružati muškošću. Pretvorit će njegov mlohavi ud u čelično koplje, njegove testise u topničke granate. Tiho sačeka prve simptome trovanja. Nakon deset minuta nije osjetio nikakav loš učinak: ali ud mu se već djelomično uzbudio. Pokrene se neznatno da bi mu

napravio mjesta u hlačama, a doktor zmija klimne glavom i osmjehne se, sretan što je mogao konstatirati da je terapija uspjela. Ode po lonac na peći i ulije malo tekućine u posudu za rižu, zatim doda komad mambinog mesa, bijel i gotovo prekuhan. Pruži Chengu posudu i par štapića od bjelokosti. Cheng pojede meso i ispije juhu: kad je bio gotov, uze još jednu posudu. Zatim podrigne glasno da bi iskazao svoje zadovoljstvo te se doktor zmija ponovno osmjehne i klimne glavom. Cheng pogleda na sat. Bilo je devet. Ustane i nakloni se. «Hvala vam na usluzi», reče svečano. «Čast mi je da su se moji naponi isplatili. Želim vam čelični mač i mnogo sretnih sati u baršunastoj krletci.» Cheng požuri i vrati se do palače na Tunhua Roadu. Sjedne za volan Porschea: nekoliko minuta uživao je u punoj erekciji, a potom upali motor i iziđe iz garaže. Trebalo mu je četrdeset minuta da stigne do paviljona na obali mora. Vrt je bio opasan visokim zidom obloženim keramičkim pločicama s obje strane. Lampioni od šarenog papira visjeli su nad ulazom. Izgledao je poput ulaza u vrt užitaka ili sajma. Cheng je znao da su lampione upalili za njega. Vrtlari su znali za njegov dolazak i nisu ga zaustavili. Cheng parkira automobil na stjenovitom rtu. Zaključa vrata i na trenutak osjeti nesigurnost udahnuvši miris mora. Na privatnom molu se nalazila mala brodica s motorom: trebat će je kasnije. Cheng je znao da će u roku od dva sata krenuti prema dubokim vodama oceana. Duguljast predmet, primjerice ljudsko tijelo bačeno u tom dijelu mora, nikada nitko neće pronaći. Cheng se osmjehne. Erekcija je polako prestajala. Stigne do paviljona: i on je bio tradicionalan i Chenga je podsjećao na kuću pod tužnom vrbom koja je krasila porculanske tanjure. Jedan mu sluga otvori vrata, te ga povede u sobu gdje mu posluže čaj. Točno u deset sati žena ude, pojavivši se kroz zastor od perlica. Bila je vitka poput mladića u tunici pripijenoj uz tijelo sa svilenim hlačama. Cheng nikako nije mogao pogoditi njene godine, jer je bila našminkana poput operne pjevačice u Pekingu. Bademaste oči bile su uokvirene crnom bojom, kapci i obrazi bili su joj premazani crvenkastom bojom koja se sviđala Kinezima. Čelo i nos bili su bijeli poput snijega, a usne intenzivno crvene boje. «Dobrodošao u moju kuću, Muškarce sa Zelene planine», reče svečano i Cheng se nakloni. »Počasćen sam, Mirtin cvijete.» Žena sjedne na kauč pored Chenga. Razgovarali su uljudno sve dok Cheng ne pokaže prema torbi od skaja koju je položio na stolić. Žena se pretvarala da je to prvi put da ju je primijetila, ali je ni ne dotakne. Nagne glavu i njena asistentica ude tihim koracima. Mora da ih je promatrala kriomice iza zastora od perlica. Ponovno iziđe tiho odnijevši sa sobom torbu. Bilo joj je dovoljno nekoliko minuta da prebroji novac i položi ga na sigurno mjesto. Zatim se vrati i klekne pored gospodarice. Pogledaju se. Dogovorena cijena je plaćena. «Rekli ste da mogu birati između dvije?», zapita Cheng. «Da», reče žena. «No, želite li se prije uvjeriti da je soba po vašem ukusu i da je sve potrebno tu?» Odvede Chenga u posebnu sobu u dnu paviljona. Središnji komad namještaja bio je ginekološki krevet. Bio je prekriven plastikom koja se poslije mogla skinuti i uništiti nakon upotrebe, a bila je tu i plahta, također plastična, spremna na podu. Zidovi i strop bili su popločeni pločicama koje su se dale oprati. Poput operacijske dvorane, mogla se očistiti i sterilizirati. f Cheng se približi stolu gdje su se nalazili složeni instrumenti. Na pladnju je bilo svilenih konopa različitih debljina i dužina. Uze jedan i opipa ga. Erekcija koja se pomalo umirila ponovno živne. Zatim pregleda ostale predmete: niz ginekoloških instrumenata od nehrdajućeg čelika. «Vrlo dobro», složi se. «Dodite», reče žena i uze ga za ruku. «Sada možete birati.» Povede ga do prozorčića u zidu. Zaustave se držeći se za ruke i pogledaju kroz ogledalo. Nakon nekoliko trenutaka asistent uvede dvije djevojčice. Bile su odjevene u bijelo. Po kineskoj tradiciji bijela je boja bila boja smrti. Imale su dugu crnu kosu i dražesna tamnoputa lica. Kambodžanke ili Vijetnamke, pomisli Cheng. «Tko su?», zapita. «Pripadaju boat ljudima», odgovori žena. «Njihovu brodicu zarobili su gusari u Južnom kineskom moru. Svi odrasli su ubijeni. Siročad su, bez imena i bez položaja u društvu. Nitko ne zna da postoje: nitko neće tugovati za njima.» Asistent započne skidati dvije djevojčice. Činio je to spretno, uzbuđujući sakrivenog promatrača poput umjetnika striptiza. Jedna od djevojčica je imala oko četrnaest godina. Kad

je bila gola, Cheng opazi da je imala već okrugle, pune grudi i tamni grm među nogama: ali druga je bila tek na pragu puberteta. Grudi su joj bile pupoljci, a među nogama genitalije su još uvijek bile otkrivene. «Mladu!», promrmlja Cheng hrapavim glasom. «Želim mladu.» «Da», reče žena. »Pretpostavljala sam da ćete ju odabrati. Donijet će vam je za nekoliko minuta. Možete se zadržati koliko želite. Ne morate žuriti.» Iziđe, i odjednom glazba se začuje iz skrivenih zvučnika. Bila je to kineska glazba s gongom i bubnjevima koji će prigušiti svaki zvuk, čak i krikove jadne djevojčice. Koloni viktorijskog doba sagradili su guvernerovu palaču u Ubomu na visoravni koja je gledala prema jezeru i okružili je travnjacima i stablima koja su uvezli iz Europe da bi ih podsjećala na domovinu. Navečer se povjetarac spuštao s Mjesečevih planina na zapadu, noseći sa sobom sjećanje na ledenjake i vječni snijeg i ublažavajući toplinu. Guvernerova palača bila je još uvijek kao iz kolonijalnog doba, okružena sa svih strana širokom terasom, zaštićenom mrežama za komarce. Victor Omeru ju je tako sačuvao. Nije htio trošiti novac na veličanstvene palače dok je narod živio u bijedi. Pomoć koju je dobio iz Amerike i Europe potpuno je uložio u poljoprivredu i zdravstvo, te obrazovanje, a ne u svoj osobni luksuz. Te večeri terase i travnjaci bili su prepuni kad su Daniel Armstrong i Bonny stigli Land Roverom koji im je stajao na raspolaganju. Časnik Hita u maskirnoj odori s mitraljezom na ramenu pokaže im parkiralište među ostalim automobilima s diplomatskim pločicama. «Kako izgledam?», zapita uzbuđeno Bonny pogledavši se u ogledalo da bi se uvjerila da joj ruž na usnama pristaje. «Seksi», odgovori joj Daniel iskreno. Podigla si je kosu boje plamena te odjenu zelenu minisuknju, pripijenu uz tijelo i sasvim kratku. Iako nije bila sitna djevojka, imala je lijepe noge. «Pomozi mi. K vragu i suknja!» Land Rover je bio visok, a suknja se podigne još više kad je Bonny sišla, otkrivajući na trenutak gaćice od čipke tako da su časnika prošli trnci. Reflektori su bili montirani posvuda uokolo, a vojni orkestar svirao je jazz s tipičnim afričkim ritmom koji je podigao Danielov moral tako da mu je korak postao elastičniji. «Sve u tvoju čast», nasmije se Bonny. «Kladim se da Taffari to kaže svim svojim gostima.» Kapetan Kajo, koji ih je dočekaao na aerodromu, krene im u susret čim su zakoračili na travnjak. Iako je gledao Bonny i njene noge s dvadeset koraka udaljenosti, obrati se Danielu: »Doktore Armstrong, predsjednik je pitao za vas. Večeras ste počasni gost.» Povede ih do terase. Daniel odmah opazi predsjednika Taffarija iako mu je okretao leđa. Bio je najviši među časnicima Hita. Na sebi je imao vojnu jaknu smeđe boje model napravljen samo za njega i bio je otkrivene glave. »Gospodine predsjedniče.« Kapetan Kajo ga pozove, a Taffari se okrene uz osmijeh, otkrivši medalje koje su mu ukrašavale prsa. «Mogu li vam predstaviti doktora Daniela Armstronga i njegovu asistenticu gospođicu Mahon?» »Doktore! Divim se vašem radu, ne bih mogao izabrati kvalificiraniju osobu da pokaže svijetu moju zemlju. Do sada su nas držali u mraku i srednjovjekovnoj izolaciji zbog starog tiranina kojeg smo zbacili s vlasti. Vrijeme je da Ubomo dobije svoje mjesto u svijetu. Vi ćete nam pomoći, doktore. Pomoći ćete nam i uvesti nas u dvadeseto stoljeće, moju voljenu zemlju, te skrenuti pažnju svijeta na nas.» «Učinit ću sve što je u mojoj moći», uvjeri ga oprezno Daniel. Iako gaje vidio na slici, nije bio spreman na tako izvrsnoga govornika. Bio je to čovjek koji je zračio snagom i sigurnošću, viši od Daniela za glavu, a imao je lice egipatskog faraona isklesano u jantaru. Njegov se pogled odvoji od Daniela i spusti se na Bonny Mahon. Ona ga bez srama pogleda te navlaži donju usnicu vrškom jezika. «Vi se bavite snimanjem. Sir Peter Harrison poslao mi je snimku Arktičkog sna. Budete li snimili Ubomo istom snagom, bit ću zaista sretan, gospođice Mahon.» Pogleda joj grudi, pozlaćene sunčane pjege koje su se postupno povlačile ostavivši otkriven dio kože, savršeno bijel iznad otvora zelene majice. Usjeklina među grudima bila je duboka i naglašena. «Vrlo ste ljubazni, gospodine predsjedniče», reče Bonny i Taffari se nasmije. «Nitko mi nikada nije rekao da sam ljubazan», prizna zabavljeno, a potom promijeni temu razgovora. «Što mislite do sada o mojoj zemlji?» «Stigli smo tek danas», primijeti Bonny. «Ali jezero je predivno, ljudi su tako visoki, a muškarci lijepi.» Reče to kao da se

radilo o osobnom komplimentu. «Hita su visoki i lijepi», ispravi ju Taffari. «Ali Uhali su maleni i ružni poput majmuna. Čak i žene.» Časnici Hita koji su ga okruživali nasmiju se i Bonny proguta pljuvačku. «U zemlji iz koje dolazim ne govori se s prezirom o ostalim etničkim skupinama. To mi nazivamo rasizmom i nije u modi.» Taffari se na trenutak zagleda u nju. Zsigurno nije bio naviknut da mu netko proturječi. Zatim se osmijehne, bio je to hladan osmijeh. «Evo, gospođice Mahon, u Africi kažemo uvijek istinu. Ako je netko ružan ili glup, kažemo mu to. Uvjeravam vas da je jako moderno.» Časnici se grohotom nasmiju, a Taffari se ponovno obrati Danielu. «Vaša asistentica je žena s energičnim stavovima, doktore, ali čini mi se da ste vi rođeni u Africi, dakle mislim da bolje shvaćate: vidi se to iz vašeg rada. Shvatili ste srž problema afričkog kontinenta, a neimaština je još užasnija. Afrika je siromašna, doktore, pasivna je. Moja je namjera promijeniti sve to. Namjeravam dati svojoj zemlji duh i vjeru potrebne da iskoristimo naša bogatstva i razvijemo snagu i urođenu genijalnost našeg naroda. Želim da vi snimate naš pothvat.» Časnici koji su na sebi imali smeđe jakne zaplješću na te riječi. «Učinit ću sve što je u mojoj moći», obeća Daniel. «Siguran sam, doktore Armstrong.» Taffari je ponovno gledao u Bonny, no nastavio je razgovarati s Danielom. «Večeras je ovdje i britanski veleposlanik, siguran sam da ga želite pozdraviti.» Pozove Kaja. «Kapetane, povedite doktora Armstronga do sira Michaela.» Bonny se pokrene htjedeći krenuti za Danielom, ali je Taffari zadržao dodirnuvši joj ruku. «Nemojte otići, gospođice Mahon. Htio bih vam objasniti neke stvari, primjerice, razlike između Uhali i visokih i lijepih Hita kojima se toliko divite.» Bonny se okrene, te provokativno zatrese bokovima prekrizivši ruke ispod grudi podigavši ih kao da ih je htjela izbaciti iz zelene majice. «Ne smijete davati sudove o Africi po europskim parametrima», reče Taffari. «Ovdje stvari činimo na drukčiji način.» Krajičkom oka Bonny opazi da je Daniel ostavio terasu i slijedio Kaja po travnjaku pod svjetlom reflektora. Okrene se prema Taffariju i pogleda ga u oči. «Dobro!», reče. «Uvijek sam tražila nove i drukčije načine.» U tom trenutku Daniel se zaustavio u podnožju stuba i osmijehnuo se kad je prepoznao dobro znan lik usred travnjaka prepunog ljudi. Zatim se približi pružajući mu ruku. «Sir Michael, sto mu gromova! Britanski veleposlanik, glavom i bradom. Lukavce! Kad se to dogodilo?» Michael Hargreave mu stisne ruku i lakat u prijateljski znak pozdrava ne baš britanski, niti diplomatski. «Zar nisi dobio moje pismo? Bilo je to sasvim nenadano. Odveli su me iz Lusake u tren oka. Kraljica me mačem udarila po ramenima: «Ustanite, sir Michael», i sve ostalo. Zatim su me poslali ovamo. Jesi li dobio moje pismo ili nisi?» Daniel zavrti glavom. «Čestitam, sir Michael. Bilo je i vrijeme. Zavrijedio si to.» Hargreave mu ispusti ruku, pomalo u nelagodi. «Zašto nemaš spremnu čašu, stari moj? Ne diraj whisky. Lokalne je proizvodnje. Uvjeran sam da se radi o krokodilskoj mokraći. Probaj gin. Pozove konobara. «Ne razumijem zašto nisi dobio moje pismo. Pokušao sam te nazvati iz stana u Londonu, ali nitko se nije javljao.» «Gdje je Wendy?» «Vratila se u Lusaku, pakira kovčege. Moj zamjenik mi je obećao da će paziti na tvoj Land Rover i sve ostalo. Wendy će doći za nekoliko tjedana. Da, šalje ti pregršt pozdrava.» «Znala je da ćeš me sresti ovdje?», Daniel je bio iznenađen. «Tug Harrison nas je obavijestio da ćeš biti u Ubomu.» »Poznajesh Harrisona?» «Svi u Africi poznaju Tuga. Ima prste umiješane u gotovo sve poslove. Zamolio me da te držim na oku. Govorio mi je o tvojoj misiji. Moraš snimati Taffariju i veličati njega i kompaniju BOSS. To je ono što mi je on rekao. Je li tako?» «Malo je kompliciranije, Mike.» «Kao da ne znam i sam! Uvijek postoje komplikacije za koje ne znaš ni da postoje.» Hargreave povede Daniela podalje od uzvanika. «Ali, prije svega, što misliš o Taffariju?» «Od njega ne bih kupio automobil iz druge ruke a da prije toga ne provjerim stanje guma.» «Provjeri i motor, već kad provjeravaš.» Michael se osmijehne. «Sve da naslutiti da je u usporedbi s njim Idi Amin Dada poput Majke Terezije iz Kalkute. Vidio sam da ti je održao kratko predavanje, vrlo poetično, o njegovim planovima za prosperitet i mir ove zemljo I «Bio je to podosta dug govor.» «Zapravo, njegovi mirovni planovi odnose se samo na Hita, a prosperitet na Ephrama Taffariju i k vragu Uhali. Moji

prijatelji i M15 kažu da ima nekoliko računa u Švicarskoj zahvaljujući američkoj pomoći.» «To me ne bi trebalo iznenaditi. Svi to rade, zar ne?» «Da, moram priznati. Ali pravi je nevaljalac s Uhalima. Izbacio je iz igre starog Victora Omerua, koji je bio poštenjak, a sada želi uništiti cijelo pleme. Čak je i prvi ministar već pun gnušanja, a to me podsjeća da imam novosti o tvom prijatelju.» «Prijatelju?» «Lucky Dragon. Govori li ti to ime nešto, ha? A nikada ne bi pogodio koga će poslati da rukovodi operacijom u Ubomu.» «Ning Cheng Gong», reče Daniel potihlo. Mora da je bilo tako. Došao je u Ubomo iz tog razloga. Osjećao je to. Osjećao je da će se upravo u Ubomu ponovno sresti s Chengom. «Pročitao si moje pismo!», reče Michael optužujućim glasom. «Da. Upravo Ning Cheng Gong. Doći će sljedeći tjedan, a Taffari će organizirati svečanost u njegovu čast. Svaka izlika je dobra kad su u pitanju slavlja, pa čak i ti.» Prekine se i zagleda se u Daniela. «Je li sve u redu, prijatelju? Uzimaš li tablete protiv malarije? Blijed si poput krpe.» «Ne, dobro mi je.» Ali, Danielov glas bio je hrapav. Prisjeti se užasnog prizora spavaće sobe u Chiweweu, izmučenih tijela Mavis Nzou i njenih kćeri. Bio je zaprepašten, osjećao je gnušanje. Htio je misliti na nešto drugo. bilo što samo da nije Ning Cheng Gong. «Reci mi sve što trebam znati o Taffariju i Ubomu», zapita Michaela. «Nije šala, stari moj. Mogu ti reći samo općenito, ali dođi u ambasadu i dat ću ti potpune informacije i dat ću ti dozvolu da pogledaš i neke dosjee. Strogo povjerljive. Imam čak i nekoliko boca pravog Chivasa.» Daniel zavrti glavom. «Sutra idemo na obale jezera da započnemo sa snimanjem. Taffari nam je na raspolaganje stavio cijelu Mornaricu: stari gliser iz Drugog svjetskog rata. No, mogao bih doći u ambasadu sutra navečer.» Kad je došao trenutak rastanka, Daniel potraži Bonny Mahon, ali nije je uspio pronaći. Opazi kapetana Kaja za barom u društvu skupine časnika i krene prema njemu da mu se pridruži. «Ja idem, kapetane Kajo.» «U redu, doktore. Predsjednik Taffari je već otišao. Možete otići i vi.» Bilo je lako shvatiti da je Kajo bio pijan: bilo je dovoljno pogledati ga u oči: bile su zasjenjene velom magle boje kave. Da je bio bijelac, bile bi okrvavljene. «Vidimo se sutradan ujutro, kapetane? U koliko sati?» «U šest kod šumarske kuće, doktore. Doći ću po vas. Ne smijemo kasniti: Mornarica će nas čekati.» «Jeste li vidjeli gospođicu Mahon?», zapita Daniel. Jedan drugi časnik Hita prasne u smijeh, a za njim i Kajo. «Ne, doktore. Prije je bila ovdje. Ali sada je nema. Mora da je otišla. Da, kad bolje promislím, vidio sam je da odlazi.» Kajo se okrene, a Daniel se natjera da ne izgleda previše ljutito dok je ulazio na parkiralište da bi uzeo svoj Land Rover. Šumarska kuća bila je obavijena mrakom kad se zaustavio u podnožju terase. Bonny je mogla već biti u krevetu, i spavati. Iako je promijenio mišljenje o njoj, osjeti razočaranje kad upali svjetlo u sobi i opazi da su sluge napravile krevete i pripremile mreže za komarce. Bonny mu je dala razlog da prekine vezu. zašto više nije bio tako zadovoljan tom mogućnošću? Popio je dovoljno gina lokalne proizvodnje da dobije glavobolju. Uze njenu torbu pored kreveta i premjesti je u drugu sobu, na dnu hodnika. Stavi glavu pod hladnu vodu i popije tri tablete protiv glavobolje. Baci odjeću na pod i uvuče se gol ispod mreže za komarce. Probudi se kad je svjetlost automobila prošla kroz zastore. Gume zacvile na šljunku puteljka. Začuju se glasovi, a potom jedna se vrata zatvore i automobil ponovno krene. Daniel je čuo kako se Bonny penjala stubama terase i ušla u kuću. Minutu kasnije vrata sobe se tiho otvore. Daniel upali svjetlo na noćnom ormariću, a Bonny se naglo zaustavi. Držala je cipele u ruci, a torbicu u drugoj. Kosa joj je bila razbarušena i sjajila se na svjetlu poput bakrene žice, dok joj je brada bila zamrljana od ruža. Bonny se nasmije, i Daniel opazi da je pijana. «Jesi li svjesna rizika, glupačo?», zapita je ljutito. «U Africi smo. Dobit ćeš AIDS.» «Ha! Ha! Nismo valjda ljubomorni? Kako možeš znati što sam radila, ljubavi?» «Nije to nikakva tajna. Na proslavi su svi znali gdje si. Učinila si ono što čini svaka dobra kurva.» Bonny ga htjede pljusnuti, ciljajući u glavu, ali Daniel joj uspije izmaći, a zamah je povuče do kreveta. Zaplete se u mrežu i padne. Minisuknja se podigne do pojasa. Obline stražnjice bile su gole i bijele poput nojevih jaja. «Još nešto», reče Daniel, «ostavila si gaćice kod Ephrama.» Bonny se podigne na koljena i spusti suknju. «U torbici su, dragi.» Stane na

noge, ali zatetura. «Gdje si, do vraga, stavio moje stvari?» «U tvojoj su sobi. Tvoja nova soba nalazi se na dnu hodnika. Bonny uzvikne: «To je ono što želiš?» «Ne misliš li valjda da želim Ephramove ostatke?» Daniel pokuša zadržati razumni ton glasa. «Hajde, odlazi, kurvo.» Bonny podigne torbicu i cipele i uputi se prema vratima. Zatim se okrene, zateturavši, pokazujući ponos pijanca. «Zaista je istina što kažu», izjavi sa zadovoljstvom osvetnika. «Golemi su. Veći i zabavniji od tebe!» Te zalupi vratima. Za doručkom Daniel je pio drugu šalicu čaja kad se Bonny pojavila na terasi i ne pozdravivši ga sjedne za stol pred njim. Na sebi je imala uobičajenu odjeću koju je upotrebljavala dok je radila, isprani jeans i majicu. Imala je nadute oči i izraz označen posljedicama pijanstva. Šef šumarske kuće bio je anakronizam, preživjeli primjerak kolonijalnog doba. Posluži im tradicionalni engleski doručak. Nijedno od njih ne progovori dok je Bonny s tekom jela jaja s baconom. Zatim podigne pogled. «A što će se sada dogoditi?» «Ti ćeš snimiti dokumentarac», reče Daniel. «Točno kako piše u ugovoru.» «Želiš li me još uvijek uz tebe?» «Kao snimatelja. Ali od sada na dalje samo poslovne veze.» " «Meni odgovara», reče Bonny. «Postajalo je pomalo dosadno: nisam baš dobra glumica i ne znam se pretvarati.» Daniel naglo ustane i ode po svoje stvari u spavaću sobu. Bio je previše bijesan da bi započeo bilo kakvu raspravu. Prije nego što je bio spreman, kapetan Kajo se doveze Land Roverom s dvojicom vojnika koji su pomogli u nošenju videoopreme i natovarili je na džip. Bonny je sjela u kabinu pored kapetana Kaja, a Daniel je sjeo iza s vojnicima Hita naoružanim do zuba. Grad Kahali bio je višemanje onakav kakvog se sjećao kad ga je vidio za vrijeme svog zadnjeg posjeta. Ceste su bile široke i prašnjave, a rupe su pojele asfalt. Zgrade su izgledale poput onih u starim vestern filmovima. Glavna razlika bila je u atmosferi i ljudima. Žene Uhali još su uvijek nosile duge haljine živih boja i turbane, a muslimanski utjecaj bio je vidljiv u njihovom ponašanju: no izrazi lica bili su oprezni. Bilo je malo osmijeha i ni jedan smijeh na tržnici na otvorenom gdje su žene sjedile šćućurene pored izložene robe na plahtama. Vojne postrojbe promatrale su trg i ulice. Ljudi su skretali pogledima na prolazak Land Rovera. Turista je bilo sasvim malo, bili su prašnjavi, s neurednom odjećom i dugačkim bradama: vjerojatno su sudjelovali na posebnoj safariju koji se sastojao u prelasku afričkog kontinenta kamionom. Cjenkali su se na tržnici kupujući rajčicu i jaja. Daniel se nasmije. Plaćaju da bi upoznali čistište. Safari kroz Afriku značio je dizenteriju i ubode insekata, osam tisuća kilometara rupa i neprilika. Vjerojatno je to bio jedini odmor koji je uključivao zaista sve čiji klijenti se neće više vratiti: jedan jedini put bio je dovoljan za cijeli život. Gliser ih je čekao na molu. Mornari u odorama plave boje i bosonogi premjeste videoopremu iz džipa u gliser, a kapetan stisne Danielu ruku. «Mir s vama», reče na svahiliju. «Dobio sam zapovijed da vas odvedem kamo god želite.» Isplove prema sjeveru, paralelno s obalom jezera. Daniel ode na pramčanu palubu, i gotovo odmah mu se vrati dobro raspoloženje. Voda je bila predivna, plava i sjajila se na suncu. Jedan jedini oblak isticao se na obzoru, na sjevernoj strani, bijel poput galeba. Perjanica vode podizala se na mjestu gdje se jezero pretvaralo u rijeku Nil. Dvije tisuće godina raspravljalo se o tome koji je pravi izvor Bijelog Nila, jer su mišljenja bila različita. Je li se sastojao od vodopada gdje se Nil Viktorija izlazeći iz jezera Viktorija spaja s Nilom Albertom u jezero Albert, a potom započinje taj izvanredan tok koji ga vodi do Kaira i Mediterana? Ili se nalazio još više, kao što je to napisao Herodot nekoliko stoljeća prije Kristova rođenja? Ili se možda rijeka rađala iz jezera bez dna, među planinama Bahr elJebel, napajana njihovim vječnim snijegom? Daniel se okrene prema zapadu i pokuša razabrati legendarne vrhove planinskog masiva, ali tog dana, kao što se često događalo, bilo je dosta magle koja se miješala s plavetnilom afričkog neba. Mnogi od prvih istraživača prošli su blizu Mjesečevih planina i ne znajući za njihovo postojanje. Čak je i Henry Stanlev, taj neumorni amerikanizirani Gal, godinama živio u njihovoj sjeni prije nego što su se oblaci otvorili i ponudili mu veličanstven doživljaj bijelih vrhova i sjajnih ledenjaka. Daniel je osjećao zagonetnost ploveći vodama koje su predstavljale limfu planina u srcu divljeg kontinenta. Okrene se i pogleda otvorenu

palubu glisera. Bonny Mahon je snimala. Držala je Sony u ravnoteži na ramenu uperivši je prema obali. Daniel napravi grimasu slaganja. Neovisno o njihovim osobnim problemima bila je prava profesionalka. S velikom vjerojatnošću napravila bi odličnu snimku vraga koji ulazi u pakao. ta pomisao ga natjera da se osmijehne i smanji bijes koji je osjećao prema njoj. Daniel se vrati u kabinu s nautičkim kartama ispod palube i pogleda u mape i arhitektonske projekte koje je dobio od BOSSa. Mjesto koje je izabrao za hotel i kasino nalazilo se otprilike na jedanaest kilometara od luke Kahali. Daniel opazi da je na tom mjestu bila prirodna uvala s otokom koji je štiti ulaz. Rijeka Ubomo spuštala se Rift Vallevjem nakon što je prolazila kroz šume i ulazila u tu uvalu. Na karti je izgledalo idealno mjesto za kompleks koji je po Tugu Harrisonu mogao učiniti Ubomo privlačnim za turiste iz Europe. Za Daniela je postojala samo jedna prepreka: u uvali se već nalazilo veliko ribarsko naselje. Zapita se što namjeravaju učiniti Tug Harrison i Ning Cheng Gong. f Europsi turisti neće biti sretni budu li morali dijeliti plažu s domorodačkim ribarima, a miris ribe sušene na suncu neće im pobuditi tek i povećati romantičnost Fish Eagle Bay Lodgea, paviljona u Uvali orla ribara, po čijem je imenu projekt i dobio ime. Kapetan pozove Daniela koji ostavi nautičke karte i iziđe na palubu upravo u trenutku kad je gliser prolazio pored rta. Pred njima se ukazala uvala. Daniel odmah shvati zašto su izabrali baš to ime. Otok na ulazu u uvalu bio je prekriven šumom. Smokve i mahagonij dostigli su, zahvaljujući slatkoj vodi jezera, zadivljujuće visine i širili su grane iznad stjenovite plaže. Stotine i stotine orlova sagradilo je na njima gnijezda. Perjem hrdavosmede boje i bijele glave bili su najveličanstveniji među afričkim pticama grabljivicama. Nalazili su se posvuda; neki su kružili nebom raširenih krila i podignutih glava glasajući se na karakterističan način, tipičan za afrički pejsaž. Gliser se usidri. Spuste gumeni čamac Zodiac kojim su se Daniel i Bonny morali odvesti do otoka. Sat su vremena snimali koloniju orlova. Kapetan Kajo bacao je mrtvu ribu u more, a Bonny je snimala zadivljujuće prizore s orlovima koji su se borili za jelo upuštajući se u leteće dvoboje, vrteći se spiralno kroz zrak. Daniel joj potom pomogne prenijeti Sony glatkim golemim deblom divlje smokve da bi mogla snimiti gnijezdo. Roditelji su ih napadali prijetećim glasanjem i vrtoglavo se spuštajući prema njima, no potom bi u posljednjem trenu skretali dok su oni gotovo gubili ravnotežu na deblu od vjetra uzrokovanog golemim krilima. Kad su se Bonny i Daniel vratili na tlo, osobni antagonizam bio je već zaboravljen: ponovno su radili kao pravi profesionalci i suradnici. Vrate se u Zodiac i krenu prema gliseru. Čim su se ukrcali, kapetan da znak da podignu sidro i zaplove polako u uvalu. Bilo je to predivno mjesto s vulkanskim stijenama koje su izvirivale iz plave vode, a pješćana plaža narančaste boje isticala se u pozadini tamnih stijena. Ponovno se spuste u Zodiac i dodirnu tlo iskrcavši se na jednoj od plaža na izvoru rijeke Ubomo. Daniel i Bonny ostave kapetana Kaja i dvojicu mornara na plaži s gumenim čamcem i uspnu se do najvišeg mjesta na stijenama gdje su bili nagrađeni panoramskim pogledom na uvalu i jezero. Mogli su s visine gledati golemo ribarsko naselje na izvoru Uboma. Dvadesetak čamaca bilo je izvučeno na obalu, drugi su bili raspršeni na vodama jezera. Mala flota brodice, s jedrima nalik na krila galebova, ulazila je u uvalu nakon noći provedene u ribarenju, noseći na obalu ulov. Duž obale mreže su bile raširene na suncu i sušile su se, a miris ribe dopirao je do vrha rta. Gola djeca igrala su se na obali ili bučkala se u plićaku. Muškarci su radili na dhowima ili su sjedili i krpali mreže. U naselju žene su se kretale s posebnom draži i tukle pšenicu u drvenim posudama ritmički se ljuljajući ili naginjući se nad loncima iznad upaljene vatre. Daniel je pokazivao prizore koje je htio da Bonny snimi, a ona je slijedila njegove instrukcije rukujući kamerom da snimi sve. «Što će biti s ovim ljudima?», zapita nastavivši snimati. «Za tri tjedna započet će kopati temelje kockarnice.» »Pretpostavljam da će ih preseliti na neko mjesto», reče Daniel. «U novoj Africi gospodari premještaju narod kao što se pomiču šahovske figure » Prekine se i zaštititi si oči dlanom da bolje pogleda cestu koja je krivudala duž obale prema glavnome gradu. Crveni prah se podizao polako, s druge strane plave vode jezera, nošen povjetarcem koji je puhao s

planina. «Kamion vojske», reče. «I prikolice. Mislim da su na prikolicama buldožeri.» Vrati joj kameru, a Bonny prouči prizor. «Vojna vježba?», reče. «Jesmo li ovlaštena za snimanje?» «U bilo kojem drugom slučaju, na nekom drugom afričkom području, ne bih se usudio uperiti kameru na vojni konvoj, ali u ovom slučaju imamo osobni potpis predsjednika Taffarija. Samo naprijed!» Bonny se požuri postaviti tronožac koji je koristila samo za snimke s teleobjektivom i zumira na konvoj. Daniel se u međuvremenu približio rubu stijene i pogledao prema plaži. Kapetan Kajo i mornari ležali su na pijesku. Vjerojatno je Kajo spavao zbog posljedica pijanstva prethodne večeri. Na mjestu na kojem se nalazio nije mogao vidjeti naselje. Daniel se vrati natrag promatrajući Bonny na djelu. Konvoj se približavao periferiji naselja. Gomila djece i pasa potrči im ususret. Djeca su skakutala uz kamione, smijala se i brbljala, dok su psi histerično lajali. Kamioni se zaustave na središnjem trgu naselja koje je služilo i kao nogometno igralište. Vojnici u maskirnim odorama, naoružani puškama AK 47 skoče na tlo i podijele se u skupine. Jedan časnik Hita popne se na kabinu prvog kamiona i započne davati zapovijedi stanovništvu megafonom. Glas je sežao u intervalima i do vrha stijene gdje je stajao Daniel. Nije uspio čuti cijeli govor na svahiliju, ali smisao je bio jasan. Časnik ih je optuživao da kriju političke protivnike, da se opiru reformama nove vlade i da se posvećuju kontrarevolucionarnim aktivnostima. Dok je govorio, skupina vojnika spustila se na plažu, te povelala djecu i ribare do trga. Stanovništvo naselja započelo se uzbuđivati. Djeca su se sakrivala iza haljina majka, muškarci su protestirali i mahali rukama. Vojnici započnu pretraživati naselje zapovjedi svima da izidu iz koliba. Jedan starac pokušao se oduprijeti, i jedan ga vojnik udari rukohvatom AK 47. Kad je starac pao na tlo u prašinu, ostave ga na tom mjestu i nastave: otvorili su vrata rukohvatima pušaka i glasno davali zapovijedi. Na plaži je još jedna skupina vojnika sačekala ribarice koje su se vraćale i pod prijetnjom bajuneta naložili ribarima da se iskrcaju. Bonny nije podizala pogled s kamere. »Veličanstveno! Bože, veličanstveno! Dobit ćemo nagradu Emmy, ne šalim se!» Daniel joj ne odgovori. Ta ushićenost nije ga trebala sablažnjavati: i on je bio novinar i shvaćao je važnost pronalazenja novoga i provokativnog materijala da bi pogodio javnost, naviklu na nenasilje: no, to što je gledao bilo je kao prizori SStrupa koje su upadale u europske gradove. Vojnici su započeli utovarivati stanovnike na kamione. Žene su vrištale i pokušavale pronaći djecu u gomili. Neki su uspjeli sakupiti pokoji svežanj, ali gotovo su svi bili goloruki. Dva buldožera žute boje spuste se s prikolica. Jedan se okrene oko sebe i spusti veliku žlicu. Ova zabljesne na popodnevnom suncu, zarivši se u obližnju kolibu te se slamnati krov sruši. Žene su stenjale i jadikovale. Bio je to zvuk koji je ledio krv u žilama, tipičan zvuk kojim afričke žene izražavaju strah. Jedan od muškaraca da se u bijeg i baci se prema obližnjem zasađenom polju. Jedan vojnik dovikne mu nešto, ali ovaj nastavi trčati poljem. Kratki rafal odjekne, muškarac padne u prašinu i ostane nepomičan. Jedna žena vrisne i potrči prema njemu, noseći šalom vezano dijete na leđima i s još jednim djetetom, nešto većim, u naručju. Jedan joj vojnik presječe put bajunetom i primora je da se vrati prema kamionu. «Snimila sam je!», reče uzbuđeno Bonny. «Sav prizor. Pucnjavu i ostalo. Sve je snimljeno. Sranje, veličanstveno je!» Vojnici su imali dobru obuku. Sve se odvijalo na brzinu. U manje od pola sata cijelo je stanovništvo naselja bilo sakupljeno, osim ribara na obali. Prvi natovareni kamion krene istim smjerom odakle je i došao. Kolibe su padale jedan za drugim dok su se dva buldožera kretala naprijednatrag. «Bože, nadam se da neću ostati bez vrpce», promrmlja zabrinuto Bonny. «Ovakva prilika dolazi samo jednom u životu.» Daniel nije progovorio od početka operacije. Bio je to dio Afrike. Vidio je rušenje i drugih naselja. Prisjećao se tabora ratnika u Mozambiku. Zatim je vidio revolucionare u Renamu kako uništavaju jedno naselje, ali nikada se nije navikao do te mjere da postane bezosjećajan na te patnje. Uz osjećaj dubokog gnušanja promatrao je ostatak drame. Posljednje ribarice stigle su do mola. Vojnici su ih čekali. Posljednji kamion se udalji u oblaku crvene prašine i čim nestane iz njihova vidokruga jedan od žutih buldožera spusti se do obale i nagura ostatke koliba na hrpu, poput drva za ogrjev.

Četvorica vojnika podignu tijela starca i muškarca koji je pokušao pobjeći. Držali su ih za šake i gležnjeve, dok su im glave visjele. Bace ih na hrpu uništenih baraka i rasparanih jedara. Jedan od vojnika baci zapaljeni snop sijena na vrh hrpe. Plamen se podigne i bukne takvom jačinom da su vojnici bili prisiljeni povući se podižući ruke da zaštite lica. Buldožeri su se kretali naprijednatrag na ostacima baraka, uništavajući ih čeličnim lopatama. Zatim odjekne zvižduk i vojnici se postroje te se ukrcaju u kamion. Buldožeri se vrate na prikolice i cijela kolona krene. Kad su se udaljili, ostao je samo šapat večernjeg povjetarca i udaljeno pucketanje vatre. «Dobro.» Daniel pokuša zadržati neutralnu boju glasa. «Mjesto je čisto za novu kockarnicu. Taffarijev ulog za sreću i dobrobit naroda je osiguran.» Nije mogao nastaviti. «Svinjo!», prosikće. «Prokletniče, ubojico!» Drhtio je od bijesa i prezira. Morao je smoći svu snagu da bi ukrotio osjećaje. Približi se rubu stijene koja je gledala prema plaži. Gliser je još uvijek bio usidren u vodama jezera usred uvale. Gumeni čamac nalazio se na plaži, ali kapetan Kajo i drugi mornar nisu više spavali na pijesku. Očito da ih je probudio pucanj i buka koja je dopirala iz razrušenog naselja. Daniel se ogleda oko sebe, i konačno opazi Kaja. Penjao se prema stijeni, i nalazio se otprilike na osamsto metara udaljenosti od njih. Izgledao je uzburvano. Tražio ih je: u intervalima od nekoliko minuta zastajkivao je i uzvikivao te se ogledavao oko sebe u strahu. Daniel se nagne i obrati se otresito Bonny. «Nitko ne smije znati što smo snimili. To je dinamit.» «Znam.» «Daj mi kasetu. Ja ću se pobrinuti za nju, budu li htjeli kontrolirati tvoje snimke.» Bonny izvuče kasetu iz kamere i preda mu je. Daniel je zamota u majicu i ugura je na dno ruksaka. «Dobro, idemo odovud prije nego što nas Kajo pronađe. Ne smije posumnjati da smo vidjeli što smo vidjeli.» Bonny na brzinu pokupi opremu i krene za Danielom. Udaljavali su se prema unutrašnjosti, daleko od naselja i obale jezera. Nekoliko minuta kasnije našli su se među visokom travom i grmljem savane. Daniel opiše široki krug usred trave i stigne ponovno na obalu jezera, na ulazu u uvalu, ispred otoka. Spuste se sa stijene prema plaži. Daniel se zaustavi kako bi Bonny mogla doći do daha. «Ne shvaćam kako su dozvolili da snimamo ovdje upravo na dan uništavanja naselja», zadihano će ona. »Tipična afrička greška«, odgovori joj Daniel. «Netko je zaboravio obavijestiti nekog drugog. U posljednjem pokušaju puča u Zambiji jedan od urotnika upao je na radiopostaju i najavio je revoluciju dok su svi njegovi drugovi bili još u vojarni na doručku. Pogriješio je dan: trebalo se dogoditi tjedan dana kasnije. APP. Jesi li sigurna da možeš nastaviti?» Bonny ustane. «APP?», zapita. «Afrika ponovno pobjeđuje.» Daniel se tmurno osmjehne. «Hajdemo!» Krenu rame uz rame prema plaži. U daljini su vidjeli Zodiac: nalazio se na suhom, ali razrušeno naselje još je bilo skriveno iza stijene. Prešli su manje od dvjesto metara kad ih je Kajo pozvao s vrha stijene. Zaustave se i pogledaju ga, te mahnu rukama u znak pozdrava kao da su ga tek opazili. «Strah ga je», promrmlja Bonny. «Ne zna jesmo li vidjeli ili ne.» Kajo se spusti na brzinu, kličući se na strmijim mjestima. Bio je bez daha kad je stigao na plažu i zaustavi se pred njima. «Kamo ste otišli?», zapita. «Na vrh», reče Daniel. «Snimili smo mjesto gdje će sagraditi novu kockarnicu. Sad ćemo snimiti mjesto gdje se treba nalaziti hotel na izvoru rijeke, do ribarskog naselja.» «Ne! Ne!» Kajo dohvati Daniela za ruku. «Dosta je za danas. Dostaje sa snimanjem. Moramo se vratiti prema gliseru. Za danas je dosta.» Daniel se otme i nastavi raspravljati neko vrijeme. Konačno, pusti da ga povede prema Zodiacu koji ih prebaci na gliser. Čim su stigli na palubu, Kajo ode do kapetana. Obojica pogledaju prema drugoj strani uvale. Još su se vidjele perjanice dima koje su se podizale s ribarica u plamenu. Kapetan zabrinuta izraza lica da zapovijed da krenu, preglasno i previše zabrinuto. Prije nego što je Daniel mogao zadržati, Bonny ode na krmu i uperi Sony prema obali. Kapetan Kajo potrči s komandne palube i uzvikne: «Ne! Sačekajte! Ne smijete to snimati.» «Zašto? Zar nije to obična vatra u šumi?», Bonny spusti kameru. «Ne! Da, radi se o požaru u šumi, ali radi se o posebnom materijalu.» «Požar u šumi je tajna?», zapita ironično Bonny. Ali poslušna i spusti kameru. Čim su ostali sami, Daniel ju ukori. «Ne glumi lukavost. Ta šala mogla nam je štetiti.» «Naprotiv. Uvjerila sam Kaja da smo nevini», odvrati ona.

«Kad ćeš mi vratiti kasetu?» «Držat ću je ja. Kajo još uvijek sumnja. Kladim se da će provjeriti tvoju opremu kad stignemo u Kahali.» Bilo je već mračno kad je gliser stigao na molo. Tijekom premještanja Bonnavjine opreme u Land Rover, aluminijska kutija koja je sadržavala kasete, nestane. Iako je ona vikala na Kaja i prijetila da će se požaliti predsjedniku Taffariju, kapetan se i dalje osmehivao, mirna izraza lica. «Ne brinite se, gospođice Mahon. Već će se negdje pojaviti. Osobno garantiram.» Sutradan ujutro Kajo se pojavi uz osmijeh i isprike te joj preda kutiju. «Sve je tu, gospođice Mahon. Glupavi nosač Uhali ju je izgubio. Molim vas da uvažite moje isprike.» «Budi sigurna da su pogledali sve snimke», reče joj Daniel nakon što je Kajo otišao. Udari rukom po džepu. «Odnijet ću snimku napada u Mikeovo naselje u britansku ambasadu. To je jedino sigurno mjesto. Hoćeš li i ti sa mnom?» «Imam sastanak.» Bonny se izazovno zagleda u njega. «Ako namjeravaš posjetiti svog prijatelja, budi jako oprezna. Moj je savjet prijateljski. Vidjela si njegov stil.» «Ephram je pošten čovjek», odvrati Bonny. «Ne mogu vjerovati da je znao za rušenje.» «Vjeruj u što god želiš, ali ne govori nikome o našoj snimci. Ni sa Tugom Harrisonom.» Bonny ga pogleda, prestravljena i blijeda. «O čemu govoriš?», zapita. «Hajde, Bonny, nisam tako glup. Provjerio sam telefonski razgovor koji si obavila u hotelu Norfolk u Nairobiju. Jasno je da Harrisona obavještavaš o svemu. Koliko te plaća da me špijuniraš?» «Lud si!», Bonny se pokušava izvući glumeći sigurnost. «Da, vjerojatno je istina. Pao sam u zamku, zar ne? Ti bi bila još luda da govoriš s Tugom o ovoj snimci.» Zatim je ostavi i krene u britansku ambasadu. Vrt je bio opasan zidinama, a na ulazu su se nalazila dva vojnika predsjednika Taffarija u maskirnim odorama i smeđima kapama. Michael Hargreave iziđe iz ureda da bi pozdravio Daniela. «Dobar dan, sir Mickey.» «Danny! Jučer sam razgovarao s Wendy. Šalje ti srdačne pozdrave.» «Kad dolazi?» »Nažalost će kasniti nekoliko tjedana. Njena majka nije najbolje, pa je Wendy morala trčati k njoj umjesto da krene za Lusaku.» Michael Hargreave povede Daniela u svoj ured nastavivši čavrljati: ali čim su zatvorili za sobom vrata, promijeni temu razgovora. «Imam novosti za tebe, Danny. Kinez se vratio. Jutros je sletio privatnim avionom BOSSa. Prema mojim izvorima, stigao je iz Tajvana prošavši kroz Nairobi. Već se nalazi u glavnom stožeru BOSSa u Lake Houseu kao šef konzorcija, a Taffari organizira slavlje u njegovu čast za petak navečer. Pretpostavljam da ćeš dobiti poziv.» «Bit će zanimljivo», tmurno mu se osmehne Daniel. «Nestrpljiv sam ponovno se susresti s tim gospodinom.» «Možda će se to dogoditi prije nego što to misliš.» Michael Hargreave pogleda na sat. «Sad moram ići. Držim govor na ručku Rotary kluba Uboma, vjeruješ li mi? Dosjee koje sam ti obećao ima moja tajnica. Imaš ured na raspolaganju, gdje možeš raditi. Pogledaj ih, a potom ih vrati. Nikakve natuknice, fotokopije i slično, molim te. Možeš ih samo pročitati i proučiti.» «Hvala, Mike. Junak si. Mogu li te zamoliti za još jednu uslugu?» «Čujmo. Zar ne znaš da je moto obitelji Hargreave Biti uvijek na usluzi?» «Bi li mi sačuvao jednu omotnicu u osobnom sefu, Mike?» Michael stavi u sef zatvorenu omotnicu sa snimkom događaja u Uvali orla, a potom, nakon što se rukovao s Danielom, ode. Daniel ga pogleda s terase, dok se Michael udaljavao u automobilu ambasade s vozačem u odori. Union Jack vijorio je na automobilu, radilo se o Rover u, starom desetak godina. Ambasador u Kahali nije imao pravo na Rolls Royce. Daniel se vrati u ured i prouči dosjee koje mu je Michaelova tajnica spremila. Kad je izišao iz ambasade, tri sata kasnije, njegov početni dojam o Ephramu Taffariju bio je stotinu puta jasniji nego prije. «Tvrd je i lukav», promrmlja dok je upalio motor Land Rovera. «On i Bonny se sigurno jako zabavljaju zajedno.» , Pratlja na motociklima s uključenim sirenama bila je primorana smanjiti brzinu zbog loših uvjeta na cesti koja je prolazila novom četvrti baraka, sagrađenih bez dozvole, i koje su nicale oko glavnoga grada. Asfalt je bio prepun dubokih rupa te kokoši i svinja koje su trčkarale posvuda, kokodačući i rokčući. Predsjednički automobil, dar šeika bio je crni Mercedes. Bio je to znak velikog uvažavanja, činjenica daje predsjednik Taffari poslao automobil do Lake Housea po gosta da ga dovede na sastanak. Ning Cheng Gong sjedio je iza vozača, promatrajući sa zanimanjem te prve slike Uboma.

Nakon svega što je vidio u Aziji i ostalim dijelovima Afrike, siromaštvo i loši uvjeti barakopolisa kroz koji je prolazio, nisu ga se dojmili. Naučio je od oca promatrati ljudsku masu kao izvor radne snage po niskoj cijeni, ili kao tržište za robu i usluge koje je htio prodati. «Bez ljudskih bića nema dobiti», govorio mu je otac u bezbroj prilika. «Što su brojniji, to je bolje. Kad ljudski život malo vrijedi, mogu se sakupiti velika bogatstva. Mi u Lucky Dragonu moramo se usprotiviti pokušajima smanjenja demografskog priraštaja u zemljama Trećeg svijeta. Ljudi su glavna roba.» Cheng se osmjehne na pomisao na očev stav, oblikovan proučavanjem povijesti. Njegov otac smatrao je da ukroćeni i ograničeni ljudi mogu ponovno pronaći dignitet i kontrolu nad vlastitom sudbinom, ako na njih djeluju nepoznati čimbenici. Užasne velike epidemije srednjeg vijeka uništile su feudalni sistem u Europi. Toliko su smanjile broj stanovništva da je ona šačica ljudi koja se uspjela spasiti postala dragocjena, upravo zbog tako niskog broja, i stoga je i cijena rada porasla. Veliki ratovi ovog stoljeća uništili su klasičan sistem koji se temeljio na privilegijama i bogatstvima, otvorivši put k ljudskim pravima, koja su izjednačavala obične ljude nižih rasa s onima koji su im u stvarnosti bili superiorni. Prema Chengovom pogledu na svijet, kao i očevom, obični ljudi nisu mogli uživati u tim božanskim pravima kao što ni divlje antilope nisu zavrjeđivale posebnu zaštitu od lavova. Kad je masa ljudi sezala do tako visokog broja, obezvrjeđujući cijenu života, pružalo je to priliku za velike grabljivice. Grabljivice poput Lucky Dragona. U Africi je ta mogućnost bila veća, budući da je taj kontinent bio prenapučen i vrvio je od ljudi poput pčela. Pomisli na djevojčicu iz Kambodže čiji je leš sada ležao u dubinama Kineskog mora. Bilo je milijun, deset milijuna ljudi poput nje, u Indiji, Kini, Africi, Južnoj Americi, za ljude poput njega. Cheng je shvatio da je afrička demografska eksplozija predstavljala jedinstvenu priliku. Bilo je prije svega zbog toga da je Lucky Dragon privlačio stari kontinent. I stoga je odlazio na sastanak s predsjednikom zemlje koja će mu ubrzo povjeriti bogatstva. Izvući će sok, a odbaciti koru, te će ponovno ubrati novi plod sa stabla. Osmjehne se na tu metaforu i podigne pogled prema brežuljku koji se zelenio iznad njega i na kojem se nalazila guvernerova palača. Predsjednik Ephram Taffari dočekao ga je s počasnom gardom u smeđim odorama i bijelim kacigama i dao je postaviti crveni tepih preko travnjaka. Krene tepihom da bi dočekao Ning Cheng Gongu i da bi se rukovao s njime. Potom ga povede na široku terasu gdje su se smjestili na udobnim foteljama ispod ventilatora na stropu. Jedan sluga Uhali u bijeloj odori donese čaše na srebrenom pladnju. Cheng odbije šampanjac i izabere sok od naranče. Ephram Taffari sjedio je pred njim, prekriženih nogu, osmjehujući se što je prijaznije mogao. «Htio sam da naš prvi susret bude neformalan», objasni, pokazujući gestom ruke, kao da se ispričava, sportsku majicu na sebi i sandale na nogama. «Stoga se nadam da ćete mi oprostiti na sportskoj odjeći i činjenici što nema nijednog ministra.» «Naravno, visosti.» Cheng ispije gutljaj soka. «I ja sam također sretan što imam priliku upoznati vas i slobodno razgovarati bez miješanja drugih osoba u naš razgovor.» «Sir Peter Harrison vas je jako hvalio, gospodine Ning. A jako cijenim njegovo mišljenje. Siguran sam da će naši odnosi biti zadovoljavajući za obojicu.» Još desetak minuta razgovarali su izmjenjujući si pohvale i prijateljske namjere. Obojica su se dobro osjećali i instinktivno su shvaćali jedan drugoga dok su se približavali pravom uzroku njihova susreta. Konačno Cheng izvuče zatvorenu omotnicu iz unutarnjeg džepa jakne od bijele svile. Omotnica je bila elegantna, sjajna i oker boje sa simbolom zmaja na stražnjoj strani. «Ja i moj otac htjeli smo dokazati vama, gospodine predsjedniče, da je naše zalaganje za vašu zemlju istinsko. Molim vas stoga da primite ovo kao iskreni zalag našeg prijateljstva. Cheng se ponašao kao da se radi o daru koji nije bio tražen: ah obojica su znali da je bio predmet dugih i intenzivnih dogovora. Bilo je i drugih klijenata, uključujući i šeika koji je darovao gliser i predsjednički Mercedes. Sir Peter Harrison morao je upotrijebiti sav svoj utjecaj da se posao povjeri konzorciju BOSSa i Lucky Dragona. U omotnici se nalazila druga rata koju je Ephram Taffari osobno primao. Prvu su već platili prije deset mjeseci pri potpisu početnog ugovora. Predsjednik Taffari uze omotnicu

i okrene je da bi je proučio. Dugački prsti isticali su se, tamni i elegantni, na omotnici oker boje. Otvori omotnicu noktom palca i izvuče dva dokumenta. Jedan je bio bankovni izvadak o položenim sredstvima na žiroračun u švicarskoj banci. Visina iznosa bila je deset milijuna američkih dolara. Drugi je bila cesija dionica, registrirana u Luksemburgu. Trideset posto akcija konzorcija sada je glasilo na ime Ephrama Taffarija. Ime konzorcija bilo je Ubomo Development Corporation. Predsjednik ponovno vrati dokumente u omotnicu: zatim je ugura u džep košulje. «Nismo napredovali koliko sam se nadao», reče uljudnim, ali energičnijim tonom. «Nadam se da će se sve promijeniti s vašim dolaskom, gospodine Ning.» «Znam za kašnjenja. Kao što znate, moj direktor nalazi se u Kahaliju već tjedan dana i izvijestio me o svemu. Mislim da odgovornost treba pripisati djelomično prethodnoj postavi BOSSa. Nije se htjelo iskorištavati sve čimbenike koji su stajali na raspolaganju.» Cheng napravi prezrivu gestu. «Gospodin Purvis iz BOSSa, koji je na sreću na putu za London, bio je previše osjećajan. Vi znate koliko su teški Englezi, katkad. Moj direktor mi kaže da nam nedostaje radna snaga.» »Uvjeravam vas, gospodine Cheng, da ćete dobiti potrebnu radnu snagu.» Taffarijev osmijeh postao je usiljen pred tim ukorom. »Trideset tisuća«, precizira Cheng. «Bila je to početna procjena koju ste vi potvrdili, visosti. Do sada smo ih imali manje od deset tisuća.» «Imat ćete ostatak prije početka sljedećeg mjeseca.» Taffari se više nije osmjehivao. «Dao sam zapovijedi vojsci. Svi politički zarobljenici i disidenti bit će poslani u radne logore u šumu.» «Pripadaju li svi plemenu Uhali?», zapita Cheng. «Naravno», odvrati Taffari. «Niste valjda mislili da ću vam poslati Hite?» Cheng se osmjehne na apsurdnost te misli. «Moj direktor me uvjerava da su Uhali dobri radnici, izdržljivi, pametni i lako ukrotivi. Za početak, trebat će nam prije svega u šumi. Izgleda da imamo problema zbog tla i klime. Ceste su u lošem stanju, a strojevi ne rade u blatu. Bit ćemo primorani upotrijebiti veći broj ljudi.» «Da, upozorio sam ljude u BOSSu», odvrati Taffari. «Nije im se baš svidjela zamisao da se služe mojim.» Na trenutak zastane. «Purvis ih je nazvao robovima.» Izgledao je zabavljen tom definicijom. «Zapadnjaci», promrmlja Cheng. «Englezi su užasni, ali Amerikanci su još gori. Ne shvaćaju Afriku i Istok. Njihov mentalitet se zaustavlja u Suezu.» Prekine se. «Uvjeravam vas, gospodine predsjedniče, da će sada istočnjak rukovoditi aktivnostima konzorcija. I vidjet ćete da ja ne patim od tih zapadnjačkih skrupula.» «Olakšanje je surađivati s nekim tko razumije životne potrebe», izjavi Taffari. «A to me navodi da govorim o projektu hotela i kockarnice u Uvali orla. Saznao sam od mog direktora da još uvijek nije učinjeno ništa, osim početnih istraživanja. Rekao mi je da se na tom mjestu još uvijek nalazi ribarsko naselje.» «Nema ga više.» Taffari se osmjehne. «Područje je čisto, već dva dana, nakon što je Purvis otišao u London. Naselje je bilo gnijezdo kontrarevolucionara. Moji vojnici su zatvorili dvjesto zarobljenika koji se već nalaze na putu prema području koncesija u šumi, da bi se pridružili ostatku radne snage. Možemo započeti radove za izgradnju hotela.» »Visosti, vidim da ćemo vi i ja dobro raditi zajedno. Mogu li vam pokazati izmjene koje sam napravio na programu radova koji je Purvis pripremio?» Otvori torbu i izvuče golemi projekt, napisan na kompjutoru, koji prekrije cijeli stol. Taffari sa zanimanjem sasluša dok je Cheng pokazivao kako je izmijenio gotovo sve aktivnosti konzorcija. Na koncu tog izlaganja Taffari nije sakrio svoje divljenje: »Realizirali ste sve ovo otkako ste stigli u Ubomo?«, zapita. Cheng zavrti glavom. «Ne, visosti. Djelomično sam započeo s promjenama već u Taipeiju. Mogao sam iskoristiti savjete mog oca i suradnju stručnjaka iz Lucky Dragona. Samo dio planova je bio nužan nakon dolaska u Kahali, po savjetu mog direktora, i nakon vašeg izvješća o stanju i problemima koje smo susreli u šumi.» «Izvanredno!», usklikne. «Mislim da je mišljenje sira Petera Harrisona zaista utemeljeno.» »Planovi su jedno«, primijeti skromno Cheng. »Izvedba je, pak, sasvim druga stvar.» »Siguran sam da ćete se istom energijom posvetiti i tom dijelu posla.» Taffari pogleda na sat. »Očekujem gosta na ručku.» »Oprostite, visosti. Zadržao sam se i predugo.» Cheng htjede ustati. «Ne, gospodine Ning. Želim da ručate zajedno s nama. Možda će vas zabaviti upoznati drugog gosta. Dio je televizijskog tima kojeg je sir Peter

Harrison angažirao.« «Zaista?» Cheng je izgledao sumnjičav. «Sir Peter je objasnio meni i ocu zašto je pozvao u Ubomo društvo za filmsku proizvodnju. No, usprkos tome, nisam siguran slažem li se s njim. Englezi kažu da je bolje ne dirati lava dok spava. Po meni bi možda bilo bolje da ne privlačimo previše pažnju na naše aktivnosti. Radije bih poništio projekt i udaljio dokumentariste iz Uboma.» «Nažalost je kasno za to. Imali smo i previše negativne reklame. Postoji jedna žena, koju stari predsjednik Omeru štiti.» Raspravili su još desetak minuta o planu koji je sir Peter smislio kako bi se protukampanjom suprotstavio djelovanju Kelly Kinnear. «Osim toga, primijeti Taffari, «možemo uvijek rezati dijelove dokumentarca koji nam se ne budu sviđjeli. Sir Peter Harrison je unio u ugovor klauzulu koja se odnosi na pristanak. Mogli bismo čak baciti u smeće krajnji dokumentarac i uništiti sve kopije, ako to bude potrebno.» «Naravno da poduzimate sve mjere opreza. Ljudi ne smiju vidjeti sva područja, zar ne? Radni logori u kojima su smješteni zarobljenici, sječa šume i izvlačenje rude.» «Imajte povjerenja u mene, gospodine Cheng. Vidjet će samo pilotprojekt. Uvijek ih vodi časnik od mog povjerenja.» Taffari se prekine kad je čuo automobil koji se približavao. «Evo osobe o kojoj sam vam govorio. Snimatelj, u društvu kapetana Kaja.» «Snimatelj?», zapita Cheng dok su Bonny Mahon i Kajo prelazili travnjak. «Neprecizno je, priznajem«, nasmije se Taffari. «Trebao sam reći snimateljica.» Ustane i krene ususret gošći. Kapetan Kajo ga pozdravi vojnički. Taffari se nije obazirao na njega: obavio je svoj posao predavši mu Bonny. Kajo se okrene na petama i vrati se u Land Rover, čekajući. Znao je da je njegovo čekanje moglo biti jako dugo. Cheng prouči ženu dok ju je Taffari vodio prema terasi. Bila je previsoka i imala je vrlo bujne grudi. Bila je previše koščata, a crte lica nisu bile rafinirane. Nos i usta bili su preveliki: sunčane pjegice i crvena kosa su ga odbijali. Glas i smijeh, dok se šalila s Taffarijem, bili su glasni i vulgarni. • Njena sigurnost i mišićave noge i ruke bile su uzrok da se Cheng osjećao pod prijetnjom, kao da izaziva njegovu muškost. Nije mu se sviđalo da žena bude snažna i energična poput muškarca. Usporedi je s nježnim ženama njegove rase, puti poput slonovače, crne i ravne kose i skromnog i podčinjenog ponašanja. Svejedno uljudno ustane, osmijehne se i pruži joj ruku. Shvaćao je da je Taffari opčinjen tom ženom. Znao je da je predsjednik imao tucet žena Hita, među najljepšima u plemenu: no, pretpostavljao je da ga privlači to drukčije biće. Možda je mislio da je bjelkinjaigračka povećavala njegov prestiž. Cheng je ipak naslućivao da će mu ubrzo dosaditi te da će je s istom lakoćom odbaciti, kao što ju je i izabrao. »Gospodin Ning je najviši rukovoditelj Ubomo Development Corporationa«, reče Taffari obraćajući se Bonny. «Zapravo, on je šef.» v Bonny se nasmije. «Dobro, mogu ga izvijestiti da obavljamo izvrstan posao.» «Drago mi je, gospođice Mahon.» Cheng se ne osmijehne. «Radi se o važnom zadatku. Što ste snimili do sada?» «Radili smo ovdje u Kahaliju i na jezeru. Već smo snimili mjesto gdje će biti podignuta kockarnica i hotel.» s Cheng i Taffari su pažljivo slušali njeno izvješće. «A zatim, kamo ćete se premjestiti?», zapita Cheng. «Kad budemo dovršili ovdje, otići ćemo u unutrašnjost, prema šumi. Mjesto koje se zove SengiSengi. Jesam li dobro shvatila, Vdsosti?» Bonny pogleda Taffarija. «Da, draga moja gospođice Mahon», uvjeri je Taffari. »SengiSengi je pilotprojekt kojim želimo iskoristiti bogatstva šume.» Cheng klimne glavom. «I ja ću otići tamo prvom prilikom.» «Zašto ne biste došli dok budemo snimali?», predloži Bonny. «Da ste i vi s nama, dokumentarac bi imao veći značaj.» Prekine se, pogođena drugom misli. Zatim, uz djevojački osmijeh obrati se Ephramu Taffariju: «Bilo bi predivno da ste i vi s nama, gospodine predsjedniče. Mogli bismo vas intervjuirati na mjestu projekta, u SengiSengiju. A vi biste nam objasnili vaše nade i snove za Ubomo. Razmislite o tome.» Ephram Taffari se osmijehne i zavrti glavom. «Jako sam zauzet. Ne vjerujem da ću pronaći dovoljno vremena.» Ali Bonny opazi da ga je njen prijedlog mamio. Bio je političar i cijenio je mogućnost pojavljivanja pred velikim brojem gledatelja. «Bilo bi zaista od velike važnosti«, nastavi Bonny. «Za Ubomo i za vaš osobni ugled. Ima ljudi u svijetu koji su čuli samo za vaše ime. Da vas mogu vidjeti, stekli bi dojam o vama. Uvjeravam vas da biste na ekranu bili predivni.

Visoki ste, lijepi, a glas vam je šarmantan. Kunem se, snimila bih vas tako da izgledate poput prave zvijezde.» Taffari je cijenio tu ideju i bilo mu je drago zbog komplimenta. «Pa, evo, možda.» Oboje su shvaćali da je Taffari još neko vrijeme htio slušati hvalospjeve. «Mogli biste se avionom odvesti do SengiSengija», primijeti Bonny. «Bilo bi vam dovoljno pola dana, ne više.» Prekine se, namrštivši se i dodirne mu ruku: «Osim ako odlučite, naravno, zaustaviti se dan ili dva. Za mene bi to bilo još bolje.» Daniel i Bonny krenuli su kao i uvijek u pratnji kapetana Kaja iz Kahaliya. Iako je udaljenost bila nešto veća od tristo dvadeset kilometara, bilo im je potrebno dva dana putovanja: veći dio vremena posvetili su snimanju otvorenih prostora, plemena i karakterističnih bogova tnyatta koje su susretali putem. Kapetan Kajo izgledivao je probleme i dogovarao se sa starješinama plemena. Za nekoliko šilinga uspijevao im je osigurati snimanje naselja Hita. Zaustavljali su se i snimali djevojke na izvorima, u kratkim suknjicama, ukrašenim perlama dok su se kupale i radile pletenice. Neudane djevojke su kosu podizale tako da su miješale crveno blato izrađujući zamršene skulpture koje su ih činile još višima. Snimih su stada goveda s velikim rogovima s akacijama u pozadini i pozlaćenim travnjacima savane. Snimili su i pastire koji su vadili krv golemom crnom biku, tako da su oko vrata zatezali kožnu omču od koje je iskočila vena koju su potom razrezali vrškom koplja dok se krv cijedila u praznu dinju u obliku boce. Kad je bila napola puna, ponovno zatvore ranu na vratu bika šakom blata te ispune gotovo do vrha dinju tek izmuzenim mlijekom. Zatim u nju dodaju još malo kravljevog urina. «Niski stupanj kolesterola», primijeti Daniel dok je Bonny činila grimase, gnušajući se nad tekućinom. «Pogledaj kako izgledaju Hita.» «Gledam ih», uvjeri ga Bonny. «O, aleluja, gledam ih!» Muškarci su nosili sa sobom samo crveni pokrivač na ramenima, osiguran pojansom. Na povjetarcu se pokrivač otvarao, pogotovo kad je Bonny bila u blizini. Puštali su je da snima sve što je htjela i promatrali su objektiv muškom arogancijom. Na ušima su visjele teške naušnice od kosti i slonovače. Putem je Land Rover susretao kamione prepune rude i drva koji su dolazili iz suprotnog smjera. Težina kamiona bila je golema, iako je teret bio ravnomjerno raspoređen, ostavljali su za sobom duboke brazde podižući oblake prašine koja je pokrivala stabla na više od kilometar udaljenosti s obje strane ceste. Bonny je bila očarana efektom sunčeve svjetlosti koja je prodirala kroz oblak prašine i obrisima kamiona koji su izlazili iz prašine poput prapovijesnih čudovišta. Kad su drugog dana prešli preko rijeke trajektom i stigli do ruba velikih šuma, čak je i Bonny ostala impresionirana njihovom visinom i širinom debla. »Izgledaju poput stupova koji drže nebo«, promrmlja snimajući ih. Zrak i svjetlost se promijene kad su za sobom ostavili suhu savanu i ušli u vlažni i veličanstveni svijet šume. Na početku su slijedili glavnu cestu. Zatim nakon osamdesetak kilometara skrenu na noviju cestu, jednu od novih cesta koje su stvorene u ekvatorijalnim šumama. Što su više ulazili u šumu, to su stabla bila bliža cesti sve dok se grane nisu spojile nad njihovim glavama i nadu se u tunelu zelenkaste svjetlosti. Čak su i zvukovi kamiona koje su susretali na cesti bili prigušeni kao da stabla umanjuju zvuk. Površina ceste bila je izrađena od debla stabala, prekrivenih slojem šljunka koji je davao vozilima veću sigurnost. «Pri povratku kamioni koji prevoze rudu dovoze šljunak iz kamenoloma na obali jezera», objasni kapetan Kajo. «Da to ne čine, cesta bi postala blatnjava močvara. Ovdje pada kiša gotovo svakodnevno.» U intervalima od po kilometar vidali su skupine od stotinjak muškaraca i žena koji su razvlačili šljunak i postavljali nova debla da bi učvrstili površinu ceste. «Tko su?», zapita Daniel «Zarobljenici», odvrati Kajo. «Umjesto da trošimo novac držeći ih zatvorene i hraneći ih, puštamo da rade i plaćaju dug društvu.» »Izgledaju mi mnogobrojni za tako malu zemlju«, primijeti Daniel. «Mora da imate visoki postotak kriminaliteta u Ubomu.» «Uhali su kradljivci i svadalice», objasni Kajo, a potom ga prođu trnci dok je promatrao šumu u pozadini redova zarobljenika koji su radili. «Mrzim ovo mjesto», reče tako naglo i neuobičajeno. »Mračno je i zlobno, odgovara samo majmunima i njihovim uskim rođacima, Pigmejima.« «Hoćemo li vidjeti kojeg Pigmeja?», zapita znatiželjno Bonny. «Poneki se spusti

do ceste i prodaje svoju robu», promrmlja Kajo. «A žene se prodaju vozačima kamiona. Ti divljaci su prave životinje u šumi. Nećete ih vidjeti: nitko ih nikada ne vidi.» Ponovno ga prođu trnci. «Mrzim ovo mjesto. Morali bismo posjeći sva stabla i prodati ih, a umjesto njih stvoriti pašnjake na kojima bi se naša stada mogla razmnožavati.» Reče to žarkom ljubavljvu Hita prema stoci, velikom blagu plemena. »Nestanu li stabla, ne bi više padale kiše. A tada bi rijeke koje se ulijevaju u jezero, i napajaju vaša stada, presahnule. U prirodi je sve povezano. Uništavajući jedno, uništava se sve.» Daniel započne objašnjavati, ali Kajo uzdahne i nastavi se boriti s volanom dok je Land Rover poskakivao na deblima. «Nije potrebno da mi držite prodiku, doktore Armstrong. Imam diplomu i ma koliko to izgledalo čudno, znam čitati. Dobro poznajem teorije bijelaca koji poput vas vole širiti propagandu. Za vas bogate bijelce lako je govoriti da moramo umrijeti od gladi zajedno s našom stokom, da biste mogli dolaziti k nama kao turisti, uživati nekoliko dana u pejzažu, diviti se divljim životinjama, a potom se vratiti u vaše stanove u New Yorku ili vile u Engleskoj.» Prekine se. »Oprostite mi, doktore. Nisam vas htio uvrijediti, ali mi Afrikanci moramo ovdje živjeti. I mi imamo pravo na lijep život. Stabla kojima se toliko divite nam pripadaju. Moramo misliti na narod koji neprekidno raste: demografski priraštaj Uboma iznosi šest posto godišnje. Treba nam hrana, krov nad glavom i obrazovanje, a treba nam i zemlja. Naši ljudi traže zemlju. Ove šume su beskorisne, ne iskoristimo li ih. Moramo krčiti šumu, i iskoristiti zemlju da bismo zasadili vrtove i pretvorili je u pašnjake.» Daniela su te riječi rastužile. Kajo je bio obrazovan i pametan. Ako se još držao tradicionalnih ideja, koje su nade postojale da se preobrate neobrazovani seljaci poput onih koje su snimili u manyattah «Teorije bijelaca», rekao je Kajo. Konceptija koja je mogla preobraziti kontinent u pustinju. U budućnosti se Sahara mogla proširiti od Kaira sve do Tafelberga koji je stražario nad Rtom Dobre Nade. Barake u kojima je bila smještena radna snaga bile su sagrađene materijalom pronađenim na licu mjesta. Bile su od neobrađenog drva, premazanog crvenom glinom, s krovovima od slame. Radionice i uredi bili su gotovi kontejneri, koji su se mogli ponovno rastaviti i preseliti u neko drugo područje uz malo napora i troška. Kajo zaustavi Land Rover pred glavnim uredom, također kontejnerom, podignutim na opekama koje su čuvale unutrašnjost od svakodnevnih poplava. Povede ih stubama. «Moram vam predstaviti operativnog direktora UDCa.» «UDC?», zapita Bonny. «Ubomo Development Corporation», odgovori Kajo. Nije imao vremena poblizje obrazložiti jer tajnica direktora podigne pogled s pisaćeg stroja. Bila je Hita, imala je oko dvadeset i pet godina, vjerojatno je diplomirala na novom tehničkom institutu u Kahaliju. Bila je našminkana i odjevena na zapadnjački način. Njena odjeća nije joj odgovarala nakon gotovo sasvim obnaženih ljepotica koje su snimali u manyatta. i I! «Vi snimate dokumentarac», reče na svahiliju. «Očekuju vas.» «Malo kasnimo.», započne objašnjavati Kajo, ali se prekine jer u tom trenutku se vrata ureda otvore i direktor iziđe uz veliki osmijeh na usnama. «Dobrodošli u SengiSengi», reče krenuvši im ususret. «Trebali ste stići jučer, ali bolje prekasno nego nikad.» Kajo je stajao ispred Daniela i na trenutak ga je zaklanjao sa svojih dva metara visine. Zatim se odmakne: Daniel i operativni direktor stajali su jedan pred drugim. «Gospodin Chetti Singh», reče Daniel potihom, «nisam očekivao da ću vas ponovno susresti. Drago mi je.» Sikh se naglo zaustavi kao da je udario u stakleni zid i zagleda se u Daniela. «Zar se poznajete?», zapita kapetan Kajo. «Koja sretna slučajnost.» «Stari smo prijatelji», odvrati Daniel. «Imamo zajednički interes prema divljim životinjama, pogotovo slonovima i leopardima.» Osmjehne se i pruži ruku Chettiju Singhu. «Kako ste, gospodine Singh? Posljednji put kad smo se vidjeli, imali ste malu nezgodu, zar ne?» Chetti Singh postao je turoban, ali, uz očit napor ponovno se oporavi od šoka. Na trenutak je pogledom prostrijelio Daniela, a ovaj pomisli da će skočiti na njega: umjesto toga primi njegove patvorene prijateljske pozdrave te se pokuša nasmiješiti. no, ne uspije mu. Prilikom pozdrava morao je upotrijebiti lijevu ruku. Desnu nije imao. Daniel opazi da je osakaćena ruka sezala do ispod lakta. Mora da je leopard zgnječio kost na taj način da su kirurzi morali ponovno sastaviti krhotine. Iako na prvi pogled nije

opažao ožiljke ili druge rane, nekoć snažna pojava Sikha izgubila je svaki gram masnoće. Bio je mršav poput žrtve AIDSa, a oči su mu bile žute. Shvaćalo se da je prošao užasne trenutke i da se još uvijek nije sasvim oporavio. Imao je previše gustu i sjajnu bradu, razdijeljenu i savijenu ispod i koju je ugrurio u mekani turban. »Zaista mi je drago ponovno vas vidjeti, doktore.« Oči su proturječile riječima. «Hvala na vašem zanimanju, ali na sreću sam se oporavio, usprkos dijelu koji nedostaje.» Zatrese batrljkom. «Malo mi smeta, ali dobit ću odštetu vrlo brzo, jer će odgovorni za ovo ubrzo platiti.» Njegov dodir bio je hladan poput kože guštera: no odmah povuče ruku iz Danielove i obrati se Bonny i Kaju. Osmijeh postane prirodaniji: pozdravi ih srdačno. Kad se ponovno okrenuo prema Danielu, nije se više osmijehivao. «Dakle, doktore, došli ste da biste od nas napravili zvijezde u vašem dokumentarcu. Postat ćemo poznati.» Kriomice je promatrao Danielovo lice čudnim izrazom lica, pohlepno, poput pitona koji promatra vepra. Šok zbog susreta bio je snažan za Daniela gotovo u istoj mjeri kao što je to bilo očito i za Sikha. Michael Hargreave ga je izvijestio da se Chetti Singh oporavio od napada leoparda: no prošlo je od tada nekoliko mjeseci, i nije previdio da će ugledati Chettija Singha u Ubomu, na tisuću kilometara udaljenosti od mjesta gdje ga je posljednji put vidio. Zatim, ponovno razmislivši o tome, shvati da se trebao spremati na tu mogućnost. Između Ning Cheng Gongga i Sikha postojala je snažna veza. Ako je Ning rukovodio poslovima u Ubomu, bilo je logično da je izabrao za suradnika nekog koga je dobro poznao i koji je dobro poznao teren. Razmislivši sada o tome bilo je očigledno da je Chetti Singh za Ninga predstavljao idealan izbor. Organizacija Sikha bila je infiltrirana u svakoj afričkoj zemlji. Imao je domorodce, ljude koji su radili za njega. Znao je koga je morao potplatiti, a koga zastrašiti. No, prije svega nije imao skrupula, a bio je vezan za Ninga Chenga Gongga lojalnošću, strahom i pohlepom. Daniel je morao previdjeti da se Chetti Singh krije u sjeni Ning Cheng Gongga a trebao je biti spreman suočiti se s njegovom osvetom. Nije mu bio potreban Sikhov izraz lica da shvati da se nalazio u smrtnoj opasnosti. Jedini izlaz iz SengiSengija bila je cesta koja je prolazila kroz šumu: na svakom kilometru bila je postavljena straža konzorcija i vojnici. Chetti Singh će ga ubiti. Nije bilo ni najmanje dvojbe. Nije imao oružja, ni bilo što drugo čime bi se mogao obraniti. Chetti Singh je vladao na tom području, mogao je izabrati mjesto i trenutak za djelovanje. Sikh je razgovarao s kapetanom Kajom i Bonny. »Prekasno je da vam se ponudim kao vodič. Ubrzo će pasti mrak, sada se možete smjestiti u sobe koje smo pripremili za vas.« Prekine se i osmijehne se srdačno. «A, osim toga, imam dobre vijesti. Upravo je stigao faks iz Kahalija. Predsjednik Taffari, glavom i bradom, doći će i SengiSengi helikopterom. Doći će sutra ujutro i vrlo rado je pristao na intervju na licu mjesta. To je velika čast, uvjeravam vas. Predsjednik Taffari nije muškarac kojeg treba olako shvatiti, a pratit će ga najviši rukovoditelj UDCa, ni više ni manje nego naš Ning Cheng Gong. On je također važna osoba. Možda će i on pristati na intervju za vaš dokumentarac.» Padala je kiša kad ih je tajnica Chettija Singha otpratila do njihovog smještaja. Kiša je šuštalala poput rafala lovačkih metaka po krovovima zdanja i tlu s kojeg se podizala plavkasta magla poput dima u polusjeni šume. Među zgradama bili su postavljeni drveni prolazi, a tajnica ih opskrbi plastičnim kišobranima s upadljivim sloganom UDC znači bolji život za sve. Smještaj za goste sastojao se od niza soba nalik na konjušnicu u dugoj baraci Nissen. Svaka soba imala je vrlo jednostavan namještaj; krevet, stolac, ormar i stol. Zidovi su bili tako tanki da su čuli Kaja kako se kreće u susjednoj sobi. U redu, ljudi, možemo se poigrati, reče Daniel samome sebi. Pogodite kad će Chetti Singh napraviti prvi pokušaj i eliminirati nas. Prva nagrada je tjedan dana odmora u SengiSengiju. Druga nagrada: dva tjedna odmora u SengiSengiju. Večeru su poslužili u menzi za rukovoditelje još jedna baraka Nissen, no ugodno namještena kao bar. Kad su Daniel i Bonny ušli, opaze niz inženjera i tajvanskih i britanskih tehničara koji su ispunjavali menzu dimom cigareta i brbljanjem. Nitko nije mario za njega, ali Bonny je izazvala senzaciju kao i uvijek, pogotovo među Englezima koji su igrali pikado i pili pivo. i!, Tajvanci su bili rezervirani, razgovarali su međusobno, i

Daniel nasluti razmirice među dvjema skupinama. Dobio je i potvrdu kad mu je jedan od tih britanskih inženjera povjerio da je, otkako je Ning preuzeo rukovodstvo UDCa, započeo isključivati britanske tehničare i rukovoditelje, zamjenjujući ih svojim Kinezima. Bonny je odmah postala miljenica britanskog kontingenta: nakon večere Daniel ju je ostavio u njihovom društvu, igrala je pikado s nekolicinom inženjera rudarstva. Ali ona ga zaustavi prije nego što je izišao: osmjehne mu se maliciozno i promrmlja: «Uživaj u tvom praznom krevetu, dragi.» Daniel joj odgovori uz hladan osmijeh: «Nikad nisam volio gužvu.» Dok se kretao mrakom po drvenom prolazu, skliskom od blata, osjeti čudan svrab na leđima. Bilo je to mjesto gdje je netko mogao zariti nož nakon što se približio kriomice. Produži korak. Kad je stigao do vrata sobe, otvori ih širom, ali sačeka. Netko ga je mogao čekati u mraku. Ostavi mu vremena da se pokrene, a potom pruži ruku i upali svjetlo. Tek tada ude oprezno u sobu. Zatvori za sobom vrata, povuče zastore i sjedne na krevet te odveže cipele. Bilo je previše različitih mogućnosti koje je Chetti Singh mogao izabrati da ga se riješi. Znao je da nije mogao biti na oprezu protiv svih. U tom trenutku osjeti da se nešto miče u krevetu na kojem je sjedio. Bio je to tajnovit pokret gmizavca ispod plahte, dodirivao mu je bedra. Oblije ga hladan znoj straha, svaki mišić tijela mu se ukoči. Uvijek je osjećao neracionalni strah od zmija. Jedno od prvih sjećanja bilo je kobra u sobi. Bio je tek proslavio svoj četvrti rođendan, ali dobro se sjećao groteskne sjene koju je glava zmije bacala na zid, dok se podizala na svjetlosti lampe koju je njegova majka položila pored kreveta. Sjećao se piskavog zvuka koji je zmija ispuštala i vlastitih prestravljenih urlika, prije nego što mu je otac u pidžami pohitao u pomoć. Sada je znao s apsolutnom sigurnošću da se ispod plahta nalazila zmija. Znao je da mu ju je Chetti Singh ili netko od njegovih ljudi podmetnuo. Mora da je bila jedna od najsmrtonosnijih, mamba, sjajna i spretna, tankih usnica, ili kobra iz šume, crna poput smrti, ili jedna od odvratnih, ružnih gabonskih zmija. Daniel skoči s kreveta i naglo se okrene. Srce mu je ludo lupalo u prsima dok se ogledavao oko sebe u potrazi za oružjem. Dohvati stolac, i snagom straha odvoji jednu nogu. S tim oružjem u ruci pronađe samokontrolu. Još je uvijek teško disao kad ga obuze osjećaj srama. Kad je bio nadšumar, nije se povukao pred bivolima, slonovima, golemim lavovima. Kao vojnik uvijek se bacao padobranom na neprijateljski teritorij i borio se u frontalnim sukobima. A sada je bio zadihan i drhtio je pred duhom vlastite mašte. Natjera samog sebe da se ponovno približi krevetu. Lijevo rukom podigne plahtu, podigne nogu stolca drugom rukom i zamahne. Među plahtama je bio šumski miš. Imao je mekane brkove i živahne i radoznale oči, koje su se sjajile na neočekivanoj svjetlosti. Daniel jedva zadrži udarac. Čovjek i miš zagledali su se jedan u drugoga. Zatim Daniel nagne ramena, osjetivši nervozu. Miš cikne i sakrije se ispod kreveta, a potom potrči sobom i nestane u rupi ispod praga ulaznih vrata. Daniel se baci na krevet i prasne u smijeh. «Bože mili, Chetti Singh», promrmlja, «ne zaustavljaš se ni pred čim, zar ne? Koje trikove ćeš mi još spremi?» Helikopter je stigao s istoka. Začuli su buku rotora puno prije nego što se pojavio na čistini u šumi. Spusti se spretnošću debele žene koja sjedi na zahodskoj školjci. Radilo se o Pumi, francuske proizvodnje, i bilo je očito da je imao puno godina službe u oružanim snagama. Pilot ugasi motor. Predsjednik Taffari skoči na tlo. Bio je spretna i lijep u odori i cipelama padobranca. Bonny se približi kamerom, a Taffari se široko nasmije. Zatim krene prema skupini ljudi koju su ga dočekali, na čelu koje je stajao Chetti Singh. Ning Cheng Gong se spusti iz helikoptera posluživši se ljestvama. Imao je odijelo oker boje, a njegova put bila je gotovo iste boje i bila je u kontrastu s tamnim i sjajnim očima, koje su podsjećale na oniks. Cheng se ogleda oko sebe kao da traži nekoga ili nešto i opazi Daniela koji se držao malo po strani, izvan objektivna kamere. Oči Ning Cheng Gong spuste se na njegovo lice samo na tren, poput crnog jezika zmije, a potom odmah kliznu dalje. Nije promijenio izraz lica, nije davao nikakve znakove da gaje prepoznao: ali je Daniel znao sa sigurnošću da je Chetti Singh uspio poslati poruku i upozoriti ga na njegovu prisutnost u Ubomu. Daniel je bio začuđen vlastitom reakcijom. Znao je da će Cheng doći helikopterom, pripremio se na njega, no radilo

se svejedno o fizičkoj traumi, poput udarca u rebra. Morao je učiniti napor i odgovoriti sasvim normalno na stisak ruke i pozdrav predsjednika Taffarija. «Ah, doktore! Kao što vidite, Muhamed je došao brdu. Odlučio sam provesti popodne u snimanju. Što želite da učinim? Na vašoj sam usluzi.» «Jako sam vam zahvalan, gospodine predsjedniče. Pripremio sam plan snimanja. Trebat ćete mi ukupno pet sati, a u to je uključeno i vrijeme za šminkanje i probe.» Daniel se uspio svladati i ne pogledati Chenga sve dok se ne umiješa Chetti Singh. «Doktore Armstrong, htio bih vam predstaviti glavnog rukovoditelja UDCa, gospodina Ninga.» Daniel osjeti da ga obuzima čudnovat osjećaj nestvarnosti dok je prihvaćao Ningovu ruku te uz osmijeh reče: «Već se poznajemo. Susreli smo se u Zimbabveu kad ste bili ambasador. Možda se sjećate.» «Oprostite mi.» Cheng zavrti glavom. »Susretao sam toliko ljudi dok sam obavljao tu dužnost.» Pretvarao se da ga ne prepoznaje. Daniel se natjera da se i dalje osmjehuje. Izgledalo je gotovo nevjerojatno da je tog čovjeka posljednji put vidio na planini iznad nizine Zambezija, nekoliko sati prije nego što je otkrio osakaćene leševe Johnnvja i njegove obitelji. Bilo je kao da su bijes i ljutnja postali snažniji, jer ih je toliko dugo potiskivao. Htio je viknuti: «Odvratni koljaču!» Htio je stisnuti šake i izmasakrirati to glatko i bezizražajno lice, osjetiti kako mu se lome kosti. Htio je iskopati te oči morskog psa. Htio si je oprati ruke krvlju Ning Cheng Gongga. Okrene mu leđa čim je to bilo moguće. Nije više imao povjerenja u samoga sebe. Prvi put se osjećao u potpunosti svjestan svoje dužnosti. Morao je ubiti Ning Cheng Gongga ili pustiti da on ubije njega. Nije predviđao da će iz toga izvući osobno zadovoljstvo. Bio je to kraj obećanja danog nad lesom prijatelja. Bila je to obveza, dugovao je to u ime sjećanja na Johnnvja Nzoua. «Možda ćete pomisliti da se nalazim na palubi vojnog broda.» Ephram Taffari osmjehne se u kameru. «No, uvjeravam vas da nije tako. Ovo je komandna platforma Mobilne rudarske postrojbe broj jedan, odnosno kako je mi iz milja zovemo MOMU.» Iako je Taffari bio jedini koji se nalazio u kadru, ostatak platforme bio je prepun ljudi konzorcija. Glavni inženjer i geolog objasnili su predsjedniku što je morao reći, pobrinuvši se da je shvatio i tehničke detalje. Ekipa postrojbe bila je još uvijek za komandnom pločom MOMUa. Složeno postrojenje nije smjelo prestati s radom ni trenutak, čak ni za tako izvanrednog gosta. Daniel je davao upute; Chetti Singh i Cheng bili su gledatelji, te su se nalazili u pozadini, Bonny se osobno pobrinula za Taffarijevu šminku i bila je dobra u tome kao i pravi šminkeri s kojima je Daniel radio. »Nalazim se na više od dvadeset metara od površine tla», nastavi Taffari, «i spuštam se vrtoglavom brzinom od stotinu metara na sat.» Osmjehne se na vlastiti vic. Daniel je morao priznati da je bio rođeni glumac, sasvim slobodan ispred objektiva. S tim izgledom i glasom mogao je osvojiti zanimanje bilo koje ženske publike. «Vozilo na kojem se nalazim teži tisuću tona.» Daniel je pisao natuknice za montažu dok je Taffari govorio. Na tom mjestu dodat će sliku goleme platforme koja se pomicala na gusjenicama. Bilo ih je ukupno dvanaest, odvojenih jedna od druge, širokih tri metra svaka, koje su osiguravale stabilnost i na nepravilnom terenu. Hidraulični čelični klinovi automatski su regulirali ravnotežu platforme. Dimenzije postrojenja nisu bile manje od vojnog broda koji je Taffari spomenuo. Bilo je dugačko stotinu pedeset metara i široko četrdeset. Taffari se okrene i pruži ruku iznad ograde. «Tu dolje», reče, «nalaze se zubi i kljove čudovišta. Spustimo se i pogledajmo.» Bilo je to lako na riječima, ali učiniti to i pokrenuti se značilo je ponovno zauzeti novi položaj, a potom je trebalo i snimiti. Bilo je zadovoljstvo raditi s Taffarijem, prizna Daniel. Bilo mu je dovoljno objasniti jedanput i znao je što je morao reći. Govorio je s urođenom prirodnošću i nije se spetljao iako je morao podizati glas da bi nadglasao buku postrojenja. Kut snimanja bio je zaista dobar što se filma tiče. Kopačice su bile na dugim dizalicama: poput vratova stada čeličnih žirafa koje piju na izvoru, kretale su se neovisno, podižući se i spuštajući neprekidno. «Ove kopačice mogu doći do trideset metara ispod površine. Kopaju rov širok šezdeset metara i izvlače više od deset tisuća tona rude svaki sat. Nikada se ne zaustavljaju. Rade dan i noć.» Daniel pogleda u duboki rov koji je MOMU otvarao u crvenoj zemlji. Bilo bi to idealno

mjesto da se zakopa leš. njegov leš. Podigne pogled: Ning Cheng Gong i Chetti Singh promatrali su ga sa zanimanjem. Još su se uvijek nalazili na komandnoj platformi, na dvadeset metara više od njega. Glave su im bile blizu i gotovo su se dodirivale. Glasovi su bili nadjačani tutnjavom golemih kopačica i postrojenja, no njihov izraz lica nije ostavljao dvojbe o temi rasprave. Na trenutak Daniel susretne njihove poglede, zatim se obojica udalje od zaštitne ograde. Od tog trenutka postalo mu je teško usredotočiti se na svoj posao: usprkos tome morao je iskoristiti svaki trenutak koji je Ephram Taffari stavio na njegovo raspolaganje. Daniel i Bonny uspnu se ljestvama do platforme MOMUa. Chetti Singh i Ning Cheng Gong su nestali, a Daniel postane još nemirniji. S visine platforme mogli su se vidjeti tube mills, četiri golema čelična bubnja na mostu MOMUa. Okretali su se poput bubnja perilice, ali bili su dugački četrdeset metara i svaki je bio ispunjen sa stotinu tona kugla od gize. Crvena zemlja koju su vadili iz rova i dovodili transportnom trakom, padala je kroz otvore u bubnjeve. Kako je zemlja postupno prolazila u unutrašnjost cilindra, kamenje i grumeni zemlje pretvarali su se u sitni prah. Prah koji je izlazio s druge strane bubnjeva završavao je izravno u separatorima. Daniel se spusti zajedno s Bonny sve dok se nisu našli ispod separatora. Taffari je nastavio sa svojim objašnjenjem gledajući u objektiv. «Dva minerala koja nas zanimaju su ili jako teški ili magnetni. Rijetku zemlju koju nazivamo monazit skupljaju snažni strojevi. Glas je bio gotovo sasvim prekriven bukom strojeva, ali Daniel se nije brinuo. Kasnije će zamoliti Taffarija da snimi govor, a potom u studiju će montirati tako da glas bude razgovjetan. «Kad se monazit izvuče iz tla, ostatak završava u kadama separatora gdje laki materijal pluta», nastavio je predsjednik. «To je vrlo osjetljiva faza rada. Kada bismo koristili katalizatore i kemijske reagense, mogli bismo izvući devedeset posto platine. Ali, kemijske supstance koje bi se oslobodile u kadama mogle bi biti opasne. Tlo bi ih moglo upiti, a kiše bi ih prenijele u rijeke gdje bi uništile sve životinje. ptice, kukce, ribe i floru. Kao predsjednik Demokratske Narodne Republike Ubomo dao sam zapovijed da se kemijske supstance ne smiju koristiti tijekom ekstrakcije platine u ovoj zemlji.» Taffari se prekine i zagleda se s odlučnošću u objektiv. «Što se toga tiče, imate moja osobna jamstva. Bez reagensa, postotak platine koja se uspijeva izvući je mnogo niži, oko šezdeset i pet posto, što znači da se gubi desetak milijuna dolara. No, ja i moja vlada radije prihvaćamo ove gubitke, nego da riskiramo zagađenje okoliša. Spremni smo učiniti sve što je u našoj moći da ovo postane sigurno i sretno mjesto za našu i vašu djecu.» Bio je uvjerljiv. Slušajući njegov glas, dubok i umirujući, i gledajući to plemenito lice, nije bilo moguće sumnjati u njegovu iskrenost. Čak je i Daniel bio dirnut tim riječima, i na trenutak su njegove kritičke sposobnosti otkazale. «To kopile uspio bi prodati svinjske kobasice u sinagogi», pomisli pokušavši ponovno pronaći uobičajeni cinizam. «Stop», zapovjedi. «Dovoljno je. Bili ste predivni, gospodine predsjedniče. Puno vam zahvaljujem. Ako se za ručak vratite u menzu, možemo završiti. A popodne ćemo snimiti i završne scene s kartama i modelima.» Chetti Singh se pojavi poput duha koji izlazi iz svjetiljke te povede Taffarija u glavni tabor gdje je bio upriličen veličanstveni domjenak. Hrana i piće stigli su iz Kahalija helikopterom. Kad su ostali otišli, Daniel i Bonny snime i posljednje prizore MOMUa koji nisu iziskivali Taffarijevu prisutnost. Snimili su i teške koncentrate platine koji su se izlivali u goleme posude u crnoj bujici. Svaka posuda imala je kapacitet od stotinu tona, i kad je bila puna do vrha, automatski se postavljala na prikolicu te slala dalje. Prekinu snimanje nešto nakon tri sata i kad su se vratili u glavni tabor, u SengiSengi, ručak je već gotovo završio. Gotovo svi gosti bili su pod utjecajem alkohola i vina, ali Ephram Taffari bio je lucidan kao i uvijek. U središtu kongresne dvorane, u baraci gdje je bio glavni stožer, nalazio se model tipične panorame rudarskog područja koje je predstavljalo i postrojenje MOMUa. Bio je napravljen da bi se cijela procedura mogla prikazati, a izradili su ga u Londonu tehničari BOSSa. Bio je pravo remekdjelo, sa svim detaljima. Model je pokazivao široku brazdu od šezdeset metara otvorenu usred šume. Daniel je računao na nekoliko dana snimanja da snimi radove. Sječa

golemih stabala pružit će mu senzacionalne prizore. Buldožeri koji su vukli debla izvan džungle, skupine radnika koji su utovarivali debla na kamione, sve će predstavljati izvrstan materijal za dokumentarac. U međuvremenu Daniel je morao maksimalno iskoristiti dan koji mu je Taffari posvetio za snimanje. Gledao je Bonny koja se petljala oko njega, šapćući i smijuljeći se dok je šminkala predsjednikovo lice. Činila je sve da prikrije činjenicu da su bili ljubavnici. Taffari je popio dovoljno da izgubi barem dio obzira te ju je otvoreno milovao, zagledavši se širom otvorenih očiju u njene velike grudi koje je ona nudila njegovom pogledu. Misli da je prva žena Uboma, pomisli s čudom Daniel. Uopće ne zna kako se Hita odnose prema ženama. Bilo bi mi drago da se to zaista dogodi. Bonny zavrjeđuje sve što joj se događa. Ustane, prekinuvši prizor. «Ako ste spremni, gospodine predsjedniče, htio bih da se postavite ovdje, pored stola. Bonny, uhvati ga s ove strane. Pokušaj uhvatiti predsjednika Taffarija i model u plastici.» Taffari se pomakne na znak započni sa snimanjem. Bio je dobar već za prvog pokušaja. «Savršeno, gospodine. Sada možemo nastaviti. Spremna, Bonny?» Taffari je imao vojni bič od bjelokosti i roga nosoroga, izgledao je poput štapa feldmaršala. Možda je uživao u mogućnosti da jednoga dana samog sebe postavi na taj položaj, pomisli ironično Daniel. Taffari iskoristi štap da bi pokazao detalje na modelu. «Kao što vidite, rov je uski put kroz šumu, nije širi od šezdeset metara. Duž tog puta siječemo stabla i čistimo grmlje, da bi MOMU mogao nastaviti.» Zastane i potom ozbiljna izraza lica podigne pogled prema kameri. «Ne radi se o uništenju već o opreznom skupljanju poput poljoprivrednika koji vodi računa o svojim poljima. Manje od jedan posto šume uključeno je u tu aktivnost, a iza MOMUa napreduje niz buldožera koji ispunjavaju rov i ponovno izravnavaju tlo, učvršćujući ga. Što se tiče rova, slijedi obrise tla da bi se izbjegla erozija. Čim se ponovno ispuni zemljom, započinje s radom skupina botaničara koji siju sjeme i sade sadnice. Radi se o selekcioniranim sadnicama: neke su brzog rasta i imaju funkciju da prekriju teren, neke pak sporije rastu, ali za pedeset godina bit će zrele i spremne za uporabu. Tako smo zamislili plan da nikada neće biti iskorištavano više od jedan posto šume svake godine. Nije potrebno biti matematičar da shvatimo da će doći godina 2090. prije nego što budemo dovršili s radovima: a do tada će stabla koja sadimo 1990. imati jedno stoljeće, a mi ćemo moći započeti ciklus bez opasnosti.» Taffari se osmjehne. «Za tisuću godina šume Uboma nastavit će pokazivati njihovu velikodušnost generacijama i generacijama, nuditi zaklon istim živim bićima koji tu stanuju i danas.» Bilo je to sve smisljeno, pomisli Daniel. Vidio je dokaze. Uski put koji je prolazio kroz šumu nije mogao ozbiljno prijetiti ni jednoj vrsti. Taffari je nudio istu filozofiju u koju je i on implicitno vjerovao, filozofiju obnovljivih resursa, planiranu uporabu i discipliniranu koja je omogućavala tim resursima da se oporave. Za sada je zaboravio osornost prema Ephramu Taffariju. Osjetio je želju da mu zaplješće. No, umjesto toga, razbistri si grlo i reče: «Gospodine predsjedniče, bili ste izvrsni. Ljudi će se zamisliti nad vašim riječima. Zahvaljujem vam.» icn Sjedeći na stražnjem sjedalu Land Rovera Chetti Singh spusti na bedra dokument. Naučio je pomicati lijevu ruku vrlo spretno. «Ovaj komad papira kvari svu zabavu», reče. «Ne smije biti zabavno», pobuni se otresito Ning Cheng Gong. «Mora biti dar za mog časnog oca. To je posao.» Chetti Singh ga pogleda, iskreno se i mirno osmjehnuvši. Nije mu se svidjela promjena koja se pojavila otkako se Ning vratio iz Taipeija. U njemu je vidio novu snagu, novu sigurnost. Prvi put Chetti Singh je osjetio strah, a bio je to osjećaj koji mu se nije svidao. «Posao je bolji kad je zabavno», ponovi da bi samog sebe ohrabrio: no nije uspijevaao izdržati mrk pogled Ning Cheng Gong. Spusti pogled na dokument i pročita glasno: »Demokratska Narodna Republika Ubomo Posebna predsjednička dozvola za lov Vlasniku dozvole, gospodinu Ning Cheng Gongu ili njegovom agentu ovime se po predsjedničkom dekretu dozvoljava lov, hvatanje i ubijanje zaštićenih vrsta divljači na teritoriju Republike Ubomo, i to pet primjeraka slona *Loxodonta africana*. Osim toga dozvoljava se, radi znanstvenih istraživanja, skupljanje i posjedovanje, izvoz ili prodaja dijelova gore navedenih primjeraka, uključujući kožu, kosti, meso i ili kljove. Ephram Taffari,

predsjednik Republike.» Dozvola je pripremljena u velikoj brzini. Budući da nije bilo takvih zahtjeva u prošlosti, predsjednik je Chengov zahtjev napisao na listu papira, a vladin tisak je dodao grb republike i nakon dvanaest sati predao predsjedniku na potpis. «Ja sam krivolovac», objasni Chetti Singh. »Najspretniji sam u Africi. Ovaj komad papira me pretvara u običnog agenta, podređenog, naučnika, mesara.» Cheng mu okrene leđa, izgubivši strpljenje. Sikh ga je iritirao. Imao je ozbiljnije stvari o kojima treba razmišljati. Hodao je čistinom. Teren je bio blatan i pun rupa i brazda, a vlaga je zamagljivala njegove naočale za sunce. Skine ih i stavi u džep košulje. Ogleda se oko sebe pogledavši zeleni zid džungle koji je opasavao čistinu. Bila je mračna i prijeteća. Pokuša potisnuti nemir koji je budila u njemu i pogleda na sat. «Kasni», reče otresito. «Kad će stići?» Chetti Singh slegne ramenima i složi dozvolu za lov. «Nema naš osjećaj za vrijeme. Pijem je. Doći će kad bude htio. Možda je već ovdje i promatra nas. Možda će stići sutra ili za tjedan dana.» «Ne mogu gubiti vrijeme«, reče naglo Cheng. «Imam važan posao koji moram obaviti.» »Važniji od dara za vašeg časnog oca?«, zapita Chetti Singh uz ironični osmijeh. «Prokleti crnci!» Cheng se ponovno okrene. «Ne možeš imati povjerenja ni u jednoga.» Cheng ponovno napravi krug po čistini, dok su mu stopala propadala u crveno blato i ponovno se zaustavi pred Sikhom. «A što je s Armstrongom?», zapita. «Moramo se pobrinuti i za njega.» «Ah, da!» Chetti Singh se naceri. «To će biti zaista zabavno.» Započne masirati batrljak ruke. «Sanjao sam doktora Armstronga gotovo svakodnevno, no nikada nisam mogao pomisliti da ću se naći u tako dobroj prilici kao ovdje u SengiSengiju. Kao zavezane kokoši, nema veze.» «Moraš ga se riješiti dok je ovdje», nastavi Cheng. «Ne možeš ga ostaviti da ode živ odovud.» «Nadam se da će biti tako», reče Chetti Singh. »Posvetio sam se vrlo ozbiljno tom problemu. Želim da doktor osjeti bol, ali i da sve izgledao kao obična nesreća.» «Samo nemoj čekati previše», upozori ga Cheng. «Imam još pet dana na raspolaganju«, primijeti Chetti Singh. «Vidio sam program snimanja. Neće moći dovršiti rad u SengiSengiju.» Cheng ga prekine, izgubivši strpljenje. «A što je s crvenokosom ženom? Asistenticom?» «Trenutačno se predsjednik Taffari zabavlja s njom, no mislim daje bolje da i ona krene zajedno s doktorom na daleko putovanje.» Sikh se prekine naglo i ustane. Pogleda šumu i kad je Cheng otvorio usta da bi nešto rekao, ušutka ga zapovjednom gestom. Osluhne još minutu nakrivivši glavu, a potom reče: «Mislim da je stigao.» «Kako znaš?» Cheng utiša glas. Nervozno se nakašlje i promotri džunglu. i «Osluhni. Ptice.», reče Chetti Singh. «Ne čujem ništa.» «Upravo to.» Sikh klimne glavom. «Utihnule su.» Krenu prema zelenom zidu. Podigne glas i pozove na svahiliju: «Mir s tobom, sine šume. Dođi naprijed, tako da se možemo pozdraviti kao prijatelji.» Pijem se pojavi kroz igru svjetlosti i sjene u vegetaciji. Bio je ukrašen zelenim listovima i sunčevim zrakama, koje su se probijale kroz grane i sjajile se na koži «Vidim te, Pirri, veliki lovce.» Chetti Singh ga pozdravi svečano i Pijem se spretno i elegantno približi. «Jesi li donio duhan?», zapita na svahiliju djetinjastom otvorenošću. Chetti Singh se nasmije i pruži kanticu Uphilla Rhodesiana. Pirri odviše poklopac, dlanom podigne žuti duhan i ugura ga pod gornju usnu te uzdahne od užitka. «Nije malen kao što sam mislio», primijeti Cheng dok ga je promatrao. «A, uz to, svjetliji je.» «Nije pravi, čistokrvni Bambuti», objasni Chetti Singh. «Otac mu je Hita, ili bar tako kažu.» «Zna li loviti?», zapita sumnjičavo Kinez. «Zna li ubiti slona?» Chetti Singh se nasmije. «Najveći je lovac u svom plemenu, i to nije sve. Zahvaljujući miješanoj krvi posjeduje vrijednost koju njegova braća ne posjeduju.» «Koji?» «Shvaća vrijednost novca», objasni Sikh. «Bogatstvo i imanje ne znače ništa za ostale Bambute, ali Pirri je drukčiji. Dovoljno je civiliziran da shvati značenje novca.» Pirri ih je slušao. Nije shvaćao engleski i vrtio je glavu prema njima dok su razgovarali, ne prestajući sisati duhan. Na sebi je imao samo gaće od kore drveta, a na ramenu je nosio luk i o pojasu mačetu. Odjednom prekine raspravu. «Tko je ovaj wazungu?», zapita na svahiliju, pokazujući Chenga pokretom brade. «Slavan je i bogati poglavica«, uvjeri ga Chetti Singh, i Pirri prede čistinu znatiželjno promatrajući Chenga. «Ima kožu boje malarije, i oči mambe», izjavi mekano. Cheng je

dovoljno razumijevao svahili da se razljuti na tu opasku. «Zna što je pohlepa, ali ne zna što je poštovanje.» «Bambuti su takvi.» Chetti Singh ga pokušava umiriti. «Poput djece koja kažu sve što im prolazi kroz glavu.» »Pitajte ga za slonove«, zapovjedi Cheng. Sikh promijeni boju glasa i obrati se Pirriju uz predivan osmijeh. «Došao sam da bih te zapitao za slonove«, reče. Pirri se zamisli. «Ah, da! Slonovi!», reče. »Što želiš znati o njima?« »Ti si najveći lovac Bambuti«, nastavi Chetti Singh. «Ništa se ne kreće u šumi, a da Pirri ne zna.» «To je istina», prizna Pirri i vrlo pažljivo prouči Chenga. «Svida mi se narukvica bogatog wazungua», reče. «Prije nego što raspravimo o slonovima, mora mi je pokloniti.» «Želi vaš sat», reče Chetti Singh Chengu. «Shvatio sam!», reče Kinez. »Bezobraznik je. Što će divljaku zlatni Rolex?« »Vjerojatno će ga prodati vozaču kamiona za stotninu njegove vrijednosti«, odgovori Chetti Singh, zabavljen ljutnjom i frustriranošću Chenga. »Recite mu da ne toleriram ucjenjivanje. Neću mu dati sat«, odlučno izjavi Kinez, a Chetti Singh slegne ramenima. »Reći ću mu«, reče. »Ali, ako je tako, ostat ćete bez dara za vašeg časnog oca.« Cheng se dvoumio, a potom otvori kopču zlatne narukvice sata i preda ga Pigmeju. Pirri se ozari od sreće okrećući sat u rukama, dok su se dijamanti na kvadrantu sjajili. »Lijepa je«, osmjehne se. »Tako je lijepa da se sada sjećam mnogo čega o slonovima u šumi.« »Reci mi nešto o njima«, zamoli ga Chetti Singh. »Bilo je trideset slonova, tri ženke s mladuncima u šumi pored Gondale«, reče Pirri. «I dva velika mužjaka s golemim bijelim zubima.» nalj IZA «Koliko dugim?», zapita Chetti Singh. a Cheng je slijedio razgovor, dok je njegovo nestrpljenje raslo. «Jedan od slonova bio je veći. Ima duge zube, ovako», objasni Pirri. Skine luk s ramena i napne ga iznad glave te stane na vrške prstiju. «Ovako dugački«, ponovi. «Dugi su kao moj luk, od vrha usana, a da ne računamo dio u glavi.» »Koliko su debeli?«, zapita Cheng na lošem svahiliju, pohlepno glasom. Pirri se okrene prema njemu i djetinjasto se podboči. «Tako», reče. «Debeli su poput mene.» «Mora da se radi o golemom slonu», promrmlja u nevjerici Chetti Singh i Pirri se razljuti. «Najveći je među svim slonovima, a vidio sam ga svojim očima. Kažem ja, Pirri, i istina je.» «Želim da ubiješ tog slona i doneseš mi kljove», zapovjedi Chetti Singh, ali Pirri zavrti glavom. «Slon više nije u Gondali. Kad sa stigli žuti željezni strojevi u šumu, pobjegao je u sveto srce teritorija, gdje nitko ne smije loviti. Tako su zapovjedili Majka i Otac. Ne smijem ubiti slona na tom teritoriju.» «Platit ću ti mnogo za slonove kljove», promrmlja Chetti Singh pokušavajući nagovoriti Pigmeja, ali ovaj zavrti odlučno glavom. «Ponudite mu tisuću dolara», reče Cheng na engleskom, ali Sikh namršti čelo. «Pustite to meni. Nemojmo sve pokvariti nestrpljivošću», te se Chetti Singh ponovno obrati Pirriju i reče na svahiliju: «Dat ću ti deset komada predivne tkanine, koja se jako sviđa ženama, i pedeset šaka staklenih perla. dovoljno za tisuću djevoja koje bi širile pred tobom noge.» Pirri je i dalje nijekao glavom. «To je sveto srce teritorija. Majka i Otac bi se razbjesnili ako bih tamo lovio.» «Osim tkanine i perlica, dat ću ti koplja od željeza i deset predivnih noževa s dugom oštricom poput tvog dlana.» Pirri se počeo ljuljati poput psića. «Zakon ne dozvoljava, kao ni tradicija. Moje pleme će me mrziti i otjerat će me.» «Dat ću ti dvadeset boca gina», obeća Chetti Singh. «I sav duhan koji ćeš moći podignuti sa zemlje.» Pirri se frenetično masirao po slabinama kolutajući očima. «Sav duhan koji mogu nositi!» Imao je hrapav glas. «Ne mogu. Oni će pozvati trolina. Navući će na mene prokletstvo Majke i Oca.» «A ja ću ti dati stotinu srebrenih talira Marije Terezije.» Chetti Singh potraži u džepu jakne i izvuče nekoliko novčića. Pirri se zamisli i zagleda se pohlepno u njih. Zatim usklikne, skoči i izvuče mačetu. Chetti Singh i Cheng se povuku, bojeći se da ih ne napadne. Ali Pirri se okrene oko sebe, držeći oštricu iznad glave, krene prema zelenom zidu šume. Bijesno je mlatarao po vegetaciji. Listovi su letjeli u zraku, mnoge grane su padale, dijelovi kore i bijelog drveta padali su poput kiše s debla. Zatim se Pirri odjednom zaustavi i spusti mačetu. Bio je zadihan, znoj mu se slijevao s brade. Stenjao je od napora i gnušanja nad samim sobom. Zatim se uspravi i vrati se do Chetti Singha. «Ubit ću za tebe tu životinju i donijeti ti zube. Tada ćeš mi dati sve stvari koje si mi obećao, i ne zaboravi na duhan.» Chetti Singh vozio je Land Rover putem kroz

šumu. Trebalo im je gotovo sat vremena da stignu do ceste na kojoj su radile skupine radnika i kojom su prolazila golema vozila prepuna rude i debla. «Tako smo si osigurali dar za vašeg oca. Sada moramo upotrijebiti svu maštu i lukavost za mali dar za mene. glavu doktora Daniela Armstronga na srebrenom pladnju s jabukom u ustima.» Daniel je čekao taj trenutak. Bio je na komandnom mostu MOMUa i padala je kiša. Zrak je bio plavkast od kiše a vidljivost je bila smanjena na petnaestak metara. Bonny se zaklonila u kabinu na dnu platforme da bi zaštitila skupocjenu opremu i dva vojnika Hita spustila su se na donji most. Sada je Daniel bio sam. Bio je naviknut na kišu. Otkako je došao u SengiSengi imao je uvijek mokru odjeću. Sada se nalazio u kutu između čeličnog zida i komandne kabine te mosta koji je visio u zraku, i koji ga je samo djelomično zaklanjao od kiše koja je padala. S vremena na vrijeme jak pljusak zapljusnuo bi mu lice i natjerao ga da zatvori oči. Odjednom se vrata komandne kabine otvore i Ning Cheng Gong iziđe na most koji je visio u zraku. Nije vidio da se Daniel nalazio uz zaštitnu ogradu ispod zaklona i nagne se da bi promotrio velike sjajne oštrice kopača koje su se zarivale u tlo dvadeset metara ispod njega. Bio je to Danielov trenutak. Prvi put bili su sami, a Cheng je bio ranjiv. «Za Johnnyja», promrmlja i bešumno krene prema čeličnim pločama mosta. Došulja se do Kinezovih leđa. Nije trebao napraviti ništa više nego se sagnuti i dohvatiti ga za gležnjeve. Brz pokret, i potom ga odgurnuti, a Cheng bi pao među smrtonosne oštrice. Kraj bi bio brz, a les rastrgan i osakaćen, završio bi u bubnjevima gdje bi bio pretvoren u prah pomiješan sa zemljom. Daniel se pokrene, ali prije nego što je dodirnuo Chenga, zastane, užasnut vlastitom zamisli. Bilo je to ubojstvo. Ubio je više puta, u ratu, ali nikada na ovaj način. Na trenutak osjeti gnušanje i prezir koji prevladaju. «Za Johnnyja.», pokuša se nagovoriti, ali bilo je prekasno. Cheng se naglo okrene prema njemu. Pokret je bio tako spretan kao da se radi o kobri. Podigne ruke, u tipičnu pozu borilačkih vještina. Zagleda se u Daniela tamnim i prijetećim očima. Na trenutak su ostali u ravnoteži na rubu nasilja, a potom Cheng prosikće: «Izgubili ste priliku, doktore. Nećete imati novih.» Daniel se povuče unatrag. Iznevjerio je Johnnyja iz slabosti. Nekoć se to ne bi bilo dogodilo. Ubio bi Chenga odlučno i ne bi mu bilo žao. Sada je Tajvanac bio na oprezu, i bio je još opasniji. Daniel mu okrene leđa, pun prezira, a potom se trgne. Jedan vojnik Hita uspeo se ljestvama, tiho poput leoparda. Bio je naslonjen na ogradu mosta sa smeđom kopicom koja mu je zaklanjala jedno oko. Imao je Uzi uz bok i naciljao je prema Danielovom trbuhu. Gledao je sav prizor. Te noći Daniel je ostao budan do ponoći, nervozan zbog opasnosti i pun prezira nad samim sobom zbog tako okrutnih planova koje je iskovao za osvetu. No, niti grižnja savjesti nije umanjila želju za pravdom i sutradan ujutro kad se probudio opazi da je njegova odluka bila nepobitna, ma koliko su mu živci bili izmučeni. To je dovelo do definitivnog prekida s Bonny Mahon. Zakasnila je na početak radova. On ju je čekao više od četrdeset minuta na kiši. «Kad sam rekao u pet, nisam mislio u pet popodne», zareži Daniel, a ona mu se zadovoljno osmehne. «Što želiš, gospodaru? Da napravim harakiri?», zapita. Daniel je već htio započeti s bujicom uvreda, ali potom shvati da je Bonny vjerojatno došla ravno iz Taffarijevog kreveta niti se ne opravši, jer osjeti miris mošusa te okrene leđa. Bio je toliko bijesan da se bojao da će ju napasti. U ime Boga, Armstrong, smiri se, tiho reče samome sebi. Uništit ćeš se. Radili su cijelo jutro u ozračju antagonizma: snimili su buldožere i pile koje su čistile put užasnom MOMUu. Bilo je teško raditi u blatu na kiši: osim toga, debla koja su padala i snažni strojevi koji su radili predstavljali su opasnost. Sve to nije pridonijelo poboljšanju Danielovog raspoloženja koji je svejedno uspio šutjeti sve do podne, kad ga je Bonny obavijestila da je ostala bez vrpce i da se trebala vratiti u tabor i uzeti novu. «Je li moguće da snimatelj može biti tako blesav i ostati bez vrpce na pola snimanja?», zapita Daniel, a Bonny se naglo okrene prema njemu. «Znam što te muči, dragi. Nije pomanjkanje vrpce, već nešto drugo. Mrziš me jer se Ephram provodi sa mnom, a ne ti. Ah, ljubomora, čudovište sa zelenim očima!» «Zaista imaš previsoko mišljenje o svojim dražima», odvratila joj Daniel istim prezirom. Bijes se povećavao sve dok mu Bonny ne uzvikne u lice: «Nitko si ne

može dozvoliti da na taj način razgovara sa mnom, dragi moj ljepotane. Možeš si uzeti svoj posao, uvrede i ugurati ih u uho ili u koje drugo mjesto.» Zatim ode, gacajući po crvenom blatu, vraćajući se prema Land Roveru. «Pusti kameru unutra», uzvikne Daniel. Videooprema bila je iznajmljena. «Već imaš kartu za povratak u London, a poslat ću ti novac za uslugu. Otpuštena si.» «Ne, dragi. Prekasno stižeš. Ja odlazim. I nemoj to zaboraviti!» Bonny tresne vratima Land Rovera i upali motor. Svom snagom krene uz perjanice crvenog blata. Danielovo loše raspoloženje se povećavalo još više kad se, prekasno, sjetio svih odgovora koje joj je mogao istresti dok je imao tu mogućnost. I Bonny je bila bijesna, ali njeno loše raspoloženje bilo je duže i osvetničko. Mučila se tražeći najgoru osvetu koju je sebi mogla zamisliti, i prije nego što je došla u tabor SengiSengi, padne joj na um. «Pokajat ćeš se za sve gluposti što si mi rekao, dragi Danny», obeća glasno uz osmijeh na licu koji je otkrivao nemilosrdnost. «Nećeš više snimati u Ubomu, ni ti, ni snimatelj kojeg ćeš zaposliti umjesto mene. Ja ću se pobrinuti za to.» Bio je visok i spretan, na prigušenoj svjetlosti mreže protiv komaraca njegova koža se sjajila poput ugljena, još uvijek vlažna od ljubavi. Ephram Taffari ležao je na plahti, a Bonny je mislila kako je on vjerojatno najljepši muškarac kojeg je ikada upoznala. Spusti glavu i nasloni obraz na gola prsa. Bila su glatka, bez ijedne dlake, a koža je bila tamna i svjež. Puhne nježno na bradavicu i opazi kako se uzbudio. Bonny se osmjehne, zadovoljna. Ephram je bio predivan ljubavnik, bolji od bilo kojeg bijelca. Nikada nije imala nekog poput njega i htjela je učiniti nešto što bi ga razveselilo. «Moram ti nešto reći», promrmlja. Taffari joj odmakne polaganom gestom crvenu kosu s lica. «Što?», zapita je sita glasa, gotovo nezainteresirano. Bonny je znala da će sljedeća rečenica pobuditi Taffarijevu pažnju. Stoga sačeka. Bila je to previše slatka prilika da bi je uništila. Htjela je izvući što veću zadovoljstinu. Bio je to dvostruki užitak: osveta Danielu Armstrongu i usluga Ephramu Taffariju kojom će mu dokazati lojalnost i vrijednost. «Što?», ponovi on. Dohvati je za kosu i dovoljno joj je uvije da ju je zaboljelo. Bio je majstor u tim stvarima i Bonny osjeti da joj nestaje dah: obožavala je taj sadistički čin. «Kažem ti to da bih ti dokazala da sam sasvim tvoja i koliko te volim», promrmlja. «Nakon toga više nećeš moći sumnjati u moju lojalnost.» Taffari se nasmije i zavrti glavom i dalje joj stišeću kosu. «Taj sud prepusti meni, maleni crveni ljiljane. Reci mi što je tako strašno.» «Zaista je strašno, Ephram. Po zapovijedi Daniela Armstronga snimila sam udaljavanje stanovnika Uvale orla kako bi se mogla izgraditi nova kockarnica.» Ephram Taffari zadrži dah dvadeset otkucaja srca. Potom polako puhne i tiho reče: «Ne znam o čemu govoriš, objasni mi.» «Ja i Daniel smo se nalazili na stijeni kad su vojnici stigli u naselje. Daniel mi je zapovjedio da snimam prizor.» «Što ste vidjeli?» «Vidjeli smo kako su razrušili naselje buldožerima i zapalili kolibe. Vidjeli smo kako tjeraju stanovnike na kamione i odvoze ih.» Bonny se dvoumila. «Nastavi», zapovjedi Taffari. «Što ste još vidjeli?» «Vidjeli smo kako su ubili dvojicu muškaraca. Ubili su jednog starca udarcem u glavu i pucali na jednoga koji je pokušao pobjeći. Zatim su bacili leševe u vatru.» «Snimila si sve to?», zapita Ephram. Njegov glas pobudi u Bonny osjećaj nesigurnosti i straha. «Daniel me primorao.» «Ne znam ništa o tim okrutnostima. Nisam ja dao zapovijed», reče Taffari. Uz osjećaj olakšanja, Bonny mu povjerova. «Bila sam sigurna da ne znaš ništa o tome.» «Moram vidjeti snimku. To je dokaz koji tereti one koji su napravili tu strahotu. Gdje je?» «Predala sam ga Danielu.» «Što je učinio sa snimkom?», zapita Taffari. Sada je njegov glas bio užasan. «Rekao je da ju je ostavio u britanskoj ambasadi u Kahaliju. Ambasador, sir Michael Hargreave je njegov stari prijatelj.» «Je li pokazao snimku ambasadoru?», htio je znati Taffari. «Ne vjerujem. Rekao je da je to bio dinamit i da će mu poslužiti u nekoj drugoj prilici.» «Dakle samo ti i Armstrong znate o postojanju te snimke?» Bonny nije razmišljala o tome, a osjećaj koji je sada imala nije bio ugodan. «Da, mislim. Osim ako Daniel nije rekao nekome o njoj. Ja nisam.» «Dobro.» Taffari joj ostavi kosu i pomilova je po obrazu. «Dobra si djevojka. Zahvalan sam ti. Dokazala si da si moja prijateljica.» «Među nama postoji nešto više od prijateljstva, Ephram. Nikad nisam osjećala takvo što prema jednom muškarcu.»

«Znam», prošapće Ephram. Podigne pogled i poljubi joj usne. «Predivna si žena. Moji osjećaji prema tebi sada su još snažniji.» Bonny se privije uz to gipko tijelo u znak zahvalnosti. «Moramo uzeti film od sira Michaela Hargreavea. Mogao bi prouzročiti velike štete zemlji i meni.» «Trebala sam ti to reći puno ranije», promrmlja Bonny. «Ali tek sam sada shvatila koliko te volim.» «Nije prekasno», uvjeri ju Taffari. «Sutra ujutro ću razgovarati s Armstrongom. Dat ću mu moju riječ da će krivci biti kažnjeni. Mora mi predati snimku da je možemo upotrijebiti kao dokaz.» «Ne vjerujem da će to učiniti», reče Bonny. »Snimke su previše senzacionalne. Za njega vrijede milijune dolara. Neće se htjeti odreći toga.» «Onda ćeš mi morati pomoći da se domognemo snimke. Nakon svega, ti si to snimila. Hoćeš li mi pomoći, moj lijepi bijeli i crveni ljiljane?» «Znaš, Ephram, da hoću. Učinila bih sve za tebe», prošapće Bonny. Ne dodavši ni riječ Ephram je vodio ljubav s njom, bilo je predivno. Samo je on znao biti takav ljubavnik. Zatim Bonny zaspe. Kad se probudila opazi da je opet padala kiša. Padala je uvijek u tom užasnom zelenom paklu džungle. Kiša je pljuštala, lupala po krovu bungalova za važne osobe. Mrak je bio potpun. Bonny instinktivno ispruži ruku i potraži Taffarija, ali krevet je bio prazan. Plahte su već bile hladne. Mora da je već neko vrijeme ustao. Možda je otišao u kupaonicu, pomisli Bonny, i osjeti također pritisak u donjim dijelovima tijela koji ju je probudio. Ostala je ležati, osluškajući i čekajući Taffarijev povratak, ali nakon pet minuta odmakne mrežu i krene teturajući prema vratima kupaonice. Spotakne se o stolac i udari se u stopalo. Pronađe prekidač i trepne kopcima na nagloj svjetlosti koja je bljesnula na bijelim pločicama. Kupaonica je bila prazna, ali je poklopac zahodske školjke bio podignut: Taffari je bio tu prije nje. Bonny spusti poklopac i sjedne, gola, još uvijek mamurna od sna, crvene kose koja joj je prekrivala oči. Vani je kiša bjesomučno padala. Bljesak osvjetli prozor. Bonny se nagne da bi dohvatila toaletni papir, približivši se zidu kontejnera. Začuje muške glasove u susjednoj sobi. Sada se već gotovo sasvim probudila. Znatiželjno nasloni uho na zid i prepozna Taffarijev glas. Bio je energičan, autoritativan. Netko odgovori, ali pljusak joj onemogućuje da čuje. «Ne», odvrati Taffari. «Noćas. Hoću da to učinite odmah.» Bonny je sada bila uzbunjena. U tom trenutku kiša prestane. U tišini začuje odgovor i prepozna glas. «Hoćete li potpisati dozvolu, gospodine predsjedniče? Bio je to Chetti Singh. Naglasak je bio nezamjenjiv. «Vaši vojnici mogli bi se pobrinuti za izvršenje.» «Ne govorite gluposti. Hoću da sve učinite diskretno. Otarasite ga se. Može vam pomoći Kajo, ali požurite. Ne postavljajte pitanja, ne smije biti pisanih dokaza. Eliminirajte ga i dosta!» «Da. Shvaćam. Reći ćemo da je otišao snimati u džunglu. Nešto kasnije poslat ćemo skupinu vojnika u potragu za njim, a oni neće naći ništa. Koja šteta! Ali, što ćemo sa ženom? I ona je vidjela sve što se dogodilo u uvali. Želite li da se ja pobrinem i za nju?» i? «Ne budite blesavi! Trebat će mi da ponovno vratim snimku iz ambasade. Zatim, kad snimka bude na sigurnom u mojim rukama, ponovno ću sagledati problem žene. Za sada povedite Armstronga u džunglu i oslobodite ga se.» «Uvjeravam vas, gospodine predsjedniče, da mi ništa ne bi pružilo veći užitak. Trebat će mi otprilike sat vremena da sve organiziram s Kajom, ali sve će biti gotovo prije izlaska sunca. Dajem vam svoju časnu riječ.» Začuje se zvuk stolca i teški koraci. Zatim jedna vrata tresnu, a u dnevnom boravku bungalova sve utihne. Na trenutak Bonny je ostala nepomična, skamenjena. Zatim skoči na noge, potrči do prekidača i mrak ponovno zavlada u sobi. Vratila se prema krevetu i opipavajući uvuče se pod mrežu. Ostala je ležati, čekajući da se Ephram Taffari vrati. Njena je glava bila preplavljena stotinama misli. Bila je prestravljena i zbunjena. Nije očekivala nešto takvo. Mislila je da će se Ephram dočepati kasete, uhititi Daniela i izbaciti ga iz zemlje i proglasiti ga nepoželjnom osobom. Ni na trenutak nije pomislila da bi Taffari mogao dati ubiti Daniela i smrviti ga poput kukca bez imalo milosti i bez grižnje savjesti. Shvati da je bila jako naivna. Bio je to gotovo neizdrživ šok. Nije nikada mrzila Daniela. Štoviše: osjećala je ljubav prema njemu, koliko je to bilo moguće, a potom joj je postao dosadan i živcirao ju je. Naravno, nakon što se počela zabavljati s Ephramom Taffarijem, Daniel ju je uvrijedio i otpustio, ali nije bio sasvim

u krivu. i nije ga mrzila, ne do te mjere da želi njegovu smrt. Nemoj se miješati, reče samoj sebi. Sada je prekasno. Danny mora prihvatiti rizik. I dalje je čekala Taffarija da se vrati u krevet, ali on se nije pojavio. Bonny ponovno pomisli na Daniela. Bio je jedan od malobrojnih muškaraca kojima se divila i prema kojem je osjećala simpatije. Bio je ljubazan, lijep i zabavan. potom se dublje zamisli. Ne budi sentimentalna, pomisli. Nije krenulo putem koji si sebi zamislila, ali tim gore za Daniela. No, postojala je i prikrivena prijetnja za nju, u riječima Ephrama Taffarija. «Kad snimka bude na sigurnom u mojim rukama, ponovno ću sagledati problem žene.» Taffari se još nije vratio. Bonny sjedne na krevet i osluhne. Kiša je sasvim prestala. Protiv svoje volje podigne mrežu i potraži odjeću po podu. Ode do vrata koja su vodila na terasu bungalova i otvori ih tiho. Krene terasom. Prozor boravka bio je osvijetljen. Bonny stane tako da je mogla vidjeti unutrašnjost u sjeni. Ephram Taffari nalazio se za писаćim stolom leđima okrenut od prozora. Na sebi je imao majicu kaki boje i maskirne hlače. Pušeci cigaretu proučavao je karte raširene po stolu. Bio je udubljen u posao. Bonny procijeni da će joj biti potrebno bar deset minuta da stigne do bungalova za goste na istočnoj strani kompleksa i vrati se u krevet. Drveni prolazi bili su mokri i prljavi od blata. Bila je bosa. Možda Daniel i nije bio u sobi. Pokuša se sjetiti svih izlika da ne ode do njega. Ne dugujem mu ništa, pomisli. No, potom ponovno začuje Ephramov glas: «Odvedite Armstronga u džunglu i oslobodite ga se.» Odmakne se od osvijetljenog prozora. Još nije znala što joj je činiti, ali potom je već trčala drvenim prolazom, ispod tamnih stabala s kojih se slijevala kiša. Klizne i padne na koljena, ali se odmah i podigne te nastavi trčati. Kućna haljina se zamrlja crvenim blatom. Kroz stabla opazi da je postojalo samo jedno upaljeno svjetlo u redu soba za goste. Ostale su bile u mraku. Kad se približila, s olakšanjem opazi da je to svjetlo Danielove sobe. Nije se uspela na terasu, već skoči s prolaza i krene oko bungalova. Zastor Danielova prozora bio je navučen. Bonny počne grepsti po mreži protiv komaraca, i odmah začuje stolac kako se pomaknuo na podu. Ponovi zvuk, a potom Danielov glas zapita: «Tko je?» «Za ime Boga, Danny, ja sam. Moram razgovarati s tobom.» «Udi. Otvorit ću ti vrata.» «Ne, ne. Izidi ti. Užasno je. Ne smiju me vidjeti. Požuri! Požuri!» Pola minute kasnije Daniel se pojavi u mraku, osvijetljen iza leda od prozora. ,!?? «Danny, Ephram zna za naše snimke u Uvali orla.» «Kako je saznao?» «Nije bitno.» «Ti si mu rekla, zar ne?» »Prokletstvo. došla sam da bih te upozorila. Zapovjedio je da te odmah ubiju. Chetti Singh i Kajo će doći po tebe. Odvest će te u džunglu. Ne žele ostaviti dokaze.» «Kako znaš?» «Ne postavljaš glupava pitanja. Vjeruj mi, znam. Ne mogu gubiti vrijeme. Moram se vratiti, ili će on primijetiti da sam izašla.» Bonny se pokrene, ali joj Daniel dohvati ruku. «Hvala, Bonny», reče. • «Bolja si od onog što misliš. Želiš li pobjeći sa mnom?» Ona zavrti glavom. «Izvući ću se», reče. «Ali ti odlazi. Imaš najviše sat vremena. Požuri!» Izvuče se iz njegova stiska i potrči ispod reda stabala. Daniel je još trenutak gledao za njom. Svjetla bungalova su pretvorila crvenu kosu u aureolu, a dugačka bijela haljina davala joj je izgled anđela. «I to kakav anđeo!», promrmlja Daniel. Na trenutak ostane nepomičan u mraku misleći što mu je činiti. Sve dok su mu protivnici bili Chetti Singh i Ning Cheng Gong, imao je neku mogućnost. Kao i on, morali su djelovati u velikoj tajnosti. Nitko ga nije mogao napasti otvoreno. Ali sada je Chetti Singh dobio nalog da ga ubije, a taj mu je nalog dao predsjednik. Danny se gorko osmijehne, vučjim osmijehom. Mogao je i pretpostaviti da će Sikh brzo djelovati i uz to nemilosrdno. Bonny je bila u pravu. Morao je ostaviti SengiSengi u roku od nekoliko minuta, prije nego što dođu krvnici. S ugla zgrade pogleda prema terasi. Sve je bilo obavijeno mrakom, mirno. Vratila se u svoju sobu i uzela iz ormara putnu torbu u kojoj su bili osobni dokumenti, putovnica i avionske karte, kreditne kartice i čekovi. Osim odjeće i osobnih stvari u sobi nije bilo ničega što je imalo neku vrijednost. Odjene na sebe laganu vjetrovku i provjeri ima li u džepu još uvijek ključeve Land Rovera. Isključi svjetlo i iziđe. Vozilo je bilo parkirano u podnožju terase. Otvori bešumno vrata i baci torbu na sjedalo suvozača. Videooprema je bila na stražnjem sjedalu, a u pretincima se nalazio materijal za kampiranje i prvu pomoć: ali nije bilo oružja,

osim stare lovačke puške. Upali motor Land Rovera. Zvuk je izgledao previše glasan za mrak. Nije upalio svjetla i polako ubaci u brzinu, držeći niske okretaje motora. Prođe polako kompleks u mraku i uputi se prema izlazu. Znao je da se noću nikad ne zatvara i da je postojao samo jedan stražar. Daniel nije gajio lažne nade da će džipom moći daleko stići. Postojala je samo jedna cesta koja je vodila iz SengiSengija prema rijeci Ubomo, a na svakih osam kilometara nalazila se vojska. Poziv radiosatnicom iz SengiSengija sve je mogao uzbuniti. Stražari su trebali samo sačekati držeći uperene puške AK 47. Ne, mogao se smatrati sretnikom bude li uspio preći prvu skupinu na straži: zatim će biti primoran ući u džunglu. Bio je obučen da preživi i bori se u rodezijskom bushveldu, koji se nalazio dosta južnije. Ne bi se mogao snaći na isti način u ekvatorijalnoj šumi, ali nije imao druge mogućnosti. Morao se, prije svega, udaljiti od SengiSengija. Zatim će se suočiti s problemima kako se budu nizali. «To je sada pod brojem jedan», pomisli, kad su se reflektori glavnog ulaza upalili. Cijeli kompleks se osvijetli. Pet ili šest vojnika potrči mu ususret. Odjenuli su se na brzinu, netko je imao samo gaće i potkošulju. Daniel prepozna kapetana Kaja i Chettija Singha. Kajo je imao pištolj, a Chetti Singh trčao je ukorak s njim, vičući i podižući ruku u smjeru Land Rovera. Mekani turban isticao se na svjetlu reflektora. Jedan stražar pokušavao je zatvoriti ulazna vrata i već je zatvorio jednu od dviju strana vrata. Daniel upali svjetla, dlanom pritisne sirenu i krene prema muškarcu koji se spretno odmakne u stranu. Džip udari u vrata koja još nisu bila zaključana te ih snažno odmakne. Daniel prođe kroz njih, tutnjeći. Začuje za sobom rafale iz automatskih pušaka, i metke koji se zabijaju u karoseriju Land Rovera, ali se nagne nad volanom i nastavi pritiskivati papučicu gasa. Prvi zavoj na cesti izgledao je da će se srušiti prema njemu. Još jedan rafal osine stražnji dio džipa. Nešto ga udari o leđa, nekoliko centimetara od leđne moždine. Bio je ranjen metkom već jednom u dalekom ratu, i prepozna osjećaj. Sudeći po mjestu rane, visokom i uz kralježnicu, mora da je bila smrtonosna, u plućima. Očekivao je da će osjetiti zagušljivu bujicu arterijske krvi. »Nastavi trčati dok god budeš mogao«, pomisli i nagazi na papučicu gasa dok je ulazio u drugi zavoj svom brzinom. Džip se podigne na dva kotača, ali ne prevrne se. Kad je pogledao u retrovizor, svjetla tabora bila su sakrivena od stabala: vidio se samo tračak svjetlosti u tami. Osjećao je toplu krv kako mu teče leđima, ali nije osjećao očekivano gušenje i nemoć. Rana je izgledala zaleđena. Uspijevao je i misliti. Mogao je nastaviti. Znao je gdje se nalazila prva straža. »Otprilike osam kilometara ispred mene«, reče si. «Do prve rijeke.» Natjera se da se prisjeti kako se dolazi do ceste. Prošao je tim putem nekoliko puta tijekom snimanja u posljednja tri dana. Sjećao se svakog zavoja. Doneše odluku. Nagne se prema naslonu. Rana je bila bolna poput uboda noža, ali nije gubio mnogo krvi. »Unutarnje krvarenje«, pomisli. «Ovog se puta nećeš izvući, Danny», no, nastavi čekajući da ga nemoć svlada. Bilo je pet cesta koje su se račvale od glavne prije stražara. Neke se više nisu koristile i bile su već obrasle vegetacijom, ali bar dvije su se svakodnevno koristile zbog odvoza drva. Izabere prvu na oko tri kilometra od SengiSengija. Skrene u pravcu zapada. Granica Zaira bila je s te strane; na manje od stotinu pedeset kilometara: ali put je bio dug samo osam kilometara, a potom mu je prepreku predstavljao MOMU i rov. Morao je napustiti Land Rover i preći pješice ostalih stotinu četrdeset kilometara kroz nepoznatu šumu. Posljednji dio puta odvijat će se kroz planine, ledenjake i snijeg. Potom pomisli na ranu na leđima i shvati da je živio u iluzijama. Neće uspjeti stići tako daleko. Cesta je bila prepuna rupa, s tragovima divovskih guma kamiona koji su prevozili drvo. Bila je prava blatnjava močvara boje i gustoće izmeta, pa je Land Rover napredovao tresući se i poskakujući po dubokim brazdama. Blato je špricalo i prljalo stakla, zasjenivši svjetla koja su osvijetljavala cestu. Rana na leđima bila je bolna, ali Daniel je još uvijek mogao jasno razmišljati. Dodirne si vršak nosa kažiprstom da bi provjerio koordinaciju. Ne, nije je izgubio. Odjednom opazi svjetlost na cesti. Kamion mu je dolazio ususret. Smanji brzinu i promotri granicu s džunglom koja je zatvarala cestu. Instinktivno opazi prolaz kroz lišće i krene džipom u tom pravcu. Pedesetak koraka nastavi voziti dok su

grane greble vrata vozila. Mekano tlo šume gutalo je kotače: brzina se smanji sve dok se džip sasvim ne zaustavi. Daniel ugasi motor i svjetla. Ostao je nepomičan u tami i osluhne kamion koji je prolazio ravno prema istoku, prema SengiSengiju cestom kojom je došao. Kad je buka moćnog dizel motora prestala u tišini, nagne se prema naprijed i smogne snage da provjeri ranu na leđima. Stavi jednu ruku iza leđa i pokuša opipati bolno mjesto. Uzvikne i odmah povuče ruku. Upali svjetlo u džipu i prouči kažiprst. Komadić stražnjeg stakla zario mu se u leđa i zaustavio među rebrima. Bila je to dugačka rana, ali površinska, a staklo je još uvijek bilo zariveno u meso. Izvuče ga i prouči. Bilo je okrvavljeno i nepravilno: a rana je ponovno počela krvariti. Neće umrijeti s tako malom ranom, pomisli. Baci komadić stakla kroz prozor i uze kutiju prve pomoći koja se nalazila na stražnjem sjedalu vozila, ispod opreme za snimanje. Bilo je teško samome sebi očistiti i zaviti ranu, ali uspije se dobro namazati i zaviti, napravivši čvor zavojem na prsima. U međuvremenu je načulio uši i osluhnuo kreću li se još vozila po cesti, ali čuo je samo zvukove džungle. kukaca, ptica i drugih životinja. Uze bateriju i vrati se pješice do ceste te prouči brazde u blatu. Kao što se i nadao, golemi kamion je prešao preko tragova Land Rovera koji su ostali samo na mjestu gdje je skrenuo s ceste. Uze slomljenu granu i obriše ih vrlo pažljivo. Zatim promotri lišće koje je džip razmaknuo ušavši u šumu. Ponovno vrati grane na najprirodniji mogući način i blatom premaze one koje je slomio da ne bi privukle pažnju. Nakon pola sata rada bio je siguran da nitko neće naslutiti gdje je vozilo skrenulo s ceste i sakrio se na petnaest metara udaljenosti. Gotovo odmah rezultat njegova rada prošao je provjeru. Opazi svjetla kako se približavaju iz smjera SengiSengija. Povuče se još nekoliko koraka u šumu i baci se na tlo. Premaze si lice i dlanove blatom. Vjetrovka je bila zelene boje šume, i bilo je nemoguće primijetiti je. Daniel je promatrao vozilo koje se približavalo cestom. Kretalo se polako i kad je stiglo na visinu njegova zaklona, opazi da se radilo o maskirnom vojnom vozilu. Bilo je prepuno vojnika Hita i izgledalo mu je da je opazio bijeli turban Chettija Singha u kabini. No, nije bio siguran. Jedan od vojnika okrenuo je reflektor prema rubu ceste, bilo je očito da su tražili njega. Daniel spusti lice nad laktom kad je snop svjetlosti prošao iznad njegove glave. Kamion nastavi dalje ne usporivši i nestane. Daniel ustane i vrati se prema Land Roveru. Potraži po pretincima i odabere najvažnije stvari, kompas, prije svega, te ga stavi u ruksak. Iz kutije prve pomoći uze sve potrebno za ranu, antiseptike i tablete protiv bolova. Nije bilo hrane u džipu: morat će se hraniti u šumi. Osim toga, nije mogao nositi ruksak na normalan način a da se pri tom ne otvori rana na leđima, te ga prebaci na drugo rame. Pretpostavljao je da će rani trebati neko vrijeme da zacijeli, i da je treba zaštititi, ali nije bio u stanju to i učiniti. «Moram preći rov MOMUa prije zore», pomisli. «To je jedino mjesto koje je otvoreno.» Ostavi Land Rover i krene prema zapadu. Bilo je teško orijentirati se u mraku, usred šume. Bio je primoran svakih stotinu metara upaliti bateriju i pogledati kompas. Teren je bio mekan i nepravilan, a Daniel se kretao sporo među stablima. Kad je stigao do rova MOMUa, nebo iznad njega se počelo bojiti prvim zrakama svjetlosti. Uspijevao je vidjeti stabla na drugoj strani rova, ali MOMU je prošao tuda prije nekoliko tjedana i sada je radio desetak kilometara sjevernije. Taj dio šume mora da je bio pust, jedino ako su Kajo i Chetti Singh poslali skupinu vojnika da ga potraži. Bio je to rizik s kojim se morao susresti. Ostavi za sobom sigurnost šume i krene preko rova. Do gležnjeva zapadne u crveno blato koje mu je izulo cipele. Svake sekunde čekao je da će čuti uzvik ili pucanj i već se zadihao od napora, kad je konačno stigao do stabala. Hodao je još sat vremena, a potom se zaustavio i odmorio se. Bilo je već toplo, a vlaga je bila velika kao u turskom kupalištu. Daniel se svuče zadržavši samo hlače i cipele: smota drugu odjeću i zakopa je ispod mekane zemlje. Imao je otvrdlu kožu od sunca i bio je prirodno otporan na ujede kukaca. U dolini Zambezija uspio je čak izdržati i muhe cece. Dok je držao prekrivenu ranu na leđima, pomisli da će se sve završiti najbolje. Ustane i nastavi. Orijentirao se pomoću kompasa i sata, računajući otprilike koliko je puta prevalio. Svaka dva sata bilo je šesnaest kilometara. Držeći taj ritam trebat će mu osam dana da stigne do granice sa Zairom, ali

naravno, neće ga uspjeti održati. Pred njim su se nalazile planine, ledenjaci i snijeg, a ostavio je gotovo svu odjeću. Bit će zanimljivo prelaziti ledenjake odjeven na ovaj način, pomisli, dok je spremao ležaj od lišća te se ispružio kako bi malo odspavao. Kad se probudio, svjetlost je bila vrlo prigušena. Bio je gladan, a rana na leđima ga je boljela. Kad ju je dodirnuo, bila je naduta i pekla ga je. Nedostaje mi samo lijepa infekcija, pomisli, i promijeni zavoje što je bolje mogao. U podne ga ponovno započne mučiti glad. Pronađe gnijezdo velikih bijelih larva ispod kore mrtvog drveta. Imale su okus svježeg jaja. «Ono što ne ubija, deblja», reče samome sebi, i nastavi svoj put prema zapadu s kompasom u ruci. Ranog popodneva pomisli da je prepoznao vrstu jestivih gljiva te pokuša pojesti komadić. Kasnog popodneva stigne do obale male bistre rijeke. Pio je kad opazi na dnu tamnu sjenu u obliku cigare. Slomi granu i nožićem napravi dva vrška. Zatim odreže jedno od visećih gnijezda mrava s grana kapoka i baci goleme crvene insekte na vodu držeći se odmaknut od obale, s primitivnim kopljem u ruci. Gotovo odmah jedna riba zapliva prema površini i započne jesti mrave. Daniel joj zarije vršak harpuna među škrge i podigne je na obalu. Bila je to riba dugačka koliko i njegova ruka. Najede se do sitosti debelog žutog mesa a ostatak ribe osuši na vatri od zelenog lišća. Mogla mu je potrajati nekoliko dana: zamota meso u lišće i spremi ga u ruksak. i Kad se sutradan ujutro probudio, leđa su ga boljela tako jako i imao je nadut trbuh od dizenterije. Nije znao je li to zbog larva, gljive ili vode rijeke; no prije podneva osjeti slabost. Dijareja je bila gotovo stalna, a rana ga je pekla poput žeravice među rebrima. I višemanje imao je osjećaj da ga netko slijedi. Bio je to instinkt koji je primijetio da posjeduje kad je bio voda izviđača u dolini. Johnnv Nzou uvijek je nedvojbeno vjerovao u to šesto čulo koje ih nikad nije iznevjerilo. Izgledalo je da je Daniel imao sposobnost osjetiti zlobnu energiju lovca koji je slijedio njegove tragove. Pobjedivši bol i slabost okrene se i osjeti prisutnost. Znao je da je lovac bio iza njega. Morao je sakriti svoje tragove, reče sebi, iako je znao da će to usporiti njegovo napredovanje: no, gotovo će sigurno zbuniti progonitelja, realnog ili nestvarnog, izuzev ako je zaista jako spretan i ako su se njegove sposobnosti skrivanja tragova smanjile. Stigavši do rijeke ude u vodu i od tog trenutka upotrijebio je sve smicalice da prekrije tragove i zbuni lovca. Nakon svakog kilometra postajao je slabiji. Dijareja ga nije ostavljala na miru, rana je započela smrdjeti, a znao je sa sigurnošću vidovnjaka da je nevidljivi progonitelj još uvijek bio iza njega. i približavao mu se sve više. I Godinama je Chetti Singh, voda krivolovaca, organizirao više sistema uz pomoć kojih je kontaktirao sa svojim lovcima. Na nekim područjima je bilo lakše. U Zambiji ili Mozambiku bilo je dovoljno doći do bilo kojeg naselja i razgovarati sa ženom ili bratom, koji su poruku prosljeđivali dalje. U Botsvani ili Zimbabveu mogao je čak poštom poslati pismo ili telegram: ali kontaktirati divljeg Pimeja u ekvatorijalnoj šumi Uboma bilo je zaista teško i moglo je iziskivati podosta vremena. Jedini način bio je da se na glavnoj cesti zaustavi na svakoj duka i pored svake trgovine, potom da porazgovara sa svim Bambuti koje bi sreo plativši im da prenese poruku Pirriju u šumu. Bilo je začuđujuće kako su divlji Pimeji održavali mrežu komunikacije u prostranim tajnim područjima džungle. uostalom, bili su društven i brbljav narod. Tragač meda jednoga plemena susretao je ženu drugog plemena koja je skupljala ljekovito bilje i tako se poruka prenosila, uzvikivala s vrha brežuljka pjesmom koja je dopirala do drugog lualice s druge strane doline, ili je u kanuu rijekom stizala do primatelja. Ponekad su bili potrebni tjedni, nekad je pošiljatelj poruke bio sretne ruke, moglo je biti dovoljno i samo nekoliko dana. Ovaj put Chetti Singh je imao sreće. Dva dana nakon što je povjerio poruku skupini pigmejskih žena na obali rijeke, Pirri se pojavio na rubu šume. Kao i uvijek, pojavio se teatralno poput duha šume zapitavši duhan i darove. «Jesi li ubio mog slona?», zapita Chetti Singh, a Pirri se počeo po nosu te se počeo među nogama od nelagode. «Da me nisi pozvao, sada bi slon bio mrtav.» «Ali nije mrtav», primijeti Chetti Singh. «Dakle, nisi zavrijedio predivne darove koje sam ti obećao.» «Bar malo duhana?», molio je Pirri. «Tvoj sam vjerni rob i moje srce je prepuno ljubavi prema tebi. Malu šačicu duhana?» Chetti Singh mu da polovicu duhana koju je

zatražio i dok se Pirri naginjao da ga okusi, nastavi: «Sve što sam ti obećao. dat ću ti dvostruko ubiješ li za mene još jedno biće i doneseš mi glavu.» «O kojoj se životinji radi?», zapita Pirri s nevjericom u glasu i napola sklopi oči. «Još jedan slon?» «Ne», reče Chetti Singh. «Radi se o jednom čovjeku.» «Želiš da ubijem čovjeka!» Pirri ustane, uzburan. «Učinim li to, doći će wazungu, uzet će me i staviti mi omču oko vrata.» «Ne», reče Chetti Singh. «Wazungu će te obasuti bogatim darovima kao i ja.» Okrene se prema kapetanu Kaju. «Zar ne?» «Tako je», potvrdi Kajo. «Čovjek kojeg moraš ubiti je bijelac. Zloban je čovjek i pobjegao je u šumu. Mi, koji vodimo ovu državu, ćemo te nagraditi budeš li ga ulovio.» Pirri dobro prouči Kaja, odoru, pištolj i tamne oči te shvati da je bio moćan wazungu države: zatim razmisli ozbiljno o ponudi. Ubio je nekoliko wazungu bijelaca kad je bio mlad u ratu. Država ga je platila da to učini, i bilo je jednostavno. Wazungu bijelci bili su glupi i nespretni u šumi. Bilo je lako slijediti ih, bilo je lako ubiti ih. Nisu shvaćali ni da je on bio tamo, sve dok nisu umirali. f i «Koliko duhana?», zapita. «S moje strane, sav duhan koji možeš ponijeti sa sobom», reče Chetti Singh. «I s moje strane isto», reče kapetan Kajo. «Gdje ću ga naći?», zapita Pirri, a Chetti Singh mu objasni gdje je morao započeti sa svojom potragom i kamo je pretpostavljao da namjerava stići. «Želiš li samo njegovu glavu?», zapita Pirri. «Da bi je pojeo?» r «Ne.» Chetti Singh se ne uvrijedi. «Tako ću znati da si ubio pravog čovjeka.» «Prije ću ti donijeti glavu muškarca kojeg tražiš», obeća veselo Pirri, «a potom ću ti donijeti slonove zube i dobit ću više duhana od bilo kojeg drugog čovjeka na svijetu.» Maleni smeđi duh potom nestane u šumi. U rano jutro, prije nego što je toplina postala nepodnošljiva, Kelly Kinnear se dala na posao u svojoj ambulanti u Gondali. Imala je više pacijenata uobičajeno: gotovo su svi imali inficirane rane, goleme čireve koje nisu liječili i koji su uništavali tkivo do kosti. Neki su pak imali malariju ili nadute i suzne oči zbog oftalmije koju su uzrokovale muhe. Bilo je i nekoliko bolesnih od AIDSa. Nije joj bilo potrebno napraviti analizu krvi da prepozna simptome, nadutost limfnih žlijezda i bijeli sloj koji je prekrivao jezik i grlo. Kelly se konzultira s Victorom Omeruom, i on se složi s njom: na oboljelima od AIDSa trebali su isprobati novu terapiju, koja je izgledala vrlo prihvatljiva. Pomogne joj da pripremi dozu: količina lijeka je bila proizvoljna i raspravljali su upravo o tome, kad su začuli iznenadni metež pred ulazom u ambulantu. Victor pogleda s prozora i osmjehne se: «Stigli su vaši mali prijatelji», reče obrativši se Kelly, a ona iziđe na sunce, smijući se od sreće. Sepoo i njegova supruga bili su sćućureni u podnožju terase čavrljajući i smijući se s ostalim pacijentima koji su čekali. Kad su je opazili, uskliknu radosno i potrče da bi je uhvatili za ruke i ispričovijedali joj što se dogodilo od njihova posljednjeg susreta. Pokušavali su nadglasati jedan drugog jer je svatko htio prenijeti najpikantnije tračeve koji su se odnosili na pleme. Držali su je za ruku i povelili je do prve stube, te sjeli ni trenutka ne prestavši s pripovijedanjem. «Svili ima dijete. Muško je i obećala je da će ga donijeti ovamo k tebi što prije», reče Pamba. «Ubrzo ćemo organizirati veliki lov s mrežama i sudjelovat će sva plemena.», reče Sepoo. »Donijela sam ti snop korijenja koje sam ti obećala prošli put kad smo se sreli», uzvikne Pamba koja nije namjeravala dopustiti da je muž zasjeni. Živahne oči bile su napola skrivene mrežom bora, a nedostajala joj je polovica zuba. «Ubio sam dvije predivne ptice», hvalisao se Sepoo. «Donio sam ti jednu kožu, tako ćeš moći napraviti predivan šešir, KaraKi.» «Jako si ljubazan, Sepoo», zahvali mu Kelly. «Ima li vijesti iz SengiSengija? Što je sa strojevima koji jedu zemlju i žderu šumu? Zna li se nešto o golemom bijelom čovjeku kovrčave kose i ženi vatrene kose koja uvijek gleda u malu crnu kutiju?» «Čudno je», reče Sepoo važna izraza lica. «Čuli smo čudnu vijest. Muškarac s kovrčavom kosom je pobjegao iz SengiSengija. Pobjegao je i sakrio se u šumi.» Govorio je vrlo brzo da bi onemogućio Pambi da ga pretekne. «A wazungu iz SengiSengija ponudili su mom bratu Pirriju velika bogatstva kao nagradu bude li ga ulovio i ubio.» Kelly se zagleda užasnuta. «Mora ga ubiti?», zamuca. «Žele da ga Pirri ubije?» «I da mu odrubi glavu», potvrdi zadovoljno Sapoo. «Zar to nije čudno i uzbudljivo?» «Moraš to spriječiti!» Kelly skoči na noge i povuče sa sobom i Sepooa. «Ne smiješ dozvoliti

da ga Pirri ubije. Moraš spasiti bijelca i dovesti ga u Gondalu. Jesi li me čuo, Sepoo? Kreni odmah! Brzo! Moraš zaustaviti Pirrija!» «Ja ću poći s njime da bih se uvjerila da čini što si mu rekla, KaraKi», obeća Pamba. «Stara je budala i čuje li zvižduk kolibrija koji donosi med ili sretne li kojeg njegovog prijatelja u šumi, zaboravit će sve što si mu rekla.» Obrati se mužu: »Dolazi, starče«, reče bocnuvši ga palcem. «Idemo u potragu za wazungu bijelcem da ga dovedemo KaraKi. Idemo, prije nego što ga Pirri uspije ubiti i odnijeti glavu u SengiSengi.» Pirri, lovac, položi koljeno na tlo i prouči tragove. Popravi si luk na ramenu i zavrti glavom uz divljenje. «Zna da sam ovdje, iza njega», promrmlja. «Kako može znati? Naravno, jedino ako je i on jedan od bundi.» Dodirne trag gdje je wazungu izišao iz vode. Učinio je to vrlo spretno, ostavivši tragove koje je samo Pirri koji je bio vrlo spretno u čitanju tragova mogao opaziti i prepoznati. «Da, znaš da te slijedim.» Pirri klimne glavom. «Gdje si naučio kretati se i pokrivati svoje tragove gotovo kao i Bambuti?», promrmlja. Pronašao je tragove wazungua na mjestu gdje je prešao veliku cestu koju je žuti stroj što guta zemlju i stabla otvorio kroz šumu. Tlo je bilo mekano na tom dijelu, i wazungu je ostavio tragove stopala koje bi i slijepac mogao slijediti u mračnoj noći. Kretao se prema zapadu, prema planinama, kao što je rekao Chetti Singh. Pirri je mislio da će se lov brzo i lako završiti, pogotovo kad je pronášao mjesto gdje je wazungu istrгнуo komad otrovne gljive s mrtvog stabla i malo pojeo. Pronášao je i odgrizli dio gljive koju je potom bacio, i nasmijao se. «Tvoja crijeva pretvorit će se u vodu i teći će poput velike rijeke, o glupavi wazungu. Ubit ću te dok budeš klečio i srao.» Zatim je pronášao mjesto gdje je wazungu spavao prethodne noći i mjesto gdje je prvi put ispraznio crijeva. «Nećeš više otići jako daleko, stići ću te i ubiti», rekao je za sebe kroz smijeh. Ponovno krene dalje tiho poput dima koji se miješa sa sjenama i tamnim bojama šume, slijedeći lake tragove dvostruko brže od čovjeka koji ih je ostavio. Pronášao je u intervalima žuti otrovani izmet. Zatim su ga tragovi doveli do obale rijeke, završivši u vodi i nestavši. Pirri je radio gotovo pola dana proučavajući obje obale rijeke, krećući se prema planini gotovo kilometar i pol, i jednako toliko prema dolini, a potom je pronášao mjesto gdje je bijelac izišao iz vode. m «Lukav si», prizna. «Ali nisi lukav kao Pirri.» Ponovno krene za tragovima, no puno sporije, jer je čovjek kojeg je slijedio bio vrlo spretno, ostavljao je krive tragove i koristio vodu, te je Pirri bio primoran dešifrirati svaku prijevaru. Mrštio je čelo dok je razmišljao, a potom se zadovoljno smiješio. «Ah, da, vrijedit će ubiti te. Uspio bi se izvući da je na mom mjestu bio koji drugi, manje vrijedan lovac. Ali, ja sam Pirri.» Kasnog popodneva drugog dana stigao je do čistine i prvi put ugledao wazungua. Na početku je mislio da je jedna od rijetkih antilopa šume, koje su se penjale obronkom. Opazi pokret na otprilike kilometar i pol udaljenosti. Na trenutak se njegov izvanredan vid zamuti. Nije izgledao poput čovjeka, pogotovo ne poput bijelca: a potom, dok je nestajao među visokim stablima na rubu šume, opazi da se premazao blatom od glave do pete i da je nosio šešir od kore drveta i lišće na vrhu glave što ga je činilo gotovo nevidljivim: uopće nije naličio ljudskoj pojavi. «Ah!» Pirri se pomilova po truhu, sretan, i nagradi se mrvicom duhana da bi proslavio uspjeh. «Da, zaista si lukav, moj wazungu. Čak ni ja te neću uspjati uloviti prije mraka. Ali sutradan će tvoja glava biti moja.» Te noći Pirri je spavao bez da upali vatru na rubu čistine gdje je vidio posljednji put bijelca i ponovno krene čim je bilo dovoljno svjetlosti da prepozna tragove. Na pola jutra pronáde wazungua. Ležao je ispod golemog afričkog mahagonija i na prvi pogled Pirri pomisli da je mrtav. Pokušao se pokriti lišćem u posljednjem, patetičnom pokušaju da izbjegne neumoljivom lovcu. Pirri se polako približi, držeći se na oprezu. U desnoj je ruci stiskao mačetu sa širokom oštricom, a oružje je bilo oštro poput britve. Kad je konačno stigao do Daniela Armstronga, opazi da još uvijek nije bio mrtav. Bio je u besvjesnom stanju, ali je još uvijek disao uz prigušeno grgljanje, sasvim stisnut poput ranjenog psa pod pokrivačem mrtvog lišća. Glavu je nagnuo u stranu, a znoj je izbrisao blato ispod brade, ostavivši bijeli trag. Bio je to idealni znak gdje će zadati udarac kad mu bude odrubljavao glavu. Pirri provjeri oštricu mačete palcem. Bila je dovoljno oštra za

brijanje. Podigne je iznad glave objema rukama. Vrat muškarca nije bio deblji od vrata duikera, uobičajene Pirrijeve lovine. Mačeta će se zariti u meso i kost istom lakoćom, te odvojiti glavu od trupa. Potom će je objesiti za kosu za granu i ostaviti je tako oko sat vremena, da se izlije krv, a onda će je malo osušiti na laganoj vatri od zelenog lišća i trave da bi je konzervirao; zatim će je staviti u mrežicu od kore i odnijeti Chettiju Singhu te dobiti nagradu. Pirri osjeti tračak kajanja dok se dvoumio držeći podignutu oštricu prije udarca. Bio je pravi lovac i stoga je uvijek osjećao tugu prema divljači u trenutku kad se spremao ubiti je. Kredo plemena obavezivao ga je na poštovanje životinja koje je ubijao, pogotovo kad su se pokazale lukave i hrabre. «Umri brzo», molio je tiho. Htjede već zadati udarac, kad se miran glas začuje iza njegovih leđa: «Zaustavi se, brate moj, ili ću ti zariti ovu otrovnu strijelu u želudac.» Zaprepašten, Pirri skoči i okrene se brzinom munje. Sepoo je bio pet koraka iza njega. Napeo je luk i približio strijelu obrazu. Otrovnost na vršku bio je gust i ljepljiv poput karamela. Ciljao je prema Pirrijevim prsima. «Ti si mi brat.», uzvikne Pirri. «Plod si utrobe moje majke. Nećeš me pogoditi strijelom!» «Misli kako ti drago, Pirri, brate moj, još si gluplji od onog što sam mislio. KaraKi želi wazungu bijelca i želi ga živog. Budeš li prolio samo jednu kap njegove krvi, ova strijela proći će ti kroz prsa i izići na leđima.» «A ja», reče Pamba iz sjene šume, «plesat ću i pjevati oko tebe dok se budeš uvijao na tlu.» Pirri se povuče. Znao je da je mogao nagovoriti Sepooa da učini ili ne učini bilo što: ali Pamba je bila drukčija. Vrlo ju je poštovao i bojao se je. «Ponudili su mi velika bogatstva da ubijem ovog wazungua.» Pirrijev glas bio je piskutav. »Podijelit ću ih u jednake dijelove s vama. Sav duhan koji budete mogli ponijeti sa sobom! Dat ću vam ga!» «Pogodi ga u trbuh», zapovjedi veselo Pamba, a Sepooova ruka se zatrese od napora dok je zatvarao jedno oko da bi bolje naciljao. «Čekaj!», uzvikne Pirri. «Volim te, draga moja sestro. Ne možeš dozvoliti da me ovaj idiot ubije.» «Sad ću uzeti malo duhana», reče hladno Pamba. «Budeš li još uvijek ovdje kad budem završila s kihanjem.» «Odlazim!» Baci se u grmlje i kad je bio na sigurnom, uzvikne: «Stara majmunice.» Čuli su ga kako šiba mačetom po grmlju i drveću, iskaljujući na taj način svoj bijes i frustriranost. «Samo truli Bambuti poput Sepooa mogao je oženiti tu slinavu staru babu.» Zvukovi bijesa postajali su sve tiši, kako se udaljavao kroz šumu. Sepoo spusti luk i okrene se prema Pambi. «Nisam se ovako zabavio od dana kad je Pirri pao u vlastitu zamku, na bivola koji je također završio u njoj!», naceri se. «Ali, dobro te opisao, moja voljena ženo.» Pamba nije marila za njega, već se približi Danielu Armstrongu koji je ležao u besvjesnom stanju, poluprekriven zemljom i mrtvim lišćem. Klekne pored njega i prouči ga na brzinu, ali pažljivo, te mu skine mrave iz nosnica i kutova očiju. «Morat ću prionuti na posao želim li ga spasiti i odvesti KaraKi», reče dok je kopala po vrećici s lijekovima. «Izgubim li ovoga, ne znam gdje bismo joj pronašli drugoga.» Dok je Pamba liječila Daniela, Sepoo izgradi kolibu oko njega, a potom upali laganu vatru da bi odagnao vlagu i komarce. Sklupča se na pragu i pogleda ženu koja je radila. Pamba je bila najiskusnija među svim Bambutima kad se radilo o liječenju rana; imala je spretne i efikasne prste kojima je očistila ranu na Danielovim leđima te na nju stavila mješavinu prokuhanog lišća i korijenja. Zatim mu u grlo ulije dovoljnu količinu toplog čaja koji je trebao poslužiti kao začepljenje za dijareju te da obnovi tekućinu koju je organizam izgubio. Dok je radila neprekidno je pjevala i mrmljala riječi ohrabrenja muškarcu koji je ležao bez svijesti. Gole grudi visjele su joj prazne poput torba od duhana na koščatim prsima, a lančić od bjelokosti i stakla zveckao je pri svakom pokretu. Daniel se osvijesti nakon manje od tri sata. Podigne pogled, ne shvaćajući, prema dvoje staraca sklupčanih oko njega u kolibi u kojoj se dimilo i zapita na svahiliju: «Tko ste?» «Ja sam Sepoo», odgovori mu muškarac. «Poznati lovac i cijenjeni mudrac Bambuti.» «A ja sam Pamba, žena najvećeg lažljivca u šumi Uboma», reče žena kroz smijeh. Sutradan ujutro dijareja je prestala, i Daniel je mogao jesti malo kuhanog mesa majmuna i trava koje je Pamba spremila. Dan kasnije infekcija na leđima se umirila, te se Daniel osjećao dovoljno jak da nastavi put za Gondalu. Na početku je hodao sporo i naslanjao se na štap, jer su mu noge još

uvijek bile slabe, a činilo mu se da mu je glava ispunjena vatom i odvojena od vrata. Pamba mu je pravila društvo, vodeći ga kroz šumu brbljajući i veselo se smijući. Sepoo je hodao brže od njih, lovio je i skupljao hranu kao što je bio običaj Bambuti. Daniel je naslutio identitet zagonetne KaraKi koja je poslala Pigmeje da ga spase: ali čim mu Pamba pruži mogućnost da je ispita, pokuša je navesti da mu je opiše. «KaraKi je jako visoka», reče Pamba. Ali Daniel je shvaćao da su za Bambuti svi jako visoki. «I ima dugački nos.» Bambuti su imali, pak, širok nos. Opis koji mu je Pamba pružila mogao se odnositi na bilo kojeg bijelca. Daniel nije inzistirao te je šepajući nastavio hodati za Pigmejkom. U sumrak Sepoo iziđe naglo iz šume, noseći na leđima mrtvog duikera. Te noći su slavili časteći se njegovim mesom. Sutradan ujutro Daniel se osjećao dovoljno jakim da ostavi štap, a Pamba produži korak. Popodne su stigli u Gondalu. Pigmeji nisu upozorili Daniela na proslavu koja ga je dočekala: kad je izišao iz šume, našao se pred malim naseljem s vrtovima i potocima: planine sa snježnim vrhom u pozadini činile su predivan prizor. «Daniel.» Kelly Kinnear ga dočeka na stubama terase. Premda je očekivao da će ju vidjeti, nije bio spreman na radost koju je osjećao zbog ponovnog susreta. Bila je svježija, živa i privlačna; usprkos tome, osjeti u njoj otklon kad joj se približi i pruži joj ruku. «Bojala sam se da Sepoo neće stići na vrijeme.» Kelly se zagleda u njega i povuče se korak unatrag. «Bože, kakav strašan izgled. Što se, dovraga, dogodilo s vama?» «Hvala na komplimentu. Daniel se osmjehne. «Ali da vam odgovorim na pitanje. dogodilo mi se toliko toga od posljednjeg puta kad smo se vidjeli.» «Dodite u ambulantu. Odmah ću vas pregledati.» «Zar se ne bih prije toga mogao oprati? Smrdim toliko da se ne podnosim.» Kelly se nasmije. «Da, imate jak miris, ali ne više od većine mojih pacijenata. Navikla sam.» Povede ga u ambulantu i naredi mu da legne na krevet. Nakon što je pregledala ranu, reče: «Pamba je obavila odličan posao. Dat ću vam injekciju antibiotika, a potom, nakon što se budete oprali, ponovno ću vam previti ranu. Trebalo je šivati, ali sada je prekasno. Imat ćete zanimljivi ožiljak koji ćete dodati ostalima.» Okrene glavu osmjehnuvši mu se dok je prala ruke u lavoru. «Izgledate kao da ste se potukli nekoliko puta.» «Nisam ja bio krivac«, uvjeri je Daniel. «A što se tiče tučnjava, niste mi dozvolili da vam objasnim sve posljednji put kad smo se vidjeli. Skočili ste na motocikl ne ostavivši mi vremena da vam objasnim.» «Znam. Moja irska krv.» «A mogu li vam sada objasniti?» «Zašto se prije ne operete?» Kada je bila od pocinčanog željeza, smještena u kolibi i bila je dovoljno velika da primi i Daniela ako je držao podignuta koljena ispod brade. Pigmeji su je ispunili kablčićima ugrijane vode. Čekala ga je i čista odjeća: hlače kaki boje i košulja, čisti i ispeglani, te par sandala od kože. Jedan od Pigmeja odnese stare smrdljive hlače zamrljane krvlju i blatnjave cipele. Kad se Daniel odjenuo, vrati se Kelly u ambulantu. «Kakav preobražaj», reče ona. «A sada, da sredimo leda.» Daniel sjedne na jedini stolac i Kelly mu se približi. Njeni su prsti bili lagani i svježiji. Kad je govorila, Daniel je osjećao njen dah na vratu: dodir ruku i dah bili su umirujući. «Još vam nisam zahvalio što ste poslali Pigmeje da mi spase život», reče. «To je dio mog posla. Nije ništa.» «Dugujem vam to.» »Zapamtit ću to.» «Bili ste posljednja osoba koju sam očekivao da ću vidjeti ovdje», reče Daniel. «Ali, kad vas je Pamba opisala, počeo sam sumnjati. Kako ste ušli u Ubomo? I što, do vraga, radite ovdje. Ako vas Taffari uhvati, dat će vas strijeljati na plaži.» «Ah, dakle, otkrivajte istinu o Ephramu Taffariju. Nije spasitelj domovine kao što ste mislili, ha?» «Nemojmo se ponovno posvaditi«, odvrati Daniel. «Još sam previše slab da bih se branio.» «Slabi ste kao bik. Pogledajte mišiće. Dobro, a sada injekcija. Ležite na krevet i skinite hlače.» «Hej, zar mi je ne možete dati u ruku?» i «Nemate ništa što već nisam vidjela. Hajde!» r. Mrmljajući Daniel legne i spusti hlače do pola. «Ne morate se sramiti, nije loše», uvjeri ga Kelly dok mu je davala injekciju. «Dobro, evo, gotovo je. Odjenite se i dođite na večeru. Imam još jedno iznenađenje za vas. Gosta, nekog koga niste vidjeli godinama.» U sumrak krenu iz ambulante prema kolibi u kojoj je Kelly stanovala, na dnu čistine. Zaustave se na trenutak i pogledaju sunce koje je preobrazilo Mjesečeve planine u veličanstveni pozlaćeni prizor u plamenu. «Uvijek sa sobom nosim sjećanje na tu ljepotu,

kamo god idem», promrmlja Kelly. «To je i jedan od razloga što se uvijek i vraćam.» Daniel je bio dirnut tim riječima, ali i veličanstvenošću prizora. Mogao ju je zagrliti, ali ostao je na distanci. Nakon nekoliko minuta nastave. Na terasi bungalova u kojem je Kelly stanovala bio je prostrt stol. A za stolom je sjedio netko tko ustane kad opazi da su se približavali. »Doktor Armstrong, zadovoljstvo mi je ponovno vas vidjeti.» Daniel se zagleda u njega, u čudu. Zatim mu potrči ususret. «Čuo sam da ste mrtvi, gospodine predsjedniče. Ubijeni od infarkta ili Taffarija.» «Vijest o mojoj smrti je podosta napuhana.» Victor Omeru se nasmije i pozdravi se s Danielom. «Pronašla sam bocu whiskyja u ormariću s lijekovima«, reče Kelly. «Mislim da je ovo pravi trenutak da proslavimo uz čašicu.» Ulije malo pića u čaše i podigne svoju: «Za Ubomo! Neka se brzo oslobodi tiranije!» Večera je bila vrlo jednostavna, ali bogata. Riba iz rijeke i povrće iz vrtova Gondale. Razgovor se nije gasio ni trenutak. Victor Omeru objasni Danielu faze revolucije, njegov bijeg u šumu i što se potom dogodilo. «Uz Kellyjnu pomoć uspio sam napraviti od Gondale glavni stožer oporbe protiv brutalne Taffarijeve diktature«, reče, ali Kelly ga navede da nastavi. «Victore, recite Danielu što je napravio Taffari domovini i stanovnicima nakon što se uspeo na vlast. Daniel je mislio da je Taffari neka vrsta crnoga Krista. Došao je ovdje da bi snimio dokumentarac u kojem je htio istaknuti njegove vrline.» «Ne, Kelly», prekine ju Daniel. «Uopće nije tako. To je mnogo duža i mnogo zamršenija priča. Pristao sam snimiti dokumentarni film iz osobnih razloga.» Ispričava im što se dogodilo obitelji Johnnija Nzoua, o Ning Cheng Gongu, o prisutnosti Lucky Dragona u Ubomu i ulozi Chettija Singha. «Bit ću iskren«, reče potom. «Kad sam došao ovamo, nisam mislio na Taffarija i na probleme u Ubomu. Htio sam se osvetiti, a ugovor za dokumentarac je poslužio tom cilju. Nakon što sam došao, započeo sam otkrivati što se zaista događa u zemlji.» Opiše okrutnosti koje je vidio u Uvali orla i koje je snimio. Victor Omeru i Kelly izmijene poglede. Zatim starac klimne glavom i obrati se Danielu: «Taffari je uhitio bar trideset tisuća ljudi Uhali i sada ih primorava da rade u rudnicima i šumi. Robovi su koji žive u užasnim uvjetima, umiru u logorima poput muha. od gladi, od udaraca, od strijeljanja. Ne znam niti kako bih opisao te okrutnosti.» «Osim toga, uništava šumu», umiješa se Kelly. i. »Uništava milijune hektara šume.» «Vidio sam rudarsku postrojbu na djelu», reče Daniel. «Zapravo, mislim da je bar to u redu, kako iskorištavaju prirodne resurse zemlje, na osnovi principa ponovnog pošumljavanja.» Kelly i Victor Omeru ga pogledaju u nedoumici. Potom Kelly usklikne, bijesno: «Slažete se s onim što čini u šumi? Jeste li ludi? To je prava pljačka. Bila sam u pravu kakvi ste, prvi put! Slažete se s pljačkašima!» «Smirite se, Kelly.» Victor Omeru podigne ruke. «Ne budite tako nagli. Dopustite Danielu da kaže što je vidio i što je snimio.» Uz veliki napor Kelly se suzdrži. Ali bila je blijeda od bijesa, a oči su joj svjetlucale. «U redu, Daniel Armstrong, recite nam što vam je Taffari pokazao i što vam je dozvolio da snimate.» «Pokazao mi je MOMU i njegov rad.» «MOMU?», usklikne Kelly. «U jednini?» «Kelly, molim vas.» Omeru je ponovno prekine. «Dopustite mu da završi.» Žena je bila zadihana, no usprkos tome klimne i sjedne dok je Daniel ponovno započeo s pripovijedanjem. «Bonny i ja snimili smo MOMU, a Taffari je objasnio da se nakon prolaska stroja rov ponovno zatrpava i sadi se šuma.» «Ponovno se sadi!», uzvikne Kelly. Omeru slegne ramenima, odustavši od smirivanja, te joj dozvoli da nastavi. «Bože mili! Je li vam govorio o kemijskim reagensima koje je počeo primjenjivati proteklih tjedana da bi rafinirao platinu dok prolazi kroz bubnjeve MOMUa?» «Da.» Daniel klimne glavom. «Izjavio je da neće dozvoliti uporabu tih reagensa i katalizatora tijekom procesa ekstrakcije iako to znači podosta nižu proizvodnju platine i monazita.» «I povjerovali ste mu?», zapita ga Kelly. «Vidio sam svojim očima», odvrati Daniel, koji se započinjao ljutiti. »Snimio sam sve. Naravno da sam povjerovao.» Kelly naglo ustane, ode po kartu Uboma i rastvori je pred Danielom. «Pokažite mi gdje ste vidjeli MOMU u akciji», zapovjedi Danielu i on prouči kartu te pokaže mjesto nešto sjevernije od SengiSengija. «Otprilike ovdje. Nekoliko kilometara sjevernije od tabora.» «Glupane!», uzvikne Kelly. «Taffari vas je prevario. Pokazao vam je pilotprojekt. Komedija

koju je režirao za vas. Prava aktivnost u rudnicima se odvija ovdje.» Pokaže mu na područje oko osamdeset kilometara sjevernije. «Ovdje u Wenguu. I proketo je drukčije od onog što vam je Taffari pokazao. »Drukčije u kojem smislu?», zapita Daniel. «Osim toga, ne volim kad me netko naziva glupanom.» «Dozvolili ste mu da vas prevari.» Kelly promijeni ton. «Ali, objasniti ću vam na koji način se obavlja posao u rudnicima i zašto je drukčiji od pilotprojekta. Prije svega.» «Trenutak, Kelly», umiješa se predsjednik Victor Omeru. «Ne recite mi ništa. Bilo bi bolje da mu pokažete.» Kelly se zagleda u njega, a potom klimne glavom: «U pravu ste, Victor. Odvest ću ga do Wengua i pokazati mu. A budući da ćemo biti tamo, može i snimati što rade šumi i moći će pokazati svom velikom prijatelju Tugu Harrisonu stravu i užas, ako već ne zna za to.» «Nisam snimatelj«, pobuni se Daniel. «Ako vi ne znate koristiti kameru, nakon što ste to godinama radili, doktor Daniel, onda i niste baš pametni.» «U redu, mogao bih snimati, ali ne na baš umjetnički način, no moglo bi proći. Kad bih još imao i kameru. Što mislite, gdje bih mogao naći kameru usred šume?» «Gdje je ona vaša crvenokosa prijateljica », zapita Kelly. «Bonny nije moja prijateljica. Prestanite optuživati bez dokaza.» Daniel stane i zagleda se u nju. «Prokletstvo!», uzvikne. «U pravu ste. Ostavio sam kameru na Land Roveru. Ako je Taffarijevi ljudi nisu pronašli, još je uvijek u džipu.» «Zašto ne odete po nju?», zapita ga Kelly. «Neka vas Sepoo otprati.» «Donio sam ti glavu wazungu bijelca», izjavi dramatično Pirri, lovac. Skine s ramena vreću od mreže i baci je prema Chettiju Singhu. Glava se otkotrlja iz vreće, a Chetti Singh skoči unatrag uz vrisak gnušanja. Glava nije više imala kožu, a meso se započelo raspadati, smrad je bio tako jak da mu se počelo povraćati. «Kako da budem siguran da je to glava wazungu bijelca?» «Jer ti to kažem ja, Pirri, lovac.» «To nije dovoljan dokaz, no nije bitno», reče Chetti Singh na engleskom, a potom ponovno reče na svahiliju: «Ovaj čovjek je mrtav već duže vrijeme, a mravi i crvi su ga gotovo razgradili. Nisi ga ti ubio, Pirri.» «Ne», prizna Pirri. «Ovaj glupi wazungu pojeo je otrovnu gljivicu i umro u šumi prije nego što sam ga ja mogao pronaći i ubiti ga. Mravi su ga pojeli kao što si ti rekao, ali donio sam ti glavu, jer je to bio naš dogovor.» Pirri prizove sav svoj ponos i uspravi se u svih svojih stotinu i pet centimetara visine. «Sad mi ti moraš dati ono što si mi obećao, pogotovo duhan.» Bila je to previše daleka nada, i čak je Pirri to shvaćao. Glavu je pronašao u jednoj od zajedničkih grobnica koje su straže Hita otvorile u šumi da bi zakopali mrtve zarobljenike iz logora gdje su radili. «Jesi li siguran da je to glava wazungu bijelca?», zapita Chetti Singh. Nije vjerovao Pimeju, ali s druge strane morao je umiriti Ning Cheng Gongu i predsjednika Taffarija. Bojao se priznati toj dvojici mogućnost da se Armstrong izvukao. Pirri mu je nudio izlaz iz problema. «Da, to je wazungu», potvrdi Pirri. Sikh razmisli nekoliko trenutaka. «Uzmi je.» Dodirne vrškom cipele smrdljivu glavu. «Odnesi je u šumu i zakopaj je.» «A moja nagrada? Duhan, pogotovo?» Pirrijev glas bio je molećiv. «Nisi mi donio cijelu glavu: nedostaje koža i kosa. Dakle, ne mogu ti dati cijelu nagradu. Dat ću ti je tek kad mi budeš donio slonove zube, kao što smo se dogovorili.» Pirri uzvikne od bijesa i izvuče mačetu. «Spusti je», reče Sikh umirujućim tonom. «Inače ću ti pucati u glavu ovime.» Pokaže mu pištolj Tokarev skriven u džepu jakne. Pirrijeva grimasa se pretvori u osmijeh. «Bila je to samo šala, gospodaru. Ja sam tvoj rob.» Ponovno vrati mačetu. «Otići ću po slonove zube, kao što si mi zapovjedio.» Podigne glavu, ali kad je ušao u šumu osjećao se prepun bijesa te je mislio da će prsnuti. «Nitko ne može prevariti Pirrija», promrmlja i dok je trčao, šibao je mačetom po deblima. «Pirri će ubiti čovjeka koji vara», obeća. «Želiš glavu, jednoruki. Dat ću ti glavu. Tvoju.» «Daniel Armstrong je mrtav», izjavi Chetti Singh. «Bambutu mi je donio glavu. Umro je u džungli.» «Nema sumnje?», zapita predsjednik Taffari. «Nikakve», potvrdi Chetti Singh. «Vidio sam je osobno svojim očima.» «Dakle, ostaje samo jedan svjedok, žena.» Ning Cheng Gongu je laknulo. «Morali biste se riješiti i nje, odmah, visosti. Morat će nestati u šumi kao i Armstrong.» Ephram Taffari uze praznu čašu i prodrma kocke leda. Kapetan Kajo potrči prema malom baru u predsjednikovom uredu i pripremi gintonic. «Niste li zaboravili kasetu?», zapita Taffari dok mu je Kajo pružao s

poštovanjem čašu. «Ne», reče Cheng. «Ali, kad žena bude preuzela snimku u ambasadi, morat ćemo je se riješiti.» Zašuti na trenutak. «Mogao bih se osobno pobrinuti.» Ephram Taffari se osmjehne. «Ah, da», reče klimnuvši glavom. «Čuo sam da imate podosta rijedak hobi, gospodine Ning.» «Ne znam o čemu govorite, gospodine predsjedniče, odgovori mu otresito Kinez. «Htio sam samo biti siguran da će se posao obaviti kako treba. Ne želim ostavljati dugove.» «U pravu ste, gospodine Ning», reče Taffari. «Ta žena postala je dosadna. Ne zanima me više. Kad budemo vratili snimku, bit će vaša. Ali, nemojte pogriješiti.» «Imajte povjerenja u mene, gospodine predsjedniče.» «O, da, gospodine Ning, vjerujem vam koliko i vi meni vjerujete. Na koncu konca, ortaci smo, zar ne?» «Zapravo, dogovorio sam se s Dannvjem da će on osobno doći po vrpcu.» Sir Michael Hargreave pogleda nokte, a potom stavi ruku u džep i ode do prozora u svom uredu ambasade. Pogleda jezero. «Nije mi rekao da je vama predam. Morate shvatiti moj položaj, gospođice. gospođice Mahon.» Ventilator na stropu radio je i škripio dok je Bonny brzo razmišljala. Zнала je da ne smije izgledati previše nestrpljiva, iako je pretpostavljala što bi se moglo dogoditi vrati li se Ephramu Taffariju praznih ruku. «Nisam mislila da će to predstavljati problem.» Ustane. «Danny me samo zamolio da je uzmem. Vjerojatno će se naljutiti ne donesem li kasetu, ali mislim da snimka nije toliko bitna. Žao mi je, ah" nisam mislila na to da bi Danny mogao napisati poruku. No, hvala vam svejedno što ste me primili. Objasniti ću Dannvju da ste se ipak odlučili ne predati mi vrpcu.» Pruži ruku i osmjehne se što iskrenije i šarmantnije, ističući grudi. Sir Michael spusti pogled. Zatim se odluči. «Čujte, pretpostavljam da je sve u redu, budući da ste Dannjeva asistentica. Niste neznanka.» Još se dvoumio. «Ne tražim od vas da to učinite, ako smatrate da to nije u redu», reče Bonny. «Sigurna sam da će Danny shvatiti ako mi ne vjerujete.» «Dobri Bože, draga moja gospođice, ne radi se o povjerenju.» «Ja sam mislila da je to problem.» Bonny trepne kopcima. «Biste li mi potpisali da ste preuzeli vrpcu od mene. Oprostite mi, ali moram biti korektan prema Dannyju.» «Razumijem, sir Michael.» Hargreave našvrlja nešto na papir sa zaglavljem ambasade, a Bonny potpiše i doda broj putovnice. Sir Michael ode u susjednu sobu. Bonny je čula da stavlja ključ u bravu. Potom začuje metalni zvuk čeličnog sefa koji se otvarao i zatvarao. Nakon nekoliko minuta ambasador se vrati i pruži joj omotnicu s Dannvjevim imenom. Bonny pokušava sakriti olakšanje: ali kad ju je uzela, drhtale su joj ruke. «Pozdravite mi Dannyja», reče sir Michael dok ju je otrpazio do vrata. «Kad se vraćate u SengiSengi?» «Idem danas k njemu.» Bonny se sada bolje kontrolirala i čavrljala je veselo. Rukuju se. «U subotu priređujem naš uobičajeni koktel», reče Michael. «Budete li vi i Danny u gradu, morate doći. Reći ću gospođici Roger da vam pošalje pozive.» Vijest o nestanku Daniela Armstronga još uvijek nije stigla do ambasade. Ephram Taffari je htio da se sve završi prije uzbune. Bonny iziđe te krene prema kapetanu Kaju koji ju je čekao za volanom Land Rovera. Čvrsto stisne omotnicu na koljenima, ali uspije se osmjehnuti siru Michaelu dok su se udaljavali iz ambasade. Zatim odahne od olakšanja i nasloni se na sjedalu. »Predsjednik Taffari vas čeka na jahti, gospođice Mahom, reče kapetan Kajo i krene prema luci. Jahta je bila privezana na molu mornarice, iza postrojenja za preradu ribe. Bila je igračka bogatoga poslovnog čovjeka iz Azije, jednog od onih koje je Taffari izgnao i ponovno poslao u Veliku Britaniju nakon što se uspeo na vlast. Naravno da je konfiscirao sve imanje koje mu je pripadalo, a jahta je postala njegova osobna imovina. Imala je petnaest metara, bila je elegantna i vrhunski opremljena, iako je većina elektronskih uređaja bila u kvaru, a nisu ih zamijenili. Ni jedra nisu bila najnovija. Ali bar je bio dobro opskrbljen, i budući da je jahta rijetko plovila, nije bila tehnički najispravnija, ali ni to nije bilo važno. U glavnoj kabini jahte nalazila su se dva muškarca, koji su sjedili za stolom od crvene tikovine. Predsjednik Taffari je proučavao mjesečno izvješće o radovima koje je obavljao UDC. Osmjehivao se i klimao glavom. Ning Cheng Gong ga je promatrao: kad je potom Taffari spustio izvješće na stol i podigao pogled, ponovno se osmjehne. «Zaista sam impresioniran, gospodine Ning. Stigli ste u Ubomo tek nedavno, preuzeli rukovođenje društvom, a postigli ste zaista izvanredne

rezultate.» «Jako ste ljubazni, visosti.» Cheng se nakloni. «Ali mogu reći da očekujem poboljšanje u sljedećih nekoliko mjeseci. Moj prethodnik je ostavio mnogo problema, ali se oni rješavaju.» «A skladište za održavanje vozila? To je jedan od naših glavnih razloga za zabrinutost.» Taffarijev osmijeh nestane. «U pravu ste, gospodine predsjedniče. Služimo se s više od tisuću teških vozila, a da ne računamo instalacije MOMUa. Troškovi održavanja bili su veći od tri milijuna dolara mjesečno kad sam stigao ovamo. Kao što vidite, uspio sam ih smanjiti otprilike četrdeset posto.» Rasprava je potrajala sat vremena. Zatim na palubi odjeknu koraci i netko pokuca na vrata. «Tko je?», zapita Taffari. «Kapetan Kajo, gospodine predsjedniče, i gospođica Mahon.» Taffari pogleda Chenga. Kinez klimne glavom. Bio je to razlog što se susret odvijao na brodu, a ne u dvorani za prijeme u Lake Houseu. «Naprijed!», zapovjedi Taffari. Vrata se otvore. Kajo ude i pozdravi, nezgrapan. «Gospođica Mahon vas čeka u Land Roveru, na molu», izjavi. «Jeste li preuzeli vrpču?», zapita nestrpljivo Taffari. «Da, gospodine predsjedniče. Donijeli smo je.» Taffari i Cheng ponovno izmijene poglede. Ponovno su se osmijevali. «U redu, kapetane.» Taffari klimne glavom. «Znate zapovijedi.» «Da, gospodine predsjedniče. Moram otpratiti gospodina Ninga i gospođu Mahon do otoka Lamu i.» «Nije potrebno da ih ponavljate, kapetane», prekine ga Taffari. «Učinite što vam je rečeno. Sada možete otići po gospođicu Mahon.» Bonnv ude trčeći u kabinu ususret Ephramu Taffariju ne mareći za drugog muškarca koji je sjedio za stolom. «Tu je, Ephram!», usklikne. «Evo je.» Spusti omotnicu pred njega. Taffari je uze, otvori i izvuče kasetu. «Jesi li sigurna da je prava?» «Da, po zapisu koji sam napravila na njoj. To je ta kaset.» «Dobro. Jako sam zadovoljan», reče joj Taffari. «Sjedni pored mene, moja ljubavi.» Bonnv ga poslušala, a Taffari joj spusti ruku na bedro ispod stola. «Kapetane Kajo», zapovjedi. «U hladnjaku je boca šampanjca. Moramo proslaviti.» Kajo ode do bara i uze bocu. Čep prsne u zrak, a pjena se prelije na tepih. Bio je to australski pjenušac, a ne šampanjac: no nitko se ne pobuni. Kajo se okrene ponovno prema baru i prouči poredane čaše u koje je ulijevao vino. Pruži Bonnv prvu, a potom podijeli ostalima. Taffari nazdravi: «Za vas, draga moja. Spasili ste moju zemlju i potencijalno opasno stanje.» «Hvala, gospodine predsjedniče.» Bonnv ispije gutljaj pjenušca. Primijeti da je ostavljao gorki okus, ali ne reče ništa: naučila je slušati Taffarija. A kad je Kajo ponovno napunio čašu, ispije bez rasprave. Sada se loš okus manje osjećao. «Mislio sam da bismo mogli krenuti na krstarenje po jezeru», reče Taffari. Bonnv se osmijehne, no osjećala je da su joj obrazi čudno otvrdnuli. «Bilo bi zabavno», pokuša mu odgovoriti, ali joj je jezik zapinjao. Prekine se i pogleda muškarce. Imala je osjećaj da se lica udaljavaju, a u glavi joj je zujilo. Zujenje postane jače, a vid joj se zamrača. U mraku opazi samo jednu svijetlu točku: mogla je vidjeti lice Ephrama Taffarija kao kroz okrenuti teleskop, malo i daleko. Glas odjekne poput grmljavine u Bonnvjinoj glavi. «Zbogom, draga moja», reče Taffari, dok joj je glava padala na stol. U kabinu se spusti tišina koja potraje nekoliko minuta. Potom predsjednik Taffari uze dokumente i stavi ih u torbu. Ustane, a Kajo potrči i otvori vrata. Taffari se zaustavi na pragu i okrene se. Ning Cheng Gong je sjedio pred djevojkom u besvjesnom stanju i promatrao ju je čudnovatim intenzitetom. Kad je skočio na molo, Taffari se ponovno zaustavi te reče Kaju: «Pobrinite se da operete temeljito jahtu prije nego što se budete vratili u luku. Znate li koristiti kompresor?» «Da, visosti.» Taffari krene dalje i ude u Mercedes. Kajo ga vojnički pozdravi, dok ga je promatrao kako se udaljava. Motor jahte već je radio, a voda je grgljala ispod krme. Kajo odveže jahtu i smjesti se za kormilom te krene prema izlazu iz luke. Bila su potrebna dva sata da stignu do otoka Lamu, a sunce je već bilo na zalasku kad je Kajo bacio sidro iza stijene u obliku konjskog kopita na kojoj nije bilo naselja. «Stigli smo, gospodine Ning», reče u megafon. «Molim vas, kapetane, pomozite mi.» Kajo se spusti u kabinu. Bonny Mahon je još uvijek ležala na podu u besvjesnom stanju. Onesu je u mali bunar i dok ju je Kajo pridržavao, Ning je zaveže za gležnjeve i zapešća. Ispod nje stavi najlon, s krajem koji je visio s krme tako da kasnije bude lako oprati pod. «Ne treba mi više ništa», reče Kaju. «Uzmite gumenjak i idite na otok. Ostanite tamo sve dok vas

ne budem pozvao. Što god čuli, ne mičite se. Jeste li me razumjeli?» «Da, gospodine Ning.» Cheng je ostao pored zaštitne ograde na krmi dok je Kajo na gumenjaku nestao u mraku. Mali motor od tri konjske snage stvarao je veliku buku. Zatim snop svjetlosti baterije bljesne u mraku. Konačno je stigao do otoka i motor utihne. Baterija se ugasi. Cheng se okrene prema djevojci. Bila je sasvim blijeda, a kosa joj je bila razbarušeni grm boje bakra. Cheng sačeka još nekoliko minuta. Fizički ga ta žena nije privlačila i bila je puno starija no što se to njemu sviđalo, no usprkos tome, osjećao se uzbuđenim. Ubrzo će biti toliko udubljen da ga te male negativne strane neće uopće smetati. Ogleda se oko sebe, pažljivo proučivši situaciju. Otok Lamu nalazio se na dvadesetak kilometara od kopna, a vode su bile prepune krokodila koji će odmah proždrti ostatke s jahte. A, osim toga, bio je pod zaštitom predsjednika Taffarija. Vrti se do djevojke, smjesti joj oko ruke hemostatičnu vezicu te joj izmasira vene na laktu, koje su se isticale plavom bojom. Upotrijebio je tu drogu više puta, i uvijek je uza se imao i protuotrov i špricu za jednokratnu upotrebu. Nekoliko sekunda nakon što je ubrizgao protuotrov Bonny Mahon otvori oči i pogleda ga zbunjeno. «Dobra večer, gospođice Mahon.» Chengov glas bio je hrapav od uzbuđenosti. «Sad ćemo se vi i ja malo zabaviti.» Između Daniela i Sepooa se odmah uspostavio sklad. Bilo je čudno, jer su bili sasvim različiti u svemu, po izgledu, boji kože i mentalitetu. Valjda se radilo o duhovnoj vezi, mislio je Daniel, dok je slijedio Sepooa kroz šumu. Bili su djeca Afrike i njena duša bila je i njihova, njena krv tekla je u njihovim žilama. Shvaćali su i voljeli ljepotu i divljinu te zemlje, cijeneći njeno bogatstvo. Shvaćali su i voljeli njena stvorenja i sebe su shvaćali jednom od vrsta koje su je nastanjivale. Kad su se utaborili, noću, sjedili su jedan do drugoga oko vatre i tiho razgovarali. Sepoo je otkrivao tajne i zagonetke šume, te vjerovanja njegova naroda, a Daniel je shvaćao: do neke mjere bili su to i njegovi pogledi na svijet. Shvaćao je razloge koji su ih određivali te se sve više počinjao diviti mudrosti i vrijednostima tih tradicija. Sepoo ga je zvao Kuoka što je značilo Onaj kojeg sam spasio. Daniel je prihvaćao to ime, iako je znao da se time starac diči samim sobom ali i podsjeća ga na dug prema njemu. Stigli su do rova MOMUa u šumi pored SengiSengija u kasno popodne, te sačekaju dok se nije spustio mrak. Zatim, u noći, predu čistinu. n Sepoo povede Daniela do ceste gdje je ostavio Land Rover prije desetak dana, ali nije ga mogao izravno odvesti do vozila. Tek sutradan ujutro pronadu vozilo gdje ga je ostavio Daniel, zaštićeno vegetacijom, još uvijek s kotačima u blatu. Uokolo nije bilo ljudskih tragova, iako su se neki majmuni popeli i ostavili blatne tragove po haubi i na staklima. Daniel je ipak zatvorio sva vrata i stakla prije nego što je ostavio džip te majmuni nisu ušli unutra. Videooprema se još nalazila u aluminijskim kutijama. Daniel izvuče van sve i provjeri je li sve još na mjestu. Kamera nije radila. Možda su baterije bile prazne ili se vlaga uvukla u mehanizam. Daniel primijeti male kapi iza leće. Bio je razočaran, ali mogao se samo nadati da će biti moguće ponovno napuniti baterije ili da će generalno čišćenje, kad se bude vratio u Gondalu, biti dovoljno da kamera ponovno proradi. Dao je Sepoou kasetu i ostale vrpce, a osobno je zadržao kameru, objektiv i baterije, teret od pedesetak kilograma koji je bio primoran nositi na ramenima kroz šumu. Povratak je zbog težine tereta iziskivao gotovo dvostruko više vremena. Padala je kiša gotovo neprekidno. Čim su stigli u Gondalu, Daniel zamoli Victora Omerua za pomoć jer je bio inženjer elektronike. Victor Omeru je izradio i generator ispod vodopada na početku čistine u Gondali: proizvodio je dvjesto volta i gotovo deset kilovata snage, dovoljno za rasvjetu malog naselja i za uređaje u laboratoriju u kojem je Kelly radila. Omeru stavi baterije na punjenje, i otkrije da je samo jedna imala kvar. Kamera i leća bile su drugi problem. Daniel ne bi znao odakle početi, ali stari predsjednik rastavi uređaj i osuši ga. Provjeri strujne krugove i primijeti da jedan od tranzistora nije radio. Zamijeni ga novim. U roku od dvadeset i četiri sata kamera je ponovno radila. Zatim skine leću, očisti i obriše je, a potom je vrati na mjesto. Daniel je shvaćao težinu zadatka koji je starac uzeo na sebe u tim primitivnom uvjetima. «Ako ne budete ponovno postali predsjednik u ovoj zemlji, možete uvijek raditi za mene», reče. «To nije baš dobra zamisao», upozori ga Kelly. «Vrlo

vjerojatno bi potom vi radili za njega, Daniel.» «Dakle, reče Daniel, «sada imam kameru. Što želite da snimim?» «Krenut ćemo sutra u rano zoru», reče Kelly. «Idi ću s vama, Kelfy», izjavi Victor Omeru. «Ne izgleda mi baš dovoljno sigurno.» Kelly nije bila oduševljena. «Vi ste previše dragocjeni.» «Nakon toliko muke, valjda zavrjeđujem malu nagradu.» Omeru se obrati Danielu. «A kamera bi se ponovno mogla pokvariti. Hajde, doktore Armstrong, založite se za mene.» «Pravi ste muški šovinisti», pobuni se Kelly. «Udružiti ćete se protiv mene jer sam žena. Morat ću pitati Pambu za pomoć.» «Ne, do vraga!» Daniel zavrti glavom. «Bilo bi to zaista previše!» No, dijelio je njenu bojazan. Victor Omeru imao je više od sedamdeset godina, a putovanje će biti naporno. Pred njima je bilo osamdeset kilometara do Wengua. Htio je već to reći, kad ga Victor Omeru preduhitri. «Šalu na stranu, Ubomo je moja zemlja. Ne mogu vjerovati u vijesti iz druge ruke. Moram vidjeti svojim očima što Taffari radi mojoj zemlji i mojim ljudima.» Bilo je nemoguće odgovoriti bilo što. Kad je ekspedicija krenula iz Gondale, sutradan ujutro, Victor Omeru bio je s njima. Sepoo je sakupio osam muškaraca iz svog klana koji su im poslužili kao nosači, a Pamba je samu sebe proglasila vodom karavane provjeravajući da ne ostavi teret, po običaju Bambuta, i odu u ribolov ili u potragu za medom. Svi muškarci klana osjećali su sveto strahopoštovanje prema Pambinom jeziku. Treći dan ugledaju prvu od okrvavljenih rijeka. Bambuti spuste teret i skupe se na obali. Nisu se smijali niti su se šalili. Čak je i Pamba bila tužna i šutljiva. Daniel se spusti u smrdljivo blato crvene boje među mrtve životinje i zatrovanu vegetaciju i podigne šaku. Pomiriše je, baci daleko i pokuša očistiti prste. «Što je to, Kelly?», zapita podignuvši pogled prema njoj. «Što je uzrokovalo sve ovo?» «Reagens za koji se Taffari zakleo da ga ne koristi.» Kelly je na sebi imala samo hlače, pamučnu majicu i šarenu maramu oko čela. Drhtila je od gnušanja i prezira. «Victor i ja proučili smo što izlazi iz rudarskog područja. Na početku je bilo blato, što je također bilo dovoljno opasno. Ali u posljednjih nekoliko tjedana došlo je do promjene. Započeli su s korištenjem reagensa. Vidiš, molekule platine prekrivene su sulfidom. Sulfidi reduciraju za četrdeset posto efikasnost procesa ekstrakcije. Zato i koriste reagens da bi rastopili sulfide i oslobodili platinu.» «A što je reagens?», zapita Daniel. «Arsen.» Kelly prosiće tu riječ uz sav bijes koji je nosila u sebi. «Koriste dvopostotnu otopinu bijelog arsena da bi odvojili sulfide.» Daniel se u nedoumici zagleda u nju. «Ali, to je ludo.» «Točno», potvrdi Kelly. «Oni nisu racionalni i odgovorni. Truju šumu u orgiji pohlepe.» Nastavili su hodati duž mrtve rijeke, a potom se Daniel zaustavi. Postupno je i on osjećao gnušanje i prezir. «Prokletnici», promrmlja. Kelly je naslutila da je to bio trenutak potpunog preobraćanja i uze ga za ruku. Nije se radilo o ljubaznoj gesti punoj ljubavi. Stisak je bio odlučan, zapovjednički. «Još nisi vidio sve. Ovo je tek početak. Prava strava je u Wenguu.» Kelly čvrsto prodrma njegovu ruku. «Dodi da vidiš. A nakon što budeš vidio, izazivam te da ostaneš ravnodušan.» Mala skupina nastavi, ali nakon pet sati hoda nosači Bambuti se zaustave, spuste teret na zemlju i započnu međusobno šaptati. «Što se događa?», zapita Victor Omeru, a Kelly mu objasni. «Stigli smo do granice područja za lov klana.» Pruži ruku i pokaže. «Od sada na dalje ulazimo u sveto srce teritorija Bambuti. Dirnuti su i nalaze se u nedoumici. Do sada je samo Sepoo vidio što se događa u Wenguu. Ostali ne žele nastaviti dalje. Strah ih je od bijesa božanstva šume, Majke i Oca šume. Shvaćaju da se dogodilo nešto strašno i boje se.» «Što bismo mogli učiniti da ih nagovorimo?», zapita Daniel, ali Kelly zavrti glavom. «Moramo ostati po strani. To je problem unutar klana. Moramo imati povjerenja u Pambu.» Starica upotrijebi svu svoju spretnost. Govorila je, pokušavajući ih zavesti šapatom nalik na gugutanje goluba, uzela je čak lice jednog nosača u ruke te mu šapnula nešto u uho. Otpjevala je i kratku himnu šumi te ih namaza mašću da bi ih zaštitila. Zatim izvede ples, skaćući i okrećući se u krugu. Mlohove grudi udarale su joj u trbuh, a sukinja od kore drveta se podizala u piruetama, otkrivajući iznenađujuće sjajnu i čvrstu stražnjicu. Nakon sat vremena jedan od nosača se odluči: uze teret i krene. Ostali su, sramežljivo se smijući, krenuli za njime, i karavana ude u sveto područje. Začuju strojeve u

ranu zoru sljedećeg dana. Što su se više približavali, zvuk je postajao sve glasniji. Rijeke koje su trebali preći sezale su im do pojasa, a crveno blato prepuno otrova bilo je gusto poput meda. Osim daleke tutnjave strojeva, šuma je bila tiha. Nije bilo ptica, majmuna ili antilopa, a i Bambuti su zamukli. Držali su se jedan uz drugoga, preplašeni, i na svakom koraku gledali su zabrinutim očima u šumu. U podne Sepoo zaustavi karavanu i šapne nešto Kelly u uho. Pruži ruku prema istoku. Kelly klimne glavom i pozove Daniela i Victora Omerua. «Sepoo kaže da smo sada vrlo blizu. U šumi zvukovi varaju. Strojevi rade na nekoliko kilometara od ovog mjesta na kojem se nalazimo. Ne smijemo nastaviti, jer na rubu šume stražare vojnici.» «Što namjeravate učiniti?», zapita Victor Omeru. «Sepoo kaže da je prema istoku niz brežuljaka. S vrha ćemo moći vidjeti područje iskopa. Pamba će ostati ovdje s nosačima. Nas četvero ja, Sepoo, vi i Daniel, nastaviti ćemo do brežuljaka.» Daniel uze kameru i provjeri je uz pomoć Victora Omerua. «Idemo», zapovjedi Kelly. «Prije nego što se spusti mrak i počne padati kiša.» Uspnu se u redu jedan iza drugoga na brežuljak, sa Sepoom na čelu. Ali i kad su stigli na vrh, okruživala ih je šuma. Golema stabla prekrivala su vidik već na desetak metara. Čuli su brujanje dizel motora; bilo je jasnije i bliže. «A sada?», zapita Daniel. «Odovud se ne vidi ništa.» «Sepoo će nam pomoći», obeća Kelly. Nešto kasnije stignu do podnožja stabla koje se isticalo poput diva među ostalim divovima. »Dvadeset Pijmeja koji se drže za ruke nisu dovoljni da ga obujme», promrmlja Kelly. «Pokušali smo. To je sveto stablo meda.» Pokaže primitivne ljestve koje su se uspinjale duž golemog debla. Pijmeji su u glatku koru zabili drvene klinove da bi se mogli uspeti do najnižih grana, a potom su postavili drvene ljestve i povijuše koje su se uspinjale i nestajale nakon tridesetak metara visine. «Za Bambute ovo drvo predstavlja hram», objasni mu Kelly «Gore, među najvišim granama, mole se i ostavljaju božanstvu šume darove.» Sepoo se uspne prvi, jer je bio najlakši, a neki klinovi bili su truli. Oblikuje nove i postavi ih na mjesto njih. Zatim da znak ostalima da krenu za njim. Kelly se pokrene, a potom se zaustavi s vremena na vrijeme da bi pomogla Victoru Omeruu. Daniel se uspinjao posljednji, noseći kameru na ramenu: s vremena na vrijeme podizao je ruku te postavljao na klin stopala starog predsjednika kad ovaj to nije sam uspijevao. Uspinjanje je bilo sporo, ali su potom konačno stigli do gornje galerije iznad šume. Izgledalo je kao da se nalaze na platformi od grana i lišća. Nove biljke ukorijenile su se u gornjem sloju trulog lišća te činile predivni viseći vrt gdje je cvalo čudnovato i lijepo cvijeće i nova paleta života razvijala se bliža suncu. Daniel ugleda leptire rastvorenih krila velike poput njegove ruke i leteće kukce koji su se sjajili poput smaragda i rubina. Opazi čak i ljiljane i divlje gardenije koje su rasle na tome začaranom tlu. Ugleda i pticu, prepunu najrazličitijih boja i predivnu da nije vjerovao vlastitim očima dok je nestajala među lišćem. Sepoo se na trenutak zaustavi da bi ostali mogli predahnuti, a potom nastavi uspinjanje. Na toj visini deblo stabla više nije bilo tako široko. Svjetlost se promijeni. Izgledalo je kao da izranja iz dubine oceana. Zelenkasta svjetlost čudesnog svijeta postane jača, sve dok odjednom ne ugledaju sunce uz opći uzvik čuđenja. Nalazili su se na najvišim granama svetog stabla meda. Ispod njih se prostirala boja šume, prepuna života poput valova na oceanu, zelena i netaknuta sa svih strana, osim na sjeveru. Svi pogledaju u tom pravcu, i usklenci divljenja utihnu. Raskolače oči, s užasom i nevjericom. Na sjeveru je šuma nestala. U podnožju zelenog brežuljka na kojem su se nalazili, sve do golemih snježnih planina, šuma je nestala. Na mjestu gdje su se nekada nalazila golema, visoka stabla, sada se prostirala crvena pusta čistina. Nitko od njih nije mogao govoriti ili pokrenuti se. Držali su se čvrsto jedan uz drugoga i tiho promatrali. Okretali su polako glave da bi promotrili cijelo devastirano područje. Zemlja je izgledala kao da su je izgreble pandže goleme grabljivice, preplavljena kišom. Površinski slojevi zemlje ostavili su mjesto golim kanjonima nastalim erozijom tla. Crveno blato se ulijevalo u rijeke i protjecalo cijelom šumom. Bilo je to kao pusti mjesečev pejsaž. «Svemogućí Bože!», uzvikne Victor Omeru. «To je odurno. Koliko su zemlje otrovali? Do koje su mjere uništili ovu šumu?» »Nemoguće je izračunati štetu», promrmlja Kelly. Iako je već vidjela uništenu šumu,

bila je užasnuta: «Tristo hektara. možda čak pola milijuna, ne znam. Ali, držite na umu da rade manje od godine dana. Zamislite što će biti za godinu dana ako ta čudovišta.», pokaže red MOMUa koji su radili na rubu šume u podnožju brežuljka., «. nastave s radom.» Daniel se morao natjerati da bi skrenuo pogled s uništenog područja i usredotočio se na red strojeva žute boje. Gledajući ih s visine izgledali su sićušni i bezopasni poput igračaka koje je dječčić ostavio na plaži. MOMU i su bili poredani u nizu kao da žanju pšenicu. Pokretali su se tako sporo dajući utisak da se ne pomiču. «Koliko ih ima?», zapita Daniel, i prebroji ih naglas. «Osam, devet, deset!», izjavi. «Rade na fronti širokoj oko četiristo metara.» «Izgleda gotovo nemoguće da je deset strojeva prouzročilo tako goleme i užasne štete.» Glas Victora Omerua drhtao je od nesigurnosti. «Izgledaju poput golemih jastoga. nemilosrdnih, apsurdnih, užasnih.» Traktori su prethodili nizu MOMUa šibajući šumu da bi napravili prostora užasnim strojevima koji su ih slijedili i koji su jeli zemlju. Dok su promatrali taj prizor, jedno golemo stablo zadrhti i zaljulja se. Zatim se započne sve jače tresti pod čeličnim zubima koji su rezali deblo u podnožju. Čak i na toj udaljenosti mogli su čuti krik živog drva koje je padalo. Bio je nalik urliku smrti ranjene životinje. Zatim stablo započne padati brže, dok je krik postajao glasniji i nepodonošljiviji, sve dok se deblo ne sruši na crvenu zemlju, a masa lišća zašušti, a potom ostane nepomična. Daniel skrene pogled. Sepoo se nalazio šućuren pored njega na grani i plakao je. Suze su mu polako tekle niz obraze i padale mu na gola prsa. Bila je to intimna bol, užasna, previše bolna da bi je Daniel mogao podnijeti. Okrene se na vrijeme da vidi još jedno stablo koje je padalo, a potom još jedno. Snimio je crvenu čistinu bez šume, gdje nije bilo ni jednoga živog stvorenja: ni životinje, ni ptice, ni lista. Snimio je i niz žutih strojeva koji su napredovali bez prestanka svi zajedno, i beskonačnu kolonu kamiona nalik na mrave koji prenose jajašca. Snimio je i crveni otrov koji je eruptirao iz stražnjih otvora MOMUa padajući na tlo odakle bi ga prvi pljusak odnio do svakog potoka, svakog vodotoka unutar kruga od stotinu pedeset kilometara. Snimio je i sječu stabala ispred reda žutih strojeva i goleme mehaničke pile montirane na traktore modificirane za tu upotrebu. Snimio je i pokretne dizalice koje su podizale debela na kamione. Snimio je horde golih robova Uhali koji su radili u crvenom blatu da bi održavali otvorene ceste za kamione i prikolice koji su odvozili blaga otrgnuta šumi. Nadao se da ga osjećaji neće uspjeti izolirati od stvarnosti, jer je želio ostati objektivan. No, bila je to uzaludna nada. Što je duže promatrao čistinu, to je bijes u njemu sve više rastao, sve dok ne dosegne isti intenzitet poput bijesa žene koja je sjedila na grani pored njega. Kelly nije osjećala potrebu da naglas iskaže sav svoj prezir. Daniel je osjećao statički elektricitet u zraku oko nje. Nije se začudio što je dijelio s njom iste osjećaje: izgledalo mu je to pravedno i prirodno. Bili su vrlo bliski, sada: između njih postojala je nova veza, koja je učvrstila privlačnost i simpatije koje su osjećali jedno prema drugome. Ostali su na stablu dok nije pao mrak: zatim ostanu još sat vremena, sjedeći u mraku kao da se nisu uspijevali oteti od tog užasa. Slušali su grmljavinu motora u noći i promatrali reflektore i svjetla koja su osvjetljavala šumu i crvenu čistinu kao da je dan. Nisu se zaustavljali ni trenutka: nastavljali su sa sjećom, sijući otrov i smrt. Kad je ponovno započela padati kiša, a bljesci i grmljavina ispune nebo, spuste se na tlo i polako se vrte do mjesta gdje ih je Pamba čekala s nosačima. Sutradan ujutro nastave put kroz šumu vraćajući se prema Gondali. Zaustave se samo nakratko, koliko je bilo dovoljno Danielu da snimi nemirne okrvavljene rijeke. Victor Omeru se spusti u blato do koljena govoreći u kameru da bi izrekao sav svoj strah i bijes. Imao je dubok i autoritativan glas, pun zabrinutosti za svoju zemlju i svoje ljude. Sijeda kosa i plemenito tamno lice zasigurno će privući pažnju gledatelja. Njegov međunarodni ugled bio je takav da nitko nije mogao posumnjati u istinitost iskaza. Daniel se zakune da će taj materijal pokazati svijetu. Napredovali su sporo. Nosači Bambuti još su uvijek bili zaprepašteni. Iako nisu vidjeli najgore, Sepoo im je opisao te strahote. Vidjeli su pak okrvavljene rijeke. No, još prije nego što su stigli do granice svetog područja i područja lova njihova plemena, susretnu još jedan razlog za zabrinutost, još gori. Opaze tragove slona.

Svi ga prepoznaju, a Sepoo ga nazove imenom: «Stari slon sa oštećenim uhom», reče i svi klimnu glavom. Bio je to mužjak kojemu je nedostajala polovica lijevog uha. Nasmiju se prvi put nakon nekoliko dana, kao da su susreli u šumi starog prijatelja; ali njihova je radost kratko potrajala, kad su proučili tragove. Zatim kriknu, kršeći si ruke i cvileći od straha i užasa. Kelly pozove Sepooa. «Što se dogodilo, stari prijatelju?» «Krv», odgovori Sepoo. «Krv i urin staroga slona. Ranjen je. Umire.» «Kako se to dogodilo?», uzvikne Kelly. I za nju je slon predstavljao starog prijatelja. Susrela ga je često u šumi, kad se veliki mužjak šuljao oko Gondale. «Netko ga je ranio. Netko ga lovi u srcu svetog područja. To je protiv zakona i tradicije. Pogledaj! Evo ljudskih tragova iznad slonovih.» Sepoo joj pokaže tragove malih stopala koji su se isticali u blatu. «Lovac je Bambuti. Mora da je netko iz našeg klana. To je užasna uvreda božanstvima šume.» Pigmeji su bili užasnuti i zaprepašteni. Ponašali su se poput izgubljene djece, držeći se za ruke i tražeći utjehu jedni u drugima. dan je zaista bio prepun ružnih stvari. najprije strojevi u šumi i okrvavljene rijeke, a sada i uvreda koju je jedan od njih počinio šumi. «Ja poznajem tog čovjeka», uzvikne Pamba. »Prepoznala sam trag njegovih stopala. To je Pirri.» Svi zastanju i pokriju si lice rukama, jer je Pirri ubio na svetom mjestu, a sramota i osveta božanstva šume pogodit će sve njih. Pirri, lovac, kretao se poput sjene. Lagano je koračao malim stopalima po velikim slonovim tragovima. Na taj način neće slomiti ni grančicu, ni jedan mrtvi list neće zatreptati pri njegovu prolazu. Pirri je slijedio slona tri dana. U tom vremensku sve njegovo biće usredotočilo se na veliku životinju, do te mjere da je mistično postao dio bića koje je lovio. Kad se golemi mužjak zaustavio da bi se zasladio crvenim sitnim plodovima, Pirri je prepoznao tragove i u grlu osjetio uzbuđenje. Na mjestu gdje je slon pio vodu, u jednome od potoka, Pirri se zaustavio i u mašti osjećao čistu vodu koja mu je kлокotala u želudcu. Na mjestu gdje je slon ostavio hrpu žutog izmeta na dnu šume, Pirri je osjetio kako su njegova crijeva proradila. Pirri je postao slon, a slon je postao Pirri. Kad ga je konačno ugledao, spavao je u gustom šipražju. Grane su bile isprepletene i prepune trnja s crvenim vrhom, tako oštre da su mogle otrgnuti kožu čovjeka. Ma koliko se Pirri sporo i tiho kretao, slon osjeti njegovu prisutnost i probudi se. Raširi uši, jedno široko poput glavnog jedra, a drugo deformirano, i osluhne. No, ne začuje ništa, jer je Pirri bio odličan lovac. Slon ispravi surlu, udahne zrak i otpuhne ga u usta. No, ne osjeti ništa, jer se Pirri približio niz vjetar tako da slon nije mogao osjetiti njegov miris, a osim toga premazao se slonovim izmetom od glave do pete. Nije mirisao na čovjeka. Zatim slon ispusti zvuk, prigušeno brujanje iz dubine želudca, zvuk koji je vibrirao u grlu. Bio je to pjev slonova. Mužjak je pjevao šumi da bi otkrio što je to, čiji miris osjeća, je li još jedan slon ili smrtni neprijatelj. Pirri se sklopča u grmlju i osluhne slonovu pjesmu. Potom prisloni ruke na usta i nos, uvuče zrak u grlo i trbuh i ispusti prigušeni glas. Pirri je pjevao pjesmu slonova. Mužjak uzdahne i promijeni pjesmu da bi provjerio nepoznatu prisutnost. Pirri mu vjerno odgovori, slijedeći ritam i ton pjesme, i slon mu povjerova. Zamahne ušima u znak veselja i povjerenja. Mislio je da mu se približio drugi slon. Pokrene se nonšalantno, a grmlje zaškripi pod njegovom težinom. Kretao se ususret Pirriju, odmičući trnovite grane. Pirri opazi zakrivljene kljove iznad svoje glave. Bile su deblje nego što je on bio u struku, a duže od njega samog. Koplje za slonove bilo je oružje koje je Pirri sam napravio uz pomoć kamionske opruge koju je ukrao od jednog trgovca duž ceste. Zagrijao ju je do te mjere dok se čelik nije mogao ponovno oblikovati. Potom ju je iskovao i ohladio te postavio na drveni štap i konačno zavezao kožnim vrpcama. Kad se koža osušila, postala je tvrda i sigurna koliko i čelik koji je držala. Dok je slonova glava visjela iznad njega, Pirri se spusti ostavši nepomičan poput debla ili hrpe mrtvog lišća. Slon je bio tako blizu da je mogao vidjeti svaku boru i udubinu na svojoj koži. Podigne glavu i ugleda tekućinu koju su ispuštale žlijezde na licu poput suza na obrazima. Tada se odluči. S kopljem koje je sam izradio, oštirim i teškim i dugim gotovo dvostruko više od svoje visine, neće uspjeti kroz kožu, meso i rebra pogoditi srce ili pluća velikog mužjaka. Mozak slona se, pak, nalazio izvan njegova dosega. Postojao je samo jedan

jedini način za čovjeka Pirrijeve visine da ubije kopljem životinju takve veličine. Otkotrlja se i podigne ispod trbuha slona. Smjesti se između stražnjih nogu slona i zarije mu vršak koplja od dolje prema gore, u slabine. Slon zagrmi kad se koplje žarilo u mekanu kožu. Oštar čelični vrh probuši mješur i topli urin šikne van. Slon se trgne, iskrivi se i započne trčati. Pobjegao je u šumu ispuštajući zvukove boli dok su se grane krivile pred njim. Pirri se nasloni na okrvavljeno koplje i čuje slona kako se udaljavao. Sačeka dok sve ne utihne, a potom si popravi gaće i započne slijediti tragove krvi i urina po šumi. Možda će slonu biti potrebni sati i sati prije smrti, ali bio je gotov. Pirri, lovac, zadao mu je smrtonosni udarac i znao je da će životinja umrijeti prije zalaska sunca novoga dana. Pirri ga je bez žurbe slijedio: no, u srcu nije osjećao lovčevu radost, samo osjećaj praznine i nepodnošljivu grižnju savjesti. Uvrijedio je svoja božanstva i sada je znao da će ga ona kazniti. Sutradan ujutro Pirri, lovac, pronađe tijelo mrtvoga slona. Klečio je sa savijenim nogama. Glavu su pridržavale goleme kljove od bjelokosti napola uronjene u mekano tlo. Posljednji pljusak ga je oprao, te mu je koža bila crna i sjajna, a oči otvorene. Izgledao je kao da je živ. Pirri mu se približi vrlo oprezno i tankom grančicom mu dodirne oko, ukrašeno velikim, dugim trepavicama. Kapak se ne otvori, i Pirri primijeti želatinozni veo smrti koji se spustio na zjenicu oka. Podigne se i spusti koplje. Lov je bio završen. Po običaju, trebao je zapjevati molitvu zahvale božanstvu šume zbog toliko darežljivosti. Izusti čak i prvih nekoliko riječi molitve, a potom zašuti, pobijeden grižnjom savjesti. Znao je da neće više nikada moći pjevati molitvu lovca, i duboka tuga preplavi cijelo njegovo biće. Upali vatru, odreže bogato, masno meso s obraza slona i ispeče ga na vatri. Prvi put mu se to ukusno meso činilo bez okusa. Ispljune ga u vatru ostavši sjediti dugo vremena pored mrtvoga slona, a potom se trgne i oslobodi tuge koja ga je tištila. Izvuče mačetu iz korica i započne rezati jednu od velikih žutih kljova iz kanala. Čelik je odzvanjao pri dodiru s lubanjom, a komadi bjelokosti letjeli su oko njegovih stopala. Upravo ga tako i ugledaju ljudi iz njegova klana, privučeni zvukom mačete koja se zarila u kost. Izišli su tiho iz šume, vodeni Sepoom i Pambom, poredavši se u krug oko Pirrija i slona. Pirri podigne pogled, ugleda ih i ispusti mačetu. Ustane s rukama natopljenim krvlju i ne uspije smoći hrabrosti i izdržati njihov pogled. »Podijelit ću s vama nagradu, braćo moja«, promrmlja, ali nitko mu ne odgovori. Jedan po jedan, Bambuti mu okrenu leđa, vrata se i nestanu u šumi, tiho kao što su se i pojavili, sve dok ne ostane samo Sepoo. «Zbog svog zlodjela prema božanstvima šume poslat će nam molima», reče Sepoo. Pirri se ne pomakne, uz očaj u srcu i ne uspije podići glavu i pogledati u bratove oči. Daniel započne pregledavati kasete čim su stigli u Gondahi. Kelly mu je stavila na raspolaganje kutak u svome laboratoriju, a Victor Omeru ostao je uz njega i komentirao te davao savjete, dok je Daniel pisao zabilješke za montažu. Materijal je bio dobre kvalitete. Kao snimatelj sam se procijenio prilično efikasnim, ali bez imalo umjetničkog dara koji je posjedovala Bonny Mahon. Uspio je snimiti činjeničnu kroniku aktivnosti u rezervatu Wenguu i njihove posljedice. «Nema nimalo ljudske topline», reče Victoru i Kelly te večeri. «Obraća se razumu, ali ne i srcu. Treba mi nešto više.» «Što ti nedostaje?, zapita Kelly. «Reci mi, ja ću ti pomoći.» «Želim predsjednika Omerua», reče Daniel. «Vi imate stila, gospodine, i treba mi još vaših intervencija.» «Dobit ćete ih.» Victor Omeru klimne glavom. «Zar ne mislite da bi bilo vrijeme ostaviti te formalnosti, Daniel? Konačno smo se zajedno uspjeli na sveto stablo meda, i to nam dozvoljava da se nazivamo imenom.» «Bez dvojbe, Victore», složi se Daniel. «Ali, čak ni vi nećete biti dovoljni da uvjerite svijet. Moram pokazati što se događa ljudima. Moram snimiti logore gdje se nalaze zarobljeni Uhali. Možemo li to učiniti?» Victor Omeru se nagne prema njemu. «Da», reče. «Kao što znate, ja sam voda pokreta oporbe protiv tiranije predsjednika Taffarija. Iz dana u dan postajemo sve jači. Za sada pokret radi u tajnosti, ali već se organiziramo i uzimamo u naše redove sve važne ljude koji se žele pobuniti protiv Taffarija. Uhali predstavljaju većinu: ali čak se i Hita ne slažu s režimom. Možemo vas odvesti do logora. Iako nećete moći ući, odvest ćemo vas dovoljno blizu da možete snimiti neke od okrutnosti koje se neprekidno i

svakodnevno vrše.» «Da», potvrdi Kelly. «Patrick i ostali mladi ljudi koji se nalaze u oporbi stižu k nama za nekoliko dana da bi razgovarali s Victorom. On će moći sve organizirati. Prekine se i razmisli nekoliko trenutaka. «A tu si u Bambuti. Moći ćeš pokazati gledateljima način na koji se uništava šuma, što će utjecati na njihov život i na uništenje njihovih običaja.» «Takav mi materijal i treba», reče Daniel. «Što mi predlažeš?» »Ceremoniju molima», reče Kelly. «Sepoo mi je rekao da će molimo doći, i složio se da sudjeluješ.» Patrick, unuk Victora Omerua, stigao je iz Gondale dan prije predviđenog. Pratila ga je nekolicina drugih ljudi Uhalima. Pigmeji su ih vodili kroz šumu. I mnogi drugi među Uhalima bili su Omerovi rođaci: bili su svi mladi i obrazovani, vjerni domovini. Kad im Daniel pokaže snimke koje je napravio i objasnio im što mu je bilo potrebno, Patrick Omeru i njegovi mladići pokazali su sav entuzijizam. «Za sve ću se pobrinuti osobno, doktore Armstrong», reče Patrick. «Organizirat ću sve. Naravno, bit će dosta opasno. Tabore štite vojnici Hita, ali približit ćemo se što je više moguće.» Kad su Patrick i njegovi ljudi otišli iz Gondale, Daniel i Sepoo podu s njima. Vratili su se nakon devet dana. Daniel je jako smršavio: vidjelo se da su putovali bez stanke. Njegova odjeća bila je zamrljana blatom i poderana, te je Kelly odmah primijetila da je bio na izmaku snaga, kad se teturajući uspeo stubama bungalova. Instinktivno mu potrči ususret. Zagrle se isto tako instinktivno, što iznenadi oboje, te ostanu tako zagrljeni nekoliko trenutaka. No, kad je Daniel potražio njene usne, Kelly se izmigolji i samo mu pruži ruku na pozdrav. «Victor i ja bili smo zabrinuti», prizna. Pocrveni na takav način da ju je Daniel procijenio neodoljivom i odmakne se. Popodne, nakon što se okupao, pojeo i odspavao dva sata, Daniel pokaže novi materijal. Bilo je prizora skupina zarobljenika koji su radili na cestama, bile su to snimke iz daljine, snimljene zahvaljujući teleobjektivu. Hita koji su stražarili bili su oko njih i udarali su ih neovisno o spolu, i žene i muškarce koji su polugoli radili u blatu. «Imam i previše materijala tog tipa», objasni Daniel. «Zadržat ću samo najokrutnije scene.» Bilo je snimaka skupina koje su u koloni vodili natrag u logore na kraju radnog dana, i prizora njihovih bijednih životnih uvjeta, koje je snimio kroz rešetke. Bilo je i nekoliko intervjua, učinjenih u šumi, sa zarobljenicima koji su uspjeli pobjeći iz logora. Jedan od muškaraca se skinuo pred kamerom i pokazao rane koje su mu zadali vojnici na straži. Imao je okrvavljena leđa od biča, znakove udaraca po glavi, ožiljke i rezove po cijelom tijelu koji još nisu uspjeli zacijeliti. Jedna mlada žena pokazala im je stopala: trulo meso odvajalo se i padalo. Govorila je na svahiliju, i opisivala stanje i uvjete u logoru. «Radimo cijeli dan u blatu. naša stopala se nikada ne suše. Rane se inficiraju, sve dok više ne možemo raditi, ni hodati.» Zatim brižne u nezaustavljiv plač. Daniel je sjedio na deblu pored nje, i podizao je glavu prema kameri koju je postavio na tronožac. «Vojnici u rovovima, tijekom Drugog svjetskog rata zvali su ga stopalo rovova. Radi se o zarazi koja se polako širi i stopalo započne truliti ako se ne liječi.» Daniel se obrati ženi i zapita na svahiliju: «Što se događa kad ne možete više raditi?» ib «Hita kažu da nam više neće davati jesti, jer jedemo previše, a nismo korisni. Odnose bolesnike u šumu.» Daniel isključi kameru i obrati se Kelly i Victoru Omeruu: «Vidjet ćete najokrutnije prizore koje sam ikada snimio. Slični su prizorima smrti koju su nacisti sijali u Poljskoj i Rusiji. Kvaliteta slike je osrednja: snimali smo ostavši skriveni. Užasno je. Možda je ipak bolje da ne gledaš, Kelly» Kelly zavrti glavom. «Ne, želim vidjeti», reče odlučno. «U redu, upozorio sam te.» Daniel ponovno uključi kameru. Nagnu se prema sićušnom ekranu koji se ponovno upalio. Prizor se otvarao čistinom u šumi. Buldožer UDCa kopao je rov u mekanoj zemlji, dugačak četrdeset do pedeset metara i dubok barem tri, procijenivši po činjenici da je stroj gotovo nestajao. «Patrick je saznao od svojih doušnika gdje kopaju», objasni Daniel. »Postavili smo se na položaj noć ranije.» Buldožer je završio s poslom i izišao iz rova, zaustavivši se nedaleko od mjesta iskopa. Snimka se prekine. «Sljedeći prizor je snimljen tri sata kasnije», objasni Daniel. U šumi se pojavi kolona zarobljenika, koju su držali na oku vojnici Hita. Vidjelo se da su svi jako bolesni ili invalidi. Teturali su i šepali. Neki su se međusobno pridržavali, neki su imali primitivne štapove. Neke

su nosili prijatelji. Poneka žena imala je i vlastito dijete vezano na leđima. Vojnici im nalože da se spuste u rov i zarobljenici nestanu. Zatim se vojnici poredaju uz rub rova. Bilo ih je barem pedeset u odori padobranaca, i naoružani mitraljezima. Započeli su pucati, sasvim indiferentna izraza lica, i nastavili su dugo vremena. Mnogi su se smijali. Odjednom jedan zarobljenik izroni iz rova. Bilo je gotovo nevjerojatno da je još uvijek mogao biti živ. Imao je smrskanu nogu i vukao se na laktovima. Jedan vojnik Hita izvuče pištolj iz futrole i ispali mu u glavu. Muškarac padne na tlo: vojnik ga stopalom odgurne u rov. Jedan po jedan vojnici prestanu pucati. Neki potom upale cigaretu ostavši u skupini na rubu rova pušajući i smijući se, te čavrljajući međusobno. Vozač buldožera ponovno upali motor. Spusti žlicu i ponovno zatrpava rov. 11 Vojnici se potom udalje u smjeru odakle su i stigli. Hodali su bez reda nastavivši čavrljati i pušiti. Daniel isključi kameru. Kelly ustane ne rekavši ni riječi i iziđe na terasu. Dvojica muškaraca ostali su tiho još neko vrijeme, a potom Victor Omeru reče, sasvim tiho: »Pomognite nam, Daniel. Pomognite mojim jadnim ljudima.« Šumom su se širile glasine da se približava molimo i klan se započeo skupljati na određenome mjestu koje je služilo za plemenske sastanke, pored vodopada u Gondali. Neki članovi klana stigli su s udaljenosti veće od tristo kilometara, s druge strane šume, preko granice sa Zairom, jer Bambuti nisu priznavali druge teritorijalne granice. Iz svakog kuta šume okupljali su se sve dok ih nije bilo više od tisuću; pohitali su da bi vidjeli strašnog molima. Svaka žena sagradi kolibu od granja s vratima okrenutim prema jednoj od prijateljica ili rođaka, i svi se sakupe u raštrkane skupine na različitim mjestima tabora. Čak ni prijetnja molima nije mogla sasvim uništiti njihov veseli karakter: s vremena na vrijeme prasnuli bi u smijeh. Muškarci su susretali stare prijatelje s kojima su preživjeli više pustolovina i koje nisu viđali od posljednjeg zajedničkog velikog lova s mrežama. Razmijenili su si duhan i nevjerojatne pripovijesti, čavrljajući s istom radošću kao i njihove žene. Djeca su vrištala i trčala među kolibama, igrajući se poput mladunaca i plivajući u vodi u podnožju vodopada poput mladih riba. Jedan od posljednjih koji je stigao bio je Pirri, lovac. Njegove tri žene teturale su pod teretom velikih vreća od duhana. Pirri zapovjedi ženama da sagrađe kolibu s vratima okrenutim prema bratu Sepoo. Ali, kad je posao bio dovršen, Pamba zatvori vrata kolibe i otvori vrata sa suprotne strane kolibe. Po običaju Bambuti radilo se o užasnoj uvredi i žene oko vatre živahno su raspravljale o događaju, poput papagaja u sumrak. Pirri pozove stare prijatelje: »Pogledajte, koliko duhana. I vaš je. Dođite i napunite si vreće. Pirri vas poziva, uzmite koliko god hoćete. Pogledajte. Pirri ima i boce gina. Dođite i pijte s Pirrijem.« Ali nitko od muškaraca nije prihvatio ponudu. Navečer, kad se skupina lovaca i najpoznatijih pripovjedača plemena okupila oko vatre zajedno sa Sepoom, Pirri iziđe skakućući iz mraka i noseći dvije boce gina te sjedne u krug. Ispije gutljaj iz boce, a potom je pruži muškarcu koji je sjedio s njegove lijeve strane. «Pij!», zapovjedi. «I daj dalje, da svi mogu uživati u Pirrijevoj sreći.» Bambuti spusti bocu bez da ispije gutljaj, ustane i udalji se od vatre. Jedan po jedan, svi muškarci ustanu slijedeći ga u mrak, sve dok Pirri ne ostane sam sa Sepoom. «Sutra će doći molimo», reče tiho Sepoo, te i on ustane i ode. Pirri, lovac, ostao je sam u noći s bocom gina u ruci i vrećom prepunom duhana. Sutradan ujutro Sepoo ode do laboratorija i pozove Daniela koji krene za njim, noseći sa sobom i kameru. Hodali su brzo jer je Daniel naučio trikove koji su mu olakšavali hodanje po šumi, a njegove goleme dimenzije nisu više predstavljale veliki problem. Uspijevao je održavati ritam sa Sepoom. Krenuli su sami, ali, postupno su im se i ostali Bambuti pridruživali. Izišli su tiho iz šume, ili se stvorili poput duhova, ili ispred ili iza njih, sve dok ih nije bilo toliko da su predstavljali pravi val Bambuta koji su se kretali do mjesta molimo. Kad su stigli, opaze da su ih mnogi preduhitrili i sjedili su sklupčani oko golemog kapoka. Nisu se smijali niti se šalili. Svi su imali svečani izraz lica i bili su tihi. Daniel se stisne među njih i snimi njihova tmurna lica. Svi su promatrali kapok. «To je kuća molima», prošapće Sepoo. «Došli smo po njega.» Netko dovikne njegovo ime: «Grivi!» Jedan muškarac ustane i približi se stablu. Petnaest Bambuta ustanu i okupe u podnožju kapoka.

Neki su bili stari i poznati, neki sasvim mladi. Stari i mladi, iskusni i neiskusni, svi su imali jednaka prava sudjelovanja u ritualu molima. Sepoo uzvikne i odabrani se počnu penjati na stablo. Nestanu među lišćem i neko vrijeme se njihovi krikovi i pjesma nisu čuli. Potom se spuste noseći bambus. Polože ga ispod stabla, a Daniel se približi i prouči ga. Nije bio duži od pet metara. Bio je suh i mora da je bio odrezan prije mnogo godina. Na njemu su bili izrezbareni stilizirani simboli koji su predstavljali životinje, ali bio je to običan bambus. «Je li to molimob, promrmlja Daniel obraćajući se Sepoo, dok su se muškarci plemena okupljali oko njega uz sve poštovanje. «Da, Kuokoa, to je molimo», potvrdi Sepoo. «Što je molimob, nastavi Daniel. «Molimo je glas šume», pokuša mu objasniti Sepoo. «Glas Majke i Oca. No, prije nego što progovori, moramo ga odnijeti da se napije.» Odabrani podignu molima: odnesu ga do rijeke i urone ga u tamnu vodu. Pimeji se poredaju, svečano i pažljivo, goli, dok su im se oči sjajile. Sačekaju sat vremena i još jedan, dok je molimo pio čistu vodu iz potoka. Zatim ga odnesu do obale. Bio je sjajan i prepun vode. Sepoo se približi bambusu i približi usne na otvoreni kraj. Uzme zraka i molimo progovori. Bio je to jasan i nježan glas djevojke koja pjeva u šumi, i svi Bambuti se započnu ljuljati poput lišća na nenadanom vjetru na najvišim granama stabla. Potom molimo promijeni glas i uzvikne poput zarobljenog duikera u mreži lovca. Piskutao je poput sivog papagaja u letu i zviždio poput kolibrija meda. Predstavljao je sve glasove šume. Jedan muškarac zamijeni Sepooa, a potom drugi. Mogli su se čuti glasovi muškaraca, duhova i ostalih stvorenja koje su svi ljudi čuli, ali koje nitko nije vidio. Odjednom molimo krikne poput slona. Bio je to užasan zvuk bijesa i Bambuti se približe. Bambusov štap nestane u gomili, no nastavio je jadikovati, režati, zvižditi i urlikali, sa stotinu različitih glasova. Zatim se dogodi nešto čudno i čarobno. Pred Danielovim očima skupina ljudi se izmijeni. Nisu više bili pojedinci, jer su bili toliko zgureni. Poput plove ribe ili jata ptica, skupina postane jedno jedino stvorenje, Bambuti se spoje u jedno jedinstvo. Postanu jedno biće. Postanu molimo. Postanu božanstvo šume. Molimo je bio bijesan. Režao je i urlikao glasom bivola ili ptice. Započne trčati šumom nogama koje više nisu bile ljudske. Okrene se poput meduze u bujici. Promijeni oblik, potrči najprije u jednom, a potom u drugom smjeru, gazeći u svom bijesu vegetaciju u šumi. Prede preko rijeke podižući perjanice vode i polako, ali odlučno započne se kretati prema mjestu okupljanja plemena, prema čistini ispod vodopada u Gondali. Žene su čule iz daljine molima koji je dolazio. Ostave vatru, dohvate djecu i potrče u kolibe. Uz jecaje straha, zatvore vrata i sklupčaju se u tami, držeći čvrsto na grudima djecu. Molimo se kretao šumom. Užasan glas postajao je sve užasniji i snižavao se dok je tumarao šumom, najprije u jednom, a potom u drugom pravcu. Konačno se uputi prema taboru. Prelazio je preko vatra dok su djeca urlala kad bi se poneka od krhkih koliba zatresla pod nasrtajem molima i njegova nezadrživa bijesa. Čudovište je bjesnilo taborom, kao da traži uzrok svog prezira. Odjednom se okrene oko sebe i krene odlučno prema najudaljenijem mjestu, gdje se nalazila Pirrijeva koliba. Pirrijeve žene već su ga začule: potrče iz kolibe u džunglu, ali Pirri nije pobjegao. Nije otišao s ostalim muškarcima po molima. Sada je bio sklupčan u kolibi, prekrivši glavu rukama i čekajući. Znao je da je beskorisno pobjeći. Morao je sačekati bijes božanstva šume. Molimo je kružio oko Pirrijeve kolibe poput goleme stonoge, podižući zemlju stopalima, i urličući poput slona mužjaka od boli. Odjednom nasrne na kolibu gdje se Pirri skrivao. Sasvim je uništi i pregazi sve što je Pirri posjedovao. Pretvori duhan u prah, razbije u tisuće komadića boce gina i alkohol namoči tlo. Baci u vatru zlatni sat i rasprši ostala blaga po tlu. Pirri ne pokuša pobjeći od tog bijesa ili se zaštititi. Molimo ga pregazi. Uz urlike bijesa, započne ga tući stopalima i šakama. Razbije mu nos, zube, i ispuni mu tijelo masnicama. Odjednom ga ostavi i vrati se u šumu odakle je i izišao. Glas mu se izmijeni, nije više bio bijesan. Stenjao je i jecao kao da oplakuje smrt i zatrovanost šume, i grijehe plemena koji su navukli bijes na sve. Povuču se sasvim sporo; njegov glas postajao je sve prigušeniji, sve dok se ne izgubi u daljini. Pirri ustane. Ne pokuša skupiti svoja raspršena blaga. Uze luk i strijelu. Ostavi koplje za lov na slonove i mačetu.

Udalji se šepajući šumom. Otišao je sam. Njegove ga žene nisu slijedile, jer su sada bile udovice. Pronaći će druge muževe u plemenu. Pirri je bio mrtav. Molimo ga je ubio. Nitko ga više od živih neće vidjeti. I da susretu njegov duh kako tumara među visokim stablima, muškarci ni žene neće pokazati da su ga prepoznali. Za svoje pleme Pirri je bio zauvijek mrtav. I «Hoćete li nam pomoći, Daniel?», zapita Victor Omeru. «Da», odgovori Daniel. «Pomoći ću vam. Odnijet ću snimke u London. Sredit ću da ih prikažu na televiziji u Londonu, Parizu i New Yorku.» «Što ćete još učiniti da nam pomognete?», zapita Victor. «Što želite da učinim?», odvrati Daniel. «Što bih još mogao učiniti?» «Vi ste vojnik, dobar vojnik, što se mene tiče. Hoćete li sudjelovati u našoj borbi za slobodu?» «Bio sam vojnik prije mnogo godina», ispravi ga Daniel. «U opakom i nepravednom ratu. Naučio sam mrziti rat kao što ga nitko drugi ne može mrziti bez da iskusi takvo što.» «Daniel, molim vas da sudjelujete u pravednom ratu. Ovaj put vas molim da se suprotstavite tiraniji.» «Više nisam vojnik. Snimam dokumentarce, Victore. Ovo nije moj rat.» «Još uvijek ste vojnik», suprotstavi mu se Victor Omeru. «A ovo je i vaš rat. To je rat svih pravednih ljudi.» Daniel mu ne odgovori odmah. Pogleda Kelly kao da je moli za pomoć. Zatim opazi njen izraz lica i shvati. Ponovno pogleda Victora Omerua, a starac se nagne prema njemu. «Mi, Uhali, miroljubiv smo narod. Sami nemamo snage da svrgnemo tiranina s vlasti. Potrebno nam je oružje. Potreban nam je netko tko će nas naučiti kako da ga upotrijebimo. Pomognite nam, Daniel. Pronaći ću hrabre mladiće koje trebamo: ali obećajte mi da ćete ih obučiti i da ćete zapovijedati njima.» «Ne želim.», započne Daniel, ali Victor Omeru ga prekine. «Nemojte odmah odbiti. Ne recite više ništa, za sada. Prespavajte noć. Sutradan ujutro reći ćete mi što ste odlučili. Razmislite Daniel. Mislite na žene i muškarce koje ste snimili u logorima, i na one koje ste vidjeli kako su ih ubili u Uvali orla, mislite na zajedničku grobnicu usred šume. Odgovorite mi sutra.» Victor Omeru ustane. Zaustavi se pored Daniela i položi mu ruku na rame. «Laku noć, Daniel», reče. Spusti se stubama i na mjesечеvoj svjetlosti krene prema prvom bungalovu s druge strane vrta. «Što namjeravaš učiniti?», zapita ga Kelly. «Ne znam. Zaista ne znam.» Daniel ustane. «Reći ću ti sutra. Za sada ću napraviti što mi je predložio Victor. Idem u krevet.» «Da.» I Kelly ustane. «Laku noć.» Kelly je bila vrlo blizu, i podigla je lice prema njemu. Daniel je poljubi. Poljubac je potrajao dugo. Kelly se odmakne i reče: «Dodi.» Povede ga na terasu do svoje spavaće sobe. Bilo je još uvijek mračno kad se Daniel probudio sutradan ujutro pod mrežom za komarce, pored Kelly. Ona mu je držala ruku na prsima i disala na vratu. Daniel osjeti da se probudila. «Napravit ću što želi Victor», reče joj. Nekoliko trenutaka Kelly zadrži dah, a potom reče: «Nisam to učinila da bih te nagovorila.» «Znam.» «Što se dogodilo među nama noćas, sasvim je druga stvar», prošapće Kelly. «Ja sam to željela od prvog puta kad smo se susreli. ne, još i ranije. Otkako sam vidjela tvoju sliku na ekranu, zaljubila sam se u tebe.» «I ja sam te dugo čekao, Kelly. Znao sam da postojiš. I konačno sam te pronašao.» «Bilo bi mi žao izgubiti te tako brzo», odgovori mu i poljubi ga. «Molim te, vrati se k meni.» Daniel je ostavio Gondalu dva dana kasnije. Sepoo i četvorica nosača Bambuti ga otprate. Zaustavi se na rubu šume i okrene se. Kelly je bila na terasi bungalova i pozdravljala gaje rukom. Izgledala je jako mlada, i Daniel osjeti da ga je nešto stegnulo u grudima. Nije htio otići. ne odmah napokon što ju je pronašao. Odzdravi joj i usprkos osjećajima, krene dalje. Dok su se uspinjali nižim padinama planine, šuma ostavi mjesto bambusima, tako gustim na nekim mjestima da su bili primorani puziti po tunelima koje su otvorile životinje. Iznad njihovih glava bambusi su bili pregusti. Uspinjali su se još neko vrijeme, a potom su konačno izišli iz tog dijela planine, na četiri tisuće metara iznad mora. Bambuti su se pokrili pokrivačima koje im je Kelly dala za put, ali bili su tužni i nesretni, jer su se nalazili izvan njihova prirodnoga životnog područja. Prije nego što su se uspeli do najvišeg mjesta, Daniel im naredi da se vrate. Sepoo se pobuni. «Kuokoa, izgubit ćeš se u planinama bez Sepooa koji te vodi, a KaraKi će se naljutiti. Ti je nikada nisi vidio kad se jako naljuti. To je predstava koju samo najhrabriji mogu podnijeti.» «Pogledaj gore.»

Daniel mu pokaže na vrhove koji su se isticali među oblacima. «Gore je tako hladno, ni jedan Bambuti nikada nije to isprobao. Bjelina koju vidiš je snijeg i led, tako hladni da peku poput vatre.» Daniel je nastavio sam, noseći dragocjene snimke ispod jakne. Penjući se ledenjakom Ruwatamagufa ude u Zair dva dana nakon što je ostavio Sepooa. Tri prsta na rukama i jedan na stopalima bili su mu smrznuti. Dva dana kasnije Daniel je već bio na parobrodu ploveći rijekom Zair, a deset dana kasnije spusti se u londonsku zračnu luku Heatrow. Još je uvijek imao snimku u džepu jakne. Iz zračne luke u Chelseau, Daniel pozove Michaela Hargreavea, u ambasadi u Kahaliju. «Dobri Bože, Danny! Rekli su nam da ste ti i Bonny Mahon nestali u šumi pored SengiSengija. Vojska je poslala postrojbu u potragu za vama.» «Je li ova veza sigurna, Mike?» «Ne bih se baš kladio u to.» «Isprripovijedat ću ti sve kad se budemo ponovno susreli. U međuvremenu mi pošalji paketić koji sam ti povjerio. Pošalji ga po prvom diplomatskom kuriru.» «Trenutak, Danny. Paket sam već predao Bonny Mahon. Rekla mi je da ga je morala preuzeti u tvoje ime.» Daniel je ostao tiho na trenutak. «Mala glupača! Igrala je njihovu igru. Dobro, sada je sve jasno. Mrtva je, Mike, to je sigurno. Predala im je paket, a oni su je ubili. Mislili su da sam i ja mrtav i stoga su to i učinili. Čist poslić.» «Tko su oni?», zapita Michael. «Sada ti to ne mogu reći, Mike. Ne mogu, zaista.» «Žao mi je za paket, Danny. Bonny je bila jako uvjerljiva. Nisam trebao povjerovati. Postajem neoprezan.» «Nije tako strašno. Imam drugi materijal kojim to mogu nadomjestiti. «Kad ćemo se vidjeti?» «Nadam se brzo. Javit ću ti.» Iako ih je obavijestio kasno, studio mu je usprkos tome ustupio mjesto. Daniel je radio bez prestanka: to mu je poslužilo da ublaži tugu i grižnju savjesti zbog sudbine Bonny Mahon. Osjećao se odgovornim. Nije bilo potrebno da dokumentarac bude savršen, a nije bilo ni potrebno da prevede na engleski dijaloge na svahiliju. Nakon četrdeset i osam sati imao je spremnu kopiju. Bilo je nemoguće povezati se s Tugom Harrisonom. Svi pozivi su prolazili kroz centralu BOSSa i on nije dobivao odgovor. Broj u Holland Parku nije, naravno, bio u imeniku, a Daniel ga se nije sjećao, iako gaje već jednom nazvao iz Nairobija da bi otkrio što krije Bonny Mahon. Stoga sačeka pored njegove kuće. Nasloni se na jedno vozilo s novinama u ruci kao da čeka nekoga gledajući oprezno prema ulazu. Imao je sreće. Rolls Royce Tuga Harrisona se zaustavi pred vratima nešto prije podneva, i Daniel ga zaustavi dok se penjao stubama. «Armstrong. Danny!» Tugovo iznenađenje bilo je iskreno. «Čuo sam da ste nestali u Ubomu.» «Netočno je, Tug. Zar niste dobili moje poruke? Telefonirao sam u vaš ured nekoliko puta.» «Nisu me povezali s vama. Na ovom svijetu ima previše ekscentričnih tipova.» «Moram vam pokazati dio materijala koji sam mogao snimiti u Ubomu», reče Daniel. Tug se dvoumio i pogleda na sat sumnjiva izraza lica. «Ne pokušavajte se izvući, Tug. Ovaj materijal može uništiti vas i BOSS.» Tug sklopi oči. «Je li to prijetnja?» «Samo prijateljski sayjet.» «U redu, udite.» Tug otvori vrata. «Pogledajmo što ste donijeli.» Tug Harrison sjedne za pisaći stol i pogleda snimku od početka do kraja ne pomaknuvši se i ne izrekavši ni riječi. Nakon posljednjeg crnog prizora, pritisne tipku na daljinskom upravljaču, ponovno vrati vrpču i pogleda je još jedanput, opet bez riječi. Zatim isključi uređaj i započne govoriti ni ne pogledavši u Daniela: «Autentičan je», reče. «Niste ga mogli falsificirati.» «Dobro znate da je autentičan», reče Daniel. «Znali ste za aktivnosti vezane uz rudnike i sječu šume. Radi se o vašem prokletom konzorciju. Zapovijedi dajete vi.» «Govorim o logorima i upotrebi arsena. O tome nisam ništa znao.» «Tko će vam vjerovati, Tug?» Tug Harrison slegne ramenima. «Dakle, Omeru je još živ.» «Da. Živ je i spreman svjedočiti protiv vas.» Tug ponovno promijeni temu razgovora. «Naravno, postoje i druge kopije vrpce?», zapita. «Glupavo pitanje», reče Daniel. «Dakle radi se o izravnoj prijetnji?» «Drugo glupavo pitanje.» «Namjeravate li pokazati gledateljima ovaj materijal?» «Tri za redom», reče tmurno Daniel. «Naravno. Samo jedna stvar može to onemogućiti. Vi i ja moramo se dogovoriti.» «O kojem je dogovoru riječ?», zapita Tug tiho. «Dat ću vam vremena da se izvučete, da prodate svoj dio Lucky Dragonu ili bilo kome drugome tko je spreman kupiti.» Tug ne odgovori odmah, ali Daniel opazi u njegovim očima bljesak olakšanja. «A za uzvrat, što želite?»

»Financirat ćete kontrarevoluciju Victora Omerua protiv Taffarijevog režima. Na kraju krajeva, neće to biti prvi puč koji ćete organizirati u Africi, zar ne?« «Koliko će me stajati sve to?», zapita Tug. «Mali djelić onoga što biste izgubili ako bih proširio dokumentarac prije nego što se vi izvučete iz svega. Mogao bih ga predati ministarstvu vanjskih poslova i američkom veleposlaniku u roku od sat vremena. Mogao bih ga poslati u eter na nacionalnom kanalu BBCa u šest sati.» «Koliko?», ponovno zapita Tug. «Pet milijuna koje ćete uplatiti odmah na bankovni račun u Švicarskoj.» «Koji glasi na vas?» «I na Omerua.» «Što još želite?» «Želim da se povežete s predsjednikom Zaira. On je vaš prijatelj, i mrzi Taffarija. Želimo da dozvoli krijumčarenje oružja i streljiva preko granice s Ubomom. Treba samo zažmiriti.» «Je li to sve?» «Da.» Daniel potvrdi. «U redu, pristajem», reče Tug. «Ostavite mi broj računa. Prebacit ću novac do sutra u podne.» Daniel ustane. «Tješite se, Tug. Nije sve izgubljeno. Victor Omeru će biti dobronamjeren prema vama kad ponovno postane predsjednik. Siguran sam da će pristati na ponovni razgovor oko ugovora. ovaj put uz potrebna jamstva.» Kad je Daniel Armstrong otišao, Tug Harrison ostao je pet minuta nepomičan zagledavši se u Picassovu sliku. Zatim pogleda na sat. Između Londona i Taipeija bilo je devet sati razlike. Uze telefon i okrene međunarodni pozivni broj, a potom privatni broj Ning Heng HSuija. Fang, najstariji sin, podigne slušalicu i primi poziv, a potom se javi otac. «Želim razgovarati s vama. Mogao bih doći u Taipei u roku od dvadeset i četiri sata. hoću li vas naći?» Obavi još dva poziva, jedan svom pilotu da spremi Gulf Stream, a drugi banci Credit Suisse u Zuerichu. «Gospodine Mueller, u roku od dvadeset i četiri sata prebacit ću veliku svotu novca s računa broj dva. Pet milijuna funta. Pobrinite se da ne bude kašnjenja kad dobijete nalog.» Ponovno spusti slušalicu i zagleda se u sliku ne opažajući je. Morao je pronaći izliku koju bi ponudio Ningu zašto prodaje svoj dio UDCa. Je li mu trebao reći da se nalazi u krizi likvidnosti? Ili da mu je iznos potreban za novo ulaganje? Što bi izgledalo vjerodostojnije Ningu? Koju cijenu da ponudi? Nije smjela biti previše niska, jer bi pobudila odmah sumnje starog, lukavoga Kineza. No, nije smjela biti ni previše visoka. Dovoljno niska da privuče njegovu pohlepu, ali dovoljno visoka da ga ne uzbuni. Razmislit će dok bude letio u Taipei. «Taj mladi idiot od Chenga me uvalio u ovu situaciju. Pravedno je da njegov otac plati za sve.» Pomisli na Ning Cheng Gongu. Bio je to previše uspješni izbor, reče si uz gorki osmijeh. Tražio je beskrupuloznog čovjeka, i dobio ga je. Naravno, Tug je znao o radnicima, ali ne i o načinu kojim su se odnosili prema njima. Nije htio znati. " Nije znao ni sa sigurnošću o korištenju reagensa na bazi arsena, iako je sumnjao da će se Cheng koristiti njima. Visina izvučene platine bila je previsoka, a dobit previše velika da je moralo biti tako. No, radije nije htio znati te detalje. Pomisli ipak da će ta aktivnost vezana uz rudarstvo olakšati prodaju svog dijela Lucky Dragonu. Ning Heng HSui će se uvjeriti da sklapa najbolji posao u svom životu. «Puno sreće, Lucky Dragon», promrmlja Tug. «Bit će ti zaista potrebna.» Točno tri mjeseca nakon prethodnog prolaza, Daniel se zaustavi na ledenjaku Ruwatamagufa. Ovaj put bio je opremljen i nije riskirao da se smrzne. A nije bio ni sam. Red nosača nagnutih pod teretom se protezao do oblaka planine. Bili su sve to ljudi iz plemena Konjo, planinskog plemena koje je bilo u stanju nositi težak teret na toj visini. Ukupno je bilo dvadeset i šest tona oružja i streljiva. Nije bilo sofisticiranog oružja, već samo pušaka AK i Uzija, laganih mitraljeza RPD i ispaljivača raketa RPG, automatskih pištolja Tokarev i američkih granata M 26 ili bar sličnih kopija proizvedenih u Jugoslaviji ili Rumunjskoj. Bio je to sve materijal koji se mogao pribaviti u kratko vrijeme i u željenoj količini, pod uvjetom da kupac plati u gotovini. Daniel je ostao zaprepašten tolikom lakoćom. Tug Harrison mu je dao imena i brojeve telefona pet trgovaca oružjem, jednog na Floridi, dva u Europi i dva na Bliskom Istoku. «Izaberite vi», rekao mu je Tug. «Ali provjerite robu prije nego što je platite. Dio oružja već je na tržištu više od četrdeset godina.» Daniel i njegovi ljudi otvorili su osobno svaki sanduk i provjerili svaki komad oružja. Daniel je izračunao da mu treba bar četiri instruktora. Vratio se u Zimbabve da ih potraži. Bili su to sve muškarci koji su se borili s

njime ili protiv njega u prethodnom ratu. Svi su govorili svahili, i bili su crnci. U Ubomu bi bijelo lice privuklo previše pažnje. Voda četvorice bio je bivši voda postrojbe Ballantvne, čovjek koji se borio s Rolandom Ballantvneom i Seanom Courtenevjem. Bio je predivni ratnik Matabele i zvao se Morgan Tembi. U skupini se nalazio još jedan novak koji je trebao zamijeniti Bonny Mahon. Shadrach Mbeki bio je južnoafrički azilant, crnac koji je pokazao svoje sposobnosti radeći za BBC; bio je najbolji snimatelj kojeg je Daniel uspio pronaći. Na sjeveru, planina Stanlev se sakrila iza oblaka koji su se spuštali tvoreći pokrivač sive boje na trideset metara iznad njihovih glava, ali na istoku, ispod oblaka, nebo je bilo čisto. Daniel pogleda prema šumi, tri tisuće metara ispod njih. Izgledala je poput beskonačnog oceana, osim na sjeveru, gdje je tamni rak izjeo zelenilo. Iskorišteno područje bilo je šire i dublje od posljednjeg puta kad ga je Daniel vidio, prije nekoliko mjeseci, s toga istog mjesta. Oblaci i magla ih naglo zaviju i sakriju daleko oskvrnuće. Daniel se trgne i pogleda ispod sebe. Dugačka kolona nosača vijugala je iza njega. Sepoo ih je čekao na mjestu gdje je započinjala šuma s bambusima, na visini od tri tisuće metara. «Lijepo je ponovno te vidjeti, Kuokoa, brate moj. KaraKi ti šalje svoje srce», reče Danielu. «Želi da odmah odeš do nje. Kaže da ne može više čekati.» Muškarci Sepoova plemena otvorili su put kroz bambuse i raširili ga da nosači mogu proći, a da ne budu primorani saginjati se. S druge strane gustog pokrivača od bambusa, gdje je započinjala prava šuma, na visini od dvije tisuće metara, Patrick Omeru čekao je sa skupinama Uhali da bi zamijenili nosače. Daniel plati nosačima plemena Konjo te je još nekoliko trenutaka promatrao kako su se udaljavali. Zatim ga Bambuti povedu novim putem prema Gondali. Nakon Kellvjne poruke, Daniel se više nije uspijevao držati ukorak s kolonom. Stoga krene brže u društvu Sepooa. Kelly se nalazila na putu i dolazila im je ususret. Susretnu se naglo, iza zavoja. Kelly i Daniel se zaustave, pogledaju se kao da nisu u stanju pokrenuti se ili progovoriti riječ, a potom Kelly reče hrapavim glasom, ne skidajući pogled s Danielova lica: »Možeš krenuti dalje, Sepoo. Puno dalje.» Sepoo se radosno nasije, i krene ne okrećući se. I Tijekom Danielove odsutnosti Victor Omeru je sagradio novi glavni stožer na rubu šume, s druge strane vodopada u Gondali, tako da ga je učinio nevidljivim i u slučaju da netko pregleda područje. Radilo se o jednostavnoj barazi, sa zidovima i krovom od sijena. Sada se nalazio u Danielovom društvu na malom podiju s jedne strane kolibe. Daniel se upoznavao sa vodama pokreta otpora. Mnoge je vidio prvi put. Sjedili su na dugim klupama, poredanim pred podijem, poput učenika u razredu. Bilo ih je ukupno trideset i osam, gotovo su svi pripadali plemenu Uhali, ali bilo je i šest Hita koji su se priklonili Victoru Omeruu, čim su saznali da je još uvijek živ. Oni će odigrati važnu ulogu u Danielovom planu djelovanja koji je raspravio i s Victorom. Dvojica Hita imala su visoke položaje u vojsci i jedan od njih bio je jedan od voda policije. Ostala trojica bili su državni službenici koji su im mogli pribaviti dozvole za putovanja i transport. Svi su bili u stanju domoći se važnih informacija. Na početku bilo je prigovora da novi Danielov snimatelj snimi sjednicu, ali Victor Omeru se umiješao, i sada je Shadrach Mbeki radio tako diskretno da su ostali zaboravili na njegovu prisutnost. Omeru je dozvolio Danielu da snima dokumentarni film o svakoj fazi kontrarevolucije. Daniel otvori sastanak predstavivši četvoricu instruktora Matabele. Ustanu jedan po jedan i Daniel im ukratko ispričava njihov životopis. Bili su to važni ljudi, no svi su gledali u Morgana Tembija sa strahopoštovanjem. «Sva četvorica zajedno spremili su tisuće i tisuće boraca», reče Daniel. «Njih ne zanimaju parade. Naučit će vas kako ćete se služiti oružjem koje smo donijeli preko planina i kako ćete ga upotrijebiti na najbolji mogući način. Obrati se Patricku Omeruu, koji je sjedio u prvom redu: «Patrick, možete li doći ovamo i reći nam koliko ljudi vam stoji na raspolaganju i gdje se trenutno nalaze?» Dok je Daniel bio odsutan, Patrick si je dao truda. Skupio je gotovo tisuću i petsto mladića. ATI «Dobro, Patrick, više ih je nego što nam trebaju», reče Daniel. «Računao sam s tisuću ljudi. četiri postrojbe od dvjesto pedeset svaka pod vodstvom jednog instruktora. Da ih je više, bilo bi ih teško sakriti ih i smjestiti. No, možemo se poslužiti ostalima kao potporom.»

Sastanak je potrajao tri dana, a na kraju poslova, Daniel uze riječ. «Naši planovi su jednostavni i funkcionalni. dakle, manje toga može krenuti krivim putem. Cijela naša strategija se temelji na dva principa. Prvi je da moramo djelovati brzo. Moramo biti u stanju djelovati u roku od nekoliko tjedana, umjesto nekoliko mjeseci. Drugo je faktor iznenađenja. Naša tajnost mora biti potpuna. Sazna li Taffari za naše planove, reagirat će s takvom surovošću da nećemo imati ni najmanje mogućnosti da uspijemo. Evo, gospodo: brzina i tajnost. Susrest ćemo se ponovno ovdje, prvog u mjesecu. U međuvremenu ćemo predsjednik Omeru i ja razraditi u detalje plan djelovanja. Do tada slušat ćete vaše instruktore u taborima za obuku. Sretno svima.» Pirri je bio zbunjen, bijesan, očajan i prepun mržnje. Mjesecima je već živio sam u šumi bez ikoga s kime bi mogao porazgovarati, bez žene s kojom se mogao nasmijati. Noću je ležao sam u kolibi od lišća, daleko od naselja ostalih, i mislio je na najmlađu ženu koja je imala šesnaest godina i male, okrugle grudi. Sjećao se njene topline, i stenjao je u mraku, dok je razmišljao o tome kako je mogao uživati u tome. Tijekom dana bio je ošamućen i nije mislio ni na što. Nije odlazio u lov istom odlučnošću minulih vremena. Sjedio je satima i satima i promatrao tamnu sjenu šume. Dva puta začuo je glas kolibrija meda i nije ga slijedio. Postao je mršav, a njegova je brada započela sijediti. Jednom je začuo skupinu žena Bambuti u šumi: smijale su se i čavrljale dok su skupljale korijenje i gljive. Kriomice im se približio i promatrajući ih kroz grmlje, osjećao je da će mu se srce slomiti. Želio im se približiti, ali je znao da to ne smije učiniti. Potom, jednoga dana, dok je kružio sam šumom, Pirri opazi tragove skupine wazungua. Prouči ih i opazi da ih je bilo dvadeset, i da su se kretali vrlo odlučno kao da su na putovanju. Bilo je čudno naći tragove ljudi u šumi, jer su se Hita i Uhali bojali duhova i čudovišta i nisu ulazili nikada u šumu visokih stabala ako su to ikako mogli izbjeći. Pirri djelomično pronade znatizelju koju je nekada gajio, i krene za tragovima wazungua. Kretao se spretno i trebalo mu je nekoliko sati da stigne do njih. A potom otkrije nešto izvanredno. U srcu šume pronade tabor gdje su bili okupljeni mnogi ljudi. Bili su svi naoružani bandukijom i imali su čudni dodatak u obliku banane. poput repa ili kruha. I dok je Pirri iz svog skrovišta promatrao tu skupinu, ljudi zapucaju bandukijem: tako bučno da su sve ptice i svi majmuni pobjegli. Bilo je izvanredno: ali najčudnije u svemu bilo je to da ti ljudi nisu bili Hita. Samo su vojnici Hita u odori imali banduki. Ovi su bili Uhali. Pirrijeva pohlepa koja je u njemu zanimajala od dolaska molimo, ponovno se započne buditi. Pomisli na Chettija Singha i zapita se bi li mu dao mnogo duhana kad bi mu ispričao o ljudima u šumi. Mrzio je Chettija Singha, koji ga je prevario i pokrao, ali kad pomisli na duhan, narastu mu zazubice. Izgledalo je da osjeća okus. Glad za duhanom bila je prava muka u njegovim grudima i želudcu. Sutradan ode u potragu za Chettijem Singhom. Hodao je pjevajući i zviždeći. Ponovno mu se vraćao život nakon što ga je molimo ubio. Zaustavi se i krene u lov za majmunom kojeg je vidio na grani, kako jede plod mongonga. Ponovno pronade spretnost koju je nekada posjedovao i približi se do dvadeset koraka od majmuna koji nije ni naslutio njegovu prisutnost: potom ispalio otrovnu strijelu i pogodi ga u šapu. Majmun pobjegne vrišteći među granjem, ali nije otišao daleko. Padne na tlo, paraliziran otrovom, s užasnom grimasom boli i slinom na usnama, tresući se prije smrti. Pirrijevi otrovi na strijelima bio je svjež i snažan. Pronašao je gnijezdo otrovnih crva prije tjedan dana, zgnječio ih je i napravio od njih smjesu. Potom je njome premazao strijele. Puna trbuha mesa od majmuna te s vlažnom kožom koju je stavio u vreću, Pirri krene susresti Sikha. Sačeka dva dana na čistini koja je nekoć bila polje za drvosječe, ali koju je sada ponovno krasila šuma. Pitao se je li mali trgovac Uhali, što ga je vidio uz glavnu cestu, prosljedio njegovu poruku Chettiju Singh. Zatim je započeo misliti da je Chetti Singh dobio poruku, ali da ne želi doći. Možda je saznao da ga je molimo ubio, i izbjegavao ga. Možda nitko više neće razgovarati s Pirrijem. Euforija ga napusti dok je sam u šumi čekao dolazak Chettija Singha, a očaj i zbunjenost ponovno ga obuzmu. Chetti Singh pojavio se popodne drugog dana. Pirri začuje Land Rover puno prije nego što se pojavio i odjednom su bijes i mržnja pronašli nekoga na koga se mogu usmjeriti.

Prisjeti se da ga je Chetti Singh prevario više puta. Nikada mu nije dao sve što mu je obećavao: duhana je davao sve manje, a gin je bio razrijeđen vodom. Zatim pomisli da gaje Chetti Singh nagovorio da ubije slona. Pirri nikada nije bio toliko bijesan kao u tom trenutku, do te mjere da se nije mogao osloboditi ni urlajući i vičući ili šibajući stabla. Grlo mu je bilo stegnuto, a ruke su mu drhtile. Chetti Singh je navukao na njega prokletstvo molima. Chetti Singh je ubio njegovu dušu. Zaboravi naoružane wazungue u šumi. Zaboravi čak na duhan dok je čekao Chettija Singha. Land Rover se približavao čistinom, otvarajući si put kroz bujno grmlje. Zaustavi se. Vrata se otvore i Chetti Singh iziđe. Ogleda se oko sebe i obriše si lice bijelom krpom. U posljednje vrijeme dosta se udebljao, i bio je znatno deblji od vremena dok je još imao ruku. Košulja mu je bila zamrljana od znoja ispod pazuha i na leđima gdje je bio naslonjen na kožnom naslonjaču. Obriše si lice još jednom i popravi turban, a potom vikne prema šumi: «Pirri! Izidi van!» Pirri se nasmije i promrmlja, imitirajući Sikha: «Pirri! Izidi van!» Potom mu glas ispuni gorčina. «Pogledaj kako tutnji debeli, poput komada svinjskog mesa na žaru. Pirri, izidi van!» Chetti Singh je nestrpljivo kružio čistinom. Nakon nekog vremena otkopči hlače i isprazni mjehur, potom ih ponovno zakopči i pogleda na sat. «Pirri, jesi li tu?» No, ne dobije odgovora. Reče nešto ljutito na jeziku koji Pirri nije poznao, ali je shvatio da se radilo o uvredi. «Odlazim», uzvikne Chetti Singh i vrati se prema Land Roveru. «O, gospodaru», uzvikne Pirri. «Vidim te! Nemoj otići!» Sikh se naglo okrene. «Gdje si?» «Ovdje sam, gospodaru. Imam nešto za tebe što će te učiniti jako sretnim. Nešto od velike vrijednosti.» «Što je to?», zapita Chetti Singh. «Gdje si?» «Tu sam.» Pirri iziđe iz sjene s lukom koji mu je visio o ramenu. «Kakva je to glupost?», zapita Chetti Singh. «Zašto se skrivaš?» «Tvoj sam rob.» Pirri se osmijehne molećivim izrazom lica. «I imam dar za tebe.» «O čemu se radi? Slonovi zubi?», zapita Chetti Singh uz prizvuk pohlepe u glasu. «Puno bolje. Nešto što vrijedi mnogo više.» «Pokaži mi», zapovjedi Chetti Singh. «Hoćeš li mi dati duhan?» «Dat ću ti onoliko koliko dar bude vrijedio.» «Pokazat ću ti ga», obeća Pirri. «Slijedi me, gospodaru.» «Gdje? Je li jako daleko?» «Ne jako, ovoliko.» Pirri pokaže mali dio neba između dva prsta: manje od pola sata hoda. Chetti Singh je izgledao sumnjičav. «Nešto je što posjeduje veliku ljepotu i veliku vrijednost», ponovi Pirri. «Jako će ti se svidjeti.» «U redu», reče Sikh. «Povedi me do tog blaga.» Pirri krene polako da bi Chetti Singh mogao slijediti njegov korak. Napredovali su u širokom krugu u najgušćem dijelu šume prolazeći nekoliko puta pored istog vodotoka. U šumu sunce nije ulazilo, i stoga se trebalo orijentirati po rijekama. Ž Pirri pokaže Chettiju Singhu istu rijeku iz dva različita smjera. Sikh je bio sasvim izgubljen i hodao je iza Pigmaja ne shvaćajući kamo ga ovaj vodi. «Vrlo je blizu», uvjeri ga Pirri. i «Malo ću se odmoriti», reče Sikh i sjedne na panj. Kad je ustao, Pirri je bio nestao. » Nije se uzburio. Bio je naviknut na dolaženje i odlaženje malog Pigmaja. «Vrati se!», zapovjedi. No, ne dobije odgovora. Ostao je dugo sam. Ponovno pozove nekoliko puta, ali ovaj put kreštavijim glasom. Počeo se zabrinjavati. Nakon sat vremena započeo je moliti: «Molim te, Pirri. Dat ću ti sve što želiš. Pokaži se, molim te.» Pirri se nasmije. Njegov smijeh odjekne među stablima, i Chetti Singh skoči na noge i udalji se s puta. Krene teturajući u smjeru odakle mu se činilo da je začuo smijeh. «Pirri, molim te, dolazi», molio je. Ali smijeh je sada dolazio iz novog smjera. Chetti Singh potrči prema toj strani. Nakon nekog vremena se zaustavi i ogleda se oko sebe, zadihan. Znoj mu se slijevao i teško je disao. Smijeh koji se poigravao s njime podrhtavao je u vlažnom zraku. Chetti Singh se okrene i krene za njim, teturajući. Izgledalo mu je kao da slijedi leptira. Ili oblak dima. Zvuk je lebdio među stablima, najprije iz jednog smjera, a potom iz drugog. Chetti Singh je plakao. Turban mu se zapetljao u grane i raspao, no ne zaustavi se da ga uzme. Kosa i brada padali su mu na prsa i ramena prepuna znoja. Padne, podigne se otežano i nastavi trčati, sav blatnjav i prepun mahovine. Krikne od straha među drvećem, a smijeh postane prigušeniji, sve dok se više nije čuo. Sikh padne na koljena i podigne ruke u znak molitve. «Molim te», prošapće s licem punim suza. «Molim te, ne ostavljaj me ovdje samog.» Šuma je bila tiha, a zrak prepun prijetnje. Pirri ga

je slijedio dva dana, gledao ga je kako posustaje, kako moli i kako urla, promatrao ga je kako postaje sve slabiji i očajniji, kako se zapliće o granje i pada u potok, kako puži potrbuške i drhti od užasa i samoće. Odjeća mu je bila rastrgana od trnja, i još je samo nekoliko ostataka bilo na njemu. Koža mu je bila prepuna ogrebotina, a muhe i ostali kukci već su zujili oko njegovih rana. Brada i duga kosa bili su mu zapetljani, a u očima mu se vidjelo ludilo. Drugog dana Pirri iziđe iz šume upravo pred njega i Chetti Singh krikne i pokuša se podignuti na noge. «Ne ostavljaj me samog», uzvikne. «Molim te, dat ću ti sve što želiš, ali nemoj me ostaviti.» «I ja sam mrtav kao i ti», reče Pirri s mržnjom u srcu. «Mrtav sam. Molimo me ubio. Govoriš mrtvome čovjeku, duhu. Ne možeš moliti za milost duha čovjeka kojeg si ubio.» Polako Pirri postavi strijelu u mali luk. Vršak je bio premaza crnim i ljepljivim otrovom. Chetti Singh ga pogleda raskolačenih očiju. «Što radiš?», promuca. Znao je za otrov i vidio je mnoge životinje kako umiru od strijela Bambuta. Pirri podigne luk i približi strijelu bradi. «Ne!» Chetti Singh podigne ruku da je zaustavi istog trena u kojem ju je Pirri odapeo. Strijela, upućena prema prsima, pogodi ga u dlan otvorene ruke i zarije se vrškom između kostiju palca i srednjeg prsta. Chetti Singh se zagleda u nju. «Sada smo obojica mrtvi», reče Pirri tiho i nestane u šumi. Chetti Singh dohvati zubima strijelu. Bila je čvrsto zabijena u dlan. Povuče svom snagom i izvuče strijelu. Odbaci je, zaprepašteno, i pogleda ranu na dlanu. Meso je već bilo ljubičasto od otrova. Potom započne bol. Bila je snažnija od onog što si je zamišljao. Imao je osjećaj da u krvi gori vatra: osjećao je kako se širi rukom i preplavljuje prsa. Bilo je toliko užasno i bolno da mu na trenutak ponestane daha i onemogućući mu da vrisne. Potom mu se vrati glas, a krikovi njegove patnje odjeknu šumom. Pirri se zaustavi i osluhne. Nastavi tek kad se u šumi ponovno spustila tišina. «Spremni smo», reče Daniel. Njegov je glas, iako nije bio visok, stigao do svih prisutnih u glavnome stožeru Gondale. Bili su prisutni svi koji su se i posljednji put sastali, prije mjesec dana, no, bili su ipak drukčiji. Na njihovim licima isticao se siguran i odlučan izraz koji prije nisu imali. Daniel je govorio s instruktorima Matabele prije sastanka. Bili su zadovoljni. Nikoga nisu udaljili iz tabora za obuku, osim zbog rana ili bolesti. «Sada su amobutho», rekao je Morgan Tembi Danielu. «Ratnici su.» «Obavili ste dobar posao», reče Daniel. «Možete biti ponosni na sve što ste učinili u tako kratkom roku.» Okrene se prema ploči i odmakne platno koje ju je pokrivalo. Ploča je bila prepuna dijagrama. «Gospodo, ovo je naš plan borbe», reče. «Ponavljat ćemo ga sve dok svatko od vas ne bude u stanju recitirati ga i u snu», nastavi. «Ovo su vaše četiri postrojbe, svaka s dvjesto pedeset ljudi. Svaka ima različite ciljeve. glavna vojarna vojske, zračna luka, luka, logori zarobljenika.» Daniel nastavi: «A sada, najvažnija stvar: sjedište radiopostaje i televizije u Kahaliju. Taffarijeva služba sigurnosti je efikasna. Čak i uz prednost iznenađenja ne možemo se nadati da ćemo zadržati naše položaje duže od nekoliko sati bez potpore naroda. Moramo zauzeti radio i televiziju. Predsjednik Omeru će biti u glavnome gradu prije vremena i ostat će skriven u starome glavnom stožeru, spreman da iziđe i uputi apel građanima. Čim ga narod bude vidio na televiziji, znajući da je živ, i da se nalazi na čelu pobune, možemo predvidjeti da će nam se svi pridružiti. Izići će na ulice da bi sudjelovali u borbi. Taffarijeve skupine za napad bolje su naoružane od nas, ali uništiti ćemo ih većinom. No, usprkos tome moramo učiniti još nešto da bismo si osigurali pristup. Moramo ubiti Taffarija, odmah, u roku prvog sata napada. Moramo smrskati glavu zmije. Bez Taffarija će I odustati. Nema nikoga tko je u stanju zamijeniti ga. Dao je ubiti sve moguće suparnike. Moramo ga ubiti odmah.» «Neće to biti jednostavno.» Patrick Omeru ustane. «Izgleda da posjeduje neku vrstu šestog čula. Već je preživio dva atentata otkako je na vlasti. Kolaju glasine da se služi istom strategijom kao i IdiAminDada.» «Sjednite, Patrick», prekine ga naglo Daniel. «Vračanje», bila je opasna riječ, čak i pred skupinom obrazovanih i inteligentnih ljudi. Bili su Afrikanci, a vračanje je bilo duboko ukorijenjeno u Africi. «Taffari je svinja, ali vrlo je lukav. Znamo to. Rijetko se drži rutine. Mijenja planove u posljednji tren. Odustaje od zakazanih sastanaka bez ikakvog razloga i svake noći spava u kući druge žene.

Lukav je, ali nije vrač. Uvjeravam vas da će njegova crvena krv teći kao i krv bilo kojeg drugog čovjeka.» Prisutni zaplješu: atmosfera se poboljšala. Postali su sigurni i odlučni. «No, postoji rutina koje se Taffari uvijek drži. Bar jednom mjesečno odlazi u posjet Wenguu. Voli gledati svoje blago koje izlazi iz zemlje. U Wenguu je sam, izoliran: to je jedino mjesto u cijeloj zemlji gdje je ranjiv.» Daniel zastane. «Imamo sreće što posjedujemo dragocjene informacije zahvaljujući majoru Fashodi.» Pokaže prema časniku Hita koji se nalazio na podiju pored njega. «Kao što svi znate, major Fashoda je časnik zadužen za prijevoz Taffarijevog glavnog stožera. On se bavi Taffarijevim putovanjima, koji se uvijek služi helikopterom Puma kad odlazi u posjet Wenguu. Dao je nalog časniku da drži Pumu spremnu za ponedjeljak četrnaesti, što ukazuje na to da će vrlo vjerojatno tada doći u Wenguu. To nam ostavlja pet dana na raspolaganju za pripreme.» Ning Cheng Gong je sjedio pored predsjednika Taffarija na udobnom sjedalu Pume. Kroz otvorena vrata vidio je zelenilo vrhova stabala dok je helikopter nisko letio. Vjetar ga osine, a u kabini je bilo vrlo bučno. Bili su primorani podignuti glas da bi razgovarali. «Zna li se išta o Chettiju Singhu?», dovikne Ephram Taffari približivši usta Chengovom uhu. «Ne», dovikne mu Cheng. «Pronašli smo Land Rover, ali njemu nema ni traga ni glasa. Prošlo je već dva tjedna otkako je nestao. Mora da je mrtav u šumi, kao i Armstrong.» «Bio je efikasan», reče Taffari. «Znao je natjerati zarobljenike da rade. Znao je održati niske troškove.» «Da», prizna Cheng. «Bit će teško naći mu zamjenu. Govorio je i lokalni jezik. Shvaćao je Afriku. Shvaćao.» Cheng se ugrize jezik: htio je reći te prljave crnce. «Shvaćao je sistem», završi nesigurno. «Već u kratkom roku otkako je nestao, osjetio se pad u proizvodnji i dobiti», reče Taffari. «Već radim na tome», uvjeri ga Cheng. «Pozvao sam dobre ljude da ga zamijene. Iskusne ljude koji dolaze iz Južne Afrike, sposobne koliko i Chetti Singh. I oni znaju tjerati ljude na rad.» Taffari klimne glavom i ustane. Ode do druge strane kabine gdje se nalazila njegova prijateljica. Kao i uobičajeno, predsjednik je putovao s jednom ženom. Njegova posljednja strast bila je Hita, pjevačica bluza u noćnom klubu u Kahaliju, s licem tamnopusite Nefertiti. Taffarija je pratila predsjednička garda pod zapovjedništvom majora Kaja, koji je bio promaknut nakon nestanka Bonny Mahon. Taffari je cijenio lojalnost i diskreciju, a Kajo je pred sobom imao obećavajuću karijeru. Cheng je sada mrzio predsjedničku inspekciju nad koncesijama. Mrzio je letjeti tako nisko u jednom od starih helikoptera Puma vojnog zrakoplovstva Uboma. Piloti su bili previše razuzdani: od njegova dolaska do sada već su se dogodile dvije nesreće. Još više od fizičke opasnosti, Cheng je bio zabrinut za oštra pitanja koja mu je Taffari postavljao i zbog budna oka kojim je slijedio detalje proizvodnje. Ispod oklopa vojnika, taj je čovjek skrivao mentalitet računovođe. Shvaćao je financije i bio je u stanju primijetiti kad je dobit padala ispod očekivanja. Imao je instinkt za novac i naslućivao je kad su ga varali. Naravno da je Cheng krivotvorio bilancu konzorcija, no, ne na tako očit način. Samo je pokazivao neznatnu prednost Lucky Dragona. Činio je to vrlo spretno. Čak ni iskusni revizor ne bi to uspio otkriti, ali predsjednik Taffari je već počeo gajiti sumnje. Aift • Dok je sjedio među dvojicom naoružanih padobranaca Cheng započne osjećati vrtoglavicu, razmišljajući o slabim točkama sistema koje je Taffari mogao opaziti. Konačno odluči da će, bar za sada, biti bolje da smanji iznose koje si je uzimao. Kad bi Taffari saznao da su mu sumnje utemeljene, njihov bi ugovor zaključio uz pomoć Kalašnjikova. Time bi se samo povećao broj bezimernih grobova u šumi, uz one Chettija Singha i Daniela Armstronga, užasnut mislio je Cheng. Puma naglo napravi preokret, a Cheng se dohvati za sjedalo. Kroz vrata opazi голу crvenu zemlju rovova i red MOMUa duž ruba šume. Stigli su u Wenguu. Daniel je promatrao helikopter Pumu kako kruži iznad mjesta za prizemljenje, smanjuje brzinu i spušta se prema ljubičastim hrpama. Bilo je lokava kišnice na betonskoj podlozi. Mala delegacija rukovoditelja i tajvanskih službenika i crnaca bila je poredana pred sjedištem kao potvrda činjenici da su dobivene informacije bile točne. U helikopteru se nalazio Ephram Taffari. Daniel je bio skriven na srednjim granama mahagonija na otprilike tristo metara od helikoptera. Uspeo se

gore tijekom noći. Sepoo ga je sačekao u podnožju stabla, i kad mu je Daniel spustio dugački najlonski konop, uhvatio ga je. U zoru Daniel je stajao naslonjen na deblo mahagonija pod zapetljanim povijušama. Otvorio je mali otvor u lišću odakle je mogao vidjeti helikopter. Na sebi je imao maskirno odijelo, masku od mreže, a na rukama rukavice. Puška koju je imao bila je Remington Magnum od sedam milimetara. Izabrao je metak od stotinu i pedeset grama s mekanim vrhom, vrlo brz s visokim balističkim koeficijentom koji neće previše skretati zbog jačine vjetra. Više je puta provjerio to oružje: u krugu od tristo pedeset metara pogađalo je na deset centimetara. To nije bilo dovoljno ako je ciljao u glavu. Ciljat će usred prsa: metak je trebao pogoditi Taffarija u pluća. Bilo je pomalo morbidno razmišljati na taj način. Posljednji put bilo je to prije deset godina, kad su opkolili fraalkapetana ZAMUa u Matabelelandu. Ubili su ga bez najave. Daniel je pucao, i danima nakon toga je povraćao. Daniel odagna sjećanje: moglo je negativno utjecati na njegovu odlučnost i učiniti da kažiprst ne potegne otonac upravo u toj odlučujućoj stotinki sekunde kad bude naciljao. Ako se Taffari nalazio u Pumi, Cheng je zasigurno bio zajedno s njime. On je bio glavni rukovoditelj UDCa i uvijek je pratio predsjednika u njegovim inspekcijama. Ako bi uspio pogoditi Taffarija odmah prvim hitcem, mogao je računati s trenutkom panike i paralize pratnje. Imao bi tako mogućnost da pogodi Chenga drugim hitcem, bude li dovoljno brz. Ne bi se dvoumio: ubio bi ga. Prisjeti se Johnnija Nzoua i njegove obitelji da smogne snage i osjeti mržnju i bijes kako mu preplavljaju tijelo. Ning Cheng Gong bio je pravi razlog njegove prisutnosti u Ubomu. Drugi hitac bio je za njega. Zatim, tu je bio i Chetti Singh. Daniel nije vjerovao da će, bude li Sikh također u predsjedničkoj pratnji, imati mogućnosti ispaliti i treći metak. Padobranci su bili dobro obučeni. Mogao je ispucati drugi metak, ali nikako i treći. Morat će se pobrinuti za Chettija Singha kasnije, nakon što pobuna bude uspjela. Sikh je upravljao logorima. Snimka masovnog ubojstva u šumi bit će dovoljni dokaz tijekom procesa. Mogao si je dozvoliti da sačeka, bar što se ticalo Chettija Singha. U nekoliko trenutaka koji su Pumi trebali da se spusti na betonsku podlogu, Daniel ponovno prouči zapovijedi koje je izdao, iako je bilo prekasno da ih promijeni. Victor Omeru se nalazio u Kahaliju. Stigao je do obale jezera na jednom od kamiona za prijevoz drva, odjeven u pomoćnika vozača Uhali. Oružje i streljivo je podijelio na isti način, prevozeći ih na kamionima UDCa. Bila je to predivna ironija, iskoristiti sistem tiranina da bi ga mogli pobijediti. U tom trenutku u glavnome gradu dvije revolucionarne postrojbe iščekivale su zapovijed da napadnu. Čim bude stigla poruka, zauzet će televizijsku postaju i radio. Victor Omeru će govoriti naciji i pozvati narod na ustanak. Izjavit će da je Taffari mrtav i obećati svima kraj patnje. U međuvremenu ostale postrojbe nalazile su se na području oko Wengua i SengiSengija. Prvi ciljevi sastojali su se u ubijanju Hita koji su bili Taffarijeva pratnja i oslobođanju trideset tisuća zarobljenika. Znak za početak pobune morao je biti metak koji je trebao ispaliti Daniel Armstrong u pluća Ephrama Taffarija. Victor i Patrick Omeru bit će izvještteni putem radiostanice čim se to dogodi. U uredima UDCa postojala je vrlo jaka radiostanica, do koje nisu mogli odmah stići. Stoga je Daniel sa sobom imao pokretnu radiostanicu kojom će se moći povezati s glavnim stožerom u Gondali. Kelly će dati izvješće o početku pobune. Daniel je pripremio četiri alternativna plana za svaki slučaj, ali važno je bilo ubiti Taffarija odmah. Ne bude li uspio, predvidio je da će Taffari reagirati spremno s bijesom ranjena lava. Poslat će svoje ljude u napad. bolje je bilo ne misliti na takvo što. Daniel je isključio tu mogućnost. Morao je ubiti Taffarija. Puma se nalazila na samo petnaest metara iznad betonske podloge i nastavljala se polako spuštati. Daniel nasloni obraz na rukohvat puške i pogleda kroz teleskopski ciljnik reguliran na devet povećanih slika. Mogao je vidjeti izraze lica onih koji su dočekali Taffarija. Podigne ciljnik i nacilja prema helikopteru. Povećana slika bila je prevelika da bi mu pokazala nešto više od vrata Pume. Nadležni za motor helikoptera stajao je na otvoru i kontrolirao spuštanje uređaja. Daniel usredotoči pažnju na njega, držeći ciljnik na njegovim prsima i koristeći se kopčom sigurnosnog pojasa kao uporištem. Odjednom se još jedan glava pojavi iznad ramena čovjeka.

Pod smeđom kapom sa sjajnim bedžom nalazilo se plemenito orlovsko lice Ephrama Taffarija. «Stigao je», veselio se Daniel. «To je on.» Podigne ciljnik i pokuša naciljati između dva tamna oka. Pokret helikoptera, otkucaji srca, nepreciznost puške, sve se urotilo da bi hitac učinilo nemogućim: no, usredotoči se mislima i željom. Oslobodi se i posljednjih tragova savjesti i samilosti: prigrli hladnu i nemilosrdnu odlučnost atentatora. U tom trenutku prva kap kiše padne mu na vrat. Prođu ga trnci i on izgubi cilj. Potom druga kap padne na leću Zeiss, i drhtava linija kapi kiše klizne staklom, zamaglivši sliku na ciljniku. Potom započne padati kiša i odjednom tropski pljusak pretvori zrak u maglu. Imao je osjećaj kao da se nalazi ispod planinskog vodopada. Ali Vidik se zamuti. Osobe koje je promatrao trenutak ranije postale su mrlje u pokretu. Ljudi koji su čekali otvore šarene kišobrane i potrče ususret predsjedniku, ponudivši mu zaštitu od kiše. Bio je to maglovit, zbrkan pokret. Šaroliki kišobrani miješali su se i mutili pogled. Daniel opazi iskrivljeni lik Ephrama Taffarija kako je skočio kroz vrata. Daniel je očekivao da će se teatralno postaviti iznad glava ljudi ili bar održati kratki govor, no umjesto toga nestane gotovo odmah. Ma koliko je Daniel pokušavao zadržati ga na ciljniku, netko otvori kišobran i sakrije ga. Na otvoru se pojavi još jedna pojava: Ning Cheng Gong i omete ga. Nacilja prema Chengu, no uspije se zadržati. Morao je ubiti Ephrama Taffarija. Očajnički, odmakne ciljnik tražeći ga. Delegacija se okupila oko Taffarija držeći podignute kišobrane, i sasvim ga skrivajući. Kiša je padala na betonsku podlogu takvom jačinom da je svaka kap prštila u tisuću malih kapljica. Voda je tekla lećom teleskopa i Danielovim licem ispod maske. Padobranici Hita skakali su na tlo iz helikoptera i skupljali se oko predsjednika. Taffari se više nije opazio. Svi potrče prema Land Roveru, nagnuti pod kišobranama, podižući trčećim korakom kišnicu s tla. Taffari se ponovno pojavi. Hodao je brzo pod kišom koja je neprekidno padala, krenuvši prema prvom vozilu. Iako je normalno hodao, uzevši u obzir brzinu metka kalibra 7, Daniel je morao ispaliti iz položaja koje se nalazilo oko šezdeset centimetara ispred njega. Jedva ga je mogao razabrati kroz zamagljenu leću. Bio je to gotovo nemogući hitac, no, on povuče kažiprst na otkopcu u trenutku kad je jedan od gardista Hita potrčao da bi pomogao predsjedniku. Puška opali prije nego što se Daniel uspio suzdržati. Opazi padobranca kako se okrenuo i pao na tlo, pogoden u prsa. Hitac bi bio ubio Taffarija istom točnošću da ga čovjek nije pokrio. Skupina ljudi koja se pokrenula na kiši izgledala je kao da će se raspuknuti. Taffari baci kišobran i potrči naprijed. Oko njega svi su trčali, zbunjeni. Daniel ponovno ugura metak u cijev i ponovno opali prema Taffariju. Ne pogodi ga. Taffari je nastavio trčati: stigao je do Land Rovera i prije nego što je Daniel imao vremena ponovno nabiti pušku, otvorio je vrata i bacio se na prednje sjedalo. Daniel opazi Ning Cheng Gongu usred gomile i ponovno opali. Vidio je još jednog padobranca kako pada na koljena. Potom vojnici započnu pucati bez reda prema šumi, ne shvaćajući iz kojeg su smjera stigli metci. Daniel je još uvijek očajnički pokušavao pogoditi Taffarija, ali Land Rover je već krenuo. Opali prema glavi koja se zamjećivala iza vjetrobrana, ne znajući je li to bio Taffari ili vozač. Vjetrobran se rasprši u tisuću komadića, ali vozilo se ne zaustavi i ne skrene s puta. Još jednom opali prema Land Roveru. Potom pokuša ponovno nabiti pušku, no u tom trenutku opazi četvoricu među gardom Hita i civilnih službenika kako padaju na kiši. Začuje neprekidne rafale iz oružja. Ljudi pod njegovim zapovjedništvom otvorili su vatru iz položaja u šumi, izvan dometa. Pobuna je započela, ali Taffari je još uvijek bio živ. Daniel opazi Land Rover kako opisuje široki krug i prolazi ispred ureda te prema helikopteru. Puma se nalazila na šest metara od zemlje, napola sakrivena kišom koja je gusto padala. Taffari se nagnjao s prozora na mjestu vozača i davao je nervozne znakove pilotu da ga ponovno uzme sa sobom. U tom trenutku jedan muškarac iziđe iz džungle sa suprotne strane čistine. I na toj udaljenosti Daniel prepozna Morgana Tembija, instruktora Matabele. Trčao je držeći na ramenu minobacač RPG. Nitko od padobranaca Hita nije ga primijetio. Kad je stigao na stotinu koraka od Pume, Morgan položi koljeno na tlo, nacilja i opali. Raketa odleti uz perjanicu bijelog dima i pogodi prednju stranu helikoptera,

gotovo u ravnini s kupolom od pleksiglasa. Pilotova kabina prsne u eksploziji dima i plamena. Puma opiše nekoliko sporih krugova u zraku, a potom padne na tlo. Rotori se zabiju u betonski pod. U trenutku lopta vatre i dima proždere helikopter. Morgan Tembi skoči na noge i vrati se trčeći prema šumi. No, ne uspije stići do nje. Garda Hita pogodi ga puno prije nego što se mogao skloniti. No, uspio je spriječiti Taffarijev bijeg. Prošlo je manje od minute i već su se Hita oporavljali od traume napada i iznenađenja. Skoče u Land Rovere krenuvši za Taffarijem koji je vozio svom brzinom prema cesti. Predsjednik je vjerojatno naslutio da su napadači bili brojni i odlučio se na najbolje rješenje: pokušavao je pobjeći i stići do prve vojne postrojbe na cesti koja je vodila u SengiSengi. Tri džipa prepuna njegove garde slijedila su ga. Gotovo svi službenici ležali su na tlu i pokušavali se držati ispod unakrsne vatre, iako su neki trčali prema uredima. Daniel među njima opazi Chenga. Bio je nezamjenjiv iako je vidik bio smanjen zbog kiše. Prije nego što je mogao pucati u njega, Cheng stigne do ureda i baci se unutra. Daniel ponovno usredotoči pažnju na četiri Land Rovera u bijegu. Gotovo su stigli do ceste, a vatra postrojbe Uhali bila je snažna, ali neprecizna. Izgledalo je kao da uopće nema nikakvog učinka. Sada kad je Morgan Tembi bio mrtav, svi su pucali bez da prije toga naciljaju, poput neiskusnih novaka, što su zapravo i bili. Taffari se već nalazio izvan Danielova dometa. Uspjet će se spasiti. Napad se pretvarao u neuspjeh. Uhali su zaboravili obuku, plan je propadao. Pobuna je bila na rubu propasti već nakon samo nekoliko minuta otkako je počela. U tom trenutku golemi caterpillar žute boje iziđe iz šume. «Netko barem nije zaboravio zapovijedi», zareži u sebi Daniel. Bio je bijesan zbog neuspjeha napada i smatrao se odgovornim. Radni stroj se postavio na cestu i onemogućio konvoju Land Rovera da nastave bijeg. Mala skupina Uhala iziđe iz šume i potrči prema njima. Bili su svi u jeansu i civilnoj odjeći. Upotrijebili su stroj kao barikadu i otvore vatru prema džipovima koji su im dolazili ususret. Na toj maloj udaljenosti konačno je vatra bila efikasna. Taffari koji se nalazio za volanom prvog Land Rovera shvati daje cesta zatvorena, i okrene vozilo za sto osamdeset stupnjeva. Ostali učine isto. Ponovno se vrate prema čistini i unutar dometa. Daniel nacilja u Taffarijevu glavu, ali Land Rover je vozio sto kilometara na sat i tresao se na nepravilnom puteljku. Daniel nije vidio gdje su završavali njegovi hitci. Land Rover je letio pistom koja je vodila prema mjestu gdje su radile postrojbe MOMUa. Bila je to slijepa ulica. Završavala je s rovovima. Vozač radnog stroja spasio je očajno stanje. Alf. I Džipovi su sada već bili nevidljivi s mjesta gdje se nalazio Daniel. Ostavi pušku da visi na kopči i skoči s grane. Upotrijebi najlonski konop objema rukama i spusti se takvom brzinom da mu je konop oderao kožu na dlanovima. U trenutku kad je dodirnuo tlo, Sepoo mu potrči ususret i preda mu AK 47, ruksak i četiri granate M 26. «Gdje je KaraKi?», zapita. Sepoo pruži ruku i pokaže prema šumi. Potrče zajedno. Dvjesto metara iza njih, Kelly je stajala nagnuta nad radiostanicom. Skoči na noge kad ugleda Daniela. «Što se dogodilo?», dovikne mu. «Jesi li ga pogodio?» «Doživjeli smo fijasko», odgovori bijesno Daniel. «Taffari je još uvijek u bijegu. Nismo uspostavili kontrolu nad radiostanicom u Wenguu.» «O, Bože, a sada?» «Pošalji poruku!», odluči munjevitom brzinom Daniel. «Neka Victor započne. Sada se ne možemo više vratiti natrag.» «Ali, ako Taffari.» »Prokletstvo, Kelly, požuri! Pokušat ću ponovno. Taffari još nije uspio pobjeći. Imamo još jednu mogućnost. Za sada ga držimo u klopci u Wenguu.» Kelly se ne pobuni. Klekne pored radioprijemnika i približi mikrofon usnama. «Baza Šuma, ovdje Gljiva. Čuješ li me?» Prijenosni prijemnik nije bio tako snažan da bi se mogao povezati s Kahalijem, stoga su morali uspostaviti vezu preko radioprijemnika u Gondali. «Gljiva, ovdje Baza Šuma», odgovori medicinski tehničar u ambulanti u Gondali koji je bio Uhali, godinama vjerni Omerov sljedbenik. «Poruka za Srebrenu glavu u Kahaliju. Poruka kaže: Sunce je izišlo. Ponavljam: Sunce je izišlo.» «Sačekaj, Gljivo.» Uslijedi nekoliko minuta tišine, a potom Gondala ponovno reče: «Gljiva, Srebrena glava je primila poruku: Sunce je izišlo.» Revolucija je počela. U roku od sat vremena Victor Omeru će se pojaviti na televiziji i dati izjavu cijeloj naciji. Ali, Taffari je još uvijek bio živ. «Kelly, slušaj me.» Daniel je dohvati za

ruku i podigne ju. «Ostani ovdje. Pokušaj se držati u vezi s Gondalom. Ne udaljavaj se. Padobranci predsjednika Taffarija će se raštrkati posvuda. Ostani ovdje do mog povratka.» Kelly klimne glavom. «Budi oprezan, dragi.» «Sepoo.» Daniel se obrati Pigmeju. «Ostani ovdje. Štiti KaraKi.» «Pod cijenu vlastitog života!», obeća Sepoo. «Samo jedan poljubac!», uzvikne Kelly. «Samo jednom i na brzinu. Ostale ćeš dobiti kasnije», obeća Daniel. Ostavi je i vrati se trčeći prema uredima UDCa. Pretrčao je manje od stotinu metara kad začuje ljude u šumi: «Omeru!», uzvikne. «Bila je to lozinka.» «Omeru!», uzviknu oni. «Sunce je izišlo.» «Ne još, k vragu!», promrmlja Daniel i nastavi. Bilo ih je nekoliko desetina, ljudi koji su pripadali postrojbi, plave jakne bile su gotovo jedinstvene. «Dodite!», pozove ih Daniel. Prije nego što su stigli do ceste koja je vodila prema rovovima, imao je trideset ljudi. Kiša je prestala padati. Zaustave se na rubu šume. Pred njima se prostirala golema čistina iskopane zemlje, koju su postrojbe MOMUa proždrla. Niz strojeva nalazio se nešto ispred njih, poredan duž granice gdje su se spajali šuma i crveno blato. Izgledali su poput skupine oklopnih vozila u oluji. Još bliže nalazili su se Land Roveri, ostavljeni u blatu. Gardisti Hita kretali su se prema najbližoj postrojbi MOMUa. Daniel prepozna visoku pojavu Ephrama Taffarija koji je prethodio ostale. Očito je izabrao najbliži MOMU za utvrdu iz koje će se boriti svim snagama, i Daniel je morao priznati da se radilo o odličnoj zamisli. Čelični bokovi divovskog stroja ponudit će mu gotovo apsolutnu zaštitu naspram lakog oružja, a čak ni rakete RPG neće prouzrokovati ozbiljne štete. Da stigne do postrojbe MOMUa, trebalo je preći preko blatnjave čistine prema kojoj bi bila usmjerena vatra s visine platforme MOMUa. Čelična utvrda bila je pokretna. Kad bude stigao do nje, Taffari je mogao otići bilo gdje. Daniel se ogleda oko sebe. Sada je bilo pedesetak ratnika Uhali: bili su preuzbudeni i ponašali su se poput novaka nakon prvoga oružanog sukoba. Neki su uzvikivali i pucali prema dalekim pojavama gardista i Taffarija koji su se nalazili izvan dometa. Bilo je to uzaludno trošenje dragocjenog streljiva. Bilo je beskorisno pokušati uspostaviti i minimum discipline. Trebalo je krenuti u napad prije nego što Uhali sasvim izgube nadu, i prije nego što Taffari stigne do MOMUa i organizira obranu. «Dodite!», uzvikne. «Omeru! Sunce je izišlo!» Povede ih preko čistine. Ratnici su ga slijedili u masi, urlajući i hrabreći se uzajamno. Zbor Omeru orio se iz skupine Uhala. Daniel je morao pokušati iskoristiti trenutak. Na nekim mjestima blato je sezalo do gležnjeva, a na nekim do koljena. Prošli su pored ostavljenih Land Rovera. Nešto ispred sebe Daniel je opazio da je Taffari stigao do postrojbe MOMUa i da se uspeo na čelične ljestve. Njihovo napredovanje uspori blato. Taffari je započeo organizirati svoje ljude što su se više penjali na MOMUu. Smjeste se u zaklon golemog stroja od čelika. Metci su započeli fijukati među napadačima: završavali su u blatu, iznad njihovih glava. Čovjek pored Daniela, pogoden, padne u blato. Napad se uspori. Na MOMUu Hita su bili zaštićeni i pucali su vrlo precizno. Još je Danielovih ljudi palo. Napad se zaustavi. Neki od Uhala započnu teturati i povlačiti se prema šumi. Neki se skupe iza Land Rovera. Nisu bili vojnici: bili su trgovci, vozači kamiona, studenti, a pred njima je stajala skupina padobranaca u neosvojivoj utvrdi od čelika. Daniel ih nije mogao koriti ako su posustajali: ali, revolucija je umirala s njima u blatu. Nije mogao nastaviti sam. Hita su ga već opazili i usmjerili vatru prema njemu. Povuče se do Land Rovera i sklopča se u zaklonu. Opazi skupinu MOMUa kako ostavlja svoja mjesta i okuplja se na donjoj platformi. Jedan padobranac napravi zapovjedničku gestu, uz vidljivo olakšanje, ljudi se spuste s ljestava i padnu u blato poput mornara koji se bacaju u more s broda koji tone. Motor MOMUa je još uvijek radio. Kopačice su hvatale zemlju, ali bez vode, divovski stroj je ostavljao formaciju. Radne postrojbe ostalih opaze što se događalo te i oni ostave radna mjesta. Spuste se pokušavši izbjeći rafalima koji su pogađali čelične oklope. Taffarijevi ljudi kontrolirali su MOMU, a Danielovi borci bili su zarobljeni u blatu, u nemogućnosti da krenu u napad ili da se povuku. Daniel se nije mogao nadati da će njegovi preživjeti, desetkovani i demoralizirani pokušati ponovno napasti. Taffari je gore imao petnaest ili dvadeset ljudi, dovoljno da ih drže na udaljenosti. U tom trenutku začuje još jedan čudan

zvuk, nalik na krikove galebova ili izgubljenih duša. Okrene se i na početku ne vidje ništa. Potom se nešto pokrene na rubu šume. U prvom trenutku ne prepozna ga. Nije se moglo raditi o nečemu ljudskom. Zatim ponovno opazi pokret. Šuma je oživjela. Bilo je tisuće i tisuće čudnovatih bića, brojnih poput kukaca, nalik na kolonu mrava koji napreduju. Bili su crveni, a uzvici su bili divljački i puni boli, podizali su se visoko i bili su sve glasniji što su se više približavali. Odjednom Daniel shvati. Vrata logora bila su otvorena. Stražari su bili pobijedeni, a robovi Uhali podigli su se iz blata. Bili su prepuni tog crvenog blata, goli poput ekshumiranih leševa, izgladnjeli. Napredovali su u legijama, na tisuće, muškarci i žene i djeca, prepuni blata. Bijele i bijesne oči sjajile su im se na crvenim maskama lica. «Omeru!», uzvikivali su i taj je zvuk bio poput mora u oluji koja se obija o stjenoviti rt. Pucnjava padobranaca Hita bila je prekrivena grmljavinom glasova. Metci AK 47 nisu ostavljali nikakve tragove u jedinstvenom zidu; na mjestima gdje bi netko pao, dvanaest ih je kretalo naprijed da bi ga zamijenilo. Na MOMUu garda više nije imala dovoljno streljiva. Čak i na toj udaljenosti Daniel je osjećao njihovu paniku. Bacali su prazno oružje kao da peče. Nenaoružani, uspnu se čeličnim ljestvama i popnu se na najvišu platformu. Približe se, nemoćni, zaštitnoj ogradi i pogledaju prema goljoj hordi koja je sada stigla do stroja i započela se penjati prema njima. Daniel prepozna Ephrama Taffarija među Hitima na gornjoj platformi. Pokušao je govoriti robovima i širio je ruke, pokušavši raspraviti. Kad ga je prvi red već gotovo preplavio, izvuče pištolj. Nastavio je pucati i kad su se bacili na njega. Neko vrijeme Daniel ga nije mogao vidjeti. Izgledao je poput ribice koju je divovska meduza držala zarobljenu. Zatim ga ponovno ugleda, podignutog iznad glava robova, na stotinu ruku koje su ga dodavale jedna drugoj, dok se on očajnički ritao. Bace ga s MOMUa. Ephram Taffari okretao se u zraku, nezgrapno poput ptice koja pokušava poletjeti slomljena krila. Padao je dvadeset metara i završio na srebrenim zubima kopačice koji su se vrtjeli. Oštrice ga povuku i istog trena raskomadaju na tako sitne komadiće da krv nije ostavila mrlje na mokrom tlu. Daniel polako ustane. Na MOMUu su robovi ubijali padobrance. Komadali su ih rukama, čupali im udove uz urlike oslobođenja. Daniel se okrene te krene prema mjestu gdje je ostavio Kelly. Morao je napredovati polako. Ljudi postrojbe trčali su prema njemu i čestitali mu, tapšali ga po ramenima, smijali se, uzvikivali, pjevali. U šumi su još odjekivali metci. Uredi su bili u plamenu. Plameni jezici bili su visoki, pucketali su i bljuvali crni dim. Jedan krov padne. Službenici su ostali zarobljeni, umirući u plamenu. Gomila je slijedila stražare, službenike, tehničare, crnce i Tajvance, ubijala ih je udarcima i raskomadala ih mačetama te bacala leševe u vatru. Bio je to divljački prizor. Bila je to Afrika. Daniel okrene glavu, zaprepašten. Jedan jedini čovjek nije mogao zaustaviti tu orgiju smrti. Patili su predugo i njihova mržnja bila je previše jaka. Ostavi ih i krene u šumu da potraži Kelly. Nakon stotinjak metara opazi Pigmeja kako trči prema njemu kroz šumu. «Sepoo!», dovikne mu. Bambuti mu potrči ususret i dohvati ga za ruku, te ga počne drmati. «KaraKi!», uzvikne. Bio je ranjen u glavu i krvario je. «Gdje je?», zapita Daniel. «Što joj se dogodilo?» «KaraKi! On ju je odvukao. Odvukao ju je u šumu.» Kelly je klečala pred radioprijemnikom i regulirala prijem. Iako prijemnik nije bio dovoljno jak da stigne do glavnog grada Kahali na obali jezera, Sepoo se uspeo na kapok i povukao žicu antene između dvije najviše grane. Kelly je uspijevala čuti emisije Radio Uboma uz sasvim neznatne atmosferske smetnje. «Sljedeća pjesma je za Miriam Seboki iz Kabute koja slavi osamnaesti rođendan, od njenog zaručnika Abdulaha koji joj želi stotinu ovih dana i koji je jako voli. Abdulah je zaželio Madonninu pjesmu Like a virgin. Ova je pjesma samo za tebe, Miriam.» Žestoka glazba narušila je tišinu šume, pa Kelly smanji ton. No, odmah začuje druge strašne zvukove: pucnjavu u daljini i urlike ljudi koji su se borili i umirali. Pokuša izolirati te zvukove iz svojih misli i pobijediti strah i zabrinutost zbog kraja pobune. Čekala je, nemoćna da se nešto dogodi. Odjednom glazba prestane. Jedini zvuk koji je izlazio iz zvučnika bio je fijuk. Potom začuje novi glas. «Narode Uboma, ova postaja je sada pod kontrolom Vojske za oslobođenje. Dovedi smo vam predsjednika Victora

Omerua koji će sada govoriti na Radiju Kahali.» Začuje se vojnička glazba, stara nacionalna himna koju je Ephram Taffari zabranio kad se uspeo na vlast. Zatim glazba prestane. Uslijedi tišina, a potom se konačno začuje glas koji je Kelly vrlo dobro poznavala. «Moj voljeni narode Uboma, vi koji ste toliko propatili pod tiranijom, govori vam Victor Omeru. Mnogi od vas, znam, misle da sam mrtav. No, ovo nije glas koji izlazi iz groba. Zaista vam govori Victor Omeru.» Govorio je na svahiliju. «Donosim vam vijest nade i velikog veselja. Ephram Taffari, krvoločni tiranin, je mrtav. Vjerna vojska domoljuba svrgnula je njegov brutalni režim i dala mu zasluženu kaznu. Ustanite, moji domoljubi, novo sunce izišlo je u Ubomu.» Glas je bio tako iskren da mu je Kelly na trenutak povjerovala. povjerovala je da je Taffari mrtav i da je revolucija pobijedila. Zatim osjeti pucanj i okrene glavu. Pored nje stajao je muškarac. Približio se bešumno. Bio je Azijac, gotovo sigurno Kinez. Na sebi je imao safari odjeću plave boje, mokru od kiše ili znoja, zamrljanu blatom i krvlju. Duga crna i glatka kosa bila mu je slijepljena na čelu. Imao je površinski rez na obrazu, a krv mu je kapala zamrljavši odjeću. U ruci je čvrsto držao pištolj Tokarev i imao je luđački izraz u očima. tako tamnim da nije vidjela razliku između zjenice i šarenice, poput crnih očiju morskog psa mako. Usta su mu bila iskrivljena od straha i bijesa, a ruka u kojoj je držao pištolj podrhtavala je. Iako ga nikada nije vidjela, Kelly shvati tko je. Čula je Daniela da govori često o njemu. Vidjela je njegovu sliku u starim brojevima ubomovskog Heralda, koji je s vremena na vrijeme dolazio i u Gondalu. Znala je da je bio tajvanski rukovoditelj UDCa, čovjek koji je dao ubiti Danielovog prijatelja Johnnvja Nzoua. «Ning», reče. Ustane i pokuša se povući, ali muškarac je dohvati za ruku. Ostala je začuđena njegovom snagom. v Cheng joj je savio ruku iza leđa. «Bjelkinja», reče na engleskom. «Talac.» • Sepoo se baci prema njemu pokušavši pomoći Kelly, ali Cheng munjevitom brzinom pištoljem udari Pigmeja iznad uha, ranivši ga. Sepoo padne na tlo. Cheng je i dalje držao Kelly jednom rukom, te se nagne i uperi pištolj prema Sepoovoj sljepoočici. «Ne!», vikne Kelly i baci mu se na prsa, tako da on ne pogodi. Metak se zarije u tlo, na petnaest centimetara od Sepoovog lica. Prasak hitca ga ponovno vrati k svijesti: otkotrlja se, skoči na noge i izgubi se. Cheng ponovno zapuca za njim, ali Bambuti nestane u šumi. Cheng bijesno svine Kellvjinu ruku i natjera je da se podigne. «Boli me!», dovikne mu. «Da», reče Cheng. «Ubit ću te ako mi se budeš i dalje odupirala. Hodaj!», zapovjedi. «Da, tako. Nastavi hodati ako ne želiš da te ponovno ne počne boljeti.« «Kamo me vodiš?», zapita Kelly, pokušavši zadržati miran glas. »Nemoguće je spasiti se u šumi.« «S tobom je moguće», reče joj Cheng. «Ne govori! Šuti! Nastavi hodati!» Gurao ju je i vukao. Kelly se bojala suprotstaviti mu se. Znala je da je bio dovoljno očajan da učini bilo što. Prisjeti se što joj je govorio Daniel: o obitelji Matabele ubijenoj u Zimbabveu, glasine koje su kružile o mučenim djevojčicama da bi zadovoljio svoju perverznu pohotu. Shvaćala je da je jedina mogućnost koju je imala biti poslušna. Prešli su teturajući manje od kilometar, onemogućeni Chengovim stiskom i nespretnom žurbom. Kad su stigli do obale male rijeke, Kelly shvati da se radilo o Wengi, vodotoku koji je davao ime cijelome području, jednoj od pritoka Uboma. Bila je to jedna od okrvavljenih rijeka, prepuna otrova MOMUa. Bila je prljava i odvratna. Izgledalo je da je čak i Cheng shvaćao da je prijelaz preko rijeke mogao biti opasan. Cheng natjera Kelly da klekne i ogleda se oko sebe, zadihan i nesiguran. «Molim vas», promrmlja Kelly. «Šuti! Rekao sam ti da ne govoriš!» Savije joj ruku da bi pridao važnost zapovijedi i Kelly zastenje. Nakon nekoliko trenutaka Cheng odjednom zapita: «Je li ovo rijeka Wenga? Kojim smjerom teče? Prema jugu, prema glavnoj cesti?» Kelly shvati na što je ciljao. Naravno, zasigurno je dobro poznao to područje: bila je to njegova koncesija. Mora da je proučio karte i zasigurno je znao da je rijeka Wenga opisivala krug prema jugu presijecajući glavnu cestu. Mora da je znao da se na mostu nalazila skupina Hita. «Je li to Wenga?», ponovi i savije joj ruku dok ona ne vrisne. Kelly je već htjela reći istinu, ali se zadrži. «Ne znam.» Zavrti glavom. «Ne znam ništa o šumi.» «Lažeš!», uzvikne Cheng, no bio je nesiguran. «Tko si?», zapita. »Bolničarka Svjetske organizacije zdravstva. Ne poznajem

džunglu.» «U redu.» povukavši je naglo, Cheng je ponovno podigne na noge. «Hodaj!» Gurne je prema naprijed, no skrene prema jugu, slijedeći obalu Wenge. Cheng je odlučio. Kelly se namjerno otimala dok ju je Cheng gurao dalje. Svom težinom stajala je na stopala, pokušavši ostaviti Sepoo jasne tragove po kojima ju je mogao slijediti. Znala je da će je Sepoo slijediti zajedno s Danielom. Pokuša slomiti što više zelenih grančica kud je prolazila, dok ju je Cheng tjerao da hoda po šipražju. Uspjela mu je čak otrgnuti dugme košulje i baciti ga da ga Sepoo primijeti. Iskoristila je svaku priliku da bi se saplela u mrtvu granu ili padala na koljena, u rupu, da bi što više odužila hodanje, kako bi Sepoo i Daniel mogli stići do nje. Počela je stenjati i otežano disati i kad je Cheng prijeteći podigao pištolj, vrisne: «Ne, milost! Nemojte pucati!» Znala je da će krik stići daleko i da će je osjetljive Sepoove uši čuti i omogućiti mu da odredi njen položaj. Sepoo podigne dugme košulje s tla i pokaže ga Danielu. «Vidiš, Kuokoa, KaraKi nam ostavlja znakove koje možemo slijediti«, promrmlja. «Lukava je poput majmuna, a hrabra poput bivola.» «Nastavi hodati.» Daniel ga gurne, nestrpljiv. «Razgovarat ćemo kasnije, starče.» Slijedili su tragove užurbano i tiho. Sepoo je pokazivao znakove koje je Kelly ostavljala, slomljene grančice, tragove stopala, mjesta na kojima je namjerno pala na koljena. «Blizu smo.» Dodirne Danielovu ruku. «Jako blizu.» «Budi oprezan. U stanju je da nas namami u klopku.» U tom trenutku Kelly krikne u šumi, ispred njih. «Ne, milost! Nemojte pucati!» Na trenutak Daniel izgubi razum. Potrči joj u pomoć, no Sepoo ga dohvati za ruku i povuče ga natrag. «Ne! Ne! KaraKi nije ranjena! Upozorava nas. Nemoj se baciti na njega poput glupog wazungua. Upotrijebi glavu.» Daniel se trgne. No, još je uvijek drhtio od bijesa. «U redu», promrmlja. «Ne zna da sam ovdje, ali tebe je vidio. Zaobići ću ga i smjestiti se u dolini. Ti ga moraš namamiti da krene prema meni, kao što to radiš s duikerom u lovu s mrežama. Jesi li me razumio, Sepoo?» «Da. Kad budeš spreman, oglasi se kao sivi papagaj.» Daniel odviše bajunetu s cijevi AK 47 i nasloni oružje na stablo. Cheng je koristio Kelly kao štiti. Puška je bila beskorisna. Naoružan samo bajunetom udalji se prema obali. Ponovno začuje dva puta Kellvjin glas koji je molio i stenjao, kako bi pokazala gdje se nalazi. Bilo mu je dovoljno manje od pet minuta da se smjesti na položaj u dolini, te se sakrije iza jednog od stabala koja su rasla uz rijeku. Približi ruke ustima imitirajući krik papagaja. Potom se nagne, držeći bajunetu čvrsto u ruci. Sepoov glas odjekne među stablima. Koristio je visoke tonove, nalik na trbuhozborca, koji su onemogućavali onome tko je slušao da procjeni daljinu i pravac. «Hej, wazungu, oslobodi KaraKi. Promatram te sa stabala. Oslobodi je ili ću te pogoditi otrovnom strijelom.» Daniel je sumnjao da Cheng neće razumjeti riječi na svahiliju. No, efekt će biti isti: privući će Chengovu pažnju i natjerati ga da krene prema mjestu gdje ga je Daniel čekao. Sklupča se i osluhne. Nakon nekoliko minuta Sepoo ponovno pozove: «Hej, wazungu, čuješ li me?» Ponovno tišina. Daniel izoštri pogled i načuli uši. Zatim se grana pomakne pred njim. Začuje Kellvjin glas, prigušen. «Milost, ne.» No, prekine je Chengov šapat. «Šuti, ženo, ili ću ti slomiti ruku.» Bili su toliko blizu mjesta gdje je Daniel čekao. Snažnije stisne bajunetu. Potom opazi pokret i nakon toga ugleda plavo Chengovo odijelo. Cheng se kretao unatraske i držao je čvrsto Kelly. Bio je okrenut u smjeru odakle je dopirao Sepoov glas, uperivši pištolj Tokarev iznad Kellvjnog ramena, spreman da zapuca u trenutku u kojem bi se Bambuti pojavio. Povlačio se prema stablima gdje je čekao Daniel. Daniel je znao da je Cheng spretan u borilačkim vještinama. U izravnom okršaju Daniel bi bio u lošijem položaju. Postojao je samo jedan jedini sigurni način. Zariti mu bajunetu u rebra. Odmah bi ga onesposobio da ga napadne. Odvoji se od stabla, držeći nisko bajunetu. Udari, ali istog trena Cheng se uvije i baci u stranu. Daniel nije znao što ga je uzbunilo, budući da nije napravio ni šum. Mogao je to biti samo gotovo natprirodni instinkt kungfu borca. Bajuneta se zarije u Chengov bok, dva centimetara iznad kuka. Zarije se do ručke, no Chengov pokret odvoji Daniela od oružja. Cheng ispusti Kelly, gurne je, a potom okrene Tokarev i htjede ispaliti Danielu u lice. Daniel ga dohvati za ruku i podigne mu je uvis. Prvi hitac se izgubi među granama iznad njihovih glava. Cheng se okrene u stisku i dok je Daniel

pokušavao zadržati ga, tržne se i podigne koljeno te htjede udariti Daniela u slabine. Daniel primi udarac u bedro: bio je tako snažan da mu je paralizirao nogu. Krajičkom oka opazi Chengovu ruku, poput oštrice kako mu se približava prema vratu ispod uha. Stisne se u ramenima i uspije ga bicepsom obraniti. Zbog jačine osjeti gnušanje, a prsti kojima je čvrsto stiskao Chenga za ruku započinu popuštati. Ruka ponovno krene prema njemu: i ovaj put Daniel shvati da će mu slomiti vrat kao da se radi o suhoj grani. Kelly nije pala, iako ju je Kinez bijesno odgurnuo u rebra. Dođe k sebi i navali ramenima na Chengov ranjeni bok. Jačina udarca skrene udarac usmjeren prema Danielovom vratu. Cheng zatetura i ispusti pištolj uz krik boli. Očajnički, Daniel ga slobodnom rukom obavije oko vrata i baci se natraške u smjeru u kojem ga je Kelly bacila. Cheng se nije mogao suprotstaviti. Pali su kotrljajući se prema obali rijeke završivši s visine od dva metra u gustom, ljepljivom crvenilu, sasvim potonuvši. Gotovo odmah glave ponovno izrone. Bili su obojica zadihani i još su se uvijek čvrsto držali jedan za drugoga. Danielova noga bila je paralizirana. Cheng je bio spretan i snažan: shvaćao je da ga neće moći zadržati. Kelly opazi da se nalazio u škripcu i nagne se. Podigne bajunetu i krene prema rijeci, klizeći na leđima, i držeći bajunetu ispred sebe. Cheng se oslobodi Danielova stiska i položi mu ruku oko vrata. Bio je okrenut leđima prema Kelly, koja su bila sjajna od crvenog blata. Kelly podigne ruku i udari. Prvi udarac zarije se u Chengovo rebro i skrene. Cheng zareži i trgne se. Kelly podigne bajunetu, udari ponovno i ovaj put vršak oštrice prođe kroz rebra. Cheng ispusti Danielov vrat i okrene se u blatu prema Kelly. Bajuneta je još uvijek bila zarivena u njegova leđa. Cheng pruži obje ruke i htjede dohvatiti Kelly. Blatnjavo lice bilo je zaprepašteno i izmijenjeno životinjskim bijesom. Daniel dođe k sebi, baci mu se na leđa i stisne vrat objema rukama, upotrijebivši svu svoju težinu. Drška bajunete bila je između njih, a oštrica dokraja ude u Chengovo tijelo. Mlaz krvi šikne mu kroz usta cureći mu po bradi. Daniel gurne njegovu glavu ispod površine i zadrži je uronjenu. Cheng se otimao u crvenom blatu. Podigao je ruku i pokušao pronaći Danielovo lice, nastojeći mu iskopati oči savijenim prstima. Daniel ne popusti stisak. Ruka se ponovno spusti. Pokreti u blatu postajali su sve slabiji i nezgrapniji. Kelly se približi obali i nagne se. Promatrala je, zaprepaštena, prizor. Odjednom bujica mjehurića podigne se iz crvenog blata i eksplodira na površini u trenutku kad su se Chengova pluća ispraznila. Samo se Danielova glava nalazila iznad ljigavog sloja. Ostao je nepomičan dugo vremena, ne popuštajući stisak oko Chengova vrata. «Mrtav je», promrmlja konačno Kelly. «Sada mora da je mrtav.» Daniel ga pusti. Nije bilo pokreta ispod površine vode. Vukao se do obale poput insekta koji se pomiče u melasi. Kelly mu pomogne da se usigne. Daniel je teško vukao ranjenu nogu. Kleknu i zagrle se. Pogledaju u rijeku. Nešto se podigne na površinu i počne plutati poput mrtvog debla. Blato je prekrivalo Chengov lež i gotovo sasvim skrivalo ljudski oblik. Zagledaju se tiho u njega nekoliko minuta. «Utopio se u vlastitom nužniku», promrmlja konačno Daniel. «Nisam mogao izabrati prikladniji način.»

Wilbur Smith rođen je 1933. u Brokeri Hillu, u Sjevernoj Rodeziji danas Zambija kao dijete engleskih doseljenika. Odrastao je i studirao u Južnoj Africi, diplomiravši ekonomiju na Sveučilištu Rhodes.

Posvetio se isključivo književnom radu od 1964. godine, nakon uspjeha svojih prvih knjiga, od tada je objavio tridesetak romana, zasnovanih na brižljivim bibliografskim pripremama i strastvenim istraživanjima najudaljenijih kutaka planeta. Naime, Smith od studenog do veljače obično putuje Australijom i Novim Zelandom, dok ljeti krstari Afrikom ne bi li upoznao njene najdivljije i najnepristupačnije krajeve. Ostali mjeseci u godini posvećeni su pisanju.

U svom spisateljskom radu Smith se do smrti supruge Danielle 1999. godine pridržavao točno određenog rituala: radio je od osam ujutro do tri popodne i sve što bi napisao tijekom dana

davao je na čitanje Danielle kojoj su posvećena mnoga njegova djela. Nakon dvogodišnje stanke izazvane tom obiteljskom tragedijom nastavlja svoj književni rad objavivši novi dio svoje sage o drevnoj egipatskoj civilizaciji, roman Plavi horizont posljednje je njegovo djelo. Živi u gradiću Constatia, u blizini Cape Towna, u vili na rancu Leopard Hill, koji je zapravo rezervat egzotičnih životinja.